



ΜΑΡΙΝΟΣ ΣΙΖΟΠΟΥΛΟΣ

Δεν πρόκειται να χάσουμε την έδρα στις ευρωεκλογές



«**Τα εύκολα** είναι για τους πολλούς, τα δύσκολα για τους λίγους», λέει σε συνέντευξή του στην «Κ» ο πρόεδρος της ΕΔΕΚ Μαρίνος Σιζοπούλος, κληθείς να απαντήσει αν είναι δύσκολο εγχείρημα η κατάληψη της έδρας, δεδομένης και της μοναχικής πορείας του κόμματος στις εκλογές. Ο ίδιος θεωρεί ως κύριο στόχο την ανάληψη της έδρας και την αύξηση των ποσοστών του κόμματος από τις βουλευτικές εκλογές του 2016, θεωρώντας ως μη πραγματικό σενάριο να χαθεί η έδρα στο Ευρωκοινοβούλιο. Μιλάει και για το ΓεΣΥ, αφηρώντας ανοικτό αν θα εγγραφεί ο ίδιος στο Σύστημα. **Σελ. 8**

ΝΙΚΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΙΔΗΣ

Προσεγγιζόμαστε ως παροχέας ασφάλειας



Η **πρώτη** συνέντευξη του ΥΠΕΞ Νίκου Χριστοδουλίδη μετά την τριμερή στο Ισραήλ και με την ad hoc συμμετοχή των ΗΠΑ, χαρτογραφεί τα δεδομένα, όπως σχηματοποιούνται από τούδε και στο εξής. «Όραμα και προσδοκία μας για την Ανατολική Μεσόγειο είναι όλες αυτές οι πολυεπίπεδες συνεργασίες να μετεξελιχθούν σε έναν περιφερειακό οργανισμό ασφάλειας και συνεργασίας των κρατών της περιοχής», τονίζει μεταξύ άλλων, ενώ για το Κυπριακό λέει πως «δεν θέλουμε διαπραγματεύσεις χάριν διαπραγματεύσεων». **Σελ. 4**

ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΓΓΕΛΙΔΗΣ

Δεν θα γεμίσουν φέτος τα ξενοδοχεία

Μειωμένες κατά 25% αναμένεται ότι θα είναι φέτος οι πληρότητες των ξενοδοχείων εκτιμά ο πρόεδρος του Συνδέσμου Διευθυντών Ξενοδοχείων Χρίστος Αγγελίδης, καθώς έχουν αυξηθεί αισθητά οι κλίνες. Σημειώνει επίσης ότι οι τουριστικές αφίξεις θα είναι μειωμένες 5-8%. Χάθηκαν αφίξεις από το κλείσιμο της Cobalt και της Germania. **Οικονομική, σελ. 4**

ΓΝΩΜΕΣ

- ✓ **ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ** Σελ. 2
Από τη Γρανάδα στην Κερύνεια
- ✓ **ΜΙΧΑΛΗΣ ΤΕΙΚΑΛΑΣ** Σελ. 12
Από εγωισμό καλά πάμε, αλλά με μέτρο...
- ✓ **ΑΛΕΞΗΣ ΠΑΠΑΧΕΛΑΣ** Σελ. 13
Δύσκολη παρτίδα σκάκι στη Μεσόγειο
- ✓ **ΚΩΣΤΑΣ ΙΩΡΔΑΝΙΔΗΣ** Σελ. 13
Η φύση της απειλής

Σε αγώνα δρόμου για τερματικό

Συνεπεία της Συνόδου του Ισραήλ ενισχύονται οι προοπτικές μετατροπής της Κύπρου σε ενεργειακό κέντρο

Στον απόηχο της 6ης Τριμερούς Συνόδου του Ισραήλ, η παρουσία του υπουργού Εξωτερικών των ΗΠΑ στην Ιερουσαλήμ, ανακατεύει την τράπουλα των περιφερειακών συνεργασιών. Πέρα από τα μηνύματα που εστάλησαν μέσω της κοινής δήλωσης, στο Ισραήλ αναδείχθηκε πως το κεφαλαίως

ζήτημα των ενεργειακών υποδομών παραμένει ανοικτό και πως οι τρεις χώρες αναζητούν την επιλογή για τη μεταφορά των κοιτασμάτων της περιοχής στις αγορές. Ένα ζήτημα που έχει να κάνει με τον αγωγό EastMed, αλλά και άλλες επιλογές που αποκαλύφθηκε ότι βρίσκονται στο τραπέζι.

Μία από αυτές, με έντονο ενδιαφέρον από κυπριακής πλευράς, είναι το κεραίο τερματικό υδροποίησης Φ.Α. (LNG). Τα όσα φαίνεται να έλαβαν χώρα στο Ισραήλ επαναφέρον στο προσκήνιο την προοπτική των χερσαίων υποδομών, υδροποίησης Φ.Α. που διαχρονικά αποτελεί για τη Λευ-

κωσία στρατηγική επιλογή. Διπλωματικές πηγές υποστηρίζουν πως η Σύνοδος του Ισραήλ ενισχύει τις φιλόδοξες προοπτικές μετατροπής της Κύπρου σε ενεργειακό κέντρο από το οποίο θα διοικετείται στις αγορές ένα μέρος των κοιτασμάτων της περιοχής. **Σελ. 5**

Η Νέα Ζηλανδία θρηνεί και αφοπλίζεται



Ο **Ζάιντ Μουσταφά**, του οποίου ο πατέρας και ο αδελφός έχασαν τη ζωή τους στο τέμενος Αλ Νουρ του Christchurch συμμετέχει σε ομαδική προσευχή μουσουλμάνων στο πάρκο Hagley, απέναντι από το τζαμί. Η πρωθυπουργός της Νέας Ζηλανδίας ανακοίνωσε την Παρασκευή 21 Μαρτίου ότι η χώρα απαγορεύει κάθε τυπο ημιαυτόματου όπλου που χρησιμοποιήθηκε στις επιθέσεις στην πόλη του Christchurch. Η επιθεση του Αυστραλού φανατικού άφησε νεκρούς πενήντα μουσουλμάνους προσκυνητές. **Σελ. 19, 20**

Ο μηδενισμός τελών αύξησε τους ρύπους

Εκτός περιβαλλοντικών στόχων

Ο **μηδενισμός** του τέλους κυκλοφορίας δεν φαίνεται να καλύπτει τους περιβαλλοντικούς στόχους για μείωση των ρύπων. Η Επιτροπή Περιβάλλοντος τόνισε την ανάγκη εφαρμογής σχεδίου απόσυρσης παλαιών αυτοκινήτων και παροχή κινήτρων για ηλεκτροκίνηση. **Οικονομική, σελ. 5**

Brexit: Σενάρια για την «ώρα μηδέν»

Μεί και οι αμφιβολίες των «27»

Αν η Βρετανίδα πρωθυπουργός υιοθετήσει την εκδοχή του «ήπιου» Brexit, θα χάσει το κόμμα της, ενώ αν δεν την υιοθετήσει, κινδυνεύει να φέρει τη χώρα στο χείλος μιας άτακτης εξόδου προκειμένου να διαφυλάξει την ενότητα του Συντηρητικού Κόμματος. **Σελ. 21**

Το ΓεΣΥ προβληματίζει την Τρόικα

Ανψυχία για τη βιωσιμότητά του λόγω των παραχωρήσεων

Έντονο προβληματισμό για τη βιωσιμότητα του ΓεΣΥ εκφράζει το κλιμάκιο της Τρόικας που βρισκόταν στην Κύπρο από τις 18 έως τις 22 Μαρτίου για τον έκτο μεταμνημονιακό έλεγχο. Πληροφορίες της «Κ» αναφέρουν ότι τους θεσμούς απασχολούν οι παραχωρήσεις προς συγκεκριμένες ομάδες ως μέρος της διαδικασίας

για συμμετοχή τους στο σύστημα. Εκτιμά πως θα υπάρξουν δημοσιονομικές επιπτώσεις λόγω της μεταρρύθμισης στον τομέα της υγείας. Ανψυχία εκφράζεται και από την αυξητική τάση του κρατικού μισθολογίου, τις επιπρόσθετες δαπάνες και τη μειωμένη αποταμίευση των νοικοκυριών. **Οικονομική, σελ. 3**

Ανεβάζει στροφές η ΝΔ για Μάιο

Σε εξέλιξη και το ξεδίπλωμα του κυβερνητικού προγράμματος

Σε **πλήρεις** προεκλογικούς ρυθμούς κινείται η Πειραιώς, καθώς ο Κυριάκος Μητσοτάκης συνεχίζει το εντατικό πρόγραμμα περιουσιών ανά την Ελλάδα, ενώ σε εξέλιξη βρίσκεται και το ξεδίπλωμα του κυβερνητικού προγράμματος της Ν.Δ., με επόμενο σταθμό την Τρίτη, οπότε και παρουσιάζεται το πρόγραμμα του κόμματος για τις υποδομές.

Μπορεί ο πρωθυπουργός να επιμένει ότι δεν θα στηθούν εθνικές κάλπες στις 26 Μαΐου, ωστόσο η Ν.Δ. βρίσκεται σε εκλογική εγρήγορση ούτως ή άλλως για τις ευρωεκλογές και τις αυτοδιοικητικές εκλογές, ενώ ο πρόεδρος του κόμματος έχει ήδη αναγάγει τις πρώτες σε δημοψήφισμα εθνικής κάλπης. **Σελ. 16**

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Ψυχραιμία

Η ευρύτερη περιοχή μας είναι από τις πλέον ταραχώδεις του κόσμου και είναι φυσικό να διαδραματίζονται πολλά και να λέγονται περισσότερα. Ιδιαίτερα σε περιπτώσεις, προεκλογικές όπως τώρα σε Ισραήλ και Τουρκία, όπου υψώνονται οι τόνοι εναντίον «των εκθρών της πατρίδος», αφού κερδίζονται επικοινωνιακοί πόντοι. Σε αυτό το πλαίσιο κρίνουμε ότι εντάσσονται και οι δηλώσεις του Τούρκου ΥΠΙΑΜ Χουλουσί Ακάρ ότι στην Τουρκία ανήκουν το Αιγαίο, η ανατολική Μεσόγειος και η Κύπρος. Θεωρούμε ότι δεν υπάρχουν ιδιαίτεροι λόγοι ανψυχίας και συμεριζόμεστε τη δήλωση του Έλληνα ΥΠΙΑΜ Ευάγγελου Αποστολάκη, ο οποίος είπε ότι τα λεχθέντα υπό του ομολόγου του επιπάθηκαν χάριν εντυπωσιασμού. Διακήρυξε σεβασμό στο Διεθνές Δίκαιο και τις συνθήκες και πως όταν αυτά αμφισβητούνται θα πρέπει να προβληματιστούμε. Ψυχραιμία, λοιπόν.

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΣΗΜΕΡΑ ΣΤΟ ΕΝΘΕΤΟ «ΖΩΗ»



ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ

Τα αρχαία θέατρα της Κύπρου φορείς ανάπτυξης

Με **αφορμή** την Παγκόσμια Ημέρα Θεάτρου στις 27 Μαρτίου ο ΘΟΚ διοργανώνει εκδήλωση με ομιλήτες την ηθοποιό και αρχαιολόγο Ανθή Αντωνιάδου, συγγραφέα του βιβλίου «Τα αρχαία θέατρα της Κύπρου» και τον πρόεδρο του Σωματείου «Διάζωμα» Σταύρο - Ιωάννη Μπένο. **Ζωή, σελ. 1**

ΘΕΑΤΡΟ

Ο Ριχάρδος Γ' στην Κεντρική Σκηνή του ΘΟΚ

Ένα από τα ιστορικά δράματα του Σαίξπηρ ανεβαίνει στον ΘΟΚ σε σκηνοθεσία Πάρι Ερωτοκρίτου. Μιλήσαμε με τον σκηνοθέτη για την προσέγγισή του και το στίγμα που θέλησε να δώσει. Στον κεντρικό ρόλο ο Προκόπης Αγαθοκλέους. Ίσως και σήμερα να ζούμε στον μεσαιώνα, λέει ο Πάρις. **Ζωή, σελ. 3**



ΠΡΟΣΩΠΟ

Η Μ. Κουγιάλη παίζει Μπρεχτ και μιλάει στην «Κ»

Το **σημαντικό** έργο του Μπ. Μπρεχτ «Ο καλός άνθρωπος του Σετσουάν» ανεβάζει η κεντρική Σκηνή της ΕΘΑΛ σε σκηνοθεσία Άδωνι Φλωρίδη και συζητά με τη Μυρτώ Κουγιάλη που υποδύεται τη Σεν Τε, την κεντρική ηρωίδα του έργου. «Το έργο αυτό δεν σε αφήνει να μην αισθάνεσαι». **Ζωή, σελ. 4**

ΠΟΛΙΤΕΙΕΣ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

Γράφει ο **ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ**

Από τη Γρανάδα στην Κερύνεια



ΜΕ το λεωφορείο της γραμμής πήγε από τη Μάλαγα του Πικάσο στη γειτονική Γρανάδα του Λόρκα. Το 'χε τάμα. Στον δρόμο σιγοτραγουδούσε, «γιατί τον σκότωσαν, γιατί τον γελαστό τον ποιητή»... Στον σταθμό τον περίμενε η Κάρμεν, μια καλοβαλμένη 45άρα κοκκινόμαλλα. Πήραν καφέ και με το Seat της κοπέλας κίνησαν για το Βιθάρ. «Εδώ ή κάπου εδώ οι φασίστες εκτέλεσαν τον Λόρκα», του είπε δείχνοντας λίγα μέτρα πιο πέρα. Απόρρησε, διότι τα λουλούδια που «τοπογραφούσαν» τον τάφο ήταν πλαστικά. Του εξήγησε πως γι' αυτό φρόντιζαν οι gitanosί (τσιγγάνοι) που τόσο τους είχε τραγουδήσει ο ποιητής. Αυγή της 16ης Αυγούστου. Έκλεισα τα μάτια και είδα δώδεκα ντουφέκια των φασιστών του Φράνκο να εκτελούν την ποίηση της χώρας. Από τότε στην Ισπανία αναζητούν τον τάφο του Λόρκα.

Επιστρέφοντας στη Γρανάδα η Κάρμεν τον πήγε σ' ένα παλιό σπίτι στο κέντρο της πόλης. Εκεί στον τοίχο της μεγάλης κάμαρας κρεμόταν ένας τεράστιος χάρτης της χώρας κατάστικτος από 114.000 σημαδάκια, όσοι και οι εκτελεσθέντες από τον Φράνκο. «Σκοτώνόμαστε με τους ακροδεξιούς και τις κυβερνήσεις, που αν και πέρασαν 80 χρόνια, βάζουν εμπόδια στη δικαίωση των ανθρώπων μας», του είπε η Κάρμεν. Το βράδυ πριν φύγει για τη Μάλαγα του έδωσε ένα φιλί και ένα χαρτάκι με τον αριθμό ενός τηλεφώνου. Τον επόμενο Αύγουστο, σ' ένα καφέ της Plaza de Mayo, στο Μπουένος Άιρες, συνάντησε τη Μαρία το γένος Αθανασίου γόνο μεγάλης οικογένειας Ελλήνων με αγνοούμενους των δικτατοριών Βιντέλα στην Αργεντινή και Πινοσέτ στη Χιλή. Είχε τάξει τη ζωή της στη διακρίβωση της τύξης, όσο το δυνατόν περισσότερων από τις 30.000 των αγνοούμενων εκεί: «Το μεγάλο μας εμπόδιο είναι το πολιτικό κατεστημένο. Οι περισσότεροι αξιωματούχοι των δικτατοριών είναι ακόμα στα πράγματα», του είπε. Όταν τη ρώτησε για τους δικούς της αγνοούμενους, τα δάκρυα της τ' αν κατέκλυσαν, του φάνηκε, όλη την απλωσιά, εκεί που οι «διάσημες» πια «Μανάδες της Πλατείας

του Μάν», για 30 τόσα χρόνια διαδελώνουν κάθε εβδομάδα, για τα χαμένα παιδιά τους. Ήταν, είπαμε, 14 Αυγούστου, όταν βρέθηκε στην καρότσα του επιταγμένου από την Ε.Φ. φορτηγού, με άλλους στρατιώτες του 395 ΤΠ. Το βαρύ όχημα βγήκε από τα χωράφια στον δρόμο της Τύμπου. Απέναντι στο ύψωμα φάνηκε το τουρκικό τανκ. Κροτάλιαν τα πολυβόλα, ξερνώντας θάνατο. Κάποιοι πηδάνε από την καρότσα και τρέχουν. Εύκολος στόχος. Εκείνος βρέθηκε κάτω από το φορτηγό και όταν το τανκ προχώρησε τον αντάριασε μια φωνή απόκοσμ. Στην καρότσα, ανάμεσα στους νεκρούς ένας βαριά τραυματίας, με πόδια κορμμένα από τα γόνατα και τα εντόσθια έξω. «Νερό, λίγο νερό» του είπε. Ανέβηκε στην κάσα. Πήρε ένα παγούρι και του το έβαλε στα χείλη. Το ρουφούσε σαν να ήταν ζωή... «Μη μ' αφήσεις, έχω δύο παιδιάκι, σε παρακαλώ». Μια ζάλη τον σήκωσε ψηλά. Του φάνηκε πως πετούσε. Λίγο πιο κάτω, στο Παλαικυτόρο, είδε τρεις Τ/κ να ξεκλπρίζουν δύο οικογένειες, σκοτώνοντας 17 γυναικόπαιδα.

Πέντε λεπτά δρόμο, στη Βόνη, είδε να εκτελούνται εν ψυχρώ οκτώ Ε/κ αιχμάλωτοι, όπως και 78 Τ/κ σε Παλώδια και Παρεκκλησιά, καθώς και 80 Ε/κ στο Ορνίθι. Μισή ώρα δρόμο από κει στη Μαράθα και την Αλόα, είδε Ε/κ παραστρατιωτικούς να βιάζουν και να δολοφονούν 126 γυναικόπαιδα. Κοντοστάθηκε στον βοτανικό κήπο της Κερύνειας κι είδε τρεις σειρές Ε/κ αιχμαλώτων να εκτελούνται από ομάδα Τ/κ από το Τέμπλος. Τα μάτια του ένας ωκεανός αίμα κι η ψυχή του τάφοι σκαμμένοι παντού. Ανάμεσά τους άλλη μια γυναικεία φιγούρα. Αυτή της δημοσιογράφου Σεβγκιούλ Ουλουντάγ, με μια χούφτα ιστορίες θυμάτων του φασισμού και του εθνικισμού, που σαν πετραδάκια οδηγούν σε τάφους αγνοούμενων. Τα δακρυσμένα μάτια των συγγενών από τη Γρανάδα μέχρι το Μπουένος Άιρες και την Κερύνεια, ένα νόμιπλ ανθρώπας για όλες τις Κάρμεν και τις Μαρίες στο πρόσωπο της δικής μας, της Σεβγκιούλ κι ό,τι θέλουν as αποφασίσουν στη Στοκχόλμη!

paraschosa@kathimerini.com.cy

ΟΜΗΡΟΥ & ΣΕΒΕΡΗ / Γράφει ο **ΟΝΑΣΑΓΟΡΑΣ**

Από την ευθυγράμμιση των άστρων στην ευθυγράμμιση των συμφερόντων...

Τον Απρίλιο ο Healthy θα ζήσει νέες μεγάλες στιγμές, αφού όπως πληροφορούμαι προετοιμάζεται εντατικά η νέα τετραμερής: Κύπρος, Γαλλία, Ελλάδα, Αίγυπτος. Ο Μακρόν συναινέσε και αναμένονται νέες εξαγγελίες για την ενέργεια, αλλά και διμερείς για την άμυνα. Τελικά, είχε δίκαιο η Αμερικανίδα πρέσβειρα που δήλωνε τις προάλλες πως «τα συμφέροντα της Κύπρου και των ΗΠΑ έχουν όλο και περισσότερο ευθυγραμμιστεί». Και όχι μόνο με τις ΗΠΑ, αλλά και με τη Γαλλία και όλες σχεδόν τις χώρες γύρω μας εκτός από την Τουρκία. Μάλλον έχουμε ξεφύγει προ πολλού από την εποχή του Αϊντε που ανέμενε την ευθυγράμμιση των άστρων και τις συναστρίες...

Χαμόγελα προκάλεσε στα χείλη του Healthy η νέα επίθεση του ΑΚΕΛ για τις... μετοχές που διαθέτει στην Ελληνική Τράπεζα. Πηγή μου από τον Λόφο μου περιέγραφε τη σκηνή που διάβαζε τις δηλώσεις και διαπιστώσεις στελεχών του ΑΚΕΛ και γελούσε. «Δεν είναι και λίγο πράγμα να σε κατηγορούν ότι έχεις ευνόησει τράπεζα επειδή διαθέτεις μετοχές σε αυτήν, στοχεύοντας σε ίδιον όφελος και μετά να αποκαλύπτεται πως η αξία των μετοχών σου είναι ούτε λίγο, ούτε πολύ είναι 57 ευρώ!» σχολίασε η πηγή μου. Και πρόσθεσε: «Εκεί στο ΑΚΕΛ μας απέδειξαν πολλές φορές πως δεν είναι καλοί στα μαθηματικά, αλλά όχι να πέφτουν και σε τέτοιες γκάφες!»

Στα όρια νευρικής κρίσης έχουν φέρει τον Φούλη κάποια στελέχη του Συναγερμού με τη δράση τους στα social media. Τελευταίο κρούσμα η ανάρτηση του νευρικού κύριου Χαμπουλλά, πρώην βουλευτή και νυν τσάμπα μάγκα, νωστού αμπελοπολιοφάγου, ο οποίος θέλει να μείνει στην ιστορία και ως... ακτιβιστοφάγος.

Ο Χαμπουλλάς σχολίασε για ακόμη μία φορά τους ακτιβιστές που δρουν υπέρ της διάσωσης των αγαπημένων μεζέδων του, των αμπελοπουλιών. Οι ακτιβιστές συνέλεξαν 2596 ξόβεργα, 53 δίκτυα και απελευθέρωσαν 69 πουλιά. Και ο Χαμπουλλάς τους στόλισε όπως αυτός ξέρει, αλλά και με πραγματικές απειλές: «Αυτοί δεν είναι ακτιβιστές αλλά ρουφιάνοι του κερατά! Οι ακτιβιστές εξονόματος δεν αναλαμβάνουν αποστολές σε συνεργασία με την αστυνομία και το κράτος. Δυστυχώς όμως η στάση του υπουργείου Δικαιοσύνης και της αστυνομίας είναι παρόμοια με αυ-



«**Φούλη**, θέλεις να μείνεις αξέχαστος στην Ευρώπη; Βάλε με στο ευρωψηφοδέλτιο».

τήν που είχαν οι συνεργάτες των Άγγλων το 55! Ποιος ακτιβιστής ασχολείται με τα εγκλήματα και της αδικίας εις βάρος του λαού μας καθημερινά; Κανένας! Εμείς όμως τους δώσαμε το δικαίωμα! Σέβομαι και αγαπώ τον κόσμο της υπαίθρου της επαρχίας ΑΜΜΟΧΩΣΤΟΥ! Όπου τους βρείτε σπάστε τους τα Κόκκαλα και αν δεν μπορείτε φωνάξετε μου να σας βοηθήσω !!! Είμαι δίπλα σας !»

Η μάνταμ του Φούλη με ενημέρωσε πως ο Μεγάλος Αρχηγός «μετά το πρώτο σοκ έριξε κεραυνούς και αστραπές» και ζήτησε από τον κοσμοπύο των Κοκκινόχωριών να κατεβάσει την ανάρτηση και να απολογηθεί. Η ανάρτηση κατέβηκε, αλλά πρόλαβε στο μεταξύ να γίνει viral. Και να προσθέσει άλλη μια τάτσα στον ΔΗΣΥ «στην πιο δύσκολη ώρα»...

Στα άκρα φτάνει η κόντρα ΕΔΕΚ-ΕΛΑΜ, και Σιζόπουλου-Χρίστου για τη φυγοστρατία, τους ιατρικούς και τους... στρατιωτικούς όρους που χρησιμοποιούν τα πρωτοπαλικάρα του ΕΛΑΜ. Η αλήθεια είναι πως ο καβγάς γίνεται για το... πάπλωμα των ευρωεκλογών, αφού σύμφωνα με δημοσκοπήσεις το ΕΛΑΜ

απειλεί να κερδίσει την έδρα της ΕΔΕΚ.

Από το περιβάλλον του Σιζό ακούγεται πως ο ίδιος δεν θέλει ούτε να σκέφτεται ένα τέτοιο ενδεχόμενο, το οποίο μπορεί να στοιχίσει το μέλλον του κόμματός του, ακόμα και τη δική του προεδρία. Γι' αυτό και έχει αρχίσει μια εκστρατεία χωρίς προηγούμενο για συσπείρωση του κόμματος και διατήρηση της έδρας στο Ευρωκοινοβούλιο. Απ' όσα μαθαίνω δυνπτικοί κίνδυνοι για την έδρα της ΕΔΕΚ είναι και ο συναπισμός Πετρίκη-Λιλλήκα, αλλά και το τουρκοκυπριακό Γιασεμί. Σύμφωνα με τα μαθηματικά που γίνονται στα ψηλά δώματα της ΕΔΕΚ και μου τα μετέφερε πηγή μου «όλοι από λίγες ψήφους να μας αρπάξουν τη χάσαμε την έδρα». Η πηγή μου είναι σίγουρη ότι όχι μόνο δεν θα επέλθει εκτόνωση στη κόντρα ΕΔΕΚ-ΕΛΑΜ, αλλά «θα υπάρξει όξυνση και μάλιστα μεγάλη». «Να αναμένετε και κόντρα με άλλους και όχι μόνο με το ΕΛΑΜ», κατέληξε.

Κονίζ: Σε ποιο κόμμα ο μηχανισμός λειτουργεί πολύ υπέρ ενός υποψήφιου και έχει προκαλέσει άνευ προηγουμένου ρήξη με δύο άλλους του ευρωψηφοδέλιου;

Ο ΦΙΛΙΣΤΩΡ

Επιλογή και επιμέλεια:
ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΗΝΑΚΑΚΗΣ, ΜΥΡΤΩ ΚΑΤΣΙΓΕΡΑ

80 χρόνια πριν στην «Κ»
24.ΙΙΙ.1939

ΟΙ ΤΥΧΕΣ ΤΟΥ ΡΑΪΧ: «[...] Παραμένιντε έξωθεν των συνόρων της χώρας εις εποχήν καθ' ην υπήρχε μία Γερμανία ήτις είχε παραδοθή εις την συμφοράν και την ατίμωσιν. Ήδη όμως επανέγχεσθε εις τους κόλπους μιας νέας ισχυράς Γερμανίας, ήτις παραμένει αζλονήτως ισχυρά επί των δικαίων της,



ήτις δεν έχει ανάγκην βοηθείας, ήτις δεν εμπιστεύεται την τύχην της εις ξένους, αλλ' η οποία είναι έτοιμη και αποφασισμένη να παρoμείνη κυ-

ρία των τυχόν της και να δώση εις αυτάς την μορφήν εκείνην την οποίαν θέλει έστω και αν ο λοιπός κόσμος δυσωρεσθήται δι' αυτό. [...] Όπως εσείς υπερέρατε εκ της γερμανικής αδυναμίας και αποσυνθέσεως ούτω υπέφερον και οι άλλοι Γερμανοί. Εκ των δεινοπαθημάτων όμως τούτων επήγαγε δι' όλους ημάς μια κοινότης πνεύματος. Ας έχωμεν την θέλησιν και την απόφασιν όπως ουδεμία δύναμις εν τω κόσμω δυνηθή ποτέ να θραύση ή να κάμψη την ισχύν μας. Είκοσι ετών δεινοπαθήματα θα αποτελέσουν δίδαγμα δι' ημάς» [ο Χίτλερ στο Μέμελ – στη φωτ. Φτάνει στην πόλη].

ΤΗΛΕΦΩΝΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ: Το υπουργείον της Συγκοινωνίας ανακοινούι ότι α εργασία κατασκευής του τηλεφωνικού δικτύου Αργινίου θ' αρχίσουν περί τας αρχάς του μηνός Ιουλίου, οπότε αποπερατούνται το κτίριον εγκαταστάσεως του τηλεφ. κέντρου.

Με άριστα
το 10

1 Στον χαρακτήρα. Ναι, δέσποτα, ο καρκίνος δεν ταίριαζε με τον χαρακτήρα σου. Γι' αυτό έφυγε. Ούτε με κανενός ανθρώπου τον χαρακτήρα ταίριαζει. Γι' αυτό με αυτά που λες φεύγουν οι άνθρωποι από τις εκκλησίες. Γιατί η διεύθυνση είναι αταίριαστη με το πνεύμα. Αν με εννοείς, αλλά και να μην, το ίδιο μου κάνει.

2 Στις ασφάλειες. Εγκρίθηκε μεν ο προϋπολογισμός του ΡΙΚ, αλλά μέχρι να εγκριθεί, πληρώσανε ρεφενέ οι διευθυντές τις ασφάλειες του ιδρύματος για να μην ακινητοποιηθούν. Για να τα λέμε, όταν η ανάγκη γίνεται φιλότιμο. Όχι μόνο τα στραβά.

3 Στους άριστους. Εν τω μεταξύ δεν κατάλαβα γιατί φαγώθηκε ο Healthy να βρει εκτός Κύπρου κεντρικό τραπέζιτη; Τέλεψαν οι άριστοι δα μέσα; Ψάξε στον πάγκο κόουτς, όλο και κάποιο Χαμπουλλά που να πιάνει πουλιά στον αέρα θα βρεις. Κι εκεί στην Αγία Παρασκευή πετάξανε πολλά πετούμενα.

4 Στον Ντρογκμπά. Αληθεύει ότι υψηλά ιστάμενος της κυπριακής διπλωματίας, αφού αντάλλαξε πασούλες με τον Ντρογκμπά μετά ρώτησε τον περίγυρο «μα ποιος είναι ο κύριος»; Για να ξέρουμε δηλα-

ΣΤΑΘΕΡΑ ΒΗΜΑΤΑ ΜΠΡΟΣΤΑ / Γράφει **Ο ΣΠΟΝΔΟΦΟΡΟΣ**



Ίδιος ρε ο talking Ben. Ίδιος ο μπαγάσας...

δή και ποιους φέρνουμε στα φιλικά μας...

Ε ρε ταχύρυθμα που μας χρειάζονται.

5 Στα αγγλικά. Δεν θα πω κάτι νέο, αλλά ρώτησε Αμερικανός συνάδελφος σοινάδελφο στην τριμερή σε ποια γλώσσα μιλάει ο Αλέξης όταν μιλούσε αγγλικά. «Στη μεταμνημονιακή» του απάντησε ο άλλος.

6 Στη δόληση. «Γιατί προσεγώθηκαν χιλιάδες πεταλούδες στις ρωμαϊκή διοίκηση της Ν. Κύπρου; Με ποιους όρους και σε ποιον αναφέρονται; Πού είναι η ισότιμη συμμετοχή στο πλαίσιο της Διζωνι-

κής, Δικονοτικής Ομοπεταλουδίας;». Αυτά τα ερωτήματα περίμενα να θέσει ο Ακιντζί. Δεν το έκανε.

7 Στον talking Ben. Ξέρω γιατί ο Κατρώγκας είπε για δικαιώματα της Τουρκίας στην Αν. Μεσόγειο. Γιατί αυτός δεν είναι υπουργός, είναι ίδιος ο Talking Ben και επαναλαμβάνει όσα του λες.

8 Στη φωτογραφία. Πώς τα κατάφερε πάντως ο Healthy να συναντηθεί με Πομπέο και να μη βγάλει μια φωτό, δεν το κατάλαβα. Να βρεθείς με ό,τι κοντινότερο σε αμερικάνικο celebrity και να μην έχεις μια φωτό να τη δείχνεις καλοκαίρι στα εγγόνια στο Τρόοδος; Μόνο για τα φράγματα είμαστε...

9 Στους Ουλά. Υπάρχει μια ευγενική φυλή, των Ουλά, που ο αρχηγός της τρώει αμπελοπούλια και φωνάζει «Χαμπ» «Χαμπ» και αφού χορτάσει βγάζει κραυγές στα κοινωνικά δίκτυα. Αν συναντήσει κανείς κανέναν της φυλής, να του δώσει ένα φουλάκι στο μαγουλάκι και να του πει είναι από τον Φούλη.

10 Στον άριστο. Ο Healthy για τον εαυτό του. Του το χαρίζω. Τετάρτη τριμερής στο Ισραήλ, Πέμπτη πρωί Βρυξέλλες, μετά καπάκι δύο μέρες στη Νέα Υόρκη και πίσω στην εκκλησία για την 25η Μαρτίου αύριο Δευτέρα. Βρες μου έναν σαραντάρη που δεν θα τα είχε παίξει και θα σε παραδεχτώ. Άριστος λέμε.



Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ιδιοκτησία
«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»

Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Νίκου Κρανιδιώτη 7Ε, 3ος όροφος, 2411 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ.: 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, αναπαραγωγή, διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Διευθυντής: **ΑΛΕΞΗΣ ΠΑΠΑΧΕΛΑΣ** • Διεύθυνση συντάξεως: **ΚΩΣΤΗΣ ΦΑΦΟΥΤΗΣ - ΝΟΤΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ**

Πολιτική γόρδιου δεσμού από την Τουρκία

Ενιαία η προσέγγιση στο Κυπριακό με όλα τα ανοιχτά θέματα που έχει με την Ελλάδα, από το Αιγαίο ως την ΑΟΖ

Του ΜΙΧΑΛΗ ΤΣΙΚΑΛΑ

Πολλές είναι οι αναγνώσεις και οι εντυπώσεις που άφησε πίσω της η πρώτη επίσκεψη του ΥΠΕΞ της Ελλάδας Γιώργου Κατρούγκαλου με τον ΥΠΕΞ της Τουρκίας Μεβλούτ Τσαβούσογλου. Βασικό συμπέρασμα, ωστόσο, είναι ότι η εξωτερική πολιτική της Άγκυρας θυμίζει έντονα γόρδιο δεσμό στον οποίο η τουρκική πλευρά εμπλέκει το Κυπριακό, τις ενέργειες της Δημοκρατίας στην ΑΟΖ ως και τις διμερείς σχέσεις με την Ελλάδα, αλλά και το Αιγαίο και την Αν. Μεσόγειο εν γένει. Το ότι ο Μεβλούτ Τσαβούσογλου δεν δίστασε παράλληλα να ανεβάσει τους τόνους προς τον Έλληνα ομόλογό του είναι και ενδεικτικό της πολυπλοκότητας και της έντασης, όπως λένε πηγές, που καταγράφεται αυτή τη στιγμή. Το περιστάτικό έλαβε χώρα όταν ήρθε στη συζήτηση το θέμα των οκτώ αξιωματικών που βρίσκονται στην Ελλάδα μετά το πραξικόπημα στην Τουρκία. Απευθυνόμενος ο Τούρκος στον Έλληνα ΥΠΕΞ ανέφερε ότι «δεν θα μου πεις μένα ποιοι είναι οι πραξικοπηματίες». Ωστόσο, λένε οι πληροφορίες ελάχιστα είχαν ειπωθεί κατ’ ιδίαν για το θέμα, εξού και προκάλεσε έκπληξη ο λόγος του Τσαβούσογλου που κατά μια ανάγνωση επιώθηκε για να περάσει το μήνυμα εσωτερικά λόγω προεκλογικής περιόδου. Κι αυτό ήταν ένα μέρος της συζήτησης.

Τι επιώθηκε για Κυπριακό
Εκείνο που έμεινε ως βασική εντύπωση για το θέμα είναι πως η Τουρκία δεν κλείνει την ψαλίδα, αλλά αντίθετα στέλνει αντιφατικά μηνύματα που μπερδεύουν ακόμη περισσότερο το σκηνικό. Έτσι ενώ

Διαρκής η αντίφαση του να μην υπάρχει επίσημη τουρκική απόρριψη της διζωνικής, δικονοτικής ομοσπονδίας, αλλά παράλληλα να μην αποκλείονται άλλα πλαίσια λύσης.

σκοπός της κυπριακής και της ελλαδικής διπλωματίας είναι να συνεχιστούν οι διαπραγματεύσεις από εκεί που σταμάτησαν στο Κραν Μοντάνα (βέβαια ανέκυψαν και οι όροι αναφοράς ως ακόμη ένα σημείο καμπής) όλο αυτό το διάστημα η Τουρκία αφήνει ανοιχτές τις επιλογές της ως προς τη λύση του Κυπριακού, μην αποκλείοντας τίποτα όπως συχνά μεταδίδεται. Η αίσθηση στο διπλωματικό παρασκήνιο είναι πως στόχος της τουρκικής πλευράς αποτελεί όχι η λύση μέσα στο πλαίσιο διζωνικής, δικονοτικής ομοσπονδίας, αλλά η συνομοσπονδία με σκοπό να αποκτήσει έλεγχο σε όλο το νησί. Αυτή η αίσθηση παγιώνεται από τα ήξεις αφήξεις της Τουρκίας στα οποία επανήλθε και ο Μεβλούτ Τσαβούσογλου, σύμφωνα με τις πληροφορίες της «Κ» στη συνάντησή του με τον Γιώργο Κατρούγκαλο, οπότε και προκύπτει η αντίφαση του να μην υπάρχει επίσημη τουρκική απόρριψη της διζωνικής, δικονοτικής ομοσπονδίας, αλλά παράλληλα να μην αποκλείονται άλλα πλαίσια λύσης εκ μέρους της. Με άλλα λόγια ο Τσαβούσογλου παρέμεινε στη γραμμή που δημοσίευσε στο Twitter μετά τη συνάντηση με τον κ. Λουτ, αφήνοντας δηλαδή ανοιχτά όλα τα ενδεχόμενα και δει-



Διπλωματικοί κύκλοι των Αθηνών δεν θέλουν τη διασύνδεση που επιχειρεί η Τουρκία των ενεργειακών με το Κυπριακό εφόσον είναι θέμα της Λευκωσίας πώς θα κινηθεί στην ΑΟΖ.

χνοντας πως την Τουρκία δεν την «ενοχλεί» η λύση. Γεγονός που σημαίνει πως η επίσκεψη Κατρούγκαλου δεν πέτυχε τον πρωταρχικό της σκοπό που ήταν να ανοίξει τα χαρτιά της η Τουρκία. Αυτό ίσως καταστεί πιο δυνατό όταν θα λάβουν χώρα και επαφές μεταξύ κλιμακίων Ελλάδας-Τουρκίας αργότερα μέσα στον μήνα και πριν από τις 13 Απριλίου που είναι προγραμματισμένη η επόμενη συνάντηση των δύο ΥΠΕΞ. Ωστόσο, παραμένει το θολό τοπίο. «Δεν μπορεί κάποιος εξ ορι-

σμού να ισχυριστεί πως δεν θέλει λύση η Τουρκία, αλλά έτσι φαίνεται» είναι η εκτίμηση που κάνουν και διπλωμάτες παραδεχόμενοι το μπερδεμένο του θέματος όπως βγαίνει προς τα έξω, που στην ουσία είναι πολιτική της Τουρκίας.

Η επεξήγηση
Μέσα στην εβδομάδα ξεσπάκωσε συζητήσεις η άποψη του ΥΠΕΞ της Ελλάδας πως η Τουρκία έχει δικαιώματα στην Αν. Μεσόγειο. «Στην ανατολική Μεσόγειο έχει η

Τουρκία δικαιώματα, που της αναγνωρίζει το Δίκαιο της Θάλασσας, που εμείς θέλουμε να διέπει τις μεταξύ μας διαφορές», είπε σχετικά. «Σκοπός της Τουρκίας είναι να περάσει από τον σεβασμό στο Δίκαιο της Θάλασσας στο να έχουν λόγο παντού. Είναι λάθος ερμηνεία αυτό» έλεγαν πηγές για το θέμα. Όπως προστίθεται, τόσο η Ελλάδα όσο και η Κύπρος βασίζονται στο Δίκαιο της Θάλασσας και είναι εκείνες που τελικά επιλέγουν με ποιον θα συνεργαστούν.

Ενεργειακά και Κυπριακό

Πολιτική, η οποία εμπεριέχει μετά βεβαιότητας και την πτυχή της διασύνδεσης του Κυπριακού με τα ενεργειακά, με διπλωματικούς κύκλους των Αθηνών να μη θέλουν αυτή τη διασύνδεση αφενός γιατί είναι θέμα της Λευκωσίας πώς θα κινηθεί στην ΑΟΖ και αφετέρου γιατί Τουρκία και Ελλάδα μιλούν μόνο για την εξωτερική πτυχή του Κυπριακού που είναι η ασφάλεια και οι εγγυήσεις. Φυσικά την ίδια ώρα πρόβλημα καταγράφεται και εκεί. «Αν η Τουρκία δέχεται το πλαίσιο Γκουτιέρες τότε δέχεται και τα όσα έγιναν στο Κραν Μοντάνα. Κι εκεί, όπως υποστηρίζουν διπλωματικές πηγές, δεν ειπώθηκε κάτι για αντικατάσταση του συστήματος εγγυήσεων με ένα άλλο αλλά με έναν μηχανισμό παρακολούθησης εφαρμογής της λύσης. Στον οποίο δεν ήταν αρνητική η Τουρκία». Σκοπός όπως προστίθεται είναι να μην έχουν εκτελεστικές αρμοδιότητες οι εγγυήτριες, την ώρα που για παράδειγμα τα όσα ισχυρίζεται η Τουρκία πως της ανήκουν από την κυπριακή ΑΟΖ απορρέουν βάσει της δικής της λογικής από τα δικαιώματά της ως εγγυήτρια χώρα. «Με την Τουρκία η συζήτηση από την πλευρά της Ελλάδας αφορά μόνο την εξωτερική πτυχή και τίποτα άλλο» τόνιζαν πάντως διπλωματικές πηγές για το όλο θέμα.

ΕΡΓΑ ΤΑΜΕΙΟΥ ΣΥΝΟΧΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ
ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

ΚΑΘΕΤΟΣ ΔΡΟΜΟΣ ΛΙΜΑΝΙΟΥ ΛΕΜΕΣΟΥ

Το Ταμείο Συνοχής της Ευρωπαϊκής Ένωσης συγχρηματοδότησε την κατασκευή κάθετου δρόμου πρωταρχικής σημασίας που συνδέει το Λιμάνι Λεμεσού με τον αυτοκινητόδρομο Λεμεσού-Πάφου.

Το έργο περιλάμβανε επίσης την κατασκευή ανισόπεδου κόμβου στη συμβολή του δρόμου με τον αυτοκινητόδρομο Λεμεσού-Πάφου, 7 κυκλικών κόμβων, καθώς και δικτύου ποδηλατοδρόμων 8 χιλιομέτρων.

Το μεγάλο αυτό έργο αποσκοπεί στην κυκλοφοριακή αποσυμφόρηση της πόλης της Λεμεσού και στη μείωση του χρόνου διακίνησης βαρέων οχημάτων από και προς το Λιμάνι Λεμεσού, συμβάλλοντας στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και στην οικονομική ανάπτυξη.

ΑΝΑΠΤΥΞΗ
ΓΙΑ ΚΑΛΥΤΕΡΗ
ΖΩΗ

Ο ΥΠΕΞ ΝΙΚΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΙΔΗΣ ΣΤΗΝ «Κ»

Δεν λαμβάνουμε αποφάσεις στη βάση του τι κάνει και λέει η Τουρκία

Η πρώτη ad hoc συμμετοχή των ΗΠΑ στην τριμερή με Ισραήλ αποδεικνύει την αναγνώριση της σημασίας των περιφερειακών σχεδιασμών

Συνέντευξη στον **ΜΙΧΑΗΛ ΤΣΙΚΑΛΑ**

Στην πρώτη του συνέντευξη, μετά την τριμερή στο Ισραήλ, ο ΥΠΕΞ Νίκος Χριστοδουλίδης τονίζει την αναγνώριση που εκλαμβάνουν πλέον οι συνέργειες αυτές και τις προοπτικές που διανοίγονται, ότι η Κύπρος εργάζεται στη βάση θετικής ατζέντας. Σημειώνει πως στην προσπάθεια επίτευξης του στόχου της διασφάλισης της ασφάλειας στην περιοχή η Κύπρος δεν λαμβάνει αποφάσεις στη βάση του τι κάνει και λέει η Τουρκία. Ως προς το Κυπριακό τονίζει πως υπάρχουν λύσεις για να ξεπεραστεί το πρόβλημα της θετικής ψήφου, ενώ επιστημαίνει ότι εντός καλοκαιριού θα ξεκινήσει η λειτουργία της Γεν. Γραμματείας Ευρωπαϊκών Υποθέσεων.

—Τι αλλάζει στην Ανατολική Μεσόγειο μετά την τριμερή του Ισραήλ;

—Εδώ και καιρό με αφορμή τις ενεργειακές προοπτικές της Ανατολικής Μεσογείου έχουν αλλάξει τα δεδομένα στην περιοχή και ενώ η ενέργεια είναι αυτή που έφερε για πρώτη φορά τα κράτη της περιοχής κοντά και άλλαξε τη θεώρησή τους σε σχέση με τις δυνατότητες που δύνανται να προκύψουν μέσα από τη συνεργασία μας, πλέον συζητάμε, συνεργαζόμαστε και αναλαμβάνουμε κοινές δράσεις σε πλειάδα θεμάτων πάντα στη βάση μιας θετικής προσέγγισης και χωρίς να στρέφεται ενάντια στο οποίοιο τρίτο κράτος, προς όφελος των λαών της περιοχής, των κρατών που συμμετέχουν αλλά και της ίδιας της Ε.Ε. Όραμα και προσδοκία μας για την Ανατολική Μεσόγειο είναι όλες αυτές οι πολυεπίπεδες συνεργασίες να μετεξελιχθούν σε έναν περιφερειακό οργανισμό ασφάλειας και συνεργασίας των κρατών της περιοχής. Να οδηγηθούμε, δηλαδή, σταδιακά, σε μια θεσμική μεταξύ μας διασύνδεση που θα ενισχύσει τις προοπτικές και τις δυνατότητες των κρατών της περιοχής. Δεν μπορούμε να αλλάζουμε τη γεωγραφία που ήταν καθοριστική παράμετρος στην ιστορική πολιτική εξέλιξη των κρατών. Επιχειρούμε να την αξιοποιήσουμε με τρόπο που να μας επιτρέπει να καρπωθούμε τα πολυεπίπεδα οφέλη που δύνανται να προκύψουν. Είναι μέσα σε αυτό το πλαίσιο που καθορίστηκε και το όραμά μας για την περιοχή και που προχωρήσαμε και στην απόφαση για σύσταση Μόνιμης Γραμματείας Τριμερών Συνεργασιών που φιλοδοξούμε ότι, ανάμεσα σε άλλα οφέλη, θα ενισχύσει περαιτέρω τη συνεργασία μας και θα θέσει στέρεες βάσεις για θεσμική διασύνδεση της εν λόγω συνεργασίας. Η Γραμματεία, ως πυρήνας μόνιμης βάσης συνεργασίας των μερών, θα συμβάλει ουσιαστικά στον στόχο της περιφερειακής ενσωμάτωσης για τα κράτη της Ανατολικής Μεσογείου κατ' αναλογία άλλων περιπτώσεων περιφερειακής ενσωμάτωσης και στην πρόωθηση της ασφάλειας και της σταθερότητας στις σχέσεις των κρατών που την συναποτελούν, αλλά και στις περιοχές γενικότερα. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο και η πρώτη ad hoc

συμμετοχή των ΗΠΑ στην Τριμερή με το Ισραήλ αποδεικνύει, ανάμεσα σε πολλά άλλα, την αναγνώριση της σπουδαιότητας και σημασίας αυτών των περιφερειακών σχεδιασμών από ισχυρούς δρώντες του διεθνούς συστήματος και ανοίγει νέες προοπτικές συνεργασίας.

—Είχε καταγραφεί πως η παρουσία των Αμερικανών στην περιοχή, μέσω της ExxonMobil, αλλά και λόγω της συμμετοχής στην τριμερή ότι δημιουργείται ένα πλέγμα ασφαλίας. Θεωρείτε ότι έτσι είναι όντως; Και ότι λειτουργεί πιθανώς αποτρεπτικά για τις οποίες προκλήσεις εκ μέρους της Τουρκίας;

—Η ασφάλεια στην περιοχή κτιζεται μέσα από πλέγμα δράσεων είτε αυτές αφορούν συνεργασίες

“

Προσεγγιζόμαστε από τρίτους ως παροχέας ασφάλειας και σταθερότητας και όχι ως προβληματικό κράτος-ταραξίας σε μια περιοχή ιδιαίτερης γεωστρατηγικής σημασίας.

και κοινές δράσεις με τις εταιρείες που δραστηριοποιούνται στην περιοχή, είτε τις χώρες προέλευσης των ενεργειακών κολοσσών, είτε τις διμερείς, τις τριμερείς και πολυμερείς συνεργασίες που αναπτύσσουμε στην περιοχή, είτε την ιδιότητα μας ως κράτος μέλος της Ε.Ε. Είναι, επίσης, σημαντικό να αναφέρω ότι, όπως και σε άλλα θέματα, έτσι και στην προσπάθεια επίτευξης του στόχου της διασφάλισης της ασφάλειας στην περιοχή, δεν λαμβάνουμε

Δεν θέλουμε διαπραγματεύσεις χάριν διαπραγματεύσεων

—Ο κ. Ακιντζί στη συνέντευξή του στην «Κ» επιμένει στη θετική ψήφο, κάτι που για την πλευρά μας είναι άλλη η ερμηνεία του θέματος. Θεωρείτε πως μπορεί να βρεθεί πέραν των όσων έχουν ειπωθεί αποδεκτή λύση στο θέμα;

—Η λειτουργικότητα και βιωσιμότητα της λύσης είναι εκ των σημαντικότερων συστατικών που θα πρέπει να χαρακτηρίζει μια ενδεχόμενη λύση του Κυπριακού, αφού αγγίζει γενικότερα, ανάμεσα σε άλλα, και την ευρεία έννοια του αισθήματος της ασφάλειας που θα πρέπει να νοιώθουν οι πολίτες ότι το Κράτος μπορεί να λειτουργεί και να παίρνει αποφάσεις τόσο σε θέματα εσωτερικής δικαιοδοσίας όσο και σε θέματα εξωτερικής πολιτικής, όπως για παράδειγμα μέσα στο πλαίσιο της ιδιότητάς του ως κράτους μέλους της Ε.Ε. Δεν θεωρώ ότι οποιοσδήποτε διαφωνεί με την εν λόγω αναγκαιότητα. Δεν μπορώ να φανταστώ οποιοσδήποτε να επιθυμεί μετά τη λύση του Κυπριακού να λαμβάνονται αποφάσεις, ειδικότερα στο κεντρικό επίπεδο, στη βάση εθνοτικών δεδομένων ή/και επιθυμιών τρίτων κρατών. Τέτοιου είδους λύσεις υιοθετήθηκαν ή/και επιβλήθηκαν στην περίπτωση κάποιων κρατών και βλέπουμε τα αποτελέσματα, τα αδιέξοδα που οδηγούν

και τη μη δυνατότητα λήψης αποφάσεων επί σημαντικών θεμάτων. Δεν θεωρώ ότι οποιοσδήποτε, ειδικότερα από εμάς, Ελληνοκυπρίους και Τουρκοκυπρίους, θα επιθυμούσε τέτοιες καταστάσεις στο επανενωμένο κράτος. Για να βρούμε λύση στο συγκεκριμένο θέμα ο πρόεδρος της Δημοκρατίας έθεσε ως τροφή προς σκέψη μια προσέγγιση που δύνανται να βοηθήσει. Είναι σημαντικό να εργαστούμε από κοινού, με απόλυτο σεβασμό φυσικά στην πολιτική ισότητα, έτσι ώστε να αντιμετωπίσουμε το εν λόγω θέμα. Υπάρχουν θεωρώ λύσεις, αν υπάρχει πραγματική πολιτική βούληση από τουρκικής πλευράς και αν συμφωνούμε όλοι για τη σημασία της λειτουργικότητας και βιωσιμότητας μιας ενδεχόμενης λύσης. Χωρίς να υπεισέρχομαι σε λεπτομέρειες γιατί δεν θα λύσουμε το Κυπριακό μέσα από δημόσια διαπραγμάτευση και δημόσιες δηλώσεις, θεωρώ ότι μπορούν να υπάρξουν λύσεις. Για παράδειγμα, η εκλογή του προέδρου και αντιπρόεδρου μέσα από το σύνολο του κυπριακού λαού με κοινό ψηφοδέλτιο με τις ανάλογες ποσοτώσεις ή ένα κοινοβουλευτικό σύστημα διακυβέρνησης που θα επιτρέψει συνεργασίες στη βάση ιδεολογικών συγκλίσεων και προσεγ-

γήσεων είναι επιλογές που θα είναι προς το συμφέρον του όλων των Κυπρίων. **—Η κ. Λουτ έχει ενημερωθεί για το πρακτικό της 4ης Ιουλίου, ωστόσο, αναμένεται να μπει το περιεχόμενο του στους όρους αναφοράς και να γίνει αποδεκτό από την τ/κ πλευρά;** —Να σας αναφέρω γιατί επιμένουμε με το Πλαίσιο Γκουτιέρρες όπως ξεκαθαρίστηκε την 4η Ιουλίου μετά από αίτηση και δική μας και των Τ/Κ. Πολύ απλά γιατί αν ξεκινήσουμε μια νέα προσπάθεια χωρίς αυτό, στην ουσία χάνεται το σημαντικό κεκτημένο της τελευταίας διαπραγματευτικής διαδικασίας που από πλευράς αποτελεσμάτων και ουσίας ήταν η σημαντικότερη στην ιστορία των διαπραγματεύσεων από τότε που ξεκίνησαν, το 1976. Χωρίς αυτό, στην ουσία θα σημαίνει έναρξη συζητήσεων από την αρχή και αντιλαμβάνεστε τι θα σημαίνει μια τέτοια εξέλιξη για την προοπτική επίλυσης του Κυπριακού. Χωρίς αυτό στους Όρους Αναφοράς, όπως επίσης το Κοινό Ανακοινωθέν του 2014 και άλλα δεδομένα που πρόδεκψαν από την τελευταία προσπάθεια, δεν θα μιλάμε για ουσιαστικές και στοχευμένες διαπραγματεύσεις, αλλά διαπραγμάτευση για χάριν διαπραγμάτευσης και εμείς δεν επιθυμούμε σε καμία περίπτωση κάτι τέτοιο.



Η εκλογή του προέδρου και αντιπρόεδρου μέσα από το σύνολο του κυπριακού λαού με κοινό ψηφοδέλτιο με τις ανάλογες ποσοτώσεις είναι επιλογές που θα είναι προς το συμφέρον όλων των Κυπρίων.

γραφτεί για πιθανή συμμετοχή της Γαλλίας. Ισχύει;

—Αποτελεί γεγονός και είναι και ένδειξη της σημασίας των Τριμερών Συνεργασιών ότι από τη μια υπάρχει ενδιαφέρον για ad hoc συμμετοχή κρατών που δεν βρίσκονται γεωγραφικά στην περιοχή αλλά δεικνύουν, αν θέλετε, ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την Ανατολική Μεσόγειο. Οι συζητήσεις για πιθανή ad hoc συμμετοχή της Γαλλίας είναι σε πολύ προχωρημένο στάδιο και ανταλλάσσουμε

απόψεις για τη θεματολογία μιας τέτοιας συνάντησης. Την ίδια στιγμή έχει καθοριστεί Τριμερής με την Αρμενία στην Κύπρο στις αρχές Ιουνίου, ενώ συζητάμε ένα τέτοιο ενδεχόμενο και με κάποια κράτη από την περιοχή του Κόλπου. Πολύ σύντομα, θα έχουμε σημαντικές επισκέψεις στην Κύπρο από υπουργούς Εξωτερικών χωρών του Κόλπου για να συζητήσουμε πιο συγκεκριμένα ένα τέτοιο ενδεχόμενο, ενώ ήδη υπάρχουν καθορισμένες Τριμερείς Συναντήσεις είτε σε επίπεδο Αρχηγών Κυβερνήσεων είτε σε επίπεδο Υπουργών Εξωτερικών με τον Λίβανο, την Ιορδανία και την Παλαιστίνη. Θέλω να σημειώσω ότι δεν

“

Δεν μπορώ να φανταστώ οποιοσδήποτε να επιθυμεί μετά τη λύση του Κυπριακού να λαμβάνονται αποφάσεις, ειδικότερα στο κεντρικό επίπεδο, στη βάση εθνοτικών δεδομένων ή/και επιθυμιών τρίτων κρατών.

επιθυμούμε σε καμία περίπτωση να συστήνουμε Τριμερείς Μηχανισμούς Συνεργασίας για επικοινωνιακούς σκοπούς, αλλά εκείνο που μας ενδιαφέρει είναι η ουσία και μέσα από τέτοιες συναντήσεις να παράγονται συγκεκριμένα αποτελέσματα και να προκύπτουν αμοιβαία επωφέλεις δράσεις.

—Μετά τις ανακοινώσεις της ExxonMobil που σχηματοποιούν την εικόνα της ΑΟΖ, πιστεύετε ότι η πιθανή κατασκευή υποδο-

μών στην Κύπρο εκπέμπει και άλλα μηνύματα για την περιοχή;

—Οι ανακοινώσεις της ExxonMobil ήταν σημαντικές, όπως είναι σημαντικά και καθοριστικά τα αποτελέσματα που θα προκύψουν από τον κύκλο γεωτρήσεων που προγραμματίζονται στην ΑΟΖ της Κυπριακής Δημοκρατίας και όχι μόνο, εντός του 2019 και του 2020. Η πιθανή κατασκευή υποδομών στην Κύπρο αποτελεί προτεραιότητα για την κυβέρνηση, ενώ δεν αποκλείουμε και καμία άλλη επιλογή που, φυσικά, ανάμεσα σε άλλους παράγοντες, σέβεται το διεθνές δίκαιο, τις σχέσεις καλής γειτονίας και τα κυριαρχικά δικαιώματα των κρατών της περιοχής. Πέραν από αυτές τις πολιτικές προϋποθέσεις, αν μπορώ να τις χαρακτηρίσω έτσι, καθοριστικό παράγοντα στις οποίες τελικές αποφάσεις θα διαδραματίσουν τα αποτελέσματα των ερευνητικών γεωτρήσεων.

Επαφές με Κογκρέσο

—Τι περιλαμβάνει η ατζέντα της επίσκεψής σας στις ΗΠΑ;

—Μετά την πρόσφατη επίσκεψή μου στην Ουάσινγκτον τον περασμένο Νοέμβριο, επίκεντρο της οποίας ήταν η συνάντησή μου με τον Αμερικανό Υπουργό Εξωτερικών και τον Σύμβουλο Εθνικής Ασφαλείας και κατά τη διάρκεια της οποίας υπογράφηκε η Δήλωση Προθέσεων ανάμεσα στην Κυπριακή Δημοκρατία και τις Ηνωμένες Πολιτείες, στόχος και έμφαση της παρούσας επίσκεψής μου είναι οι επαφές με μέλη του αμερικανικού Κογκρέσου. Είναι σε όλους γνωστή η σημασία και ο ρόλος που ασκεί το Κογκρέσο στη πολιτειακή ισορροπία στις ΗΠΑ, γενικότερα σε όλους τους τομείς, συμπεριλαμβανομένων της εξωτερικής πολιτικής. Για εμάς ο ρόλος του Κογκρέσου είναι ακόμα πιο σημαντικός, ειδικότερα στην παρούσα συγκυρία, τόσο λόγω της κατάστασης πραγμάτων στο Κυπριακό, των εξελίξεων στον τομέα της Ενέργειας, και βέβαια των διεργασιών για άρση των περιορισμών πώλησης όπλων, οι οποίες περνούν από το Κογκρέσο. Πιστεύω πως και μετά την πρόσφατη συνάντηση στο Ισραήλ στο πλαίσιο 3+1, οι επαφές με υψηλόβαθμα μέλη, κατά κύριο λόγο των Επιτροπών Εξωτερικών Βουλής και Γερουσίας, τις οποίες προγραμματίζω είναι ιδιαίτερης σημασίας. Εκτιμώ, μάλιστα, ότι σε συνέχεια των εκεί επαφών μου θα υπάρξουν και συγκεκριμένες ανακοινώσεις στα θέματα άμεσου ενδιαφέροντός μας. Κατά τη διάρκεια της εκεί παρουσίας μου, θα έχω επίσης συνάντηση με τον πρόεδρο της Επιτροπής Ενέργειας της Βουλής. Στο Υπουργείο Εξωτερικών θα συναντήσω τον υφυπουργό Εξωτερικών για Πολιτικές Υποθέσεις, κ. David Hale, με τον οποίο δεν είχα την ευκαιρία να συναντηθώ κατά τη διάρκεια της τελευταίας μου παρουσίας στην Ουάσινγκτον, ενώ θα παραστώ και θα είμαι ομιλητής σε δύο συζητήσεις που θα πραγματοποιηθούν στο πλαίσιο του φετινού Συνεδρίου Πολιτικής της μεγαλύτερης Αμερικανοεβραϊκής Οργάνωσης, της AIPAC.

Εντός καλοκαιριού η λειτουργία της Γεν. Γραμματείας Ευρωπαϊκών Υποθέσεων

—Πού βρίσκόμαστε με τη δημιουργία της Γενικής Γραμματείας Ευρωπαϊκών Υποθέσεων, αλλά και με τη διεκδίκηση της ευρωπαϊκής αρχής εργασίας;

—Η σύσταση Γενικής Γραμματείας Ευρωπαϊκών Υποθέσεων για την ολοκληρωμένη διαχείριση των Ευρωπαϊκών Θεμάτων προέκυψε από την ανάγκη να διασφαλιστεί η πλήρης αξιοποίηση των πολιτικών και οικονομικών οφελών από τη συμμετοχή στην Ε.Ε. Η σύσταση και λειτουργία της αποσκοπεί, ανάμεσα σε άλλα, στην διαμόρφωση ολοκλη-

ρωμένων εθνικής στρατηγικής για θέματα Ε.Ε., στη βελτίωση του συντονισμού και της συνοχής των εθνικών θέσεων που καταθέτει η Κύπρος στις Βρυξέλλες, στην περαιτέρω αναβάθμιση της ποιότητας της προεργασίας και της ανάλυσης που γίνεται για τη διαμόρφωση και υποβολή θέσεων, ενώ εκτιμάται ότι θα βελτιώσει την προοπτική δημιουργίας συμμαχιών με άλλα κράτη μέλη, ενδυναμώνοντας τη διαπραγματευτική θέση της Κύπρου για επίτευξη εθνικών στόχων και προτεραιοτήτων. Η Γραμματεία θα είναι περαι-

τέρω επιφορτισμένη με το συντονισμό για την ορθή εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου και τη μεταφορά οδηγιών στο εθνικό σύστημα, ως επίσης για τις σχέσεις με τα θεσμικά όργανα της Ε.Ε. και την πρόωθηση της επαρκούς στελέχωσης των οργάνων αυτών με Κύπριους.

Η υλοποίηση αυτής της καθοριστικής σημασίας απόφασης του Υπουργικού έχει ξεκινήσει και στόχος μας είναι να λειτουργήσει εντός του καλοκαιριού. Όσον αφορά στη διεκδίκηση της Ευρωπαϊκής Αρχής Εργασίας είναι μια προσπάθεια που

πρωτοεξέκρινε από τον προκατόχό μου, τον κ. Κασουλίδη. Η ιδέα για την δημιουργία της Αρχής προήλθε από την Επιτροπή στο πλαίσιο της ανάγκης για έναν καινούργιο θεσμό που να διασφαλίζει ότι οι κανόνες της Ε.Ε. σε ό,τι αφορά την κινητικότητα των εργαζομένων και τον συντονισμό των Σχεδίων Κοινωνικής Ασφάλισης θα εφαρμόζονται με δίκαιο, απλό και αποτελεσματικό τρόπο.

Ο ιδρυτικός Κανονισμός της Αρχής συμφωνήθηκε πρόσφατα μεταξύ του Συμβουλίου και του Ευρωπαϊκού

Κοινοβουλίου και θα εγκριθεί επίσημα τον Απρίλιο. Τα κράτη μέλη που διεκδικούν την έδρα της Αρχής θα πρέπει να υποβάλουν μέχρι τις 6 Μαΐου στο Συμβούλιο σχετική ολοκληρωμένη πρόταση στην οποία να αποδεικνύουν με λεπτομέρεια ότι ικανοποιούν τα πέντε σχετικά κριτήρια που έχουν συμφωνηθεί από το Συμβούλιο και την Επιτροπή. Η ψηφοφορία για την επιλογή της έδρας της Αρχής θα γίνει στις 13 Ιουνίου στο περιθώριο του Συμβουλίου Απασχόλησης και Κοινωνικής Πολιτικής. Θεωρούμε ότι η Κύπρος

για πολλούς λόγους θα είναι ιδανικό μέρος για να φιλοξενήσει την εν λόγω Ευρωπαϊκή Αρχή, και είμαστε στο τελικό στάδιο προετοιμασίας της πρότασής μας.

Στην προσπάθεια αυτή εμπλέκονται πολλά Υπουργεία και Υπηρεσίες, σχετικοί επαγγελματικοί σύνδεσμοι από τον ιδιωτικό τομέα και οι κοινωνικοί εταίροι. Πρόκειται για μια συλλογική προσπάθεια που παρά τις δυσκολίες του εγχειρήματος λόγω του έντονου ανταγωνισμού, υπάρχουν προοπτικές για θετικό αποτέλεσμα.

Η αμφιβολία οδηγός στην κούρσα για τερματικό

Τα ερωτηματικά στην Τριμερή Σύνοδο για EastMed, η στάση του Ισραήλ και η επικέντρωση για LNG στην Κύπρο

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ**

Αν κάποιος αναζητήσει τι άφησε πίσω της, η 6η Τριμερής Σύνοδος της Ιερουσαλήμ, χωρίς ιδιαίτερη προσπάθεια την απάντηση μπορεί να δώσει η κοινή φωτογραφία των τριών ηγετών Κύπρου, Ελλάδας, Ισραήλ με τον υπουργό Εξωτερικών των ΗΠΑ. Η παρουσία του επικεφαλής της αμερικάνικης διπλωματίας, ήταν αυτή που έκανε τη διαφορά ακόμα και αν έχουν βάση τα όσα λέχθηκαν στο παρασκήνιο, για συμμετοχή που στόχο είχε τη στήριξη του Ισραηλινού πρωθυπουργού από την Ουάσινγκτον. Οι πρώτες αποτιμήσεις που γίνονται σε διπλωματικό επίπεδο συγκλίνουν πως η 6η Τριμερής Σύνοδος ουσιαστικά ανακατεύει την τράπουλα των περιφερειακών συνεργασιών, έτσι όπως έχουν οικοδομηθεί τα τελευταία πέντε χρόνια. Εκτιμήσεις που συνάδουν με το υπό διαμόρφωση νέο πλαίσιο ασφάλειας της Ανατολικής Μεσογείου και την Κύπρο να βρίσκεται στον πυρήνα διαμόρφωσής του, είτε προς της πλευρά του Ισραήλ, είτε της Αιγύπτου. Εξέλιξη που αποτελεί το επιστέγασμα μιας πολιτικής που εγκαινιάσθηκε πολύ πριν από την πρώτη Σύνοδο Ηγετών Κύπρου, Ελλάδας, Ισραήλ, στις 28 Ιανουαρίου του 2016, στη Λευκωσία. Επί της ουσίας στο Ισραήλ οι ΗΠΑ και επίσημα έδειξαν πως δεν μένουν αδιάφορες στις γεωπολιτικές εξελίξεις που συνοδοιπορούν με τα ενεργειακά. Από την άλλη, όπως φαίνεται και στην κοινή δήλωση, η Ουάσινγκτον συνυπογράφει τις ανησυχίες που εκφράζονται για το κλίμα έντασης, χωρίς ωστόσο να γίνεται ονομαστική αναφορά για την πηγή πρόκλησης. Μια απουσία που ουδόλως μειώνει τη βαρύτητα του μηνύματος, που έστειλε η Σύνοδος των 3+1 προς την Τουρκία και τη Ρωσία, όπως σημειώνεται σε διπλωματικό επίπεδο. Από τα σημαντικά της Συνόδου και η αναζήτηση που καταγράφεται στην πλευρά των ενεργειακών διαδρόμων της περιοχής, μια διαδικασία που αποκαλύπτει πως ο αγώνας EastMed δεν είναι η μοναδική επιλογή πως βρίσκεται υπό εξέταση.

Οχι σε Τουρκία

Η απουσία αναφοράς στο πολυσυζητημένο θέμα του αγωγού EastMed, στην κοινή δήλωση αφενός δεν εξασθενίζει το ενδιαφέρον που επιδεικνύεται για το συγκεκριμένο έργο, σημειώνουν διπλωματικές πηγές που παρακολούθησαν στενά τις εργασίες της Τριμερούς, αφετέρου δε επαναφέρει την προοπτική ενός τερματικού LNG, πέραν των δύο της Αιγύπτου. Πίσω από τις κλειστές πόρτες, οι τρεις ηγέτες, καθώς και ο Αμερικανός ΥΠΕΞ ασχολήθηκαν με τον αγωγό κάτι που αποκαλύπτεται και από την παρουσίαση χαρτών, από πλευράς του Βενιαμίν Νετανιάχου. Αυτό που προκύπτει από τα όσα διημιέφθησαν και βγήκαν προς τα έξω υπό τη μορφή διαρροών, είναι πως η



Η παρουσία του υπουργού Εξωτερικών των ΗΠΑ Μάικ Πομπέο στο Ισραήλ θεωρείται πως ανακατεύει την τράπουλα των περιφερειακών συνεργασιών που έχουν οικοδομηθεί δίνοντας ώθηση στα ενεργειακά της Ανατολικής Μεσογείου. Για την κυπριακή διπλωματία η Σύνοδος της Ιερουσαλήμ αποτελεί το επιστέγασμα ενός μακρόχρονου σχεδιασμού με αλλαγή πλεύσης προς δυσμάς.

Η κάθε πλευρά έχει τις δικές της προτεραιότητες και πλέον βρίσκεται σε εξέλιξη και ένας άτυπος αγώνας δρόμου για την κατασκευή τερματικού.

Τριμερής του Ισραήλ έκλεισε κάθε πιθανότητα διέλευσης του EastMed από την Τουρκία, υπό τις σημερινές συνθήκες που επικρατούν εκεί. Μια θέση που έχει ζωηρό υποστηρικτή το Ισραήλ, αλλά καλύπτει πλήρως και τα «θέλω» Κύπρου και Ελλάδας για διαφορετικούς λόγους.

Οι επιλογές

Το άλλο θέμα που έχει έντονο ενδιαφέρον και που ουσιαστικά απαντά στα όσα λεγόντουσαν πριν από την Τριμερή, αφορά το στάδιο στο οποίο βρίσκεται οι διεργασίες προς υλοποίηση των έργων που αφορούν τους ενεργειακούς διαδρόμους της Ανατολικής Μεσογείου. Αυτό το οποίο αποκαλύφθηκε ήταν πως οι τρεις χώρες δεν έχουν καταλήξει, παρά το γεγονός ότι η επιλογή του EastMed απολαμβάνει ισχυρή πολιτικής βούλησης, έχουν πραγματοποιηθεί προκαταρκτικές μελέτες και το κυριότερο, η Κομισιόν έχει ανάψει στο πράσινο φως για την υπογραφή διακρατικών συμφωνίας για υλοποίηση του μεταγαλεπβόλου ενεργειακού έργου. Κατά τη διάρκεια των εργασιών

της Συνόδου, φάνηκε πως υπάρχει προβληματισμός για την τελική επιλογή που ενδεχομένως να δίνει μια απάντηση για την καθυστέρηση που παρατηρείται, στην υπογραφή της διακρατικής συμφωνίας για τον αγωγό. Πριν από τη Σύνοδο διπλωματικές πηγές, από κυπριακής πλευράς υποστήριζαν πως οι επιλογές που υπάρχουν στο θέμα των ενεργειακών διαδρόμων είναι τρεις: Πρώτον ο EastMed, δεύτερον το τερματικό υγροποίησης Φυσικού Αερίου (LNG) και τρίτον συνδυασμός των δύο επιλογών. Το πέρασ της Συνόδου επιβεβαίωσε πως εξετάζονται όλες τις επιλογές με μόνο σιγουρο πως η τελική κατάληξη θα καθυστερήσει και θα εξαρτηθεί από νέες ανακαλύψεις Φ.Α., τόσο στην κυπριακή όσο και την ισραηλινή ΑΟΖ. Ένα άλλο στοιχείο που εξάγεται, πέρα τη γενικόλογη δημόσια θεώρηση των πραγμάτων, είναι πως η κάθε πλευρά έχει τις δικές της προτεραιότητες και πως πλέον βρίσκεται (εφόσον υπάρχει ως επιλογή) και ένας άτυπος αγώνας δρόμου για την κατασκευή τερματικού σε εξέλιξη, ο οποίος αναζωπυρώθηκε από τις αμφιβολίες γύρω από τη δημιουργία του EastMed.

Πολιτική απόφαση

Στο Ισραήλ ξεκαθάρισαν επίσης τα κριτήρια με τα οποία θα γίνουν οι τελικές επιλογές στο κομμάτι των ενεργειακών διαδρόμων. Η τοποθέτηση του ισραηλινού πρωθυπουργού εντός της αιθούσης των εργασιών της Συνόδου, με την οποία απορρίφθηκε η Τουρκία αν

και αποτελεί, κατά τον ίδιο, τη συμφέρουσα επιλογή διέλευσης του EastMed δείχνει πως η τελική απόφαση, εάν δεν μεσολαβήσει διαφοροποίηση των σημερινών δεδομένων, θα ληφθεί με πολιτικά κριτήρια. Η ισραηλινή πλευρά, σημειώνεται από διπλωματικές πηγές, δεν θα είχε ένσταση σε αγωγό Φ.Α. προς Ευρώπη μέσω Τουρκίας, προοπτική που ωστόσο ακυρώνει το συγκρουσιακό κλίμα στις σχέσεις των Ερντογάν - Νετανιάχου. Ο Ισραηλινός πρωθυπουργός, όπως εκτιμάται, διπλωματικά θεωρεί πως ένα έργο του μεγέθους του EastMed θα ενισχύσει τον τουρκικό μεγαλοϊδεατισμό, αλλά και το ηγετικό προφίλ που προσπαθεί να δημιουργήσει η Άγκυρα, στον μουσουλμανικό κόσμο.

LNG στην Κύπρο

Από κυπριακής πλευράς οι εξελίξεις στο Ισραήλ επαναφέρουν στο προσκήνιο την προοπτική των κεραιών υποδομών, υγροποίησης Φ.Α. που διαχρονικά αποτελεί για τη Λευκωσία στρατηγική επιλογή. Η επιβεβαίωση πως η Τριμερής Κύπρου, Ελλάδα και Ισραήλ δεν έχει καταλήξει στη μορφή των υποδομών μεταφοράς των κοιτασμάτων της περιοχής, ενισχύει τις φιλόδοξες προοπτικές, μετατροπής της Κύπρου σε ενεργειακό κέντρο από το οποίο θα διοχετεύεται στις αγορές ένα μέρος των κοιτασμάτων της περιοχής. Σαφέστατα αυτό το οποίο αφήνεται να διαρρεύσει από πηγές, είναι πως το τερματικό LNG αποτελούσε και συνεχίζει να αποτελεί

Το τερματικό LNG ήταν και παραμένει ως προτεραιότητα για την κυπριακή πλευρά. Ένα έργο με τεράστιες στρατηγικές, αλλά και οικονομικές προεκτάσεις.

προτεραιότητα της κυπριακής πλευράς. Ένα έργο με τεράστιες στρατηγικές, αλλά και οικονομικές προεκτάσεις, το οποίο όμως εξαρτάται από τις ποσότητες που θα ανακαλυφθούν στο μέλλον εντός της κυπριακής και ισραηλινής ΑΟΖ. Ενθαρρυντικός παράγοντας για τις προοπτικές ενός τερματικού στην Κύπρο αποτελούν οι διεργασίες εντός της ΑΟΖ του Ισραήλ, με τον νέο γύρο αδειοδότησης που βρίσκεται στα σκαριά, αλλά και τα σεισμογραφικά δεδομένα που δείχνουν κοιτάσματα υδρογονανθράκων που μπορούν να υποστηρίξουν τερματικό LNG. Στη λογική πως τα ενεργειακά αποτελούν τον ακρογωνιαίο λίθο στην εδραίωση της περιφερειακής ασφάλειας, η Λευκωσία δεν απορρίπτει ως δεύτερη επιλογή τον συνδυασμό τερματικού υγροποίησης με αγωγό Φ.Α.

Μονόδρομος

Στην ίδια λογική από διαφορετική αφετηρία, κινείται η θέση της Ελλάδας, η οποία θεωρεί τον EastMed ως το ενεργειακό έργο που θα διαφοροποιήσει τα σημερινά

δεδομένα μέσα στο Αιγαίο και από την άλλη θα μετατρέψει την Ελλάδα σε ενεργειακό κόμβο της Ευρώπης, για τα κοιτάσματα της Ανατολικής Μεσογείου και όχι μόνο. Στο παρασκήνιο η ελληνική θέση, όπως εκφράζεται, δεν είναι ιδιαίτερα θερμή με τη δημιουργία τερματικού LNG στην περιοχή. Μάλιστα, πηγές αναφέρουν πως στο παρελθόν καταβλήθηκε προσπάθεια να πεισθεί η ελληνική πλευρά πως η υγροποίηση Φ.Α. στην περιοχή και η μεταφορά του με πλοία θα αναδείξει τον στρατηγικό χαρακτήρα των ενεργειακών υποδομών σε Ρεθύμια και Αλεξανδρούπολη.

Οι ΗΠΑ

Η θέση των Αμερικάνων, με εξαίρεση τα γενικότερα γεωστρατηγικά ζητήματα που άπτονται της Ανατολικής Μεσογείου, δεν φαίνεται να είναι ξεκάθαρη. Η στάση του ΥΠΕΞ Μάικ Πομπέο εντός της αιθούσης, σύμφωνα με τις διαρροές, για το κομμάτι του EastMed αφήνει περιθώρια ποικίλων ερμηνειών. Ο επικεφαλής του Στέιτ Ντιπάρτμεντ στις τοποθετήσεις του ισραηλινού πρωθυπουργού για το σκεπτικό απόρριψης της επιλογής Τουρκίας φαίνεται πως αρκέστηκε να απαντήσει ότι αντιλαμβάνεται τους λόγους που επικαλέστηκε ο Νετανιάχου. Πέρα από τα όσα έλαβαν χώρα στην Ιερουσαλήμ, καταγράφονται απόψεις πολιτικών αναλυτών που θέλουν τις ΗΠΑ να χρησιμοποιούν τον αγωγό ως εργαλείο πίεσης προς την Τουρκία για ευρύτερα ζητήματα πολιτικής στη Μέση Ανατολή.

Η στροφή της κυπριακής διπλωματίας έως την Ιερουσαλήμ

Τα όσα άφησε πίσω της η Τριμερής της Ιερουσαλήμ με τη συμμετοχή των ΗΠΑ, αποτελούν αναμφίβολα μια ξεκάθαρη επιβράβευση για τη στροφή της κυπριακής διπλωματίας τα τελευταία χρόνια. Μια στροφή που προέκυψε ως ανάγκη από τα κτηνήματα του Δυτικού Συνασπισμού, το 2013 στη Συρία και που συνεχίσθηκε με τη σύναψη περιφερειακών συνεργασιών. Στη βάση του νέου δόγματος, η κυπριακή διπλωματία για πρώτη φορά εγκατέλειψε τον «τρίτοκοσμικό επιτήδαιο ρόλο της», όπως είχε πει χαρακτηριστικά στην «Κ», τον Σεπτέμβριο του 2013 ο τότε υπουργός Εξωτερικών Ιωάννης Κασουλίδης. «Επομένως, ξεκάστε τα παλιά. Ξεκάστε τον τρίτοκοσμικό επιτήδαιο ρόλο της Κύπρου. Δεν είναι αυτός ο ρόλος της Κύπρου», μας είχε πει ο κ. Κασουλίδης καθορίζοντας έτσι το νέο στίγμα της εξωτερικής πολιτικής της κυβέρνησης: «Οτι η Κύ-

Μια παράμετρος, που, αν μη τι άλλο, δεν μένει σε καμία των περιπτώσεων έξω από την απόφαση δημιουργίας τερματικού, αφορά και τα οικονομικά στοιχεία.

προς αποτελεί το ανατολικότερο σύνορο της Ε.Ε. και της Δύσης. «Επομένως, έχουν υποχρέωση οι φίλοι της Κύπρου να ξεκινήσουν να μας κοιτάζουν όχι μόνο ως μια χώρα που έχει διαφορές με την Τουρκία, αλλά ως μια χώρα που μπορεί επάξια να εξυπηρετήσει τα γενικότερα ευρωπαϊκά και δυτικά συμφέροντα». Στο πνεύμα αυτό επεκτάθηκαν οι Τριμερείς Συνεργασίες προς το Ισραήλ το 2016, τερματίζοντας έτσι τη διαχρονική

πολιτική της Λευκωσίας στους Αδελφούς. Από τότε πραγματοποιήθηκαν έξι Σύνοδοι Ηγετών με τη Λευκωσία να ενισχύει τις σχέσεις της με το Ισραήλ, διατηρώντας συνάμα τις λεπτές διπλωματικές ισορροπίες με τον αραβικό κόσμο. Η σύμφωνη των σχέσεων με το εβραϊκό κράτος άνοιξε πόρτες στη Λευκωσία με τους Αμερικανούς να δίνουν σημαδία διαφοροποίησης για πρώτη φορά μετά το 1974. Η δημόσια υποστήριξη των ΗΠΑ στα ενεργειακά της Λευκωσίας, η επίσκεψη του πρώην Αμερικανού αντιπροέδρου Τζο Μπάιντεν, καθώς και η αναμενόμενη άρση του αμερικανικού εμπάργκο θεωρούνται ως επιστέγασμα της στροφής της κυπριακής διπλωματίας προς δυσμάς.

Πέραν της γεωστρατηγικής

Η επιχειρηματολογία πίσω από τη δημιουργία ή όχι τερματικού

στην Κύπρο βασίζεται μεν στα αποθέματα της ΑΟΖ, αλλά την ίδια ώρα και το Ισραήλ αναμένεται να έχει περίπου την ίδια επιχειρηματολογία εφόσον μια παράμετρος, που, αν μη τι άλλο, δεν μένει σε καμία των περιπτώσεων έξω από την απόφαση δημιουργίας τερματικού, πέραν των γεωστρατηγικών πλεονεκτημάτων, αφορά και τα οικονομικά στοιχεία που είναι συμβεβλημένα με μια τέτοια ανάπτυξη. Τα μέχρι τώρα ευρήματα της κυπριακής ΑΟΖ «δείχνουν» πως η εκτιμώμενη ποσότητα του «Αφροδίτη» (περίπου 4,5tcf) που έχουν προορισμό την Αίγυπτο, επένδυση η οποία είναι η μόνη επιβεβαιωμένη για την ώρα. Η περιοχή του Βασιλικού έχει ήδη αξιολογηθεί ως κατάλληλος χώρος στην Κύπρο, ο οποίος μπορεί να φιλοξενήσει μέχρι και τρία τρένα των 5 εκατ. τόνων

υγροποιημένου ανά έτος έκαστο, που αποτελεί την πιο φιλόδοξη εκτίμηση. Η πιο «απαισιόδοξη» εκτίμηση κάνει λόγο για δύο τρένα. Σε πρώτο στάδιο, αυτό συνεπάγεται τη δημιουργία 8.000 θέσεων εργασίας που αφορούν:

- Τον Σταθμό Υγροποίησης Φυσικού Αερίου (LNG).
- Την Αποθήκευση υδρογονανθράκων.
- Το Υγροαέριο.
- Τα λεγόμενα White products - βενζίνη, ντίζελ, κηροζίνη.
- Τα λεγόμενα Black products - βαρύ μαζούτ, πίσσα κτλ.
- Πλήθος υποστηρικτικών υπηρεσιών.

Αυτά αφορούν τη δημιουργία του τερματικού και τις απαραίτητες, πρώτες εργασίες. Για τη λειτουργία καθαυτού του τερματικού σε κατοπινό στάδιο θα απαιτούνται 500-600 άτομα. Όλες οι επιπρόσθετες υπηρεσίες, όμως, που θα συνοδεύ-

σουν τις εργασίες στο τερματικό, λογιστικά, φαρμακευτικά, ασφάλεια, συντήρηση, προμήθειες, κτλ., δύναται να φτάσουν το απαιτούμενο προσωπικό ως και σε πενταπλάσιο αριθμό σύμφωνα με τις εκτιμήσεις ειδικών στην «Κ».

Θα αλλάξει την οικονομία

Η εικόνα, όπως περιγράφεται παραπάνω, είναι ένας μέρος των εκτιμήσεων. Οι οποίες υποστηρίζουν πως το Φ.Α. θα καλύπτει τις ανάγκες σε ηλεκτρισμό, για χρήση στη βιομηχανία, στις πόλεις και στα ξενοδοχεία της Κύπρου, με τα αποτελέσματα να λένε πηγές στην «Κ» να είναι ευεργετικά για την οικονομία. Μακροπρόθεσμα μπορούν να γίνουν πολλά, «Για παράδειγμα μπορεί να γίνει βάση υποστήριξης ως και το παλιό αεροδρόμιο Λάρνακας για στήριξη της κάθε πλατφόρμας ή της μιας πλατφόρμας που θα δημιουργηθεί», ειπώθηκε στην «Κ».

Ευαίσθητες ισορροπίες στην Αν. Μεσόγειο

Η στήριξη των ΗΠΑ στην τριμερή συνεργασία Ελλάδας - Κύπρου - Ισραήλ προκαλεί νευρική κρίση στην Αγκυρα

Του **ΒΑΣΙΛΗ ΝΕΔΟΥ**

Ενα παιχνίδι ευαίσθητων, για την Αθήνα, διπλωματικών ισορροπιών ανοίγει στα πνεύματα την Ανατολική Μεσόγειο μετά τις τελευταίες εξελίξεις, που οδηγούν την τριμερή Ελλάδα, Κυπριακής Δημοκρατίας και Ισραήλ υπό την ομπρέλα των ΗΠΑ με πεδία συνεργασίας στην ασφάλεια και στην ενέργεια. Οι αμερικανικές ευλογίες στην πλέον παλιά και ανθεκτική τριμερή συνεργασία της Αθήνας και της Λευκωσίας με την Ιερουσαλήμ δημιουργούν ευκαιρίες για την Ελλάδα, ωστόσο ο ρευστή γεωπολιτική κατάσταση σε όλη την περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου και της ευρύτερης Μέσης Ανατολής καθιστά τους χειρισμούς εξαιρετικά περιπλοκούς, ενώ προκαλεί οπασμαδικές αντιδράσεις από την Αγκυρα. Στόχος της Αθήνας είναι να αξιοποιήσει αυτήν την στρατηγική πόρτα που έχει ανοίξει διάπλατα η Ουάσιγκτον, δίκως, παράλληλα, να καταστεί μέλος της κεντρικής στρατηγικής της γενικότερης αμερικανικής ιδέας για την περιοχή, που συνοψίζεται στην προστασία του κράτους του Ισραήλ έναντι του Ιράν και στην αντιμετώπιση της εξάπλωσης της ρωσικής επιρροής στην Ανατολική Μεσόγειο. Το σχήμα 3+1 λειτουργεί και ως ένας προφανής μοχλός πίεσης προς την Αγκυρα, η οποία διανύει περίοδο βαθύτατης κρίσης στις σχέσεις της με την Ουάσιγκτον.

Το σχήμα συνεργασίας «3+1» που προέκυψε στην Ιερουσαλήμ από τη ελληνική οπτική γωνία αποτελεί δικαίωση μιας δεκαετούς υπερκομματικής στρατηγικής. Η οδόνωση αυτής της στρατηγικής εδύθη, εκ των πραγμάτων, σε μια σειρά από εξελίξεις, οι οποίες σε σημαντικό βαθμό ευθυγραμμίζονται με τη θεωρία του τέως βοηθού υπουργού Εξωτερικών των ΗΠΑ Γουές Μίτσελ περί μιας «ζώνης συνοριακών κρατών» («frontier

Χαμόγελο και χειραψίες στην Ιερουσαλήμ. Το σχήμα «3+1» λειτουργεί και ως προφανής μοχλός πίεσης προς την Αγκυρα, η οποία διανύει περίοδο βαθύτατης κρίσης στις σχέσεις της με την Ουάσινγκτον.

Η απουσία εναλλακτικών για την Αθήνα καθιστά την ολοένα και στενότερη σχέση με τις ΗΠΑ, ειδικά στο επίπεδο της ασφάλειας και της άμυνας, ένα μονόδρομο χωρίς σοβαρά εμπόδια.

states»), από τη Βαλτική και την Πολωνία μέχρι το Ισραήλ. Οι Αμερικανοί θεωρούν ολοένα και περισσότερο ότι η Ελλάδα είναι μέρος αυτής της ζώνης. Ο στρατηγικός διάλογος του περασμένου Δεκεμβρίου στην Ουάσιγκτον το έδειξε σαφώς, όπως και ενδείξεις

ανα το προκθεισινό ψήφισμα 27
 Αμερικανικών γερουσιαστών για
 την εταιρική και συμμαχική σχέ-
 ση της Ελλάδας με τις ΗΠΑ. Η το-
 ποθέτηση του Φίλιπ Πικερ, ενός
 έμπειρου διπλωμάτη με γνώση
 των Βαλκανίων αλλά και των ελ-
 ληνικών πραγμάτων, στη θέση
 του κ. Μίτσελ είναι μια ένδειξη
 ότι, τουλάχιστον σε επίπεδο Στέιτ
 Ντιπάρτμεντ, οι Αμερικανοί είναι
 αποφασισμένοι να εμβαθύνουν τις
 συμμαχίες που έχουν στην περι-
 οχή της Ανατολικής Μεσογείου.
 Στην Αθήνα, αυτή την περίοδο
 τουλάχιστον, υπάρχει η αίσθη-
 ση πως η Ελλάδα δεν μπορεί να
 διαδραματίσει ρόλο προκεχωρη-
 μένου φυλακίου της Δύσης στην
 περιοχή, κατ' αναλογία της Πολω-
 νίας ή του Ισραήλ. Ένας από τους
 λόγους γι' αυτή την επιλογή είναι
 η σχετική αυτονομία που επιθυ-

μεί να διατηρήσει έναντι της Ρωσίας και του Ιράν. Παρ' όλα αυτά, η απουσία εναλλακτικών για την Αθήνα καθιστά την ολοένα και στενότερη σχέση με τις ΗΠΑ, ειδικά στο επίπεδο της ασφαλείας και της άμυνας, ένα μονόδρομο χωρίς σοβαρά εμπόδια.

Η στάση της Τουρκίας

Όλες αυτές οι πτυχές, βέβαια, είναι σχετικά μικρής σημασίας για την Αθήνα, έναντι του μεγάλου προβλήματος που έχει να αντιμετωπίσει τα επόμενα χρόνια: τον επιθετικό αναθεωρητισμό της Τουρκίας. Η τριμερής υπό τις ευλογίες των ΗΠΑ ερμηνεύτηκε ευθύς εξ αρχής από την Αγκυρα ως μέρος μιας απόπειρας περικυκλώσεως της Τουρκίας από την Ουάσιγκτον και τη Δύση. Ηδν, ο υπουργός Εθνικής Αμυνας Χουλουσί Ακάρ επα-

εφέρε το αφήγημα της «Γαλάζιας Πατρίδας» αυτήν τη φορά πιο επιθετικά, καθώς συμπεριλαβε στην αυτήν το Αιγαίο και την Κύπρο. Μάλλον πενιχρά κρίνοντας, επίσης, τα αποτελέσματα των επαφών του υπουργού Εξωτερικών Γιώργου Κατρούγκαλου με τον Τούρκο ομόλογό του στην Αττάλεια. Παρά τις δηλώσεις περί προπαρασκευαστικών συναντήσεων για το Κυπριακό, είναι σαφές ότι με τις εκλογές σε ορατό πεδίο η συζήτηση για το θέμα είναι μάλλον φιλολογικού χαρακτήρα. Η Αθήνα και η Λευκωσία απασχολούνται ιδιαίτερα με το τι πρόκειται να συμβεί μετά το επόμενο τρίμηνο, εντός του οποίου η Αγκυρα έχει εξαγγείλει την πραγματοποίηση γεωτρήσεων στην κυπριακή ΑΟΖ. Επίσης, τους επόμενους μήνες θα φανεί και πώς θα εξελιχθεί η τουρκική κινητικότητα σε όλη την περιοχή από τα νότια του Καστελλορίζου έως τα δυτικά της Πάφου (από τον 28ο μέχρι τον 32ο μεσημβρινό).

Ενας άλλος παίκτης στη σκακιά της Ανατολικής Μεσογείου είναι αυξανόμενα η Γαλλία. Ως ο βασικός παράγοντας της ευρωπαϊκής πλευράς της γεωστратηγικής εξίσωσης της Δύσης ανάμεσα σε ΗΠΑ και Ε.Ε., η Γαλλία κινείται αυτόνομα και, σε κάθε περίπτωση, σε διακριτά διαφορετική τροχιά στην περιοχή. Με συμφωνίες που έχουν ήδη συνομολογηθεί με τη Λευκωσία και μένει να επιστημοποιηθούν και να υλοποιηθούν, το Παρίσι θα αυξήσει το στρατιωτικό αποτύπωμά του στην Ανατολική Μεσόγειο, με κύριο σκοπό την προβολή ισχύος στην περιοχή, αλλά και τη διαφύλαξη των γαλλικών εταιρειών, όπως η Total, που δραστηριοποιούνται εκεί. Ευρωπαϊκά προγράμματα όπως αυτά της Μόνιμης Διαρθρωμένων Συνεργασίας (PESCO), αλλά και η πιο στενή συνεργασία με την Αίγυπτο, θα είναι τα βασικά εργαλεία που θα χρησιμοποιήσει η Γαλλία.

0 East Med

το σχέδιο για εξαγωγή του φυσικού αερίου της Ανατολικής Μεσογείου μέσω του αγωγού East Med έχει μπει στον «πάγο», λόγω των πολιτικών δυσκολιών που έχει ο ιταλικός κυβερνητικός συνασπισμός. Η αναβολή της υπογραφής για τον East Med μετά τις ρωσολογές δείχνει και τα ευάλωτα σημεία ενός έργου το οποίο ένα, προς το παρόν, κατά κύριο λόγο ένα πολιτικό σχέδιο, που λειτουργεί επικοινωνικά τις νέες δομές που δημιουργείται στην περιοχή. Παρότι η ενέργεια αποτελεί σημαντικό κομμάτι της εξισώσης στην Ανατολική Μεσόγειο, είναι απολύτως σαφές ότι δεν συνιστά παρά ένα από τα πολλά ζητήματα που εγείρονται σε αυτόν τον ανανεωμένο περιφερειακό ανταγωνισμό. Πέρα από την Ιταλία, ζητήματα εγείρει και ο Λίβανος, αν και φαινομενικά ένας μελλοντικός αγωγός δεν περνάει ακριβώς από τη ζώνη που η Βρυξέλλες αμφισβητεί ότι ανήκει στο Ισραήλ. Οι Ισραηλινοί θεωρούν τον Λίβανο μεμονωμένα του Ιράν και αντιλαμβάνονται αναλόγως τα θέματα που εγείρει η Βρυξέλλες. Υπενθυμίζεται πως διαφορές στην οριοθέτηση ΑΟΖ έχουν και το Ισραήλ με την Κυπριακή Δημοκρατία, παρότι τέτοια ζητήματα δεν πρόκειται να κριθούν μια μελλοντική συμφωνία. Το πλέον απαιτητικό κομμάτι ενός πιθανού αγωγού αφορά, βεβαίως, τη διαδρομή του από την Κύπρο έως την Κρήτη, σε μια περιοχή στην οποία η Τουρκία θεωρεί ότι έχει δικαίωματα.

Ενώπιον των νέων προκλήσεων οι Ενοπλες Δυνάμεις της Ελλάδας

Οι ελλείψεις, οι εξελίξεις στην περιοχή και οι προσπάθειες ενίσχυσής τους

Του **ΒΑΣΙΛΗ ΝΕΔΟΥ**

Η δημιουργία μιας στρατηγικής εταιρικής σχέσης στην Ανατολική Μεσόγειο προϋποθέτει από την Ελλάδα εναργέστατη προσπάθεια στον τομέα της άμυνας. Η δεκαετία 2009-2019 ήταν για τις Ενοπλες Δυνάμεις δεκαετία μείωσης όχι μόνο του αμυντικού προϋπολογισμού, αλλά και του προσωπικού. Την ίδια εποχή όλες οι παράκτιες χώρες στην Ανατολική Μεσόγειο επέκτειναν τις δαπάνες τους σε όρους μεγέθους, αλλά και ποιότητας, καθώς

Από τα μεγάλα προγράμματα των ελληνικών Ενόπλων Δυνάμεων, η αναβάθμιση των F-16, παρότι έχει συμφωνηθεί, δεν έχει ακόμα ξεκινήσει.



Στιγμιότυπο από άσκηση μικρής κλίμακας που διεξήχθη την περασμένη εβδομάδα σε Σαρωνικό Κόλπο, Κεντρικό και Βόρειο Αιγαίο με τη συμμετοχή, μεταξύ άλλων, φρεγατών, πυραυλακάτων, κανονιοφόρων, υποβρυχίων, πλοίων γενικής υποστήριξης, ελικοπτέρων και σκαφών της Διοίκησης Υποβρυχίων Καταστροφών.

Το πρόβλημα

Σε αυτό το επίπεδο υπάρχει σαφές πρόβλημα, καθώς ορισμένες μονάδες του Πολεμικού Ναυτικού θα αγγίζουν το 2023 την τεσσαρακονταετία. Προγράμματα, όπως αυτό της επαναφοράς των παλαιού τύπου αεροσκαφών ναυτικής συνεργασίας P-3B Orion, αντιμετωπίζουν σοβαρές καθυ-

τερήσεις, ενώ την ίδια στιγμή η τούρκικη αεροφυλακή διαθέτει CN-235, που ακτοφυλάει στην Αγκυρα διαρκή επιχειρησιακή εικόνα του Αιγαίου και της Ανατολικής Μεσογείου. Επιπλέον, οι Τούρκοι χρησιμοποιούν ολόένα και περισσότερο μη επανδρωμένα αεροσκάφη και drones, προκειμένου να συντηρούν την καθημερινή «ρουτίνα» των παραβιάσεων στο Αιγαίο. Πέρα από αυτές τις κινήσεις, οι Τούρκοι αναζητούν συνεχώς συνεργασία με ευρωπαϊκές χώρες, όπως η Γαλλία και

επένδυαν σε νέες τεχνολογίες.
Το τουρκικό παράδειγμα είναι
ενδεικτικό.

Τα τελευταία δύο χρόνια, η Ελλάδα κάνει μια οργανωμένη προσπάθεια να επιστρέψει στην Ανατολική Μεσόγειο, με αιχμή τα σύγχρονα υποβρύχια αναερόβια πρῶστος, τύπου 214. Σε επίπεδο επιχειρησιακής επάρκειας στον χώρο του Αιγαίου, οι δυνάμεις των Διοικήσεων Ταχέων Σκαφών και Κανονοφόρων θεωρείται ότι βρίσκονται σε σχετικά καλό επίπεδο. Ωστόσο η Ανατολική Μεσόγειος

αποτελεί πεδίο επιχειρήσεων προβολής ισχύος, δηλαδή απαιτείται η χρήση μεγαλύτερων μονάδων, ήτοι φρεγατών ή κορβेटών.

η Ιταλία, για την κατασκευή αντι-
αεροπορικών πυραύλων.

Πώς προσαπαιτείται να αντισταθμιστεί αυτή την προφανή μεγάλου μείζονος Αθήνα; Από τα μεγάλα προγράμματα των ελληνικών Ενόπλων Δυνάμεων, η αναβάθμιση των F-16, παρότι έχει συμφωνηθεί, δεν έχει ακόμα ξεκινήσει. Προχωρούν κινήσεις εκσυγχρονισμού των φρεγατών τύπου ΜΕΚΟ, ενώ οι συζητήσεις για την προμήθεια νέων μονάδων του Π.Ν. είναι άσχημες. Και τούτο, διότι η δημοσιονομική στενότητα δεν επιτρέπει σχεδιασμούς για ένα πρόγραμμα που θα μπορούσε να κινήσει μεταξύ 1,5 και δύο δις. ευρώ. Ενδιαφέρουν συνεργασίες με την Ελλάδα για τη ναυπήγηση φρεγατών υπάρχει από τη Γαλλία, τις ΗΠΑ, αλλά και τη Γερμανία. Σε όλες τις συζητήσεις, η αρχική χρηματοδότηση και το καθεστώς των ναυπηγείων αποτελούν εθνικά αγκάθια. Στο υπουργείο Εθνικής Αμυνας γίνονται, επίσης, βήματα για τη δημιουργία δομών που θα επιτρέψουν σταδιακά την, έστω καθυστέρημενη, είσοδο της Ελλάδας στον τομέα των σύγχρονων τεχνολογιών. Επιπλέον, γίνονται προσπάθειες εξορθολογισμού της διασποράς των Ειδικών Δυνάμεων ανά την Ελλάδα, σε περιοχές γρήγορα προσβάσιμες από το Πολεμικό Ναυτικό, για την ταχεία παρεμβαίωσή τους στο Ανατολικό Αιγαίο (π.χ. μετακίνηση μονάδων όπως ο 32η Ταξιαρχία Πεζοναυτών από τον Βόλο). Πλέον, σημαντικός στόχος για την Ανατολική Μεσόγειο είναι η σταδιακή μεταφορά μοιρών από τη Σαλαμίνα στη Σούδα.

АПОΨΗ

Μικρό καλάθι και εγρήγορση

Του **ΑΓΓΕΛΟΥ Μ. ΣΥΡΙΓΟΥ***

Η σύνδεση Ελλάδας - Κύπρου - Ισραήλ παρουσία του Αμερικανού ΥΠΕΕ Πομπό έστειλε δύο σημαντικά μηνύματα. Το πρώτο απευθυνόταν προς το Ισραήλ. Οι ΗΠΑ στηρίζουν αναφανδόν τον Νετανάχου στις εκλογές της 9ης Απριλίου 2019. Το δεύτερο μήνυμα απευθυνόταν προς την Τουρκία. Η συμπεριφορά της την απομονώνει από τις εξελίξεις στην περιοχή. Εάν συνεχίσει να κρατά την ίδια στάση, οι ΗΠΑ θα επιλέξουν να βασιστούν σε άλλους συμμάχους.

Υπήρξε θετική η σύνοδος για Ελλάδα και Κύπρο; Από πλευράς συμβολισμού αναμφισβήτητο. Δεν μπορεί κάποιος να φανταστεί άλλο σκηνικό όπου θα συνυπήρχαν σε μία τόσο κλειστή συνάντηση ο Έλληνας πρωθυπουργός και ο Κύπριος πρόεδρος με τον Αμερικανό ΥΠΕΞ. Εάν όμως η ουσία είναι ο αγώνας East Med, ελάχιστο πράγματα άλλαζαν. Εξακολουθούν να λείπουν οι απαραίτητες ποσότητες φυσικού αερίου για να γεμίσει ο αγωγός και να καταστεί οικονομικά βιώσιμος σε βάθος χρόνου. Επιπλέον, από τη συνάντηση απουσίαζε η Ιταλία. Αυτό είναι σημαντικό διότι ο σχεδιασμός του East Med προβλέπει ότι ο αγωγός αερίου θα καταλήξει εκεί.

Ακόμη και η δέσμευση για την ασφάλεια και άμυνα των τριών χωρών που περιέχεται στο τελικό ανακοινθέν δεν φωτογραφίζει απαραιτήτως την Τουρκία. Το λεκτικό «εξωθητικές κακές επιρροές» που υποθετίστηκε, παραπέμπει περισσότερο σε εξωαναλλοική συμπεριφορά από που χρησιμοποιούν Αμερική και Ισραήλ για να αναφερθούν στο Ιράν και στις φιλοϊρανικές ομάδες που επιτρέψει. Το μοναδικό χειρισμό στο αποτέλεσμα από το περιθώριο της συναντήσεως είναι η δημιουργία ελληνοϊσραηλινού δικτύου ρα-

τάρ από το Ισραήλ έως την Κρήτη, που θα καλύπτει όλη την Ανατολική Μεσόγειο. Όλα αυτά σημαίνουν ότι δεν πρέπει να παρασυρόμαστε από τα φιλικά χτυπήματα στην πλάτη. Ελλάδα και Κύπρος παραμένουμε το εναλλακτικό σχέδιο των ΗΠΑ για την περιοχή. Η πρώτη τους επιλογή ήταν και παραμένει η Τουρκία. Ο μοναδικός λόγος που εμφανιστήκαμε στο προσκήνιο με διεκδικήσεις πρωταγωνιστή είναι η επιλογή Ερντογάν να συγκρουστεί με όλους τους παραδοσιακούς συμμάχους της χώρας του. Οι αμερικανικές απειλές για την αγορά των ρωσικών πυραύλων S-400, η διαφωνία για το μέλλον της Συρίας και τους Κούρδους, τα επιθετικά tweets του προέδρου Τραμπ είναι η μία όψη της πραγματικότητας. Η άλλη όψη είναι ότι οι ΗΠΑ εξακολουθούν να θεωρούν ότι τα συμφέροντά που τις δένουν με την Τουρκία παραμένουν ισχυρότατα. Για αυτόν τον λόγο και καταπίνουν τόσες προσβολές που συχνά πυκνά τους απευθύνει ο Ερντογάν. Σε αυτό το περιβάλλον καλούμαστε να κινηθούμε με όραμα αλλά και με σύνεση. Απόλυτη προτεραιότητα παραμένει η ομαλή εκτέλεση του ενεργειακού προγράμματος της Λευκωσίας. Μόνο έτσι θα δημιουργηθούν τα οικονομικά συμφέροντά που, υπό προϋποθέσεις, μπορούν να αλλάξουν τις εις βάρος μας ισορροπίες. Αυτό το πρόγραμμα επιδιώκει να σταματήσει η Τουρκία με φωνές, στρατιωτικές απειλές και θόρυβο. Επίσης, τα βήματα μας πρέπει να είναι προσηκτικά. Εξακολουθούμε να είμαστε εξαιρετικά ευάλωτοι σε περίπτωση νέας αλλαγής της πολιτικής του Ερντογάν έναντι του Ισραήλ, της Αιγύπτου και πρωτίστως των ΗΠΑ.

* Ο κ. Αγγελος Μ. Συρίγος είναι αναπληρωτής καθηγητής Διεθνούς Δικαίου και Εξωτερικής Πολιτικής στο Πάντειο Πανεπιστήμιο.

Επαιξαν στην Πύλα, σκόραραν στην Απτάλεια

Το προσκήνιο του φιλικού ποδοσφαιρικού αγώνα της Τρίτης και το πολιτικό παρασκήνιο που σηματοδότησε μια αποτυχία

Του **ΝΙΚΟΥ ΣΤΕΛΓΙΑ**

Δύσκολο να μετρήσει κανείς το σκορ του ματς που έγινε την περασμένη Τρίτη στην Πύλα, γιατί απλούστατα του ποδοσφαιρικού παιχνιδιού μεταξύ Νέας Σαλαμίνας και Μαγκουσά που οργάνωσε ο διεθνής Οργανισμός Peace and Sport, με τη συνδρομή του Ιδρύματος Στέλιος Χατζηιωάννου, επικράτησε το πολιτικό και επικοινωνιακό παιχνίδι. Το γεγονός ότι ο Τ/κ ηγέτης Μουσταφά Ακιντζί τελικά δεν εμφανίστηκε στη σέντρα απέναντι στον Νίκο Αναστασάδη φυσικά και επισκίασε τον αντικειμενικό στόχο των διοργανωτών που ήταν να δείξουν ότι ο αθλητισμός ενώνει. Έτσι στον μακρύ κατάλογο των διάσημων θυμάτων του Κυπριακού μπήκε

Σύμφωνα με την εκτίμηση Μ. Ακιντζί, στη βάση της αρχής της πολιτικής ισότητας και αμοιβαιότητας, θα έπρεπε να προγραμματιστεί και ένας δεύτερος αγώνας στο βόρειο τμήμα του νησιού.

και το πάντιμο ποτέ υπέρλαμπρο αστέρι της Τσέλοι και νυν αντιπρόεδρος του Peace and Sport, Ντιντιέ Ντρογκμπά. Πώς στην αλήθεια παίχτηκε το παιχνίδι της πολιτικής στην Πύλα. Η πλευρά Ακιντζί πρόβαλε τη θέση ότι αρχικά ο αγώνας ήταν προγραμματισμένος να διεξαχθεί εντός Πύλας ωστόσο εξαιτίας της αρνητικής τοποθέτησης του ΟΗΕ για λόγους ασφαλείας, ο αγώνας μεταφέρθηκε στην ε/κ πλευρά. Σύμφωνα λοιπόν με την εκτίμηση Ακιντζί, στη βάση της αρχής της πολιτικής ισότητας και αμοιβαιότητας, θα έπρεπε να προγραμματιστεί και ένας δεύτερος αγώνας στο βόρειο τμήμα του νησιού. Παράλληλα πληροφορούμαστε ότι μαζί με αυτήν την πρόταση, τις τελευταίες ημέρες, παρασκηνιακά, η τ/κ πλευρά έβαλε στην ατζέντα και αιτήματα όπως η παρουσία και Τ/κ «αστυνομικών» στον αγωνιστικό χώρο

και τη μετάβαση Ακιντζί στην Πύλα με όχημα που θα έφερε τα διακριτικά της «ΤΔΒΚ». Κύκλοι του περιβάλλοντος Ακιντζί μη θέλοντας να επιβεβαιώσουν τα τελευταία υποδεικνύουν ότι ο άξονας της τοποθέτησης του Τ/κ ηγέτη ήταν ότι: «Σε αυτήν την εκδήλωση δεν λήφθηκε υπόψη η αρχή της ισότητας και της αμοιβαιότητας». Στην ίδια λογική επισημαιοποιείται από την ίδια κατεύθυνση ότι ήταν μια κοινή, δικαιοδοτική προσπάθεια από την σκοπιά δύο ξεχωριστών πραγματικότητων-οντοτήτων που υφίστανται στη σημερινή Κύπρο. Και με βάση αυτήν την πραγματικότητα, η τ/κ πλευρά ζήτησε τόσο από τον ΟΗΕ όσο και από την ε/κ πλευρά «ιση μεταχείριση».

Την ίδια ώρα καλά ενημερωμένη τουρκική πηγή, η οποία εδώ και χρόνια παρακολουθεί τις εξελίξεις στο Κυπριακό από τη σκοπιά της Άγκυρας, λέει στην «Κ» ότι, «το όλο το ζήτημα ξεπερνά τα όρια μιας μικρής αντιπαράθεσης ή ενός φιλικού αγώνα. Αγγίζει την ουσία του προβλήματος στο Κυπριακό». Συνεχίζει υποστηρίζοντας ότι οι δύο πλευρές προσεγγίζουν το Κυπριακό διά συγκρουόμενων οραμάτων, ενώ ισχυρίζεται ότι η ε/κ πλευρά επιχειρεί να προσαρμόσει την πάγια τακτική της για την αναθεώρηση κάποιων χαρακτηριστικών του ενιαίου κράτους του 1960 με βάση τις νέες πραγματικότητες. Εμμένει πως η τουρκική πηγή ότι για την τ/κ πλευρά παραμένει η θεωρία των δύο ξεχωριστών «πραγματικότητων» και υπενθυμίζει ότι την περίοδο της εκλογής Ακιντζί η ε/κ πλευρά πίστεψε ότι η νέα ηγεσία της τ/κ πλευράς θα συμφωνούσε πλήρως με το δικό της όραμα για την ομοσπονδία. Ωστόσο, μέσα σε σύντομο χρονικό διάστημα φάνηκε ότι δεν επρόκειτο να συμβεί κάτι τέτοιο. Καταλήγει δε λέγοντας πως όπως οι Τ/κ ηγέτες, έτσι και ο κ. Ακιντζί αναγνωρίζει την ύπαρξη μιας αυτόνομης, τ/κ κρατικής δομής στο βόρειο τμήμα του νησιού και όποια κι αν είναι η λύση αυτή η δομή δεν θα χαθεί, όπως λ.χ. συνέβη στην περίπτωση της Λαϊκής Δημοκρατίας της Γερμανίας. Η ΤΔΒΚ θα μετεξελιχθεί, ενδεχομένως, σε ένα ευρωπαϊκό αυτόνομο κράτος».



Στον μακρύ κατάλογο των διάσημων θυμάτων του Κυπριακού μπήκε και το πάλαι ποτέ αστέρι της Τσέλοι και νυν αντιπρόεδρος του Peace and Sport, Ντ. Ντρογκμπά.

Πυροβολούν την ΟΥΝΦΙΚΥΠ ευκαιρίας δοθείσης

Οι εξελίξεις της προηγούμενης εβδομάδας έφεραν ξανά στο προσκήνιο και την εμμονή της τ/κ πλευράς στην αναθεώρηση του καθεστώτος της ΟΥΝΦΙΚΥΠ. Ο ίδιος ο κ. Ακιντζί στο πλαίσιο της συνέντευξης Τύπου που παραχώρησε για το ζήτημα του ματς στην Πύλα επέκρινε τα Η.Ε. ότι δεν είναι σε θέση να παρέχουν ασφάλεια σε μια δικαιοδοτική εκδήλωση. Επιπρόσθετα ο «ΥΠΕΣ» Κουντρέτ Όζερσαϊ πρόσθεσε ότι, «ο ΟΗΕ καλλιέργησε την εντύπωση ότι η Πύλα είναι ένα χωριό όπου υπάρχουν προβλήματα ασφαλείας». Μάλιστα, είπε ότι και σε άλλα ζητήματα της νεκρής ζώνης η Ειρηνευτική Δύναμη δεν ανταποκρίνεται ως έπρεπε και πως «οι εξελίξεις δείχνουν την ορθότητα της στάσης της τ/κ πλευράς σχετικά με την αναθεώρηση του καθεστώτος εντολής και καθυκόντων της Ειρηνευτικής Δύναμης, υπό το πρίσμα των πραγματικότητων του νησιού».

Ο κ. Όζερσαϊ άνοιξε ταυτόχρονα και το κεφάλαιο του εξοπλιστικού προγράμματος της Ε.Φ., επιχειρώντας να στρέψει σε αυτό την προσοχή των διπλωματών στη Λευκωσία: «Απαιτούμε τον άμεσο τερματισμό των έντονων εξοπλιστικών δραστηριοτήτων της ε/κ διοίκησης της Νότιας Κύπρου, οι οποίες αυξήθηκαν το τελευταίο διάστημα και ξεπερνούν τα όρια της άμυνας. Θεωρούμε ότι οι συγκεκριμένες ενέργειες εμπεριέχουν το στοιχείο της βαριάς απειλής» σημειώνεται σε σχετικό ανακοινωθέν που καταλήγει να καλεί «την ε/κ πλευρά να τερματίσει τις εν λόγω ενέργειές της, για τις οποίες απαιτείται η λήψη αντιστοίχων μέτρων από την πλευρά μας».

Η Πύλα και τα παρελκόμενά της επισκιάστηκαν ωστόσο από τα διαδραματισθέντα την Πέμπτη στη συνάντηση Τσαβούσογλου - Κατρούγκαλου στην Τουρκία. Εκεί

φάνηκε καθαρά το επικοινωνιακό προεκλογικό παίγνιο από τουρκικής πλευράς χωρίς ωστόσο να αποκρυφθεί και το συμφωνηθέν πολιτικό πλαίσιο, σύμφωνα με το οποίο στις 12 Απριλίου στην Ελλάδα θα γίνει η επόμενη συνάντηση των ΥΠΕΣ Ελλάδας και Τουρκίας για να συζητήσουν το Κυπριακό.

Αυτό ήταν και το θετικό πρόσχημο της συνάντησης των δύο. Ο Γιώργος Κατρούγκαλος είπε ότι οι εγγυήσεις στην Κύπρο είναι αναχρονιστικές και απαρχαιωμένες και ο Μεβλούτ Τσαβούσογλου απάντησε ότι δεν είναι, σημειώνοντας ότι το να υποστηρίζει ότι είναι ξεπερασμένες οι εγγυήσεις δεν είναι μια ρεαλιστική άποψη. Σημασία ωστόσο φαίνεται να έχει το γεγονός ότι το μεσημέρι της Πέμπτης καλά ενημερωμένη τουρκική πηγή σχετικά με τις τελευταίες εξελίξεις στον άξονα Αθήνας-Άγκυρας, έλεγε: «Συμφωνούμε ότι διαφωνούμε σε

σειρά ζητημάτων. Παρόλα αυτά συμφωνούμε για τη συνέχιση του διαλόγου, τον οποίο θεωρούμε πολύτιμο».

Ο Γιώργος Κατρούγκαλος είπε ότι για πρώτη φορά η διεθνής διάσταση του Κυπριακού μπήκε στο τραπέζι, ενώ για τα ενεργειακά σημείωσε ότι κάθε χώρα έχει δικαιώματα των Τ/κ, η Τουρκία θα ξεκινήσει γεωτρήσεις μετά από αδειοδότηση που έλαβε από Τ/κ. Ο Τούρκος υπουργός είπε ακόμη ότι βλέπουν θετικά το μήνυμα του Έλληνα ΥΠΕΣ ότι δεν θα αποκλειστεί η Τουρκία από τα ενεργειακά.

Αναζητούν βελουδινό διαζύγιο Τουρκία και Ευρωπαϊκή Ένωση

Στο ναδίρ οι σχέσεις των δύο πλευρών – Ο Ταγίπ Ερντογάν, η θανατική ποινή, τα συμφέροντα και οι Ευρωεκλογές

Του **ΝΙΚΟΥ ΣΤΕΛΓΙΑ**

Σε μια περίοδο που οι σχέσεις της Τουρκίας με τη Δύση κλονίζεται, ο Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν επιλέγει να ανοίξει το κεφάλαιο της θανατικής ποινής. Το θέμα είχε κλείσει το 2004 με την κατάρρευση του σχετικού νόμου, καθώς θεωρείται «ταμπού» στην Ε.Ε. Την περασμένη εβδομάδα ο κ. Ερντογάν χαρακτήριζε λάθος την κατάρρευση του νόμου και δήλωνε: «Είμαι έτοιμος να υπογράψω τον νόμο για την επιστροφή της θανατικής ποινής, αν η Εθνοσυνέλευση λάβει σχετική απόφαση. Κάναμε ένα λάθος. Καταργήσαμε τη θανατική ποινή». Η ενέργεια του κ. Ερντογάν οδηγεί Τούρκους και Ευρωπαίους αναλυτές σε ένα και μοναδικό συμπέρασμα: Πλησιάζει η στιγμή που οι δύο πλευρές θα κληθούν να αποφασίσουν για το καθεστώς των σχέσεων τους, μετά το τέλος της ενταξιακής πορείας της Τουρκίας στην Ένωση.

«Πρόκειται για δύο πρώην συντρόφους που σήμερα αναζητούν ένα είδος φιλικού διαζυγίου. Τα κοινά συμφέροντα δεν επιτρέπουν μια απότομη διακοπή σχέσεων. Η καλύτερη λύση είναι μια φιλική διευθέτηση με ξεκάθαρους όρους», επισημαίνει καλά ενημερωμένη πηγή στους κύκλους του τουρκικού Προεδρικού.

Ο Τούρκος ακαδημαϊκός και αναλυτής Τζενγκίλ Ακτάρ δεν έχει ψευδαισθήσεις σχετικά με το χθες και

το σήμερα της ενταξιακής πορείας της Τουρκίας στην Ε.Ε. Το όλο γχείρημα είναι μια από τις μεγαλύτερες αποτυχίες της ένωσης, αν όχι η μεγαλύτερη μαζί με το περιβόητο Brexit.

Ο Τούρκος ακαδημαϊκός μάς υπενθυμίζει το συμπέρασμα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου για την Τουρκία: «Το Συμβούλιο σημειώνει ότι η Τουρκία έχει απομακρυνθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Συνεπώς, οι ενταξιακές διαπραγματεύσεις της Τουρκίας έχουν ουσιαστικά σταματήσει και δεν μπορούν να ληφθούν υπόψη άλλα κεφάλαια για άνοιγμα ή κλείσιμο και δεν προβλέπεται περαιτέρω εργασία για τον εκσυγχρονισμό της τελωνειακής ένωσης Ε.Ε.-Τουρκίας», τονίζει η απόφαση του συμβουλίου.

Για τον κ. Ακτάρ το συγκεκριμένο συμπέρασμα της Ε.Ε. είναι ιστορικής σημασίας. Για πρώτη φορά, στην σύγχρονη εποχή, η Ένωση αποδέχεται ότι έχει διακοπή η ενταξιακή πορεία μιας χώρας. Επίσης, αποκλείει τη λήψη νέων πρωτοβουλιών στις σχέσεις με μια χώρα, το καθεστώς της οποίας στη Δύση παραμένει αιωρούμενο.

Οι ενδοιασμοί της Ε.Ε.

Παρά την ντε φάκτο διακοπή της ενταξιακής πορείας της Τουρκίας, υπάρχουν σήμερα διάφοροι παράγοντες που υποχρεώνουν την Ε.Ε. να κρατήσει επισήμως ανοικτό το κεφάλαιο της ένταξης. Σε αυτό



Η Τουρκία έχει αποστασιοποιηθεί από την Ευρώπη τα τελευταία χρόνια. Και αυτό διότι υπάρχουν πολλά συγκρουόμενα συμφέροντα και διαφοροτικές αντιλήψεις σε ζωτικής σημασίας θέματα.

Η Ε.Ε. δεν βρέθηκε αντιμέτωπη με τη διακοπή μιας ενταξιακής πορείας και δεν διαθέτει τους μηχανισμούς και τις στρατηγικές για αντιμετώπιση των επιπτώσεων μιας τέτοιας εξέλιξης.

το σημείο καταλήγουν σε νέες ανάλυσεις του ο κ. Ακτάρ και άλλοι Τούρκοι και ξένοι αναλυτές.

Οι συγκεκριμένες αναλύσεις τονίζουν ότι στη σύγχρονη ιστορία της, η Ε.Ε. δεν έχει αντιμετωπίσει μια παρόμοια κατάσταση, όπως

αυτή της Τουρκίας. Η Ένωση δεν βρέθηκε αντιμέτωπη με τη διακοπή μιας ενταξιακής πορείας και δεν διαθέτει τους κατάλληλους μηχανισμούς και τις στρατηγικές για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων μιας τέτοιας εξέλιξης.

Την ίδια στιγμή, η ένωση δεν φαίνεται έτοιμη για να αντιμετωπίσει τις επιπτώσεις από την επίσημη διακοπή της ενταξιακής πορείας της Τουρκίας. Επίσης, οι ευρωπαϊκές πρωτεύουσες προβληματίζονται ξεχωριστά, για δικούς τους λόγους.

Ωστόσο, όλες αποδέχονται το γεγονός ότι μετά το 1945, η Δύση κατάβαλε μεγάλη προσπάθεια για να εντάξει και να κρατήσει στο δυτικό μπλοκ την Ελλάδα και την Τουρκία. Σήμερα μία από αυτές τις χώρες, η Τουρκία αντιμετωπίζει σοβαρά

προβλήματα στις σχέσεις της με τη Δύση και «φλερτάρει» με ανταγωνιστικές δυνάμεις, όπως λ.χ. η Ρωσία και η Κίνα. Αυτή η εξέλιξη εγκυμονεί κινδύνους για τα δυτικά συμφέροντα. Επίσης, οι νέες διπλωματικές μαουβρες της Τουρκίας φέρνουν αντιμετώπιση ολόκληρη την Ευρώπη με νέες προκλήσεις. Τα όσα διαδραματίζονται στο ζήτημα του προσφυγικού μιλούν από μόνα τους.

Τέλος, οι δυτικές πρωτεύουσες έχουν προχωρήσει σε σημαντικές επενδύσεις στην Τουρκία και τα οικονομικά τους συμφέροντα είναι μεγάλα. Καμία από τις μεγάλες ευρωπαϊκές δυνάμεις δεν είναι σε θέση να κάνει βήματα που θα παρανώριζαν ή θα έθεταν σε κίνδυνο αυτά τα συμφέροντα.

Μπορεί την παρούσα στιγμή οι προαναφερθέντες παράγοντες να εμποδίζουν το τελικό διαζύγιο στις σχέσεις Τουρκίας-Ε.Ε., ωστόσο αυτό δεν πρέπει να οδηγεί σε λανθασμένα συμπεράσματα. Τόσο στην Άγκυρα όσο και στις ευρωπαϊκές πρωτεύουσες η συζήτηση για την νέα εποχή στις σχέσεις Τουρκίας-Δύσης έχει ξεκινήσει.

«Το ευρωπαϊκό λεξικό έχει ένα νέο λήμμα για να περιγράψει τις σχέσεις της Ε.Ε. με την Τουρκία. Πρόκειται για τον όρο 'βασιικός (στρατηγικός) εταίρος'. Η σημασία του σχετίζεται με τη μεταναστευση, την καταπολέμηση της τρομοκρατίας, την ενεργειακή συνεργασία και τα οικονομικά συμφέροντα»,

τονίζει ο καθηγητής Ακτάρ. Ο Τούρκος αναλυτής προσθέτει τα εξής: «Είναι προφανές ότι η στασιμότητα στις σχέσεις Τουρκίας-Ε.Ε. δεν είναι βιώσιμη και ότι χρειάζεται μια μεταβατική περίοδος για τη διακοπή της ενταξιακής πορείας. Ίσως το επερχόμενο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και η νέα Ευρωπαϊκή Επιτροπή να επιταχύνουν την κόψη του γορδίου δεσμού».

Παρόμοια άποψη έχουν και άλλες τουρκικές πηγές, οι οποίες μας τονίζουν τα εξής: «Η Τουρκία έχει αποστασιοποιηθεί από την Ευρώπη τα τελευταία χρόνια. Και αυτό διότι υπάρχουν πολλά συγκρουόμενα συμφέροντα και διαφορετικές αντιλήψεις σε ζωτικής σημασίας θέματα». Οι ίδιες πηγές μας υπενθυμίζουν το εξής: «Το 2017, ο Ερντογάν δήλωσε στο πρόγραμμα Hard Talk του BBC World ότι η χώρα του είναι έτοιμη να 'σταθεί πάνω στα δύο πόδια της', με την πλειονότητα των Τούρκων να μην επιθυμούν πια την Ε.Ε.».

Υπό τη σκιά των προαναφερόμενων, με τον Τούρκο Πρόεδρο και τις «ψυχραιμες» αναλύσεις να καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι πλησιάζει η στιγμή των μεγάλων αποφάσεων στις σχέσεις Τουρκίας-Ε.Ε., στην τουρκική πρωτεύουσα η προοπτική του φιλικού διαζυγίου αναπόσπαστα νέα δυναμικά. Η τουρκική πλευρά αναμένει το αποτέλεσμα των ευρωεκλογών για να εστιάσει στο μέλλον αυτής της προοπτικής.

Ο ΜΑΡΙΝΟΣ ΣΙΖΟΠΟΥΛΟΣ ΣΤΗΝ «Κ»

Εκτός πραγματικότητας η απώλεια της έδρας

‘Όταν τελειώσει το κανονιστικό πλαίσιο θα το συζητήσουμε, αν θα εγγραφώ ή όχι στο ΓεΣΥ, λέει ο πρόεδρος της ΕΔΕΚ

Συνέντευξη στη
ΜΑΡΙΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

«**Τα εύκολα** είναι για τους πολλούς, τα δύσκολα για τους λίγους», λέει στη συνέντευξη του στην «Κ» ο πρόεδρος της ΕΔΕΚ Μαρίνος Σιζόπουλος, κληθείς να απαντήσει αν είναι δύσκολο εγχείρημα η κατάληψη της έδρας, δεδομένης και της μοναχικής πορείας του κόμματος στις εκλογές. Ο ίδιος θεωρεί ως κύριο στόχο την ανάληψη της έδρας και την αύξηση των ποσοστών του κόμματος από τις βουλευτικές εκλογές του 2016, θεωρώντας ως μη πραγματικό σενάριο να καθεί η έδρα στο Ευρωκοινοβούλιο. Κληθείς να σχολιάσει αν θα παραιτηθεί στο ενδεχόμενο απώλειας της έδρας, αναλαμβάνοντας και την πολιτική ευθύνη, επισημαίνει πως ως γιατρός έμαθε να δουλεύει βάσει δεδομένων και όχι σεναρίων. Μιλάει για το ΓεΣΥ, υποστηρίζοντας πως ο ίδιος παλεύει να ενισχυθεί ο δημόσιος τομέας της υγείας, αφήνοντας, ωστόσο, ανοικτό το αν θα εγγραφεί τελικώς στο ΓεΣΥ.

–Ίσως να καθυστερήσατε να έρθετε σε αντιπαράθεση με το ΕΛΑΜ;

–Δεν είναι θέμα καθυστέρησης αντιπαράθεσης, υπάρχουν πολλοί τρόποι να χειριστείς τέτοιες καταστάσεις. Είναι γεγονός ότι η Ακρόδεξιά με αυτή τη φασιστοειδή αντίληψη και νοοτροπία παρουσιάζει αύξηση σχεδόν σε όλες τις ευρωπαϊκές χώρες. Επομένως και η Κύπρος σε αντίθεση με άλλες χώρες έχει να αντιμετωπίσει και άλλα προβλήματα, όπως η κατοχή και η προκλητική τουρκική συμπεριφορά. Με αυτή την πατριδοκάπηλη συνθηματολογία από πλευράς της ελληνικής κούντας οδηγηθήκαμε σε μία καταστροφή το 1974 και ως εκ τούτου θα πρέπει να είμαστε πάρα πολύ προσεκτικοί. Είναι πολύ ξεκάθαρο πως ως ΕΔΕΚ δεν πρόκειται να ξεφύγουμε από το πλαίσιο της πολιτικής αντιπαράθεσης στη βάση των πολιτικών όρων. Όμως, την ίδια στιγμή δεν είμαστε και διατεθειμένοι να δεχτούμε από οποιοδήποτε εκβιασμούς και απειλές. Η ιστορία μας το επιβεβαιώνει. Αυτή την ιστορία δεν πρόκειται να την αφήσουμε ορφανή και αυτό θα πρέπει να το συνειδητοποιήσουν όλοι.

–Το ΕΛΑΜ βεβαίως μιλάει για ΕΛΑΜοποίηση της ΕΔΕΚ...

–Το θέμα ΕΛΑΜοποίησης της ΕΔΕΚ, που ήταν μία στοχευμένη πολιτική κυρίως σε βάρος του κόμματός μας, εξυπηρετούσε σκοπιμότητες άλλων κομμάτων.

–Όπως;

–Νομίζω ότι είναι καλά γνωστό.

“

Προσπαθήσαμε να υπάρξει και κοινοβουλευτική συνεργασία των κομμάτων, η οποία ήταν αρκετά προβληματική. Δεν είναι της ώρας να πούμε τα προβλήματα που είχαν ανακύψει σε αυτή την πορεία, οπότε κάτω από αυτές τις συνθήκες ο καθένας επιλέγει να ακολουθήσει τον δρόμο του.

Γιατί έτσι θεωρούσαν ότι μπορούσαν να αντιμετωπίσουν με μεγαλύτερη ευκολία τις θέσεις της ΕΔΕΚ που σε πολιτικό και ιδεολογικό επίπεδο ήταν αδύνατο να το κάνουν. Και τα ερωτήματα είναι σαφώςτα: τι σχέση έχουν οι θέσεις της ΕΔΕΚ με τις θέσεις του ΕΛΑΜ; Η ΕΔΕΚ απορρίπτει τη συγκεκριμένη μορφή ΔΔΟ, γιατί ως ένα σοσιαλιστικό κόμμα δεν μπορεί να δεχθεί ότι ο λαός θα είναι διαχωρισμένος στη βάση εθνικής και θρησκευτικής προσέλευσης. Ένα κόμμα, όπως η ΕΔΕΚ, που αγωνίστηκε εναντίον του Απαρτχάιντ, της καθιέρωσης του «ένas άνθρωπος, μία ψήφος» δεν θα μπορούσε να αποδέχεται ότι στην ίδια μας την πατρίδα στο πλαίσιο μιας λύσης θα υπάρχουν αυτοί οι ρατσιστικοί και φυλετικοί διαχωρισμοί. Το ΕΛΑΜ μπορεί να απορρίπτει τη ΔΔΟ στη βάση ενός εντελώς διαφορετικού κριτηρίου. Τα δικά μας κριτήρια είναι σαφώςτα και απόλυτα συνυφασμένα με τη σοσιαλιστική μας ιδεολογία.

–Για κάποιους μπορεί να ξεφεύγει του ρεαλισμού...

–Ρεαλισμός δεν είναι υποταγή σε ρατσιστικά συνθήματα. Ρεαλισμός είναι να αγωνιζόμαστε για το δικαίο των ανθρώπων και την καθιέρωση των πολιτικών και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Όταν πριν από δεκαετίες αγωνιζόντουσαν στη Νότια Αφρική εναντίον του Απαρτχάιντ θεωρούσαν πως δεν ήταν ρεαλισμός. Όμως εκείνη η πολιτική έφερε αποτελέσματα. Κατέρρευσε και εφαρμόστηκε ένα άλλο σύστημα πιο δημοκρατικό, πιο ανθρώπινο, πιο φιλελεύθερο με κατοχύρωση δικαιωμάτων. Γι' αυτό ως σοσιαλιστές, ως ιδεολόγοι και οραματιστές έχουμε την υποχρέωση να αγωνιστούμε και να παλέψουμε.

–Η εικόνα σας όμως με το ΕΛΑΜ έξω από την πρεσβεία της Ελλά-



Έχω πει ότι η πολιτική ευθύνη θα αναληφθεί. Δεν σημαίνει ότι την πολιτική ευθύνη την έχει αποκλειστικά ο πρόεδρος, λέει στην «Κ» ο Μαρίνος Σιζόπουλος, κληθείς να απαντήσει για το αν θα αναλάβει την πολιτική ευθύνη και να παραιτηθεί στο ενδεχόμενο απώλειας της έδρας.

δας έκανε πολλούς να δουν συγκλίσεις μεταξύ των δύο κομμάτων.

–Σε καμία περίπτωση. Ήταν μία εκδήλωση την οποία πραγματοποιήσε, οργάνωση Ελλαδιτών που κατοικούν στην Κύπρο και μας απηύθυναν πρόσκληση. Δεν ήταν εκδήλωση που οργάνωσε το ΕΛΑΜ για να παρευρεθεί η ΕΔΕΚ. Όπως αντιλαμβάνεστε, δεν μπορώ να αποφεύγω να παρευρίσκομαι σε οποιαδήποτε εκδήλωση, γιατί υπάρχει το ενδεχόμενο να βρίσκεται εκεί και το ΕΛΑΜ ή οποιοσδήποτε άλλος. Με το ίδιο σκεπτικό δεν πρέπει να παρευρίσκομαι ούτε στη Βουλή και σε καμία εκδήλωση! Αυτή η συμπεριφορά είναι που επιτρέπει στο ΕΛΑΜ να μονοπωλήσει κάποια ζητήματα, να αλλοιώσει την πραγματική του εικόνα, να την εξωραΐσει και αυτό θα είναι σε βάρος της κοινωνίας και της πατρίδας μας.

–Σε αυτές τις εκλογές επιλέξατε να ακολουθήσετε μοναχική πορεία. Δεν δυσκολεύει το εγχείρημα η κατάληψη της έδρας;

–Τα εύκολα είναι για τους πολλούς, τα δύσκολα για τους λίγους. Το θέμα είναι να τολμάσεις. Εμείς καταβάλαμε κάθε ειλικρινή προσπάθεια για να υπάρξει συνεργασία με τα υπόλοιπα δύο κόμματα, με τα

Καμία επαφή με το ΕΛΑΜ

–Είχατε προσεγγίσει το ΕΛΑΜ κατά τις προεδρικές για να στηρίξει με κάποιο τρόπο την υποψηφιότητα Νικόλα Παπαδόπουλου; επειδή αυτό λέγεται...

–Σε καμία περίπτωση δεν έγινε κάτι τέτοιο από τη δική μας πλευρά. Και ο Νικόλας Παπαδόπουλος εξήγησε και διέψευσε τις πληροφορίες που υπήρχαν. Αλλά από την πλευρά τη δική μας, υπογραμμίζω πως δεν υπήρξε καμία επαφή και καμία σχέση.

οποία συνεργαστήκαμε και στις προεδρικές εκλογές. Αυτή η συνεργασία δεν καρποφόρησε, όχι με υπαιτιότητα της ΕΔΕΚ και το γνωρίζετε πολύ καλά. Απλώς υπήρχαν πρόνοιες στις προτάσεις των φίλων των υπολοίπων κομμάτων που θεωρούσαμε πως δεν μπορούσαν να γίνουν αποδεκτές, γιατί κλόνιζαν την αξιοπιστία της συνεργασίας έναντι του εκλογικού σώματος. Εμείς θέλουμε να είμαστε έντιμοι και καθαροί απέναντι στους πολίτες, να

τους βλέπουμε στα μάτια, χωρίς να ντρεπόμαστε και να υποστηρίζουμε τις θέσεις και τις απόψεις μας. Γι' αυτό και όταν δεν κατορθώθηκε να γίνουν τέτοιες αλλαγές που να ικανοποιούν αυτά τα στοιχεία της αξιοπιστίας ακολουθήσαμε τον δικό μας δρόμο.

–Αυτό σημαίνει και λήξη της όποιας μελλοντικής συνεργασίας του χώρου;

–Εμείς καταβάλαμε κάθε δυνατή προσπάθεια συνεργασίας. Άλλωστε και στις προεδρικές εκλογές ήταν δική μας πρωτοβουλία αυτή η συνεργασία. Προσπαθήσαμε να υπάρξει και κοινοβουλευτική συνεργασία των κομμάτων, η οποία ήταν αρκετά προβληματική. Δεν είναι της ώρας να πούμε τα προβλήματα που είχαν ανακύψει σε αυτή την πορεία οπότε κάτω από αυτές τις συνθήκες ο καθένας επιλέγει να ακολουθήσει τον δρόμο του.

–Στην ΕΔΕΚ υπάρχει έλλειψη στελεχών;

–Δεν υπάρχει έλλειψη στελεχών, όμως αυτό που υπάρχει σε ένα βαθμό είναι απουσία προβεβλημένων στελεχών. Αυτό δεν εξαρτάται μόνο από το κόμμα και τα στελέχη, αλλά και από τα ΜΜΕ, που επιλέγουν ποιον θα καλέσουν. Αυτό προκαλεί προβλήματα, καθώς, ενώ διαθέτει

ένα στελεχιακό δυναμικό, δεν μπορείς να το αξιοποιείς στον βαθμό που θέλεις.

–Τι απαντάτε στις καταγγελίες για τη σταλινοποίηση της ΕΔΕΚ;

–Ότι ξεφεύγουν από κάθε όριο φαντασίας. Ενδεικτικό ότι η ΕΔΕΚ είναι το μοναδικό κόμμα στην Κύπρο που έχει τις συνεδριάσεις όλων των συλλογικών του οργάνων ανοικτές στα ΜΜΕ. Ακόμα και τις πιο κρίσιμες. Εάν η ηγεσία του κόμματος έχει τέτοια τρομακτική ικανότητα να ποδηγεί εκατοντάδες στελέχη του κόμματος που παρευρίσκονται σε αυτές τις συνδιασκέψεις στην παρουσία μάλιστα των ΜΜΕ τότε πρέπει να μας βγάλετε το καπέλο και να παραδεχτείτε ότι οι ικανότητες μας είναι τρομακτικές. Εάν τώρα κάποιος για τους δικούς τους λόγους θέλουν να στοχοποιήσουν συγκεκριμένα πρόσωπα τότε είναι άλλη υπόθεση.

–Δεν σας απνουχει όταν υπάρχουν τέτοιες καταγγελίες;

–Το θέμα είναι ότι είμαστε ένα κόμμα εξωστρεφές πια, ένα δημοκρατικό και διαφανές κόμμα και είναι όλα ανοικτά από τα οικονομικά μέχρι τα πάντα.

–Ποιο είναι στοιχείο της ΕΔΕΚ στις επικείμενες εκλογές;

–Να εκλέξουμε ευρωβουλευτή και να έχουμε ένα ποσοστό μεγαλύτερο από αυτό των εκλογών του 2016.

–Στο ενδεχόμενο που δεν λάβετε την έδρα έχετε πει ότι θα αναλάβετε την πολιτική ευθύνη...

–Έχω πει ότι η πολιτική ευθύνη θα αναληφθεί. Δεν σημαίνει ότι την πολιτική ευθύνη την έχει αποκλειστικά ο πρόεδρος. Όλοι έχουν την πολιτική ευθύνη, άλλοι σε μεγαλύτερο και άλλοι σε λιγότερο βαθμό. **–Τι σημαίνει συνεπώς το να αναληφθεί η πολιτική ευθύνη;**

–Οι αποφάσεις είναι ομόφωνες, συνεπώς αναλαμβάνονται από το σύνολο όλων αυτών που έλαβαν την απόφαση. Το ότι υπάρχει διαβάθμιση είναι δεδομένο. Το ζητούμενο για μας είναι εντελώς διαφορετικό. Δεν έχουν την ίδια ευθύνη αυτοί που εργάζονται και προσπαθούν με αυτούς που δεν εργάζονται και βρίσκονται στο περιθώριο.

–Σε ποιους αναφέρεστε;

–Σε όσους για διάφορους λόγους είναι κάπως περιθωριοποιημένοι και αρέσκονται στην κριτική, αλλά όχι στην αυτοκριτική.

–Επειδή σε εσάς αρέσει να κάνετε την αυτοκριτική σας, υπάρχει το ενδεχόμενο παραιτήσεώς σας στο σενάριο που δεν κερδίσετε την έδρα;

–Είμαι γιατρός και δουλεύω βάσει δεδομένων και όχι σεναρίων.

–Και δεν το θεωρείτε πραγματικό σενάριο να χάσετε την έδρα;

–Ακριβώς.

ΓεΣΥ, όπως Κυπριακές Αερογραμμές και Συνεργατισμός

–Έχετε δεχτεί την κριτική ότι υποσκάπτετε το ΓεΣΥ.

–Έχω δεχτεί την επίθεση, αλλά χωρίς καμία τεκμηρίωση. Όσο προχωρά ο χρόνος και όλες οι καταγγελίες που έχω κάνει δικαιώνονται, δεν άκουσα αυτοκριτική ούτε ανάληψη ευθύνης από όλους αυτούς που έκαναν τις επιθέσεις. Όταν τον Μάρτιο του 2018, κατέθετα στοιχεία για το ασυμβίβαστο του Νικόλσον και το ενδεχόμενο συγκρούσεις συμφερόντων, θυμάστε πόση επίθεση δέχτηκα; Σήμερα δεν άκουσα κάποιον να ζητάει συγγνώμη τη στιγμή που με δικαίωσε ο γενικός ελεγκτής, η γνωμάτευση του γενικού εισαγγελέα, όταν ο κ. Νικόλσον υπό το βάρος της ευθύνης αναγκάστηκε να παραιτηθεί. Δεν άκουσα κανέναν να πει για τα τεράστια προβλήματα στον τομέα της υγείας, που δεν φρόντισαν αυτοί που είχαν την ευθύνη να τα επιλύσουν για να εφαρμοστεί σωστά το Σχέδιο Υγείας. Η ΕΔΕΚ αγωνίζεται για τη σωστή εφαρμογή ενός ΓεΣΥ που να προσφέρει ποιοτική περι-

θαλή στους πολίτες και σε αυτούς που δεν έχουν την οικονομική δυνατότητα να την εξασφαλίσουν με άλλο τρόπο.

–Ίσως να ήταν καλύτερα δηλαδή να υπάρξει αναβολή;

–Γιατί να υπάρξει αναβολή και να μην υπάρξει επίκριση αυτών που είχαν την ευθύνη από τον Ιούλιο του 2017 να προετοιμάσουν το σύστημα; Είναι δυνατό να ξεκινά 1η Ιουνίου το ΓεΣΥ και ακόμα το κανονιστικό πλαίσιο για την ένταξη των ειδικών γιατρών να μην έχει ψηφιστεί από τη βουλή; Στη βάση ποιου πλαισίου θα εκδηλώσουν ενδιαφέρον οι γιατροί; Πού ξέρω αν ανταποκρίνονται στους κανονισμούς για να εκφράσω το ενδιαφέρον μου; Τι έκανε το συμβούλιο του ΟΚΥΠΥ από τον Δεκέμβριο του 2017 μέχρι και τον Φεβρουάριο του 2019; Το μόνο πράγμα που έκανε ο κ. Νικόλσον με τους συνεργάτες του ήταν να διορίσουν τη διευθυντική ομάδα. Με αυτούς τους ρυθμούς εφαρμόζεις ΓεΣΥ;

–Δεν πρέπει να ξεκινήσει πρώτα

“

Σήμερα δεν άκουσα κάποιον να ζητάει συγγνώμη τη στιγμή που με δικαίωσε ο γενικός ελεγκτής, η γνωμάτευση του γενικού εισαγγελέα, όταν ο κ. Νικόλσον υπό το βάρος της ευθύνης αναγκάστηκε να παραιτηθεί.

και στη συνέχεια να διορθωθούν στρεβλώσεις και λάθη;

–Άλλο να το εφαρμόζεις και να διορθώνεις τα λάθη και άλλο η παραβίαση της νομοθεσίας. Υπάρχουν τρεις διαφορετικές σχολές σκέψης γύρω από το ΓεΣΥ. Η τάση όλων όσων επιθυμούμε μια πραγματική εφαρμογή του ΓΕΣΥ με ποιοτικά περιθαλψη στους πολίτες, η τάση αυτών που λένε να εφαρμόσουμε ένα ΓΕΣΥ, ό,τι ΓΕΣΥ και να 'ναι και αυτοί που θέλουν να εφαρμοστεί ένα ΓΕΣΥ στη βάση σκοπιμοτήτων για να έχουν ενδεχομένως στη συνέχεια κάποια προσωπικά ή άλλα συμφέροντα.

–Σαν τι συμφέροντα;

–Η κατάρρευση του δημόσιου τομέα της υγείας και η ανάγκη να οδηγηθεί σε μία λύση Συνεργατισμού, Κυπριακών Αερογραμμών. Θα έχουμε μπροστά μας τρεις επιλογές: ή μικραίνουμε τις υπηρεσίες που θα παρέχει ο δημόσιος τομέας, ή ακολουθούμε το μοντέλο των Κυπριακών Αερογραμμών και κλείνουμε, ή το αποτέλεσμα είναι ένα μον-

τέλο όπως με τη Συνεργατική Τράπεζα.

–Και ποιοι θα εξυπηρετούνται;

–Ενδεχομένως ξένα συμφέροντα. Και εδώ θα είναι η τραγωδία του Κυπρίου πολίτη.

–Ήδη όμως υποφέρει ο κύπριος πολίτης από την απουσία δημοσίας υγείας.

–Συμφωνούμε πως θα πρέπει να διορθωθούν οι στρεβλώσεις σωστά. Από την ώρα που δεν μπορείς να ανταποκριθείς σε αυτές τις υποχρεώσεις πείτε μου πώς μπορείτε να εφαρμόσετε ΓΕΣΥ. Δεν είναι για όλα αυτά που παλεύω τα τελευταία χρόνια; Και μου απαντούν ότι είμαι γιατρός ιδιώτης. Αφού είμαι γιατρός ιδιώτης, γιατί παλεύω για τον δημόσιο τομέα; Εγώ υποστηρίζω και παλεύω να ενισχυθεί ο δημόσιος τομέας.

–Ως γιατρός θα εγγραφείτε στο ΓΕΣΥ;

–Όταν τελειώσει το κανονιστικό πλαίσιο να το συζητήσουμε.

–Δεν έχετε αποφασίσει ακόμα δηλαδή.

–Περιμένω το κανονιστικό πλαίσιο ακόμα. Η προσπάθεια στοχοποίησης μου από κάποιους είναι γιατί αντιλαμβάνονται ότι η εμπειρία που έχω, η τεχνογνωσία στα συστήματα υγείας, αλλά και οι θέσεις μου είναι τόσο τεκμηριωμένες που από την ώρα που δεν μπορούν να τις αποδεχτούν και να τις απορρίψουν απλώς με στοχοποιούν για να τις απαξιώσουν. Αυτό που πρέπει να ψάξουμε δεν είναι τι συμφέροντα εξυπηρετεί ο Σιζόπουλος, αλλά τι συμφέροντα εξυπηρετούν αυτοί που πολεμούν αυτές τις θέσεις που προωθεί ο Σιζόπουλος, οι οποίες θέσεις στοχεύουν στην ελαχιστοποίηση των προβλημάτων από την εφαρμογή του Γενικού Σχεδίου Υγείας, την ισχυροποίηση του δημόσιου τομέα για να αποτελέσει πραγματικά ραχοκοκαλιά του συστήματος και τέλος, την προσφορά ποιοτικής περιθαλψης στους πολίτες σε ολόκληρη την επικράτεια και κυρίως σε αυτούς τους πολίτες που δεν έχουν την οικονομική δυνατότητα να την εξασφαλίσουν με άλλους τρόπους.

Το πόρισμα φανέρωσε τη θεσμική κρίση

Σε αντιπαράθεση βρίσκεται η Εισαγγελία και η Ελεγκτική Υπηρεσία με την κυβέρνηση με αφορμή τον Συνεργατισμό

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

«**Δυστυχώς**, κάθε μέρα είτε με την αμφισβήτηση θεσμών είτε με τη σύγκρουση θεσμών είτε με ενέργειες ή πράξεις από πλευράς του πολιτικού προσωπικού της χώρας η δυσπιστία του κόσμου στην πολιτική αυξάνεται», έλεγε ο Νίκος Αναστασιάδης, όταν το πόρισμα του Συνεργατισμού έκαιγε την κυβέρνηση και τον υπουργό του και αποκάλυπτε σειρά από μη εξυπηρετούμενα δάνεια βουλευτών. Αυτό βεβαίως θα μπορούσε να αποτελέσει παραδοχή και εν μέρει ανάληψη πολιτικής ευθύνης για τα όσα διαδραματίζονται στη δημόσια σφαίρα, αν δεν είχαν προηγηθεί η αμφισβήτηση του πορίσματος από τον ίδιο και οι εκ των υστέρων αιχμές ακαταλληλότητας μελών της διερευνητικής επιτροπής από τον υπουργό Οικονομικών, η οποία καταδείκνυε πως προμηνύεται ένας νέος πόλεμος μεταξύ κυβέρνησης και ανεξάρτητων θεσμών με αφορμή το πόρισμα. Τοποθετήσεις που στρέφουν τα πυρά προς συγκεκριμένη κατεύθυνση και κυρίως σε δύο ανεξάρτητους θεσμούς: αυτόν της Γενικής Εισαγγελίας και της Ελεγκτικής Υπηρεσίας. Κώστας Κληρίδης και Οδυσσέας Μιχαηλίδης έχουν πολλές φορές απαντήσει στον πρόεδρο και στην κυβέρνηση όταν νιώθουν πως επεμβαίνουν στον ρόλο τους και δίνουν την εντύπωση στην κοινή γνώμη πως έχουν σχηματίσει μία άτυπη συμμαχία απέναντι στις άλλotte εύσχημες και άλλοτε ευθείες βολές της κυβέρνησης. Το πού θα φτάσει

Η κίνηση του προέδρου και του υπουργού Οικονομικών να αμφισβητήσουν το Πόρισμα και η καταλληλότητα των μελών της Επιτροπής άνοιξε τον ασκό του Αϊόλου.

αυτή η χρόνια κόντρα είναι σίγουρα ένα ζήτημα ανοικτό και προκαλεί ήδη ανησυχίες πως έχει ήδη φτάσει τα επίπεδα μιας θεσμικής εκτροπής και θεσμικής κρίσης.

Αφορμή το πόρισμα

Πώς όμως ανακινήθηκε η κόντρα κυβέρνησης ανεξάρτητων θεσμών; Το πόρισμα της ερευνητικής επιτροπής για τον Συνεργατισμό, το οποίο απέδιδε βαρύντατες πολιτικές ευθύνες στον υπουργό Οικονομικών Χάρη Γεωργιάδη ως τον κύριο υπεύθυνο για τους χειρισμούς από το 2014 ήταν αρκετό για να προκαλέσει σωρεία αντιδράσεων στο κυβερνητικό στρατόπεδο και να οδηγήσει στην αμφισβήτηση και του πορίσματος. Πρώτα ο πρόεδρος της Δημοκρατίας φρόντισε μέσω της τοποθέτησής του να δώσει πλήρη στήριξη στον υπουργό Οικονομικών Χάρη Γεωργιάδη, κρίνοντας λανθασμένα τα συμπεράσματα του πορίσματος, ενώ στη



Ο **υπουργός** Οικονομικών είναι ο μόνος από το Υπουργικό Συμβούλιο που έχει βγει απέναντι σε Οδυσσέα Μιχαηλίδη και Κώστα Κληρίδη για αποφάσεις και κινήσεις των δύο ανεξάρτητων θεσμών.

συνέχεια ο υπουργός Οικονομικών, ο οποίος μέσω της συνέντευξης Τύπου που παρέθεσε για να δημοσιοποιήσει και την παραίτησή του προχώρησε σε άνευ προηγουμένου επίθεση και στο πόρισμα αλλά και στα μέλη.

«Κακόβουλο» πόρισμα

Ενδεικτικό ότι ο Χάρης Γεωργιάδης μίλησε για fake news, ενώ έθεσε ζητήματα και για μέλη της διερευνητικής επιτροπής που διόρισε ο Κώστας Κληρίδης. «Πώς γίνεται ένας υποψήφιος που δεν επελέγη για μία θέση, να μετατρέπεται σε μέλος ερευνητικής επιτροπής και κρίνει τους ανθυποψηφίους του και αυτούς που δεν τον επέλεξαν;» διερωτήθηκε ο υπουργός Οικονομικών σε συνέντευξή του στην «Κ», κατονομάζοντας το μέλος της ερευνητικής επιτροπής Γιώργο Γεωργίου ως το πρόσωπο που διεκδικούσε τη θέση του Νικόλα Χατζηγιάννη. Καθόλου τυχαία και η παρουσίαση πίνακα σύγκρισης

του ρυθμού μείωσης των ΜΕΔ μεταξύ Συνεργατισμού και ALPHA Bank, στην οποία ήταν διευθυντής ο κ. Γεωργίου κατά τη συνέντευξη Τύπου για να ενισχύσει το επιχείρημα ότι είχαν πέσει κατά πολύ τα μη εξυπηρετούμενα της Συνεργατικής σε σχέση με την ALPHA Bank της οποίας ηγείτο ο κ. Γεωργίου, ο οποίος ως μέλος της ερευνητικής επιτροπής είχε επικρίνει τον κ. Χατζηγιάννη ως κατώτερο των περιστάσεων.

Η κόντρα με τα μέλη

Όμως η κυβέρνηση δεν είχε μόνο θέμα με τις ικανότητες του Γιώργου Γεωργίου. Φαίνεται πως υπάρχει θέμα και με τον πρόεδρο της Διερευνητικής Επιτροπής Γιώργο Αρέστη, χωρίς να περιορίζεται στην ανταλλαγή ειρωνειών μεταξύ Χάρη Γεωργιάδη και Γιώργου Αρέστη κατά την κατάθεση του πρώτου στην ερευνητική επιτροπή, αλλά και εξαιτίας προηγούμενων καταστάσεων. Όπως

διαρρέεται από κυβερνητικά πηγάδια η κόντρα των δύο ξεκινά από την περίοδο διορισμού του κ. Αρέστη στην Επιτροπή Αποκλεισμού των Οικονομικών Φορέων από Διαδικασίες Σύνταξης Δημοσίων Συμβάσεων. Οι ίδιοι κύκλοι υποστήριζαν πως η επιμονή του κ. Γεωργιάδη να μην του εγκρίνει συγκεκριμένο συνεργάτη ήταν και ο λόγος που ο κ. Αρέστη παραιτήθηκε τελικώς από την Επιτροπή. Σύμφωνα με τα ρεπορτάζ της εποχής, υποστήριξε πως αφάνηκε χωρίς απαραίτητη στήριξη σε τεχνικό και ανθρώπινο επίπεδο. Το ερώτημα βεβαίως που μένει αναπάντητο είναι για ποιο λόγο οι εν λόγω κύκλοι, αλλά και ο ίδιος ο υπουργός έμειναν να εκφράσουν τη διαφωνία τους για τους διορισμούς εκ των υστέρων και όταν το πόρισμα είχε δημοσιοποιηθεί.

Απάντσε ο εισαγγελέας

Η κίνηση του Χάρη Γεωργιάδη να αμφισβητήσει το πόρισμα και

να κρίνει ως ακατάλληλες τις επιλογές του Κώστα Κληρίδη δεν έμεινε βεβαίως αναπάντητη, με τον γενικό εισαγγελέα να σχολιάζει πως «οποιοσδήποτε απαξιωτικές αναφορές είτε προς την Έκθεση της Επιτροπής, είτε προς τα μέλη της, εκείνο που επιτυγχάνουν δεν είναι να μειώσουν το κύρος οποιασδήποτε συγκεκριμένης Επιτροπής ή των μελών της, αλλά να φθείρουν και να πλήξουν τον ίδιο τον θεσμό των Ερευνητικών Επιτροπών και τη χρησιμότητα που υπηρετεί με βάση την κείμενη νομοθεσία». Το πως ο γενικός εισαγγελέας θα χειριστεί το πόρισμα θα διαφανεί το επόμενο διάστημα, όπως είπε βεβαίως δεν θα παραμείνει στο συρτάρι.

Συνεργατισμός και Οδυσσέας

Όμως ο γενικός εισαγγελέας δεν ήταν ο μόνος που αντέδρασε. Με τη δημοσιοποίηση του Πορίσματος ο Οδυσσέας Μιχαηλίδης

έσπευσε να το χαρακτηρίσει και έγκυρο και αξιόπιστο, ψέγοντας μέσω κοινωνικών δικτύων τη στάση του Χάρη Γεωργιάδη. Στάση που για πολλούς αναμενόταν. Αφενός γιατί είχε αρκετά κοινά με την έκθεση για τον Συνεργατισμό που δημοσιοποίησε τον περασμένο Ιούνιο ο ίδιος στην οποία έκανε λόγο μεταξύ άλλων για κακοδιαχείριση, αφετέρου γιατί όπως λέγεται ένιωθε δικαιωμένος από το αποτέλεσμα.

Υπενθυμίζεται, άλλωστε, πως πριν από τη δημοσιοποίηση της έκθεσης του Οδυσσέα Μιχαηλίδη είχε προκληθεί έντονο παρασκήνιο, αλλά και ρήξη του ίδιου με τη Βουλή, όταν στην Ολομέλεια πέρασε ο περιορισμός στις αρμοδιότητές του για έλεγχο στη Συνεργατική Κεντρική Τράπεζα. Κυβερνητικοί κύκλοι τότε υποστήριζαν μάλιστα πως η εμπλοκή του κ. Μιχαηλίδη στα της Συνεργατικής θα ενίσχυε την επικίνδυνη φημολογία σε μία τράπεζα ευάλωτη. Έθεταν μάλιστα την καλή σχέση του με συγκεκριμένα ΜΜΕ, αφήνοντας να υπαινικθεί πως θα διέρρηε ζητήματα που θα έπλητταν την τράπεζα. Ο γενικός ελεγκτής, βεβαίως, διαβεβαίωσε και δεσμευόταν πως δεν θα δημοσίευε οτιδήποτε αφορούσε τη Συνεργατική Τράπεζα σε μία προσπάθεια να διασκεδάσει τις ανησυχίες, αλλά και για να αποφευχθούν σίγουρα οι όποιες δυσάρεστες εξελίξεις. Τότε, όπως λέγεται, είχαν

Κυβερνητικοί κύκλοι θέτουν ζήτημα παλαιότερης κόντρας Αρέστη-Χάρη, όταν ο πρώτος διορίστηκε πρόεδρος της Επιτροπής Αποκλεισμού των Οικονομικών Φορέων από Διαδικασίες Σύνταξης Δημοσίων Συμβάσεων.

διασαλευθεί και οι καλές σχέσεις που διατηρούσε με τον πρόεδρο του ΔΗΣΥ Αβέρωφ Νεοφύτου, το πρόσωπο άλλωστε που τον εισπήχθηκε για τη θέση του γενικού ελεγκτή.

Η άτυπη συμμαχία

Η σύγκρουση γενικού ελεγκτή και γενικού εισαγγελέα με την κυβέρνηση με φόντο τον Συνεργατισμό έκανε πολλούς να βλέπουν μία άτυπη συμμαχία μεταξύ των δύο ανεξάρτητων θεσμών και προσυνεννόηση σε ζητήματα. Κύκλοι που βρίσκονται στο στενό τους περιβάλλον απορρίπτουν κάτι τέτοιο και σημειώνουν πως υπάρχει μεν αλληλοεκτίμηση και σεβασμός, αλλά δεν μεταφράζεται σε παρασκηνιακή συνεργασία. Πολιτικοί κύκλοι πάντως σε Προεδρικό και Πινδάρου εκτιμούν πως οι δύο άνδρες προσπαθούν να εξυπηρετήσουν τη δική τους πολιτική ατζέντα για το 2023.

Περιμένουν την αφυπηρέτηση Κώστα Κληρίδη

Σε ό,τι αφορά τον γενικό εισαγγελέα η κυβέρνηση τηρεί χαμηλούς τόνους, αναμένοντας, όπως λέγεται, την αφυπηρέτησή του, καθώς σε ένα περίπου χρόνο αποχωρεί κλείνοντας το 68ο έτος της ηλικίας του. Υπενθυμίζεται πως ο Κώστας Κληρίδης είχε διοριστεί μετά από εισήγηση του τότε κυβερνητικού εκπροσώπου Χρίστου Στυλιανίδη με κύριο επιχείρημα την προσήλωσή του στη λύση του Κυπριακού. Οι σχέσεις μεταξύ Προεδρικού και Εισαγγελίας διασαλεύτηκαν, ωστόσο, με τον διορισμό του Ρίσκου Ερωτοκρίτου στη θέση του βοηθού γενικού εισαγγελέα και τη θέση που πήρε ο πρόεδρος υπέρ του τελευταίου, με αποτέλεσμα ο Κώστας Κληρίδης να αναφωνεί το αμίμητο «ντροπή» στον πρόεδρο της Δημοκρατίας. Η κυβέρνηση δεν έχει πρόθεση ευθείας σύγκρουσης – εκτός της αμφισβήτησης του πορίσματος– με τον γενικό εισαγγε-



Ο **Κώστας Κληρίδης** είχε τύχει εισήγησης από τον Χρίστο Στυλιανίδη για τη θέση του γενικού εισαγγελέα με επιχείρημα την προσήλωσή του στη λύση του κυπριακού.

λέα και ήδη μελετούν τα επόμενα βήματα διαδοχής του, με τα βλέμματα να στρέφονται εδώ και καιρό στον νυν υπουργό Δικαιοσύνης Ιωάνη Νικολάου.

Η δυσκολία

Μπορεί σε ό,τι αφορά τον γενικό εισαγγελέα να αναμένουν τον χρόνο να περάσει, ωστόσο, το μεγάλο ζήτημα για την κυβέρνηση είναι το πώς θα προχωρήσουν και θα διαχειριστούν τον γενικό ελεγκτή. Υπενθυμίζεται πως ο Οδυσσέας Μιχαηλίδης είχε διοριστεί με εισήγηση του προέδρου του ΔΗΣΥ Αβέρωφ Νεοφύτου, με πολιτικούς κύκλους να θεωρούν ότι πρόκειται για πρόσωπο του συναγερμικού προέδρου. Η σύγκρουση μεταξύ κυβέρνησης και ελεγκτικής υπηρεσίας καθ' όλη την εξαετία, έκανε πολλούς να διερωτούνται πού το πάει ο ελεγκτής. Το μεγάλο αγκάθι ήταν σίγουρα

ο Συνεργατισμός, ωστόσο, και άλλες εντάσεις κυβέρνησης-Ελεγκτικής Υπηρεσίας μονοπάλησαν το ενδιαφέρον, με τον Χάρη Γεωργιάδη να βγαίνει απέναντι στον Οδυσσέα Μιχαηλίδη. Αλυσμόνητη η κόντρα των δύο ανδρών μετά την απόφαση του γενικού ελεγκτή να διατάξει πειθαρχική έρευνα στη λειτουργία του Υπουργείου Οικονομικών και στέλεχος του ΔΗΣΥ Σάββα Ορφανίδη, όπως επίσης το κεφάλαιο του δρόμου Πάφου - Πόλης. Μάλιστα, συναγερμικοί κύκλοι, μετά και την ανακοίνωσή του για την παράσταση στη Σαλαμίνα είχαν πει πως ο Οδυσσέας Μιχαηλίδης εξυπηρετεί το ΔΗΚΟ και τον προεκλογικό του Νικόλα Παπαδόπουλου, υπενθυμίζοντας πως προέρχεται από το ΔΗΚΟ και άλλοτε να βλέπουν πως παίζει παιχνίδι με το ΑΚΕΛ και συγκεκριμένα με τη βουλευτή Λευκωσίας Ειρήνη Χαραλαμπίδου.

Ο ραδιοτηλεοπτικός αποπροσανατολισμός

Το πού θα φτάσει η κόντρα, αν δηλαδή θα εκτονωθεί ή αν θα κλιμακωθεί το επόμενο διάστημα είναι ένα ζήτημα ανοικτό. Σίγουρα όμως σε κυβέρνηση και Συναγερμό αντιλαμβάνονται πως αυτή ακριβώς η θεσμική κρίση σίγουρα δεν βοηθάει κυβέρνηση και το κυβερνών κόμμα εν μέσω προεκλογικού. Καθόλου τυχαία, άλλωστε, και η κίνηση του Αβέρωφ Νεοφύτου να τα βάλει με τον προϋπολογισμό του ΡΙΚ, σταυρώνοντάς τον και ανοίγοντας νέο κύκλο αντιδράσεων. Κίνηση που όπως λέγεται από συναγερμικά στελέχη είχε ως στόχο την αλλαγή της ατζέντας στην επικαιρότητα και από άλλους κύκλους κοντά και στο Προεδρικό, να εκτιμάται ως προσπάθεια του συναγερμικού προέδρου να στείλει μήνυμα στη διεύθυνση του κρατικού καναλιού να «βρει τον δρόμο του».

Ο **Αβέρωφ** Νεοφύτου επιχείρησε να αλλάξει την ατζέντα της επικαιρότητας, σταυρώνοντας αρχικά τον προϋπολογισμό του ΡΙΚ.

Δρόμο που, όπως λέγεται, έχασε προωθώντας μέσω εκπομπών πρόσωπα από άλλους κομματικούς χώρους, επικρίνοντας τον Συνεργατισμό, αλλά και προβάλλοντας με ζήλο τον υπουργό Εξωτερικών Νίκο Χριστοδουλίδη, του οποίου το όνομα ακούγεται έντονα για τις προεδρικές του 2023.

Μετά τους φαρμακοποιούς η σκυτάλη στα εργαστήρια

Αλλάζει το πλαίσιο χορήγησης φαρμάκων για τους πολίτες με την εφαρμογή του ΓεΣΥ

Του **ΝΙΚΟΛΑ ΠΕΤΡΟΥ**

Με τη διαδικασία κατεπείγοντος υπερψηφίστηκε ο προϋπολογισμός του Οργανισμού Ασφάλισης Υγείας για το 2019, την περασμένη Παρασκευή στην Ολομέλεια της Βουλής. Ο προϋπολογισμός του ΟΑΥ προβλέπει έσοδα ύψους €437.761.593 και δαπάνες ύψους €394.791.600, ενώ παράλληλα προχωρούν με θετικό πρόσημο οι διεργασίες για την εφαρμογή του ΓεΣΥ. Το πράσινο φως που άναψαν τα μέλη του Παγκύπριου Φαρμακευτικού Συλλόγου (ΠΦΣ) στο προτεινόμενο πλαίσιο ένταξης τους στο ΓεΣΥ, έδωσε μια νέα δυναμική στον Οργανισμό Ασφάλισης Υγείας ενόψει των επερχόμενων διαβουλευσεων και διαδικασιών που θα γίνουν για την ομαλή εφαρμογή του Συστήματος τον Ιούνιο του 2019. Η αναθεωρημένη τελική πρόταση που έδωσε ο ΟΑΥ στους φαρμακοποιούς καλύπτει τα κενά που υπήρ-

Τα κλινικά εργαστήρια ζήτησαν από τον ΟΑΥ να τους εγγυηθεί την τιμή μονάδας για τις αποζημιώσεις που θα λαμβάνουν, ώστε να διασφαλιστεί η βιωσιμότητά τους.

χαν, ενώ φαίνεται πως καθυστερείται η νούμερο ένα ανησυχία των φαρμακοπών για διασφάλιση της βιωσιμότητας των φαρμακείων τους. Ωστόσο, το κεφάλαιο φαρμακοποιών δεν έχει κλείσει εντελώς, αφού την επόμενη Πέμπτη θα ξεκινήσει η συζήτηση επί των κανονισμών των ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Υγείας. Όπως έχει γίνει γνωστό οι φαρμακοποιοί θα αμείβονται με την μέθοδο του point system. Δηλαδή θα παίρνουν 1,80 ευρώ (κατά μέσο όρο) για κάθε συσκευασία που θα δίνουν, ενώ θα παίρνουν και ποσοστό (4%) επί της τιμής του κάθε φαρμάκου. Επιπρόσθετα, για τις υπηρεσίες που θα εκτελούν κατά τις αργίες και τις Κυριακές θα παίρνουν επιπλέον

200 ευρώ, ενώ τα Σάββατα θα αμείβονται με 100 ευρώ και για τις νυκτερινές βάρδιες με 75 ευρώ. Επιπλέον, ο ΟΑΥ θα καλύψει το κόστος που θα έχουν οι φαρμακοποιοί για την προσαρμογή του λογισμικού τους με το σύστημα πληροφορικής του ΓεΣΥ, δίνοντας στο κάθε φαρμακείο πόσο εφάπαξ ύψους 200 ευρώ. Μέσω του συστήματος πληροφορικής οι συμβεβλημένοι πάροχοι υγείας θα ενημερώνουν το Σύστημα για κάθε ενέργεια που θα εκτελούν στο πλαίσιο του ΓεΣΥ ούτως ώστε να καταχωρούνται οι ιατρικές πράξεις, οι αναλύσεις και οι συνταγογραφήσεις που θα γίνονται. Για να είναι ωστόσο σε θέση οι πάροχοι υγείας να χειριστούν το σύστημα πληροφορικής, ο ΟΑΥ ανακοίνωσε την έναρξη μιας σειράς από σεμινάρια. Το πρώτο σεμινάριο πραγματοποιήθηκε χθες Σάββατο, με τον Οργανισμό να παρουσιάζει στους διευθυντές των κλινικών εργαστηρίων πώς θα γίνεται η διεκπεραίωση των εργαστηριακών εξετάσεων, ενώ αντίστοιχο σεμινάριο θα πραγματοποιηθεί την επόμενη Τετάρτη και για τους φαρμακοποιούς για να μάθουν πως με το νέο λογισμικό θα εκτελούν τις συνταγές των φαρμάκων.

Αλλάζουν οι συνθήκες

Παντελώς αλλάζει το σκηνικό για τους πολίτες όσον αφορά τη λήψη φαρμακευτικής αγωγής από την 1η Ιουνίου, με την εφαρμογή του ΓεΣΥ. Η εισαγωγή των φαρμακείων μαζί με την πρωτοβάθμια φροντίδα υγείας δίνει πλέον τη διευκόλυνση στους πολίτες να προμηθεύονται τα φάρμακα τους από το φαρμακείο της γειτονιάς τους αντί να περιμένουν με τις ώρες στις ουρές των κρατικών φαρμακείων. Εξάλλου, η πλειοψηφία των κρατικών φαρμακείων θα κλείσει με την εφαρμογή του ΓεΣΥ και έτσι θα δοθεί ένα τέλος στον αθέμιτο ανταγωνισμό που υπήρχε μέχρι σήμερα σε βάρος των ιδιωτικών φαρμακείων. Σημειώνεται δε, πως τα μόνα φαρμακεία του δημόσιου τομέα που θα παραμείνουν ενεργά θα είναι αυτά που βρίσκονται σε απομακρυσμένες περιοχές και δεν καλύπτονται από



Σε θετικό κλίμα οι διαβουλεύσεις μεταξύ Οργανισμού Ασφάλισης Υγείας – Κλινικών Εργαστηρίων, ωστόσο υπάρχουν διαφορές στα σημεία.

Μέσα Απριλίου το άνοιγμα καταλόγων

Αναβολή φέρεται να παίρνει το άνοιγμα καταλόγων εγγραφής για τους πολίτες στο ΓεΣΥ. Όπως είχαν αναφέρει προ εβδομάδων οι εκπρόσωποι του ΟΑΥ, στόχος ήταν οι κατάλογοι για τους δικαιούχους να ανοίξουν τέλη Μαρτίου, ωστόσο αυτό τελικώς δεν κατέστη δυνατό και ως νέα πιθανή ημερομηνία ορίστηκε η 15η Απριλίου. Η εγγραφή των πολιτών στο μητρώο δικαιούχων δύναται πραγματοποιηθεί με τρεις διαφορετικούς τρόπους. Με τον πρώτο τρόπο, ο πολίτης μπορεί να εγγραφεί ο ίδιος μέσω του ηλεκτρονικού του υπολογιστή. Μπαίνοντας στην ιστοσελίδα του ΟΑΥ (www.gesyc.org.cy), μπορεί να φτιάξει τον δικό του λογαριασμό χρήστη στην «Πύλη Δικαιούχων» και να ακολουθήσει τις διαδικασίες εγγραφής. Στη περίπτωση όμως που κάποιος δεν έχει πρόσβαση σε υπολογιστή ή στο διαδίκτυο, ο Οργανισμός Ασφάλισης Υγείας παρέχει δύο άλλες επιλογές. Ο δικαιούχος μπορεί είτε να απευθυνθεί σε τρίτο πρόσωπο που να διατηρεί ενεργό λογαριασμό στην «Πύλη Δικαιούχων» και αυτός να τον βοηθήσει να εγγραφεί στο Σύστημα, είτε να επισκεφθεί τον προσωπικό γιατρό της επιλογής του (εφόσον είναι συμβεβλημένος με το ΓεΣΥ), προκειμένου αυτός να συμπληρώσει το αίτημα εγγραφής στο μητρώο δικαιούχων εκ μέρους του ασθενή του.

κάποιο ιδιωτικό υποστατικό. Επιπρόσθετα, με το κλείσιμο των δημόσιων φαρμακείων το κράτος θα εξοικονομήσει χρήματα από την αλόγιστη σπατάλη που γίνονταν μέχρι σήμερα σχετικά με τη χορήγηση φαρμάκων. Από εκεί και πέρα, σε περιβάλλον ΓεΣΥ ο κάθε δικαιούχος μετά από συνταγή που θα λαμβάνει είτε από προσωπικό είτε από ειδικό γιατρό θα μπορεί να προμηθευτεί το φάρμακό του από το πλησιέστερο φαρμακείο με μόλις 1 ευρώ (συμπληρωμή). Αυτό θα συμβαίνει γιατί το ΓεΣΥ θα καλύπτεται εξολοκλήρου μια μάρκα από κάθε είδος φαρμάκου, όπως άλλωστε συμβαίνει και στα πλείστα Συστήματα Υγείας. Στην περίπτωση όμως που ο δικαιούχος

επιλέξει μια άλλη μάρκα από τη λίστα φαρμάκων του ΓεΣΥ η οποία δεν καλύπτεται πλήρως από το Σύστημα, τότε θα πρέπει να πληρώσει τη διαφορά του φαρμάκου που επέλεξε αυτό που καλύπτεται πλήρως. Για παράδειγμα αν το φάρμακο που καλύπτει πλήρως το Σύστημα κοστίζει 5 ευρώ και το αντίστοιχο φάρμακο που επέλεξε ο δικαιούχος κοστίζει 8 ευρώ, τότε ο πολίτης θα πληρώσει 3 ευρώ που είναι η διαφορά τους συν το 1 ευρώ της συμπληρωμής. Δηλαδή ο δικαιούχος θα κληθεί να καταβάλει συνολικά 4 ευρώ.

Τα κλινικά εργαστήρια

Μετά την ολοκλήρωση των διαβουλεύσεων του ΟΑΥ με τους φαρ-

μακοποιούς, σειρά παίρνουν τα κλινικά εργαστήρια. Οι διαβουλεύσεις μεταξύ των δύο πλευρών φέρεται να πραγματοποιούνται σε καλό κλίμα, ωστόσο, οι διαφορές στα σημεία παραμένουν. Όπως πληροφορείται η «Κ», σε συνάντηση που είχε ο ΟΑΥ με τα κλινικά εργαστήρια εντός της εβδομάδας δόθηκαν διευκρινήσεις όσον αφορά τις τελικές προτάσεις και τιμές που δίνει ο Οργανισμός για το πλαίσιο ένταξης τους στο ΓεΣΥ. Μάλιστα, κατά τη συνάντηση τα κλινικά εργαστήρια ζήτησαν από τον ΟΑΥ να τους εγγυηθεί την τιμή μονάδας για τις αποζημιώσεις που θα λαμβάνουν για τις υπηρεσίες τους στο πλαίσιο του ΓεΣΥ ούτως ώστε να διασφαλιστεί η βιωσιμότητά τους. Κάτι τέτοιο, ωστόσο, φέρεται πως δεν μπορεί να καταστεί εφικτό. Μιλώντας στην «Κ», ο γενικός διευθυντής του ΟΑΥ, Άθως Τσιωντίδης, ανέφερε πως γίνονται προσπάθειες να γίνει αποδεκτό το αίτημα των κλινικών εργαστηρίων, ωστόσο σημείωσε πως λόγω του ότι ο προϋπολογισμός είναι σφαιρικός δεν έχουν τη δυνατότητα να κλειδώσουν την τιμή μονάδας και έτσι αναζητούνται εναλλακτικές λύσεις. Πρόσθεσε δε, πως έχουν δώσει τις τελικές τους τιμές στα κλινικά εργαστήρια και αναμένουν ανταπόκριση. Επιπρόσθετα, τα κλινικά εργαστήρια θέλουν να διαφοροποιηθούν οι βαρύτητες των αναλύσεων, καθώς και οι εξετάσεις που αφορούν τη δημόσια υγεία. Σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», τα κλινικά εργαστήρια θεωρούν

ότι πρέπει να επωμιστεί ο ΟΚΥΠ ή το Υπουργείο Υγείας το κόστος των εξετάσεων που ενεργούν τα δημόσια εργαστήρια και πως δεν πρέπει να αποζημιώνονται από τον ίδιο σφαιρικό προϋπολογισμό που αποζημιώνονται τα ιδιωτικά εργαστήρια. Όπως αναφέρει στην «Κ», ο πρόεδρος του Συνδέσμου Διευθυντών Κλινικών Εργαστηρίων, Βιοϊατρικών και Κλινικών Εργαστηριακών Επιστημόνων, Χάρης Χαριλάου, «αν δεν εξαιρεθούν αυτές οι εξετάσεις πιθανώς να ριχουν τον προϋπολογισμό των εργαστηρίων κάτω». Τόνισε δε, πως οι αναλύσεις που θα γίνονται όταν υπάρξει κάποια επιδημία αφορούν θέματα κοινωνικής πρόνοιας και πρέπει να καλύπτονται από το κράτος. «Επίσης, πρέπει να ξεκαθαριστεί ποιες αναλύσεις θα καλύπτει ο προϋπολογισμός των κλινικών εργαστηρίων και πως δεν θα μπαίνει όποιος προλάβει κάτω από αυτόν», κατέληξε. Σημειώνεται δε, ότι το ύψος του σφαιρικού προϋπολογισμού για τα κλινικά ανέρχεται στα 50 εκατομμύρια ευρώ και από αυτόν θα αποζημιώνονται και τα ιδιωτικά, αλλά και τα δημόσια εργαστήρια. Τέλος, τα κλινικά εργαστήρια μεταξύ άλλων, αναμένουν από το Υπουργείο Υγείας να τους αποστείλει τον αναλυτικό κατάλογο με τις αναλύσεις προκειμένου να τον μελετήσουν και να καταγράψουν τις παρατηρήσεις τους. Αξίζει να αναφερθεί πως τη δεδομένη στιγμή λειτουργούν 140 – 150 κλινικά εργαστήρια, τα οποία πραγματοποιούν συνολικά 12 εκατομμύρια αναλύσεις κάθε χρόνο.

Συναντήσεις επί συναντήσεων με φόντο την Ειδική Εκπαίδευση

Εισηγήσεις ετοιμάζουν από κοινού εκπαιδευτικές οργανώσεις και οργανωμένοι γονείς για το προτεινόμενο νομοσχέδιο

Του **ΝΙΚΟΛΑ ΠΕΤΡΟΥ**

Απονυμώτες συναντήσεις πραγματοποιούν τις τελευταίες εβδομάδες εκπαιδευτικές οργανώσεις και οργανωμένοι γονείς έχοντας ενώπιόν τους το προτεινόμενο νομοσχέδιο για την Ειδική Εκπαίδευση. Στο πλαίσιο αυτών των συναντήσεων οι εν λόγω φορείς καταλαμβάνουν προπλάθειες ούτως ώστε να διαμορφώσουν κοινή πρόταση και να οριστούν κατευθυντήριες γραμμές προκειμένου να διασφαλιστεί η ομαλή ένταξη των παιδιών με ειδικές ανάγκες στις σχολικές τάξεις μαζί με τα άλλα παιδιά. Συγκεκριμένα, το προτεινόμενο νομοσχέδιο ορίζει πως μερίδα παιδιών με ειδικές ανάγκες θα εντάσσεται κανονικά στις τάξεις των σχολείων, ωστόσο το Υπουργείο Παιδείας φέρεται πως δεν έχει καθορίσει ούτε κριτήρια αλλά ούτε κατευθυντήριες γραμμές για το πλαίσιο ένταξης τους. Μάλιστα, εκπαιδευτικές οργανώσεις και οργανωμένοι γονείς προτάσσουν πως αν το Υπουργείο

Παιδείας θέλει να καταργηθεί η παλιά νομοθεσία και να εισαχθεί η νέα, θα πρέπει να συνοδεύεται με κανονισμούς που να εμπιρεύουν κάποιες προϋποθέσεις. Όταν ολοκληρωθεί η συζήτηση οι φορείς θα συγκεντρώσουν τις κοινές τους απόψεις και στη συνέχεια θα τις καταθέσουν ενώπιον του Υπουργείου Παιδείας στην προγραμματισμένη συνάντηση που έχουν για τις 2 Απριλίου, προκειμένου εξεταστούν και να διαφανεί κατά πόσο θα υιοθετηθούν ή όχι. Σημειώνεται δε, πως το αρχικό χρονοδιάγραμμα που τέθηκε για να αποστείλουν οι φορείς τις εισηγήσεις τους ήταν για την Τετάρτη 20 Μαρτίου, ωστόσο ζητήθηκε παράταση.

Μετά το πέρας της συνάντησης που πραγματοποιήθηκε την περασμένη Πέμπτη σε δηλώσεις που παραχώρησε ο πρόεδρος της ΠΟΕΔ, Φίλιος Φυλακτού, εκ μέρους όλων των φορέων, είπε πως έχουν ενώπιόν τους ένα πάρα πολύ σοβαρό θέμα με το νομοσχέδιο της Ειδικής Εκπαίδευσης και πως πρό-



«Δεν θα δεχθούμε σε καμία περίπτωση να πάει προς ψήφιση ο νόμος χωρίς κανονισμούς», λέει ο γενικός γραμματέας της ΠΟΕΔ Χάρης Χαλαλάμπος.

κειται για μια αλλαγή η οποία θα επηρεάσει τα επόμενα χρόνια όσον αφορά τον τομέα της Ειδικής Εκπαίδευσης και όλα τα παιδιά κατ'

επέκταση που φοιτούν στα σχολεία. Πρόσθεσε δε, ότι θα τηρήσουν το χρονικό πλαίσιο της παρατάσεως που τους δόθηκε, υπο-

γραμμίζοντας παράλληλα πως για να προχωρήσουν τα πράγματα σε ψήφιση ή οτιδήποτε, πρέπει να είναι γίνει το ολοκληρωμένο πακέτο που να συμπεριλαμβάνει νομοθεσία και κανονισμούς μαζί. Σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ» ΠΟΕΔ, ΟΕΛΜΕΚ, ΟΛΤΕΚ και οργανωμένοι γονείς, Μέσος, Δημοτικές και Ειδικής Εκπαίδευσης, κινούνται πάνω σε τρεις πυλώνες για τη διαμόρφωση των κοινών τους προτάσεων. Ο πρώτος αφορά τις απαλλαγές που θα πρέπει να έχουν οι μαθητές με ειδικές ανάγκες σε ορισμένα μαθήματα, ο δεύτερος έχει σχέση με την εξεύρεση του ιδανικού αριθμού μαθητών που θα υπάρχουν σε καθεμία από αυτές τις τάξεις, ενώ ο τρίτος αφορά σε ποιες περιπτώσεις θα προσφέρεται ειδικός δάσκαλος σε αυτούς τους μαθητές κατά τη διάρκεια του μαθήματος.

«Λεπτομερείς κανονισμοί»

Μιλώντας στην «Κ», ο γενικός γραμματέας της ΠΟΕΔ, Χάρης Χα-

λαλάμπος, δήλωσε πως «η συζήτηση δεν έχει ακόμη ολοκληρωθεί, άλλα αυτό που είναι βέβαιο μέχρι στιγμής είναι πως όλοι οι φορείς έχουν την άποψη πως για να εισέλθουν αυτά τα παιδιά στις τάξεις πρέπει να βοηθηθούν και να μη δημιουργηθούν προβλήματα όταν ενταχθούν στις τάξεις». Τόνισε δε, πως αυτό που έχει σημασία είναι πως δεν θα δεχθούν σε καμία περίπτωση να πάει προς ψήφιση μόνο ο νόμος χωρίς κανονισμούς, διότι έτσι δεν θα διασφαλιστούν ούτε τα παιδιά ούτε το σχολείο. Εξήγησε δε, πως ο νόμος στο μόνο που αναφέρει είναι πως αυτά τα παιδιά θα μπουν στις τάξεις, ωστόσο, δεν καθορίζει ούτε με ποιες προϋποθέσεις θα μπουν ούτε πώς θα μπουν. «Το Υπουργείο ετοίμασε ένα ξερό νομοσχέδιο, αλλά αυτά πρέπει να καθοριστούν με λεπτομερείς κανονισμούς», κατέληξε. Αξίζει να σημειωθεί πως η επόμενη συνάντηση των φορέων έχει καθοριστεί για την επόμενη Πέμπτη 28 Μαρτίου.

Το ΡΙΚ αλλάζει, τα κόμματα πότε;

Αλλαγή με ραδιοτηλεόραση

Καταραμένο έτος θεωρείται το 2019 και για το Προεδρικό και για την κυβέρνηση, καθώς το ένα ζήτημα ανοίγει προτού καν κλείσει το άλλο. Το πόρισμα του Συνεργατισμού άφησε εκτεθειμένη την κυβέρνηση αλλά και το άλλοτε πουλέν του ΔΗΣΥ Χάρη Γεωργιάδη με αποτέλεσμα ο Αβέρωφ Νεοφύτου να προσπαθεί απεγνωσμένα να αλλάξει την ατζέντα της επικαιρότητας. Σκέφτηκε λοιπόν να τα βάλει με το ΡΙΚ, σταυρώνοντας τον προϋπολογισμό και ανοίγοντας τον Ασκό του Αιόλου.

• • • •

Ο αυταρχισμός

Άλλοι του καταλόγισαν σύνδρομο αυταρχισμού που θέλει να παίζουν μόνο την «κυβερνητική προπαγάνδα». Καθόλου τυχαίο ότι στα συναγερμικά πηγαδάκια υπήρχαν από καιρό οι έντονες αντιδράσεις ότι το κρατικό κανάλι, άλλους προωθούσε. Ήταν από τη μία τα Κίτρινα Γιλέκα της Κύπρου του Λουκά Χάματσου που ενόχλησαν το Προεδρικό, ήταν όπως λένε και οι συνεχείς παρεμβάσεις του ΚΙΣΑ που κάθε άλλο από άρωμα δεξιάς κυβέρνησης αναδύει. Όμως το μανιφέστο του Ανδρέα Γιώρτσιου για τους χειρισμούς στον Συνεργατισμό σε συνδυασμό με το «Τετ α τετ» που είχε ως προσκεκλημένη την Ειρήνη Χαλαμπίδου έφερε τα πάνω κάτω με αποτέλεσμα να λαμβάνονται μέτρα. Επίσημα, πάντως ο συναγερμικός πρόεδρος δυσφόρησε με την παρουσία του υποψήφιου ευρωβουλευτή Χαράλαμπου Θεοπέμπτου στην εκπομπή Ευθέως. Ασχέτως αν το θέμα ήταν η Οικολογία στην Κύπρο, ο Αβέρωφ Νεοφύτου είδε προσπάθεια πρόωθησης του εν λόγω ευρωβουλευτή.

• • • •

Η σύγκρουση

Πολλοί κακόπιστοι λένε πως το σταύρωμα συνδέεται και με τη σύγκρουση Προεδρικού-Πινδάρου. Ο Ιανός μθαίνει πως ο συναγερμικός πρόεδρος βλέπει με δυσφορία το ότι παράγοντες του κρατικού καναλιού είναι άνθρωποι του στενού περιβάλλοντος του προέδρου. Αυτό σε συνδυασμό με την υπερβολική προβολή του υπουργού Εξωτερικών και ενδοχομένως εκλεκτού του προέδρου για την προεδρία του 2023, έκανε τον Αβέρωφ Νεοφύτου να γίνει ταύρος εν υλοπωλείω και να τους στείλει ένα μήνυμα.

• • • •

Το δίδυμο

Η συνεργασία ΔΗΣΥ-ΔΗΚΟ στο σταύρωμα του προϋπολογισμού του ΡΙΚ, προκάλεσε



Μιχαλάκη, θέλω να μου πεις τώρα ποιος είναι ο πιο αδύναμος κρίκος! Χα!

βεβαίως αμχανία στο κόμμα του Κέντρου. Και αυτό γιατί, όπως ακούγεται, ο Νικόλας Παπαδόπουλος θέλει με κάθε τρόπο να αποτάξει από πάνω του τους χαρακτηρισμούς ότι αποτελεί δίδυμο με τον Αβέρωφ Νεοφύτου. Είναι γι' αυτό που άρχισαν στελέχη να διαρρέουν πως το ΔΗΚΟ σταυρώνει τον προϋπολογισμό του ΡΙΚ εδώ και τρία χρόνια. Χρειάστηκε να ανατρέξει στο αρχείο της η συνάδελφος του «Πολίτη» Κάτια Σάββα για να διαπιστωθεί πως μόνο τους συμπληρωματικούς προϋπολογισμούς καταψήφισε το ΔΗΚΟ. Πάντως, ο Νικόλας Παπαδόπουλος το πήρε μέχρι τέλους με το σταύρωμα του προϋπολογισμού του ΡΙΚ, υπογραμμίζοντας πως η κακοδιαχείριση στο κρατικό κανάλι πρέπει να σταματήσει και εξαπολύοντας πυρά για το κόστος παραγωγής της εκπομπής «Ο Πιο αδύνατος κρίκος». Εξαπέλυσε πυρά το ΔΗΚΟ και στον Αβέρωφ Νεο-

φύτου πως το αρχικό σταύρωμα ήταν για λόγους επικοινωνιακούς και όχι ουσίας.

• • • •

ΔΗΣΥ που σπάζει κόκκαλα

Μετά τον δημοτικό σύμβουλο Λάρνακας του ΔΗΣΥ Γιώργο Λακκοτρύπη που υποστήριζε στα κοινωνικά μέσα δικτύωσης ότι οι Πάφιοι είναι τουρκόσποροι, ήλθε να κτυπήσει ο πρώην βουλευτής Ευγένιος Χαμπουλιάς, απειλώντας τους ακτιβιστές που βοήθησαν σε διάσωση πουλιών και συλλογή ξοβεργών. Αναφέροντας ότι αναλαμβάνουν αποστολές σε συνεργασία με το κράτος και την Αστυνομία, πράγμα το οποίο δεν συνάδει με το ρόλο τους. Κατηγόρησε και το Υπουργείο Δικαιοσύνης ότι τηρεί παρόμοια στάση με αυτή που είχαν οι συνεργάτες των Άγγλων το 1955-59. Είπε ότι αγαπά τον κό-

σμο της υπαίθρου και της επαρχίας Αμμοχώστου και τους καλεί όπου βρουν ακτιβιστές να τους σπάσουν τα κόκκαλα. Και αν δεν μπορούν να τον καλέσουν να βοηθήσει. Αυτό ήταν αρκετό για να ανοίξει κύκλο αντιδράσεων στα κοινωνικά μέσα δικτύωσης και να προκαλέσει κυρίως τη δυσφορία του Αβέρωφ Νεοφύτου, ο οποίος τον κάλεσε να απολογηθεί. ΔΗΣΥ που σπάζει κόκκαλα!

• • • •

Ο αθυρόστομος

Ρε άνθρωπέ μου, είναι δυνατόν όταν μιλάς δημοσίως να βουτάς κατ' ελάχιστον τη γλώσσα σου σε όσο μυαλό δεν σου έχει φάει η ρημάδα η έπαρση; Φανταστείτε να μην είχε και τον τίτλο του πνευματικού γηέτη των ορθόδοξων της Νέας Ιουστινιανής και Πάσης Κύπρου, θα περπατούσε στους δρόμους και θα έβριζε

Ο ΗΡΩΣ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

Σεβγκιούλ Οουλουντάγ



Η Σεβγκιούλ Οουλουντάγ η Τ/κ συνάδελφος που αφιέρωσε τα τελευταία 15 χρόνια της ζωής της στην έρευνα για τη διακρίβωση της τύχης των αγνοουμένων και η οποία προτείνεται για το Βραβείο Νόμπελ Ειρήνης 2019 από την Άννα Αγαθαγγέλου, επίκουρη καθηγήτρια Πολιτικών Επιστημών στο Πανεπιστήμιο York του Καναδά.

κόσμο. Δεν είναι δυνατό να έχει πει αυτές τις ανάδελφες βρισιές για τον καρκίνο. Ακούς εκεί «Δόξα σοι ο Θεός είμαι καθαρός. Ο καρκίνος δεν ταίριαζε με το χαρακτήρα μου», ενώ για τις εκατοντάδες των άλλων καρκινοπαθών, τους πάει και τον φοράνε με χαρά ή μήπως ότι πάθουν εν χαλάλι τους μακαριώτατε; Λίγο έλειψε να τους ψάλλατε «μακαρία η οδός». Κι εσείς ρε συνάδελφοι όταν τον βλέπετε δεν είναι ανάγκη να τρέχετε για δηλώσεις.

• • • •

Ο νούσιμος

Σε αντίθεση με τον αθυρόστομο ιερωμένο έχουμε και τον νούσιμο στρατιωτικό. Ο λόγος για τον Έλληνα Υπουργό Εθνικής Άμυνας Ευάγγελο Αποστολάκη ο οποίος απάντησε με σοφία στις δηλώσεις του Τούρκου Υπουργού Άμυνας, Χουλούσι Ακάρ ο οποίος είχε δηλώσει ότι ανήκουν στην Τουρκία «το Αιγαίο, η ανατολική Μεσόγειος και μέσα σε αυτήν και η Κύπρος». Ο Αποστολάκης γνωρίζοντας ότι λόγω προεκλογικού στην Τουρκία ο ομόλογος του ανέβασε ψηλά τον αμανέ είπε ότι οι δηλώσεις Ακάρ έγιναν χάριν εντυπωσιασμού και πρόσθεσε: «Η αρχή της Ελλάδος είναι ότι σεβόμαστε το διεθνές δίκαιο και τις συνθήκες. Όταν οι αρχές αυτές αμφισβητούνται θα πρέπει να προβληματιστούμε».

Γράφει **Ο ΙΑΝΟΣ**

Η ιστορική «Απογευματινή» της Πόλης με αναγνώστες από όλο τον κόσμο

Τον **ΝΙΚΟΥ ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ**

Η πάλαι ποτέ ακμάζουσα ελληνική κοινότητα της Κωνσταντινούπολης μπορεί να έχει συρρικνωθεί σε μερικές εκατοντάδες κατοίκους, ωστόσο τα μνημεία του ελληνισμού στέκονται ακόμα περήφανα σε κάθε γωνιά της συναρπαστικής μεγαλούπολης. Από το μεγαλοπρεπές Σισμανόγλειο Μέγαρο που κοσμεί την εμπορική οδό Ιστικλάλ μέχρι τον εντυπωσιακό Πατριαρχικό Ναό του Αγίου Γεωργίου στη συνοικία του Φαναρίου, η πλούσια ιστορία των Ρωμιών της Πόλης ανθίσταται σθεναρά στο διάβα των αιώνων. Κάθε πρωινό, στο κατώφλι ελληνόφωνων σπιτιών, συναντά κανείς έναν ακόμη μικρό αλλά εντυπωσιακό έντυπο θησαυρό του ελληνισμού. Πρόκειται για την «Απογευματινή», την ιστορική εφημερίδα της κοινότητας των Ρωμιών της Πόλης, η οποία κυκλοφορεί αδιάλειπτα εδώ και 94 χρόνια.

Το πρώτο ιστορικό φύλλο της ελληνόφωνης εφημερίδας τυπώθηκε και εκδόθηκε την 14η Ιουλίου του 1925, καθιστώντας την «Απογευματινή» τη δεύτερη αρχαιότερη ημερήσια εφημερίδα της Τουρκίας μετά την επίσης ιστορική Cumhuriyet. Η εφημερίδα ιδρύθηκε από τον Κωνσταντίνο Βασιλειάδη, ο οποίος συνεργάστηκε με τον Οδυσσέα Κρυσταλλίδη, ιδιοκτήτη τυπογραφικού εξοπλισμού και έμπειρο στη διανομή εφημερίδων στην Πόλη. Πρώτος αρχισυντάκτης ήταν ο Καβαλιέρος Μαρκουίτζος, ο οποίος άφησε το ξεχωριστό του στίγμα στην εφημερίδα υιοθετώντας το μόντο του Βίκτωρος Ουγκώ «Αι νέαι εποχαι επιβάλλουσι και νέα καθήκοντα». Η φράση αντικατόπτριζε τη μετάβαση με την οποία βρισκόταν αντιμετώπη η πολυπληθής ελληνι-



ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΗ ΧΑΝΤΖΟΠΟΥΛΟΥ

κή κοινότητα της Κωνσταντινούπολης, την εποχή της οικοδόμησης της κοσμικής δημοκρατίας του Ατατούρκ. Ωστόσο, θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ολόκληρο το πολυετές ταξίδι του ιστορικού έντυπου, το οποίο ξεπερνά επανειλημμένες προκλήσεις κάθε φύσεως και συνεχίζει δυναμικά το δημοσιογραφικό του έργο.

Η οικογένεια Βασιλειάδη ασχολείται με το ιστορικό έντυπο εδώ και δεκαετίες. Από την Πρωτοχρονιά του 2003, εκδότης και διευθυντής της είναι ο Μιχαήλ Βασιλειάδης. «Όταν την παρέλαβα, η εφημερίδα είχε φτάσει το ιστορικό χαμηλό των

80 φύλλων κυκλοφορίας», λέει ο κ. Βασιλειάδης σε τηλεφωνική συνομιλία του με την «Κ». «Ωστόσο δεν θα μπορούσα να τα βάλω κάτω και να παρατήσω έναν ιστορικό θεσμό με τέτοια τεράστια αξία, μια παρακαταθήκη για την οικογένειά μας», προσθέτει με περηφάνια. Ο κ. Βασιλειάδης και ο γιος του δουλεύουν σκληρά, μόνοι τους και αντιμετώπι με το εξαιρετικά δύσκολο κλίμα για την ελευθερία του τύπου που χαρακτηρίζει την Τουρκία, καλύπτοντας πέντε μέρες την εβδομάδα τις ελληνιστογραφικές ειδήσεις, τα νέα της κοινότητας των Ρωμιών αλλά και χαρτογραφώντας λεπτομερώς γάμους, βαφτίσια και κηδεί-

ες των Ελλήνων της Πόλης. Η ιστορική αξία του πολυετούς αρχείου της «Απογευματινής» για τη μειονότητα και το παρελθόν της είναι εμφανής. Με την άρνηση της ψηφιακής επανάστασης, η καθημερινότητα για τον γραπτό τύπο έγινε εξαιρετικά δύσκολη, σε κάθε γωνιά του πλανήτη - φυσικά οι προκλήσεις για τις εφημερίδες των μειονοτήτων όπως η «Απογευματινή» έγιναν πολλαπλάσιες και πολύ πιο επίμονες. Ωστόσο, το ένστικτο του κ. Βασιλειάδη τον βοήθησε να καθοδηγήσει το ιστορικό έντυπο μέσα από ακόμη μια τρικυμία. Το 2007, παρά την έλλειψη προσωπικού, η εφημερίδα αποφάσισε να κυκλο-

φορήσει και μια ηλεκτρονική έκδοση με συνδρομή, η οποία πλέον διαβάζεται τακτικά από την ελληνική ομογένεια από την Αυστραλία μέχρι τον Καναδά. «Υπάρχουν μερικοί νεαροί Ελληνοαμερικανοί οι οποίοι δεν μιλάνε σχεδόν καθόλου ελληνικά, ωστόσο αγοράζουν κάθε μέρα την “Απογευματινή” online για να την δείξουν στους πατεράδες τους, οι οποίοι κάποτε έμεναν στην Κωνσταντινούπολη», τονίζει ο γιος του κ. Βασιλειάδη, Μηνάς, σε συνέντευξη που παραχώρησε στο περιοδικό Politico.

Οι νεαροί Ελληνοαμερικανοί δεν είναι οι μόνοι οι οποίοι στηρίζουν το

ιστορικό έντυπο παρότι δεν μιλούν τη γλώσσα. Το 2011, αντιμετώπη με μια σειρά νέων προβλημάτων λόγω της οικονομικής κρίσης που είχε κτυπήσει την Ελλάδα, η «Απογευματινή» ανακοίνωσε πως το επετιεακό φύλλο της 12ης Ιουλίου θα ήταν και το τελευταίο. Η είδηση έφτασε στα αυτιά ενός νεαρού Τούρκου πανεπιστημιακού και ερευνητή, ονόματι Εφεμ Κερέ Σοζερί, ο οποίος συγκινήθηκε από την ιστορία του ελληνικού εντύπου. «Ντράπηκα για τη χώρα μου όταν έμαθα πως μια ιστορική εφημερίδα με τεράστια αξία για τη μειονότητα των Ελλήνων θα αναγκάζονταν να βάλει λουκέτο», αποκαλύπτει ο νεαρός ερευνητής στην «Κ». «Ετσι αποφάσισα να γράψω ένα γράμμα και να το μοιραστώ με 30 άτομα που ανήκαν στους ακαδημαϊκούς μου κύκλους, και να ζητήσω τη στήριξη τους». Αυθόρμητα και δίχως στρατηγικό συντονισμό, η επιστολή μοιράστηκε στην ευρύτερη κοινότητα των πολιτών της Πόλης, και η «Απογευματινή» αγκαλιάστηκε από περισσότερους από 300 νέους συνδρομητές. Δεν όλοι Τούρκοι πολίτες που δεν μιλούσαν την ελληνική γλώσσα, ωστόσο ήθελαν να συνδράμουν στην πολυφωνία της πόλης τους και να βοηθήσουν το ιστορικό έντυπο να επιβιώσει.

Ο κ. Βασιλειάδης δηλώνει συγκινημένος από την κινητοποίηση της τουρκικής κοινότητας, ενώ παρά τις αμέτρητες δυσκολίες παραμένει αφοσιωμένος στο ιστορικό έντυπο. «Να φτάσει τουλάχιστον η “Απογευματινή” τα 100 χρόνια κυκλοφορίας!» σημειώνει με νοσταλγικό χαμόγελο, που αποτυπώνει την αγάπη και τον βαθύ σεβασμό του για το ιστορικό έντυπο που κληρονόμησε, τη σκυτάλη του οποίου κρατά.

• Ο Στέφανος Κασμιάτης απουσιάζει.

ΔΙΕΛΚΥΣΤΙΝΔΑ / Της ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

Και η προσωπική ευθύνη;



Όταν πριν από τρία και κάτι χρόνια η Ελένη Θεοχάρους αποχωρούσε από τον Δημοκρατικό Συναγερμό και ίδρυε το Κίνημα Αλληλεγγύη, πολλοί ήταν εκείνοι που διερωτόνταν πώς θα συνδυάσει τις Βρυξέλλες με την ανάληψη της ηγεσίας ενός νεοσυσταθέντος κινήματος που φιλοδοξούσε να μπει δυναμικά στη Βουλή. «Αν εκλεγείτε στην επαρχία Λεμεσού θα επιλέξετε να μείνετε στην Κύπρο ή θα επιστρέψετε στην ευρωβουλή και θα αρήσετε την έδρα στην Κύπρο;» την ρωτούσε μάλιστα η Έλλη Κοτζαμάνη στον ΑΝΤ1 ενόψει βουλευτικών εκλογών με την ίδια να απαντά πως αυτό είναι όντως ένα ερώτημα που την απασχολεί. «Θα ενημερώσω τους ψηφοφόρους πολύ πριν πάνε στην κάλπη για το ποια θα είναι η απόφασή μου, θα ξέρουν δηλαδή τι θα πράξω. Αυτό θα εξαρτηθεί από παράγοντες που αυτή τη στιγμή είναι αστάθμητοι, αλλά ο ψηφοφόρος δεν θα ξεγελαστεί θα ξέρει τι ακριβώς θα πράξει», έλεγε τότε χαρακτηριστικά.

Ουδέποτε βεβαίως είπε επίσημα ότι θα μείνει στις Βρυξέλλες και θα αποποιηθεί της θέσης. Ούτε όμως υποσχέθηκε πως θα άφηνε την Ευρωβουλή για μια θέση στο κυπριακό Κοινοβούλιο με αποτέλεσμα να εκλεγεί μεν, αλλά να αποποιηθεί της θέσης το βράδυ των εκλογών. Κίνηση αρκετή για να κατηγορείται μέχρι σήμερα για εξαπάτηση των ψηφοφόρων της.

Όμως τα περί εξαπάτησης των ψηφοφόρων είναι μάλλον φρούτο που διανθίζει διεθνώς. Αρχισε να καλλιεργείται έντονα κατά την εκλογή του Αλέξη Τσίπρα και όταν ενώ οι Έλληνες πανηγύριζαν για το σκίσιμο των μνημονίων που θα ακολουθούσε, γιορτάζοντας με χορούς στο Σύνταγμα το «Οχι» στο δημοψήφισμα, την επόμενη μέρα βρέθηκαν σε αμχανία, όταν ο Αλέξης Τσίπρας γύρισε το αποτέλεσμα την υστάτη ούτως ώστε να αποφευχθεί το Grexit. Κίνηση που για κάποιους θεωρείται πως έσωσε την Ελλάδα από την πλήρη οικονομική κατάρρευση και που για άλλους μεταφράστηκε ως πλήρη εξαπάτηση του εκλογικού σώματος.

Ένα εκλογικό σώμα που εξαπατείται. Ένα σώμα που δεν ευθύνεται για την ψήφο του, γιατί οι «λαϊκιστές δημαγωγοί» έπαιξαν με την οργή και την ανέχειά του, σύμφωνα με την αντιπολίτευση. Εξαπατημένοι βεβαίως ένιωσαν και οι Βρετανοί πολίτες από τα πολιτικά πρόσωπα που υποστήριξαν καθ' όλη την καμπάνια του δημοψηφίσματος την έξοδο της Βρετανίας από την Ε.Ε. Αυτό λέει άλλωστε και μέρος της αντιπολίτευσης. Ότι ανίδεοι δημαγωγοί παίζουν με το λαϊκό αίσθημα της εθνικής κυριαρχίας και στην ουσία εξαπατούν το εκλογικό κοινό σέρνοντάς τους σε επικίνδυνα μονοπάτια.

Είναι όμως οι ψηφοφόροι εξαπατημένοι ρομαντικοί και επικίνδυνοι αφελείς; Αυτό το παραμύθι έχει καλλιεργηθεί σκοπίμως από άλλους πολιτικούς σχηματισμούς, στην προσπάθεια να δικαιολογήσουν στην ουσία τη δική τους ήττα. Όταν όμως απαιτείται από το κάθε πολιτικό πρόσωπο να λαμβάνει την πολιτική ευθύνη των πράξεών του, με τον ίδιο τρόπο το εκλογικό σώμα και ο κάθε ψηφοφόρος οφείλει να κάνει την αυτοκριτική του για το τι ψηφίζει και τι πρεσβεύουν πράγματι όλοι αυτοί που ψηφίζει.

Γιατί αδυνατούμε να πιστέψουμε ότι οι 4.000 περίπου σταυροί που έλαβε η Ελένη Θεοχάρους στις βουλευτικές του 2016, ήταν γιατί οι ψηφοφόροι ανέμεναν πως θα παραδώσει την έδρα στις Βρυξέλλες και θα γυρίσει στη Λευκωσία.

Ούτε ότι η πλειοψηφία των Ελλήνων πίστεψε τις ανοπίες του Αλέξη Τσίπρα πως η Ελλάδα θα βαρά το νταούλι και οι αγορές θα χορεύουν, ή ότι η Μεγάλη Βρετανία θα γονατίσει με την αποχώρησή της την Ε.Ε.! Με τον ίδιο τρόπο αδυνατούμε πλέον να πιστέψουμε και την πλήρη εξαπάτηση των όσων ψηφίζουν ΕΛΑΜ.

Γιατί όσα παραπληροφόρηση και αν υπάρχει για το τι πρεσβεύουν και ποιοι είναι, υπάρχουν συγκεκριμένα γεγονότα και τοποθετήσεις τους που δεν επιδέχονται διαφορετικές ερμηνείας. Αποδεικνύουν με τον πλέον ξεκάθαρο τρόπο το τοξικό τους προσωπείο και το φασιστικό δολιχτήριο που στάζουν.

Και όσοι επιλέξουν για ακόμη μία φορά να ρίξουν ψήφο στο ΕΛΑΜ, α αναλάβουν την προσωπική τους ευθύνη. Γιατί η δικαιολογία ότι έχουμε εξαπατηθεί παίζει πλέον και με την ανοχή και με τη νοσηρότητά μας. Εκτός αν είμαστε πράγματι τόσο ανόητοι.

economidoum@kathimerini.com.cy



Μαγική, κυπριακή πανοέληνος.

ΕΝ ΚΑΜΙΝΩ / Του ΜΙΧΑΗΛ ΤΣΙΚΑΛΑ

Από εγωισμό καλά πάμε, αλλά με μέτρο...



Το γεγονός πως βρέθηκαν στο Ισραήλ πριν από λίγες ημέρες για να καλύψω για την «Κ» την τριμερή, ήταν για εμένα προσωπικά (και να με συγχωρείτε που γράφω σε πρώτο πρόσωπο, έβαλα τη λέξη εγωισμό στον τίτλο) μια ευκαιρία να δω κάποια πράγματα και κυρίως να προσπαθώ να τα καταλάβω από μέσα που λένε. Πώς συμπεριφέρονται οι ηγέτες σε μια σύνοδο που έχει να πάρει πέντε αποφάσεις για το μέλλον της, το οποίο μπορεί να πάρει σάρκα και οστά σε κάποια χρόνια. Σε πόσα; Δεν ξέρω, αλλά όταν μιλάμε για το Φ.Α. να κρατάμε την ατάκα που είπε ένας διπλωμάτης:

Κοιτάξτε πρώτα το Κυπριακό. Τα είπε όλα. Οι ηγέτες σε μια τέτοια σύνοδο όπως του Ισραήλ, συμπεριφέρονται όπως και οι χώρες τους. Διατεθειμένοι να αφήσουν στο πλάι τον κρατικό τους εγωισμό για να δημιουργήσουν ένα κοινό πλαίσιο συμπεριφέροντος από το οποίο θα βγουν όλοι ωφελημένοι.

Δεν είναι καθόλου απλή υπόθεση βέβαια εφόσον το τι θέλει ο ένας με το τι θέλει ο άλλος είναι δύσκολο να βρεθεί και να συμφωνηθεί ακόμη και μέσα σε μια πολυκατοικία που λέει ο λόγος, πόσο μάλλον στην πολυκατοικία της Ανατολικής Μεσογείου. Σε αυτήν η Κύπρος έχει ένα καλό διαμέρισμα, εξαιρετική θέση, όλη η Αν. Μεσόγειος πλάκα. Προτέρημα. Έχει και παρκινγκ που το σκάψανε και βρήκανε αρχαία αέρια έτοιμα να προσδώσουν αξία στο οικόπεδο. Προτέρημα και αυτό. Αυτά τείνουν να σε κάνουν να νιώθεις μια σιγουριά ή γιατί όχι να σου προσδίδουν έναν εγωισμό. Δεν είναι κακό, αλλά θέλει μέτρο. Δεν μπορούμε να βγαίνουμε διαρκώς και να λέμε «εγώ μπαμ» «εγώ μπουμ». Αρκεί μια φορά. Ναι, έχουμε φυσικό πλούτο και το διαμέρισμα στην πολυκατοικία μας το θέλουν πολλοί για να βλέπουν όσα βλέπουμε, αλλά την ίδια ώρα δεν είμαστε ο βασικός παίκτης.

Άλλος είναι και πιστέψτε με στο Ισραήλ το έδειξε. Οπότε από τη μια μέμφομαι εκείνους

που βλέπουν στο γκάζι όλες τις απαντήσεις, ξεχνώντας ή αγνοώντας την κατ' εμέ σοφή συμβουλή του προαναφερόμενου διπλωμάτη. Θα αργήσουμε να έχουμε εξελίξεις με το Φ.Α. και όταν θα ξεκινήσουμε να τις έχουμε καλά θα είναι να έχουμε ξεκαθαρισμένα τα πάντα με την Τουρκία. Και το Κυπριακό επίσης. Πώς θα γίνει αυτό; Να πιέσουμε να γίνει η ΑΟΖ θέμα της Ευρώπης, που αν πιστέψουμε στα μελλούμενα και ότι κάποτε θ' απεξαρτηθεί από το Φ.Α. της Ρωσίας, από κάπου πρέπει να ξεκινήσει. Μπορεί να γίνει η κυπριακή ΑΟΖ, ΑΟΖ της Ε.Ε.; Μπορεί η Ε.Ε. να έχει μεγαλύτερο ρόλο και στο

Κυπριακό; Γιατί δηλαδή την ίδια ώρα, και ίσως είναι απλοϊκό το ερώτημα και πιο γενικό, θέτουμε ως Ε.Ε. κυρώσεις στη Ρωσία για τη συμπεριφορά της στην Ουκρανία και δεν κάνουμε το ίδιο προς την Τουρκία; Κι όχι μόνο αυτό αλλά αντιθέτως «πολεμάμε» να κρατήσουμε έναν δρόμο ανοιχτό μαζί της και πάμε μια με το καρότο, μια με το μαστίγιο; Επειδή η Ρωσία πληγώνει τον εγωισμό μας; Η Τουρκία τι κάνει; Να φύγουμε να πάμε στο αλλού; Μέμφομαι επίσης εκείνους που δεν βλέπουν κανένα όφελος από

το Φ.Α. Είναι οι ίδιοι άνθρωποι που για κάποιο λόγο πιστεύουν πως τίποτα δεν πρόκειται να γίνει θετικό για την κοινωνία. Δεν θα μπω στη διαπραγμάτευση να τους πείσω πως είναι άσπρο το γάλα, είναι ένας δρόμος που τελικά μπορεί και πρέπει να το προσπαθήσει και καθένας μόνος του, αλλά πρέπει να πειστούνε όλοι για το εξής. Η προσπάθεια έγινε, δεν μας αγάπησε ξαφνικά κανείς και όλοι έχουν να περιμένουν κάτι από τη συνεργασία μαζί μας όπως και εμείς μαζί τους. Αυτά θέλουν χρόνο κι όχι τραβηγμένες από τη μια ή την άλλη συμπεριφορές, όπως τις προανέφερα που σίγουρα δεν οδηγούν πουθενά κι αν μη τι άλλο σπάνε και το βασικό νόημα σε χίλια κομμάτια. Κι αυτό δεν είναι άλλο παρά το ότι όλα είναι θέμα εγωισμού. Απλά κι εκεί θέλει μέτρο...

tsikalasm@kathimerini.com.cy

ΒΟΛΕΣ / Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΑΠΑΡΗ

Οι χρήσιμοι ηλίθιοι



«Απορία ψάλτου, βηξ» λέει η παροιμιώδης φράση και ο υπερήλικας θαμώνας του καφενέ, μεταξύ πιλότας και μπύρας, για να αλλάξει τη «ροή», την τύχη στα χαρτιά, των αντιπάλων του, διερωτήθηκε αν ο Χάρης Γεωργιάδης και ο Νικόλας Χατζηγιάννης ήταν οι «χρήσιμοι ηλίθιοι» κατά την φράση η οποία αποδίδεται στον Λένιν. Οδήγησαν σε κλείσιμο τον Συνεργατισμό, έλεγε, και ενδεχομένως αύριο να κλειστούν και ίδιοι πίσω, από κάποια κάγκελα μιας φυλακής ή να κλειστούν στα κάγκελα της δικής τους ψυχής. Ο «βηξ» του καρτοπαίκτη είχε αποτέλεσμα, αφού οι καλοί παππούδες έπιασαν την κουβέντα και άρχισαν να λένε ιστορίες για το Συνεργατικό του χωριού τους, για τον κουμπάρο, ο οποίος έδωσε δάνεια και κτίστηκαν τα σπίτια των κόρων τους και για τους τοκογλύφους, οι οποίοι έφαγαν τις περιουσίες των γονιών τους.

Επιμένουν ο πρόεδρος της Δημοκρατίας και ο υπουργός Οικονομικών ότι έπραξαν το σωστό για τον Συνεργατισμό, για τους καταθέτες και τον τόπο. Το ερώτημα το οποίο πλανάται είναι αν ο Νίκος Αναστασιάδης και ο Χάρης Γεωργιάδης είναι όντως οι σωτήρες του τόπου, ή αν απλώς είναι οι «χρήσιμοι ηλίθιοι». Αραγε γλύτωσε ο τόπος από μια νέα οικονομική καταστροφή, από ένα νέο κούρεμα ή απλώς ήταν ένα ακόμη κόλπο του οικονομικού κατεστημένου, μετά το χρηματιστήριο και τη φούσκα των ακινήτων. Απάντηση σίγουρα δεν πρόκειται να υπάρξει στα ερωτήματα, έστω και αν ξεκινήσουν δικαστικές διαδικασίες και έστω και αν καταλήξουν μερικοί άνθρωποι στη φυλακή.

«Χρήσιμοι ηλίθιοι» μεττρέπονται όχι σπάνια και οι δημοσιογράφοι, οι οποίοι πολεμούν για τα δικαιώματα όλων των άλλων, εκτός από τα δικά τους. Συχνά πυκνά πέφτουν θύματα, μερικών επιτρέπει πολιτικών ταγών, οικονομικών παραγόντων και άλλων αετονύχδων. «Βάζουν κάτω τη ράχη τους» για να προωθήσουν τα συμφέροντα μερικών, ενώ όχι σπάνια «πληρώνουν και τη νύφη» με αγωγές για libélους και δικαστικές μάχες. Και για «πουπανοπροϊτήρη» δέχονται και τις επικρίσεις καφενοβίων και όχι μόνο, ότι «σεείς φτρίτε γιατί δεν τους τα γράφετα». Τι και αν οι εφημερίδες και τα άλλα Μέσα Ενημέρωσης είναι γεμάτα αποκαλύψεις για σκάνδαλα, τι και αν οι εκθέσεις του γενικού ελεγκτή ασφυκτούν από παρατυπίες και παρανομίες, τι και αν όλοι ξέρουν ότι ο τάδε και η τάδε τα παίρνουν.

Αλλά το «κρύψε να περάσουμε» είναι το καλύτερο καταφύγιο του κάθε «σοβαρού» Κυπρίου, ο οποίος περιμένει να «σύκα να ωριμάσουν» για να πείσουν κάτω και με την ψυχία τους, να τους πατήσουν κάτω και να νοιάσουν τάχα δικαιωμένοι.

Το αλάθητο κριτήριο για την ορθότητα ή όχι των έργων και των κατορθωμάτων κάθε ανθρώπου είναι μόνο η συνειδησή του, όταν βεβαίως αυτή δεν είναι αμαυρωμένη. Κάθε άνθρωπος αντιλαμβάνεται, όταν πλαгиάζει και πονοκάσει το κορμί και η ψυχή του, αν οι ενέργειές του ήταν σωστές ή όχι, αν ο αγώνας τον οποίο διεξάγει στοχεύει στο προσωπικό του συμφέρον ή αν στοχεύει στο συλλογικό καλό. Οι «χρήσιμοι ηλίθιοι» μπορούν να αποτελούν την εύκολη λύση για τους «άτιμους έξυπνους», μόνο που η ατιμία έχει κοντά ποδάρια, όπως και οι «κλέφτες και οι ψευτές» τον πρώτο χρόνο χαιρόνται. Η εμπειρική ρήση, όταν «οι άνθρωποι σχεδιάζουν ο Θεός γελά» σίγουρα αγγίζει και τους «άτιμους έξυπνους», οι οποίοι εκμεταλλεύονται τους «χρήσιμους ηλίθιους».

Όλα εδώ πληρώνονται λέει ο λαός και μια αναδρομή στο πρόσφατο παρελθόν καταδεικνύει πόσοι φιλόδοξοι σωτήρες του τόπου οδηγήθηκαν στις φυλακές, πόσοι πλούσιοι «επτάκευσαν και επείνασαν» και πόσοι λαοπρόβλητοι έμειναν μόνο και έρημοι, στην δική τους προσωπική κόλαση. Ευτυχώς ή δυστυχώς εδώ είναι ο παράδεισος και η κόλαση εδώ.

kapispan@yahoo.gr

ΑΚΑΡΙΑΙΑ / Της ΕΛΕΝΗΣ ΞΕΝΟΥ

Εν ονόματι του πολιτισμού



Μεγάλωσα με τον πατέρα μου να μου απαγγέλει—ακόμα και σε ηλικία που δεν ήμουν σε θέση να κατανοήσω—στίχους από ποιητές και να μου αναλύει τους πίνακες του Διαμαντή και του Χριστόφορου Σάββα. Θυμάμαι πως στην εφηβεία μου μου έφερνε τόμους βιβλίων περί τέχνης και πολιτισμού, σε μια αγωνία που να «εξοπλίσει» με τα κατάλληλα εργαλεία ώστε να μη φυλακίσω το πνεύμα μου σε οτιδήποτε δεν συνιστά ουσία. Ήταν φορές, ομολογώ, που όλα αυτά μου έπεφταν κάπως βαριά, με υποψίαζαν δηλαδή πιο νωρίς από ό,τι θα ήθελα για εκείνα που κρύβονται κάτω από την επιφάνεια.

Όταν αργότερα αποφάσισα να γίνω δημοσιογράφος ο λόγος δεν ήταν για να διερευνώ σκάνδαλα ή για να ξετρυπώνω την πρώτη ειδηση. Αγωνία μου ήταν να συναντήσω ανθρώπους του πνεύματος και να κλέ-

ψω από αυτούς χρήσιμες συνειδητοποιήσεις που τους χάρισε το δικό τους παιδεμα με τις λέξεις και τα χρώματα, στην αναζήτηση του νοήματος της ύπαρξής μας. Ήθελα να μάθω αν όντως τα χρώματα του Διαμαντή ή οι λέξεις του Μόντη ή οι Βιολέτες του Λεβαδίτη θα με βοηθούσαν να ζήσω πιο ουσιαστικά ή αν τελικά όλη αυτή η «περιουσία» θα με καθιστούσε στο περιθώριο ενός συστήματος που δεν ευνοεί την ελευθερία του πνεύματος, αλλά στοχεύει στην «υποδούλωσή» του προκειμένου να μην απειλείται το βασίλειο της μέτριας σκέψης και της μέτριας «ευτυχίας». Και η πραγματικότητα είναι πως μέσα από αυτές τις συναντήσεις έμαθα πολλά, εκτιμώντας τελικά πως ο πολιτισμός και η ανύψωση του πνεύματος είναι ο μόνος τρόπος για να μεταπλάθεις τη συνείδηση και τη σκέψη σου προκειμένου να ζήσεις σύμφωνα με ό,τι σε συνιστά και όχι με ό,τι υπαγορεύει η μάζα. Και ίσως το

Αν πράγματι ο κ. Αβέρωφ ενδιαφερόταν για τον πολιτισμό, δεν θα ανεχόταν την υποβάθμιση της πολιτικής σε ένα επίπεδο σαπουνόπερας.

κυριότερο που έμαθα είναι πως ο πολιτισμός απαιτεί σεβασμό γιατί προκειμένου να υπάρχει παιδεύτηκαν άνθρωποι πληρώνοντας το βαρύ τίμημα μιας συνεχούς σύγκρουση με τη «μέτρια» πραγματικότητα. Γιατί τα γράφω όλα αυτά;

Για τον απλούστατο λόγο ότι δεν πρέπει να ανεχόμαστε πλέον να ασκούνται μικροπολιτικές εν ονόματι του πολιτισμού και να μας σερβίρεται αυτή η έννοια σαν όραμα πολιτικών που εμπράκτως και καθημερινά αποδεικνύουν ότι δεν αναγνωρίζουν ούτε

την αξία, αλλά ούτε και τη σημασία της. Αν όντως τη γνώριζαν τότε πρώτοι αυτοί θα διέγραφαν από τις πολιτικές τους πρακτικές που πόρρω απέχουν από τη βαθύτερη έννοια του πολιτισμού. Όπως, επίσης, θα ήταν σε θέση να διακρίνουν πως ο τρόπος που ασκούν την πολιτική και ο τρόπος με τον οποίο υποτιμούν τη νοσηρότητά μας δεν συμβαδίζει σε καμία περίπτωση με τη βαθύτερη ουσία του πολιτισμού. Ας γίνω όμως πιο συγκεκριμένη: Δεν μπορεί π.χ. ο κ. Αβέρωφ να επιμένει πως η καταψήφισή του προϋπολογισμού του ΠΚ έχει να κάνει με τη βαθύτερη αγωνία του ίδιου και του κόμματος του για μια ραδιοτηλεόραση που να προάγει τον πολιτισμό μας. Και μη βιαστείτε να του αποδώσετε δικαιολογητικά, γιατί το θέμα εδώ δεν έγκειται στα κακώς έχοντα της κρατικής μας ραδιοτηλεόρασης (τα οποία βεβαίως και υπάρχουν και τα οποία δεν είναι πρόσφατα, αλλά αποτέλεσμα της

παρεμβατικότητας των εκάστοτε κυβερνήσεων) αλλά στο ποιοι εν ονόματι του πολιτισμού έχουν το θράος να ασκούν τη μικροπολιτική τους. Διότι αν πράγματι ο κ. Αβέρωφ ενδιαφερόταν για τον πολιτισμό, τότε δεν θα ανεχόταν πολλούς από τους βουλευτές του κόμματος του να υποβαθμίζουν τη γλώσσα και τη σκέψη μας, όπως δεν θα ανεχόταν την υποβάθμιση της πολιτικής σε ένα επίπεδο σαπουνόπερας. Παραφράζοντας, λοιπόν, έναν από τους στίχους του Κώστα Μόντη που λέει «αν δεν είχες τίποτα να πεις γιατί ενόχλησες τις λέξεις» θα συμβούλευα και τον κ. Αβέρωφ και τους λοιπούς ασκούντες την πολιτική να πάψουν να ενοχλούν τη λέξη πολιτισμός, αν μη τι άλλο από σεβασμό προς τους ανθρώπους που την υπηρετούν και την υπηρετούν πληρώνοντας το τίμημα.

elenixenou11@gmail.com

Δύσκολη παρτίδα σκάκι στη Μεσόγειο

Του **ΑΛΕΞΗ ΠΑΠΑΧΕΛΑ**



Κάτι που ξεκίνησε «κατά λάθος» ένα βράδυ σε ένα εστιατόριο στη Μόσχα έχει σήμερα εξελιχθεί σε μια στρατηγική σχέση. Ο λόγος, βέβαια, για τη συνεργασία Ελλάδας - Ισραήλ - Κύπρου. Δείχνει τι μπορεί να κάνει αυτή η χώρα όταν υπάρχει συνέχεια στην εξωτερική της πολιτική, άσχετα από το ποια κυβέρνηση βρίσκεται στην εξουσία. Και as μην έχουμε καμία αμφιβολία. Τίποτα δεν θα αλλάξει στον

Η πιθανότητα πρόκλησης περαιτέρω έντασης είναι μεγάλη. Ο Ερντογάν κλονίζεται και καταφεύγει σε εθνικιστικές κορώνες, ενώ στην Αθήνα έχουμε μια αποδυναμωμένη κυβέρνηση.

συγκεκριμένο τομέα με μια κυβέρνηση Μπτσοτάκν. Το ίδιο ισχύει μάλλον και στην περίπτωση που χάσει ο Νετανιάχου. Η κόντρα με τον Ερντογάν μπορεί να είναι προσωπική, αλλά το βαθύ κράτος του Ισραήλ δεν θα εμπιστευθεί πλέον εύκολα την Τουρκία.

Η Αγκυρα παρακολουθεί αμήχανα και με εντεινόμενο εκνευρισμό τις εξελίξεις. Το γεγονός ότι ο πρόεδρος Ντόναλντ Τραμπ έστειλε τον υπουργό Εξωτερικών Μάικ Πομπέο στην τριμερή συνάντηση έχει προκαλέσει σοκ. Γνωρίζουν βέβαια στην Τουρκία ότι σκοπός

ήταν η ενίσχυση του Νετανιάχου ενόψει της επικείμενης κρίσιμης εκλογικής αναμέτρησης. Παρ' όλα αυτά, πρόκειται για ένα ισχυρό σήμα από την Ουάσιγκτον.

Η Τουρκία επίσημα, αλλά και παρασκηνιακά, απειλεί ότι θα προχωρήσει σε ενέργειες που θα αποτρέψουν τη δημιουργία τετελεσμένων. Βασικός της στόχος είναι να μην επεκταθεί η ελληνική ΑΟΖ νότια από το Καστελλόριζο και να περιορισθούν οι έρευνες στην ΑΟΖ της Κύπρου στα οικοπέδα που έχουν ήδη ερευνηθεί. Οι Τούρκοι διπλωμάτες συχνά αποκαλούν το Καστελλόριζο «μεγάλη παγίδα των ελληνοτουρκικών σχέσεων». Θέλουν να το αποσυνδέσουν από τη διαπραγμάτευση για το Αιγαίο και επιμένουν ότι δεν του «ανήκει» το τεράστιο κομμάτι ΑΟΖ που του προσδίδει η Ελλάδα.

Οι επόμενες εβδομάδες θα είναι κρίσιμες. Ο Ερντογάν κλονίζεται και πιέζεται, με αποτέλεσμα να καταφεύγει σε εθνικιστικές κορώνες. Στην Αθήνα έχουμε μια αποδυναμωμένη κυβέρνηση αντιμέτωπη με το φάσμα της εκλογικής ήττας. Ακόμη και αν ήθελε να ανοίξει τη διαπραγμάτευση για τα ελληνοτουρκικά, δεν την «παίρνει» να το κάνει υπό τις παρούσες συνθήκες. Η πιθανότητα πρόκλησης περαιτέρω έντασης είναι μεγάλη. Η σχέση με το Ισραήλ είναι βαθιά και στρατηγική, αλλά δεν επεκτείνεται –προφανώς– σε παροχές εγγυήσεων ασφάλειας.

Γι' αυτό, πέρα από την ευφορία που προκάλεσε η τετραμερής με την παρουσία Πομπέο, απαιτείται σύνεση και προσοχή. Μια παρτίδα σκάκι σε αυτή την περιοχή δεν ήταν ποτέ μια εύκολη υπόθεση.



Όσο μαθαίνουμε για τις πιο δύσκολες ημέρες της ελληνικής κρίσης, όσο γνωρίζουμε καλύτερα τον ρόλο κάποιων πρωταγωνιστών, τόσο πιο άπιστευτο φαίνεται ότι η Ελλάδα έμεινε όρθια. Ενώ, όμως, αποφύγαμε το χειρότερο –την έξοδο από την Ευρωζώνη–, οι διαφορετικές δυναμικές που αναπτύχθηκαν, τα αλληλοσυγκρουόμενα συμφέροντα και οι ιδεοληψίες πρωταγωνιστών είχαν ως αποτέλεσμα στην παραίτηση της κρίσης από τους Ευρωπαίους, τους Έλληνες και το ΔΝΤ. Έτσι, ο ελληνικός λαός επωμίστηκε μεγαλύτερο βάρος απ' ό,τι του αναλογούσε. Η προχθεσινή αποκάλυψη του Βόλφγκανγκ Σόιμπλε ότι το 2015 έφθασε κοντά στην παραίτηση είναι άλλη μια λεπτομέρεια του μεγάλου ψηφιδωτού που ελπίζουμε κάποια ημέρα να δούμε ολοκληρωμένο.

Όπως κάθε μαρτυρία, η τελευταία του κ. Σόιμπλε πρέπει να ελεγχθεί για την ακρίβειά της και να αναρωτηθούμε ποιους στόχους είχε τότε και πώς κρίθηκαν από το αποτέλεσμα. Σε «Γεύμα με τους Financial Times», ο πρώην υπουργός

οικονομικών της Γερμανίας είπε ότι από νωρίς πρότεινε στον ομόλογό του Γιώργο Παπακωνσταντίνου η Ελλάδα να βγει από την Ευρωζώνη για μία δεκαετία. «Αλλά όλοι έλεγαν ότι δεν υπάρχει περίπτωση για κάτι τέτοιο», πρόσθεσε. Ωστόσο, ο Σόιμπλε δεν παραιτήθηκε από τη σκέψη, πιέζοντας για προσωρινό Grexit πάλι το 2015. Η Αγκελα Μέρκελ και οι επικεφαλής άλλων κυβερνήσεων της Ευρωζώνης απέρριψαν την πρόταση. Έτσι, ο Σόιμπλε «ήρθε κοντά» στο να παραιτηθεί. Όμως, παρότι σκέφτηκε ότι η απόφαση για την Ελλάδα ήταν λάθος, παρέμεινε πιστός στη Μέρκελ. Είναι γνωστό ότι το 2015, στη διάρκεια της «διαπραγμάτευσης» με τους Τσίπρα - Βαρουφάκη, ο Σόιμπλε πρότεινε αναστολή της συμμετοχής της Ελλάδας στην Ευρωζώνη. Το ότι το πρότεινε και νωρίτερα στον Γ. Παπακωνσταντίνου είναι είδηση για τον πρώην υπουργό, ο οποίος απάντησε στο Twitter χθες: «Δεν το θυμάμαι αυτό. Ίσως επειδή είναι κάτι το οποίο ποτέ μα ποτέ δεν θα ανεχόμασταν». Ο Ευάγγελος Βενιζέλος, ο οποίος διαδέχθηκε τον Παπακωνσταντίνου το 2011 και ήταν υπουργός Οι-

κονομικών έως τον Μάρτιο του 2012, έχει πει ότι ο Σόιμπλε του πρότεινε Grexit δύο φορές. Ίσως ο κ. Σόιμπλε να μπέρδεψε τους Έλληνες υπουργούς.

Γνωρίζουμε από τις μαρτυρίες πρωταγωνιστών και από τις εις βάθος έρευνες δημοσιογράφων ότι η Ελλάδα έφθασε στο χείλος του γκρεμού και ότι η αμερικανική παρέμβαση και οι αποφάσεις της κ. Μέρκελ έπαιξαν καθοριστικό ρόλο στην παραμονή μας στο ευρώ. Η κυβέρνηση Ομπάμα κυρίως, αλλά και η Κίνα, πίεσε τη Γερμανία να στηρίξει την Ελλάδα. Στο τέλος, όχι μόνο έμεινε η Ελλάδα στην Ευρωζώνη αλλά θεσπίστηκαν και μηχανισμοί που φάνηκαν πολύ χρήσιμοι στη διαχείριση των επόμενων κρίσεων του ευρώ. Η δήλωση του κ. Σόιμπλε ότι έφθασε στο σημείο της παραίτησης λόγω της συμφωνίας με την Ελλάδα δείχνει πόση πίεση υπέστη η καγκελάρια από ανθρώπους κοντά της να μη στηρίξει τη χώρα μας, και όμως έπραξε το σωστό. Παρομοίως, η πίεση που ασκήθηκε από την Bundesbank στον Μάριο Ντράγκι δεν εμπόδισε την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα από το να κάνει «ό,τι χρειαστεί» για να

σωθεί το ευρώ. Ο Σόιμπλε, ο Αξελ Βέμπερ και ο Γενς Βάιντιμαν της Bundesbank μπορούσαν να απειλούν με παραίτηση (ή, στην περίπτωση Βέμπερ, να παραιτηθούν) και την ίδια ώρα άλλοι να κάνουν τις αναγκαίες κινήσεις για το συλλογικό καλό της Ε.Ε. Από τη δική μας πλευρά, ο Βαρουφάκης, απαιτώντας σύγκρουση, δεν απείλησε απλώς με παραίτηση λόγω της ίδιας συμφωνίας που αναστάτωνε τον Σόιμπλε, παραιτήθηκε. Για ένα διάστημα, λοιπόν, οι δύο τόσο διαφορετικοί πρωταγωνιστές της παρά trixa τραγωδίας συντονίστηκαν σε παράλληλες πορείες. Ευτυχώς, οι προϊστάμενοι αγνόησαν τις απειλές και των δύο. Η περιγραφή της υπόθεσης από τον Έλληνα πρώην υπουργό είναι πιο γλαφυρή και μελετημένη ώστε να παρουσιαστεί ο αφηγητής με τον θετικότερο δυνατό τρόπο. Τι θα πετύχαιναν οι δύο εάν εμπόδιζαν τη συμφωνία; Ο Σόιμπλε θα είχε συμβάλει στην καταστροφή μιας ασημαντής γι' αυτόν ξένης χώρας· ο Βαρουφάκης στην καταστροφή της δικής του. Μαζί θα κατάφερναν ισχυρό πλήγμα στην ελίδα για μια Ευρώπη αλληλεγγύης και συνεννόησης.

Η φύση της απειλής

Του **ΚΩΣΤΑ ΙΩΡΔΑΝΙΔΗ**



Υπάρχουν πολλοί λόγοι για τους οποίους θα μπορούσε κανείς να υποστηρίξει ότι το ευρωπαϊκό σύστημα απλούστατα εμωράνθη ή ότι εν πάση περιπτώσει κινείται προς την κατεύθυνση αυτή. Έτσι λοιπόν προσδόθηκε στις ευρωεκλογές της 26ης Μαΐου διάσταση αμφισβητήσεως της ευρωπαϊκής καθεστηκυίας τάξεως, λόγω της δημοσκοπικής ανόδου των κομμάτων της λεγομένης άκρας Δεξιάς. Κάθε σύστημα, για να εξασφαλίσει την υποστήριξη ή την ανοχή των πολιτών, έχει

Η απειλή στην ενωμένη Ευρώπη προέρχεται αποκλειστικώς και μόνον από τον εαυτό της και όχι από εξωγενείς παράγοντες των «άκρων».

ανάγκη να μάχεται εναντίον εσωτερικού αντιπάλου. Συχνότατα ο αντιπάλος είναι υπαρκτός και άκρας επικίνδυνος. Στα χρόνια του Ψυχρού Πολέμου, ο κίνδυνος προερχόταν από τη δράση των κομμουνιστών στις χώρες της αστικής δημοκρατίας.

Αλλά μετά την κατάρρευση της ΕΣΣΔ τα κομμουνιστικά κόμματα εξαφανίσθηκαν από το πολιτικό προσκήνιο της Ευρώπης, με εξαίρεση ίσως το ΚΚΕ, που διατηρεί ένα σταθερό πλην όμως υπερεπές μονοψήφιο ποσοστό, δίχως καμία πρόθεση να αυξήσει την επιρροή του δραματικά. Εξ ου και η ρητορική του παραμένει αναλλοίωτη, ωσάν να μην έχει τίποτε αλλάξει.

Μια άναρχη ριζοσπαστική Αριστερά, όπως αυτοαποκαλείται, έκανε την εμφάνισή της τα τελευταία χρόνια, και στην Ελλάδα κατάρρεε να κατακτήσει την εξουσία διά του ΣΥΡΙΖΑ και του κ. Αλέξη Τσίπρα. Αλλά η «επανάσταση» εναντίον του ευρωπαϊκού κατεστημένου διήρκεσε επί επιτάμνο,

για να ακολουθήσει υποδειγματική ευθυγράμμιση με τη ευρωπαϊκή κατεστημένο και την Ουάσιγκτον. Βεβαίως ο κ. Τσίπρας επιχειρεί να εφαρμόσει μια καθαρώς ταξική πολιτική, που αποσκοπεί στην περαιτέρω εξάρθρωση κυρίως της οικονομικά ενεργού παλαιάς «αστικής τάξεως» και ιδιαιτέρως επιχειρηματιών, που αξιοποίησαν τις στρεβλώσεις της ελληνικής οικονομίας και κυρίως του τραπεζικού συστήματος. Αυτά όμως έγιναν με τη συναίνεση των Ευρωπαίων εταίρων μας, διά του προγράμματος που συνολολόγησαν με τον Έλληνα πρωθυπουργό, προς «εκσυγχρονισμό» της απροσάρμοστης ελληνικής οικονομίας. Εν ολίγοις οι Ευρωπαίοι δεν έσπευσαν προς σωτηρία του «παλαιού κατεστημένου», αλλά για την εξάρθρωσή του. Μέχρις ενός σημείου ο κ. Τσίπρας δεν διέψευσε τις προσδοκίες τους.

Σήμερα η αμφισβήτηση της ευρωπαϊκής τάξης πραγμάτων προέρχεται από την «άκρα Δεξιά» ή αυτό τουλάχιστον θρυλείται. Κάποιοι βρίσκουν αναλογίες μάλιστα με την ευρύτατη αναταραχή που συνεκλόνησε την Ευρώπη το 1848. Αλλά από τις επαναστάσεις που εσάρωσαν την ήπειρο από τον Φεβρουάριο έως τον Νοέμβριο μία μόνον είχε διαχρονικά αποτελέσματα: η εκθρόνιση του «αστού βασιλέα» Λουδοβίκου Φίλιππου, και η ανακήρυξη της Γαλλίας σε Δημοκρατία. Μία δεύτερη αλλαγή συμβολικής σημασίας ήταν η απομάκρυνση του Κλέμενς φον Μέτερνιχ από την καγκελαρία της Αυτοκρατορίας των Αψβούργων. Υστερα από μόνον δεκαοκτώ μήνες η ευρωπαϊκή τάξη πραγμάτων είχε εκ νέου αποκατασταθεί.

Την απειλή της «άκρας Δεξιάς» αξιοποίησε ο κ. Τσίπρας για να συγκροτήσει «μέτωπο» δημοκρατικών δυνάμεων προσβλέποντας σε μια αξιοληπτική ήττα στις εκλογές του Μαΐου. Η ελίδα πεθαίνει πάντα τελευταία. Το ουσιαδές είναι ότι η απειλή στην ενωμένη Ευρώπη προέρχεται αποκλειστικώς και μόνον από τον εαυτό της, και όχι από εξωγενείς παράγοντες των «άκρων».



ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΗΛΙΑ ΜΑΜΜΗ. haimmammi@gmail.gr

ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ / Του **ΧΡΗΣΤΟΥ ΓΙΑΝΝΑΡΑ**

Η μήτρα του καινούργιου

δεν είναι εύκολη, γι' αυτό και σπα-νίζει.

Ζούμε και πολιτευόμαστε με την ψευδαίσθηση ότι επιλέγουμε και αυτενεργούμε, ενώ είμαστε υποταγμένοι στο δόλιο παιχνίδι των μεθοδευμένων εντυπώσεων. Μας λανσάρουν το μαύρο για άσπρο, το άσπρο για μαύρο. Ποιος δράει κάποιος με αποτροπισμό, προϋποτιθέται καλλιέργεια δυσκατόρθωτη στους καιρούς μας.

Ενας ορισμός της ευτέλειας θα ήταν, να την ταυτίσουμε με τη σκόπημη υποκατάσταση της πραγματικότητας από τις εντυπώσεις. Η «πολιτική» σήμερα αρχίζει και τελειώνει με αυτή την υποκατάσταση. Έχει υιοθετήσει τη λογική του μάρκετινγκ, τα τεχνάσματα των opinion makers, την «κατασκευή» της πραγματικότητας από τα τηλεοπτικά-ραδιοφωνικά «μέσα» και το «διαδίκτυο». Ευτελισμός της πολιτικής ήταν: να ασκείται η εξουσία (αλλά και η αντιπολίτευση) με αποκλεισμένη (έντεχνα εξουδετερωμένη) τη λογική-κριτική ικανότητα των πολιτών.

Η χρυστική εκδοχή του σχολείου, η αξιολογική υπεροχή (ρεαλιστική) του φροντιστηρίου, ο έλεγχος των πανεπιστημίων από τις κομματικές νεολαίες, η μεθοδική επιβολή της ποδοσφαιρολαγνείας και του τζόγου στις μάζες είναι η στανική (ανεπίγνωστη) «παιδαγωγία» που έχει οδηγήσει την ελλαδική κοινωνία, χρόνια τώρα, στην υποκατάσταση της πολιτικής από τις εντυπώσεις. Η αντίσταση στη μεθοδικότατη αυτή υποδούλωση

Πώς να ξεχωρίσει ο πολίτης τον λακεδισμό της «ριζοσπαστικής» Αριστεράς από τον λακεδισμό του «παλαιού καθεστώτος» («Κεντροδεξιάς» - «Κεντροαριστεράς»); Η υποταγή ολόκληρου του κομματικού φάσματος (πλην των άγωνα ακραίων) στην απολυταρχία της επιπρόεπυσης δεν αφήνει περιθώρια πολιτικών διαφοροποιήσεων – όλοι «γλείφουν εκεί που έφταναν». Ο πρωθυπουργός και ο υπουργός του «επικρατείας» (θλιβερά φιγούρα αυτοκαταργημένης αξιοπρέπειας) διεκδικούν τη διαφοροποίηση καταφεύγοντας στην ευκολία της επικέτας, με τελική συνέπεια τη λασιολογία: Τσουβαλιάζουν όλους αναμίζ τους πολιτικούς τους αντιπάλους κάτω από τους χαρακτηρισμούς: «Λαϊκισμός», «Εθνικισμός», «Ακρα Δεξιά». Το δίλημμα που θέλουν να «χάψει» ο ψηφοφόρος είναι πολλώτερο, βάνουσα ανέντιμο. «Η εμείς ή το χάος» – όλοι οι άλλοι είναι η στενοκεφαλιά της συντήρησης, αυτοί που παγίδευσαν τη χώρα στα μνημόνια.

Το κυβερνητικό «καθεστώς» και τα φερέφωνά του λογαριάζουν όλους τους πολίτες αμνήμονες: Οτι έχουν πάψει να συντηρούν στη μνήμη την εξευτελιστική αλλαξοπιστία και εξωμοσία των «ριζοσπαστών» της «Αριστεράς». Οτι δεν αντιλήφθηκαν ότι τα άλλοτε «μαύρα πρόβατα» του διεθνούς χρηματοπιστωτικού συστήματος μεταορμώθηκαν (με δόλωμα την εξουσία) σε καίδημένα παιδιά του ίδιου αυτού ιστορικο-υλιστικού στρατοπέδου.

Δεν είναι οπωσδήποτε αμνήμο-

νες οι πολίτες. Κάποιοι θυμούνται τη φασιστική τρομοκρατία των «προοδευτικών δυνάμεων» που εξανάγκαζε και τον Καραμανλή (τον ελάσσονα) να αποφεύγει σχολαστικά τη λέξη «παρίσις», δέσμιος του συμπλεγματικού φόβου μήπως τον χαρακτηρίσουν «εθνικιστή» – ίδια και με τον Κυριάκο σήμερα.

Όμως στην προεκλογική αμάχη τα κόμματα επιμένουν να λογαριάζουν τον πολίτη όχι μόνο αμνήμονα, αλλά και πλίθιο. Οι «διαμορφωτές κοινής γνώμης» έχουν πείσει τους κομματoαnθρώπους ότι πρέπει να εκφράζουν «βεβαιότητα» για τη νίκη τους. Και η φαιδρότητα ξεχειλίζει ασυμμάζευτη, μικρονοϊκή, πραγματικά ρεσιτάλ μωρολογίας και κρετινισμού: «Την επομένη των εκλογών θα είμαστε κυβέρνηση...». «Θα είναι συντριπτική η νίκη μας...». «Θα κερδίσουμε απόλυτη πλειοψηφία...». «Θα νικήσουμε με μεγάλη διαφορά...» – η εντολή των διαφημιστών για «εικόνα αυτοπεποίθησης» παράγει φτηνιάρικη παιδαριωδία.

Η προτεραιότητα των εντυπώσεων και η χρησιμοποίησή τους για τη διαβουκόληση των μαζών είναι το καίριο έρημα του Ιστορικού Υλισμού (μυδενισμού και αμοραλισμού τόσο των «Αγορών» όσο και των παραισιολογόνου μαρξισμού). Το καινούργιο στην πολιτική θα υπάρξει, όταν εμφανιστεί πειστική πρόταση για μια ριζική καινούργια οργάνωση και λειτουργία του σχολείου και του πανεπιστημίου. Είναι η μήτρα της αλλαγής.

Αλληλεγγύη μεταξύ αστέγων

Του **ΑΝΤΡΟΥ Γ. ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ**

Το **γερμανικό** περιοδικό «Stern» φιλόξενησε πρόσφατα σε κύριο άρθρο του την πρωτοποριακή πρωτοβουλία ενός πρώην άστεγου νεαρού, ο οποίος προμηθεύει άστεγους και άπορους πολίτες με τρόφιμα λίγο πριν από τη λήξη της ημερομηνίας κατανάλωσής τους. Ο ίδιος ο νεαρός, όπως αναφέρεται στις σελίδες του περιοδικού, τρεφόταν για αρκετό καιρό από κάδους απορριμμάτων. Σύμφωνα με το «Stern» 18 εκατομμύρια τόνοι τέτοιων τροφίμων καταλήγουν στα γερμανικά σκουπίδια κάθε χρόνο. Αυτό ώθησε κάποιους δραστήριους νέους, οι οποίοι είχαν την ατυχή εμπειρία να είναι οι ίδιοι για αρκετό χρονικό διάστημα άστεγοι, να αρπάξουν την ευκαιρία που τους πρόσφεραν τα προϊόντα αυτά, δημιουργώντας το δικό τους παντοπωλείο που προσρίζεται για άστεγους και φτωχούς. Όσο και αν ακούγεται παράξενο για την πολιτισμένη Ευρώπη του 2019, ο αριθμός των φτωχών και άπορων οικογενειών αυξάνεται σε αρκετές χώρες, τη στιγμή που πολλές οικογένειες δεν έχουν λεφτά, για να αγοράσουν προϊόντα πρώτης ανάγκης, όπως γάλα και ψωμί. Τη λύση σε αυτό το πρόβλημα επιχειρούν να δώσουν τα καταστήματα των φτωχών, τα οποία προμηθεύονται τρόφιμα από εστιατόρια, υπεραγορές και αρτοποιεία και τα διαθέτουν σε χαμηλές τιμές σε αυτούς που τα έχουν πραγματική ανάγκη. Τα προϊόντα που διατίθενται είναι κυρίως ζυμαρικά, ψωμί, γάλα μακράς διάρκειας, φρούτα και λαχανικά, κονσέρβες και ποτά.

Αυτά τα προϊόντα δεν θεωρούνται κακής ποιότητας, αφού διατίθενται στους καταναλωτές λίγες μέρες πριν από τη λήξη της ημερομηνίας κατανάλωσής τους. Ακόμα κι αν περάσουν λίγες μέρες από τη σχετική ημερομηνία, τα προϊόντα δεν αλλοιώνονται, όπως μας διαβεβαιώνει ο ιδρυτής των καταστημάτων, που έχει δει τη φήμη των καταστημάτων των φτωχών να φτάνει σε όλη τη Γερμανία, αφού αυτά λειτουργούν σε αρκετές μεγάλες πόλεις της χώρας με την πελατεία να αυξάνεται κάθε χρόνο.

Τα προϊόντα μπορεί να μην είναι εντελώς φρέσκα, αλλά ο κόσμος δεν ενοχλείται, αν τα φρούτα και τα λαχανικά δεν γυαλίζουν ή δεν είναι όμορφα. Ούτε η γεύση των χτυπημένων εξωτερικά κονσερβών, οι οποίες

δεν γεμίζουν το μάτι του καταναλωτή στο ράφι αλλοιώνεται. Ο νεαρός ιδρυτής των καταστημάτων των φτωχών μαζί με την ομάδα του προσπαθούν να δώσουν τροφή και ελπίδα στους φτωχούς ανθρώπους, για να μην στερούνται αγαθά πρώτης ανάγκης. Η δική τους εμπειρία ήταν, φαίνεται, αρκετή για να μη θέλουν να ζήσουν παρόμοιες καταστάσεις και άλλοι συνάνθρωποί τους.

Ενδεικτική, ωστόσο, είναι και η ανταπόκριση των Τοπικών Αρχών, όχι μόνο στη Γερμανία, αλλά και σε άλλες χώρες, όσον αφορά την κοινωνικά πρόνοια και ευμερία των πολιτών τους. Στην Κύπρο αρκετοί δήμοι και κοινότητες διαχειρίζονται τα δικά τους παντοπωλεία ή λαϊκά παζάρια, ώστε ο κάθε δημότης να μπορεί να προμηθευτεί δωρεάν ή σε χαμηλές τιμές τρόφιμα, ειδή ένδυσης και υποδήσης.

Δυστυχώς, στη μικρή Κύπρο, σε αντίθεση με τη Γερμανία, όπου οι άποροι μπαίνουν στα λαϊκά παντοπωλεία χωρίς αισθήματα φόβου ή κατωτερότητας, η κοινωνία δεν φαίνεται να είναι ακόμα έτοιμη να αποδεχθεί την ύπαρξη φτωχών και άπορων ανθρώπων. Ακόμη και η ίδια η κοινωνία των πολιτών είτε είναι αρκετά περήφανη είτε καθόλου εξοικειωμένη με το σχετικό θέμα, ώστε να αποδεχτεί το οικονομικό πρόβλημα που αντιμετωπίζουν αρκετές οικογένειες της διπλανής πόρτας. Οι καιροί που περνάει η κοινωνία μας όμως είναι αρκετά δύσκολοι και πολλά νοικοκυριά έχουν ανάγκη από κοινωνική στήριξη. Γι’ αυτό ακριβώς η δραστηριότητα αρκετών εθελοντών, αλλά και η συμβολή των Τοπικών Αρχών είναι βαρυσήμαντη για την εξάλειψη της πείνας, των στερήσεων, αλλά και του κοινωνικού αποκλεισμού. As αναλογιστούμε πόσος κόσμος θα είχε ρούχα να φορέσει, αν κάθε που αλλάζει η εποχή δεν πετάγαμε στα σκουπίδια όσα κρίνουμε ακατάλληλα πια για μας, αλλά κατάλληλα για τους κάδους ανακύκλωσης ρούχων. As αναλογιστούμε ακόμη πόσα παιδιά θα είχαν φαγητό, στις τρίτες χώρες κυρίως, αν δεν σπαταλούσαμε τα τρόφιμα και δεν τα πετάγαμε με τους τόνους στα σκουπίδια.

Ο κ. Άντρος Γ. Καραγιάννης είναι δήμαρχος Δερύνειας.

Ταμείο Αλληλεγγύης για τους developers;

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΠΕΡΑΙΚΗ**

Η Βουλή πρόσφατα –μετά από συζητήσεις που κράτησαν πέντε χρόνια και αλληπάλληλες αποτυχημένες προσπάθειες– κατάφερε να ψηφίσει τροποποίηση του νομού για το Ταμείο Αλληλεγγύης κατά τρόπο που να δημιουργεί την ελπίδα ότι τα θύματα της τραπεζικής καταστροφής του 2013 κάποια στιγμή θα αποζημιωθούν. Θυμίζω ότι το Ταμείο Αλληλεγγύης ήταν το παιδί του πανικού που κατέλαβε το πολιτικό σύστημα της χώρας, όταν είχε να αντιμετωπίσει την απόφαση του Eurogroup για την απομείωση των καταθέσεων στις κυπριακές τράπεζες. Πριν φτάσουμε, λοιπόν, στην απόρριψη (την πρώτη φορά) του κουρέματος, ψηφίσαμε αυτό το νομοσχέδιο που στόχο είχε να συλλάξει εισφορές από «πατριώτες» προς σωτηρία των τραπεζών που κινδύνευαν. Κάποιες θα ήταν εθελοντικές και κάποιες υποχρεωτικές, όπως συμβαίνει με την εισφορά για την άμυνα. Θα γινόταν δηλαδή ένα bail out. Η Τρόικα απέρριψε την ιδέα και μας έμεινε το Ταμείο. Πολλοί –μεταξύ των οποίων και εγώ– προσπάθησαμε όλα αυτά τα χρόνια να μετατρέψουμε το Ταμείο αυτό σε ένα εργαλείο αποζημίωσης των παθόντων. Όλες οι προσπάθειες είχαν προκρούσει στην άρνηση της κυβέρνησης. Το θέμα ήταν φηλά στην ατζέντα των προεδρικών εκλογών και έκρινε τη στάση των κατόχων αξιογράφων έναντι των βασικών υποψηφίων. Το γεγονός ότι τα τρία κόμματα της άτυπης κυβερνητικής συνεργασίας (ΔΗΣΥ, ΔΗΚΟ, Αλληλεγγύη) έφεραν πρόσφατα πρόταση νόμου (όχι νομοσχέδιο) με την ολοφάνερη στήριξη της κυβέρνησης αποτέλεσε το κομβικό σημείο που έδωσε ώθηση στην –επιτέλους– αλλαγή του νόμου.

Η πρόταση νόμου τριών κομμάτων έχει πολλές αδυναμίες και κενά. Τα τρία κόμματα αρνήθηκαν να μελετήσουν καν τις τροπολογίες που καταθέσαμε που θα βελτιώναν εν πολλοίς το νομικό πλαίσιο για το Ταμείο. Η ευθύνη θα είναι δική τους για όλες τις ανωμαλίες που θα προκύψουν. Εμείς κάναμε το καθήκον μας και ψηφίσαμε την πρόταση νόμου για το Ταμείο Αλληλεγγύης, όπως ψηφίσαμε και τη μέχρι σήμερα παραχώρηση πέραν των πενήντα εκατομμυρίων ευρώ. Δεν ψηφίσαμε όμως την πρόταση νόμου που προνοεί την εκχώρηση δεκατεσσάρων τεμαχίων κρατικής γης στο Ταμείο για να τα πωλήσει, έναντι υπολογιζόμενων εσόδων

περί τα 100 εκατ. ευρώ. Υπάρχουν αρχές που δεν πρέπει να παραβιάζονται. Για εμάς είναι αδιανόητο να δύνатаι οποιαδήποτε κυβέρνηση το δικαίωμα να πουλάει κυβερνητική περιουσία. Αυτή ήταν η θέση μας και στην περίπτωση του οικοπέδου απέναντι απο το ξενοδοχείο ΧΙΑΤΟΝ στη Λευκωσία (γνωστό ως οικόπεδο των Καταρινών). Αν ξεκινήσουμε έτσι –έτσι στο όνομα της προμοδότησης του Ταμείου Αλληλεγγύης– δεν ξέρω πού θα καταλήξουμε τελικά. Εμείς επιμένουμε στη θέση αυτή. Δεν μπορεί η κυβέρνηση να παραχωρεί σε ένα Ταμείο το δικαίωμα να πουλάει την κυβερνητικά περιουσία. Η κυβέρνηση έβαλε μπροστά τα θύματα της κρίσης για να ανοίξει την πόρτα της ιδιωτικοποίησης της κρατικής περιουσίας. Τα κόμματα της αντιπολίτευσης που στήριξαν αυτή την πολιτική φέρουν τεράστια ευθύνη. Καταψηφίσαμε τον νόμο που επιτρέπει το ξεπούλημα της κρατικής γης. Τα 100 εκατομμύρια που υποτίθεται ότι θα πάρει το Ταμείο από την εκποίηση των 14 «φιλέτων» οικοπέδων μπορούν να συγκεντρωθούν διαφορετικά με βάση την απλή αριθμητική: Αντι 25 εκατομμύρια τον χρόνο εισφοράς της κυβέρνησης στο Ταμείο, αρκεί να δίνονται 40 εκατομμύρια κάθε χρόνο για να συμπληρωθεί το ποσό αυτό τα επόμενα 6 χρόνια. Κάτι τέτοιο θα το ψηφίζαμε όλοι ευχαρίστως. Αντί αυτού ξεπουλά κρατική γη, δίνει υπεραξία σε ιδιωτικές περιουσίες, δίνει πρόσβαση σε δημόσια οδό σε περικλειστά ιδιωτικά τεμάχια κλπ. Δηλαδή κάποιοι θα έχουν κέρδη εκατομμυρίων πάνω στη ράχη των θυμάτων για 100 εκατ., που αμφιβάλλω αν θα εισπραχθούν τελικά με βάση τις σημεινές τιμές της αγοράς, αλλά και τον κίνδυνο ενός καρτέλ των developers. Οι οποίοι, as σημειωθεί, θα αγοράσουν τα φιλέτα σήμερα (άντε ίσως σε ένα χρόνο), ενώ οι άνθρωποι αυτοί –τα θύματα– θα περιμένουν να συμπληρωθούν 300 εκατομμύρια πριν αρχίσει η ροή των «αποζημιώσεων», δηλαδή τουλάχιστον σε 6 χρόνια (με τον ρυθμό των 25 εκατομμυρίων τον χρόνο) κι εάν....

Δηλαδή αυτό που έκανε η Βουλή είναι μάλλον ένα Ταμείο Αλληλεγγύης στους developers πάρα στα θύματα της τραπεζικής κατάρρευσής.

Ο κ. Γιώργος Περδίκης είναι πρόεδρος του Κινήματος Οικολόγων – Συνεργασία Πολιτών.



Η Ξηρασία πλήττει τις Φιλιππίνες και δοκιμάζει τις αντοχές των αγρωτών.

Πιάνει ο Τιτανικός Μαρί;

Του **ΛΑΡΚΟΥ ΛΑΡΚΟΥ**

Το **τελευταίο** διάστημα συμβαίνουν πράγματα που θυμίζουν τις επιπολαιότητες επί Σ. Κυπριανού, «κερδίζαμε έδαφος», κάνοντας τη μεγάλη μάχη. Έχουμε και λέμε:

1. Σύμφωνα με δημοσίευμα της εφημερίδας «Πολίτης», η Λευκωσία στρέφεται σε αγορές νέων οπλικών συστημάτων. Στο δημοσίευμα γίνεται αναφορές σε τύπους συστημάτων, σε οργανωμένες κινήσεις για παραγγελίες κ.λπ. Ταυτόχρονα, το ΥΠΕΕ «αγωνίζεται» το 2019 να ξεπαγώσει το εμπάγκο στην πώληση όπλων που είχε επιβάλει η αμερικάνικη διοίκηση στην Κύπρο από την εποχή της εισβολής. Αστειότητες. Το υπάρχον κονδύλι στο Υπουργείο Άμυνας αρκεί μόνο (στην καλύτερη περίπτωση) για να συντηρείται η υπάρχουσα κατάσταση (εξόφληση προηγούμενων αγορών, δόσεων/τόκων, και συντήρηση υπαρχόντων, πεπαιλωμένων συστημάτων).

2. Ο υπό κατασκευή, μικρός ναύσταθμος στο Μαρί εξελίσσεται σε «Σούδα» της Κύπρου, στην οποία η Γαλλία θα καταστήσει άγκυρα με γεωπολιτικές διαστάσεις. Έλλειψη σοβαρότητας; Μάλλον! Είναι απολύτως χρήσιμο η Κύπρος να αξιοποιήσει τη γεωγραφική της βαρύτητα για να εξελιχθεί σε μικρό παίκτη στις ευρωπαϊκές πολιτικές έρευνας και διάσωσης στην Ανατολική Μεσόγειο. Τι σημαίνει αυτό; Κυρίως, σημαίνει, επενδύσεις στον τομέα αυτό (μέσα, εκπαίδευση, ραντάρ κ.λπ.), αναδιάρθρωση της αμυντικής δομής για να βρεθούν οι πόροι, περισσότερα έργα και ελάχιστες δαλώσεις για μια πολιτική κοινών, ευρωπαϊκών συμπερόντων που μπορεί να είναι μια επένδυση μακράς πνοής για την Κύπρο.

3. Οι δηλώσεις Βενιαμίν Νετανιάχου κατά Ερντογάν, προβάλλονται στα κυπριακά Μέσα με τόσο πομπώδη τρόπο, ως να εμφανίστηκε το 2019, ο «Βενιαμίν ο Μεσσίας». Έλλειψη σοβαρότητας; Ίσως! Επιβεβλημένη

η συνεργασία με το Ισραήλ στα θέματα ενέργειας, αλλά με το μυαλό στη γη: το Ισραήλ δεν δέχεται κανένα συμβιβασμό με τη Λευκωσία στο ζήτημα της αναζήτησης κοινά αποδεκτής λύσης στο διαπλεκόμενο θαλάσσιο οικόπεδο των δύο χωρών. Ο «Βενιαμίν ο Μεσσίας» οδηγείται σε δίκη για τρεις κατηγορίες διαφθοράς, ενώ προωθεί, ως ο ισραηλίνης Ντενκτάς, την καμία λύση στο Μεσανατολικό. Για όσους έχουν στοιχειώδη μνήμη ο Τ. Ερντογάν αποδέχθηκε την πρόταση Ανάν για να φύγουν τα τουρκικά στρατεύματα από την Κύπρο το 2004, κάτι που επανέλαβε ο Μ. Τσαβούσογλου το 2017 στο Κραν Μοντάνα μέσα από το πολύ αξιόπιστο «Πλαίσιο Γκουτιέρες».

4. Παραμονές των εκλογών στο Ισραήλ, ο Αμερικανός ΥΠΕΞ Μ. Πομπέο ψηφίζει Νετανιάχου στις εκλογές στο Ισραήλ και ταυτόχρονα επιθυμεί να αποδοκιμάσει την αγορά των S-400 από την Άγκυρα. Η διοίκηση Τραμπ βρήκε τη μέθοδο της συμμετοχής Πομπέο στη συνάντηση των «τριών» (Ισραήλ, Κύπρος, Ελλάδα) στις 20 Μαρτίου, ώστε να μη θεωρηθεί ευθεία παρέμβαση στις εκλογικές διαδικασίες. Σε κάθε περίπτωση, αυτή η διοίκηση των ΗΠΑ σε κανένα διεθνές ζήτημα δεν διαθέτει πολιτική και όπου παρεμβαίνει, κατά κανόνα, μόνο ζημιά προκαλεί –Κορέα, Βενεζουέλα, Κούβα. Στο Μεσανατολικό ταυτίστηκε με τον Νετανιάχου στην πολιτική της επιβολής λύσης με την προσάρτηση της Δυτικής Όχθης και των υψωμάτων Γκολάν στο Ισραήλ. Στο Κυπριακό μένει στα ολόγκαν, σε αντίθεση με τη διοίκηση Ομπάμα, η οποία με τον αντιπρόεδρο Τ. Μπάιντεν και τον ΥΠΕΞ Τ. Κέρι, εργάστηκε σοβαρά για να διευκολύνει τη διαδικασία των διαπραγματεύσεων.

5. Η ε/κ κοινή γνώμη αναπνέει στους ρυθμούς μιας κατασκευασμένης πραγματικότητας, ζει μία εικονική επεξεργασία της, ώστε να «διψά» για νέα φυσικά αέρια,

Τα δύο φέουδα του Συνεργατισμού

Του **ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΛΕΜΟΝΑΡΗ**

Σύμφωνα η αντιπολίτευση θέλει την κεφαλή του υπουργού Οικονομικών επί πινάκι. Η Ερευνητική Επιτροπή για την κατάρρευση του Συνεργατισμού, μεταξύ άλλων, αποδίδει ευθύνες στον υπουργό για την παταγώδη κατάρρευση του συνεργατικού οικοδομήματος. Το πόρισμα της Επιτροπής που αποτελείται από περισσότερες από οκτακόσιες σελίδες παραδόθηκε πρόσφατα από τον πρόεδρο της Ερευνητικής Επιτροπής στον γενικό εισαγγελέα, ο οποίος δήλωσε δημόσια κατά την τελευταία παράδοσης του πορίσματος ότι θα αποφασίσει τα μέτρα που θα πάρει μετά από μελέτη του πορίσματος από κλιμάκιο του γραφείου του.

Η δημοσιοποίηση του πορίσματος αφέθηκε από τον πρόεδρο της Επιτροπής στην κρίση του γενικού Εισαγγελέα και δήλωσε ότι τα μέτρα που θα ληφθούν και το περιεχόμενο του πορίσματος θα δημοσιοποιηθούν την «ώρα που πρέπει». Ξαφνικά και εκεί που κανέναν δεν το περίμενε ολόκληρο το περιεχόμενο του πορίσματος είδε το φως της δημοσιότητας. Με τη δημοσιοποίηση του πορίσματος άνοιξε ο ασκός του Αιόλου. Οι ευθύνες για το γκρέμισμα του Συνεργατισμού αποδίδονται από την Ερευνητική Επιτροπή στα πολιτικά κόμματα, στις κυβερνήσεις πριν από το 2013 και στον τρόπο διοίκησης και στα στελέχη του κινήματος. Ευθύνες αποδίδονται και στην παρούσα κυβέρνηση και στον υπουργό των Οικονομικών. Τα κρίματα της κυβέρνησης είναι ότι σπατάλησε το υπέρογκο ποσό του ενός δισεκατομμυρίου και οκτακόσιων εκατομμυρίων ευρώ για να στηρίξει το Κίνημα και ότι ενέκρινε το ξεπούλημα του Συνεργατισμού στην Ελληνική Τράπεζα. Για τα

αμαρτήματα αυτά στοχοποιείται ο υπουργός με τα κόμματα της αντιπολίτευσης να θέλουν να επωφεληθούν από την κατάρρευση του Συνεργατισμού. Δρυός πεσούσης μας ανήρ ευλεύεται. Καλούν τον υπουργό να αναλάβει τις ευθύνες του και να παραιτηθεί. Κατ’ επέκταση και αφού ο υπουργός αρνείται να παραιτηθεί ο πρόεδρος της Δημοκρατίας οφείλει να τον παύσει.

Ο δε πρόεδρος αρνείται να υπακούσει στις εντολές της αντιπολίτευσης και συνεχίζει να στηρίζει τον υπουργό του. Σε πείσμα της αντιπολίτευσης δήλωσε δημόσια ότι «δεν θα θυσιάσει την Ιγίγνεια επειδή το αποφάσισαν τρεις». Από τη δική του πλευρά ο υπουργός δήλωσε δημόσια ότι θα αποχωρήσει οικειοθελώς από το Υπουργείο Οικονομικών με την εκπνοή του τρέχοντος έτους. Μέχρι τότε θα συμπληρώσει υπηρεσία σχεδόν επτά ετών και θα είναι ο δεύτερος μακροβιότερος υπουργός Οικονομικών. Το πάθος με το οποίο η αντιπολίτευση χρησιμοποιεί το πόρισμα για να πλήξει τον υπουργό φανερώνει τον πολιτικό πολιτισμό και την ωριμότητα των κομμάτων της αντιπολίτευσης. Το συνεργατικό κίνημα ξεκίνησε τις πρώτες δεκαετίες του περασμένου αιώνα.

Έφθασε σε πλήρη ανάπτυξη κατά τη διάρκεια της αποικιακής διακυβέρνησης τη δεκαετία του πενήντα. Η φθορά ξεκίνησε από την ημέρα της κυπριακής ανεξαρτησίας. Δέχθηκε το πρώτο πλήγμα με τον διαμελισμό του σε δύο φέουδα. Στο ελληνοκυπριακό φέουδο και στο τουρκοκυπριακό φέουδο. Τα δύο φέουδα υπήχθησαν στην αντίστοιχη δικαιοδοσία των Κοινοτικών Συνελεύσεων. Με την ανατολή του εικοστού πρώτου αιώνα το ελληνοκυπριακό φέουδο συμπίλ-

νέες στρατιωτικές βάσεις, νέους στρατηγικούς εταίρους, νέες τριμερείς, νέες αξιοποιήσεις της γεωπολιτικής μας αξίας, φτάνει να αισθάνεται «ευτυχισμένη» στο 60% του εδάφους της νήσου. Έτσι αιφνης η χώρα, της οποίας το 37% του εδάφους της κατέχεται από τουρκικά στρατεύματα, έχει εξελιχθεί μέσα από την εικονική χρήση των λέξεων σε παράγοντα σταθερότητας και ειρήνης στην περιοχή! Η χώρα που είναι η ίδια εισαγωγέας αστάθειας (κατοχή, μη συμμετοχή στη Συνθήκη Σένγκεν, Κανονισμός της «Πράσινης Γραμμής»), πολιτεύεται ως ο Τιτανικός, παριστάνοντας στους ιδαγνεύς τον εξαγωγέα σταθερότητας...

Η εικονική διαχείριση της πραγματικότητας διασυνδέεται με την επιλογή Αναστασιάδη για μη λύση στο Κυπριακό, την εξάντληση της δεύτερης πενταετίας του με υποκριτικές αναφορές στην «επανεγμένη» Κύπρο. Σε αντιστάθμισμα, η κοινή γνώμη τρέφεται με καθημερινές δοξασίες περί της αναβαθμισμένης Δημοκρατίας που καθημερινά μεγαλώνει το εύρος της, δημιουργεί συμμαχίες με ισχυρούς παίκτες και ενασκεί τα κυριαρχικά της δικαιώματα, αλλά μέχρι την παραθαλάσσια Δερύνεια! Οι «τριμερείς» ή «τετταμερείς» δεν αφορούν την προσπάθεια για βελτίωση της θέσης της ε/κ πλευράς, συνεπώς για ένα καλύτερο αποτέλεσμα στο τραπέζι των συνομιλιών. Αφορούν την τέχνη της παραπλάνησης, καθώς η εγκατάλειψη του μεγάλου στόχου της επίλυσης, αντικαθίσταται από διακηρύξεις άνευ περιεχομένου. Η κοινή γνώμη γοητεύεται από την «ευγενή μας τύφλωση», έτσι ώστε να φαίνεται ότι νικούμε τη σκληρή πραγματικότητα μέχρι να αποδειχθεί ότι η «ΑΟΖ μας» δεν διέθετε ούτε ένα ξύλινο τείχος –μόνο μαούνες!

www.larkoslarkou.org.cy

www.larkoslarkou.org.cy

www.larkoslarkou.org.cy

www.larkoslarkou.org.cy

www.larkoslarkou.org.cy

ρωσε τον κύκλο του. Μετατράπηκε σε αδιστακτο τοκογλύφο. Οι συνεργατικές εταιρείες και η Συνεργατική Τράπεζα χρέωναν τους δανειολήπτες με επιτόκιο υπερημερίας που πολλές φορές ξεπερνούσε το δέκα τοις εκατό. Κεφαλαιοποιούσαν τους τόκους δύο φορές τον χρόνο. Φόρτωναν τα δάνεια με ασφάλιστρα, έξοδα τήρησης λογαριασμού, αποστολές επιστολών και ό,τι άλλο περνούσε από το μυαλό τους.

Η οικονομική κρίση και οι υπερχρεώσεις γονάτισαν τους δανειολήπτες. Τα Μν Εξυπηρετούμενα δάνεια (ΜΕΔ) εκτινάχθηκαν στα ύψη. Τα σκάνδαλα και η κακοδιαχείριση από τη μια και η παρέμβαση των κομμάτων από την άλλη σιγά-σιγά διέβρωσαν τον Συνεργατισμό εκ των έσω. Η οικονομική κρίση και τα ΜΕΔ έδωσαν στο κίνημα το θανάσιμο πλήγμα. Ο συνεργατισμός κατάντησε να είναι ο μεγάλος ασθενής της οικονομίας. Κανένα φάρμακο και καμία θεραπεία δεν μπορούσαν να τον σώσουν. Το μοιραίο αργά ή γρήγορα ήταν αναπόφευκτο. Πολύ εύστοχα ο πρόεδρος της Ερευνητικής Επιτροπής παρομοίωσε το έργο της Επιτροπής με θανατική ανάκριση. Το λάθος του υπουργού είναι ότι σπατάλησε σχεδόν δύο δισεκατομμύρια με την ψευδαίσθηση ότι ο ασθενής μπορούσε να σωθεί. Το πάθος με το οποίο τα κόμματα της αντιπολίτευσης καταφέρονται εναντίον του υπουργού ξεπερνά τα όρια της πολιτικής ευπρέπειας. Τα κέρδη που προσπαθούν να αποκομίσουν από τη δημοσιοποίηση του πορίσματος είναι θρόμβια. Αδικούν τον υπουργό και την προσφορά του στην ανόρθωση της οικονομίας.

Ο κ. Αιμίλιος Λεμονάρης είναι δικηγόρος.



Όπως αναφέρει σε συνομιλίες του ο πρωθυπουργός, στις προθέσεις του δεν είναι η ρήξη με τους θεσμούς για την πρώτη κατοικία. Όμως, με δεδομένη και τη σύμφωνη γνώμη των τραπεζών στο κυβερνητικό σχέδιο, δεν πρόκειται να προβεί σε υποχωρήσεις με πολιτικό κόστος.

Η μάχη για την α΄ κατοικία κρίνει τη στρατηγική Τσίπρα

Η απόφαση για τον χρόνο των εθνικών εκλογών και η ατζέντα της κάλπης

Των **Κ.Π. ΠΑΠΑΔΙΟΧΟΥ**
ΔΩΡΑΣ ΑΝΤΩΝΙΟΥ

Σε ένα ιδιαίτερα επιβαρυνμένο περιβάλλον, που συνθέτουν το σταθερά ευρύ δημοσκοπικό προβάδισμα της Ν.Δ., η υπόθεση Λοΐζου και οι συνεχιζόμενες αποδοκιμασίες στελεχών του ΣΥΡΙΖΑ για τη συμφωνία των Πρεσπών, ο πρωθυπουργός Αλέξης Τσίπρας καλείται να λάβει τις τελικές του αποφάσεις για το νέο πλαίσιο προστασίας της πρώτης κατοικίας. Το διάδοχο σχήμα του νόμου Κατσέλη και κυρίως το κατά πόσον το επερχόμενο νομοσχέδιο θα κατατεθεί με τη σύμφωνη γνώμη των εταίρων ή όχι, θα χρωματίσει την προεκλογική στρατηγική του κ. Τσίπρα στην πορεία προς τις εκλογικές αναμετρήσεις του Μαΐου: Οι κάλπες για την Αυτοδιοίκηση και την Ευρωβουλή στις 26 Μαΐου είναι δεδομένες. Και τούτο ανεξάρτητα από το εάν ο πρωθυπουργός, παρότι, όπως είπε, τον «γαργαλάνε» για το αντίθετο, επιλέξει οι εθνικές εκλογές να πραγματοποιηθούν τον Οκτώβριο.

Βεβαίως, το συγκεκριμένο ζήτημα θα μπορούσε να πυροδοτήσει ακόμα και αιφνίδια προσφυγή στις κάλπες, στην περίπτωση που οδηγηθούμε σε ένα συγκρουσιακό σκηνικό με τους εταίρους. Η Αθήνα, ωστόσο, εμφανίζεται να εκτιμά ότι από την πλευρά των Βρυξελλών θα γίνουν κάποια βήματα υποχώρησης, καθώς δεν είναι επιθυμητό, στο περιθώριο του «προβληματικού» Brexit, να ανοί-

ξει ένα νέο μέτωπο, ενώ και ο κ. Τσίπρας από την πλευρά του δεν θα αποφασίσει εύκολα να διακινδυνεύσει το προφίλ του θεσμικού και συνεργάσιμου συνομιλητή, το οποίο με κόπο έχει οικοδομήσει. Όπως αναφέρει σε συνομιλίες του ο πρωθυπουργός, στις προθέσεις του δεν είναι η ρήξη με τους θεσμούς για την πρώτη κατοικία. Δεν οικοδομεί δηλαδή ο

Πληροφορίες αναφέρουν ότι προτεραιότητα της κυβέρνησης είναι το συντομότερο δυνατόν, να τεθεί προς τους εταίρους το ζήτημα της μείωσης του αφορολογήτου.

ιδιος ένα συγκρουσιακό σκηνικό, προκειμένου να το αξιοποιήσει ως προεκλογικό όπλο. Όμως, με δεδομένη και τη σύμφωνη γνώμη των τραπεζών στο κυβερνητικό σχέδιο, δεν πρόκειται να προβεί σε υποχωρήσεις με πολιτικό κόστος. Όπως λέγεται χαρακτηριστικά «δεν θέλουμε τη ρήξη, αλλά τη συμφωνία. Όμως ανάμεσα στη ρήξη και σε μια κακή συμφωνία θα επιλέξουμε την πρώτη».

Η κυβέρνηση, την ίδια στιγμή, προσανατολίζεται στο μέτωπο της οικονομίας, προκειμένου να ενισχύσει τη «φαρέτρα» της ενόψει των εθνικών εκλογών. Από

το περιβάλλον του πρωθυπουργού εκπέμπεται το μήνυμα ότι η προσοχή του Μεγάρου Μαξίμου επικεντρώνεται στη διαμόρφωση ενός διλημματικού αφηγήματος, με το οποίο θα απευθυνθεί ο πρωθυπουργός προς τους ψηφοφόρους στην τελική ευθεία προς τις κάλπες, όποτε και αν αυτές αποφασισθεί να στηθούν. Κεντρική θέση στο αφήγημα αυτό θα έχει μια αναφορά ανάλογη με εκείνη που έκανε ο κ. Τσίπρας τον περασμένο Ιανουάριο, όταν είχε δηλώσει, στο πλαίσιο τηλεοπτικής συνέντευξης, ότι «η οικονομία είναι το μεγάλο μου ατού». Μια τέτοια επιλογή δείχνει, στη δεδομένη συγκυρία, σχεδόν μονόδρομος για την κυβέρνηση, καθώς οι προσπάθειες που έχουν γίνει από την κυβερνητική ηγεσία για αναπροσανατολισμό της ατζέντας στον δρόμο προς τις εκλογές δεν έχουν στεφθεί από ιδιαίτερη επιτυχία, η πίση από τις Πρόσipes παραμένει ισχυρή και η προσπάθεια προσεταιρισμού στελεχών από την Κεντροαριστερά δεν αποδείχθηκε ιδιαίτερα παραγωγική.

Στο πλαίσιο αυτό, η εστίαση της συζήτησης, στην πορεία προς τις εθνικές εκλογές, στο μέτωπο της οικονομίας, δείχνει μονόδρομος. Μάλιστα, πληροφορίες αναφέρουν ότι προτεραιότητα της κυβέρνησης είναι το συντομότερο δυνατόν, ακόμα και προς τα τέλη Μαΐου λένε καλά ενημερωμένες πηγές, να τεθεί προς τους εταίρους το ζήτημα της μείωσης

του αφορολογήτου. Το μέτρο έχει συμφωνηθεί να εφαρμοσθεί από την 1η Ιανουαρίου του 2020 και στην κυβέρνηση, θέτοντας ως παράδειγμα τους χειρισμούς στο θέμα της περικοπής συντάξεων που απετράπη, επιδιώκουν στην πορεία προς τις εκλογές να αρχίσουν μια συζήτηση για μη εφαρμογή της μείωσης του αφορολογήτου.

Το υπερπλεόνασμα

Βεβαίως, από την πλευρά των εταίρων έχει εδώ και καιρό διαμνηυθεί ότι το συγκεκριμένο μέτρο αποτελεί «αδιπραγμάτευτο προαπαιτούμενο» αλλά από το πρωθυπουργικό επιτελείο επιμένουν ότι ανάλογες δηλώσεις είχαν γίνει και για τις συντάξεις και ότι μπορεί να μεταβληθεί η στάση των εταίρων με βάση τα αποτελέσματα της πραγματικής οικονομίας. Εκεί όπου για άλλη μια φορά το οικονομικό επιτελείο προσδοκά να παρουσιάσει υπερπλεόνασμα.

Στην περίπτωση που η απόφαση για εθνικές εκλογές οριστικοποιηθεί αυτές να γίνουν τον Οκτώβριο, το κυβερνητικό αφήγημα θα διαμορφωθεί στο εξής τρίπτυχο: εμείς μπορούμε να διαπραγματευθούμε το αφορολόγητο και να ανατρέψουμε τη μείωση που είχαμε συμφωνήσει, συμπλρώσαμε έναν χρόνο με διαχείριση της οικονομίας εκτός μνημονίου και προχωρούμε για τη σύνταξη ενός προϋπολογισμού με βάση τα αποτελέσματα της διαχείρισης αυτής και, τέλος, θα επαναληφθεί η διανομή υπερπλεονάματος.

Συμμαχίες και αλλαγή ρότας ανάλογα με τον... άνεμο

Η στάση Τσίπρα έναντι τριών πρωθυπουργών

Του **ΣΤΑΥΡΟΥ ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ**

Ένας άγραφος κανόνας στην πολιτική λέει πως ένα από τα πιο δύσκολα πράγματα που καλείται να κάνει ένας πολιτικός είναι να μάθει ποιες γέφυρες πρέπει να περάσει και ποιες να κάψει. Σε ένα τέτοιο σταυροδρόμι φαίνεται πως βρίσκεται ο Αλέξης Τσίπρας ενόψει εκλογών και κυρίως λόγω του «πρότζεκτ» δημιουργίας του «προοδευτικού μετώπου» που «απαιτεί» διαφορετικές στρατηγικές από εκείνες που χαράχθηκαν, όταν αρχικά ήταν στην αντιπολίτευση αλλά και μετέπειτα ως κυβέρνηση. Η «ακτινογραφία» της στάσης Τσίπρα δείχνει πως κατά τη διάρκεια της τελευταίας οκταετίας ο πρωθυπουργός έχει μεταλλάξει τη στάση του ακόμα και έναντι τριών πρώην πρωθυπουργών, ανάλογα με το ποιο αφήγημα τον εξυπηρετεί στην κάθε πολιτική συγκυρία.

Μία από τις πιο αισθητές μετατοπίσεις του τελευταίου διαστήματος, είναι πως πλέον η καραμανλική περίοδος διακυβέρνησης 2004-09 δεν εξαιρείται από την κριτική, με τον κ. Τσίπρα να την εντάσσει πλέον στις ομιλίες του, επικειρώντας να ανατρέψει την άποψη πως ήταν στο «απυρόβλητο». Ο λόγος που γίνονται κάτι τέτοιο, προφανώς δεν ήταν πως ο προερχόμενος από τη ριζοσπαστική αριστερά πρωθυπουργός «αγάπησε» μία κεντροδεξιά περίοδο διακυβέρνησης, αλλά για μια συγκεκριμένη χρονική περίοδο η στάση αυτή εξυπηρετούσε πολιτικές σκοπιμότητες, «πλαγιοκοπώντας» τη Ν.Δ. με το αφήγημα πως η σημερινή ηγεσία της εκπροσωπεί «κάτι άλλο» από την περίοδο εκείνη.

Σήμερα όμως, με την «προοδευτική συμμαχία» να αποτελεί το σημαντικότερο στοιχείο του πρωθυπουργού, για το Μαξίμου προέχει η συσπειρώση όλων εκείνων που διακατέχονται από «αντιδεξιά» αντανακλαστικά, από τα οποία δεν μπορεί να εξαιρεθεί η καραμανλική περίοδος. Εξ ου και η «αλλαγή» στάσης. Το πρώτο άλλωστε λάκτισμα κριτικής για την περίοδο Καραμανλή δόθηκε στις αρχές Ιανουαρίου, συμπίπτοντας χρονικά με την έναρξη των διεργασιών για τη σύγκληση των «προοδευτικών δυνάμεων». Τότε ο πρωθυπουργός με συνέντευξή του (Open) έβαλε για πρώτη φορά στο «κάδρο» της οικονομικής κρίσης τη συγκεκριμένη περίοδο, καθώς ερωτηθείς σχετικά είχε πει πως οι ευθύνες της περιόδου είναι «προφανείς και μεγάλες».

Ελλάμμα και rebate

Η αναφορά Τσίπρα επαναλήφθηκε στην περιβόητη εκδήλωση της 4ης Μαρτίου στο Κάραβελ που είχε επίκεντρο –όχι τυχαία– την «προοδευτική συμμαχία», με τον πρωθυπουργό να σημειώνει σε μία αποστροφή του πως «μια δεξιά κυ-

βέρνηση» φρόντισε λίγο πριν από την κρίση «να εκτινάξει το έλλειμμα σε δυσθεώρητα μεγέθη». Στον ίδιο άξονα συμπεριλαμβάνουν κάποιους και την πρόσφατη ανάδειξη της υπόθεσης του rebate, δηλαδή ανείπρακτων ποσών που προέρχονται από επιστροφές φαρμακευτικών εταιρειών την περίοδο 2006-10.

Εμπειριοι πάντως παρατηρητές σημειώνουν πως η αλλαγή στάσης της κυβέρνησης Τσίπρα έναντι της περιόδου 2004-09, επιβεβαιώνει ουσιαστικά την... άλλη πλευρά, καθώς όλα τα τελευταία χρόνια στελέχη που πρόκεινται στην καραμανλική πτέρυγα επιμένουν να χαρακτηρίζουν το φερόμενο φλερτ μεταξύ Αλέξη Τσίπρα και καραμανλικών, ως «καφενεϊακού τύπου» ανάλυ-

Η άποψη

του πρωθυπουργού για Καραμανλή, Παπανδρέου, Σημίτη μεταλλάσσεται αναλόγως πολιτικής συγκυρίας.

ση, επισημαίνοντας πως ο πρωθυπουργός κινείται επιφανειακά με καιροσκοπικά και εφήμερα κριτήρια.

Δεν είναι ίσως τυχαίο πως την ώρα που «κόβονται» οι γέφυρες με την καραμανλική περίοδο, πέφτουν αντίστοιχες έναντι του Γιώργου Παπανδρέου, που στη δεδομένη πολιτική συγκυρία εξυπηρετεί καλύτερα το «προοδευτικό αφήγημα». Ως εκ τούτου, η πρώτη μνημονιακή περίοδος όπου η κυβέρνηση Παπανδρέου αποτελούσε για τον τότε ΣΥΡΙΖΑ το «απόλυτο κακό», σήμερα ενόψει της ανάγκης σύγκλησης των προοδευτικών δυνάμεων μοιάζει μακρινή, αφού ο Γιώργος Παπανδρέου θα ήταν για το Μαξίμου ένας ιδανικός σύμμαχος «έναντι της συντήρησης».

«Επαμφοτερίζουσα» χαρακτηρίζει στην «Κ» τη στάση του κ. Τσίπρα έναντι του Κώστα Σημίτη, σημαίνουν στέλεχος της εκσυγχρονιστικής περιόδου. Το αίτημα για άνοιγμα των λογαριασμών των πρώην πρωθυπουργού αλλά και του κ. Χρυσόχοϊδη τον περασμένο Νοέμβριο, βοήθουσε τη δεδομένη χρονική στιγμή το κυβερνητικό αφήγημα έναντι του «παλιού πολιτικού συστήματος». Τα δεδομένα άλλαξαν σύντομα και μαζί η στάση του Μαξίμου που έγινε σαφώς ηπιότερη έναντι του πρώην πρωθυπουργού. Η αναζήτηση συμμαχών για τις Πρόσipes αλλά και οι πιο πρόσφατες «Γέφυρες» με τη συμμετοχή μάλιστα πάλαι ποτέ εκσυγχρονιστών, ανάγκασαν τον κ. Τσίπρα να «κόψει» την επιθετική στάση έναντι του πρώην πρωθυπουργού.

ΑΝΑΛΥΣΗ

«Η Ελλάδα επιστρέφει»

Του **ΜΠΑΜΠΗ ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ**

Εκω ένα σύνθημα για την Ελλάδα. Χρήσιμο να μας καθοδηγήσει για να βρούμε από τη μίζερια των αποτυχιών, της υπερφορολόγησης, της στασιμότητας και του πολιτικού αμοραλισμού. Στην ουσία του, δείχνει όσα πρέπει να κάνουμε για να διασώσουμε τον τόπο, το κράτος και τις οικογένειές μας. Το σύνθημα είναι «Η Ελλάδα επιστρέφει!». Όπως συμβαίνει με τα συνθήματα, μας κινητοποιούν εφόσον τα πιστέψουμε. Πρώτοι οι πολιτικοί και όλοι όσοι ηγούνται, με οιονδήποτε τρόπο, στον δικό τους χώρο.

Υπάρχει ένας πολύ απλός τρόπος για να κατανοήσει κάποιος τη σημασία των μεγάλων αποφάσεων. Πρέπει να διατυπώσει το ερώτημα προς δύο κατευθύνσεις: «Τι θα συμβεί αν ΔΕΝ πάρω τις ΣΩΣ-

Η χώρα μπορεί να μετατραπεί στη μεγάλη ήπια δύναμη της περιοχής, αρκεί να εμπιστευθεί τις δυνάμεις της.

ΤΕΣ αποφάσεις»; Η Ελλάδα πρέπει να επιστρέψει στην Ευρώπη. Αυτή είναι μια σωστή απόφαση. Να ξαναβρεθεί στη χορεία των κρατών που θέλουν να συντονίσουν τον βηματισμό τους για να πολεμήσουν όσους επιδιώκουν την αποσταθεροποίηση της Ενωσης. Σίγουρα δεν περιμέναμε –και ως προς αυτό οι Ευρωπαίοι πληρώνουμε το τίμημα της δικήνοιας και της ιδεολογικής τεμπελιάς– να έχουμε τόσο σημαντικά προβλήματα με τις Ηνωμένες Πολιτείες. Δεν προετοιμαστήκαμε

για την επίθεση των Ρως μέσω των social media ή με τις στρατιωτικές καμπάνιες του κ. Πούτιν. Δεν μπορούσε κανείς να φανταστεί πως η καγκελάρια Μέρκελ θα απειλείτο από τους ακραίους, που ήθελαν να δουν την Ελλάδα στον γκρεμό. Δεν φαινόταν πως ο πρόεδρος Μακρόν θα δυσκολευόταν να ενσωματώσει στην κεντρική πολιτική σκηνή τα «Κίτρινα Γιλέκα». Ούτε, βεβαίως, πως οι Βρετανοί θα έθελαν εαυτών σε μια τόσο γελοία και ταυτοχρόνως μπερδεμένη και επικίνδυνη κατάσταση. Δεν σκέφθηκε κανείς την Ιταλία να αντικρίζει ξανά φαντασιώσεις ενός καθημερινού μικροαστικού φασισμού.

Σε κάθε περίπτωση, όμως, εμείς οι Έλληνες πρέπει να επιστρέψουμε στην κοιτίδα μας: στην Ευρώπη. Υπάρχουν «3+1» τρόποι για να το επιτύχουμε. Πρώτον, χρειάζεται ο

επόμενος πρωθυπουργός «Να μιλάει για την Ευρώπη». Μου το είχε υποδείξει, περισσότερο από μία δεκαετία τώρα, ο πρώην πρόεδρος Ζισκάρ ντ' Εστέν: «Οι πολιτικοί σας δεν ασχολούνται με το πεπρωμένο και τις μεγάλες αγωνίες της Ευρώπης. Είναι απόντες».

Ο Κυριάκος Μητσοτάκης μπορεί να το κάνει αυτό με ύφος σταθερό και με εκτιμώμενη πιθανότητα επιτυχίας. Δεν θα αδικήσω τον κ. Τσίπρα, αν δεχτώ ότι γρήγορα κατάλαβε τη σημασία αυτής της αρχής, για παράδειγμα στο μεταναστευτικό θέμα. Εγκλωβίστηκε όμως στην «αριστερή» λογική διάλυσης της «νεοφιλελεύθερης Ευρώπης των μονοπωλίων».

Το δεύτερο που πρέπει να προσέξουμε στην οδό της Επιστροφής είναι να καταστήσουμε σαφές ότι η Ελλάδα δεν ζητεί πλέον τίποτε.

Οτι είναι ευγνώμονουσα για τη βοήθεια που πήρε και ότι απέκτησε την αυτογνωσία που με βασανιστικό τρόπο μάς διδασαν η κρίση και τα λάθη στην αντιμετώπισή της, είτε από εμάς είτε από τους μεγάλους της Ευρώπης.

Ο τρίτος τροχός που θα μας επιστρέψει στο κέντρο της Ευρώπης είναι η ήρεμη ανάδειξη του γεωπολιτικού μας ρόλου. Είμαστε βεβαίως το προκεχωρημένο φυλάκιο της Ευρώπης. Επειδή όμως θέλουμε ειρήνη και όχι πόλεμο, πρέπει να αναδείξουμε διπλωματικές αρετές και να επενδύσουμε μαζί με τις οικονομικές διαστάσεις της γεωπολιτικής. Υπό αυτή την έννοια, η Ελλάδα πρέπει να αξιοποιήσει τις αρετές του μεσολαβητή και να γίνει παράγοντας σταθερότητας της Ανατολικής Μεσογείου.

Τέλος, η «+1» προϋπόθεση για

μια ταλαντούκα επιστροφή στην Ευρώπη είναι να πρωταγωνιστήσουμε στη σταθεροποίηση των δυτικών Βαλκανίων. Μπορεί οι χειρισμοί για το Σκοπιανό του κ. Τσίπρα να ήταν ανώριμοι και δικαστικοί, προσδίδουν πάντως μια νέα κατάσταση. Η Ελλάδα πρέπει να εκπροσωπήσει όλους, στην οδό της ευρωπαϊκής ένωσης: Σερβία, Αλβανία, Βοσνία, Κόσοβο και Σκόπια. Η οικονομία μας παραμένει πιο δυνατή. Ακόμη και η κρατική μηχανή μας είναι καλύτερη από τις δικές τους. Με την ύφανση νέων δικτύων, ειδικώς στην ενέργεια, η Ελλάδα μπορεί να μετατραπεί στη μεγάλη ήπια δύναμη της περιοχής. Αρκεί να εμπιστευθεί τις δυνάμεις της και να μην κυβερνηθεί ξανά από εκείνους που δεν διάσταν να της περάσουν, τα τελευταία αυτά χρόνια, τις χειροπέδες της κρατικής στασιμότητας.

Το σχέδιο διακυβέρνησης του Κυριάκου Μητσοτάκη

Εμφραση στη δυναμική Ελλάδα

Της **ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΙΑΣ ΠΕΛΩΝΗ**

«**Τα πρόσωπα** έχουν πάντα σημασία. Αλλά πιστεύω ότι το πραγματικό δίλημμα των εκλογών θα τοποθετηθεί στη βασική διαχωριστική γραμμή πρόοδος/συντήρηση. Το να ανακυκλώνεις πολιτικούς γυρολόγους προφανώς δεν είναι προοδευτικό. Η πρόκληση είναι να μη βουλιάζουμε στη μιζέρια μας. Πρέπει να σπάσουμε αυτή τη λογική. Δεν είμαστε καταδικασμένοι να ζούμε σε αυτή τη μιζέρια. Πρέπει να δοκιμάσουμε, να μην παραδώσουμε τα όπλα αμαχητί. Δεν είμαστε καταδικασμένοι».

Ο Κυριάκος Μητσοτάκης πιστεύει ότι υπάρχει μια Ελλάδα κάτω απ' την Ελλάδα που βλέπουμε, «πολύ δυναμική, πολύ δημιουργική». «Αν μπορέσουμε σε αυτούς τους ανθρώπους να δώσουμε βήμα, να δώσουμε πολιτική έκφραση, να σπάσουμε τα στεγανά προκαταλήψεων και κομμάτων, θα είναι νίκη. Θα στενοχωρηθώ αν δεν μπορέσω να πείσω αυτούς τους δημιουργικούς ανθρώπους που δεν ανήκουν κατ' ανάγκην στη Ν.Δ. ή σε κάποιο κόμμα, αλλά θεωρώ ότι οι προσδοκίες τους ταυτίζονται με ακριβώς αυτά που θέλω να κάνω. Αν δεν με ψηφίσουν ακριβώς αυτοί οι άνθρωποι, αισθάνομαι ότι θα έχω αποτύχει. Διότι αυτούς τους ανθρώπους κατ' εξοχήν αφορούν οι στόχοι μου, όπως και την ενίσχυση των πιο αδύναμων, των χαμηλόμισθων. Οι πολίτες αυτοί είναι στο επίκεντρο της πολιτικής μου, και τα εύλογα όνειρά τους είναι άμεσα συνυφασμένα με αυτά που θέλουμε να πετύχουμε».

Μοιάζει με τον πήχυ του προέδρου της Ν.Δ. για τις πολλαπλές κάλπες που θα στηθούν εντός του 2019. Ή με εισαγωγή του κ. Μητσοτάκη στο κυβερνητικό πρόγραμμα της Ν.Δ. Είναι μερικές από τις τελευταίες αποστοφές του, που θα μπορούσαν να διαβαστούν και ως απόσταγμα της συζήτησης που προηγήθηκε στο γεύμα που είχε με στελέχη της «Κ»: μια δίωρη συζήτηση για όλα: τι ακούει στις περιόδους του, τι σκέφτεται, τι φοβάται, αλλά κυρίως τι σχεδιάζει και τι προσδοκά για την επόμενη μέρα. Ο κ. Μητσοτάκης θέλει να επιμείνει στην ανάδειξη του προγραμματι-

κού λόγου της Ν.Δ. και του σχεδίου του για τη χώρα. Δεν του φτάνει να αποδοκιμαστεί στις κάλπες ο ΣΥΡΙΖΑ. Θέλει οι πολίτες να δώσουν θετική ψήφο στο πρόγραμμα της Ν.Δ. και στον ίδιο.

Διαβεβαιώνει ότι η Ν.Δ. βρίσκεται σε ετοιμότητα να «τρέξει» καμπάνια εθνικών εκλογών ανά πάσα στιγμή. Σε ετοιμότητα βρίσκεται και το δικό του σχέδιο για την επόμενη μέρα, τόσο σε επίπεδο δομής της κυβέρνησης όσο και σε επίπεδο νομοσχεδίων. «Στη χώρα χρειάζεται σε επίπεδο κυβερνητικού συντονισμού μια πιο ισχυρή δομή. Το δουλεύουμε μεθοδικά. Δεν υπάρχει γραμματεία της κυβέρνησης και πρέπει να ενοποιηθεί με τη γραμματεία του υπουργικού συμβουλίου», λέει, αποτυπώνοντας την πρόθεσή του να διαμορφώσει μια νέα, πιο ισχυρή δομή γύρω απ' το γραφείο του πρωθυπουργού (η οποία μπορεί και να μη στεγάζεται στο Μαξίμου...). Ετοιμα είναι και τα πρώτα νομοσχέδια. Το πρώτο είναι η οργάνωση της κυβέρνησης, που θα ψηφιστεί μόλις συγκροτηθεί η Βουλή. Σημειώνει, πάντως, ότι ορισμένες από τις κινήσεις που αφορούν την οργάνωση των γενικών γραμματέων θα γίνουν ακόμη πιο πριν και ότι οι υπουργοί για το πρώτο εξάμηνο θα πάρουν ξεκάθαρες οδηγίες και έτοιμα νομοσχέδια για το ξεκίνημά τους. Καθώς και ότι υπάρχει έτοιμη νομοθετική ύλη για περισσότερα από 10 νομοσχέδια και αντίστοιχες νομοθετικές παρεμβάσεις. «Κάποιες διορθώνουν πράγματα που πήραν τη λάθος κατεύθυνση την τελευταία τριετία, άλλες αφορούν νέες ιδέες δικές μας για μεταρρυθμίσεις», λέει, φωτογραφίζοντας σε αυτό το «πακέτο» φορολογική μεταρρύθμιση ενφ' όλης της ύλης, αδειοδοτική μεταρρύθμιση σε επίπεδο παρεμβάσεων που χρειάζονται για να ξεκινήσει παραγωγικές επενδύσεις, ξεκλειδωμα μεγάλων εμβληματικών επενδύσεων –όπως το Ελληνικό, οι Σκουριές και ο ΟΛΠ αύριο που έχει μεγάλα προβλήματα–, με λίγα λόγια ένα εμπροσθοβαρές πρόγραμμα με αποκρατικοποιήσεων.

Πιστεύει ότι οι εκλογές θα κριθούν στην οικονομία. «Ο κόσμος θέλει ανάπτυξη, καλές δουλειές και



Ο πρόεδρος της Νέας Δημοκρατίας Κυριάκος Μητσοτάκης κάνει δηλώσεις στους δημοσιογράφους κατά την είσοδό του στη σύνοδο του Ευρωπαϊκού Λαϊκού Κόμματος, στις Βρυξέλλες, την περασμένη Πέμπτη.

Αν δεν με ψηφίσουν οι δημιουργικοί άνθρωποι που δεν ανήκουν κατ' ανάγκην στη Ν.Δ. ή σε κάποιο κόμμα, αισθάνομαι ότι θα έχω αποτύχει.

μεγαλύτερο διαθέσιμο εισόδημα. Και θέλει επίσης και ασφάλεια διότι οι πολίτες αισθάνονται σήμερα ότι δεν υπάρχει κράτος. Οι τιποτα δεν λειτουργεί σωστά», λέει. Και εκεί ρίχνει το βάρος του για την επόμενη μέρα, καθώς χαρακτηρίζει τη μείωση του ΕΝΦΙΑ στόχο «μη διαπραγματεύσιμο», όπως και τη μείωση του φόρου των επιχειρήσεων. «Εννοείται ότι ως πρωθυπουργός θα πάρω πάντα μου το κομμάτι της οικονομικής πολιτικής και της προσέγκυσης επενδύσεων από το εξωτερικό», παραδέχεται, υπογραμμίζοντας ότι στο υπουργείο Οικονομικών αυτό που έχει σημασία είναι να «βγαίνουν» τα νούμερα και να ξέρει ο πρωθυπουργός ότι αυτά που του λένε είναι υλοποιήσιμα.

Το κρίσιμο υπουργείο

Πιο σημαντικός για τον κ. Μητσοτάκη είναι ο υπουργός Ανάπτυξης. Αποκαλύπτει μάλιστα ότι το υπουργείο θα μετονομαστεί σε Ανάπτυξης και Επενδύσεων. Στην ονοματολογία δεν μπαίνει, αλλά προσθέτει αιγυπτιακά ότι «πρόσωπα από παρθενογέννηση δεν υπάρχουν». Μιλώντας για όσους θα στελεχώσουν την κυβέρνηση του, αν τον εμπιστευθούν οι πολίτες, νέους και μη, προκαλεί να

γίνει αντιπαραβολή ανάμεσα στα πρόσωπα που ανακοίνωσε η Ν.Δ. στο ευρωψηφοδέλτιο και σε αυτά του ΣΥΡΙΖΑ. Αποκαλύπτει μάλιστα ότι και στο ψηφοδέλτιο Επικρατείας θα υπάρξουν πρόσωπα που θα έχουν συγκεκριμένο μετεκλογικό ρόλο. Παραδέχεται ότι στο πλαίσιο του σχεδιασμού για την επόμενη μέρα έχει γίνει ήδη η χαρτογράφηση των σημαντικών θέσεων και μια λίστα με ικανούς ανθρώπους που θα τις στελεχώσουν. Επιμένει ότι δεν είναι κριτήριο να προέρχονται από τη Ν.Δ., αλλά αρκετοί έχουν υπηρετήσει και σε δημόσιες θέσεις και απέδειξαν ότι ακόμη και σε δύσκολες συνθήκες μπορούν να φέρουν αποτέλεσμα. «Είμαι κάθετος στα ζητήματα που αφορούν τον κορμό της διοίκησης», υπογραμμίζει, προαναγγέλλοντας ότι οι γενικοί γραμματείς θα φύγουν την ίδια ημέρα με ορίζοντα παρήμβαση: «Όλο αυτό που έχει κάνει ο ΣΥΡΙΖΑ είναι σκονοθετημένο με φωτογραφικές προκηρύξεις για να επανατοποθετήσει τους δικούς του. Οι θέσεις των γενικών γραμματέων είναι πολιτικές».

Μήπως η χώρα δεν ξέρει τι θέλει; Είναι ένα ερώτημα που επανέρχεται στο τραπέζι κατά τη διάρκεια της συζήτησης. «Η χώρα είναι μπερδεμένη. Χρειάζεται ηγεσία και κατεύθυνση», λέει. Εχει σημειώσει πρόσδο σε πολλά που αφορούν αντιλήψεις που οδήγησαν στην κρίση. Αλλά οι ατομικές συμπεριφορές είναι μια άλλη υπόθεση. Θεωρεί χαρακτηριστικό το παράδειγμα του αντικαπιτονικού νόμου στην Ελλάδα. Ο ίδιος είναι αποφασισμένος να τον εφαρμόσει, διότι «έχει και μια παιδαγωγική σημασία, καθώς στηρίζεται στη συνεργασία της ίδιας της κοινωνίας».

Το τέλος του φαύλου κύκλου της ανομίας

Μια από τις πρώτες κινήσεις του κ. Μητσοτάκη θα είναι να σπάσει τον κύκλο της γενικευμένης ανομίας. «Θα φύγουν την επόμενη μέρα», σημειώνει, αναφερόμενος στις καταλήψεις, όπου θα «μιλήσουν» τα επιχειρησιακά αποτελέσματα. Επιμένει ότι έχει μεγάλη σημασία να δοθεί γρήγορα μια άλλη εικόνα και να σταλεί ένα ξεκάθαρο μήνυμα. Όπως και ότι δεν μπορεί να παρακαμφθεί το ζήτημα του Πολυτεχνείου ως ορμητηρίου bias.

Όσον αφορά τη δεδλωμένη πρόθεσή του να συζητήσει με τους Ευρωπαίους τη μείωση των πρωτογενών πλεονασμάτων, είναι επίσης ξεκάθαρος: «Εμείς δεν πάμε να σπάσουμε το κεφάλι μας στον τοίχο. Θα τους εξηγήσουμε ότι είναι win win».

«Η φωνή μας ακούγεται»

Θυμίζει, εξάλλου, ότι την επόμενη μέρα οι άνθρωποι που θα λαμβάνουν τις αποφάσεις στην Ευρώπη θα είναι άλλοι από τους σημερινούς. «Με την Αγκελα Μέρκελ έχω μια καλή προσωπική σχέση, με τη διάδοχο της είχαμε μια καλή πρώτη συνάντηση, με τον Εμανουέλ Μακρόν έχω καλή προσωπική σχέση».

Η επόμενη Κομισιόν θα είναι μια άλλη Κομισιόν, με ανθρώπους της δικής μου γενιάς, και μέσα στο Ευρωπαϊκό Λαϊκό Κόμμα η φωνή μας ακούγεται διότι είμαστε το μεγαλύτερο κεντροδεξιό κόμμα

της Ευρωπαϊκής Ενωσης». Φοβάται ότι ο Αλέξης Τσίπρας την επόμενη μέρα μπορεί να βγει στους δρόμους; «Δεν το φοβάμαι, γιατί είναι πλέον πολύ μνημονιακά ταυτισμένος. Πόσες μεταλλάξεις να κάνει πια; Ήταν ο μακροβιότερος μνημονιακός πρωθυπουργός», είναι η απάντηση.

Καχύποπτη η κοινωνία

Ανάμεσα στις μεταλλάξεις του πρωθυπουργού, σχολιάζει και την «ειδική σχέση» με κάποιους από τους εταίρους, καθώς θεωρεί ότι το αφήγημα ενός «ακράιου λαϊκίστη που έγινε αρνάκι» «πουλάει» πολύ στην Ευρώπη. Ομως, δεν τρέφει αυταπάτες για την καχυποψία της κοινωνίας απέναντι στους πολιτικούς και στα κόμματα. «Η κοινωνία δεν πείθεται εύκολα. Οι πολίτες μου λένε συχνά: “Μη μας πεις ψέματα. Πες αυτά που μπορείς να κάνεις”».

Όσο για τον κόσμο που συναντά στις περιόδους του ανά την Ελλάδα και προσβλέπει στη Νέα Δημοκρατία, είναι πολύς και διαφορετικός. Όπως ένας πολίτης που τον συνάντησε πρόσφατα και του εκμυστηρεύθηκε ότι, αφού πέρασε από πολλές διαδρομές (το 2007 ψήφισε Νέα Δημοκρατία, το 2009 ψήφισε ΠΑΣΟΚ, το 2012 ΑΝΕΛ και το 2015 ΣΥΡΙΖΑ), τώρα θα τον ψηφίσει. «Τελικά μπορεί να μην είναι και τόσο ασυνήθιστη πορεία με όσα πέρασε η χώρα», σχολιάζει.

ΑΝΑΛΥΣΗ

Η κρίση που ζούμε έχει μέσα της πολλά από τα λάθη του '21

Του **ΣΤΑΥΡΟΥ ΘΕΟΔΩΡΑΚΗ**

«**Το '21** δεν ήταν όμοιο με καμία επανάσταση του κόσμου», είχε γράψει ο Γιάννης Σκαρίμπας. Τι θέλει να πει ο (και) ποιητής Σκαρίμπας, ανθρωπίνης, νεαρής δημοσιογράφος, βρισκοντας στη Γραβιάς, στην «Πρωτοπορία», το βιβλίο του «Το '21 και η αλήθεια». «Το '21, ήταν μια Εθνικο-Κοινωνική επανάσταση, η πρώτη και η τελευταία της Ιστορίας. Χτύπησε τον Κιουταχί και τον Δράμιο Ε', όσο και το ντόπιο τσορμπούζι και το δυνάστη. Αποθώωσε τον Κανάρη, ενώ κατέλαβε την Καγκελαρία της Υδρας εξ εφόδου. Κήδεψε τον Μάρκο Μπότσαρη και τον Μπάυρον, ενώ στα Βέρβαινα θα 'σφαζε τον Παλαιών Πατρώον και τους Προκρίτους». Κάτι τέτοιες φράσεις ήταν που διέλυσαν τις βολικές απλουστεύσεις που μου είχαν εμφυσήσει οι πανηγυρικοί των δασκάλων μου. Τα κάστρα άρχισαν να πέφτουν ένα ένα. Από τα «κρυφά σχολεία» και την «Αγία Λαύρα» μέχρι τον Πατριάρχη Γρηγόριο Ε' και τους εμφυλίου του '24 και του '25. Ναι, το '21 των σχολικών μας βιβλίων δεν έχει καμία σχέση με το '21

Οι περισσότεροι δεν θέλουν να ξέρουν τα φευκτά και τα μεμπτά. Και μας καλούν να κρατάμε από την Ιστορία μόνο τα πανηγύρια.

των προ-προ-προπαπουδών μας. Γιατί όμως; Γιατί τόσα ψέματα και τόσες μισές αλήθειες; Κι αν είναι λογικό η Αλωση της Τροίας να μην έχει ακρίβεια ιστορίας, τι εμπόδιες τους Έλληνες να διδάζουν την αλήθεια για την Τριπολιτσα; Ο λόγος, φοβούμαι, που η διήγηση της Ιστορίας γινόταν στρεβλά, λειψά και επιλεκτικά, είναι για να μην μπορεί κανείς να κάνει συνδέσεις και αναγωγές του κάθε «τώρα» με το «τότε». Οι μύθοι είναι μύθοι. Δεν σε καλούν ούτε σε αναζήτηση του εαυτού σου ούτε σε αυτογνωσία. Δεν σε υποχρεώνουν σε συγκρίσεις και δεν λειτουργούν ως οδηγό για να μην κάνεις ξανά τα ίδια λάθη ή –ακόμη σημαντικότερο– για να κάνεις τα σωστά.

Ζήσε λοιπόν στη χαρά για τον αυθόρμητο ξεσηκωμό, τη δίψα των Ελλήνων να ελευθερωθούν και να γίνουν πολίτες, την καθολική λαϊκή συμμετοχή στον Αγώνα (τα δύο πρώτα του έτη) και μην ασχοληθείς με τον εκφυλισμό της Επανάστασης. Μην δεις τους αγωνιστές να μετατρέπονται σε μισθοφόρους οπλαρχηγών και κοτζαμπάσηδων, να αλληλοεξοντώνονται στις εμφύλιες διαμάχες του 1824-1825. Ζωγράφισε ψηλό τον Κολοκοτρώνη και μη μένεις πολύ στη φυλάκιση του από τους Κουντουριώτηδες. Μίλα για το φιλελεύθερο πνεύμα των Συνταγμάτων της Επανάστασης και μη στέκεσαι στις μηχανορραφίες των προυκόντων που ήθελαν να εγκαταστήσουν μια μεταμφιεσμένη ολιγαρχία.

Θαύμασε το παράστημα του Καποδίστρια και αγνόησε το χάος που είχε μπροστά του. Και τη δολοφονία του, δεσ την σαν ένα μεμονωμένο έγκλημα αποκομμένο από την αδυναμία των Ελλήνων να δεχθούν το εκσυγχρονιστικό του όραμα. Κοίτα πλάγια τον Ναβαρίνο ως μια ναυμαχία σαν όλες τις άλλες και μη δίνεις

έμφραση στην καθοριστική συμβολή των ξένων Δυνάμεων. «Το αίμα και οι θυσίες των Ελλήνων σε απελευθέρωσαν και όχι οι ξένοι στόλοι». Τα ίδια και για τον «ατυχή πόλεμο» του 1897. Κα αφού «αθωώνεις» τους καταστροφικούς εγωισμούς των οπλαρχηγών, ξεπέρασε και τους ατέρμονους καβγάδες των πολιτικών και διάγραψε τις κλεψίες των αυλών της εξουσίας (πολιτικών και στρατιωτικών) που πλούτισαν με τα δάνεια της νεοσύστατης μικρής Ελλάδας.

Μείνε μόνο στην πολιορκία και την ηρωική έξοδο του Μεσολογγίου και λησμόνησε ότι η Ελλάδα είχε γεμίσει με «διορισμένους» στρατηγούς χωρίς στρατεύματα. Τίμησε τη Φιλική Εταιρεία και έχξανα την πολεμική των ντόπιων στους δύο μεγάλους Φίλικους, τον Αλέξανδρο και τον Δημήτριο Υψηλάντη, τους ηγέτες, που αγωνίστηκαν και πέθαναν πικραμένοι για τη συμπεριφορά αυτών που ελευθέρωσαν. Παραδειγματίσθου από τον Ιερό Λόχο, με τους Έλληνες σπουδαστές που μαζεύτηκαν από τα πανεπιστήμια του εξωτερικού και μην πεις ότι προ-

δόθηκαν στο Δραγατσάνι από το ιππικό του Καραβία. Δόξασε τους οπλαρχηγούς που γίναν στρατηγοί με περιουσίες στη νέα πρωτεύουσα και όχι αυτούς που προετοίμασαν την Επανάσταση και πέθαναν χωρίς να πάρουν κτήματα ή αξιώματα, μετά την Απελευθέρωση.

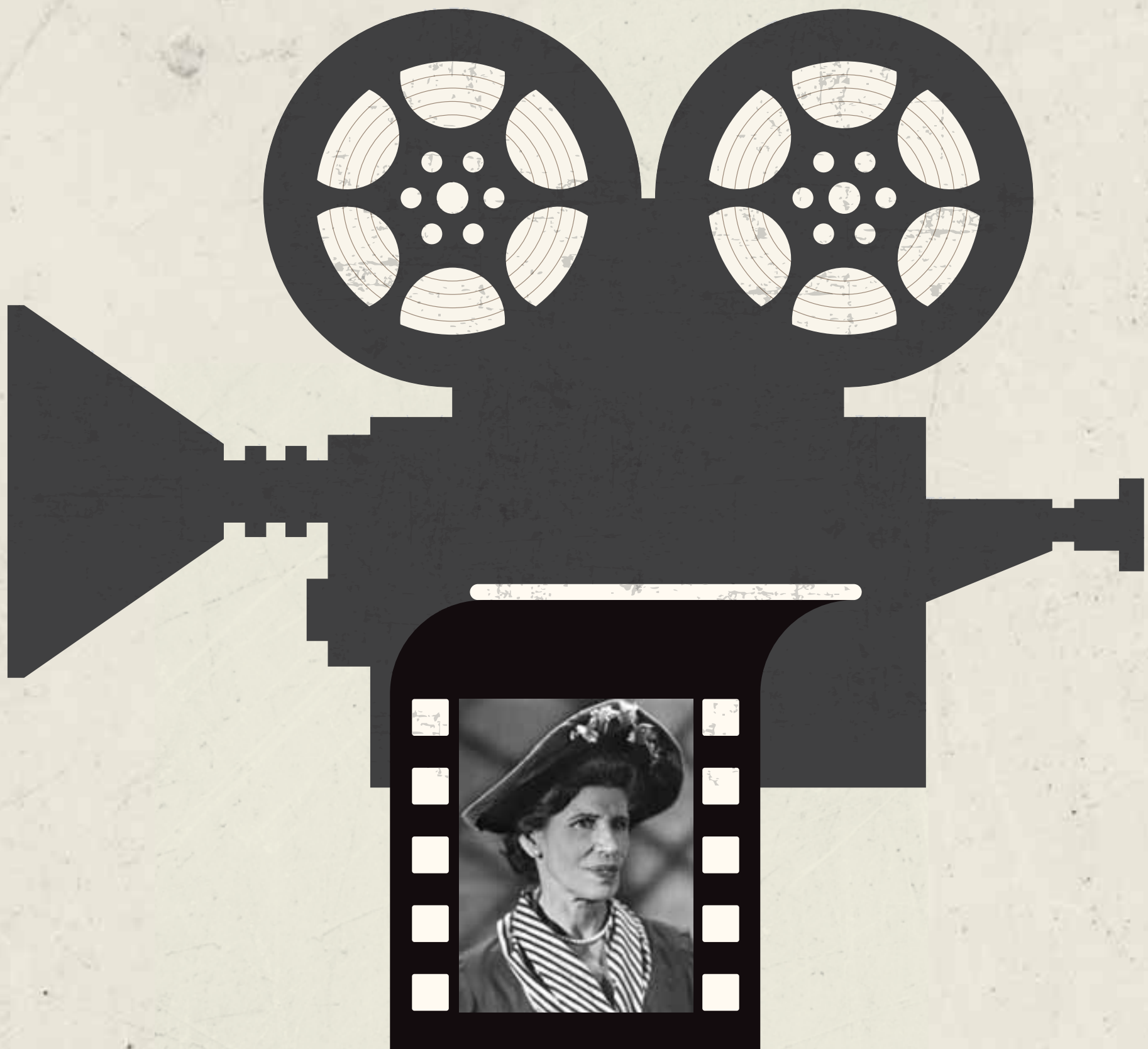
Γιατί λοιπόν δεν λέμε την αλήθεια για το '21; Μήπως για να καλύπτουμε «τα ελαττώματα του Γένους»; Αυτά που εμφανίζονται σε κάθε εθνική κρίση και μετά και από κάθε εθνική επιτυχία. Κάποιοι προφανώς έδωσαν από τότε τη μάχη κατά των μύθων... Αλλά την έχασαν. Η μάχη όμως αυτή –απέναντι σε όλους τους εθνικούς μύθους– πρέπει να συνεχιστεί από τους ανθρώπους που είναι προσπλωμένοι στον ορθολογισμό. Από όλους εμάς που θέλουμε να αφαιρέσουμε ύλη από τον λαϊκισμό και την πατριδοκαπλία.

Ο Σπυρίδων Τρικούπης, ένας από τους πρώτους ιστορικούς της Επανάστασης, στον πρόλογο της Ιστορίας του γράφει: «Ο εν τοις σμμερινοίς καιροίς συγγράφων να δείξω προς τους Έλληνες ποία τα αιρετά

και επαινετά και ποία τα φευκτά και μεμπτά». Τον άκουσε τουλάχιστον ο γιος του, ο Χαρίλαος Τρικούπης, ο μεγάλος μεταρρυθμιστής. Οι υπόλοιποι; Οι περισσότεροι δεν θέλουν να ξέρουν τα φευκτά και τα μεμπτά. Και μας καλούν να κρατάμε από την Ιστορία μόνο τα πανηγύρια. Με αποτέλεσμα η ασυνεννοησία να κυριαρχεί, οι εγωισμοί να προηγούνται, οι εμφύλιοι να επαναλαμβάνονται, τα ρουσφέτια να διαγιγνώσκονται, οι οικογενειοκρατίες να διαφεντεύουν και τελικά οι ήττες και οι δανεισμοί να μην έχουν τελειωμό.

Η κρίση της τελευταίας δεκαετίας έχει μέσα της πολλά από τα λάθη του '21 (και λίγους από τους ήρωές του). Όπως και όλες οι άλλες κρίσεις που θα ακολουθήσουν φοβούμαι ότι θα φέρουν τα λάθη της δικής μας εποχής. Της δικής μας αδυναμίας να συγκροτούμε με τους μύθους μας – παλαιότερους και νεότερους. Ναι, έχει δικό ο μπαρμπα-Γιάννης Σκαρίμπας. «Το '21 δεν ήταν όμοιο με καμία επανάσταση του κόσμου». Ούτε στην ορμή του ούτε στους ήρωές του, ούτε δυστυχώς στον εθισμό του Γένους σε μύθους.

Φώτα, Κάμερα, Πάμε!



Μεγάλοι Έλληνες Ηθοποιοί

Η Καθημερινή μάς ταξιδεύει στη χρυσή εποχή του ελληνικού κινηματογράφου, μέσα από τις βιογραφίες μεγάλων Ελλήνων ηθοποιών.

Ο **δέκατος πέμπτος** τόμος είναι αφιερωμένος στη **Γεωργία Βασιλειάδου**, την πρωταγωνίστρια που φέρει τον οξύμωρο τίτλο της «ομορφότερης άσχημης» του ελληνικού κινηματογράφου.

Και όμως, η Γεωργία Βασιλειάδου στα νιάτα της υπήρξε πολύ γοητευτική γυναίκα. Η χαρακτηριστική «μάσκα» του προσώπου της, το αυτοσαρκαστικό χιούμορ, η ιδιότυπη γλώσσα, η απλότητα με την οποία ξεδίπλωνε το ταλέντο της, όλα μαζί σε ένα εκρηκτικό μείγμα, την καθιέρωσαν ως την πρώτη κωμική ηθοποιό του ελληνικού κινηματογράφου και εξηγούν την αδιαφιλόνικη επιτυχία της.



Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

Κυριακή Πολιτικό και Οικονομική Εφημερίδα

*Την Κυριακή 31 Μαρτίου μαζί με την Καθημερινή
μη χάσετε τον 15ο τόμο!*

Η αναμέτρηση Ευρώπης - fake news

Οι υπηρεσίες πληροφοριών ανέλαβαν τον εντοπισμό των κακόβουλων δυνάμεων επηρεασμού των πολιτών ενόψει ευρωεκλογών

Της **ΤΑΣΟΥΛΑΣ ΚΑΡΑΪΣΚΑΚΗ**

«Το ύψιστο επίπεδο ασφάλειας ενάντια στις ψευδείς ειδήσεις που θα μπορούσαν να χειραγωγήσουν τους Ευρωπαίους πολίτες και να αλλοιώσουν τα αποτελέσματα των ευρωεκλογών αποφάσισαν οι ευρωπαϊκές χώρες, αναθέτοντας στις ευρωπαϊκές υπηρεσίες πληροφοριών τη μάχη ενάντια στις κακόβουλες δυνάμεις επηρεασμού της κοινής γνώμης», λέει στην «Κ» ο δρ. Μιχάλης Βαφόπουλος, συνεργαζόμενος ερευνητής στον ΕΚΕΦΕ Δημόκριτος και επικεφαλής του Ινστιτούτου Ανοικτών Δεδομένων στον Οργανισμό Ανοικτών Τεχνολογιών.

«Για την Ε.Ε. δεν τίθεται πλέον μόνο ζήτημα επιστημονικής διερεύνησης –πολύ δυνατές ομάδες ασχολούνται με τη διαρκή μελέτη και την άμεση εξαγωγή συμπερασμάτων αναφορικά με τα fake news–, αλλά και μέγιστης θωράκισης απέναντι σε αυτά». Πώς θα το καταφέρουν; «Αξιοποιώντας όλη την ευρωπαϊκή τεχνολογία ενάντια στο ψηφιακό έγκλημα. Ομάδες ειδικών, χειροκίνητα και αυτοματοποιημένα, έχουν βγει στο κυνήγι του εγκλήματος της ψεύτικης ειδήσης και της προσπάθειας αλλοίωσης της πολιτικής βούλησης των Ευρωπαίων πολιτών», σημειώνει ο ίδιος. «Αλλά και οι κολλοσοί των τρισεκατομμυρίων που διαχειρίζονται την ψηφιακή πληροφορία έχουν αντιληφθεί ότι, αν αυτή η κατάσταση συνεχιστεί, μπορεί να προκαλέσει τη γρήγορη πτώση τους. Έχουν πάρει το μήνυμα ότι τα fake news μπορεί να αποδειχθούν η ακίλλειος πτέρνα τους. Η Google διόρισε προ ημερών υψηλόβαθμο στέλεχος για τον έλεγχο των ψευδών ειδήσεων και τον περιορισμό των προβλημάτων που προκαλούνται σε κυβερνήσεις και επιχειρήσεις».

«Μεγεθυντικός καθρέφτης»

Η εοκευμένη παραπληροφόρηση δεν είναι κάτι νέο, υπήρχε πάντα. «Σκληρή προπαγάνδα από απολυταρχικά καθεστώτα, υπουργεία “λαϊκού διαφωτισμού” που χειραγωγούν τον κόσμο και διαμόρφωναν καταστάσεις στα μέτρα τους, “κίτρινος τύπος” και πληρωμένοι δημοσιογράφοι, πρώθην υποψηφίων σε τοπικά μέσα πληρωμένα από τις κυβερνήσεις μέσω ΔΕΚΟ, επιστολές και ρομπωτικά τηλεφωνήματα σε εκατομμύρια σπίτια, ο πυρήνας είναι ο ίδιος, ακολουθούνται παλιές μέθοδοι, αλλά στο νέο περιβάλλον που δημιούργησε η ραγδαία ανάπτυξη του Διαδικτύου και των μέσων κοινωνικής δικτύωσης.



«Ομάδες ειδικών, χειροκίνητα και αυτοματοποιημένα, έχουν βγει στο κυνήγι του εγκλήματος της ψεύτικης ειδήσης και της προσπάθειας αλλοίωσης της πολιτικής βούλησης των Ευρωπαίων πολιτών», λέει στην «Κ» ο επικεφαλής του Ινστιτούτου Ανοικτών Δεδομένων στον Οργανισμό Ανοικτών Τεχνολογιών δρ. Μιχάλης Βαφόπουλος.

Προσπάθεια θωράκισης απέναντι στις ψευδείς ειδήσεις και τις κυβερνοεπιθέσεις στα συστήματα ψηφοφορίας με όπλο την τεχνολογία κατά του ηλεκτρονικού εγκλήματος.

Οι πληρωμένοι δημοσιογράφοι δεν έχουν πια την ίδια ισχύ, δύναμη τώρα έχουν τα κοινωνικά μέσα. Το Διαδίκτυο δεν είναι απλά ο καθρέφτης μας, είναι ένας μεγεθυντικός καθρέφτης», λέει ο κ. Βαφόπουλος. Σύμφωνα με το τελευταίο ευρωβαρόμετρο, το 83% των Ευρωπαίων θεωρούν τις ψευδείς ειδήσεις –οι οποίες συντελούν στον πολλαπλασιασμό των συντηρητικών φωνών στην Ε.Ε., στην άνοδο των ευρωσκεπτικιστών και των λαϊκιστών και στη διάδοση του εξτρεμισμού– απειλή για τη δημοκρατία, ωστόσο ελάχιστοι μπορούν να τις αναγνωρίσουν.

Η Κομισιόν, υπό τον φόβο ότι οι εκλογές του Μαΐου, οι πρώτες μετά

την έκρηξη των fake news, θα μπορούσαν να είναι ευάλωτες σε όσους επιχειρήσουν να εκμεταλλευτούν τη μειωμένη προσέλευση, τη χαμηλή αναγνώριση των υποψηφίων και τη διάθεση κατάθεσης μιας ψήφου διαμαρτυρίας, «διαμόρφωσε έναν Κώδικα Δεοντολογίας για την Παραπληροφόρηση στο Διαδίκτυο, σύμφωνα με τον οποίο μεγάλες διαδικτυακές πλατφόρμες (Google, Facebook, Twitter), από κοινού με τους διαφημιστές, όφειλαν να αναλάβουν σοβαρές δεσμεύσεις για την καταπολέμηση των fake news», επισημαίνει στην «Κ» ο δρ. Χαράλαμπος Τσέκερης, ερευνητής του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικών Ερευνών. Συγκεκριμένα, ζήτησε να χειρίζονται με μεγαλύτερη διαφάνεια τους αλγόριθμους, να τους βελτιστοποιούν έτσι ώστε κατά την αναζήτηση τα αποτελέσματα από αξιόπιστες πηγές να εμφανίζονται πρώτα, να κλείνουν λογαριασμούς που προωθούν fake news, να κόψουν διαφημιστικά έσοδα από αμφισβητούμενους χρήστες. Πρόσφατα ζήτησε ενδεδειγμένη πληροφόρηση, καθώς οι πλατφόρμες δεν παρείχαν πληροφορίες σχετικά με το αν οι νέες πολιτικές και τα καινούρια εργαλεία αναπτύσσονται εγκαίρως σε όλα τα κράτη-μέλη. Το Facebook, σύμφωνα με το

ΑΙΠΕ, δεν έδωσε στοιχεία από τον έλεγχο των πολιτικών διαφημίσεων ούτε ανέφερε τον αριθμό των πλαστών λογαριασμών που καταργήθηκαν. Η Google ανέφερε τις ενέργειες αντιπροπαγάνδας που έγιναν, αλλά δεν σημείωσε τα αποτελέσματά τους. Το Twitter, το οποίο προωθεί εργαλεία που θα επιτρέπουν στους ψηφοφόρους να αναγνωρίζουν μια πολιτική διαφημιστική καμπάνια και ποιος τη χρηματοδοτεί, δεν έχει καταθέσει νέα στοιχεία. Το α' εξάμηνο του 2018 η εταιρεία ανίχνευσε 235,5 εκατ. ύποπτους λογαριασμούς και έκλεισε το 75% αυτών.

Σύστημα προειδοποιήσεων

Παράλληλα, η επιτροπή έχει ζητήσει από τις εθνικές αρχές να παρακολουθούν την παραπληροφόρηση και να ενημερώνουν άμεσα για τα ευρήματά τους μέσω ενός «συστήματος ταχείας προειδοποίησης». «Στην ίδια κατεύθυνση, προωθείται η ίδρυση ενός ανεξάρτητου ευρωπαϊκού δικτύου από fact-checkers, επαγγελματίες που θα ελέγχουν τα fake news», αναφέρει ο κ. Τσέκερης.

Από το 2015 η Ε.Ε. έχει επιχειρήσει να οχυρωθεί ενάντια στη βιομηχανία παραγωγής trolls της Αγίας Πετρούπολης, που συνέβαλαν στο Brexit, στην εκλογική νίκη του Ντό-

ναλντ Τραμπ και του ακροδεξιού Μπολσονάρου στη Βραζιλία, στην κοινωνική αναταραχή στην Καταλωνία κ.ά., δημιουργώντας την ομάδα εργασίας East StratCom στην Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης, η οποία κοινοποιεί κάθε εβδομάδα στον ιστότοπο EUNsDisinfo θεωρίες συνωμοσίας και εξακριβωμένες περιπτώσεις ρωσικής παραπληροφόρησης. Ωστόσο, τα λεφτά είναι λίγα, ενώ εκφράζονται και διαφορετικές απόψεις από τα κράτη-μέλη ως προς το πόσο μακριά θα μπορούσε να προχωρήσει η δράση της ομάδας. Χώρες όπως η Τσεχία, η Εσθονία και η Λιθουανία εφαρμόζουν τις δικές τους στρατηγικές αντιπροπαγάνδας, ενώ η Γαλλία και η Γερμανία έχουν ψηφίσει νόμους που επιτρέπουν στις αρμόδιες αρχές να κλείνουν ψεύτικους λογαριασμούς. Σύμφωνα με δηλώσεις Ευρωπαίων αξιωματούχων στους Financial Times, «η παραπληροφόρηση της Ρωσίας συνιστά μέρος μιας ευρύτερης υβριδικής απειλής που χρησιμοποιεί ποικίλα εργαλεία, μέσα πίεσης και μη κρατικούς παίκτες». Περιλαμβάνει από τη χειραγώγηση της εκλογικής στάσης των Ευρωπαίων πολιτών έως κυβερνοεπιθέσεις στα συστήματα ψηφοφορίας.

Η καταμέτρηση των ψηφοδελτίων

Τα bots, πέρα από το να βομβαρδίζουν με ψευδείς ειδήσεις κατηγορίες χρηστών, ανάλογα με το ψυχογράφημα το οποίο τα κοινωνικά μέσα «προσφέρουν», και να αλλάζουν τον τρόπο με τον οποίο γίνεται μια ηλεκτρονική συνομιλία, χρησιμοποιούνται για να κατεβάσουν ιστοσελίδες ώστε να μην είναι προσεγγίσιμες από άλλους χρήστες όπως και για να πραγματοποιούν επιθέσεις σε servers. Οι ευρωεκλογές είναι μια σειρά από ταυτόχρονες εκλογές που θα διεξαχθούν στις 23-26 Μαΐου. Η διασπορά και η διάρκεια της διαδικασίας την καθιστούν στόχο των χάκερ και η ακεραιότητα της ψηφοφορίας εξαρτάται από το πώς οι 27 εθνικές κυβερνήσεις θα αποτρέψουν τους κακόβουλους εισβολείς. Και ενώ ορισμένες χώρες είναι καλύτερα προετοιμασμένες, άλλες δεν είναι, και υπάρχει η πιθανότητα να παραβιαστεί η ασφάλεια στον κυβερνοχώρο, και μία ή περισσότερες επιθέσεις στα συστήματα συγκέντρωσης και υπολογισμού των ψηφοδελτίων να θέσουν υπό αμφισβήτηση την ανάθεση των εδρών, δηλαδή τη σύνθεση του επόμενου Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και να επηρεάσουν την ίδια τη λειτουργία της Ε.Ε. «Σε εθνικό επίπεδο», αναφέρει ο κ. Τσέκερης, «συστήνεται ένα Εθνικό Εκλογικό Δίκτυο, δηλαδή ένα ενιαίο κέντρο συντονισμού, όπου μια επιτροπή θα παρακολουθεί τη χρήση του Διαδικτύου στις εκλογικές διαδικασίες και θα εισηγείται κανονιστικές ρυθμίσεις σχετικά με την πρόληψη των ψευδών ειδήσεων, τον σεβασμό των προσωπικών δεδομένων των πολιτών, τη διαφάνεια στη χρήση του Διαδικτύου για την προβολή κομμάτων και υποψηφίων».

Τι είναι τα trolls και τα bots και πώς ποδηγετούν τους ψηφοφόρους

Όμως, πώς ακριβώς λειτουργούν οι μηχανισμοί προπαγάνδας; «Παίρνουν έναν πυρήνα αλήθειας και τον πολλαπλασιάζουν στα κοινωνικά μέσα με ψεύτικο τρόπο, δηλαδή δημιουργούν εκατοντάδες παραλλαγές του, με στόχο τη ριζοσπαστικοποίηση της κοινωνίας. Ευρωπαίοι πολίτες που ταλαντεύονται λόγω των μεταναστών, της ανεργίας, της οικονομικής δυσπραγίας ή λόγω απουσίας ισχυρής κρίσης οδηγούνται στα άκρα – η πιο γρήγορη διαδρομή είναι προς την Ακροδεξιά», λέει ο Μιχάλης Βαφόπουλος. «Το Διαδίκτυο θεωρείται, όπως παλιά η τηλεόραση, αξιόπιστο μέσο, και μια ειδηση, ειδικά κάτω από την ταμπέλα του Twitter ή του Facebook, αληθινή», συνεχίζει ο ίδιος.

Δύο είναι οι μηχανισμοί ποδηγέτησης της κοινής γνώμης, κατά τον κ. Βαφόπουλο: οι ειδικά εκπαιδευμένες ομάδες κρούσης και τα διαδικτυακά ρομπότ ή bot, προγράμματα που εκτελούν αυτοματοποιημένες εργασίες. «Όλα τα μεγάλα κόμματα και στην Ελλάδα διαθέτουν dealing rooms: γύρω από ένα μεγάλο τραπέζι κάθονται άνθρωποι με υπολογιστές που καθοδηγούν σε πραγματικό χρόνο, όχι τις κινήσεις στην αγορά χρήματος, όπως στις τράπεζες, αλλά τη διασπορά ειδήσεων για τον επηρεασμό των ψηφοφόρων.

Ο ρόλος των εκπαιδευμένων ομάδων κρούσης των κομμάτων που διασπείρουν στο Διαδίκτυο «ειδήσεις».

Γράφουν κείμενα στα κοινωνικά μέσα, δίνουν εντολές στα trolls για αναρτήσεις σε πλαστούς λογαριασμούς και μπλοκάρισμα ειδήσεων ενοχλητικών στους εντολείς τους, αποστέλνουν μια ισχυρή ομάδα σε διαρκή και άμεση συνεννόηση. Στόχος, να ωθηθούν στην κάλπη για να ψηφίσουν υπέρ των εντολέων τους άτομα που δεν είχαν την πρόθεση να συμμετάσχουν στις εκλογές ή ήταν αναποφάσιστα, να οδηγηθούν στη διαμαρτυρία διά της αποχής εκείνοι που θα ψήφιζαν εναντίον τους. Παράλληλα αναπτύσσεται ένα είδος “algorithmic trading”. Όπως στο χρηματιστήριο τα bots διεκπεραιώνουν τις πιο πολλές συναλλαγές, έτσι και κατά την προεκλογική –και όχι μόνο– περίοδο επιστρατεύονται, όχι με αγαθές προθέσεις, ημιавтоματοι μηχανισμοί (φτιαγμένοι από δημοσιογράφους στρατευμένους σε αυτόν τον σκοπό και επιστήμονες πληροφορικής), που δημοσιεύουν πάνω σε πολλούς διαφορετικούς λογαριασμούς, με ψεύτικη



Παράλληλα αναπτύσσεται ένα είδος “algorithmic trading», όπου ημιавтоματοι μηχανισμοί δημοσιεύουν πάνω σε πολλούς διαφορετικούς λογαριασμούς, με ψεύτικη ταυτότητα ή μιμούμενοι ότι είναι άνθρωποι, μεγάλο αριθμό μηνυμάτων.

ταυτότητα ή μιμούμενοι ότι είναι άνθρωποι, μεγάλο αριθμό μηνυμάτων υπέρ των κομμάτων που εξυπηρετούν, απαντούν σε δημοσιεύσεις, λοιδορούν τους αντιπάλους, κατακλύζουν τα hashtags, λειτουργούν ταυτόχρονα με όρους Διαδικτύου και πολιτικού “μηνύματος”. Τα bots σε τροφοδοτούν με αυτά που θέλεις να διαβάσεις, που ταιριάζουν στα πιστεύω σου, σε κάνουν με μηνύματα απλά, λέξεις-κλειδιά που επαναλαμβάνονται, να νιώσεις ότι βρήκες την αλήθεια, την καλύτερη πηγή ενημέρωσης, σε κινητοποιούν συναισθηματικά. Και οι δύο παραπάνω μηχανισμοί συνθέτουν έναν κόσμο που κινείται κάτω από την επιφάνεια της κλασικής προεκλογικής εκστρατείας. Οι δημοσιογράφοι πρέπει να αποκτήσουν τη δεξιότητα της διασταύρωσης ειδήσεων και όλοι πρέπει να είμαστε υποψιασμένοι: όταν ακούμε έναν κρότο, θα πρέπει να ερευνούμε αν είναι γάμος ή βόμβα», επισημαίνει ο κ. Βαφόπουλος.

Η έρευνα της διαNEΟσις

Σύμφωνα με έρευνα της διαNEΟσις, το 71% των Ελλήνων χρηστών του Διαδικτύου διαβάει τις ειδήσεις στα κοινωνικά μέσα: η τηλεόραση αποτελεί δεύτερη επιλογή τους (67%). Ρέπουμε προς τα άκρα και υιοθετούμε σχεδόν

άκριτα ψευδές περιεχόμενο και θεωρίες συνωμοσίας.

Σύμφωνα με το Oxford Internet Institute, σε εννέα περιπτώσεις που εξέτασε (εκλογές, πολιτικές κρίσεις) δεν προέκυψε ούτε μία όπου να μην υπήρχε ψηφιακή χειραγώγηση των χρηστών κοινωνικών μέσων.

«Πρόκειται για έναν πόλεμο που επηρεάζει την καθημερινότητά μας σε όλες τις εκφάνσεις της. Ψευδές και κακόβουλο περιεχόμενο, καταστρατήγηση της ιδιωτικής ζωής, ανεξέλεγκτος ανταγωνισμός αποτελούν συγκοινωνούντα δοχεία. Δεν αφορούν έναν συγκεκριμένο μόνο τόπο, αλλά όλους μας, είμαστε πια όλοι μαζί πάνω στο σκάφος», λέει ο Μιχάλης Βαφόπουλος, ο οποίος θέλει να αισιοδοξεί.

«Η Ευρωπαϊκή Ένωση, που έχει την ευκαιρία να παίξει έναν πολύ ισχυρό και ουσιαστικό θεσμικό ρόλο, και οι εταιρείες του Διαδικτύου που επικειρούν πλέον να ελέγξουν την παραπληροφόρηση, δημιουργούν ένα κύμα αντίδρασης, ένα στρώμα άμυνας των πολιτών που δεν ρέπουν τόσο πολύ στην παραπλάνηση. Η τραυματική εμπειρία του Brexit είναι ένα πολύ καλό μάθημα προς όλους μας, ότι η πολιτική βούληση θα πρέπει να γίνει τόσο ευαίσθητη όσο ισχυρή κατέστη από το Διαδίκτυο», καταλήγει.

Οι ψηφιακές διαδρομές του μίσους

Οι ομοϊδεάτες του ακροδεξιού τρομοκράτη της Νέας Ζηλανδίας και το πολυήμερο ταξίδι του στην Ελλάδα το 2016

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ**

Κάθε μία από τις 24 σελίδες του είναι ποτισμένη με μίσος. Το δεύτερο τεύχος του διαδικτυακού περιοδικού, που κατ' επίφαση φέρει τον τίτλο «Συνυπάρκω» («Coexist»), είναι αφιερωμένο στη βία. Οι ανώνυμοι συντάκτες του δεν κρύβουν την ιδεολογία τους. Χρησιμοποιούν ναζιστικά σύμβολα, όπως η σβάστικα και ο «μαύρος ήλιος», για να συνοδεύσουν κείμενα με αντισημιτικό και ρατσιστικό περιεχόμενο. Το συγκεκριμένο τεύχος φαίνεται πως αποτελούσε ένα από τα ανα-

Τα ηλεκτρονικά ίχνη του Τάραντ οδηγούν σε νεοναζιστικές ομάδες στην Αυστραλία, οι οποίες στηρίζουν και τη Χρυσή Αυγή.

γνώσματα του Μπρέντον Χάρισον Τάραντ, δράστη της πολύνεκρης επίθεσης σε μουσουλμανικά τεμένη της Νέας Ζηλανδίας, ο οποίος φέρεται να ριζοσπαστικοποιήθηκε στις σκοτεινές γωνιές του Διαδικτύου.

Ο 28χρονος Αυστραλός τρομοκράτης μπορεί τα τελευταία χρόνια να ταξίδευε σε άλλες ηπείρους – με επιβεβαιωμένη πολυήμερη παραμονή και στην Ελλάδα–, «ζούσε» όμως κυρίως στον εικονικό κόσμο ακροδεξιών ιστοσελίδων. Η «Κ» προσπάθησε να ιχνylaτήσει τα ψηφιακά του ίχνη. Το προφίλ του στο Facebook, όπου μετέδωσε ζωντανά τη δολοφονία 50 ανδρών, είναι πλέον ανενεργό, ωστόσο στο

Διαδίκτυο έχουν αρχειοθετηθεί στιγμιότυπα του. Χρησιμοποιώντας την αντίστροφη αναζήτηση εικόνas στην Google, η «Κ» ταύτισε τη φωτογραφία εξωφύλλου που είχε επιλέξει στο προφίλ του ο Τάραντ με υλικό που εμφανίζεται στο δεύτερο τεύχος του διαδικτυακού περιοδικού «Coexist». Πρόκειται για μια συρραφή εικόνων με σύμβολα του δυτικού κόσμου και την επιγραφή: «Θυμήσου τι σου στέρψαν».

Ενα ακόμη στοιχείο που μοιράστηκε ο Τάραντ οδηγεί στο ίδιο ανάγνωσμα. Στο πολυσέλιδο μανιφέστο που αποδίδεται στον ίδιο, ο Τάραντ αναφέρεται στην 11χρονη Εμμα Ακερλουντ, η οποία σκοτώθηκε σε τρομοκρατική επίθεση στη Στοκχόλμη το 2017. Στο δεύτερο τεύχος του ακροδεξιού περιοδικού υπάρχει εκτενές αφιέρωμα στο ίδιο κορίτσι, καθώς και ξενοφοβικά κείμενα για τη Σουηδία. Οσο παράδοξο και αν φαντάζει, το «Coexist», εικονογραφημένο με γραφήματα και επεξεργασμένες φωτογραφίες, θυμίζει σχεδιαστικά το έντυπο προπαγάνδας των τζικαντιστών του Ισλαμικού Κράτους «Dabiq».

Οι συντάκτες του ακροδεξιού περιοδικού μπορεί να είναι ανώνυμοι, διατηρούν όμως στην ιστοσελίδα τους ειδική στήλη με παραπομπές σε ομοϊδεάτες τους ανά τον κόσμο. Όπως αναφέρουν, πρόκειται για εθνικιστικές οργανώσεις με έντονη αντισημιτική δράση. Στην Ελλάδα παρουσιάζουν ως συνοδοιπόρους τους τη Χρυσή Αυγή. Στην Αυστραλία συνδέονται με την ομάδα «Antipodean Resistance», η οποία εμφανίστηκε τον Οκτώβριο του 2016 και παρέμεινε ενεργή ψηφιακά μέχρι και τον περασμένο Σεπτέμβριο, οπότε ο διαδικτυακός τους πάροχος διέκοψε

Τα ίχνη του Αυστραλού τρομοκράτη στο Διαδίκτυο

Ο 28χρονος Μπρέντον Χάρισον Τάραντ, δράστης της τρομοκρατικής επίθεσης στη Νέα Ζηλανδία, ζούσε στον εικονικό κόσμο ακροδεξιών ιστοσελίδων. Όπως προκύπτει και από στοιχεία στο προφίλ του στο Facebook (δεξιά) φαίνεται ότι ήταν αναγνώστης νεοναζιστικού διαδικτυακού περιοδικού (κάτω).



Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

την πρόσβαση στην ιστοσελίδα τους.

Σε άλλο σημείο στην ιστοσελίδα των συντακτών του περιοδικού υπάρχει αναρτημένο βίντεο από ομιλία του Μπλερ Κοτρέλ στην Καμπέρα το 2016. Πρόκειται για τον επικεφαλής της νεοναζιστικής οργάνωσης στην Αυστραλία, United Patriot's Front (UPF). Στις δημόσιες τοποθετήσεις του εξυμνεί τον Χίτλερ και μιλάει με μένος κατά των μουσουλμάνων. Και η UPF έχει εκφοράσει δημοσίως τη στήριξή της στη Χρυσή Αυγή.

Τον Οκτώβριο του 2018, αλλά και περίπου ένα μήνα πριν από την τρομοκρατική επίθεση στη Νέα Ζηλανδία, η ερευνήτρια της

Ακροδεξιάς και συντάκτρια της ετήσιας έκθεσης για τον αντισημισμό στην Αυστραλία, Τζούλι Νέιθαν, είχε αναφερθεί στον Κοτρέλ, στην ομάδα Antipodean Resistance και στην επικίνδυνη διάδοση της θεωρίας συνωμοσίας της «λευκής αντικατάστασης» ή αλλιώς «λευκής γενοκτονίας». Ο Τάραντ, βάσει και όσων έγραψε στο μανιφέστο του, ήταν θιασώτης της ίδιας παρανοϊκής θεωρίας, σύμφωνα με την οποία εφαρμόζεται στην Ευρώπη ένα οργανωμένο σχέδιο αντικατάστασης των ντόπιων πληθυσμών από μουσουλμάνους μετανάστες.

Πέρα από τα ηλεκτρονικά ίχνη του, αστυνομικές και διπλωματικές

αρχές σε διάφορα ευρωπαϊκά κράτη προσπαθούν τις τελευταίες ημέρες να ανασυνθέσουν τις διαδρομές από τα ταξίδια του Τάραντ. Ο 28χρονος Αυστραλός πέρασε και από την Ελλάδα τουλάχιστον τρεις φορές το 2016. Οι δύο από αυτές δεν έχουν κάποιο ερευνητικό ενδιαφέρον καθώς ο Τάραντ φαίνεται πως είχε απλώς ταξιδέψει με πτήσεις transit μέσω του αεροδρομίου «Ελευθέριος Βενιζέλος». Στην τρίτη περίπτωση, όμως, έμεινε για ημέρες σε ελληνικό έδαφος. Σύμφωνα με αστυνομικές πηγές, ταξίδεψε αεροπορικά από την Κωνσταντινούπολη για την Αθήνα στις 20 Μάρτιου 2016 και την ίδια ημέρα βρέθηκε στο Ηράκλειο της Κρήτης.

Κατακραυγή εναντίον Τραμπ για το Γκολάν

Αποδοκιμάζουν την αναγνώριση της κατοχής Αραβες, Ε.Ε., Ρωσία

Αυτή τη φορά ο Ντόναλντ Τραμπ κατάφερε να ενώσει συμμάχους και πολεμίους του Σύρου προέδρου Μπασάρ αλ Ασαντ σε κοινό μέτωπο. Η αιφνίδια τοποθέτηση του Αμερικανού προέδρου, μέσω Twitter, υπέρ της αναγνώρισης της ισραηλινής κατοχής στα συριακά Υψώματα του Γκολάν αντιμετώπισε την αποδοκισμένη από κάθε άλλη φορά να απελευθερώσει αυτό το πολύτιμο κομμάτι συριακής εθνικής γης με όλα τα διαθέσιμα μέσα». Τα Υψώματα του Γκολάν κατελήφθησαν από το Ισραήλ στον Πόλεμο των Εξι Ημερών, το 1967, και το μεγαλύτερο μέρος τους ενσωματώθηκε στο κράτος του Ισραήλ το 1981, ενέργεια που καταδικάστηκε από τα Ηνωμένα Έθνη και θεωρείται μέχρι σήμερα παράνομη από τη διεθνή κοινότητα.

Υποστηρικτής της συριακής αντιπολίτευσης εναντίον του προέδρου Ασαντ, ο Ταγίρ Ερντογάν βρέθηκε στο ίδιο μήκος κύματος με τη Δαμασκό, καυτηριάζοντας τον Τραμπ. «Οι ατυχείς δηλώσεις του Αμερικανού προέδρου για τα Υψώματα του Γκολάν έφεραν την περιοχή στο

χειλός νέας κρίσης», τόνισε ο Τούρκος πρόεδρος, μιλώντας σε σύνοδο του Οργανισμού Ισλαμικής Συνεργασίας. «Οι προσπάθειες των Ηνωμένων Πολιτειών να νομιμοποιήσουν τις ενέργειες του Ισραήλ που παραβιάζουν το διεθνές δίκαιο θα έχουν ως συνέπεια περισσότερη βία και οδύνη στην περιοχή», πρόσθεσε ο Τούρκος υπουργός Εξωτερικών Μεβλούτ Τσαβούσογλου.

Τον Δεκέμβριο του 2017, η κυβέρνηση Τραμπ αναγνώρισε την Ιερουσαλήμ ως πρωτεύουσα του

Προεκλογικό δώρο στον Νετανιάχου, η ξαφνική ανακίνηση του θέματος από τον Αμερικανό πρόεδρο μέσω Twitter.

Ισραήλ, παραβιάζοντας τις αποφάσεις του ΟΗΕ, γεγονός που καταδικάστηκε από την Ε.Ε., τη Ρωσία, την Κίνα και την πλειονότητα της διεθνούς κοινότητας. Το προχθεσινό tweet του προέδρου Τραμπ, αν και δεν ισοδυναμεί, ακόμη, με επίσημη αναγνώριση, δεν ήταν κεραυνός εν αιθρία. Στο Κογκρέσο οι φωνές υπέρ της αναγνώρισης της ισραηλινής κατοχής στο Γκολάν ενισχύονται το τελευταίο διάστημα, ενώ την περασμένη εβδομάδα το Στέιτ Ντιπάρτμεντ άλλαξε τον χαρακτηρισμό των Υψωμάτων του Γκολάν – αντί για «κατεχόμενα από το Ισραήλ», τα χαρακτήρισε «ελεγχόμενα από το Ισραήλ». Η ανακί-



Σκοπιά Ισραηλινών στρατιωτών στο όρος Μπεντάλ, στο κατεχόμενο από το Ισραήλ τμήμα των Υψωμάτων του Γκολάν, πάνω από τη συριακή πόλη Κουνέιτρα.

νηση του θέματος τη συγκεκριμένη χρονική στιγμή ήταν εξ αντικειμένου προεκλογικό δώρο του Τραμπ προς τον Νετανιάχου, ενόψει των βουλευτικών εκλογών, οι οποίες προβλέπονται δύσκολες για τον Ισραηλινό πρωθυπουργό.

Στις Βρυξέλλες, η εκπρόσωπος Τύπου της Ε.Ε. δήλωσε ότι η Ενωση δεν έχει αλλάξει θέση και δεν αναγνωρίζει ισραηλινή κυριαρχία στο Γκολάν. Την ευχή ότι η τοποθέτηση Τραμπ θα μείνει στο επίπεδο της έκκλησης εξέφρασε ο εκπρόσωπος Τύπου του Κρεμλίνου Ντμίτρι Πεσκόφ, προσθέτοντας ότι παρόμοιες ενέργειες μπορούν να αποσταθεροποιήσουν την ήδη τεταμένη κα-

τάσταση στη Μέση Ανατολή.

Στο μεταξύ, ο Αμερικανός υπουργός Εξωτερικών Μάικ Πομπέο έφθασε την Παρασκευή στη Βηρυτό, όπου θα έχει διαβουλεύσεις με κύριο αντικείμενο τις αμερικανικές ανησυχίες για τον ενισχυμένο ρόλο της Χεζμπολάχ στην πολιτική ζωή του Λιβάνου. Η μαχητική, φιλοϊσραηλική οργάνωση των σιτών έχει τρεις υπουργούς στην κυβέρνηση και 70 βουλευτές σε σύνολο 128. Ο πρόεδρος του Λιβάνου Μισέλ Αούν δήλωσε ότι οι κυρώσεις που έχουν επιβάλει οι ΗΠΑ στη Χεζμπολάχ πλήττουν όλους τους Λιβανέζους.

REUTERS, A.P.

Αγνοια δηλώνει για τα sms του Κούσνερ ο Αμερικανός πρόεδρος

Ο Αμερικανός πρόεδρος Τραμπ δήλωσε αγνοία για τους ανεπίσημους διαύλους επικοινωνίας που διατηρούσε ο γαμπρός του Τζάρεντ Κούσνερ με ξένους αξιωματούχους, κατά παράβαση των κανονισμών του Λευκού Οίκου. Η αγνοία για τα μηνύματα του Κούσνερ στην πλατφόρμα WhatsApp έρχεται σε αντίθεση με την ιερή αγκυρά που είχε επιδείξει ο Τραμπ στην υπόθεση των emails που έστειλε η πρώην ΥΠΕΕ Χίλαρι Κλίντον από τον σέρβερ του σπιτιού της.

Σε επιστολή του προς τον Λευκό Οίκο, ο επικεφαλής της επιτροπής ελέγχου της Βουλής των Αντιπροσώπων Ελάντζα Κάμινγκς αναφέρει ότι έως τον Δεκέμβριο του 2018 ο Κούσνερ χρησιμοποιούσε συστηματικά το WhatsApp για κρατικές υποθέσεις. Ο Κάμινγκς ζητεί περισσότερες πληροφορίες από τον συνήγορο του Κούσνερ.

Επισημώς, δεν υπάρχουν πληροφορίες για το περιεχόμενο των συνομιλιών, αν και ο πρώην πρόεδρος των ΗΠΑ στο ΝΑΤΟ Ιβό Ντάλντερ επικαλέστηκε ανώτατο αξιωματούχο που έκανε λόγο για το «κουαρτέτο του WhatsApp». Σύμφωνα με τον αξιωματούχο, ο Κούσνερ, ο πρίγκιπας διάδοχος της Σαουδικής Αραβίας Μοχάμεντ μπιν Σαλμάν, η πρίγκιπας διάδοχος του Αμπού Ντάμπι Μοχάμεντ μπιν Ζαγιέντ και ο πρωθυπουργός του Ισραήλ Μπέντζαμιν Νετανιάχου είχαν συστηματικά συνομιλίες μέσω WhatsApp. «Τι κουαρτέτο», σχολίασε ο Ντάλντερ. «Και όλα αυτά μέσω ενός μη ασφαλούς διαύλου επικοινωνίας». «Δεν γνωρίζω τίποτα γι' αυτό. Δεν το έχω ακούσει ποτέ», δήλωσε ο Ντόναλντ Τραμπ λίγο πριν αναχωρήσει από τον Λευκό Οίκο για να περάσει το Σαββατοκύριακο στο θέρετρο Μαραλάγκο στη Φλόριδα. Για λόγους ασφαλείας των επικοινωνιών αλλά και ενημέρωσης των κρατικών αρχών απαγορεύεται στους αξιω-



Η Βουλή ζητεί πληροφορίες για τις επικοινωνίες του Τζ. Κούσνερ.

Συνδρομή του Λευκού Οίκου στη διερεύνηση του ζητήματος ζητάει ο Ελ. Κάμινγκς – Υπόνοιες και για την κόρη του προέδρου, Ιβάνκα.

ματούχους να επικοινωνούν μέσω ανεπίσημων διαύλων.

Στην επιστολή του προς τον Λευκό Οίκο, ο Κάμινγκς σημειώνει ότι ενδέχεται να έχει παραβεί τη νομοθεσία αυτή και η σύμβουλος της τη διερεύνηση του ζητήματος και σημειώνει ότι, σε περίπτωση που συνεχιστεί η μη συμμόρφωση προς τα αιτήματα για παροχή πληροφοριών, «η επιτροπή θα χρησιμοποιήσει άλλα μέσα».

REUTERS, A.P.

Οι σφαίρες έφθασαν έως την Ευρώπη

Εντονες προεκλογικές αντιπαραθέσεις φέρνει το μακελειό στο Κράισττιστερς

Της **ΞΕΝΙΑΣ ΚΟΥΝΑΛΑΚΗ**

Ο **πολιτικός** απόηχος της πολύνεκρης ρατσιστικής επίθεσης σε δύο τζαμιά στο Κράισττιστερς της Νέας Ζηλανδίας την περασμένη εβδομάδα, είναι ήδη ορατός, καθώς η ένταση μεταξύ χριστιανικών και μουσουλμανικών πληθυσμών που πυροδότησε γίνεται αντικείμενο εκμετάλλευσης και από τις δύο πλευρές, οδηγώντας σε αναβίωση μιας σύγκρουσης πολιτισμών ή θρησκειών.

Το γεγονός ότι πάνω σε όπλο του Αυστραλού δράστη υπήρχε χαραγμένη η λέξη «Τουρκοφάγος», ενώ στο διαταραγμένο μανιφέστο του στοχοποιούνταν οι Τούρκοι με ιστορικές αναφορές στη ναυμαχία της Ναυπάκτου (1571) που οδήγησε στην καταστροφή του οθωμανικού στόλου, έδωσε το έναυσμα στον Τούρκο πρόεδρο Ταγίπ Ερντογάν να «θυματοποιήσει» τη χώρα του και να συσπειρώσει την εκλογική του βάση. Έχει, λοιπόν, εντάξει στην προεκλογική του εκστρατεία το βίντεο που τράβηξε ο ίδιος ο δράστης στη διάρκεια του μακελειού, παρά τις σφοδρές επικρίσεις που έχουν διατυπωθεί εις βάρος του για την εργαλειοποίηση της σφαγής. Αξίζει να σημειωθεί ότι το επίμαχο βίντεο έχει αποσυρθεί από όλες τις πλατφόρμες κοινωνικής δικτύωσης, που δέχθηκαν μάλιστα οξεία κριτική επειδή έδρασαν με μεγάλη καθυστέρηση. Ενόψει των κρίσιμων δημοτικών εκλογών στις 31 Μαρτίου, ο Ερντογάν προβάλλει σε γιγαντοσκόπες πλάνα από την επίθεση, απειλεί ότι θα επιστρέψουν σε φέρετρα όσοι τολμήσουν να πλῆξουν την Τουρκία και ζητεί την επαναφορά της θανατικής ποινής για τον σφαγέα του Κράισττιστερς. Επικρίνοντας τη Νέα Ζηλανδία και την Αυστραλία για την αποστολή στρατευμάτων στην Τουρκία κατά τη μάχη της Καλλίπολης στον Α΄ Παγκόσμιο, ο Τούρκος πρόεδρος έσπευσε να αποδώσει αντι-ισλαμικό προσανατολισμό στα κίνη-

τρα των δύο χωρών. «Τι δουλειά είχατε εδώ; Δεν είχαμε προβλήματα μαζί σας, γιατί ήρθατε όλο αυτόν τον δρόμο μέχρι εδώ;» αναρωτήθηκε ρητορικά ο Ερντογάν, για να απαντήσει στη συνέχεια: «Ο μοναδικός λόγος ήταν: εμείς είμαστε μουσουλμάνοι, εκείνοι χριστιανοί». Την Πέμπτη έγινε προσπάθεια να ανασκευαστούν από την Αγκυρα οι υπόνοιες περί σταυροφορίας, με πηγές της τουρκικής προεδρίας να κατηγορούν τα ΜΜΕ ότι απομόνωνσαν φράσεις του Ερντογάν, με αποτέλεσμα να αλλοιωθεί το νόημα των λόγων του. Η Αυστραλία εμφανίστηκε να

Ο Ταγίπ Ερντογάν έχει εντάξει στην καμπάνια του το βίντεο που τράβηξε ο δράστης, προκαλώντας την έντονη αντίδραση του Οκλαντ.

επανεξετάζει την έκδοση ταξιδιωτικής οπηγίας για όσους υπηκόους της επσκεπτονται την Τουρκία, η οποία ούτως ή άλλως είναι σε λίστα με τις χώρες που απαιτούν αυξημένη προσοχή λόγω της απειλής τρομοκρατικής επίθεσης. Προχθές μετέβη επίσης στην Τουρκία ο υπουργός Εξωτερικών της Νέας Ζηλανδίας, Ουίνστον Πίτερς, για να μεταφέρει ο ίδιος το μήνυμα στην Αγκυρα ότι το πένθος της χώρας του γίνεται αντικείμενο εκμετάλλευσης από την Τουρκία για εσωτερικούς πολιτικούς σκοπούς. Ήδη έχει επιδοθεί σχετικό διάβημα στον Τούρκο πρόββη στη χώρα, καθώς το Οκλαντ ανησυχεί ότι με αυτού του είδους την επιθετική ρητορική κινδυνεύουν οι ζωές των Νεοζηλανδών στην Τουρκία. Υποψίες για αντίποινα κίνηση, εξάλλου, αυτήν την εβδομάδα η επίθεση που σημειώθηκε στην Ουτρέχτη της Ολλανδίας, όταν ένο-

μεταρρυθμιση των νόμων περί οπλοκατοχής στη χώρα της.

Η ίδια εμφανίστηκε φορώντας μια μαύρη μαντίλα και παρηγόρησε τις οικογένειες των θυμάτων. Πρόκειται για μια καταπληκτική χειρονομία, με δεδομένες τις αντιδράσεις που προκαλεί η κάλυψη της κεφαλής των μουσουλμάνων γυναικών στα

Η υποδειγματική στάση της Νεοζηλανδής πρωθυπουργού απέναντι στην τραγωδία του Κράισττιστερς και οι προκλήσεις που έχει να αντιμετωπίσει.

διάφορα δυτικά κράτη. Και, όπως φαίνεται, οι Νεοζηλανδοί ακολουθούσαν το παράδειγμά της. Οι πολίτες δηλώνουν ότι ο δράστης της επίθεσης δεν τους εκπροσωπεί, εκτοντάδες δωρεές γίνονται για τις οικογένειες των θυμάτων, βιβλία συλλυπητηρίων υπογράφονται και άνθη τοποθετούνται έξω από τα τεμένη.

Ο εθνικός ύμνος

Την περασμένη Κυριακή, στις εκκλήσεις της Νέας Ζηλανδίας οι πιστοί τραγούδσαν τον εθνικό ύμνο που αναφέρεται σε «ανθρώπους κάθε πίστης και φυλής» που συγκεντρώνονται ενώπιον του θεού σε μια «ελεύθερη χώρα».

Η Αρντερν, την επομένη των



Με φόντο έναν τυραννόσαυρο, ο Ταγίπ Ερντογάν εγκαινίασε την Τετάρτη θεματικό πάρκο στην Τουρκία. Την προηγούμενη εβδομάδα, επίσης, προσπάθησε να εκμεταλλευθεί το μακελειό στη Νέα Ζηλανδία ενόψει των εκλογών της 31ης Μαρτίου, επιτιθέμενος σε Αυστραλία και Νέα Ζηλανδία για τη Μάχη της Καλλίπολης!

Ο γερουσιαστής που ήθελε «τελική λύση»

Όταν αποδείχθηκε ότι ο δράστης της σφαγής στα δύο τεμένη ήταν Αυστραλός, η πατρίδα του βυθίστηκε σε υπαρξιακές ανησυχίες, με τη συζήτηση στη χώρα να επικεντρώνεται στο κατά πόσον ο ρατσισμός και η ρητορική μίσους έχουν «κανονικοποιηθεί». Μάλιστα, ένας ακροδεξιός γερουσιαστής εξέδωσε ανακοίνωση στην οποία απέδωσε τις ευθύνες για τη σφαγή στη μετανάστευση των μουσουλμάνων. Ο Φρέιζερ Ανινγκ ήταν ο γερουσιαστής που απομονώθηκε από όλα τα κόμματα πέρυσι όταν χρησιμοποίησε τη φράση «τελική λύση» μέσα στη Βουλή, ενώ ταυτόχρονα ζήτησε απαγόρευση της μετανάστευσης των μουσουλμάνων. Η λαϊκή αγανάκτηση γι' αυτήν τη δήλωση ήταν διάχυτη με 1,4 εκατ. ανθρώπους να υπογράφουν κείμενο με το οποίο ζητούν την παραιτήσή του, ενώ οι συνάδελφοί του δεσμεύθηκαν ότι θα τον αποπέμψουν από το σώμα. Παρά την κατακραυγή όμως, για πολλούς το μακελειό δεν αποτέλεσε έκπληξη, αφού η συζήτηση για τους μετανάστες έχει γίνει εδώ και καιρό τοξική στη χώρα και μια επίθεση εναντίον μουσουλμάνων εθωρείτο θέμα χρόνου.

πλος άνοιξε πυρ μέσα σε τραμ και προκάλεσε τον θάνατο τριών ανθρώπων. Το γεγονός ότι ο ύποπτος είναι ο γεννημένος στην Τουρκία 37χρονος Γκοκμέν Τανίς προκάλεσε ανησυχίες για την επιρροή που θα μπορούσαν να έχουν τα ρεβανσιστικά λόγια του Ερντογάν. Αν και προς το παρόν δεν είναι σαφές κατά πόσον ο Τανίς είχε κίνητρο την τρομοκρατία ή εμφανιζότο από προσωπικές διαφορές, ενθαρρυνμένος και από τη ριζοσπαστικοποιημένη ιδεολογία του, τα δύο γεγονότα συνδέθηκαν και είχαν αντίκτυπο

και στις ολλανδικές τοπικές εκλογές της περασμένης Τετάρτης. Η κρίσιμη αναμέτρηση έλαβε χώρα δύο 24ωρα μετά το αμόκ του Τανίς στο τραμ και ενώ όλα τα κόμματα ανέστειλαν την προεκλογική τους εκστρατεία, το ακροδεξιό κόμμα Φόρουμ για τη Δημοκρατία (FvD) του Τιερί Μποντέ συνέχισε ακάθεκτο, κατηγορώντας μάλιστα τον πρωθυπουργό Μαρκ Ρούτε και τη μεταναστευτική του πολιτική για την επίθεση στο τραμ της Ουτρέχτης. Το σοκ στην κοινή γνώμη ευνόησε τη λαϊκιστική ρητορική

Στις περιφερειακές της Ολλανδίας το ακροδεξιό FvD αναδείχθηκε πρώτη δύναμη – 48 ώρες μετά την επίθεση με τρεις νεκρούς σε τραμ.

του και το Φόρουμ αναδείχθηκε ισχυρότερη δύναμη στις περιφερειακές εκλογές. «Η αλαζονεία και η πληθιότητα» των κυβερνώντων κομμάτων «τιμωρήθηκαν», υπογράμμισε ο Τιερί Μποντέ, επικεφαλής του FvD, απευθυνόμενος στους υποστηρικτές του. «Το είδαμε τη Δευτέρα στην Ουτρέχτη, βιαστές και κλέφτες είναι ελεύθεροι. Είναι ντροπή», υπογράμμισε ο Μποντέ, αναφερόμενος στο πλούσιο ποινικό μητρώο του δράστη.

Θεωρίες συνωμοσίας

Στο μεταξύ, ο δράστης της επίθεσης στη Νέα Ζηλανδία άφησε πίσω του ένα μανιφέστο, γεμάτο από θεωρίες συνωμοσίας με σκοτεινές ελίτ που απεργάζονται την αντικατάσταση της λευκής πλειοψηφίας στη Δύση από μετανάστες και πρόσφυγες, μουσουλμάνους εισβολείς, που καταλήγουν να αποικήσουν τις χώρες φιλοξενίας

τους. Η εξέλιξη καθίσταται επικτή επειδή, κατά τη γνώμη του, οι πολυπολιτισμικές, αριστερές ελίτ αποδεικνύονται αδύναμες να ανακατίσουν τις μεταναστευτικές ροές. Αν αναλύσει κανείς τις απόψεις του, θα παρατηρήσει ότι δεν απέχουν πολύ από την καμπάνια του Ούγγρου πρωθυπουργού Βίκτορ Ορμπαν κατά του Σόρος και της Ε.Ε., έναν συνδυασμό αντισημιτικής και ισλαμοφοβικής ρητορικής, που μετεξελίχθηκε όμως σε μία από τις πιο βίαιες επιθέσεις στην ιστορία της Νέας Ζηλανδίας.

Η ριζοσπαστικοποίηση του δράστη, σε αντίθεση με των προκατόχων του, έγινε εξ ολοκλήρου ψηφιακά, όπως σημειώνει το περιοδικό Σπεκτέιτορ. Αν ο ακροδεξιός Άνερς Μπέρνινγκ Μπρέιβικ, ο οποίος σκότωσε 77 νέους στη Νορβηγία τον Ιούλιο του 2011, κατάφερε να μην εντοπιστεί από τις δικωτικές αρχές πριν από τη δολοφονική του επίθεση, παρόλο που είχε αφήσει κάποιο φυσικό ίχνος αγοράζοντας ζιζανιοκτόνα και όπλα, ο Τέναντ ήταν σαν να μην υπήρχε ποτέ εκτός Διαδικτύου, είναι αόρατος, επέκεινα του Ιντερνετ. Ο ίδιος άλλωστε εξήγησε ότι επιπρεάστηκε ως προς τις εθνικιστικές του απόψεις από έναν χρήστη- φίλο του, ενώ διδάχθηκε τη βία μέσω του Fortnite, του εθιστικού online παιχνιδιού.

Τζασίντα Αρντερν, το αντίπαλον δέος πολιτικών τύπου Τραμπ, Ορμπαν

Του **SUSHIL AARON THE NEW YORK TIMES**

Η **πρωθυπουργός** της Νέας Ζηλανδίας, Τζασίντα Αρντερν, ήταν υποδειγματική όσον αφορά την αντίδρασή της στην τραγωδία του Κράισττιστερς, όπου 50 μουσουλμάνοι δολοφονήθηκαν σε δύο τεμένη από έναν Αυστραλό υποστηρικτή της «λευκής ανωτερότητας» και τους συνεργούς του.

Η Αρντερν έστειλε ένα ηχηρό μήνυμα, αγκαλιάζοντας τη μουσουλμανική κοινότητα των μεταναστών και τονίζοντας αμέσως μετά την επίθεση ότι «η Νέα Ζηλανδία είναι σπίτι τους και αυτοί είναι εμείς». Χαρακτήρισε το συμβάν τρομοκρατική επίθεση και επέμεινε ότι η χώρα θα απορρίψει τον βίαιο εξτρεισμό.

Η Τζασίντα Αρντερν, 38 ετών, ανέλαβε την πρωθυπουργία τον Οκτώβριο του 2017, αφού προκάλεσε μαζικό ενθουσιασμό γύρω από το πρόσωπό της, οδηγώντας το Εργατικό Κόμμα της Νέας Ζηλανδίας σε νίκη. Ωστόσο, το κύρος της ως μία σοβαρή προοδευτική πολιτικός δεν επηρεάστηκε από τη μεγάλη δημοτικότητά της. Ακόμα και σήμερα έρχεται πρώτη στις δημοσκοπήσεις, παρότι κάποιες από τις πολιτικές επιλογές της κρίνονται με αυστηρότητα. Τα γεγονότα στο Κράισττιστερς σηματοδοτούν ένα σημείο καμπής για την Αρντερν και τη Νέα Ζηλανδία. Αναμένεται να εξαγγείλει εξειδικευμένες προτάσεις για τη



Φορώντας μαύρα ρούχα και μαύρη μαντίλα, η 38χρονη πρωθυπουργός της Νέας Ζηλανδίας, Τζασίντα Αρντερν, έσπευσε να παρηγορήσει τους συγγενείς των θυμάτων του μακελειού.

επιθέσεων, προσπάθησε να ενσχύσει τη Δημοκρατία και να ενεχυώσει πάνω από τις ατομικές προκαταλήψεις. Αναγνωρίζει ότι η πολιτική είναι εκείνη που αποφασίζει για τις εθνικές προτεραιότητες και δίνει τις κατευθύνσεις σε μια κοινωνία η οποία εξαφνα βρέθηκε αντιμέτωπη με ανοικτά τραύματα. Θυμίζει στους Νεοζηλανδούς την πολυεθνική σύνθεση του έθνους τους. Στην πραγματικότητα, είπε στον Ντόναλντ Τραμπ ότι ο καλύτερος τρόπος με τον οποίο θα μπορούσε να υποστηρίξει τη Νέα Ζηλανδία είναι προσφέροντας «συμπόνια και αγάπη για όλες τις μουσουλμανικές κοινότητες».

Μιλώντας στο κοινοβούλιο, την

Τρίτη, δήλωσε προς τις οικογένειες που πενθούσαν: «Δεν μπορούμε να γνωρίζουμε τον πόνο σας, αλλά μπορούμε να βαδίσουμε πλάι σας σε κάθε στάδιο». Επίσης, τόνισε ότι δεν πρόκειται να αναφέρει ποτέ το όνομα του τρομοκράτη, αποστερώντας του τη «φήμη που θέλησε να αποκτήσει». Ζήτησε, εξάλλου, από όλους «να αναφέρονται στα ονόματα αυτών που χάθηκαν και όχι στο όνομα αυτού που έκοψε το νήμα της ζωής τους».

Η Αρντερν αναδεικνύεται ως η σαφής προοδευτική αντίθεση στους δεξιούς ισχυρούς άνδρες, όπως είναι ο Αμερικανός πρόεδρος Ντόναλντ Τραμπ, ο Βίκτορ Ορμπαν της Ουγγαρίας και ο Να-

ρέντρα Μόντι της Ινδίας, η σταδιοδρομία των οποίων έχει οικοδομηθεί πάνω στην ανελεύθερη, αντιμουσουλμανική ρητορική.

Αλλά την ίδια στιγμή και η Νέα Ζηλανδία είναι μια ξεχωριστή χώρα, η οποία διαθέτει έναν εθνικό πολιτισμό, που ανάλογός του δεν υπάρχει σε Ευρώπη και Αμερική. Η απομόνωσή της και η απόσταση που τη χωρίζει από τα υπόλοιπα κράτη καθιστά ορατή τη διακριτή της φύση. Οι διαφορές γίνονται με ευκολία αισθητές. Πρόκειται για μια πανέμορφη χώρα, που έχει πληθυσμό πέντε εκατομμυρίων και έκταση μεγαλύτερη από αυτή της Βρετανίας. Διαθέτει μια σταθερή και ανεπτυγμένη οικονομία, αλλά και έναν βηματισμό και μια θεωρία ζωής που συχνά μοιάζουν να συγκρούονται με τις απαιτήσεις της σύγχρονης ζωής.

Μετανάστες από άλλα κράτη έρχονται εύκολα σε επαφή με τους πολύ φιλικούς Νεοζηλανδούς και συχνά εκπλήσσονται βλέποντας παιδιά και ενήλικους να περπατούν ξυπόλυτοι στους δρόμους. Υπάρχουν εξαιρετικές δημόσιες βιβλιοθήκες, αλλά και παραλίες, κόλποι και πάρκα. Οι κοινωνικοί σύνδεσμοι είναι σημαντικοί, η εξισορρόπηση εργασίας - ζωής έχει σημασία και τα μακρά Σαββατοκύριακα είναι ιερά.

Δημόσιες συμβουλευτικές υπηρεσίες βοηθούν τους μετανάστες να εγκατασταθούν. Οι δρόμοι της είναι ασφαλείς, τα σχολεία δωρεάν και το κόστος της πανεπιστη-

μιακής φοίτησης χαμηλό. Μπορεί οι Νεοζηλανδοί να παραπονούνται για την έλλειψη δημόσιων επενδύσεων στον τομέα της υγειονομικής περίθαλψης, αλλά για έναν ξένο, η εκεί πραγματικότητα είναι εντυπωσιακή. Ενδεικτικά, η χορήγηση συνταγογραφούμενων αντιβιοτικών κοστίζει μόλις 3,43 δολάρια ΗΠΑ.

Τα προβλήματα

Βέβαια, και αυτή η χώρα έχει τα προβλήματά της. Υπάρχει στεγαστικό πρόβλημα, οι Μαορί ζητούν αποζημιώσεις για την περιθωριοποίησή τους, την ίδια στιγμή που κανείς δεν συζητεί για θέματα ψυχικής υγείας.

Η Αρντερν έχει έναν δύσκολο δρόμο μπροστά της προκειμένου να διασφαλίσει ότι το προφίλ της χώρας της δεν πρόκειται να αλλάξει. Οι προκλήσεις που αντιμετωπίζει είναι παρόμοιες με αυτές σε άλλα δημοκρατικά κράτη. Μένει να δούμε αν, στην περίπτωση της, οι πρωτοβουλίες που θα ληφθούν μπορούν να υπερισχύσουν της δεξιάς υποκοουλτούρας, που ενισχύεται από την τεχνολογία, τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και τα όπλα.

Όλα αυτά αποτελούν προκλήσεις, γεμάτες κίνδυνο για έναν φιλελεύθερο πολιτικό. Δεν είναι εύκολο να διαχειριστεί κανείς μια κοινότητα που πενθεί και ταυτόχρονα ένα έθνος του οποίου η εικόνα έχει υποστεί πλήγμα. Σήμερα, ωστόσο, η ηθική της καθαρότητα αποτελεί πηγή έμπνευσης για ολόκληρο τον κόσμο.

Ηλύσια Πεδία... μάχης μεταξύ Μακρόν και «Κίτρινων Γιλέκων»

Ο Γάλλος πρόεδρος καταφεύγει σε σκληρά αστυνομικά μέτρα μετά τις ταραχές

Αντιμέτωπος με τη συνεχιζόμενη κρίση των «Κίτρινων Γιλέκων» βρέθηκε για μία ακόμη φορά ο Γάλλος πρόεδρος Εμανουέλ Μακρόν το Σάββατο 16 Μαρτίου. Η εισβολή των ταραξιών στη λεωφόρο των Ηλυσίων Πεδίων και οι εκτεταμένες καταστροφές σε σύμβολα του γαλλικού καταναλωτισμού και της παριζιάνικης ντόλτσε βίτα υποχρέωσαν την κυβέρνηση να διατάξει την αλλαγή της ηγεσίας του αστυνομικού σώματος στην πρωτεύουσα και να ανακοινώσει σειρά αυστηρών μέτρων με στόχο την αποφυγή ανάλογων περιστατικών.

Παρά τις απαιτήσεις της δεξιάς και της αριστερής αντιπολίτευσης, όμως, η κυβέρνηση του πρωθυπουργού Εντουάρ Φιλίπ συνεχίζει να στηρίζει τον προερχόμενο από το Σοσιαλιστικό Κόμμα υπουργό Εσωτερικών Κριστόφ Καστανέρ. Τα νέα μέτρα αφορούν την απαγόρευση των διαδηλώσεων στη λεωφόρο των Ηλυσίων Πεδίων και σε άλλα κεντρικά σημεία γαλλικών πόλεων, εφόσον διαπιστωθεί η παρουσία «ακραίων στοιχείων» μεταξύ των διαδηλωτών, και την ενίσχυση των αμφιλεγόμενων μεθόδων των ομάδων της BRI (Μονάδα Αναζήτησης Επέμβασης), άνδρες και γυναίκες της οποίας δρουν με πολιτικά, εντοπίζοντας και συλλαμβάνοντας ταραξίες διαδηλωτές μέσα στο πλήθος.

Ο «μεγάλος διάλογος»

Την ίδια ώρα, η εκτελεστική εξουσία ανακοίνωσε την πρόθεσή της να αναμορφώσει ριζικά τις γραφειοκρατικές δομές της αστυνομίας στις πρωτεύουσες, πρωτοβουλία που εξασφάλισε ήδη την άτυπη έγκριση των συνδικάτων της αστυνομίας. Η εμμονή στη χρήση αστυνομικών μεθόδων, όμως, στερεί από τον πρόεδρο



Κιόσκι πώλησης εφημερίδων και περιοδικών παραδομένο στις φλόγες –με φόντο την Αψίδα του Θριάμβου– κατά τη διάρκεια της διαδήλωσης των «Κίτρινων Γιλέκων» το περασμένο Σάββατο.

Μέχρι το περασμένο Σάββατο το Ελιζέ θεωρούσε ότι οι κινητοποιήσεις βρίσκονταν σε ύφεση.

Μακρόν τη δυνατότητα να δρέψει τις δάφνες του φιλόδοξου και τολμηρού «μεγάλου διαλόγου», που άνοιξε πριν από το νέο έτος με αφορμή τα αιτήματα των «Κίτρινων Γιλέκων». Η πρωτοβουλία αυτή, που έφερε στελέχη του κυβερνητικού κόμματος και τον ίδιο τον πρόεδρο σε κοινόπτες όλης της χώρας για ανοικτές συζητή-

σεις με τους πολίτες, θάφτηκε από τον κοπετό των εντυπωσιακών και ανησυχητικών εικόνων διαδηλώσεων στα Ηλύσια Πεδία. Η εσφαλμένη αυτοπεποίθηση του προέδρου, ο οποίος είχε θεωρήσει πως η κινητοποίηση των «Γιλέκων» βρισκόταν σε ύφεση, αντικαταστάθηκε από ανακοινώσεις για αυστηρά μέτρα καταστολής και από σκληρήνση της κυβερνητικής ρητορικής στην Εθνοσυνέλευση, με το κυβερνητικό κόμμα να καταγγέλλει το αριστερό κόμμα Ανυπότακτη Γαλλία του Ζαν-Λικ Μελανσόν για πθική συνέργεια στις ταραχές του περασμένου Σαββάτου.

Την ίδια στιγμή, η ομόφωνη καταδίκη από μέρους των μέσων

ενημέρωσης κατά του κινήματος των «Κίτρινων Γιλέκων» μοιάζει να έχει το αντίθετο από το επιθυμητό αποτέλεσμα. Η δαιμονοποίηση των «Γιλέκων» από δημοσιογράφους και σχολιαστές οδηγεί στη συσπείρωσή τους, προσδίδοντας τους εικόνα αδικών δικόμων πολιτικών αντιφρονούντων. Η αρνητική στάση των μέσων ενημέρωσης, ιδιοκτησίας συνήθως βαθύπλουτων επιχειρηματιών, έχει οξύνει την καχυποψία του γαλλικού κοινού απέναντι στον δημοσιογραφικό κόσμο. Οι πολίτες καταφεύγουν έτσι ολοένα και πιο συχνά σε αντισυμβατικά μέσα ενημέρωσης, όπως το Le Media TV, προσκείμενο στο αριστερό κόμμα Ανυπότακτη Γαλλία, και το TV Liberte, που στηρίζει τον ακροδεξιό Εθνικό Συναγερμό της Μαρίν Λεπέν.

Χωρίς στρατηγική υπομονή

Η απόφαση του προέδρου Μακρόν να στραφεί στην καταστολή για την αντιμετώπιση του κινήματος των «Κίτρινων Γιλέκων» δείχνει ότι παρά τις εντυπωσιακές οικονομικές περγαμνές του και την επιτυχία του ως ανώτατου τραπεζικού στελέχους, ο 42χρονος πρόεδρος δεν διαθέτει ακόμη την απαιτούμενη στρατηγική υπομονή, ικανή να αντέξει στις προκλήσεις του δρόμου. Τα δρακόντεια μέτρα καταστολής, που είχαν φανεί αποτελεσματικά για τον τότε υπουργό Εσωτερικών Νικολά Σαρκοζί στην αντιμετώπιση των ταραχών στα υποβαθμισμένα προάστια το 2005, ενδέχεται να αποδειχθούν αντιπαραγωγικά για την πάταξη ενός κινήματος με τα πολυσυλλεκτικά χαρακτηριστικά των «Κίτρινων Γιλέκων», που έχουν προσελκύσει στις τάξεις τους πολίτες από κάθε περιοχή της χώρας και από κάθε κοινωνική τάξη.

REUTERS

Ο Γκοντό, ο ξιφομάχος των Μόντι Πάιθον και η γάτα Brexit

Δύσκολες ώρες για την Τερέζα Μέι

Της αναποκρίριάς μας στις ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ

ΕΛΕΝΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗ

Μια μεγαλύτερη από ό,τι αναμενόταν... άτακτη «δόση» Brexit έλαβαν οι Ευρωπαίοι ηγέτες την Πέμπτη καθώς κατέληξαν να συζητούν για οκτώ ώρες τι θα κάνουν με την επικείμενη έξοδο της Μεγάλης Βρετανίας, τη στιγμή που η χώρα φλέρταρε επικίνδυνα με το καταστροφικό σενάριο να φύγει από την ευρωπαϊκή οικογένεια χωρίς συμφωνία. Το αποτέλεσμα της Συνόδου Κορυφής δεν ήταν άλλο από μια ευρωπαϊκή φόρμουλα, στην οποία για άλλη μία φορά δεν ελήφθη τελική απόφαση, αλλά μετατέθηκε η ημερομηνία αποχώρησης του Ηνωμένου Βασιλείου από τις 29 Μαρτίου στις 12 Απριλίου.

Οι 27 Ευρωπαίοι ηγέτες αποφάσισαν να δώσουν στην Τερέζα Μέι παράταση τριών εβδομάδων με στόχο να καταφέρει αυτή τη φορά να περάσει τη συμφωνία εξόδου από το βρετανικό Κοινοβούλιο. Αν όντως γίνει αυτό την επόμενη εβδομάδα, τότε η παράταση θα είναι έως τις 22 Μαΐου, αν όμως καταψηφιστεί, τότε η Μεγάλη Βρετανία πρέπει μέχρι τις 12 Απριλίου να αποφασίσει τα επόμενα βήματά της, δηλαδή κατά πόσον θα ζητήσει μεγαλύτερη παράταση (άνω των εννέα μηνών) συμμετέχοντας στις ευρωεκλογές του Μαΐου ή θα εξέλθει ατάκτως.

Αρνητική ατμόσφαιρα

Το γεγονός ότι τα τελευταία δύο χρόνια δεν υπήρχε σύνοδος κορυφής που το Brexit να μη βρισκόταν στην ατζέντα έχει δημιουργήσει μια ιδιαίτερα αρνητική ατμόσφαιρα για την Τερέζα Μέι, με πολλούς ηγέτες πλέον να εκφράζονται ανοιχτά με ειρωνικό τόνο ή ακόμη και κοροϊδευτικά σχόλια για την κατάσταση στην οποία βρίσκεται η χώρα της. Από τη Γαλλίδα υπουργό Ευρωπαϊκών Υποθέσεων Ναταλί Λουαζό, η οποία δήλωνε ότι έχει ονομάσει τη γάτα της «Brexit» αφού, όπως είπε, η γάτα συνθίζει να την ξυπνάει για να της ανοίξει να βγει έξω και μόλις της ανοίγει την πόρτα αυτή δεν

βγαίνει, μέχρι τον Λουξεμβούργιο πρωθυπουργό Ξαβιέ Μπετέλ, που είπε πως «έχω το συναίσθημα ότι είμαστε σε μια αίθουσα αναμονής, περιμένοντας τον Γκοντό».

«Ο Γκοντό δεν ήρθε ποτέ, ελπίζω αυτή τη φορά να έρθει», έλεγε με χιούμορ πριν προσέλθει στη σύνοδο, αναφερόμενος στην τραγικωμωδία του Μπέκετ. Ο πρωθυπουργός της Ολλανδίας, Μαρκ Ρούτε, ήταν ακόμη πιο εύρων στις δηλώσεις του, καθώς παρομοίασε τη Βρετανίδα πρωθυπουργό με χαρακτήρα των Μόντι Πάιθον στην κωμωδία «Γερό Δισκοπότηρο», στην οποία αρνείται να δεχτεί την ήττα του σε μία ξιφομαχία παρόλο που έχει χάσει όλα του τα άκρα!

Ίσως όμως το πιο ταπεινωτικό περιστατικό που βίωσε κατά τη διάρκεια της Συνόδου Κορυφής η Τερέζα Μέι ήταν ότι, μετά

Η Σύνοδος Κορυφής της Πέμπτης αποφάσισε να της δώσει παράταση τριών εβδομάδων για να περάσει τη συμφωνία εξόδου από το βρετανικό Κοινοβούλιο.

την τοποθέτηση της, αποχώρησε από την αίθουσα, όπως συνηθίζεται, για να μείνουν μόνοι τους οι 27 ηγέτες. Στο πρόγραμμα αναμενόταν η συζήτηση να τελειώσει το απόγευμα και κατά τη διάρκεια του δείπνου οι ηγέτες να περνούσαν στη συζήτηση για τις σχέσεις Ευρωπαϊκής Ένωσης - Κίνας, στην οποία θα συμμετείχε και η κ. Μέι. Καθώς η συζήτηση συνεχίστηκε έως αργά το βράδυ, η ίδια αποκλείστηκε από το δείπνο και κατέληξε να τρώει μόνη της στα γραφεία της αντιπροσωπείας της. Αυτή τη στιγμή, πέρα από την έλλειψη εμπιστοσύνης που αντιμετωπίζει από τους υπόλοιπους Ευρωπαίους ηγέτες, δέχεται και αφόρητες πιέσεις να παραιτηθεί και από το ίδιο της το κόμμα.



Η Βρετανίδα πρωθυπουργός Τερέζα Μέι αποχωρεί σκεπτική από τη Σύνοδο Κορυφής. Η συμπεριφορά πολλών συναδέλφων της ήταν από ειρωνική έως ταπεινωτική για τη στάση της Βρετανίας.

Προς «βουβές» εκλογές βαδίζει η Ισπανία

«Θα κριθούν από τις γυναίκες και τους νέους», λένε οι ειδικοί

Ο Χοθέ Τεθάνος σηκώνει τα χέρια ψηλά. Ο επικεφαλής του ισπανικού Κέντρου Κοινωνιολογικών Ερευνών (CIS), του ινστιτούτου που μετράει σε τακτά χρονικά διαστήματα τον πολιτικό σφυγμό της χώρας, αδυνατεί να προβεί σε εκτιμήσεις για το αποτέλεσμα των βουλευτικών εκλογών της 28ης Απριλίου. Μιλώντας στην εκπομπή «20 minutos», ο Τεθάνος σημειώνει ότι η πολιτική συμπεριφορά των Ισπανών είναι ρευστή, καθώς η παραδοσιακή ταύτιση με τα μεγάλα κόμματα έχει διαρραγεί.

«Αυτό που μπορούμε να ξέρουμε είναι ποιες είναι οι τάσεις: ότι το Σοσιαλιστικό Κόμμα θα πάρει τις περισσότερες ψήφους και ότι η δύναμή του αυξάνεται. Ότι το Vox (σ.σ. το ακροδεξιό κόμμα που εισήλθε πρόσφατα στο Κοινοβούλιο της Ανδαλουσίας) επίσης έχει

Οι τάσεις δείχνουν άνοδο των Σοσιαλιστών και του ακροδεξιού Vox, σταθερό το Λαϊκό Κόμμα και σε πτώση Podemos και Ciudadanos.

αυξητικές τάσεις, χωρίς να ξέρουμε πόσες ψήφους θα λάβει, γιατί υπάρχει κρυφή ψήφος. Βλέπουμε ότι το (αριστερό) Podemos υποχωρεί, το ίδιο και το (φιλελεύθερο) Ciudadanos, ενώ το Λαϊκό Κόμμα μένει σταθερό. Οι εκλογές θα κριθούν την τελευταία εβδομάδα από την ψήφο των γυναικών και των νέων». Η κυβέρνηση μειοψηφίας του σοσιαλιστή πρωθυπουργού

Πέδρο Σάντσεθ έπεσε έχοντας χάσει τη στήριξη των καταλανικών αυτονομιστικών κομμάτων. Οι λίστες που κατήρτισαν τα κόμματα αυτά ενόψει εκλογών επιβεβαιώνουν ότι το χάσμα διευρύνεται, καθώς όλες οι μετριοπαθείς φωνές, που θα μπορούσαν να υποστηρίξουν ένα διάλογο με τη Μαδρίτη, έχουν εξαφανιστεί από τα ψηφοδέλτια. «Ο πρώην πρόεδρος της Καταλωνίας, Κάρλες Πουτζντεμόν, προτιμάει να επιστρέψει η Δεξιά στη Μαδρίτη, ώστε να συσπειρώσει τους αυτονομιστές, ενώ επιμένει να μην γίνει καμία διαπραγμάτευση εάν δεν αναγνωριστεί η αρχή της αυτοδιάθεσης», σημείωσε η γαλλική «Μοντ». Η εφημερίδα προσθέτει με νόημα ότι ο Πουτζντεμόν μετέβη στο Βέλγιο για να διαφύγει από την ισπανική δικαιοσύνη «και τώρα μιλάει από

το Βατερλώ για αντιπαράθεση». Ενώ ο Σάντσεθ θα δυσκολευθεί να αναστήσει τη συμφωνία του με τους αυτονομιστές, ο δεξιός πόλος δείχνει πιο συνεκτικός. Ο επικεφαλής του Λαϊκού Κόμματος, Πάμπλο Κασάδο, εμφανίζεται πρόθυμος να λάβει από το Vox κοινοβουλευτική στήριξη, ενώ ταυτόχρονα διαχωρίζει τη θέση του από τις πιο ακραίες προτάσεις του κόμματος, όπως εκείνη περί νομιμοποίησης της οπλοκατοχής, χωρίς όρους και προϋποθέσεις. «Η Ισπανία είναι μία από τις χώρες με τη μικρότερη εγκληματικότητα και τις λιγότερες ανθρωποκτονίες αναλογικά με τον πληθυσμό», σημείωσε ο Κασάδο, κατηγορώντας τον επικεφαλής του Vox για «δημαγωγία και έλλειψη σεβασμού προς το έργο που επιτελούν τα σώματα ασφαλείας».

Σκληραίνει η στάση των Ευρωπαίων έναντι της Κίνας

Αυστηρότερους όρους συνεργασίας αναμένεται να θέσουν οι Ευρωπαίοι στην Κίνα, ύστερα από τη Σύνοδο Κορυφής των Βρυξελλών. Χαρακτηριστική ήταν η εισήγηση της Κομισιόν, στην οποία η αναδυόμενη υπερδύναμη αποκαλούνταν για πρώτη φορά «ουστηρικός αντίπαλος» της Ένωσης.

Η ευρωπαϊκή πολιτική έναντι της Κίνας αναμενόταν να είναι το υπ' αριθμόν ένα αντικείμενο της διήμερης συνόδου, αλλά η πρώτη ημέρα των εργασιών της θυσιάστηκε στις περιπέτειες του Brexit. Οι Ευρωπαίοι ηγέτες αναμετρήθηκαν με τα διλήμματα που αντιμετωπίζει η Ένωση,

Χαρακτηριστική ήταν η εισήγηση της Κομισιόν, στην οποία η αναδυόμενη υπερδύναμη αποκαλούνταν για πρώτη φορά «ουστηρικός αντίπαλος» της Ένωσης.

σε μια περίοδο κατά την οποία οι ΗΠΑ έχουν κηρύξει εμπορικό πόλεμο στην Κίνα.

«Η Κίνα είναι εταίρος μας, αλλά και ανταγωνιστής μας», δήλωσε ο Αυστριακός καγκελάριος Σεμπάστιαν Κουρτς, υποστηρί-

ζοντας ότι η μεγάλη ασιατική δύναμη δεν μπορεί να απολαμβάνει τα πλεονεκτήματα χώρας του τρίτου κόσμου στο πλαίσιο του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου, τη στιγμή που ετοιμάζεται να γίνει η μεγαλύτερη οικονομία του κόσμου. Η Ε.Ε. δεν ακολούθησε τις ΗΠΑ στον εμπορικό πόλεμο ούτε υπέκυψε στις πιέσεις για αποκλεισμό της κινεζικής εταιρείας τηλεπικοινωνιών Huawei από τα δίκτυα 5G. Ωστόσο, πιέζει την Κίνα να ανοίξει περισσότερο τις αγορές της και θέτει αυστηρότερους όρους ασφαλείας στο πεδίο των νέων τεχνολογιών.

«Σφάινα» στην προσπάθεια

διαμόρφωσης ενιαίου ευρωπαϊκού μετώπου έναντι του Πεκίνου αποτελεί η επίσκεψη του Κινέζου προέδρου Σι Τζινπίνγκ στη Ρώμη. Χθες, αναμενόταν να υπογραφεί συμφωνία με την οποία η Ιταλία θα γίνει η πρώτη χώρα του G7 που θα συμμετάσχει στο μεγαλύτερο σχέδιο του Σι για τον σύγχρονο «Δρόμο του Μεταξιού», εξέλιξη που έχει θορυβήσει την Ουάσινγκτον. Σήμερα, ο Σι αναμένεται να μεταβεί στο Παρίσι για συναντήσεις με Μακρόν, Μέρκελ και Γιούνκερ, ενώ για τις 9 Απριλίου έχει προγραμματιστεί σύνοδος κορυφής Ε.Ε. - Κίνας στις Βρυξέλλες.

REUTERS, A.P.

Τρεις υποψήφιοι στις εκλογές της Βόρειας Μακεδονίας

Μεταξύ τριών υποψηφίων θα κληθούν να επιλέξουν οι ψηφοφόροι τ στις προεδρικές εκλογές της 21ης Απριλίου, σύμφωνα με την ανακοίνωση της εκλογικής επιτροπής.

Ο Στέβο Πεντάροφσκι, εθνικός συντονιστής της Βόρειας Μακεδονίας για το ΝΑΤΟ, θα αναμετρηθεί με την καθηγήτρια Συνταγματικού Δικαίου Γκορντάνα Σιλιάνοφσκα και τον καθηγητή του Πανεπιστημίου του Τετόβου, Μπλερίμ Ρέκα.

Επικρατέστεροι για την είσοδο στην αναμέτρηση του δεύτερου γύρου, που θα διεξαχθεί στις 5 Μαΐου, είναι ο 56χρονος Πεντάροφσκι και η 65χρονη Σιλιάνοφσκα. Ο Πεντάροφσκι είναι ο υποψήφιος

του κυβερνητικού συνασπισμού που αποτελείται από τους Σοσιαλδημοκράτες του πρωθυπουργού Ζόραν Ζάεφ και το αλβανικό DUI του οποίου ηγείται ο Αλί Αχμέτι. Η Σιλιάνοφσκα, η πρώτη γυναίκα που διεκδικεί το ύπατο αξίωμα, είναι υποψήφια του συντηρητικού VMRO-DPMNE, από το οποίο προέρχεται ο απερχόμενος πρόεδρος Γκιόργκι Ιβάνοφ.

Ο τρίτος υποψήφιος, Μπλερίμ Ρέκα, που υποστηρίζεται από τα αντιπολιτευόμενα αλβανικά κόμματα BESA και Συμμαχία για τους Αλβανούς, έχει ελάχιστες πιθανότητες πρόκρισης στον δεύτερο γύρο.

«Ο Τραμπ, τα μείλ της Κλίντον και εγώ»

Το βιβλίο του Τζορτζ Παπαδόπουλου, ανθρώπου-κλειδί στην έρευνα για πιθανή ρωσική εμπλοκή στις αμερικανικές εκλογές

Της **ΜΑΡΙΑΝΝΑΣ ΚΑΚΑΟΥΝΑΚΗ**

Το βιβλίο του Τζορτζ Παπαδόπουλου έχει απ' όλα: μυστικά και ιστορίες από την προεκλογική εκστρατεία του Τραμπ στην οποία εργάστηκε, αποκαλύψεις για το πώς άνοιξαν οι πιο δύσκολες πόρτες των υπουργείων στην Ελλάδα, περιλαμβάνει παρακολουθήσεις από πράκτορες διαφόρων χωρών και βέβαια άγνωστες λεπτομέρειες για το πώς ξεκίνησε η έρευνα για πιθανή εμπλοκή της Ρωσίας στις αμερικανικές εκλογές. Είναι η ιστορία, ή τουλάχιστον η εκδοχή, του νεαρού ομογενούς που παραλίγο να φτάσει στον Λευκό Οίκο, αλλά τελικά βρέθηκε στη φυλακή.

Εκεί, σε ένα κελί ξεκινάει η αφήγηση. Είναι 28 Ιουλίου του 2017 και οι συγκρατούμενοί του προσπαθούν να τον πείσουν πως δεν είναι και τόσο άσχημα: «Οι φτερούγες κοτόπουλου τις Τετάρτες είναι πεντανόστιμες», του λένε. Εκείνος δεν μπορεί να πιστέψει αυτό που ζει. Αύπνος και φοβισμένος προσπαθεί να κωνέψει ότι ίσως αντιμετωπίζει ποινή φυλάκισης 25 ετών. Την προηγούμενη ημέρα βρισκόταν στην Ελλάδα. Μόλις το αεροπλάνο του προσγειώθηκε στην Ουάσινγκτον τον συνέλαβαν. «Αυτό συμβαίνει όταν δουλεύεις για τον Τραμπ και τους Ρώσους», ισχυρίζεται πως του είπαν. «Αυτό το βιβλίο είναι η ιστορία μου. Ο εφιάλτης μου και ελπίζω η λύτρωσή μου», θα γράψει στον πρόλογο του «Στόχος Βαθός κράτους» («Deep state target»). Λίγες ημέρες πριν από την επίσημη κυκλοφορία του, η «Κ» το παρουσιάζει αποκλειστικά.

Ο «Έλληνας» της καμπάνιας

Στο βιβλίο αναφέρεται συνεχώς στην ελληνική του καταγωγή, στη σχέση του με την Ελλάδα και τις επαφές του εδώ. «Για πολλούς στην προεκλογική εκστρατεία ήμουν «ο Έλληνας»». Γεννήθηκε στην Αμερική αλλά γρήγορα η οικογένειά του μετακόμισε στη Θεσσαλονίκη. «Όταν στα τέσσερά μου επέστρεψα στο Σικάγο, μιλούσα καλύτερα τα ελληνικά», γράφει. Σπούδασε στην Αμερική και στην Αγγλία και το 2010 ξεκίνησε να εργάζεται για το Ινστιτούτο Hudson στην Ουάσινγκτον. Γρήγορα κατάλαβε πως ήταν απαραίτητο να δικτυωθεί και πως ο καλύτερος τρόπος ήταν μέσω της ελληνοαμερικανικής κοινότητας. Σε μια δεξίωση γνωρίζει τον Αριστείδη Καρτζιά. «Εντυπωσιάστηκα. Επιτέλους ένας ομογενής που είχε επαφές με πολιτικούς, όχι μέσω της Εκκλησίας», σκέφτηκε. Ο Παπαδόπουλος του μιλάει για τα ενδιαφέροντά και τις ιδέες του στα ενεργειακά: «Η κατάρρευση στις σχέσεις Ισραήλ και Τουρκίας είναι μια καλή ευκαιρία για να επενδύσουμε στις σχέσεις Ελλάδας, Κύπρου και Ισραήλ». Ο Καρα-



Σύμφωνα με τον Τζορτζ Παπαδόπουλο (φωτ.), ο καθηγητής Τζόζεφ Μισφούντ του υποσχέθηκε ότι θα τον βοηθούσε να κανονίσει ένα ραντεβού Πούτιν - Τραμπ και του εκμυστηρεύθηκε ότι οι Ρώσοι έχουν χιλιάδες μείλ της Κλίντον.

«Ακουσα πως οι Ρώσοι έχουν τα μείλ της Κλίντον», είπε στον Νίκο Κοτζιά. Ο υπουργός, σύμφωνα με τον Παπαδόπουλο, αλλάζει χρώμα και τόνο: «Μην το επαναλάβεις αυτό ποτέ».

τζάς πείθεται και δίνει στο Hudson Institute μια επιταγή 100.000 δολαρίων για να αναλύσει ο 25χρονος τότε Τζορτζ τις ιδέες του και να τις παρουσιάσει σε ένα συνέδριο.

Η μετοχή «Ντόναλντ»

Το καλοκαίρι του '15 βρίσκεται στη δουλειά όταν βλέπει στην τηλεόραση τον Τραμπ να ανακοινώνει την υποψηφιότητά του. «Ανέφερα πως ίσως έχει πιθανότητα να κερδίσει και όλοι γελοούσαν μαζί μου», θυμάται. Ο ίδιος είδε τον Τραμπ σαν μια μετοχή. «Πρέπει να αγοράσω τώρα που είναι χαμηλά», σκέφτεται και στέλνει μείλ στον Κόρεϊ Λέουαντσουσι (στενό συνεργάτη

και μετέπειτα υπεύθυνο επικοινωνίας του Τραμπ). Του γράφει ποιος είναι και επιγραμματικά τα ενδιαφέροντά του: «Ελλάδα, Κύπρος, Ισραήλ, ενεργειακή, υπέρ της επιχειρηματικότητας, αμεϊλικτος λομπίστας». Εκείνος του απαντάει: «Θα σε φέρω σε επαφή με τους κατάλληλους ανθρώπους στην καμπάνια». Καθυστερεί να το κάνει όμως και ο Τζορτζ αποφασίζει να δοκιμάσει άλλη στρατηγική: να δουλέψει στην καμπάνια ενός άλλου Ρεπουμπλικανού υποψηφίου, ώστε όταν εκείνος αποχωρήσει από την κούρσα να προσπαθήσει να μεταπηδήσει στον Τραμπ – και έτσι γίνεται.

Τον Μάρτιο του 2016 περνάει από τηλεφωνική συνέντευξη με τον στενό συνεργάτη του Τραμπ, Σαμ Κλόβις. Συζητούν τα ενδιαφέροντά του αλλά και την ανάγκη να βελτιωθούν οι σχέσεις με τη Ρωσία. «Είσαι ο τέλειος άνθρωπος για τη δουλειά», του λέει και του προτείνει μια άμισθη θέση ως σύμβουλος εξωτερικής πολιτικής. Πριν ξεκινήσει, συμμετέχει σε ένα συνέδριο στην Ρώμη και εκεί γνωρίζει έναν καθηγητή, τον Τζόζεφ Μισφούντ, που θα παίξει καταλυτικό ρόλο στη μετέπειτα περιπέτειά του. «Θα σε



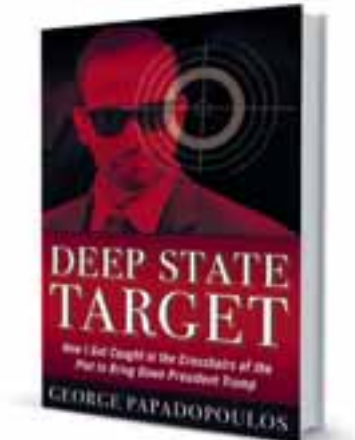
Στη Θεσσαλονίκη (αριστερά) έμεινε μέχρι τα τέσσερά του χρόνια, προτού επιστρέψει στο Σικάγο. Όπως περιγράφει στο βιβλίο του «Στόχος βαθθός κράτους», πολύ γρήγορα κατάλαβε ότι ο καλύτερος τρόπος να δικτυωθεί ήταν μέσω της ελληνοαμερικανικής κοινότητας.



Στιγμιότυπο που είχε αναρτηθεί στο Twitter του (υποψηφίου προέδρου τότε) Τραμπ, την 31η Μαρτίου 2016, από συνάντηση με θέμα την εθνική ασφάλεια. Τρίτος από αριστερά, ο Τζορτζ Παπαδόπουλος.

γνωρίσω σε όποιον χρειάζεται για να γίνει ένα ραντεβού μεταξύ Τραμπ και Πούτιν», του λέει. Λίγες ημέρες αργότερα τον προσκαλεί σε δείπνο με μια γυναίκα που του συστήνει ως ανιψιά του Πούτιν. «Η Ολγα θα είναι ο άνθρωπός σου στη Μόσχα». Ο Παπαδόπουλος είναι ενθουσιασμένος και στέλνει τα νέα στην ομάδα του Τραμπ. «Ενδιαφέροντα νέα. Μη δεσμευθείς όμως σε τίποτα ακόμη (...) Έκανες καλή δουλειά!» του απαντούν.

Λίγες ημέρες αργότερα, θα γνωρίσει τον ίδιο τον Τραμπ. Υπό δρακόντεια μέτρα ασφαλείας τον οδηγούν μαζί με άλλους συμβούλους σε ένα δωμάτιο συσκέψεων. Αντί πρωινού τους βγάζουν μπολ με σοκολάτες Σνίκερς. «Είμαι σε επαφή με ανθρώπους στην Ευρώπη που θέλουν πολύ να οργανώσουν ένα ταξίδι σας στη Ρωσία», θα πει ο Παπαδόπουλος στον Τραμπ, αφού συστηθεί. Στην αίθουσα σιγή. Ο Τραμπ κουνάει το κεφάλι σαν να επεξεργάζεται την ιδέα. «Τι λες Τζεφ;» ρωτάει τον Ξέσιονς. «Είναι καλή ιδέα. Να το δούμε», απαντά εκείνος. Πίσω στο Λονδίνο, συνεχίζει τις επαφές και κρατάει ενήμερη την ομάδα Τραμπ για κάθε



βήμα. Στις 26 Απριλίου συναντάει ξανά τον Μισφούντ. Παίρνουν μαζί πρωινό και εκεί ο καθηγητής του ρίχνει τη «βόμβα». «Οι Ρώσοι έχουν βρώμα για τη Χίλαρι Κλίντον. Έχουν μείλ, χιλιάδες μείλ». Ο Παπαδόπουλος ισχυρίζεται πως πάγωσε με το που το άκουσε και δεν το συζήτησε περαιτέρω. Συνέχισε όμως την επικοινωνία μαζί του. «Του έγραψα πως είμαι ευγνώμων για τη βοήθεια και πως εάν καταφέρναμε αυτή τη συνάντηση θα ήταν κάτι το ιστορικό». Όσο για την πληροφορία για την Κλίντον; Ισχυρίζεται πως δεν τη μετέφερε πουθενά. Τουλάχιστον όχι ακόμη. Θα το κάνει αργότερα σε ένα υπουργικό γραφείο στην Ελλάδα.

Το ταξίδι στην Ελλάδα

Μέσα Μαΐου έρχεται στην Αθήνα. Γράφει στους ανθρώπους του Τραμπ πως έχει δύο στόχους: να κατανοήσει καλύτερα τις σχέσεις Ελλάδας - Αμερικής (για να κερδίσουν την ψήφο της ομογένειας) και να μάθει περισσότερα για τον ρόλο του ΝΑΤΟ στη Μεσόγειο. Ενα από τα πρώτα ραντεβού είναι με τον τότε υπουργό Εθνικής Αμύ-

νης Πάνο Καμμένο. Φτάνοντας στο εστιατόριο του ζητούν τη συσκευή του τηλεφώνου. «Πρέπει να βγάλουμε την μπαταρία», του λένε. Οι δύο άνδρες πίνουν ούζο και χαλίζονται. «Ο Πάνος ήταν ευχάριστος και πολύ αστειός. Είχαμε απίστευτη χημεία», γράφει και μεταφέρει τον διάλογό τους: «Παπαδόπουλε, ο Ομπάμα με δουλεύει. Ο Κάρτερ (σ.σ. τότε ομόλογός του) με ρεζίλεψε, έβαλε την υφυπουργό του να με συναντήσει. Θεωρούν πως είμαι Ρωσόφιλος. Αλλά εγώ θέλω να είμαι ο καλύτερος φίλος του ΝΑΤΟ. Στόχος μου είναι να μεταφερθούν τα πυρηνικά όπλα από τη βάση Ιντσιρλίκ της Τουρκίας στη Σούδα. Πρέπει να με φέρεis σε επαφή με τον Αμερικανό πρόεδρο και τον ακόλουθο Αμυνας εδώ». Ο Παπαδόπουλος την επομένη συναντάει τον Παλι, ακόλουθο Αμύνης, και του μιλάει για τον Καμμένο. «Λίγες ημέρες αργότερα ο Παλι με τον πρόεδρο θα συναντήσουν τον Πάνο. Και οι δύο πλευρές θα με ευχαριστήσουν για τη διαμεσολάβηση», γράφει.

Θανάσιμο λάθος;

Ο Παπαδόπουλος περιγράφει λεπτομερώς και τις συναντήσεις που είχε με τον Αιγύπτιο πρόεδρο (χάρη σε αυτή την επαφή ισχυρίζεται πως ο Τραμπ θα συναντήσει αργότερα τον πρόεδρο Σίσι) αλλά και τον τότε υπουργό Εξωτερικών κ. Κοτζιά. «Μία ακόμη φιλική συνάντηση. Μας έφεραν καφέ και φρούτα και μου είπε πως αύριο, εκεί που κάθομαι θα κάθεται ο Πούτιν». Το σχολείο αυτό τον έκανε να τα χάσει και να πει κάτι που, όπως λέει, δεν είχε πει σε κανέναν μέχρι τότε: «Ακουσα πως οι Ρώσοι έχουν τα μείλ της Κλίντον». Ο υπουργός σύμφωνα με τον Παπαδόπουλο αλλάζει χρώμα και τόνο: «Μην το επαναλάβεις αυτό ποτέ». Ο Παπαδόπουλος φεύγει από την Ελλάδα αγχωμένος για το εάν έκανε ένα θανάσιμο λάθος.

Πίσω στην Αμερική, οι άνθρωποι της καμπάνιας του λένε πως θα αναλάβει τους Έλληνες ψηφοφόρους του Τραμπ. Κάποιοι του εκμυστηρεύονται πως η προεκλογική εκστρατεία είναι στην πραγματικότητα ένας οικονομικός τρόπος να προμοτάρει ο Τραμπ το όνομα και την επιχείρησή του. Ο ίδιος, του είπαν, δεν θεωρούσε ποτέ πως θα κέρδιζε το χρίσμα – πόσο μάλλον την προεδρία. Και όμως στις 9 Νοεμβρίου του 2016 εκλέγεται «κατά λάθος» πρόεδρος. Το τηλεφώνω του Παπαδόπουλου παίρνει φωτιά. Δέχεται μεταξύ άλλων συγχαρητήριο τηλεφώνημα από τον Έλληνα πρωθυπουργό. Από το υπουργείο Εξωτερικών της Αγγλίας του προωθούν το συγχαρητήριο γράμμα της Μέι και του ζητούν να μεσολαβήσει ώστε να μιλήσει με τον νέο πρόεδρο. «Νιώθω πως πλησιάζω στον Λευκό Οίκο», γράφει.

Η νέα αμερικανική βάση στην... Κάρπαθο και η σύλληψη από το FBI

Ενα μήνα μετά τις εκλογές γνωρίζει τον πατέρα Καρλότσο. «Εναν από τους πιο δικτυωμένους ανθρώπους που έχω γνωρίσει. Ξέρει προσωπικά και μιλάει με τους πάντες και από τα δύο κόμματα», γράφει. Το μήνυμά του, είναι το εξής: «Θα σε γνωρίσω στον Πρίμπους (μετέπειτα προσωπάρχης) και θα σε βοηθήσει να μπεις στον Λευκό Οίκο. Αλλά θέλω να έρθεις μαζί μου στη Δράμα για ένα συνέδριο». Ο Παπαδόπουλος δέχεται. «Προφανώς θέλει να δείξει πως έχει μαζί του έναν σύμβουλο του Τραμπ», σκέφτεται. Στο ταξίδι όμως απογοητεύεται. «Με προσεγγίζουν διάφοροι που θεωρούν πως θα πείσω τον Τραμπ να χτίσει ξενοδοχείο στην Αθήνα. Μάταια τους λέω πως δεν έχω καμία σχέση με τις επιχειρήσεις του».

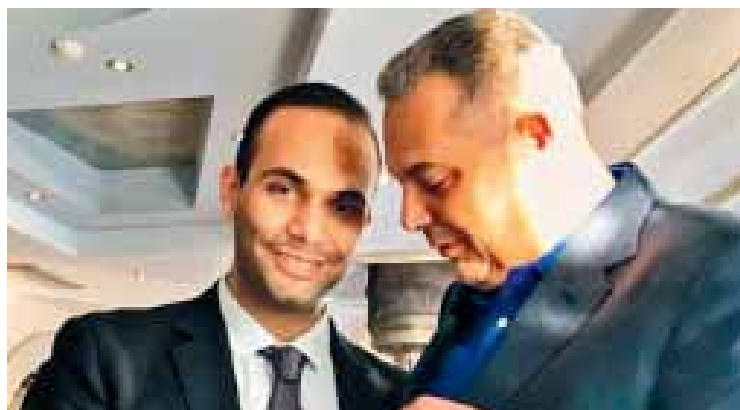
Ταξιδεύει και στην Κύπρο και συναντά τον πρόεδρο Νίκο Αναστασιάδη. Καπνίζει πούρο και είναι ευδιάθετος. «Ευτυχώς που κέρδισε ο Τραμπ», του λέει. Ο Κύπριος πρόεδρος θέλει να διώξει τις βρετανικές βάσεις και να έρθουν Αμερικανοί. Ο Παπαδόπουλος γράφει πως είχε

μια εκτεταμένη συνομιλία και με τον Καμμένο, όπου συζητήσαν την ιδέα μιας νέας αμερικανικής βάσης στην Κάρπαθο, αλλά και τη δυνατότητα να μειωθεί το χρέος με αντάλλαγμα την πρόσβαση σε φυσικούς

Στην Ελλάδα αντιμετωπίζεται ως διασημότητα. Γίνεται κριτής σε τοπικά καλλιστεία, γλεντιάει, δέχεται προτάσεις για δουλειά.

πόρους της χώρας. Μεταφέρει όλα τα παραπάνω στον Μάικλ Φλιν και σε άλλους: «Η απάντησή τους είναι ενθουσιώδης», γράφει.

Λίγες ημέρες μετά την ορκωμοσία έχει την πολυπόθητη τηλεφωνική συνέντευξη για μια δουλειά στην κυβέρνηση. Το τηλεφώνω χτυπάει αλλά δεν είναι αυτός που περιμένει: «Είμαστε από το FBI.



Σύμφωνα με τον Παπαδόπουλο, ο τότε υπουργός Αμυνας Πάνος Καμμένος του είχε πει: «Θέλω να είμαι ο καλύτερος φίλος του ΝΑΤΟ. Στόχος μου είναι να μεταφερθούν τα πυρηνικά όπλα από τη βάση Ιντσιρλίκ της Τουρκίας στη Σούδα».

θέλουμε να σου μιλήσουμε». Ο Παπαδόπουλος θεωρεί πως του κάνουν πλάκα. «Ξυριζόμαι αλλά εννοείται να μιλήσουμε. Πού είστε;». «Ανοιξτε μας», του φωνάζουν έξω από την πόρτα του. Του ζητούν να τους ακολουθήσει και τον προειδοποιούν «Αν πεις την αλήθεια δεν θα μιλήξεις». Τον ανακρίνουν για όλες τις συναντήσεις που είχε και

τον ρωτούν: «Ποιος γνώριζε για την ανάμειξη της Ρωσίας;». «Κανείς εξ όσων γνωρίζω», τους απαντά. Επιμένουν. Ο Παπαδόπουλος νιώθει άβολα και αποφασίζει να αναφέρει τον Μισφούντ και τα μείλ της Κλίντον. Τον ρωτούν ημερομηνίες, αλλά δεν τους λέει την αλήθεια. Επιστρέφει σπίτι και αποσύρει την αίτησή του για δουλειά. «Τα όνειρά μου έπε-

σαν στον υπόνομο», γράφει.

Στις 16 Φεβρουαρίου τον ξαναφωνάζουν. Θέλουν να μάθουν ποιος από την ομάδα Τραμπ πήξε για τα μείλ. Ο Παπαδόπουλος επιμένει πως δεν έχει μιλήσει σε κανέναν. (Ακόμα και σήμερα επιμένει πως ο μοναδικός άνθρωπος στον οποίο το είπε είναι ο Κοτζιάς. Όταν αποκαλύπτεται πως το είχε πει και στον Αυστραλό πρόεδρο στο Λονδίνο, το αρνείται υποστηρίζοντας πως έχει πέσει θύμα πλεκτάνης και πως ο Μισφούντ ήταν βαλτός από το «βαθύ κράτος» για να κατηγορηθεί ο ίδιος και η κυβέρνηση Τραμπ για ανάμειξη της Μόσχας στις εκλογές.)

Οι επόμενες εβδομάδες είναι δύσκολες για τον Τζορτζ: «Το FBI έχει έναν τρόπο να σου κάνει τη ζωή κόλαση (...) Ανακρίνουν φίλους και γνωστούς. Όλοι απομακρύνονται σαν να έχω λέπρα». Αποφασίζει να έρθει στην Ελλάδα για να ξεχαστεί. Στο αεροδρόμιο όμως λίγο πριν μπει στο αεροσκάφος τον σταματούν. «Θα επιστρέψεις;» τον ρωτούν αυστηρά και του ζητούν

στοιχεία επικοινωνίας δικών του στην Ελλάδα. «Δεν ξέρω εάν έχω μανία καταδίωξης, αλλά νιώθω πως με παρακολουθούν παντού», γράφει για τη διαμονή του στην Αθήνα και στη Μύκονο. Την ίδια στιγμή βέβαια, αντιμετωπίζεται παντού –από πολιτικούς αλλά και απλούς ανθρώπους– ως διασημότητα. Γίνεται κριτής σε τοπικά καλλιστεία, γλεντιάει, δέχεται προτάσεις για δουλειά. Οι διακοπές όμως τελειώνουν και με το που επιστρέφει στην Αμερική συλλαμβάνεται από το FBI υπό άκρα μυστικότητα. Δέχεται να συνεργαστεί μαζί τους, αν και στη συνέχεια γράφει πως το μετανιώνει. Η ποιινή του –14 ημέρες κράτησης για ψευδή κατάθεση– ήταν η πρώτη ετυμπαγορία στην έρευνα του FBI, που ξεκίνησε ουσιαστικά από τον νεαρό ομογενή. Όσο για τα μελλοντικά σχέδιά του; Είναι αποφασισμένος να ασχοληθεί με την πολιτική: «Δεν νιώθω σαν πρώην κατάδικος. Νιώθω πατριώτης και αγωνιστής. Και αυτό ακριβώς σκοπεύω να είμαι», γράφει στον επίλογο του βιβλίου.

Τοπίο στην ομίχλη τα δυτικά Βαλκάνια

Η δυσарέσκεια των λαών για τις κυβερνήσεις τους, τα παζάρια Αλβανίας - Σερβίας για το Κόσοβο και οι εύθραυστες ισορροπίες

Του **ΣΤΑΥΡΟΥ ΤΖΙΜΑ**

Ήταν σαν σήμερα, πριν από είκοσι χρόνια ακριβώς: 24 Μαρτίου του 1999. Είχε φέξει για τα καλά όταν στις 8 π.μ. τοπική ώρα η πόλη του Βελιγραδίου σείστηκε. Πύραυλοι Τόμακοκ και Κρουζ, που εκτοξεύτηκαν από αεροπλανοφόρα και υποβρύχια στην Αδριατική και άλλοι από αεροσκάφη B52 και Στελθ, έπληξαν στρατιωτικούς στόχους στα περίχωρα της σερβικής πρωτεύουσας. Η «καταιγίδα» των ΝΑΤΟϊκών βομβών εναντίον της Γιουγκοσλαβίας είχε ξεσπάσει. Θα διαρκέσει 78 ημέρες, διαλύοντας τις υποδομές της Σερβίας και φέρνοντας τη χώρα πολλά χρόνια πίσω. Δύο χιλιάδες πύραυλοι και βόμβες άφησαν πίσω τους ερείπια και, μολοντί επίσημα ακριβή στοιχεία δεν υπάρχουν, υπολογίζεται ότι σκότωσαν από πεντακόσιους έως δύο χιλιάδες ανθρώπους και τραυμάτισαν περίπου έξι χιλιάδες. Στο γεωπολιτικό επίπεδο διαμόρφωσαν τον σημερινό συνοριακό χάρτη της Βαλκανικής, ακρωτηριάζοντας μια χώρα, τη Σερβία, και δημιουργώντας από το μηδέν ένα νέο κράτος, αυτό που αναγνωρίζεται από τις περισσότερες χώρες του πλανήτη με το όνομα Δημοκρατία του Κοσόβου.

Φτώχεια και εθνικισμοί

Σήμερα, δύο δεκαετίες μετά τους βομβαρδισμούς, η ειρήνη και η σταθερότητα, στο όνομα της οποίας έπεσαν οι πύραυλοι και οι βόμβες, εξακολουθούν να μην «πατούν» γερά στα δυτικά Βαλκάνια. Οι λαοί της πρώην Γιουγκοσλαβίας μπορεί να απέκτησαν, χύνοντας άφθονο αίμα, τα δικά τους εθνικά κράτη, οι κοινωνίες τους όμως παραμένουν



Η ένταση στο Βελιγράδι αυξάνεται. Πριν από μία εβδομάδα, διαδηλωτές που συμμετείχαν σε πορεία κατά του προέδρου Αλεξάνταρ Βούτσιτς εισέβαλαν στο κτίριο της δημόσιας τηλεόρασης της Σερβίας.

Είκοσι χρόνια ακριβώς συμπληρώνονται από τους ΝΑΤΟϊκούς βομβαρδισμούς – στο όνομα της ειρήνης και της σταθερότητας – της Γιουγκοσλαβίας.

βυθισμένες στη φτώχεια και την απογοήτευση, ενώ οι εθνικισμοί επωάζονται σε πρόσφορο έδαφος. Η αποφράδα για τους Σέρβους επέτειος τους βρίσκει να διαδηλώνουν κατά χιλιάδες στο Βελιγράδι ενα-

ντίον του αυταρχισμού και της διαφθοράς της σημερινής ηγεσίας, που εμφανίζεται έτοιμη να προχωρήσει σε ιστορικό συμβιβασμό με τους Αλβανούς εχθρούς στο Κόσοβο.

Στα «κάγκελα» βρίσκονται και οι Μαυροβούνιοι, που επίσης επλήγησαν από τις βόμβες του ΝΑΤΟ, και παρακάτω, στα Τίρανα, οι λαϊκές κινητοποιήσεις κατά του πρωθυπουργού Ράμα απειλούν, σύμφωνα με τον πρόεδρο της Δημοκρατίας Ιλir Μέτα, με «επικίνδυνη αποσταθεροποίηση» την Αλβανία. Οι πλατείες στα δυτικά Βαλκάνια «βράζουν» από ανθρώπους που, όσοι δεν αναζητούν μια καλύτερη ζωή στην Ευρώπη, αισθάνονται το μέλλον

τους γκρίζο και τείνουν ευήκοον στους εθνικισμούς και οι ηγέτες πολλών κρατών της περιοχής μεταδίδουν κλίμα ανησυχίας.

Οι πύραυλοι του ΝΑΤΟ στο Κόσοβο, και νωρίτερα στη Βοσνία, επέβαλαν μεν την ειρήνη (συμφωνίες του Κουμάνοβο και του Ντέιτον), «γέννησαν» όμως δύο «μαύρες τρύπες», που μεταπολεμικά εξακολουθούν να αναδύουν επικίνδυνη, για τις ευαίσθητες ισορροπίες της Βαλκανικής, αστάθεια.

Δύο δεκαετίες μετά, οι πάντες συνειδητοποιούν ότι τα κράτη της Βοσνίας-Ερζεγοβίνης και του Κοσόβου, με την υφιστάμενη μορφή τους, δεν μπορούν να λειτουργή-

σουν ως πυλώνες σταθερότητας και στο παρασκήνιο έχουν αρχίσει να συζητούνται σενάρια περί ειρηνικής αλλαγής των συνόρων με συμφωνημένες ανταλλαγές εδαφών. Βλέπουν ήδη το φως πληροφορίες για το Κόσοβο που θέλουν τους ηγέτες του Βελιγραδίου και της Πρίστινα να έχουν καταλήξει σε ένα τέτοιο σχέδιο. Όμως, οι «κοκλάζουσες» και επιρρεπείς στους εθνικισμούς κοινωνίες δεν έχουν «μιλήσει» ακόμα και κάποιοι ισχυροί «μάγειροι» της βαλκανικής «κουζίνας» φέρονται να είναι αντίθετοι στην ιδέα ενός, έστω χωρίς βόμβες και πυραύλους, νέου συνοριακού ντόμινο, που θα μεταβάλλει τους πόλους ισχύος στην περιοχή.

Οι δύο απόψεις

Οι υπέρμαχοι της ειρηνικής αλλαγής των συνόρων στο Κόσοβο θεωρούν ότι, εάν παραμείνουν τα πράγματα ως έχουν, Σέρβοι και Αλβανοί δεν θα πάνε να ερίζουν και είναι θέμα χρόνου να συγκρουστούν και πάλι. Όσοι εναντιώνονται υποστηρίζουν πως ανοίγει με αυτόν τον τρόπο ο δρόμος για τη γέννηση μιας Μεγάλης Αλβανίας και μιας Μεγάλης Σερβίας στον Βορρά, γεγονός που θα ανατρέψει τις μεταπολεμικές ισορροπίες στη Βαλκανική, εξέλιξη που δεν θα αφήσει αδιάφορους άλλους σημαντικούς παίκτες (Ελλάδα, Τουρκία, Βουλγαρία). Ήδη οι Αλβανοί, όσο και αν επισήμως το αρνούνται, έρχονται σταδιακά και αθόρυβα εις «σάρκαν μίαν» με τους ομοεθνείς τους του Κοσόβου και περιμένουν και εκείνους της νότιας Σερβίας, σε περίπτωση ανταλλαγής των εδαφών, για να πετύχουν de facto την πολυπόθητη ενοποίηση του αλβανικό τόξου της Βαλκανικής, δηλαδή τη Μεγάλη Αλβανία.

Οι διαδηλώσεις

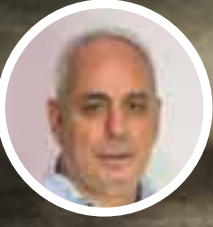
Οι συνεχιζόμενες διαδηλώσεις στο Βελιγράδι, στα Τίρανα και στην Ποντγκόριτσα προκαλούν ανησυχίες για διάχυση της κρίσης και σε άλλες χώρες της περιοχής, οι κοινωνίες των οποίων αντιμετωπίζουν επίσης προβλήματα διαφθοράς, αυταρχικής διακυβέρνησης κ.λπ. Οι ηγέτες όμορων κρατών επισημαίνουν τον κίνδυνο η ένταση να περάσει τα σύνορά τους και να πυροδοτήσει συσσωρευμένη εύφλεκτη ύλη και εθνικισμούς. Η πρόεδρος της Κροατίας, Κολίντα Κίτάροβιτς, προειδοποίησε για «τον κίνδυνο αποσταθεροποίησης άλλων χωρών της περιοχής, ως συνέπεια μιας αποσταθεροποίησης της Σερβίας» και ο Ζόραν Ζάεφ στα Σκόπια κάλεσε κυβερνήσεις και διαδηλωτές στις γειτονικές χώρες σε διάλογο, αποδοκιμάζοντας τη βία. Ο Μαυροβούνιος ηγέτης Μίλο Τσουγκάνοβιτς υποστήριξε ότι «κοινό χαρακτηριστικό όλων των διαδηλώσεων στην περιοχή είναι η επιδίωξη ανάληψης της εξουσίας χωρίς εκλογές». Ανήσυχος για τον κίνδυνο αποσταθεροποίησης της Αλβανίας από τις δυναμικές συγκεντρώσεις της αντιπολίτευσης αλλά και τις τάσεις αυταρχισμού του πρωθυπουργού Εντι Ράμα δήλωσε και ο πρόεδρος Ιλir Μέτα.

ΠΑΜΕ ΓΗΠΕΔΟ

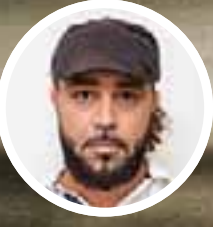
ΛΕΠΤΟ ΠΡΟΣ ΛΕΠΤΟ ΟΛΕΣ ΟΙ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΓΩΝΩΝ
ΣΑΒΒΑΤΟ-ΚΥΡΙΑΚΗ 15:00 - 22:00



ΣΧΟΛΙΑΖΟΥΝ ΤΟΝ ΑΠΟΗΧΟ ΤΩΝ ΠΑΙΧΝΙΔΙΩΝ ΟΙ



ΜΑΡΙΟΣ ΑΒΡΑΜΙΔΗΣ



ΧΡΙΣΤΟΣ ΖΑΒΟΣ

ΣΑΒΒΑΣ ΚΟΣΙΑΡΗΣ

GET IT ON



Download on the



LISTEN LIVE
24sports.com.cy

Το αγγλικό ποδόσφαιρο έφτιαξε την προίκα του

Η δυναμική επιστροφή έχει γερά θεμέλια προκειμένου να κρατήσει για χρόνια



Οι δύο γίγαντες του αγγλικού ποδοσφαίρου Μαν. Γιουνάιτεντ και Λίβερπουλ επικεφαλής στην μεγάλη επιστροφή τους στην Ευρώπη.

Του ΔΗΜΗΤΡΗ ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΥ

Διόλεγμα κάνουμε αυτή την εβδομάδα από τη δράση των πρωταθλημάτων και των κυπέλλων Ευρώπης στο ποδόσφαιρο, μέχρι όμως να έρθει η «καταιγίδα», αφού ο Απρίλης θα είναι γεμάτος μεγάλους αγώνες. Η μέχρι τώρα σεζόν που βλέπουμε, έχει μπόλικο λευκό με κόκκινο σταυρό στη μέση ως φόντο, αφού οι ομάδες που ξεχωρίζουν είναι οι αγγλικές. Κάτι που όσοι αναλύουν σε βάθος το ποδόσφαιρο, θα έπρεπε να το περιμένουν.

Η εύκολη εξήγηση είναι να πει κάποιος πως τα λεφτά είναι ο βασικός λόγος που αυτό συμβαίνει, όμως πρόκειται περί μιας επιφανειακής προσέγγισης. Λεφτά είχαν μπόλικά και όταν έπιασαν ιστορικό χαμηλό τη σεζόν 2014-15: χωρίς ομάδα στα προημιτελικά του Τσάμπιονς Λιγκ. Μια σειρά από άλλους παράγοντες έπαιξαν ρόλο, με το χρήμα σίγουρα να βοηθάει, όταν όμως επενδύεται σωστά.

Η Εθνική μπήκε μπροστά

Αν για τις ομάδες ξένισε που αποτύχαναν να διακριθούν στην Ευρώπη, η Εθνική τους είχε πραγματικά πάσει πάτο. Το 2014 ήταν τελευταίοι στον όμιλο του μουντιάλ που έπαιζαν και ο παγκόσμιος χλευασμός ήταν στο απόγειό του. Οι Άγγλοι θέλησαν να αλλάξουν πράγματα ριζικά και επένδυσαν στο να βγουν ταλέντα και πάνω τους να στηριχθούν. Βλέπεις μια Ντόρτμουντ να έχει μεγάλο αστέρι τον Τζέι-τον Σάντσο, η Λίβερπουλ ποντάρει πολλά στον Γκόμες και τον Τρεντ Άλεξ

Άρνολντ, η Μαν. Σίτι προσπαθεί να «βγάλει» τον Φιλ Φόντεν, η Μαν. Γιουνάιτεντ μας παρουσιάζει κάθε μήνα και από έναν μικρό, η Τότεναμ έχτισε την ομάδα της με αυτό τον τρόπο. Λίγα ταλέντων δεν ήταν ποτέ η πρέμιερ, αλλά είναι φανερό πως έγιναν άλματα σε αυτό τον τομέα. Καλή Εθνική, σημαίνει παίκτες που τρίζουν προσωπικότητα και χαρακτήρα στο κορυφαίο επίπεδο και οι ομάδες μόνο ωφελημένες βγαίνουν.

Προπονητές και project

Ασφαλώς και το συμβόλαιο μαμούθ της Πρέμιερ Λιγκ είναι βασικός παράγοντας που έχουν λεφτά να ξεδεψούν οι Άγγλοι και να φτιάχνουν καλές ομάδες. Όμως, για να μην τα πετάς στον κάλαθο χρειάζεται να έχεις ένα συγκεκριμένο project και ανθρώπους του ποδοσφαίρου να το διαχειρίζονται. Όλες οι ομάδες του λεγόμενου big-6 αυτό δοκίμασαν να κάνουν με κορυφαίους τεχνικούς. Ποτσέτινο, Κλοπ, Γκουαρδιόλα χτίζουν τις ομάδες τους, η Γιουνάιτεντ πόνταρε στον Ζοζέ Μουρίνιο, αλλά το γλυκό δεν έδεσε, ενώ η Τσέλσι που έχει τον... άστατο επί του θέματος Αμπράμοβιτς δεν είναι τυχαίο που υποχωρεί. Όλοι αυτοί είναι από τους καλύτερα αμειβόμενους προπονητές στον κόσμο.

Η ύπαρξη του big-6

Η προηγούμενη αντίστοιχη περίοδος του αγγλικού ποδοσφαίρου έγινε στα χρόνια του λεγόμενου big-4, όταν Μαν. Γιουνάιτεντ, Τσέλσι, Λίβερπουλ και Άρσεναλ είχαν σχεδόν καπαρω-



Γιούργκεν Κλοπ και Πιπ Κουαρδιόλα μετέφεραν τις μάχες τους από τη Γερμανία στην Αγγλία. Για το καλό και της πρέμιερ λιγκ.



Πριν από μία δεκαετία, η συμμετοχή στο Τσάμπιονς Λιγκ ήταν ένα όνειρο για Τότεναμ και Μαν. Σίτι. Φέτος θα παλέψουν μεταξύ τους για μία θέση στα ημιτελικά.

μένες τις θέσεις για την τετράδα και μέσα από την τριβή τους έχτισαν εμπειρίες και χαρακτήρα που βοηθούσε στα μεγάλα ραντεβού. Από το 2004 ως το 2009 οι αγγλικοί «εμφύλιοι» ήταν κάθε χρόνο στο μενού των νοκ άουτ της διοργάνωσης. Πλέον οι τέσσερις έγιναν έξι με την άνοδο της Τότεναμ στα χρόνια του Ποτσέτινο και τις επενδύσεις των αράβων στη Σίτι. Ας μην ξεχνάμε πως και στις άλλες μεγάλες δυνάμεις, σταθερές ήταν οι ομάδες που έκαναν τις επιτυχίες όταν αυτές γίνονταν. Η Ιταλία, από τότε που Μίλαν και Ίντερ υποχώρησαν, έχει να επιδείξει ελάχιστα πράγματα πέραν της Γιούβε. Οι Γερμανοί βρήκαν «δεύτερο» πόλο με την Ντόρτμουντ για να κάνουν θόρυβο, οι Ισπανοί κυριάρχησαν όταν η Ατλέτικο μπόρεσε να ξεκολλήσει

από τους υπόλοιπους. Τότεναμ και Σίτι απέκτησαν τριβή με το κορυφαίο επίπεδο και φαίνεται. Μια από αυτές θα παίξει ημιτελικά φέτος.

Θα το πάρουν όμως;

Η μεγάλη ερώτηση βέβαια αφορά το κατά πόσο θα δούμε Αγγλική ομάδα να κατακτά το τρόπαιο μόλις για δεύτερη φορά από το 2008. Η Τσέλσι του 2012 το έκανε ως το απόλυτο αουτσάιντερ, φέτος οι Άγγλοι θεωρούν εαυτούς ως φαβορί. Το 2009 για παράδειγμα είχαν τρεις δικές τους ομάδες στα ημιτελικά αλλά το κατέκτησε η... τέταρτη Μπαρτσελόνα. Η απάντηση είναι δύσκολο να δοθεί, αλλά αναλύοντας όλα τα δεδομένα οι πιθανότητες δεν είναι υπέρ τους. Αυτό γιατί βιώνουν τον απόλυτο ανταγωνισμό στην πρέμιερ, με τις Λίβερπουλ και Σίτι να παλεύουν για το πρωτάθλημα και τις Τότεναμ και Μαν. Γιουνάιτεντ για την τετράδα. Ενώ Μπαρτσελόνα και Γιουβέντους τα εντός συνόρων τα έχουν καθαρίσει και μπορούν να επικεντρωθούν στην ευρωπαϊκή κούπα. Είναι πολύ δύσκολο να διεκδικείς και τα δύο, ενώ φέτος βιώνουμε και το φαινόμενο του Πιπ Γκουαρδιόλα που παλεύει να κάνει το περίφημο quadruple! Για να το καταφέρει όμως, θα χρειαστούν 64 επίσημοι αγώνες!

Κλείνοντας θα σημειώναμε πως οι Άγγλοι δεν έχουν λόγους πια να «πνίγονται» να πετύχουν πράγματα φέτος στην Ευρώπη. Έκαναν πολλά πίσω από τη βιτρίνα ώστε οι βάσεις να είναι γερές και να μείνουν στο προσκήνιο για πολλά χρόνια ακόμα.

φές σε προσωπικό επίπεδο. Παρόλα αυτά όχι μόνο κάτι τέτοιο δεν πραγματοποιήθηκε, αλλά και από πλευράς Όρενμπουργκ μεταφέρεται το ότι ουδέποτε υπήρξε πρόθεση για ταξίδι στην Κύπρο για την υπόθεση αυτή. Οκτώ μήνες μετά τη μετακίνηση του Σλοβάκου στη «Μεγάλη Κυρία», η προσπάθεια αποπληρωμής ξεκινά από μηδενική βάση με τον Ανδρέα Παντελή να σπρώχνει και αυτήν τη περίπτωση, κάτω από το χαλάκι μέχρι νωγέρας.

* * * * *

Μακάρειο για όλους

Ένα απόσπαστο φιλέτο στο κέντρο της πρωτεύουσας είναι το Μακάρειο και έτσι κάθε φορά που μια ομάδα δείχνει ενδιαφέρον να παίξει εκεί το θέμα φουσκώνει και παίρνει διαστάσεις. Είχε συμβεί παλαιότερα και με Ομόνοια και με ΑΠΟΕΛ, ενώ τώρα έχουμε την πρόθεση των «πρασίνων» να το κάνουν έδρα τους. Έγινε μια επαφή, που ήθελαν να μείνει ανεπίσημη με τον ΚΟΑ, αλλά διέρρευσε και αναμένονται οι αποφάσεις του Οργανισμού για το θέμα. Το δευτερόντι στιγμή μιλάμε απλώς για αλλαγή έδρας της Ομόνοιας και όχι αλλαγής χρήσης του γηπέδου. Εκεί αγωνίζονται αυτή τη στιγμή Ολυμπιακός, Δόξα, Διγενής, Εθνικός Άσσιας και Ηρακλής Γερολάκκου και είναι λογικό, ειδικά τα «προσφυγικά» σωματεία, να αγωνιούν για τις εξελίξεις. Κανένα σωματείο δεν θέλει να μείνει στον δρόμο, όπως είναι λογικό. Απλή απόφαση για τον ΚΟΑ δεν είναι, αν και οι προσθέσεις του Σταύρου Παπασταύρου είναι να βοηθήσει και ο ίδιος, αν χρειαστεί, για να προχωρήσουν τα πράγματα.

* * * * *

Μην είδατε τους Ρώσους

Σε σίριαλ με πάμπολλα επεισόδια εξελίσσεται η αποπληρωμή της μετακίνησης του Μίχαλ Ντούρις από τη ρωσική Όρενμπουργκ. Την υπόθεση αυτήν καλύπτει πέλο μυστηρίου και όλα ξεκίνησαν με την κατακόρυφη αύξηση των οικονομικών απαιτήσεων του ρωσικού συλλόγου με την τελική συμφωνία να κλείνει στις 600 χιλιάδες ευρώ. Η συνάντηση Μιχάλη Χατζηπαντέλα και Ανδρέα Παντελή έγινε με στόχο να υπάρξει φως στην άκρη του τούνελ με τον πρώτο να δεσμεύεται να βοηθήσει μέσω διασυνδέσεων, προετοιμάζοντας το έδαφος για κάθοδο αντιπροσωπείας της ρωσικής ομάδας στο νησί για επα-

ΑΠΟΨΕΙΣ

«Οργανωμένον»... εξωτερική πολιτική



Του ΧΡΗΣΤΟΥ ΖΑΒΟΥ

Είναι πλέον κατανοητό ότι οι Σύνδεσμοι Οργανωμένων οπαδών έχουν πλέον μια άλλη χρησιμότητα, όχι απαραίτητα ποδοσφαιρική. Καμία σχέση δεν έχουν με τους Συνδέσμους Οπαδών των παλαιών χρόνων όταν ο καθένας εντασσόταν, είτε για να είναι ακόμη πιο κοντά στην ομάδα του, είτε ακόμη και να εκτονωθεί οπαδικά. Πλέον τα δεδομένα έχουν αλλάξει. Οι Σύνδεσμοι πέραν της στήριξης στις ομάδες τους, πέραν των παρεμβάσεων που κατά καιρούς κάνουν σχετικά με τα δρώμενα των σωματείων που ανήκουν, εκφράζουν πολιτική άποψη. Από τα εσωτερικά θέματα της κοινωνίας μέχρι και την εξωτερική πολιτική, κάποιοι εκ των «οργανωμένων» δεν έχουν κανένα ενδοιασμό να παρέμβουν και με τη βοήθεια κάποιων ΜΜΕ, να υποδείξουν στον κόσμο της ομάδας τι πρέπει να πράξει. Κακά τα ψέματα τα τελευταία τουλάχιστον δεκαπέντε χρόνια, κάποιοι εκ των Συνδέσμων έχουν προ πολλού ξεφύγει από τους λόγους ίδρυσης τους. Καθόλου τυχαίο δεν είναι το γεγονός ότι καμιά φορά λειτουργούν και ως «εκκολαπτήρια» πολιτικών προσώπων. Τίποτα όμως δεν πρέπει να λογίζεται περίεργο. Σε μια χώρα όπου ακόμη και ένας πίνακας ζωγραφικής αξιολογείται ανάλογα το κόμμα που ψηφίζει ο δημιουργός του, οι Σύνδεσμοι είναι «πεδίο δόξης λαμπρό» για τα κομματόσκυλα ανά το νησί. Έτοιμοι στρατοί ανθρώπων που εύκολα μπορεί να καλουπωθούν, να φανατιστούν, να κινηθούν ενάντια στον «εχθρό».

Νεαροί που βράζει το αίμα τους, που ψάχνουν από κάπου να πιαστούν, γεμάτοι θυμό και απογοήτευση απ' αυτά που τους προσφέρει η κοινωνία, το «κόμμα» είναι τάχατες έτοιμο να τους παραχωρήσει θαλπωρή και την ασφάλεια που επιζητούν.

Με αυτά και με αυτά, ανώνυμοι συγγραφείς, μάλλον οι θεωρητικοί της παρέας, με εμετικές τοποθετήσεις, ρατσιστικού, σεξιστικού καμιά φορά και φασιστικού ύφους καταθέτουν να περάσουν τα μηνύματά τους. Το χειρότερο δε είναι ότι κάποιες «αντικειμενικές» τάχατες ιστοσελίδες, αθλητικού μάλιστα περιεχομένου, αφαντάρουν την κατάσταση, λειτουργώντας ως τα «παπαγαλάκια» επικοινωνίας των οργανωμένων. Όσον αφορά, τα εποπτικά όργανα της δημοσιογραφίας κάνουν απλώς αυτό που κάνουν συνήθως σε σοβαρά θέματα. «Κοιμούνται τον ύπνο του δικαίου...»

Η (νέα) Ανόρθωση του Τιμούρ...



Του ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΟΓΙΑΝΗ

Φυσιολογικά, το πρώτο πράγμα που φέρνει στο μυαλό του κάθε Ανορθωσίτη το όνομα Τιμούρ Κετσπάγια είναι οι μεγάλες επιτυχίες προηγούμενων χρόνων. Και αν η μνήμη συνδυαστεί με την τεράστια επιθυμία να επανέλθει η ομάδα σε πορεία διακρίσεων, λογικά η επιστροφή Τιμούρ Κετσπάγια δημιουργεί προοπτική, ελπίδα και (συγκρατημένη) αισιοδοξία. Μαζί και την αναγκαιότητα της κατάλληλης διαχείρισης της κατάστασης που δημιουργείται. Διαχείριση, η οποία θα πρέπει να αφαιρέσει ή να μην προσθέσει στην προσπάθεια της νέας τεχνικής ηγεσίας, την υπερβολική πίεση, τις μη ρεαλιστικές απαιτήσεις και κυρίως τη σύγκριση με τις προηγούμενες εποχές Τιμούρ Κετσπάγια στην Ανόρθωση. Πολλοί στηρίζουν την αισιοδοξία τους στηριζόμενοι στα αποτελέσματα της πρώτης θητείας του Τιμούρ Κετσπάγια στον πάγκο (προπονητής – παίκτης). Τότε, το καλοκαίρι του 2004, χωρίς τη μεγάλη οικονομική ευχέρεια, με παλιές «μαρτίες» να επηρεάζουν σε μεγάλο βαθμό το ματτζέτ, ο Τιμούρ Κετσπάγια είχε καταφέρει να φτιάξει μια εξαιρετική ομάδα, η οποία στο τέλος αναδείχθηκε πρωταθλήτρια. Πριν καν δούμε τις όποιες φετινές κινήσεις στον προγραμματισμό, πριν καν το πρώτο δείγμα της νέας Ανόρθωσης, κανείς δεν μπορεί να αποκλείσει μια ανάλογη πορεία στο επόμενο πρωτάθλημα. Ούτε και πολλές πιθανότητες όμως μπορεί να δώσει κάποιος σ' ένα τέτοιο ενδεχόμενο. Το μόνο σίγουρο είναι πως καμία σχέση δεν έχει η τότε εποχή, με την τωρινή και όχι μόνο σε ό,τι έχει να κάνει με την Ανόρθωση.

Η απόσταση που έχει δημιουργηθεί τα τελευταία χρόνια, ανάμεσα στην Ανόρθωση και τις ομάδες που πρωταγωνιστούν είναι ένα στοιχείο που θα πρέπει να ληφθεί σοβαρά υπόψη. Επιπρόσθετα, μετά από μια... καταστροφική σε πολλά επίπεδα χρονιά, οι όποιοι στόχοι, οι όποιες προσδοκίες θα πρέπει να διέπνυνται κυρίως από ρεαλιστική προσέγγιση των δεδομένων. Σε αντίθετη περίπτωση, μπορεί να αποδειχθούν καταστροφικές τόσο για την ομάδα όσο και για τον ίδιο τον Τιμούρ Κετσπάγια και χωρίς ιδίως να ευθύνεται γι' αυτό.

Και κάτι τελευταίο αλλά πολύ σημαντικό. Η κατάκτηση του τίτλου της περιόδου 2004-2005, στήριχθηκε μεν στην ποιότητα που έβγαζε η ομάδα στο γήπεδο, μην ξεχνάμε όμως πως ήταν και μια επιτυχία που έφερε έντονα τη σφραγίδα του Τιμούρ Κετσπάγια ως ποδοσφαιριστή...

ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΑ

Κάρτα φιλάθλου - αλλαγές

Πολλά συζήτηση (ξανά) τις τελευταίες μέρες για το ενδεχόμενο αλλαγών στο μέτρο της κάρτας φιλάθλου και παράλληλα συναντήσεις των αρμοδίων για το θέμα. Λογικά οι όποιες κινήσεις γίνονται, οι όποιες τροποποιήσεις μπορεί να αποφασιστούν σκοπό έχουν να κάμψουν τις αντιδράσεις και να αυξηθεί ο κόσμος στα γήπεδα. Υπάρχει, ωστόσο, το ενδεχόμενο να αποδειχθούν κινήσεις άνευ ουσίας. Γιατί οι περισσότεροι που αντιδρούν και αρνούνται να εκδώσουν κάρτα (κυρίως οι οργανωμένοι) διαφωνούν ως προς το δικαίωμα και τη δυνατότητα της Αστυνομίας και του κράτους γενικότερα, για άμεση πρόσβαση στο μπτρώ φιλάθλων. Από τη στιγμή, λοιπόν, που ο αρμόδιος υπουργός ξεκαθάρισε, κατ' επανάληψη, πως δεν αλλάζει κάτι στο θέμα αυτό, άξιο απορίας είναι το κατά πόσο θα διαφοροποιηθεί σε ουσιαστικό βαθμό το σκηνικό, το κατά πόσο θα μειωθούν δραστικά τα άδεια καθίσματα στις κερκίδες...

* * * * *

Μεταγραφές ενόψει...

Γνώριμο το σκηνικό, κάθε χρόνο τέτοια εποχή και όταν πλησιάζει προς το τέλος της μια αγωνιστική περίοδος και το ξεκίνημα της μια μεταγραφική περιόδου. Αν μάλιστα επιβεβαιωθούν, στη συντριπτική τους πλειοψηφία, τα μεταγραφικά σενάρια των τελευταίων ημερών, τότε ομάδες θα έχουν «ξηλωθεί» από την αποχώρηση παικτών και άλλες σχεδόν

* * * * *

Οικονομικό εντός έδρας!

Η Ομόνοια γνωστοποίησε με τον πιο επίσημο τρόπο ότι θέλει για έδρα της με τη νέα σεζόν το Μακάρειο Στάδιο στο πλαίσιο μιας γενικότερης επαναεξιολόγησης των υφιστάμενων δεδομένων που έχει μπροστά του ο σύλλογος. Οι «πράσινοι» αποφάσισαν ότι πρέπει να εκμεταλλευτούν το brand name της ομάδας τους και να διεκδικήσουν ότι καλύτερο μπορούν να πάρουν. Έτσι πρώτα τέθηκε το θέμα της τηλεοπτικής πλατφόρμας και τώρα στο προσκήνιο εί-

Μεταβολές εβδομάδας



Χ.Α.Κ.
0,90%



Χ.Α.
-1,92%



Dow Jones

-1,03%



Nasdaq

-0,31%



Nikkei

1,60%



Dax

-0,32%



FTSE 100

2,36%



ΔΙΕΘΝΗ
Μέτοχος σε
γερμανικές
επιχειρήσεις
το Βερολίνο
Σελ. 10

Πετρέλαιο



2,44%

€/ \$



0,48%



ΔΙΑΒΑΣΤΕ

ΕΛΛΑΔΑ

Πληρώνουν φόρους χωρίς αντίκρουσμα

Οι πιο απογοητευμένοι μεταξύ των πολιτών του ΟΟΣΑ είναι οι Έλληνες σε ό,τι αφορά την ανταποδοτικότητα των φόρων που πληρώνουν. Το 82% θεωρεί πως δεν απολαμβάνει τις κοινωνικές παροχές που θα έπρεπε βάσει των φόρων που καταβάλλει, που είναι από τους υψηλότερους στον ΟΟΣΑ. **Σελ. 8**

ΕΠΕΝΔΥΤΕΣ ΑΚΙΝΗΤΩΝ

Airbnb και «χρυσή βίζα» σώζουν την κτηματαγορά

«Χρυσή βίζα» και μισθώσεις τύπου Airbnb έφεραν έπειτα από μία δεκαετία την άνοξη στην ελληνική αγορά ακινήτων. Σύμφωνα με στοιχεία της TtE, τα ξένα κεφάλαια που τοποθετήθηκαν στην κτηματαγορά το 2018 ανήλθαν σε 1,35 δισ. ευρώ, ποσό αυξημένο κατά 172% σε σχέση με το 2017. **Σελ. 12**

Απόδοση δεκαετιών ομολόγων

	Απόδοση	Εβδομαδιαία αλλαγή
Κύπρος	1,63%	-0,09%
Γερμανία	0,04%	-0,04%
Γαλλία	0,40%	-0,06%
Ιταλία	2,45%	-0,04%
Ισπανία	1,09%	-0,09%
Ιρλανδία	0,63%	-0,04%
Ελλάδα	3,71%	-0,09%
Ην. Βασίλειο	1,06%	-0,16%

Βαθμολογία από οίκους αξιολόγησης

Οίκος Αξιολόγησης	Μακρο-πρόθεσμο Χρέος	Βραχυ-πρόθεσμο Χρέος
DBRS	BBB (low)	R-2 (middle)
Fitch	BBB-	F3
Moody's	Ba2	NP
S&P	BBB-	A-3

Η Τρόικα ανησυχεί για βιωσιμότητα ΓεΣΥ

Εκτιμά ότι θα υπάρξουν δημοσιονομικές επιπτώσεις – Προβληματισμός από το κρατικό μισθολόγιο

Εντονη ανησυχία για τη βιωσιμότητα του ΓεΣΥ εκφράζει το κλιμάκιο της Τρόικας που βρίσκεται στην Κύπρο από τις 18 έως τις 22 Μαρτίου για τον έκτο μεταμνημονιακό έλεγχο. Η επίσημη θέση του κλιμακίου είναι ότι η

εφαρμογή του εθνικού συστήματος υγείας αναμένεται να βελτιώσει την πρόσβαση σε προστιτές υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης με τη μείωση των υψηλών άμεσων ιδιωτικών δαπανών και πως ταυτόχρονα είναι ση-

μαντικό να συγκρατηθούν οι σχετικοί δημοσιονομικοί κίνδυνοι. Ωστόσο, πληροφορίες της «Κ» αναφέρουν ότι τους θεσμούς απασχολούν οι παραχωρήσεις προς συγκεκριμένες ομάδες ως μέρος της διαδικασίας για συμμετοχή

τους στο σύστημα. Ενώ οι βασικές δημοσιονομικές επιδόσεις της Κύπρου θα είναι ισχυρές για το 2019 και το 2020, εκτιμάται πως θα υπάρξουν σημαντικές δημοσιονομικές επιπτώσεις λόγω της μεταρρύθμισης στον τομέα της

υγείας. Η Τρόικα εντοπίζει και άλλες αδυναμίες, όπως η αυξητική τάση του κρατικού μισθολογίου, οι επιπρόσθετες δαπάνες όπως του προγράμματος ΕΣΤΙΑ και η μειωμένη αποταμίευση των νοικοκυριών. **Σελ. 3**

Οι μεγάλοι χαμένοι από ένα σκληρό Brexit



Οι Βρετανοί και οι Γερμανοί θα επωμιστούν τις μεγαλύτερες ζημιές από μια ενδεχόμενη μη συντεταγμένη έξοδο της Βρετανίας από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Brexit), χάνοντας έως και 67 δισ. ευρώ ετησίως (57 δισ. ευρώ οι Βρετανοί και 10 δισ. ευρώ οι Γερμανοί). Πάντως, όπως αναφέρει η Deutsche Welle (DW), συνολικά οι άνθρωποι στην Ε.Ε. θα δουν μείωση στα εισοδήματά τους. Ωστόσο, όπως είναι αναμενόμενο σε όλα τα πράγματα στη ζωή, υπάρχουν και οι κερδισμένοι. Στη συγκεκριμένη περίπτωση είναι οι Κινέζοι και οι Αμερικανοί. Εκείνοι θα δουν τα εισοδήματά τους να αυξάνονται χάρις στην αποχώρηση της Βρετανίας. **Σελ. 9**

ΑΠΟΨΗ / Του ΠΑΜΠΟΥ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

Ενίοτε η πολιτική ζημιώνει την κοινωνία και την οικονομία

Μου κάνει εντύπωση η ζημιά που προκαλούν οι πολιτικοί στη βρετανική κοινωνία και στην οικονομία. Η Βρετανία αντιμετωπίζει μια μακρά περίοδο αβεβαιότητας, ο κόσμος είναι συγχυσμένος και διασπασμένος και οι πολιτικοί αδυνατούν να συμφωνήσουν σε οτιδήποτε.

Στην πολιτική βεβαίως το κάθε κόμμα, η κάθε παράταξη έχει τη δική της ιδεολογία, τη δική της κοσμοαντίληψη και σε σημαντικό βαθμό μπορεί να ευνοούν διαφορετικές κοινωνικές κατηγορίες και ομάδες. Υπάρχουν, όμως, ζητήματα που αφορούν το σύνολο του πληθυσμού τόσο όσον αφορά τη γενική ευημερία, όσο επίσης και σε σχέση με τη γενική ζημιά

που μπορεί να προκληθεί. Παράδειγμα γενικής ζημιάς είναι η κρίση γύρω από το Brexit. Δε νομίζω ότι υπάρχει μεγάλη ομάδα οικονομικών συμφερόντων που ευνοείται από αυτό που συμβαίνει. Ίσως κάποιον να θεωρούν ότι τους συμφέρει η έξοδος της Βρετανίας από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Η αβεβαιότητα όμως δεν συμφέρει κανένα. Βασικά ζημιώνει τους πάντες. Δεν το βλέπουν αυτό οι πολιτικοί, θα μπορούσε κάποιος να διερωτηθεί. Γιατί δεν βρίσκουν μια συμβιβαστική λύση; Πιθανότατα η απάντηση σε αυτήν την απορία να έχει να κάνει με τη συγκρουσιακή υπόσταση της βρετανικής πολιτικής. Αντιθέτως, στην Ευρώπη παραδοσιακά οι πολιτικοί

επιδιώκουν συμβιβασμούς και συμφωνίες.

Στην Κύπρο, η πολιτική ζωή έχει περισσότερο τα χαρακτηριστικά της βρετανικής πόλωσης αντί του ευρωπαϊκού μοντέλου συνεχών συμβιβασμών. Αυτό από μόνο του δεν είναι κακό. Δίδει τη δυνατότητα διατύπωσης διαφορετικών αντιλήψεων σε πάρα πολλά κοινωνικά και οικονομικά θέματα. Γίνεται όμως αντιπαραγωγικό όταν θα πρέπει να γίνουν πράγματα που ευνοούν το γενικό καλό και η πολιτική αντιπαράθεση μπορεί να τα εμποδίζει. Μπορούμε βεβαίως να θεωρήσουμε ότι για στρατηγικά ζητήματα η κάθε παράταξη θα επιδιώκει να βάλει τη δική της σφραγίδα στη δημόσια ζωή. Για μικρό-

τερα όμως ζητήματα, όταν η αντιπαράθεση γίνεται από συνθήματα το αποτέλεσμα είναι πρακτικά ζημιόγONO.

Είχα μια τέτοια εμπειρία πριν από δέκα χρόνια ως μέλος μιας τριμελούς επιτροπής προσπαθούσαμε να συμφωνήσουμε σε μια κοινοπραξία με το Κατάρ. Εμείς θα βάλαμε τη γη απέναντι από το Χίλτον και εκείνοι το αντίστοιχο κεφάλαιο. Ξαφνικά διέρρευσε μια εκτίμηση κρατικών λειτουργών ότι αυτή η έκταση τριάντα περίπου οικοπέδων άξιζε 140 εκατομμύρια. Η αντιπολίτευση φώναζε ότι επιχειρείται ξεπούλημα του εθνικού πλούτου, τα ίδια έγγραφαν και διάφοροι σχολιαστές και το αποτέλεσμα ήταν ότι οι Καταριανοί άλλαξαν γνώμη

και πήγαν να επενδύσουν αλλού. Σήμερα αυτή η έκταση μένει αναξιοποίητη, ενώ η τελική πρόθεση ήταν να δημιουργηθεί εκεί ένα μικρό ξενοδοχείο πολυτελείας μαζί με διαμερίσματα που θα εξυπηρετούνταν από το ξενοδοχείο.

Είμαι σίγουρος ότι ιστορικά στην Κύπρο και στο εξωτερικό υπάρχουν και οι ακριβώς αντίθετες περιπτώσεις. Δηλαδή πολιτικοί με πρωτοβουλίες που ωφέλησαν το γενικό συμφέρον συχνά κινούμενοι ενάντια σε ειδικά συμφέροντα. Το πρόβλημα όμως παρουσιάζεται κάποτε δραματικά, όπως στην περίπτωση του Brexit και πιο συχνά σε μεμονωμένα συμβάντα, εκεί που η πολιτικοί συντείνουν στο να ζημιώνεται το γενικό καλό.



Μάθετε περισσότερα για το φορολογικό σύστημα της Κύπρου

Ζωντανή διαδικτυακή επικοινωνία στο Twitter
www.pwc.com.cy/twitter-cast

28 Μαρτίου
16:00 - 18:00

ΑΠΟΨΗ Του ΓΙΑΝΝΗ ΚΟΤΟΦΛΟΥ

Ο Γκρος, ο Ντε Γκρου και ο ορίζοντας

Η **Ευρώπη** είναι ένα σπίτι χωρίς οροφή και γι' αυτό η τύχη της θα παραμένει αβέβαιη. Επειδή είναι εντελώς ανορθόδοξο να μην προχωρεί στην πολιτική ένωση (αυτή είναι η οροφή), ενώ έχει καθιερώσει το ενιαίο νόμισμα και μάλιστα σε τόσο μεγάλη κλίμακα διαφορετικών οικονομιών. Συνεπώς ή θα αποφασίσουμε να μεταφέρουμε από τα εθνικά κράτη και άλλες εξουσίες σε μια υπερεθνική ευρωπαϊκή κυβέρνηση ή θα αναγκαστούμε, μοιραία, να επιστρέψουμε στα εθνικά κράτη τις εξουσίες που μεταβίβασαν έως τώρα στους ευρωπαϊκούς θεσμούς. Έτσι περιέγραψε το σημερινό υπαρξιακό πρόβλημα της Ευρώπης ο περίφημος Βέλγος Πολ Ντε Γκρου, ίσως ένας από τους δύο καλύτερους τη στιγμή αυτή οικονομολόγους της Ευρώπης, μαζί με τον Ντάνιελ Γκρος. Χαρismaticοί φιλοευρωπαϊστές και οι δύο, με κάποιες διαφορές ωστόσο στις προσεγγίσεις τους. Επηρεασμένος κάπως από τη γερμανική δύσκαμπτη οικονομική νοοτροπία ο Γκρος, με μεγαλύτερη δυναμική πολιτικότητας και πιο επικριτικός στα πεπραγμένα, από την άλλη, ο Ντε Γκρου.

Η ισχύς εν τη ενώσει, αλλά στην Ευρώπη διαπιστώνουμε ότι συμβαίνει το αντίθετο, σε πολλές περιπτώσεις, είτε χαρακτηριστικά χθες ο Ντε Γκρου, μιλώντας για το μέλλον της Ευρωζώνης, σε μια πολύ ενδιαφέρουσα ημερίδα που οργάνωσαν στην Αθήνα η Εθνική Τράπεζα και το London School of Economics. Δεν μπορείς να μιλάς για ένωση όταν δεν έχεις μηχανισμούς αλληλεγγύης. Δεν μπορείς να μιλάς για ένωση όταν δεν υπάρχει από πολλά κράτη η εμπιστοσύνη απέναντι στα υπόλοιπα κράτη-μέλη. Η ένωση προϋποθέτει εμπιστοσύνη και απαιτεί συναίνεση.

Όμως, όπως δηκτικά συμπλήρωσε ο Ντε Γκρου, οι Γερμανοί, για παράδειγμα, είναι πολύ επιφυλακτικοί... Οχι μόνον απέναντι στους άλλους εταίρους της Ευρώπης, αλλά απέναντι και στην ίδια την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, η οποία είναι ο ένας βασικός πνεύμονας της ενοποίησης και διέσωσε το 2012 το οικοδόμημα. Έτσι έχουν τα πράγματα, είναι συννεφιασμένος αρκετά ο ευρωπαϊκός ορίζοντας, δύο μήνες μόλις πριν από τις ευρωεκλογές.

Δεν είναι μόνον η έξαρση του

εθνικισμού και του λαϊκισμού το μείζον θέμα, είναι κυρίως και πάντων το γιγαντιαίο έλλειμμα πολιτικής ηγεσίας, το οποίο κραυγαλέα σήμερα εμφανίζει η Ευρώπη. Αυτό είναι το πρόβλημα που έχει οδηγήσει στις οικονομικές ασυμμετρίες της Ευρωζώνης, στη στασιμότητα της ανάπτυξης, στις αυξανόμενες κοινωνικές ανισότητες, στην αποσυναρμολόγηση εντέλει του ευρωπαϊκού οράματος. Δεν υπάρχει ενιαία εξουσία, δεν υπάρχει πρωτίστως αποφασισμένη ηγεσία.

Τα φαινόμενα του λαϊκισμού και του εθνικισμού είναι το αποτέλεσμα αυτού του ελλείμματος στην πολιτική κορυφή της Γηραιάς Ηπείρου και όχι η αιτία η οποία δημιουργεί πρωτογενώς τη μεγάλη αμφισβήτηση. Μικροί ηγέτες, όπως αποδεικνύεται, για τόσο κρίσιμες ιστορικές στιγμές. Ιδίως όταν μιλούμε για μια υπερδεκαετή οικονομική κρίση και σε μια εποχή όπου ανατρέπονται οι ισορροπίες των υπερδυνάμεων στην παγκόσμια σκακιέρα...

Αυτή είναι η αιτία που οδηγεί στην ανικανότητα λήψης γενναίων αποφάσεων για το μέλλον της Ευρώπης, όπως η δημοσιονομική και η πολιτική ένωση που πολύ ορθά επισημαίνει και υποστηρίζει ο Ντε Γκρου.

Δεν υπάρχουν ηγέτες του διαμετρήματος του Κολ ή του Μιτερνάν, του Σμιτ ή του Ντε Στεν, οι οποίοι αναμετρήθηκαν με την Ιστορία και άλλαξαν τη μοίρα της Γηραιάς Ηπείρου. Κανείς δεν αναλαμβάνει σημαντικές πανευρωπαϊκές πρωτοβουλίες. Υπάρχουν ηγέτες πολύ μικρότερης εμβέλειας σήμερα, οι οποίοι προσδιορίζονται μόνο από τις απαιτήσεις των ψηφοφόρων εντός των εθνικών τους συνόρων. Είναι το φοβικό κίνητρο αδράνειας, το οποίο προκαλούν τα ένστικτα νομής της εξουσίας, ό,τι χειρότερο για τους πολιτικούς αρχηγούς και κυρίως για τους λαούς τους. Είναι φανερό ότι κάτι τέτοιο συμβαίνει πλέον και στον ίδιο τον γαλλογερμανικό άξονα, το ισχυρό άλλοτε μοτέρ της ενοποίησης και της προόδου της Ευρώπης. Καμία σύμπλευση, σχεδόν αταίριαστα, εάν κρίνουμε από τις πρόσφατες δηλώσεις του Μακρόν και της Κάρενμπάουερ, της επικεφαλής του κυβερνώντος κόμματος της Γερμανίας. Μεγάλη απογοήτευση... Πώς ακριβώς, λοιπόν, να περιγράψουμε το μέλλον της Ευρώπης;

ΔΗΚΤΗΣ

diktis@kathimerini.com.cy



Την **ερχόμενη** Πέμπτη η κ. Γιωρκάτζη κατά το συνέδριο με θέμα «οι καθυστερήσεις στην Κύπρο στην απονομή δικαιοσύνης», η διοικήτρια θα δώσει και τον τελευταίο της λόγο από αυτή τη θέση.

SOS από ξενοδόχους για νέες πτήσεις

Εκκλήσεις προς τον υφυπουργό Τουρισμού απεύθυναν ξενοδοχειακοί οργανισμοί ώστε το κράτος να λάβει τα απαραίτητα μέτρα για να αποκατασταθούν οι αεροπορικές συνδέσεις που χάθηκαν από Γερμανία, Γαλλία και Πολωνία. Πρόκειται για δευτερεύουσες, αλλά αρκετά σημαντικές αγορές με πολύ καλές προοπτικές όπως επισημαίνουν παράγοντες της αγοράς που δεν θα πρέπει να τους αφήσουμε επειδή προέκυψαν προβλήματα με τις αεροπορικές συνδέσεις. Το κράτος μπορεί και οφείλει να δώσει οικονομικά κίνητρα ώστε να διασφαλιστεί η σημαντική αυτή αγορά και να πάψει να αναζητάει νέες αγορές από την Κίνα, όπως σημείωσαν με νόημα.

• • • •

Σημαντικό το πόρισμα για τον Συνεργατισμό

Είναι απόλυτα κατανοητή η στάση της κυβέρνησης Αναστασιάδη για το πόρισμα της ανεξάρτητης ερευνητικής επιτροπής για την κατάρρευση του Συνεργατισμού, όπως και η τότε στάση της κυβέρνησης Χριστόφια για το Μαρί. Και οι δύο συμπεριφορές δείχνουν πως επιδίωξη είναι ο περιορισμός των πολιτικών απωλειών παρά η οποιαδήποτε ανάληψη ευθύνης και κυρίως προβληματισμού για τα κακώς έχοντα στον τόπο μας. Η στήλη θεωρεί πως το κύριο πρόβλημα που ανέδειξε το πόρισμα είναι η κομματοκρατία, η πολιτική διαπλοκή και γενικά η κακή πολιτική κουλτούρα που έχουν όλα τα κόμματα να προωθούν όχι

απλώς τους δικούς τους αλλά τους κομματικούς τους σε όλη τη σφαίρα της δημόσιας ζωής. Η «θυσία» του υπουργού Οικονομικών θα ήταν λανθασμένη όχι γιατί θα στερούσε την κυβέρνηση από έναν ικανό στέλεχος της, αλλά γιατί θα την πλήρωνε ένας για όλους. Και κάπου εδώ η υπόθεση θυμίζει τη γνωστή ρήση «ο αναμάρτητος πρώτος τον λίθο βαλέτω».

• • • •

Διορισμός νέου διοικητή

πολλά λέγονται και γράφονται τις τελευταίες

Η ΛΕΞΗ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ

Τιμή Εξαγοράς Αμοιβαίων Κεφαλαίων

Τιμή Εξαγοράς Αμοιβαίων Κεφαλαίων καλείται η τιμή στην οποία ο επενδυτής ρευστοποιεί τα μερίδια Αμοιβαίων Κεφαλαίων και υπολογίζεται εάν αφαιρεθεί η πιθανή προμήθεια εξαγοράς των Αμοιβαίων Κεφαλαίων από την καθαρή τιμή των μεριδίων.

Μάριος Χαραλαμπίδης
Καθηγητής Διοίκησης και Οικονομικών
Cyprus Institute of Marketing / The Cyprus Business School

ΑΠΟΨΗ Του ΑΝΔΡΕΑ Α. ΑΝΔΡΕΟΥ

Χρήματα ... no problem, πονοκέφαλοι... problem

Θα μπορούσε να ισχυριστεί κάποιος πως οι πονοκέφαλοι του να ψάξεις, να βρεις και να αποφασίσεις να αγοράσεις ένα ακίνητο είναι πιο έντονοι όταν τα χρήματα είναι «no problem», δηλαδή... «λεφτά υπάρχουν». Ισχύει, ή μήπως αυτός που το λέει δεν ξέρει τι του γίνεται; Κατ' αρχάς η έννοια «χρήματα no problem» είναι απόλυτα σχετική. Μπορεί να έχω €100.000 να διαθέσω για αγορά ακινήτου, αλλά μπορεί και να έχω €500.000 ή €1 εκατ. για τον ίδιο σκοπό. Είναι οι πονοκέφαλοι οι ίδιοι στην κάθε περίπτωση; Και για να τον βάλουμε λίγο αλάτι και πιπέρι παραπάνω, αλλάζει κάτι αν εμπλέκεται και δανεισμός;

Εγώ ισχυρίζομαι πως όσο πιο μικρό είναι το ποσό, τόσο λιγότεροι είναι οι πονοκέφαλοί μου ως προς τις επιλογές μου. Επιπλέον, αν υπάρχει και εμπλοκή δανεισμού, αυτοί ίσως είναι ακόμη λιγότεροι. Ξεχάστε προς το παρόν την αγορά ακινήτου και σκεφτείτε την αγορά αυτοκινήτου. Αν το ποσό που διαθέτετε είναι μικρό, τότε υπάρχει πληθώρα επιλογών μοντέλων αυτοκινήτων να επιλέξετε. Και αυτό επειδή το μεγαλύτερο ποσοστό της ζήτησης επηζητεί μικρά και οικονομικά αυτοκίνητα και άρα οι εισαγωγείς, ανταποκρινόμενοι στη ζήτηση, εισάγουν πολυάριθμα μοντέλα και πολυάριθμα αυτοκίνητα από κάθε μοντέλο. Άρα εσείς πηγαίνετε μια βόλτα στους εισαγωγείς κάνετε ένα short list 2-3 αυτοκι-

νίων και αποφασίζετε με ποιο θα προχωρήσετε σε αγορά. Ο παράγοντας «τιμή» κάπου γίνεται μέσα στις επιλογές σας σαν τεκμήριο επειδή λόγω των πολυάριθμων αυτοκινήτων της συγκεκριμένης κατηγορίας οι τιμές κατά μέσο όρο είναι οι ίδιες, όπως και τα περιθώρια κέρδους του εισαγωγέα και άρα των περιθωρίων έκπτωσης. Αν την αγορά θα τη χρηματοδοτήσετε εν μέρει με δανεισμό, τότε ξέρετε εκ των προτέρων ποια είναι τα όρια χρηματοδότησής σας σύμφωνα και με την οικονομική σας δυνατότητα και άρα ξέρετε εκ των προτέρων πως δεν πρέπει να κοιτάζετε πέραν κάποιας κατηγορίας. Άρα, λιγότεροι πονοκέφαλοι.

Αν τώρα το μπάτζετ σας για αγορά αυτοκινήτου είναι πολύ μεγάλο τα πράγματα αλλάζουν. Ξεκινάτε με το δεδομένο ότι θα κινηθείτε ανάμεσα στις κορυφαίες κατηγορίες. Και κάπου εκεί ξεκινάνε τα δύσκολα: SUV, σαλούν, κουπέ, κάμπριο ή ρόουντοτερ; Τι πραγματικές ανάγκες έχω; Τι επίπεδα άνεσης επιζητώ; Τι αξιοπιστία έχει το καθένα; Τι σέρβις παρέχει η αντιπροσωπία; Θα είμαι μήπως συνέχεια στο γκαράζ και να ξοδεύω χιλιάδες να το συντηρώ; Καινούργιο ή μεταχειρισμένο; Και καλά θα δώσω τόσες χιλιάδες σε λαμαρίνες να πάρω μεταχειρισμένο και να μην είναι στο 100% του γούστου μου; Από την άλλη άμα ρούφηξε ο άλλος τη μείωση στην τιμή, μήπως εγώ τελικά κάνω καλή κίνηση με το να

προχωρήσω σε μεταχειρισμένο; Και αλλά το καινούργιο έχει τις εγγυήσεις του και το σπάνεις όπως θες... Τα οδηγείς όλα. Το ένα συνδυάζει άνεση και δύναμη. Το άλλο πολυτέλεια και ήματζ. Το άλλο γαντζώνει πάνω στον δρόμο και στις στροφές και σταματά σαν F-14 Tomcat πάνω σε αεροπλανοφόρο...

Με τόσες εκατοντάδες πράγματα να γυροφέρνουν στο κεφάλι σου είσαι σε μια μόνιμη ημικρανική κατάσταση μέχρι να αποφασίσεις. Και ενδεχομένως πάντοτε θα σκέφτεσαι αν έκανες τη σωστή επιλογή.

Αν έχεις λοιπόν €100.000 για αγορά ακινήτου, τότε ξέρεις εκ των προτέρων πως οι επιλογές σου είναι πολυάριθμες και οι απαιτήσεις σου χαλαρές. Θα βρεις αυτό που σου βάζει τα περισσότερα «ν» στα κουτάκια σου και θα προχωρήσεις. Αν στην πορεία δεν σου κάνει για να μένεις εσύ μέσα, πιο εύκολα το πουλάς ή το ενοικιάζεις. Σαφώς δεν θα πονοκεφαλιάσεις.

Αν όμως έχεις €1 εκατ. για να αγοράσεις –ας πούμε ένα οικόπεδο για να κτίσεις το σπίτι σου – τότε τα πράγματα αλλάζουν. Το θέλεις σε μια από τρεις περιοχές το πολύ που προκαθορίζεις και μάλιστα με αυστηρό τρόπο επειδή όλες οι άλλες δεν σου κάνουν και που αν παρεκκλίνεις, οι άλλοι θα σου πουν «μα πού επήες τζίρι εμπόληκτες τζει μέσα»; Θα ήταν καλά να εφάπτεται σε χώρο πρασίνου, ο οποίος να είναι πραγματικός χώρος πρασίνου και όχι απλώς μια αλάνα που πετά τον

καναπέ της πεθεράς του ο γείτονας. Θέλεις να ξέρεις ποιοι είναι το διπλανό οικόπεδο και τι μπορεί να κτίσει μέσα ο άλλος στο μέλλον... Μπας και σου σπκώσει μια πολυκατοικία και σε βλέπουν να «πιτσιλιζεις» μέσα στην πισίνα σου.

Αν δεν θέλεις να αγοράσεις σπίτι, τότε οι ημικρανίες εξελίσσονται σε κраниοεγκεφαλικές κακώσεις και η οσφυαλγία κάνει πάρτυ σε ολόκληρο το μυϊκό σύστημα. Η επιλογή δεν είναι απλώς καινούργιο ή μεταχειρισμένο. Αν είναι μεταχειρισμένο πάμε πίσω ανά πενταετία. Και δεν πάμε πίσω μόνο ανά πενταετία, αλλά θέλουμε να ξέρουμε τι «αρχιτεκτονίες» θα πρέπει να έχει... Θα πρέπει να αφήσω μόνο τους τέσσερις τοίχους και να το ξαναστήσω; Θέλω κεραμίδι ή είναι πασό; Αν είναι καινούργιο, ποιος το κτίζει και αν έκανε και άλλα σπίτι ή αν είναι το πρώτο του και ποιος είναι ο αρχιτέκτονας...

Από την άλλη, θα δώσω τόσα λεφτά. Γίνεται να μην είναι του γούστου μου; Και αν αύριο δεν μου αρέσει, μπορώ να το πουλήσω ή θα μου μείνει «αγρόνι»; Αν κάτι πάει στραβά θα μπορώ να το συντηρώ; Όπως βλέπετε στα ψηλά δώματα των αξιών, οι πονοκέφαλοι είναι όντως περισσότεροι. Αρα αυτός που το ισχυρίστηκε, μέννα προσωπικά με βρίσκει σύμφωνο. Εσάς;

Ο κ. Ανδρέας Α. Ανδρέου, MRICS, είναι CEO της APS Andreou Property Strategy - Chartered Surveyors.

Deloitte.

Tax Webcast - February 2019

Be informed on the latest tax updates



Watch the video and subscribe >



© 2019 Deloitte Limited

Tax

Βάζουν αστερίσκους στην οικονομία

Υπάρχει γενική ανησυχία κατά πόσο θα είναι βιώσιμο το ΓεΣΥ – Ανησυχία και από την αύξηση των δημοσίων δαπανών

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Παρά το ότι η Κύπρος ολοκλήρωσε το πρόγραμμα δημοσιονομικής προσαρμογής τον Μάρτη του 2016 με «καθαρή» έξοδο και τρία χρόνια μετά βρίσκεται σε ανάπτυξη, με ισοσκελισμένους προϋπολογισμούς και με την ανεργία να έχει μειωθεί στα μισά από τα δεδομένα του 2014, η Τρόικα συνεχίζει να εντοπίζει σοβαρές αδυναμίες στη χώρα. Και είναι οι εξής πέντε: Η βιωσιμότητα του ΓεΣΥ, η αυξητική τάση του κρατικού μισθολογίου, οι επιπρόσθετες δαπάνες όπως του προγράμματος ΕΣΤΙΑ, η μειωμένη αποταμίευση των νοικοκυριών και η δυσκολία άντλησης ορθών στατιστικών στοιχείων.

Στον έκτο μεταμνημονιακό έλεγχο της Κύπρου (πολιτική που εφαρμόζει σε όλα τα κράτη, τα οποία έχουν εφαρμόσει μνημόνιο) η Τρόικα ανησυχεί για την πορεία της οικονομίας και βάζει «αστερίσκους» στις πολιτικές της. Τρία χρόνια μετά την έξοδο και κανένας από τους τρεις άξονες που έθεσε ο Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Στήριξης για την Κύπρο δεν έχει επιτευχθεί πλήρως. Το τέλος του μνημονίου, όπως είχε δηλώσει επισήμως ο Θεσμός, δεν θα σήμανε και το τέλος της μεταρρυθμιστικής ατζέντας στην Κύπρο. Θα χρειάζονταν περισσότερες προσπάθειες για να μειωθεί το ποσοστό των Μη Εξυπηρετούμενων Δανείων, θα έπρεπε να συνεχισθούν οι μεταρρυθμίσεις στην αγορά εργασίας και θα έπρεπε να διατηρηθεί δημοσιονομική πειθαρχία. Τα ΜΕΔ παραμένουν στα 10 δισεκατομμύρια ευρώ, οι ιδιωτικοποιήσεις που επιζητούσε η Τρόικα να γίνουν όπως της CΥΤΑ και της ΑΗΚ επίσης δεν έχουν γίνει, ενώ όσον αφορά στη δημοσιονο-



Τρία χρόνια μετά την έξοδο και κανένας από τους τρεις άξονες που έθεσε ο Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Στήριξης για την Κύπρο δεν έχει επιτευχθεί πλήρως.

μική πειθαρχία, αν και υπάρχουν ισοσκελισμένοι προϋπολογισμοί κατά τα τελευταία πέντε έτη, οι επαναφορές των αυξήσεων και οι εισφορές του ΓεΣΥ φέρνουν ανησυχίες στους Ευρωπαίους.

Ερωτηματικά για το ΓεΣΥ

Αν και στη δήλωση των κλιμακίων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας την Παρασκευή έγινε λόγος για κλυδωνισμούς του εξωτερικού περιβάλλοντος και για σημαντικές εθνικές αδυναμίες ως δυνητικοί κίνδυνοι της οικονομίας, οι «τροϊκανοί» είχαν έντονη ανησυχία για την επικείμενη εφαρμογή του ΓεΣΥ και συγκεκριμένα στη βιωσιμότητά του. Η επίσημη θέση του κλιμακίου παρουσιάζεται πως η εφαρμογή του εθνικού συστήματος υγείας αναμένεται να βελτιώσει την πρόσβαση

Εκτιμάται πως θα υπάρχουν σημαντικές δημοσιονομικές επιπτώσεις λόγω της μεταρρύθμισης στον τομέα της υγείας.

σε προστιτές υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης με τη μείωση των υψηλών άμεσων ιδιωτικών δαπανών και πως ταυτόχρονα είναι σημαντικό να συγκρατηθούν οι σχετικοί δημοσιονομικοί κίνδυνοι». Η «Κ» πληροφορήθηκε ότι τους θεσμούς απασχολούν οι παραχωρήσεις προς συγκεκριμένες ομάδες ως μέρος της διαδικασίας για συμμετοχή τους στο σύστημα. Ενώ οι βασικές δη-

μοσιονομικές επιδόσεις της Κύπρου θα είναι ισχυρές για το 2019 και το 2020, εκτιμάται πως θα υπάρξουν σημαντικές δημοσιονομικές επιπτώσεις λόγω της μεταρρύθμισης στον τομέα της υγείας.

«Φουσκώνει» το μισθολόγιο

Άλλος κύριος πυλώνας ανησυχίας της Τρόικας, η επαναφορά των αυξήσεων και η τάση νέων προσλήψεων πριν από τις μεταρρυθμίσεις και τον εκσυγχρονισμό του δημοσίου τομέα. Η παραχώρηση των αυξήσεων και οι διαπραγματεύσεις με μεμονωμένα σύνολα, είναι δυνατόν να οδηγήσει σε δημοσιονομικό εκτροχιασμό της χώρας.

Οι «ΕΣΤΙΕΣ»

Στα νομοσχέδια τα οποία επιβαρύνουν τα δημόσια οικονομικά,

στάθηκε η Τρόικα. Νόμοι όπως του Ταμείου Αλληλεγγύης, της ΕΣΤΙΑΣ, αλλά και της φημολογούμενης ΕΣΤΙΑΣ 2. Όπως μετέφεραν πηγές στην «Κ», οι «τροϊκανοί» είπαν πως διαφαίνεται μια τάση αύξησης των δαπανών, δημιουργώντας κακά προηγούμενα για νέες απαιτήσεις και παραχωρήσεις. Θέση της Επιτροπής είναι πως οι παραχωρήσεις σε συγκεκριμένα σύνολα ενδεχομένως να ανοίξουν τον δρόμο και για περαιτέρω διεκδικήσεις και άλλων συνόλων, ενώ τα κόστη του Ταμείου και των «ΕΣΤΙΩΝ» θα είναι επαναλαμβανόμενα και σε βάθος χρόνου που δεν θα μπορέσει να απαλλαγεί το κράτος. Όμως, όπως εξήγησαν, δεν είναι γνωστό εάν θα μπορεί να ανταποκριθεί στις παραπάνω υποχρεώσεις σε 10 για παράδειγμα, χρόνια.

Η αποταμίευση

Ένα άλλο ζήτημα που απασχόλησε την αποστολή από τις 18 – 22 Μαρτίου στο πλαίσιο της μεταπρογραμματικής εποπτείας, είναι η μειωμένη αποταμίευση των νοικοκυριών. Όπως ανέλυσαν οι ειδικοί, μπορεί να έχει αντιθέτως θετικά αποτελέσματα στην κατανάλωση, στην οικονομία και στα δημόσια οικονομικά, αλλά δεν επιτρέπει στη μείωση των Μη Εξυπηρετούμενων Δανείων και του ιδιωτικού χρέους. Μακροπρόθεσμα, το κλιμάκιο ανέφερε πως επηρεάζει αρνητικά τη δυνατότητα επενδύσεων και καταβολής συντάξεων στα μέλη των νοικοκυριών (αναφερόμενοι φυσικά στα ταμεία προνοίας και σε αποταμιευτικά προϊόντα).

Συλλογή στοιχείων

Τέλος, η Τρόικα είχε συζητήσεις με τους θεσμούς και σε πιο τεχνικά

θέματα, όπως στη συλλογή δεδομένων. Όπως ανέφεραν, υπάρχουν δυσκολίες για διασταύρωση πολλών δεδομένων από διαφορετικές πηγές. Ως παράδειγμα έδωσαν πως ο βαθμός μείωσης της ανεργίας και η αύξηση του εργατικού δυναμικού δικαιολογούν αύξηση στο ΑΕΠ, εκτός και αν υπάρχει μείωση στην παραγωγικότητα. Εάν κάτι από τα παραπάνω δεν ισχύει, τότε είπαν πως κάποια στοιχεία που έχουν ενώπιόν τους δεν θα είναι ορθά.

Ως δεύτερο παράδειγμα – παράπονο, έδωσαν τη δύσκολη άντληση αναλυτικών εσόδων από τα διάφορα Τμήματα (κυρίως Φορολογίας), ώστε να διαπιστωθεί το πραγματικό άμεσο και έμμεσο όφελος της κυπριακής οικονομίας και των δημόσιων οικονομικών από συγκεκριμένα Σχέδια, όπως το Σχέδιο των Πολιτογραφήσεων.

Όμως και θετικά

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή μαζί με το κλιμάκιο της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας σημείωσαν ωστόσο πως η κυπριακή οικονομία εξακολούθησε να σημειώνει ισχυρή ανάπτυξη το 2018 και παρά την επιβράδυνση της παγκόσμιας οικονομίας, η ισχυρή ανάπτυξη συνεχίστηκε για τρίτη συνεχόμενη χρονιά, φθάνοντας το 3,9 % το 2018.

Η ανάπτυξη, εξηγείται, οφείλεται στην εγχώρια ζήτηση και στις εξαγωγές υπηρεσιών, ιδίως στον τομέα του τουρισμού, ενώ ο πληθωρισμός παρέμεινε σε χαμηλά επίπεδα. Τέλος, η εγχώρια ζήτηση αναμένουν πως θα συνεχίσει να καταγράφει ισχυρές επιδόσεις το 2019, χάρη στην ταχεία μείωση της ανεργίας και τη μικρή αύξηση στους μισθούς.

Women Fit for Business, ένα πρόγραμμα υποτροφιών για άνεργες γυναίκες, απόφοιτους πανεπιστημίων



- **Ανοικτή Πρόσκληση για 16 υποτροφίες**
- **Προθεσμία Υποβολής: 30 Μαρτίου 2019**

Η AIPFE Κύπρου-Γυναίκες της Ευρώπης ένωσε τις δυνάμεις της με την EY Κύπρου και το Cyprus Institute of Marketing (CIM) για την επανέναρχη της πετυχημένης Ευρωπαϊκής Πρωτοβουλίας Women Fit for Business (WF4B) Κύπρος. Το WF4B είναι ένα εντατικό 8μηνο πρόγραμμα, το οποίο στοχεύει να εκπαιδεύσει νεαρές, άνεργες γυναίκες, απόφοιτους πανεπιστημίων, κάτω των 35 ετών.

Σκοπός του είναι να βοηθήσει ώστε να τους δοθούν οι απαραίτητες δεξιότητες (hard & soft skills), για να μπορούν να εισέλθουν ή να επανενταχθούν στην αγορά εργασίας ή/ και να ξεκινήσουν τη δική τους επιχείρηση.

«Η AIPFE Κύπρου, ενδυναμώνει, ενθαρρύνει και συνδέει τις γυναίκες τα τελευταία 20 χρόνια», λέει η Πρόεδρος της AIPFE, Άννα Κουκκίδη-Προκοπίου. «Αυτήν την περίοδο, τρέχουμε το συγκεκριμένο πρόγραμμα, ακριβώς επειδή πιστεύουμε ότι θα βοηθήσει τα κορίτσια και τις νεαρές γυναίκες να καταλάβουν πόσο ισχυρές είναι ήδη. Παράλληλα, δημιουργούνται θετικές επιπτώσεις στην κοινωνία στο σύνολό της».

Οι 16 υποψήφιες θα επιλεγθούν μέσα από διαδικασία προφορικής συνέντευξης, μετά από την υποβολή γραπτής αίτησης. Το πρόγραμμα, το οποίο θα αρχίσει περί τα μέσα Απριλίου 2019 και θα διαρκέσει μέχρι το Νοέμβριο 2019, θα καλύψει μια ευρεία γκάμα θεμάτων,

όπως η γυναικεία ηγεσία, δεξιότητες επικοινωνίας, επιχειρηματικές δεξιότητες, μέσα κοινωνικής δικτύωσης, ψηφιακό μάρκετινγκ κ.λπ.

Το πρόγραμμα είναι ανοικτό σε κατοίκους της Κύπρου και στοχεύει συγκεκριμένα στη δημιουργία μιας ποικιλόμορφης και συμμετοχικής γυναικείας ομάδας. Οι ενδιαφερόμενες πρέπει να αποστείλουν το βιογραφικό τους, συνοδευόμενο από μια επιστολή (στην αγγλική γλώσσα), όπου θα αναλύουν λεπτομερώς τους λόγους για τους οποίους επιθυμούν να συμμετάσχουν στο πρόγραμμα και τα επαγγελματικά οφέλη που ελπίζουν να αποκομίσουν. Καλή γνώση της αγγλικής γλώσσας είναι απαραίτητη, καθώς το πρόγραμμα θα διεξαχθεί στα αγγλικά. Οι αιτήτριες θα πρέπει, επίσης, να συμπεριλάβουν τα στοιχεία επικοινωνίας 2 ατόμων για σκοπούς συστάσεων. Όλες οι αιτήσεις πρέπει να παραληφθούν μέσω email στην ηλεκτρονική διεύθυνση info@aipfe.com μέχρι τις 30 Μαρτίου 2019.

Αιτήσεις από υποψήφιες που ήδη μετέχουν σε προγράμματα προσωρινής / μερικής απασχόλησης ή/ και επαγγελματικής εκπαίδευσης θα αξιολογηθούν αναλόγως. Οι υποψήφιες που θα κερδίσουν τις υποτροφίες θα ξεκινήσουν ένα 8μηνο πρόγραμμα που θα συμπεριλαμβάνει εκπαίδευση, πρακτική εξάσκηση και καθοδήγηση.

Μιλώντας εκ μέρους του CIM, ο Γιάγκος Χατζηγιάννης, Αναπληρωτής Γενικός Διευθυντής σημείωσε: «Εμείς στο Cyprus Institute of Marketing είμαστε ενθουσιασμένοι που συμμετέχουμε για πρώτη φορά ως συνεργάτες

στο πρόγραμμα WF4B. Στο CIM προετοιμάζουμε τους Ηγέτες των επιχειρήσεων τα τελευταία 41 χρόνια, άρα αυτό το πρόγραμμα μας προσφέρει την δυνατότητα να μεταδώσουμε γνώση και τεχνογνωσία αλλά και να εμπνεύσουμε νεαρές γυναίκες στην επαγγελματική τους σταδιοδρομία. Επιπλέον, τέτοιες ενέργειες είναι πλήρως ευθυγραμμισμένες με την Στρατηγική Κοινωνικής Ευθύνης μας και προσβλέπουμε σε αμοιβαία συνεργασία με τους Εταίρους μας και τις συμμετέχουσες για ένα αποδοτικό ταξίδι μέσα από το WF4B», πρόσθεσε.

«Οι γυναίκες αποτελούν το ήμισυ του παγκόσμιου πληθυσμού, ωστόσο ο καταλυτικός τους ρόλος στην οικονομική ανάπτυξη και ευημερία συχνά παραβλέπεται», δήλωσε ο Σταύρος Παντζαρής, Διευθύνων Σύμβουλος της EY Κύπρου. «Ειδικά στην Κύπρο, η παράλειψη αυτή είναι έντονη. Η ενδυνάμωση και η εξέλιξη των γυναικών είναι καίριας σημασίας για τις επιδόσεις των επιχειρήσεων και την οικονομική τους ευημερία. Στο πλαίσιο της αποστολής της EY για την οικοδόμηση ενός καλύτερου κόσμου, δίνουμε ιδιαίτερη έμφαση στην επιτάχυνση του ρυθμού της αλλαγής προς την ισότητα των φύλων. Το πρόγραμμα WF4B παρέχει την ιδανική πλατφόρμα για την επίτευξη του στόχου αυτού, και είμαστε πολύ υπερήφανοι που υποστηρίζουμε την αξιόλογη αυτή πρωτοβουλία για δεύτερη φορά!

Είμαστε αποφασισμένοι να συνεχίσουμε τις προσπάθειες για ισότητα στο χώρο εργασίας και να ενθαρρύνουμε τη συζήτηση σχετικά με το πώς και γιατί πρέπει να έχουμε περισσότερες γυναίκες σε ηγετικές θέσεις», πρόσθεσε.

Αυξήθηκαν οι κλίνες, μειώθηκαν οι τουρίστες

Χρ. Αγγελίδης: Μειωμένες μέχρι 25% θα είναι το καλοκαίρι οι πληρότητες ξενοδοχείων – Οξύ πρόβλημα η έλλειψη προσωπικού

Συνέντευξη στη **MARIA ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Μπορεί το 2018 να έκλεισε με θετικά πρόσημα για τα επίπεδα τουριστικών αφίξεων, ωστόσο το 2019 δεν φαίνεται ότι θα συνεχίσει στον ίδιο ρυθμό. Οι λόγοι πολλοί, εξηγεί ο πρόεδρος του Συνδέσμου Διευθυντών Ξενοδοχείων (ΠΑΣΥΔΙΞΕ) Χρίστος Αγγελίδης και υπογραμμίζει ότι χάθηκαν ποσοστά σε σημαντικούς προορισμούς μετά το κλείσιμο της Cobalt αλλά και της Germania Airlines. Σε συνδυασμό με τη μούδιασμένη βρετανική και ρωσική αγορά, ο κ. Αγγελίδης εκτιμάει ότι οι τουριστικές αφίξεις θα είναι μειωμένες γύρω στο 5- 8% για την καλοκαιρινή σεζόν. Αντίστοιχα η μείωση στις πληρότητες των ξενοδοχείων θα είναι πολύ μεγαλύτερη, αφού οι κλίνες ολοένα και αυξάνονται, είτε με προσθήκες νέων ξενοδοχείων, είτε με επέκταση των υφιστάμενων. Ανοικτή πηγή παραμένει και η έλλειψη εξειδικευμένου προσωπικού στην ξενοδοχειακή βιομηχανία. Πάγιο αίτημα του ΠΑΣΥΔΙΞΕ είναι να ακολουθήσει η Κύπρος τα πρότυπα τουριστικών σχολών της Ελβετίας και της Αυστρίας. Στο μεταξύ, προτάσσουν ως ενδιάμεση λύση την αξιοποίηση φοιτητών με την προϋπόθεση ότι δεν θα χρησιμοποιηθούν στην πρώτη γραμμή παροχής υπηρεσιών.

–Πολλές είναι οι εξελίξεις που επηρεάζουν την τουριστική βιομηχανία. Ποιες είναι οι μεγαλύτερες ανησυχίες για εσάς;

–Η μεγαλύτερη ανησυχία για τους διευθυντές εστιάζεται στην έλλειψη της υποδομής για παραγωγή τουριστικού και εξειδικευμένου προσωπικού. Έχουμε έλλειψη, διότι δεν ήμαστε αρκετά προγραμματισμένοι και προνοητικοί σαν χώρα παραγωγής τουρισμού. Κτιζόντας ξενοδοχεία χωρίς να έχουμε μια εθνική στρατηγική για τον αριθμό και πού θα εξευρεθούν και πότε και πώς θα διατεθούν αυτά τα άτομα και οι αριθμοί. Διότι βοηθητικά χέρια μπορείς να βρεις, αλλά εξειδικευμένο προσωπικό όχι. Το γενικό σύστημα ακόμα υστερεί. Ζητήσαμε να μεταφερθεί το ΑΣΙΚ από το Υπουργείο Εργασίας, στο Υπουργείο Παιδείας. Πλέον σήμερα θα πρέπει να μεταφερθεί στο ανάλογο Υφυπουργείο Τουρισμού και να μη θεωρείται εκπαιδευτικό ίδρυμα, αλλά κομμάτι της τουριστικής Κύπρου. Πάγια αίτηση και προτροπή μας, η δημιουργία σχολής ξενοδοχειακών και τουριστικών σπουδών ανάλογων αυτών της Ελβετίας ή της Αυστρίας. Δεν είναι δυνατό να ζούμε από τον τουρισμό και να αρκούμαστε σε υποσχολές.

–Θα έχει αυτό επίπτωση στην επάρκεια των παρεχόμενων υπηρεσιών τη φετινή καλοκαιρινή περίοδο;

–Εκκίνησε η καλοκαιρινή σεζόν εξ ου και η προσπάθεια από ΣΤΕΚ και ΠΑΣΥΔΕ ώστε να δοθεί η άδεια στους φοιτητές που εργάζονται στην Κύπρο, κάτι που θα ωφελήσει και

τη Λευκωσία, αφού συγκεντρώνει χιλιάδες φοιτητές. Το συγκεκριμένο αίτημα είχαμε και εμείς ως διευθυντές, ενώ θέση μας είναι ότι δεν θα πρέπει σε καμία περίπτωση να χρησιμοποιηθούν ανειδίκευτοι στην πρώτη γραμμή.

–Θεωρείται απειλή για τη φετινή σεζόν η έλλειψη προσωπικού;

–Ναι, είναι απειλή, διότι αν δεν βρεθεί προσωπικό θα πέσει το επίπεδο των υπηρεσιών. Δεν φτάνει το προσωπικό που έχουμε. Είναι επάναγκες να δοθεί μια προσωρινή λύση μέχρι να βρεθεί μια μόνιμη λύση.

–Από την άλλη αυξάνονται συνεχώς οι κλίνες στα ξενοδοχεία. Η αύξηση αυτή συνοδεύεται με ανάλογη αύξηση στις κρατήσεις;

–Όχι, και αυτό είναι πολύ μεγάλο πρόβλημα. Υπολογίζουμε ότι μεταξύ 12-15 χιλιάδες κλίνες θα προστεθούν μέχρι το 2020 σε σχέση με το 2017 και αυτό είναι ένας τεράστιος αριθμός. Το να κτίζεις όμως ένα ξενοδοχείο δεν είναι κατ' ανάγκη ανάπτυξη. Ανάπτυξη είναι η αναβάθμιση του

Το κλείσιμο της Cobalt και της Germania έχει στοιχίσει στις αφίξεις από προορισμούς της Γαλλίας, Βελγίου, Ολλανδίας και Γερμανίας.

υφιστάμενου προϊόντος ώστε να υπάρχει καλύτερη ποιότητα του τουριστικού προϊόντος της χώρας. Εξάλλου, όταν κτίζεις περισσότερα αναγκαστικά απευθύνεσαι σε μαζικότερο τουρισμό με την ποιότητα να μην είναι ελεγχόμενη. Το ότι κτίζουμε συνεχώς ξενοδοχεία πέντε αστέρων, αλλά η υπόλοιπη υποδομή δεν συνάδει, είναι επίσης ανησυχητικό.

–Ποιες είναι οι ενδείξεις για τις



«Δεν είναι δυνατό να ζούμε από τον τουρισμό και να αρκούμαστε σε υποσχολές», αναφέρει ο κ. Αγγελίδης και τονίζει ότι η απουσία ξενοδοχειακών σχολών και τουριστικών σπουδών είναι από τα μεγαλύτερα προβλήματα του κλάδου.

αφίξεις της καλοκαιρινής περιόδου;

–Μαθηματικά οι αφίξεις θα είναι χαμηλότερες σε σχέση με πέρυσι. Με την απώλεια της Cobalt και την απώλεια της Germania Airlines και με δεδομένο ότι ήδη κάποιες αερογραμμές έχουν ελαττώσει τον αριθμό των θέσων τους, είναι σίγουρο ότι θα είναι πιο χαμηλές. Υπολογίζουμε ότι θα είναι περίπου 5-8% μειωμένες σε σχέση με πέρυσι. Όμως αν συ-

νυπολογιστεί με τον αριθμό των κλινών που προστέθηκαν, θα έχουμε ξενοδοχεία που η μείωσή τους θα φτάσει μέχρι το 20-25%, αφού η πίτα θα μοιραστεί σε πιο πολλά δωμάτια.

–Έχει γυρίσει μπουμερανγκ λοιπόν το θέμα με την αύξηση των κλινών;

–Σίγουρα. Και εμείς το λέγαμε εδώ και καιρό. Χρειάζεται ορθολογιστική διαχείριση των κλινών. Όχι

μόνο πόσα ξενοδοχεία έχουμε, αλλά και τι είδους ξενοδοχείο και πότε θα το βάλουμε στην αγορά. Τι περισσότερο έχει να προσφέρει ένα ακόμα πεντάστερο ξενοδοχείο χωρίς εξειδίκευση σε συγκεκριμένη αγορά;

Brexit, Ρωσία και Airbnb –Σε ποιο βαθμό μας έχει επηρεάσει το Brexit;

–Μας επηρεάζει σε μεγάλο βαθμό, γιατί κάνει τους πελάτες πολύ πιο

Λείπει η βάση δεδομένων για τον τουρισμό



–Αναφέρατε πρόσφατα πως η Κύπρος πρέπει να καταστεί ένα έξυπνο τουριστικό κράτος και δώσατε κάποιες εισηγήσεις. Έχετε θέσει ενώπιον του Υφυπουργείου τις συγκεκριμένες εισηγήσεις;

–Είναι η πρώτη φορά που τοποθετήθηκαν και ήδη σύντομα θα έχω και συνάντηση με τον υφυπουργό εντός του Απριλίου ώστε να διεξέλθουμε διεξοδικά στο τι από όλα αυτά θα του είναι χρήσιμο και τι θα είναι χρήσιμο να ξεκινήσουμε την περαιτέρω μελέτη του μέσα στο πλαίσιο του σχεδιασμού της νέας στρατηγικής του τουρισμού, μήπως καταφέρουμε να τα συμπεριλάβουμε. Για εμένα τα δύο πιο σημαντικά είναι η δημιουργία βάσης

δεδομένων και έρευνας και το εθνικό ινστιτούτο ερευνών και μελετών τουρισμού. Για εμένα είναι επάναγκες να είναι ανεξάρτητο από το κράτος και το Υφυπουργείο, καθαυτό από συμβούλιο μελών της βιομηχανίας και συγκεκριμένο επιστημονικό προσωπικό από τον κόσμο και τους ακαδημαϊκούς, όχι πολιτικούς και όχι υπηρεσιακούς. Ίσως να είναι αντικειμενικό το έργο του.

–Έχουν κοστολογηθεί οι εισηγήσεις σας;

–Για να είμαι ειλικρινής όχι, αυτό είναι το επόμενο στάδιο. Αλλά είναι σημαντικό να προχωρήσει, καθώς ο τομέας του τουρισμού προσφέρει άμεσα και έμμεσα μέχρι το 30% του κύκλου εργασιών της Κύπρου.

ΑΡΘΡΟ / Της ΣΟΦΙΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΥ*

Οι προκλήσεις και οι ευκαιρίες για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις

Το τέταρτο Forum των Δελφών, που τελείωσε πριν από λίγες ημέρες, ανέδειξε το ζητούμενο της εποχής μας: ανάπτυξη χωρίς αποκλεισμούς. Είχα την τύχη, μεταξύ εξαιρετικών εισηγητών, να καταθέσω τις σκέψεις μου για τις προκλήσεις και τις ευκαιρίες των ελληνικών μικρομεσαίων επιχειρήσεων σε μια συνεχή μεταβαλλόμενη ψηφιακή και παγκοσμιοποιημένη οικονομία. Έχουν άραγε μέλλον; Αρχικώς, θα πρέπει να ξεκινήσουμε με μία διαπίστωση: Περισσότερες από το 99% των επιχειρήσεων στην Ελλάδα ανήκουν στην κατηγορία των μικρομεσαίων. Έχουν, δηλαδή, λιγότερους από 250 εργαζομένους, λιγότερα από 50 εκατ. ευρώ κύκλο εργασιών και ετήσιο ισολογισμό που δεν ξεπερνά τα 43 εκατ. ευρώ («Σύσταση» Ευρωπαϊκής Επιτροπής 2003/361/EK).

Αυτά, λοιπόν, που συννηθίζουμε να λέμε περί «ραχοκοκαλιάς» της ελληνικής οικονομίας είναι κάτι παραπάνω από αληθινά. Αυτή τη ραχο-

κοκαλιά είναι που πρέπει να στηρίξουμε με κάθε τρόπο. Και για έναν παραπάνω λόγο: 9 στους 10 εργαζομένους δουλεύουν σε τέτοιες επιχειρήσεις. Συνεπώς, στήριξη στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις σημαίνει στήριξη στην οικονομία αλλά και στην απασχόληση.

Με τι ήρθαν αντιμέτωπες, τα τελευταία χρόνια, οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις στη χώρα μας; Αύξηση των ανώτατων συντελεστών εισφορών αλληλεγγύης από το 2,8% στο 10%, αύξηση της ανώτερης φορολογικής κλίμακας από το 42% στο 45%, αύξηση της προκαταβολής φόρου από το 55% στο 100%, αύξηση της κλίμακας στα επιχειρηματικά κέρδη από το 26% στο 29%, φορολόγηση των μερισμάτων από το 10% στο 15%, αύξηση του συμπληρωματικού φόρου ακινήτων (ΕΝΦΙΑ) για τα νομικά πρόσωπα από το 5 στο 5,5 τοις χιλίοις κι ένας νέος ασφαλιστικός νόμος, με συντελεστές στο εισόδημα.

Τι σήμαιναν όλα αυτά για τις επιχειρήσεις; Σήμαιναν μία βεβαίωση φόρου εισοδήματος που ξεπέρασε τα 3,5 δισ. ευρώ το 2015, άγγιξε τα 4 δισ. το 2016 και για το 2017 κόντευε να φτάσει τα 5 δισ. ευρώ. Η αύξηση, δηλαδή, της άμεσης φορολογικής επιβάρυνσης των επιχειρήσεων μέσα σε δύο χρόνια ήταν κοντά στο 1,5 δισ. ευρώ.

Αντί, λοιπόν, τα τελευταία χρόνια, οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις στην Ελλάδα να αγωνιούν για την αναβάθμιση της παραγωγικότητάς τους και την ενσωμάτωση καινοτομικών δράσεων, που είναι και οι βασικοί πυλώνες για την ανάπτυξη τους, η καθημερινή αγωνία τους είναι να μπορέσουν να ανταποκριθούν στις δυσβάσταχτες φορολογικές επιβάρυνσεις.

Η βασική συνεπώς πρόκληση είναι να καταφέρουν να συνδυάσουν την επιβίωσή τους με την προσπάθεια να αναπτυχθούν. Με την προσπάθεια να εντάξουν στην επιχει-

ρηματική τους δράση τις ψηφιακές τεχνολογίες αλλά και τις νέες δεξιότητες, με απώτερο στόχο και σκοπό να ενταχθούν σε κάποια παγκόσμια παραγωγική αλυσίδα, που θα βελτιστοποιήσει την εξωστρέφειά τους και άρα θα ενισχύσει τη θέση τους. Πώς μπορεί να γίνει άραγε αυτό; Μια κυβέρνηση μη αλλεργική στην επιχειρηματικότητα μπορεί να προσφέρει; Βέβαια και μπορεί. Το πρώτο βήμα είναι η ελάφρυνση των εισφορολογικών συντελεστών. Είναι αδύνατον να μιλήσουμε για ανάπτυξη τις μικρομεσαίες επιχειρηματικότητας όταν πάνω από το 70% αυτού του εισοδήματος ουσιαστικά δμεύεται.

Σε ένα δεύτερο –νομοθετικό– επίπεδο θα πρέπει να διασφαλίσουμε τη σταθερότητα του φορολογικού περιβάλλοντος. Είναι αδιανόητο στη χώρα μας να έχουν ψηφιστεί στη Μεταπολίτευση 250 φορολογικά νομοσχέδια και να έχουν εκδοθεί περίπου 200.000 εφαρμοστικές εγκύ-

κλιοι όταν η ΗΠΑ έχουν να επιδείξουν 10 από την ιδρυσή τους. Θα πρέπει, επίσης, να διασφαλίσουμε και την απλότητα του νομοθετικού καθεστώτος. Πρόσφατα το εταιρικό δίκαιο υπέστη εκτεταμένες τροποποιήσεις, σε μια προσπάθεια να ενισχυθεί η ευελιξία των εταιρικών μορφών, διατήρησε, όμως, αγκυλώσεις, που δύσκολα θα ξεπεράσει η πράξη. Ένα σύγχρονο εταιρικό δίκαιο απαιτεί αρχικά κωδικοποίηση – το ελληνικό φαινόμενο των επικαλυπτόμενων διατάξεων πρέπει επιτέλους να εκλείψει!

Απαιτείται, όμως και ενίσχυση της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης: Στην ψηφιακή εποχή, κάθε επιχειρηματική γραφειοκρατία πρέπει να γίνεται διαδικτυακά. Και φυσικά, θα πρέπει το σύγχρονο εταιρικό δίκαιο να ακολουθήσει τη σύγχρονη τάση της σύνδεσής με φορολογικά κίνητρα, όπως είναι η κατάργηση του τέλους χαρτοσήμου στις περιπτώσεις αναδοχής χρέους, όταν αυ-

διστακτικούς και αυτό θα μας κάνει να ανταγωνιστούμε όλοι μέχρι και την τελευταία στιγμή για την αγγλική αγορά. Εκεί οι κερδισμένοι θα είναι οι Ισπανοί, διότι κανένας δεν μπορεί να νικήσει την μικρή απόσταση και τα εκατομμύρια κλίνες που θα διαθέσουν φτηνά. Ούτε η Τουρκία, η Τυνησία και η Αίγυπτος μπορούν να ανταγωνιστούν την Ισπανία, έστω κι αν θα είναι πιο φτηνοί.

–Αρα αυτή η μείωση που είπατε οφείλεται στη βρετανική αγορά;

–Όχι χάσαμε τουρίστες από τις πτήσεις που δεν ανανεώθηκαν μετά το κλείσιμο της Cobalt. Χάσαμε από προορισμούς όπως Γαλλία, Βέλγιο, Ολλανδία, Γερμανία. Αυτό σε συνδυασμό με το Brexit και ένα μικρό ποσοστό από την ρωσική αγορά δημιουργούν το ποσοστό του 8%.

–Από την άλλη είναι και το θέμα των Airbnb. Είναι ανταγωνιστής των ξενοδοχείων κατά την άποψή σας;

–Είναι εδώ και θα μείνουν άρα με κάποιο τρόπο θα πρέπει να ρυθμιστεί η ύπαρξη και λειτουργία των καταλυμάτων που εμπορεύονται στην πλατφόρμα. Αλλά είναι άδικο για τα ξενοδοχεία να ανταγωνίζονται με κάποιους, οι οποίοι δεν διέπονται από τους ίδιους κανονισμούς. Δεν είμαστε εναντίον του Airbnb, αλλά θεωρούμε ότι η λειτουργία τους πρέπει να διέπεται από κάποιες προϋποθέσεις. Υπάρχει και η μεγάλη ανησυχία των ξενοδόχων για τα Κατεχόμενα, αφού είναι άγνωστοι οι αριθμοί του πόσοι τουρίστες πάνε στα Κατεχόμενα. Εξάλλου μια από τις προτάσεις μας είναι και η δημιουργία του κέντρου πληροφοριών, ώστε ξέρουμε πόσοι πάνε στα Airbnb, πόσοι πάνε σε βίλες, στα Κατεχόμενα.

–Πρόσφατα αναφερθήκατε στην σχέση περιβάλλοντος και τουριστικών αφίξεων. Με βάση τα σημερινά δεδομένα θα λέγατε ότι αυτός ο παράγοντας επηρεάζει θετικά ή αρνητικά την Κύπρο;

–Ήδη το Πεκίνο έχει χάσει το 15% από την τουριστική του κίνηση, διότι είναι η χώρα με τον πιο μολυσμένο αέρα στον κόσμο. Η Κύπρος ακόμα είναι σε καλό σημείο, δεν έχουμε υψηλά επίπεδα μόλυνσης και είναι ένα από τα πράγματα που μας κρατά ψηλά. Εκείνο που δεν έχουμε φροντίσει ακόμα είναι την καθαριότητα και την τοποτήτηση του γενικού μας περιβάλλοντος. Πρέπει, επίσης, να λάβουμε υπόψη και την αλλαγή κάθε χώρας στην αλυσίδα παραγωγής τουρισμού. Δηλαδή αν συνεχίσει η καλοκαιρία και ο ζεστός καιρός στις σκανδιναβικές χώρες, δεν θα μπορεί κανένας να τους ανταγωνιστεί. Αυτό σημαίνει ότι πρέπει να πάμε σε όλα τα άλλα μοντέλα ανάπτυξης. Γι' αυτό είπα ότι θα πρέπει να αναπτύξουμε η τεχνολογία μας, για να πάρουμε τουρισμό και από τους πιο νεαρούς, τους digital nomads ή τον πανεπιστημιακό τουρισμό.

τι προέρχεται από μετασχηματισμό εταιρικών μορφών.

Το τρίτο επίπεδο είναι το δικαστικό: Η ταχεία εκκαθάριση των υποθέσεων που έχουν να κάνουν με επενδύσεις, επιχειρηματικότητα και ανάπτυξη είναι ιδιαιτέρως σημαντική, ειδικά αν αναλογιστεί κανείς ότι αποτελεί τον βασικό ανασταλτικό παράγοντα για μια ξένη επένδυση στη χώρα μας.

Τα πράγματα είναι απλά. Το μόνο που απαιτείται είναι η πολιτική βούληση, αλλά και η οραματική πολιτική. Εκείνη που αναγνωρίζει ότι η λύση δεν είναι τα επιδόματα, αλλά οι δουλειές. Εκείνη που βελτιώνει την κρατική αρωγή, όχι μόνο για να ελέγχει την επιχειρηματικότητα, αλλά και για να την ενισχύει. Χορτάουμε από εκείνο το κράτος που βολεύει τα δικά του παιδιά. Ηρθε η ώρα, επιτέλους, για ένα κράτος-σύμμαχο.

* Η κ. Σοφία Νικολάου είναι δικηγόρος (www.sofianikolaou.com).

Τα νέα τέλη κυκλοφορίας δεν μείωσαν τους ρύπους

Καθυστέρηση στη συμμόρφωση με τις υποχρεώσεις μας προς την Ε.Ε.

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Η ικανοποίηση που έφερε στους βασιικούς παίκτες της αγοράς αυτοκινήτων, ο μηδενισμός του τέλους κυκλοφορίας για τα αυτοκίνητα προτύπου Euro6 και προτύπου Euro5 είναι δεδομένη, καθώς η υπερψήφιση του νομοσχεδίου ανέκοψε την πτωτική πορεία στις πωλήσεις οχημάτων. Αυτό ήταν ένα από τα επιχειρήματα των υποστηρικτών του νομοσχεδίου για την υπερψήφισή του.

Ένα δεύτερο επιχείρημα, το οποίο είχε αναφερθεί στις συζητήσεις εντός του Κοινοβουλίου, ήταν η περιβαλλοντική πτυχή του θέματος. Ότι δηλαδή με τον μηδενισμό των τελών κυκλοφορίας στα αυτοκίνητα με πρότυπο Euro6 δίνεται ένα κίνητρο για αγορά οχήματος με χαμηλότερες εκπομπές ρύπων. Ωστόσο, η απόφαση της Βουλής να μηδενίσει το τέλος κυκλοφορίας και στα οχήματα με πρότυπο Euro5, δεν συνηγορεί ακριβώς προς την περιβαλλοντική πτυχή του θέματος. Σημειώνεται ότι το Euro5 μειώνει μεν κατά 20% τις εκπομπές σε σχέση με το πρότυπο Euro4 αλλά τα επίπεδα οξειδίων του αζώτου που εκπέμπει ανέρχονται στα 180 mg/km για τα πετρελαιοκίνητα και 60mg/km για τα βενζινοκίνητα. Το πρότυπο Euro6 μειώνει σε 80 mg/km την εκπομπή σε σχέση με το euro5 για τα πετρελαιοκίνητα και στα 60Mg/km για τα βενζινοκίνητα. Είναι χαρακτηριστική η δήλωση της Επιτρόπου Περιβάλλοντος Ιωάννας Παναγιώτου, η οποία εκφράζει την διαφωνία της σε σχέση

με τον μηδενισμό του τέλους κυκλοφορίας, ενώ εκτιμά πως πρόκειται για μέτρο το οποίο δεν φέρνει ισορροπία ως προς τους στόχους μας ως Κυπριακής Δημοκρατίας για το κλίμα.

Οι στόχοι

Μέχρι το 2013 η εκπομπή αερίων του θερμοκηπίου πρέπει να μειωθεί κατά 40% σε σχέση με το 2005, με τον εθνικό νομικά δεσμευτικό στόχο να αφορά τη μείωση στο 24%.

Επιτακτική η ανάγκη εφαρμογής σχεδίου απόσυρσης των παλαιών αυτοκινήτων, ώστε να απομακρυνθούν από την κυπριακή αγορά τα ρυπογόνα οχήματα.

Η διείσδυση των ΑΠΕ ανεβαίνει στο 32% σε επίπεδο Ε.Ε. μέχρι το 2030, ενώ καθορίστηκε η μείωση της ενεργειακής κατανάλωσης στο 32.5%.

Επιτακτική η απόσυρση

Η Επιτροπος Περιβάλλοντος, μιλώντας στην «Κ» τόνισε την ανάγκη εφαρμογής σχεδίου απόσυρσης των παλαιών αυτοκινήτων, ως ένα μέτρο το οποίο θα απομακρύνει από την αγορά τα ρυπογόνα οχήματα. Καταγράφεται η πρόθεση του Τμήματος Οδικών Μεταφορών



Σχέδιο ύψους μισού εκατ. ευρώ αναμένεται να ανακοινωθεί από το Υπουργείο Ενέργειας για επιδότηση εγκατάστασης φωτοβολταϊκού συστήματος με τη μέθοδο του Net Meterin, και την τοποθέτηση μετρητή για την οικιακή φόρτιση ηλεκτρικού/υβριδικού οχήματος.

για κατάθεση σχεδίου απόσυρσης παλαιών οχημάτων, το οποίο θα προνοεί την απόσυρση παλαιού αυτοκινήτου και την αγορά ηλεκτρικού ή την απόσυρση παλαιού αυτοκινήτου και την αγορά μικρού κανονικού με χαμηλές εκπομπές ρύπων. Φυσικά τα χρονοδιαγράμματα των διαδικασιών που πρέπει να ακολουθηθούν δεν επιτρέπουν την υλοποίηση της πρότασης πριν το 2020.

Κίνητρα για ηλεκτροκίνηση

Μοναδική επιλογή, η οποία θεωρείται επί του παρόντος ως η πλέον φιλική προς το περιβάλλον, είναι η ηλεκτροκίνηση. Τα βήματα προχωρούν με εξαιρετικά αργούς ρυθμούς, καθώς δεν έχουν δοθεί μέχρι στιγμής ουσιαστικά κίνητρα που θα επιτρέψουν τη διείσδυση ηλεκτρικών οχημάτων στην κυπριακή αγορά. «Έχουμε καθυστερήσει γενικά στο θέμα του συγκοινωνιακού και της χρήσης πιο φιλικών μέσων μεταφοράς, καθώς και στην αλλαγή της ύλης με την οποία παράγουμε τον ηλεκτρισμό», δηλώνει σχετικά η Επιτροπος, ενώ τονίζει ότι από το 2021 οι νέοι στόχοι της Ε.Ε. για το κλίμα είναι αυστηρότεροι από

τους υφιστάμενους και ως κράτος θα έπρεπε ήδη να έχουμε λάβει μέτρα ώστε να μπορέσουμε να ανταποκριθούμε. Επισημαίνει παράλληλα ότι και το κράτος να αποτελέσει πρώτο το παράδειγμα με αντικατάσταση των οχημάτων του σε ηλεκτρικά. Πάντως, εκτός από τα οικονομικά κίνητρα, είναι δεδομένη η έλλειψη υποδομών που θα βοηθήσουν προς τα περιβαλλοντικά φιλικότερα ηλεκτρικά αυτοκίνητα.

Πέραν του μικρού αριθμού δημόσιων σταθμών φόρτισης, η φόρτιση στο σπίτι δεν είναι εύκολη υπόθεση, ειδικά για όσους μένουν σε πολυκατοικίες. Ως ένα θετικό βήμα θεωρείται το σχέδιο ύψους μισού εκατ. ευρώ από το Υπουργείο Ενέργειας για επιδότηση εγκατάστασης φωτοβολταϊκού συστήματος με τη μέθοδο του συμψηφισμού μετρήσεων (Net Metering), και την τοποθέτηση μετρητή για την οικιακή φόρτιση υβριδικού ή ηλεκτρικού οχήματος. Στις εισηγήσεις οι οποίες εξετάζονται είναι όπως το ποσό χορηγίας να ανέρχεται στα 500 ευρώ ανά κιλοβάτ με μέγιστο ποσό τις 2 χιλιάδες ευρώ ανά αίτηση.

Γίνονται 38 οι σταθμοί φόρτισης της ΑΗΚ

Περί τα τέλη 2019, είναι ο στόχος για την ολοκλήρωση της εγκατάστασης των νέων σταθμών φόρτισης ηλεκτρικών οχημάτων από την Αρχή Ηλεκτρισμού Κύπρου. Πρόκειται για 18 σταθμούς, έξι ταχείας φόρτισης και 12 ημιταχείας, οι οποίοι θα προστεθούν στο υφιστάμενο δίκτυο των είκοσι σταθμών. Η προσφορά για την αγορά τους έγινε περί τα τέλη του 2018 και αναμένεται να παραληφθούν περί τα τέλη Απριλίου, αρχές Μαΐου. Το κόστος για την αγορά τους ανήλθε στις 240 χιλιάδες ευρώ ενώ η προσπάθεια είναι να τοποθετηθούν όλοι οι φορτιστές μέσα στο 2019. Στην ουσία η πρωτοβουλία της ΑΗΚ για εγκατάσταση σταθμών φόρτισης είναι η μόνη επιλογή για τους οδηγούς ηλεκτρικών οχημάτων. Αυτή την στιγμή λειτουργούν 19 φορτιστές ημιταχείας φόρτισης σε 19 σημεία. Επτά στη Λευκωσία και 5 στη Λεμεσό, δύο σε Πρωταρά και Παραλίμνι, δύο στη Λάρνακα και τρεις στην Πάφο. Το 20ό σημείο βρίσκεται στη μαρίνα της Λεμεσού

και αναμένεται η άδεια οικοδομής ώστε να λειτουργήσει. Μέχρι τέλος του 2019 υπολογίζεται από την ΑΗΚ ότι θα τοποθετηθούν άλλοι έξι σταθμοί ταχείας φόρτισης στην πλατεία Τροόδους, την Κακοπετριά, το Πισσούρι, την Ορμύδεια, τη Χοιροκοιτία και τα Λύμνια. Σταθμούς ημιταχείας φόρτισης αναμένεται να αποκτήσουν στη Λευκωσία η Λεωφόρος Προδρόμου, η Λεωφόρος Γρηγόρη Αυξεντίου, η οδός Ιωάννου Τσίρου και οδός Γλαδιστώνος στη Λεμεσό καθώς και στο λιμάνι Λεμεσού. Από ένα σταθμό θα αποκτήσει η Αγία Νάπα (οδός Οδυσσέας Ελύτη) και η Αραδίππου πλησίον του δημαρχείου της. Πέραν της τοποθέτησης σταθμών φόρτισης, η ΑΗΚ προχωρεί σε αναβάθμιση του λογισμικού για τη λειτουργία των σταθμών φόρτισης. Σύμφωνα με τον Μάριο Παππούτη, μηχανικό δικτύου ΑΗΚ, με το νέο λογισμικό θα επιτρέπει η φόρτιση του οχήματος και η επί τόπου πληρωμή με την λειτουργία με visa ή με την εφαρμογή της ΑΗΚ στο κινητό.

Σε νηπιακό στάδιο το Εθελούσιο της Τράπεζας Κύπρου

Στραμμένη στην τεχνολογική της αναβάθμιση η Τράπεζα – Δεν έχουν ληφθεί ακόμα αποφάσεις

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ**

Το ότι η Τράπεζα Κύπρου θα προχωρήσει σε σχέδιο εθελούσιας εξόδου δεν είναι μυστικό. Αυτό θα γίνει εντός του χρόνου. Πλέον, η Τράπεζα Κύπρου δείχνει πως στρέφεται στην τεχνολογία και σε πληρωμές που επιτυγχάνονται μέσω κινητών τηλεφώνων, με πρόσφατο παράδειγμα

Η μείωση του προσωπικού σε συνδυασμό με το κλείσιμο μερικών καταστημάτων της δημιουργούν ένα κλίμα όχι τόσο ευχάριστο σε πρώτη ανάγνωση.

την εισαγωγή ειδικής εφαρμογής που επί της ουσίας «ακυρώνει» τον ταμιά σε κατάσταση της τράπεζας. Με μία εντολή από το κινητό, πληρώνεται ο λογαριασμός. Εκείνο που προβληματίζει όμως τους υπαλλήλους της τράπεζας είναι το πότε θα δημιουργηθεί, αλλά και το πότε θα εφαρμοστεί. Και είναι λογικό. Οι εξελίξεις στην τράπεζα με την αλλαγή της διοικητικής της δομής, κατά πρώτον του προέδρου του Διοικητικού Συμβουλίου και κατά δεύτερον του Ανάτατου Εκτελεστικού Συμβούλου, φαίνεται να το έχει μετακυλήσει χρονικά. Όπως επίσης, δεν μπορεί να είναι γνωστή η αν-



Το κόστος προσωπικού για το 2018 αυξήθηκε κατά 6% σε ετήσια βάση, έναντι 205 εκατ. ευρώ για το 2017.

τζέντα ούτε του ενός αντικαταστάτη, ούτε του δεύτερου, που κάνει ακόμα πιο αβέβαιη τη χρονική στιγμή που θα εφαρμοστεί. Όπως, όμως προαναφέραμε, εντός του χρόνου θα εφαρμοστεί σίγουρα ένα Σχέδιο Εθελούσιας Εξόδου. Πρόσθετα, κρίσιμες σημασίας είναι να επιτευχθεί πρώτα μια συμφωνία με την Ένωση Τραπεζικών Υπαλλήλων (ΕΤΥΚ), ώστε και τα δύο μέρη να έχουν ενώπιόν τους πρόταση που να τους ικανοποιεί. Το μόνιμο προσωπικό της τράπεζας σημειώνεται πως είναι λίγο κάτω από 4.000, εκτός των εξωτερικών συνεργατών, συμβούλων και άλλων.

Την ίδια ώρα, η Τράπεζα Κύπρου προχώρησε στο κλείσιμο 15 καταστημάτων της. Είναι κάτι που ενδοχομένως να πράξουν και άλλες τράπεζες εντός του χρόνου. Τα δύο γεγονότα, η μείωση του προσωπικού (που είναι γνωστό ότι θα γίνει αλλά όχι το πότε και με πόσους), σε συνδυασμό με το κλείσιμο μερικών καταστημάτων της, δημιουργούν ένα κλίμα όχι τόσο ευχάριστο σε πρώτη ανάγνωση. Πόσω μάλλον στον απλό πελάτη, που όταν μία εταιρεία κλείνει καταστήματα και μειώνει και προσωπικό, του φέρνουν μήνυμα αποτυχίας της. Για το τραπεζικό μοντέλο όμως δεν ισχύει το παρα-

πάνω. «Η Τράπεζα Κύπρου παραμένει επικεντρωμένη στη μείωση των εξόδων της», τονίζεται στα οικονομικά αποτελέσματα της τράπεζας. Οι κυπριακές τράπεζες μέχρι πρότινος ακολουθούσαν ένα μοντέλο παροχής υπηρεσιών, το οποίο να μην λειτουργήσει μέχρι τις αρχές της δεκαετίας που διανύουμε, όμως πλέον δεν ικανοποιεί. Για τον τεχνολογικό τομέα, η τράπεζα επικεντρώνεται σε τρεις στρατηγικούς άξονες: Στην ανάπτυξη ψηφιακών υπηρεσιών και προϊόντων, στην βελτίωση εσωτερικών διαδικασιών και στην εισαγωγή νέων τρόπων εργασίας για τη βελτίωση του ερ-

γασιακού περιβάλλοντος. Όπως καταγράφεται στα αποτελέσματα της Τρ.Κύπρου για το 2018, τα συνολικά έξοδά της ανήλθαν σε 400 εκατ. ευρώ, εκ των οποίων το 54% αφορούν στο κόστος προσωπικού. Αριθμητικά μεταφράζεται σε 217 εκατ. ευρώ για το 2018. Το 40% αφορούν άλλα λειτουργικά έξοδα, ήτοι 158 εκατ. ευρώ και 6%, δηλαδή 25 εκατ. ευρώ αφορούν την ειδική εισφορά επί των καταθέσεων των πιστωτικών ιδρυμάτων στην Κύπρο και Συνεισφορά στο Ευρωπαϊκό Ταμείο Εγγυήσεων. Το κόστος προσωπικού για το 2018 αυξήθηκε κατά 6% σε ετήσια βάση, έναντι 205 εκατ. ευρώ για το 2017, κυρίως λόγω της επίδρασης από την ανανέωση της ετήσιας συλλογικής σύμβασης της συντεχνίας των υπαλλήλων. Το κόστος προσωπικού σύμφωνα με τα αποτελέσματα της τράπεζας για το τέταρτο τρίμηνο του 2018 ανήλθε σε 59 εκατ. ευρώ, σε σύγκριση με 53 εκατ. ευρώ το τρίτο τρίμηνο του 2018, κυρίως λόγω της ετήσιας αύξησης που δόθηκε εξολοκλήρου κατά το τρίμηνο. «Ποσό ύψους 4 εκατ. ευρώ που καταχωρήθηκε το τέταρτο τρίμηνο του 2018 αφορά προηγούμενα τρίμηνα και το μη επαναλαμβανόμενο κόστος προσωπικού για συγκεκριμένα έργα», καταλήγει η τράπεζα.

Αποτυχίες - Επιτυχίες

Για την τράπεζα ό,τι φαντάζει επιτυχία δεν σημαίνει αυτομάτως ότι και για τους πολίτες σημαίνει το ίδιο. Η Τρ. Κύπρου θέλει «να διώ-

ξει» ρευστότητα για παράδειγμα. Οι τράπεζες ως γνωστόν πληρώνουν για τις καταθέσεις των πολιτών που αποθηκεύονται στην Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα. Οι τράπεζες σε καμία περίπτωση δεν θέλουν να έχουν υπερβολική ρευστότητα. Την Τρίτη η ΕΚΤ έδωσε πράσινο φως για την πώληση των 2,8 δισ. δανείων της Τράπεζας στο επενδυτικό ταμείο Apollo, έναντι 1,4 δισ. ευρώ, ωστόσο η πώληση δανείων προφανώς και δεν προϋποθέτει την πώλησή τους στο 100% της αξίας τους (κανένας οργανισμός δεν πουλά στο 100% της αξίας, αλλιώς δεν θα είχε αγοραστές). Εύλογα λοιπόν δημιουργούνται κάποια ερωτήματα. Μία τράπεζα που δεν παρουσιάζει πρόβλημα μειώνει προσωπικό; Μία τράπεζα που δεν παρουσιάζει πρόβλημα μειώνει τα κεφάλαιά της, προχωρά σε μείωση των καταστημάτων της; Μία τράπεζα που δεν είναι προτεραιότητά της να φέρει και άλλες καταθέσεις, προχωρά καλά; Μία τράπεζα που πουλάει δάνεια σε πολύ μικρότερο ποσοστό από το 100% της αξίας τους, προχωρά σε συμφέρουσα πράξη;

Όλα αυτά μοιάζουν με αποτυχίες ξεχωριστά, ωστόσο, για την τράπεζα είναι επιτυχίες.

Όσον αφορά στον τομέα της τεχνολογίας, η Τράπεζα Κύπρου επικεντρώνεται σε τρεις στρατηγικούς άξονες: Στην ανάπτυξη ψηφιακών υπηρεσιών και προϊόντων, στη βελτίωση εσωτερικών διαδικασιών και στην εισαγωγή νέων τρόπων εργασίας για τη βελτίωση του εργασιακού περιβάλλοντος.

Μόλις 19 ημέρες επαρκεί ο μισθός στα μισά νοικοκυριά

Το 30% ζει με ετήσιο εισόδημα κάτω των €10.000

Της **ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΜΑΝΙΦΑΒΑ**

Κάτι παραπάνω από ορατά είναι ακόμη τα σημάδια στην ελληνική κοινωνία από την πολυετή οικονομική κρίση και την εσωτερική υποτίμηση. Παρά την ελαφρά βελτίωση κάποιων δεικτών σε ό,τι αφορά το εισόδημα, τρία στα δέκα νοικοκυριά διαβιούν με ετήσιο εισόδημα κάτω από 10.000 ευρώ, ενώ σχεδόν τα μισά έχουν ως κύρια πηγή εισοδήματος τη σύνταξη.

Τα παραπάνω είναι μερικά μόνον από τα συμπεράσματα της έρευνας για το εισόδημα και τις δαπάνες διαβίωσης των νοικοκυριών του Ινστιτούτου Μικρών Επιχειρήσεων της Γενικής Συνομοσπονδίας Επαγγελματιών Βιοτεχνών Εμπόρων Ελλάδας (ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ). Πρόκειται για την έβδομη κατά σειράν έρευνα, αλλά την πρώτη που διεξάγεται ύστερα από την ολοκλήρωση των προγραμματών δημοσιονομικής προσαρμογής.

Ειδικότερα, 43,9% των νοικοκυ-

ριών δήλωσαν ότι τα εισοδήματά τους μειώθηκαν το 2018 σε σύγκριση με το 2017, ενώ στα θετικά στοιχεία συγκαταλέγονται η σταθεροποίηση του εισοδήματος για το 48,9% (από 35,6% στην αντίστοιχη περυσινή έρευνα) και η αύξηση για το 7,1% των νοικοκυριών (από μόλις 2% πέρυσι). Την ίδια

Σχεδόν τα μισά νοικοκυριά έχουν κύρια πηγή εισοδήματος τη σύνταξη.

ώρα, παραμένει σημαντικό το ποσοστό των νοικοκυριών με ετήσιο εισόδημα κάτω από 10.000 ευρώ, 31,7% το 2018 έναντι 34,2% το 2017.

Η μεγαλύτερη εισοδηματική κατηγορία είναι αυτή των νοικοκυριών με ετήσιο εισόδημα πάνω από 10.000 και έως 18.000 ευρώ, αποτελώντας το 39,8% το 2018, έναντι

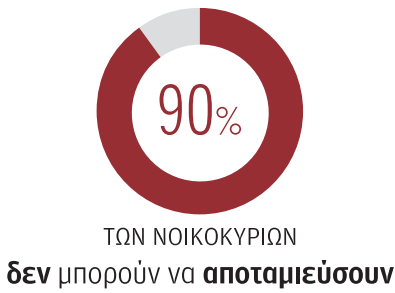
37,5% το 2017. Αυτό δείχνει μια μετατόπιση σε ανώτερη εισοδηματική κλίμακα όσων το 2017 είχαν εισόδημα κάτω από 10.000 ευρώ, όμως ως ένα βαθμό δηλώνει και φτωχοποίηση νοικοκυριών που είχαν το 2017 εισόδημα πάνω από 18.000 ευρώ.

Το γεγονός ότι το μεγαλύτερο μέρος των νοικοκυριών βρίσκεται στις δύο χαμηλότερες εισοδηματικές κατηγορίες έχει ως αποτέλεσμα, αφενός, ένα 12,7% των νοικοκυριών να δηλώνει ότι τα εισοδήματά του δεν επαρκούν για να καλύψει ούτε τις βασικές του ανάγκες, αφετέρου, ότι για πάνω από τα μισά, το 52,5%, δεν επαρκούν για όλο τον μήνα, αλλά κατά μέσο όρο για 19 ημέρες. Στην περίπτωση των πολυμελών νοικοκυριών το παραπάνω ποσοστό αυξάνεται στο 62,6%.

Τα παραπάνω είναι εν πολλοίς αναμενόμενα εάν ληφθεί υπόψη ότι για το 49,1% των νοικοκυριών κύρια πηγή εισοδήματος είναι η

Η οικονομική κατάσταση των νοικοκυριών

3 στα 10 νοικοκυριά διαβιούν με ετήσιο εισόδημα **λιγότερο από 10.000 ευρώ**



ΠΗΓΗ: ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Λειτουργικά κερδοφόρο το 77% των μικρομεσαίων

Μεσαίο μέγεθος, εξωστρέφεια και δραστηριότητα στη μεταποίηση είναι τα τρία βασικά χαρακτηριστικά των επιχειρήσεων που φαίνεται να κερδίζουν το στοίχημα όχι μόνο της επιβίωσης, αλλά και της ανάπτυξης μετά την πολυετή κρίση. Μάλιστα, σύμφωνα με την έρευνα συγκυρίας για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜμΕ) που συνέταξε η Διεύθυνση Οικονομικής Ανάλυσης της Εθνικής Τράπεζας, λειτουργικά κερδοφόρο είναι πλέον το 77% των ΜμΕ από 66% το 2014, έχοντας ως βασικό άξονα στήριξης την αυξημένη εξωστρέφεια, ενώ την ίδια ώρα οι επιχειρήσεις με έντονο πρόβλημα ρευστότητας μειώθηκαν στο 19% από 30% το 2014. Η καλύτερη των επιχειρηματικών συνθηκών προκαλεί βαθμιαία βελτίωση των συνθηκών τραπεζικής χρηματοδότησης δημιουργώντας έναν ενάρετο κύκλο στη θέση του φαύλου κύκλου της ύφεσης και πλέον εγκρίνεται πάνω από το 50% των δανείων προς ΜμΕ από μόλις 31% το 2014.

Σύμφωνα με την έρευνα της ΕΤΕ, βασικός άξονας στήριξης της χρηματοοικονομικής εικόνας των ΜμΕ είναι η ανάπτυξη της εξωστρέφειας τους. Συγκεκριμένα, το ποσοστό εξωστρεφών επιχειρήσεων αυξήθηκε στο 47% το 2018 από 36% το 2014, ενώ παράλληλα αυξήθηκε οριακά το μερίδιο των πωλήσεών τους που προέρχεται από το εξωτερικό, καλύπτοντας το 27% των πωλήσεων από 25% το 2014. Ποια ήταν η επίδραση της εξωστρέφειας στη λειτουργική κερδοφο-



Το 63% των μεσαίων επιχειρήσεων (με κύκλο εργασιών άνω των 2,5 εκατ. ευρώ) πέτυχε αύξηση πωλήσεων την περίοδο 2013-2017, στην καρδιά της κρίσης δηλαδή, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό για τις πολύ μικρές επιχειρήσεις ήταν μόλις 28%.

Βασικός άξονας στήριξης η αυξημένη εξωστρέφεια.

ρία των επιχειρήσεων; Τα αποτελέσματα της έρευνας είναι αποκαλυπτικά. Οι εξωστρεφείς επιχειρήσεις αύξησαν το λειτουργικό περιθώριο κέρδους τους στο 12,7% κατά μέσον όρο το 2018 από 8,2% το 2014. Αντιθέ-

τως, οι μη εξωστρεφείς επιχειρήσεις είδαν το περιθώριο κέρδους τους να μειώνεται σε 6,7% το 2018 από 8,4% το 2014.

Σημασία για τις επιδόσεις των επιχειρήσεων διαδραμάτισε και το μέγεθός τους. Το 63% των μεσαίων επιχειρήσεων (με κύκλο εργασιών άνω των 2,5 εκατ. ευρώ) πέτυχε αύξηση πωλήσεων την περίοδο 2013-2017, στην καρδιά της κρίσης δηλαδή, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό για τις πολύ μικρές επιχειρήσεις ήταν μόλις 28%. Ακόμη και στις περιπτώσεις

που οι πολύ μικρές επιχειρήσεις ενίσχυσαν τον κύκλο εργασιών τους, η αύξηση αυτή ήταν πολύ μικρότερη σε σύγκριση με αυτή των μεσαίου μεγέθους επιχειρήσεων, 9% έναντι 16%. Το 85% των μεσαίων επιχειρήσεων είναι λειτουργικά κερδοφόρο ενώ το αντίστοιχο ποσοστό στις πολύ μικρές είναι 64%. Επιπλέον, μόλις το 7% των μεσαίων επιχειρήσεων αντιμετωπίζει σοβαρό πρόβλημα ρευστότητας (έναντι 32% για τις πολύ μικρές επιχειρήσεις). Η βιομηχανία είναι ο κλάδος που παρουσιάζει το μεγαλύτερο ποσοστό επιχειρήσεων με αύξηση πωλήσεων 48% (τα αντίστοιχα ποσοστά είναι στο εμπόριο 44%, στις υπηρεσίες 42% και στις κατασκευές 39%), καθώς και ο κλάδος εκείνος με το υψηλότερο ποσοστό μέσων αύξησης πωλήσεων (16%). Η βιομηχανία είναι επίσης ο κλάδος εκείνος με το μεγαλύτερο ποσοστό κερδοφόρων επιχειρήσεων (79% την τελευταία τριετία).

Σύμφωνα με την έρευνα συγκυρίας, οι ΜμΕ εντοπίζουν πιο θετική διάθεση των τραπεζών για νέες χορηγήσεις, ενώ θετικά συμβάλλει η βαθμιαία αποκλιμάκωση των επιτοκίων δανεισμού, από 5,4% το 2011 σε 4,3% το 2018. Η βελτίωση των επιδόσεων των ΜμΕ και των συνθηκών χρηματοδότησης συνέβαλε στον περιορισμό του χρηματοδοτικού κενού, μειώνοντας σημαντικά την απόκλιση από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο στις 20 ποσοστιαίες μονάδες το 2018 από 40 ποσοστιαίες μονάδες το 2011.

ΔΗΜΗΤΡΑ ΜΑΝΙΦΑΒΑ

Αυξήθηκε κατά 143 εκατ., στα 17 δισ., το ενεργητικό των ασφαλιστικών το 2018

Στα 17 δισ. ευρώ διαμορφώθηκε στο τέλος του 2018 το σύνολο του ενεργητικού των ασφαλιστικών επιχειρήσεων στη χώρα μας, καταγράφοντας αύξηση κατά 143 εκατ. ευρώ σε σχέση με το 2017. Ο κύριος όγκος των επενδύσεων του ασφαλιστικού κλάδου είναι σε σταθερούς τίτλους, που αποτελούν το 60,9% του ενεργητικού του.

Όπως προκύπτει από τα στοιχεία που δημοσιεύει η ΤτΕ, οι επενδύσεις σε σταθερούς τίτλους, δηλαδή σε κρατικά και υφάσματα, ανέρχονται σε 10,4 δισ. ευρώ και από το ποσό αυτό τα 4,1 δισ. ευρώ είναι επενδεδυμένα σε τίτλους εσωτερικού. Οι τοποθετήσεις σε ομόλογα εσωτερικού είναι αυξημένες κατά 281 εκατ. ευρώ σε σχέση με το 2017, ένδειξη αναζήτησης καλύτερων αποδόσεων στις επενδύσεις του ασφαλιστικού κλάδου.

Παρά την αύξηση των επενδύσεων σε ελληνικά ομόλογα, τη συντριπτική πλειονότητα των τοποθετήσεων εξακολουθούν να έχουν τα ομόλογα εξωτερικού και δη τα ομόλογα χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σύμφωνα με τα στοιχεία, οι επενδύσεις σε ομόλογα της Ε.Ε. διαμορφώθηκαν στα τέλη του 2018 σε 4,9 δισ. ευρώ και είναι σταθερές σε σχέση με το 2017, ενώ στο 1,3 δισ. ευρώ διαμορφώθηκαν οι επενδύσεις σε σταθερούς τίτλους τρίτων χωρών πλην Ε.Ε. Η δεύτερη μεγαλύτερη

κατηγορία στις επενδύσεις των ασφαλιστικών εταιρειών με ποσοστό 15% στη σύνθεση του ενεργητικού είναι τα αμοιβαία κεφάλαια. Οι επενδύσεις σε μερίδια διαμορφώθηκαν στα τέλη του 2018 σε 2,5 δισ. ευρώ, ενώ στα 632 εκατ. ευρώ ανήλθαν οι τοποθετήσεις σε μετοχικούς τίτλους.

Ο κύριος όγκος των επενδύσεων του ασφαλιστικού κλάδου είναι σε σταθερούς τίτλους, που αποτελούν το 60,9% του ενεργητικού του.

Οι τοποθετήσεις σε καταθέσεις ανήλθαν στα τέλη του 2018 στο 1,3 δισ. ευρώ και είναι αυξημένες κατά 144 εκατ. ευρώ σε σχέση με το 2017.

Σε ό,τι αφορά τη σύνθεση του παθητικού του ασφαλιστικού κλάδου, τα ίδια κεφάλαια ανήλθαν σε 2,8 δισ. ευρώ και είναι μειωμένα κατά 171,4 εκατ. ευρώ σε σχέση με το 2017. Οι ασφαλιστικές προβλέψεις αυξήθηκαν κατά 375 εκατ. ευρώ σε σύγκριση με το 2017 και διαμορφώθηκαν σε 12,6 δισ. ευρώ εκατ. ευρώ, λόγω της αύξησης των ασφαλιστικών προβλέψεων για τον κλάδο ζωής.

Μεγάλες οικονομικές και κοινωνικές ανισότητες μεταξύ των περιφερειών

Η ανεργία των νέων μπορεί να μειώθηκε σε σχέση με τα επίπεδα ρεκόρ του 2012, όμως στις μισές από τις ελληνικές περιφέρειες παραμένει σε επίπεδα τριπλάσια από αυτά του μέσου όρου της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η περιφέρεια της Ηπείρου, για παράδειγμα, κατέχει τη θλιβερή πρωτιά, έχοντας το υψηλότερο ποσοστό ανεργιών νέων, 57,6%, μεταξύ όλων των περιφερειών της Ε.Ε. Και αυτό δεν είναι το μοναδικό εύρημα της μελέτης του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ) για την περιφερειακή ανάπτυξη στην Ελλάδα, τα προκαταρκτικά συμπεράσματα της οποίας παρουσιάστηκαν χθες το

απόγευμα σε ειδική συνέντευξη Τύπου στην Αθήνα από τον αναπληρωτή διευθυντή του ΟΟΣΑ, Χοακίμ Ολιβέιρα Μαρτίνς.

«Παρά τις εκτεταμένες μεταρρυθμίσεις και την ανάκαμψη της ελληνικής οικονομίας, οι οικονομικές και κοινωνικές ανισότητες μεταξύ των περιφερειών της Ελλάδας παραμένουν», αναφέρεται στη μελέτη. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί ο τουρισμός: Οι μεγάλες πόλεις της Ελλάδας και οι τουριστικές περιοχές έχουν δει κάποια σημάδια βελτίωσης της απασχόλησης. Από την άλλη, οι περιφέρειες εκείνες που βασίζονται στον πρωτογενή τομέα και στη με-



Ο ΟΟΣΑ προτείνει εκσυγχρονισμό των βιομηχανιών, εστίαση σε τομείς όπου κάποιες περιφέρειες έχουν ανταγωνιστικό πλεονέκτημα και παραγωγή προϊόντων προστιθέμενης αξίας.

ταποίηση βίωσαν σκληρές προσαρμογές στην απασχόληση, ήτοι απώλειες θέσεων εργασίας. Έτσι, λοιπόν, αν και η αγορά εργασίας βελτιώνεται υπό την έννοια της αύξησης της απασχόλησης και του ωρομισθίου, τα κέρδη δεν είναι ίδια για όλες τις περιφέρειες.

Το 2016, το κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Αττικής ήταν διπλάσιο από το αντίστοιχο της Δυτικής Μακεδονίας, με αποτέλεσμα η πρώτη περιφέρεια της χώρας να έχει διπλάσια παραγωγή από τη φτωχότερη. Στη διάρκεια της κρίσης χάθηκε κατά μέσον όρο το 1/3 του κατά κεφαλήν εισοδήματος, με τις μεγαλύτερες μειώσεις να καταγράφονται στα

απομακρυσμένα νησιά, στη δυτική Ελλάδα και στη δυτική Αττική.

Τις ανισότητες εντείνει και η γήρανση του πληθυσμού, με τη μελέτη να επισημαίνει ότι κατά την τελευταία δεκαετία το 90% των απωλειών στον πληθυσμό της Ελλάδας καταγράφηκε σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη.

Ο ΟΟΣΑ προτείνει εκσυγχρονισμό των βιομηχανιών που σήμερα είναι χαμηλής παραγωγικότητας, εστίαση σε τομείς όπου κάποιες περιφέρειες έχουν ανταγωνιστικό πλεονέκτημα (π.χ. οικότουρισμός, αγροτουρισμός) και παραγωγή προϊόντων προστιθέμενης αξίας (π.χ. επώνυμο ελαιόλαδο, κρασί κ.λπ.).

Μειώθηκαν το 2018 οι ναυτιλιακές εταιρείες με έδρα στην Ελλάδα

Από το 1998 ο αριθμός τους έχει περιοριστεί κατά 36,5%

Του **ΗΛΙΑ Γ. ΜΠΕΛΛΟΥ**

Νέα μείωση του αριθμού των ναυτιλιακών επιχειρήσεων που έχουν την έδρα τους στην Ελλάδα και διαχειρίζονται ελληνικών συμφερόντων πλοία σημειώθηκε το 2018. Από 597 επιχειρήσεις το 2017, περιορίστηκαν στις 588, αλλά η έξοδος από την Ελλάδα ή και συνολικά από την αγορά είναι μεγαλύτερη, καθώς στην καταμέτρηση περιλαμβάνονται και κάποιες νέες επιχειρήσεις που ξεκίνησαν πέρυσι τη δραστηριότητά τους.

Τα στοιχεία αυτά προκύπτουν από την τελευταία ετήσια έρευνα της Petrofin Research η οποία παρακολουθεί τα χρηματοοικονομικά και διαρθρωτικά δεδομένα των κλάδου και ακολουθούν κατά λίγες ημέρες την έκθεση της Ελληνικής Επιτροπής Ναυτιλιακής Συνεργασίας του Λονδίνου, η οποία έδειξε και μεγάλη έξοδο από το ελληνικό νηολόγιο.

«Απούσεις»

Η μείωση του αριθμού των ναυτιλιακών επιχειρήσεων έρχεται να προστεθεί σε αυτή του 2017, οπότε και εξέλειψαν 52 ναυτιλιακές. Σε μια πιο μακροπρόθεσμη θεώρηση τα νούμερα είναι ακόμα πιο απογοητευτικά: από τις 926 ναυτιλιακές που κατέγραψε το 1998 για πρώτη φορά η Petrofin έως τις 588 τώρα, έχουν εκλείψει 338 επιχειρήσεις (ποσοστό 36,5%).

Σε ποσοστό οι «απούσεις» ναυτιλιακές αντιστοιχούν πάνω από το ένα τρίτο του προ εικοσαετίας πλθους. Η συρρίκνωση αυτή αποδι-

Σε ποσοστό οι «απούσεις» ναυτιλιακές αντιστοιχούν πάνω από το ένα τρίτο του προ εικοσαετίας πλήθους.

δεται τόσο στη μακροπρόθεσμη διαδικασία συγκέντρωσης των πλοίων σε μεγαλύτερους στόλους μεγαλύτερων επιχειρήσεων όσο όμως και στην επιδείνωση της ελκυστικότητας της χώρας, αλλά και της Ευρώπης εν γένει, ως έδρας διαχείρισης του ελληνόκτητου στόλου.

Παράλληλα προέρχεται και από αντιξοότητες όπως η προβληματική πλέον πρόσβαση των μικρότερων εταιρειών σε τραπεζική ή άλλη χρηματοδότηση αλλά και οι μεγάλες επιβαρύνσεις που επιβάλλει το καθεστώς συμμόρφωσης με τους ανά τον πλανήτη ποικίλους κανονισμούς.

Επιπλέον, οι μεγάλες ναυτιλιακές, όσες δηλαδή ελέγχουν στόλους με περισσότερα από 25 πλοία, μειώθηκαν επίσης, αν και έχει αθροιστικά αυξηθεί η χωρητικότητα τους, αναφέρει η Petrofin. Ειδικότερα, οι εν Ελλάδι ναυτιλιακές με 25 και περισσότερα πλοία μειώθηκαν από 31 το 2017 σε 23 το 2018, ενώ συνολικά παρατηρείται και μια μικρή αύξηση του μέσου όρου ηλικίας.

Οι πολύ μικρές επιχειρήσεις, αυτές που ελέγχουν από ένα έως δύο πλοία, μειώθηκαν από τις 233

το 2017 (και 265 το 2016) στις 218 πέρυσι. Παρά τη διαχρονική μείωση του αριθμού των εν Ελλάδι ναυτιλιακών, ο ελληνόκτητος στόλος σύμφωνα με την Petrofin συνεχίζει να αναπτύσσεται, να μεγεθύνεται και να διατηρεί την παγκόσμια πρωτοκαθεδρία του. Όμως είναι προφανές πλέον στους συμμετέχοντες στη ναυλαγορά πως μέρος της διαχείρισής του γίνεται εκτός Ελλάδος.

Αξίζει να σημειωθεί πως, σύμφωνα με την 32η ετήσια έκθεση της Ελληνικής Επιτροπής Ναυτιλιακής Συνεργασίας του Λονδίνου (GSCC - Committee), που δημοσιεύτηκε στις αρχές Μαρτίου, ο ελληνόκτητος στόλος που καταγράφηκε υπό ελληνική σημαία μειώθηκε τόσο σε αριθμό πλοίων όσο και σε χωρητικότητα και σήμερα περιλαμβάνει 671 πλοία.

Η ανάλυση της σημαίας των πλοίων που ανήκουν σε ελληνικές μητρικές εταιρείες δείχνει ότι η Λιβερία προσέθεσε 16 ελληνόκτητα πλοία και τα Νησιά Μάρσαλ άλλα 14 πλοία.

Από την άλλη πλευρά, μειώσεις σημειώθηκαν στον αριθμό των ελληνόκτητων πλοίων και υπό κυπριακή και μαλτέζικη σημαία, γεγονός που καταδεικνύει μια έξοδο από ευρωπαϊκά νηολόγια εν γένει. Αυτά τα μητρώα κατέγραψαν ζημιές 26 και 7 πλοίων αντίστοιχα.

Συνολικά, οι σημαίες της Λιβερίας και των Νησιών Μάρσαλ βρίσκονται στην πρώτη γραμμή του στόλου της Ελλάδας με 840 και 838 ελληνικά πλοία, αντίστοιχα, στα νηολόγια τους.



Ο αριθμός των εν Ελλάδι εταιρειών διαχείρισης του ελληνόκτητου στόλου διαχρονικά



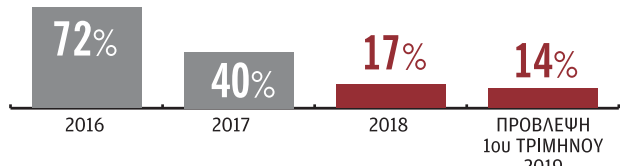
Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Διακοσμητικό το POS για 1 στους 4 επαγγελματίες

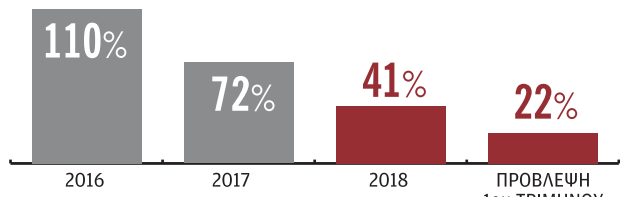
Δεν έχουν πραγματοποιήσει καμία συναλλαγή με κάρτες



ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΑΞΙΑΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ



ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΠΛΗΘΟΥΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ



ΠΗΓΗ: CARDLINK

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Από 700.000 POS περίπου 175.000 είναι ανενεργά.

ελέγχονται για την απόκρυψη εισοδημάτων. Να σημειωθεί ότι η γενικευμένη φοροδιαφυγή αποκαλύπτονται και τα πρόσφατα στοιχεία της ΑΑΔΕ για τα εισοδήματα που δηλώθηκαν από ελεύθερους επαγγελματίες το 2017, με βάση τα οποία το συνολικό δηλωθέν εισόδημα των ελεύθερων επαγγελματιών μειώθηκε το 2017 κατά 26,5% σε σύγκριση με το 2015 και το μέσο δηλωθέν εισόδημα δεν ξεπερνά τις 8.636 ευρώ, όταν οι μισθωτοί δηλώνουν κατά μέσον όρο περί τις 12.660 ευρώ.

Σε ό,τι αφορά τη χρήση των καρτών, η αξία τους το 2018 έφτασε τα 31,5 δισ. ευρώ από 26,5 δισ. ευρώ το 2017 και ο αριθμός των συναλλαγών εκτινάχθηκε στα 900 εκατομμύρια από 620 εκατομμύρια το 2017, επιβεβαιώνοντας την ολοένα μεγαλύτερη εξοικείωση των Ελλήνων με το «πλαστικό χρήμα».

Ενδεικτικό αυτής της εξοικείωσης είναι το γεγονός ότι το 5% των συναλλαγών με κάρτα είναι χαμηλής αξίας έως 2 ευρώ, το 15% έως 5 ευρώ, ενώ 3 στις 10 συναλλαγές είναι έως 10 ευρώ. Εντυπωσιακή είναι επίσης η διάδοση των ανέπαφων συναλλαγών, καθώς 6 στις 10 γίνονται ανέπαφα, ποσοστό που αυξάνεται στο 70% για τις συναλλαγές έως 25 ευρώ.

Πριν από το Πάσχα ξεκινά η καταβολή επιδόματος ενοικίου στους δικαιούχους

Της **ΡΟΥΛΑΣ ΣΑΛΟΥΡΟΥ**

Στις 22 ή 23 Απριλίου θα καταβληθεί σύμφωνα με πληροφορίες, για πρώτη φορά το επίδομα ενοικίου στους δικαιούχους των οποίων οι αιτήσεις θα εγκριθούν εντός Μαρτίου. Η διαδικασία προχωρεί με σχετικά γρήγορους ρυθμούς, αλλά και με αρκετά προβλήματα, κυρίως με τα ηλεκτρονικά μισθωτήρια συμβόλαια.

Σύμφωνα με τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία, οι συνολικές αιτήσεις που έχουν υποβληθεί στο σύστημα ανέρχονται σε 259.322, εκ των οποίων οι 113.201 έχουν ήδη εγκριθεί, αντιστοιχούν σε επίδομα συνολικού μηνιαίου κόστους 13,9 εκατ. ευρώ και αφορούν 301.933 άτομα (δικαιούχους και μέλη των οικογενειών).

Σε αναμονή βρίσκονται 97.210 αιτήσεις (37,49%), άλλες 29.487 ή το 11,37% του συνόλου των αιτήσεων που υποβλήθηκαν έχουν ακυρωθεί και ενδεχομένως θα επανυποβληθούν, ενώ 17.952, ήτοι 6,92% των αιτήσεων, έχουν απορριφθεί οριστικά.

Σύμφωνα με τους ειδικούς, το μεγαλύτερο πρόβλημα κατά τη διαδικασία υποβολής της αίτησης αφορά τα συμβόλαια με τους ιδιοκτήτες, τη διάρκεια και το εάν έχουν δηλωθεί στην ηλεκτρονική πλατφόρμα της ΑΑΔΕ. Πολλοί ενδιαφερόμενοι καταγγέλλουν τους ιδιοκτήτες τους ότι δεν επεκτείνουν το μισθωτήριο συμβόλαιο ώστε να έχει διάρκεια τουλάχιστον 6 μηνών από την υποβολή της αίτησης, ώστε να ισχύει όταν θα γίνει έλεγχος από την ΗΔΙΚΑ. Παράλληλα, υπάρχουν κάποιες ιδιοκτήτες που δεν δέχονται να καταβάλουν το πρόστιμο για την κατάσταση του ηλεκτρονικού ενοικιαστήριου στην εφαρμογή της

ΑΑΔΕ, με αναδρομική ισχύ, ώστε οι ενοικιαστές να λάβουν και τα αναδρομικά που δικαιούνται από τον Ιανουάριο.

Κάποιοι μάλιστα, σύμφωνα με τις καταγγελίες, φθάνουν στο σημείο να ζητούν από τους ενοικιαστές να καταβάλουν οι ίδιοι το πρόστιμο των 100 ευρώ, ενώ δεν λείπουν και οι περιπτώσεις που λόγω της επιδότσης ζητούν αύξηση στο ενοίκιο.

Βάσει του σχεδιασμού του υπουργείου Εργασίας, όσοι υποβάλουν αίτηση και αυτή εγκριθεί

Μέχρι τώρα έχουν εγκριθεί 113.201 αιτήσεις, συνολικού μηνιαίου κόστους 13,9 εκατ. ευρώ.

εντός του Μαρτίου θα λάβουν το επίδομα ενοικίου για τον Απρίλιο στις 22 με 23 Απριλίου, ήτοι εντός της Μεγάλης Εβδομάδας. Θα λάβουν μάλιστα και αναδρομικά ποσά για τους μήνες Ιανουάριο, Φεβρουάριο και Μάρτιο.

Αντίστοιχα, όσων οι αιτήσεις εγκριθούν εντός του Απριλίου, το επίδομα θα καταβληθεί στις 20-25 Μαΐου (στόχος είναι οι πληρωμές να γίνονται κοντά στις 22 κάθε μήνα), όπως και τα αναδρομικά για τους μήνες Ιανουάριο, Φεβρουάριο, Μάρτιο και Απρίλιο.

Στη συνέχεια, για όποιες νέες αιτήσεις εγκρίνονται, το δικαίωμα στην καταβολή του επιδόματος θα ισχύει από την 1η ημέρα του επόμενου μήνα και το ποσό θα καταβάλλεται μηνιαίως με πίστωση σε τραπεζικό λογαριασμό του δικαιούχου.

Υπερφορολόγηση χωρίς ανάλογες κοινωνικές παροχές

8 στους 10 Έλληνες θεωρούν ότι το φορολογικό σύστημα δεν είναι ανταποδοτικό

Του **ΠΡΟΚΟΠΗ ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ**

Υψηλοί φόροι, από τους υψηλότερους παγκοσμίως, χωρίς καμία ανταποδοτικότητα, οδηγούν τους πολίτες στον δρόμο της φοροδιαφυγής. Αυτό θα μπορούσε να είναι το συμπέρασμα από τις τελευταίες εκθέσεις του ΟΟΣΑ που δείχνουν τον φαύλο κύκλο στον οποίο έχουν παγιδευθεί τα νοικοκυριά.

Η υψηλή φορολογία σε συνδυασμό με τη χαμηλή ανταποδοτικότητα και την έλλειψη παροχών οδηγεί τους πολίτες στη φοροδιαφυγή, καθώς δεν μπορούν να βρουν άλλο τρόπο να αντιμετωπίσουν την υπέρμετρη φορολόγηση, με αποτέλεσμα η κυβέρνηση να αυξάνει εκ νέου τους φόρους, οι οποίοι όμως απευθύνονται σε όσους δεν μπορούν να φοροδιαφύγουν.

Οι πολίτες πλέον υποστηρίζουν ότι για τους φόρους που πληρώνουν δεν λαμβάνουν τις αντίστοιχες παροχές, ενώ δεν έχουν καμία εμπιστοσύνη στο κράτος, καθώς θεωρούν ότι δεν θα τους σταθεί σε περίπτωση ανάγκης.

Συγκεκριμένα, οκτώ στους δέκα Έλληνες θεωρούν ότι δεν λαμβάνουν τις παροχές που θα έπρεπε δεδομένου του ύψους των φόρων που καταβάλλουν στο κράτος, όταν ο αντίστοιχος μέσος όρος στις 21 χώρες του ΟΟΣΑ είναι 58,5%, δηλαδή πολύ χαμηλότερα.

Από την άλλη πλευρά το εντυπωσιακό είναι ότι εξετάζοντας τις φορολογικές επιβαρύνσεις στις χώρες του ΟΟΣΑ, στην Ελλάδα την περίοδο 2007-2017 καταγράφεται αύξηση φόρων κατά 8,2 ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ, ενώ ακόμα και αν περιοριστεί κανείς στη μνημονιακή περίοδο 2010-2017 η Ελλάδα συνεχίζει να μην έχει ανταγωνισμό.

Ειδικά την περίοδο 2015-2017 κόντρα σε όλες τις τάσεις αυξήθηκαν υπέρμετρα φόροι και εισφορές, με αποτέλεσμα να κατατάσσεται πρώτη στις αυξήσεις φόρων μεταξύ των χωρών-μελών του ΟΟΣΑ (από το 35,7% του ΑΕΠ έφθασε στο 39,4% του ΑΕΠ). Δηλαδή πληρώνουμε περισσότερους φόρους, οι οποίοι όχι μόνο δεν επιστρέφουν ανταποδοτικά αλλά αντίθετα, όπως υποστηρίζει το 78% των Ελλήνων πηγαίνουν σε πολίτες που δεν τα δικαιούνται (66% μέσος όρος ΟΟΣΑ).

ΦΟΡΟΙ ΧΩΡΙΣ ΠΑΡΟΧΕΣ

Ποσοστό πολιτών που θεωρούν ότι οι φόροι δεν είναι ανταποδοτικοί

► Το **77,8%** θεωρεί ότι λαμβάνουν κοινωνικές παροχές πολίτες οι οποίοι δεν τις δικαιούνται.

► Το **70%** εκτιμά πως η κυβέρνηση δεν τους λαμβάνει υπόψη όταν σχεδιάζει την κοινωνική πολιτική.

► Ανω του **70%** θεωρεί ότι δεν θα έχει πρόσβαση στις δημόσιες παροχές εάν τις χρειαστεί.

ΠΗΓΗ: ΟΟΣΑ

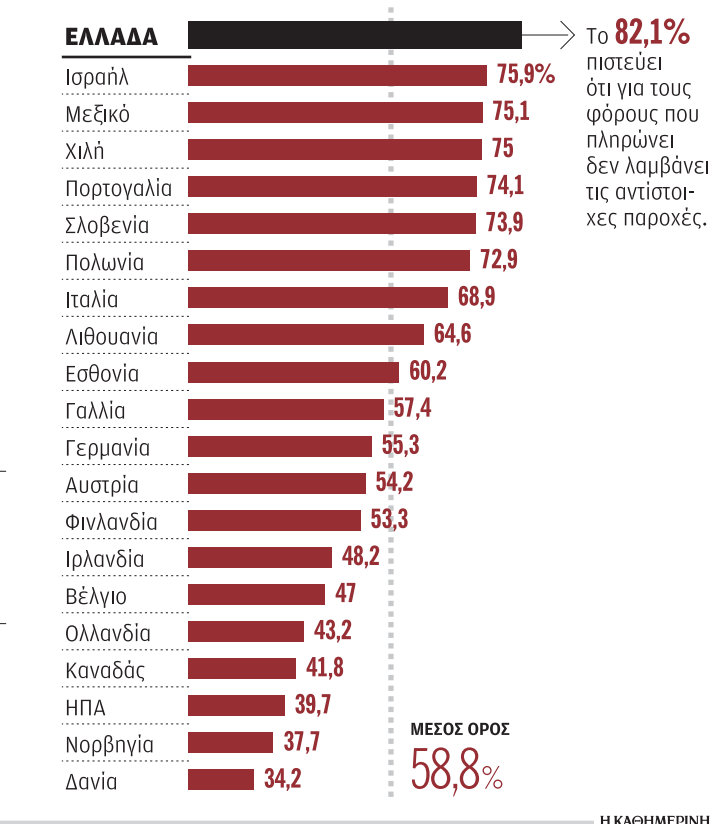
Τα επιδόματα παίρνουν όχι αυτοί που έχουν μικρά εισοδήματα, αλλά αυτοί που δηλώνουν χαμηλά εισοδήματα.

Και αυτό συμβαίνει καθώς το «πακέτο» παροχών οδεύει προς τους συνταξιούχους αλλά και σε όσους δηλώνουν χαμηλά εισοδήματα. Δεδομένης μάλιστα της αναποτελεσματικότητας του κράτους, τα επιδόματα παίρνουν όχι αυτοί που έχουν μικρά εισοδήματα, αλλά αυτοί που δηλώνουν χαμηλά εισοδήματα.

Απογοητευμένοι

Σύμφωνα με την έρευνα του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης που δημοσιοποιήθηκε χθες, η δυσφορία απέναντι στην κοινωνική πολιτική που εφαρμόζεται στις χώρες-μέλη του ΟΟΣΑ είναι μεγάλη.

Η έκθεση «Κίνδυνοι που έχουν σημασία» (Risks that Matter) καταγράφει πως συνολικά στις χώ-



Το **82,1%** πιστεύει ότι για τους φόρους που πληρώνει δεν λαμβάνει τις αντίστοιχες παροχές.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ρες του ΟΟΣΑ περισσότεροι από τους μισούς διαμαρτύρονται ότι θα έπρεπε να λαμβάνουν περισσότερα, τα 2/3 πιστεύουν πως άλλοι λαμβάνουν περισσότερα από όσα αξίζουν, ενώ τρεις στους τέσσερις ζητούν από τις κυβερνήσεις τους να κάνουν περισσότερα για την οικονομική και κοινωνική ασφάλεια. Ωστόσο, στη χώρα μας οι διαμαρτυρίες είναι εντονότερες καθώς πάνω από το 70% θεωρεί πως είναι δύσκολο να έχει αποτελεσματική κοινωνική προστασία σε ώρα ανάγκης. Μάλιστα, ούτε ένας στους δέκα Έλληνες δεν πιστεύει ότι μπορεί με εύκολο τρόπο να χρησιμοποιήσει δημόσιες παροχές.

Δεν είναι λίγοι οι πολίτες που δεν έχουν εμπιστοσύνη στην ικανότητα της κυβέρνησης να τους παρέχει επαρκή στήριξη σε περίπτωση ανεργίας, ασθένειας ή αναπηρίας, σε περίπτωση απόκτησης τέκνου ή γηρατειών. Κατά μέσον όρο, στις 21 χώρες του ΟΟΣΑ μόνο το 25% των ερωτηθέντων συμφωνεί ότι η κυβέρνηση θα «παρείχει στην οικογένειά μου και σε μένα επαρκή εισοδηματική υποστήριξη». Η Ελλάδα και εδώ εμφανίζει από τα υψηλότερα ποσοστά απογοήτευσης, με σχεδόν 80% των πολιτών

να δηλώνει πως δεν μπορεί να βασιστεί στο κράτος για να του παρέχει βοήθεια σε περίπτωση απώλειας εισοδήματος.

Χωρίς τους πολίτες

Σε όλες τις χώρες, με εξαίρεση τον Καναδά, τη Δανία, τη Νορβηγία και την Ολλανδία, η πλειονότητα των συμμετασχόντων δήλωσε πως η κυβέρνηση δεν λαμβάνει υπ' όψιν τις απόψεις των πολιτών στον σχεδιασμό της κοινωνικής πολιτικής. Στην Ελλάδα το ποσοστό ξεπερνάει τα 2/3, ενώ ανάλογα υψηλό είναι επίσης στην Πορτογαλία, στο Ισραήλ και στη Λιθουανία.

«Πρόκειται για ένα μήνυμα αφύπνισης για τις κυβερνήσεις ανά τον κόσμο», σχολίασε ο γενικός γραμματέας του ΟΟΣΑ, Ανχέλ Γκουρία, προσθέτοντας ότι ενώ οι χώρες του ΟΟΣΑ διαθέτουν από τα πιο προηγμένα και γενναιοδωρα συστήματα κοινωνικής προστασίας, δαπανώντας κατά μέσον όρο περισσότερο από το 20% του ΑΕΠ τους σε κοινωνικές πολιτικές, αποτυγχάνουν να ικανοποιήσουν μεγάλη μερίδα των πολιτών. «Υπερβολικά πολλοί άνθρωποι πιστεύουν πως δεν μπορούν να στηριχθούν στην κυβέρνηση τους για βοήθεια», τόνισε.

Αυξάνει τις τιμές-στόχους των ελληνικών τραπεζικών μετοχών η Deutsche Bank

Της **ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΟΥΡΤΑΛΗ**

«**Κλειδί**» για την επιστροφή των ελληνικών τραπεζών στην ομαλότητα είναι η ταχύτερη μείωση των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων τους (NPEs), σημειώνει η Deutsche Bank σε νέα έκθεσή της στην οποία επικαιροποιεί τις εκτιμήσεις της για τον κλάδο λόγω των πρόσφατων εξελίξεων σχετικά με τις αναμενόμενες αλλαγές στον νόμο Κατσέλη. Παράλληλα, η γερμανική τράπεζα προχωρεί σε σημαντική αύξηση των τιμών-στόχων των μετοχών των ελληνικών τραπεζών, διατηρώντας ωστόσο σταθερή τη σύσταση «αγοράς» για τις μετοχές της Alpha Bank και της Εθνικής Τράπεζας, καθώς και τη σύσταση «διακράτησης» για τη μετοχή της Πειραιώς. Για την Alpha Bank ανεβάζει την τιμή-στόχο στο 1,9 ευρώ από 1,5 ευρώ πριν, δίνοντας περιθώριο ανόδου 37% σε σχέση με τα τρέχοντα επίπεδα, για την Εθνική δίνει τιμή-στόχο τα 2,1 ευρώ από 1,4 ευρώ, με περιθώριο ανόδου 24% και για την Πειραιώς δίνει τιμή-στόχο το 1,5 ευρώ από 0,7 ευρώ πριν, με περιθώριο ανόδου 7%. Υπενθυμίζεται πως η Deutsche Bank δεν καλύπτει τη μετοχή της Eurobank καθώς είναι σύμβουλος της στο ντιλ με την Grivalia. Όπως εκτιμά, οι αλλαγές στον νόμο Κατσέλη θα βοηθήσουν τις ελληνικές συστημικές τράπεζες να επιταχύνουν τη μείωση των NPEs καθώς και να μειώσουν τη διαφορά μεταξύ των τιμών προσφοράς και ζήτησης για τις πωλήσεις χαρτοφυλακίων προβληματικών δανείων, οι οποίες αναμένονται το 2019-2020. Αυτά, όπως επισημαίνει, αποτελούν ενθαρρυντικά σημάδια για έναν κλάδο ο οποίος διατηρεί ακόμη υψηλούς δείκτες NPEs οι οποίοι υπερβαίνουν το 35% με 45%. Η βασική αλλαγή στις εκτιμήσεις της αφορά τις προβλέψεις, οι οποίες αποτελούν το «κλειδί» για τη βελτίωση της εικόνας του κλάδου. Όπως τονίζει, δεδομένης της χαμηλής κερδοφορίας των ελληνικών τραπεζών, μία μικρή βελτίωση σε αυτό το επίπεδο οδηγεί σε ουσιαστική βελτίωση των κερδών, κάτι που είναι πολύ σημαντικό για τις εκτιμήσεις του 2019.

Αποτελέσματα τριμήνου

Η Deutsche Bank εκτιμά ότι οι τράπεζες θα σημειώσουν σχετικά σταθερή επίδοση των καθαρών εσόδων από τόκους σε επίπεδο τριμήνου, με

τη μείωση των περιθωρίων να αντισταθμίζεται από τη βελτίωση του νέου δανεισμού. Τα έσοδα από προμήθειες θα συμβάλλουν σημαντικά στην αύξηση των επαναλαμβανόμενων εσόδων στο τρίμηνο, τα οποία αποδίδονται στην ισχυρή αύξηση του νέου δανεισμού. Σε επίπεδο τριμήνου, αναμένει μικρή αύξηση του κόστους για την Πειραιώς και την Alpha λόγω ορισμένων εποχικών παραγόντων οι οποίοι θα είναι ορατοί κυρίως στα έξοδα διαχείρισης, ενώ για την Εθνική αναμένονται κάποια οφέλη από το πρόγραμμα εθελουσίας εξόδου που ξεκίνησε το δ' τρίμηνο του 2018. Γενικότερα, η Deutsche Bank αναμένει ότι τα προ προβλέψεων κέρδη θα μειωθούν σταδιακά λόγω ζημιών από συναλλαγές, ενώ η σύγκριση σε ετήσια βάση δεν είναι εύκολη λόγω της υιοθέτησης του

Εκτιμά ότι οι αλλαγές στον νόμο Κατσέλη θα οδηγήσουν σε ταχύτερη μείωση των κόκκινων δανείων.

IFRS 9. Οσον αφορά τις βασικές λειτουργικές τάσεις, αναμένει σταθερότητα στην απόδοση σε επίπεδο τριμήνου για την Πειραιώς και την Alpha, ενώ βλέπει ισχυρή επίδοση για την Εθνική Τράπεζα, η οποία θα υποστηρίζεται τόσο από τα έσοδα όσο και από τα κόστη.

Μείωση NPEs

Σε ό, τι αφορά τα κόκκινα δάνεια, εκτιμά ότι οι τράπεζες θα έχουν μειώσει τα NPEs κατά ένα μέσο 5% στο τρίμηνο και κατά 15% περίπου στο σύνολο του 2018, ενώ από τη σωρευτική μείωση των NPEs κατά 3,5 δις. ευρώ, το μεγαλύτερο μέρος θα προέρχεται από την Πειραιώς (1,7 δις. ευρώ) και θα ακολουθούν η Εθνική (1,1 δις. ευρώ) και η Alpha Bank (800 εκατ. ευρώ).

Η Deutsche Bank εκτιμά πως σε αυτό το τρίμηνο, οι περισσότερες μειώσεις NPEs θα προέρχονται από διαγραφές, ενώ όσον αφορά τον δείκτη κάλυψης επισφαλειών, αναμένει ότι η Εθνική Τράπεζα θα έχει τον υψηλότερο (στο 60%), η Alpha Bank τον χαμηλότερο (στο 46%) και η Πειραιώς θα είναι δεύτερη (48%).

Αν. Γκουρία: Πρέπει να κάνετε κουπί κόντρα στο ρεύμα

Τα εύσημα στον ελληνικό λαό απέδωσε ο γενικός γραμματέας του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης, Ανχέλ Γκουρία, προειδοποιώντας την ίδια ώρα για τους κινδύνους στους οποίους είναι εκτεθειμένη η ελληνική οικονομία, λόγω των αβεβαιοτήτων στην παγκόσμια οικονομία.

«Η Ελλάδα είναι στον σωστό δρόμο», σημείωσε χαρακτηριστικά ο κ. Γκουρία σε συνέντευξη Τύπου που πραγματοποιήθηκε χθες στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών, στο πλαίσιο της υπουργικής συνόδου του διεθνούς οργανισμού για την περιφερειακή ανάπτυξη. Ο ίδιος έκανε λόγο για τερματισμό θυσίες και πολλή δουλειά από τους Έλληνες, που είχαν αποτέλεσμα. Ιδιαίτερα αναφορά έκανε στην πρόσφατη έξοδο της Ελλάδας στις αγορές. Αν και παραδέχθηκε ότι το επιτόκιο του δεκαετούς ομολόγου δεν ήταν και το πλέον ανταγωνιστικό, υποστήριξε πως η υπερκάλυψη της έκδοσης έδειξε ότι οι επενδυτές έχουν όρεξη.

Ο κ. Γκουρία εμφανίστηκε ανήσυχος για τις επιπτώσεις των εμπορικών πολέμων στην παγκόσμια οικονομία, επισημαίνοντας ότι ο ΟΟΣΑ αναγνώρισε να αναθεωρήσει προς τα κάτω τις προβλέψεις του για την ανάπτυξη σχετικά με την Ευρώπη και άλλες



Ο κ. Γκουρία εμφανίστηκε ανήσυχος για τις επιπτώσεις των εμπορικών πολέμων στη διεθνή οικονομία.

Ο γενικός γραμματέας του ΟΟΣΑ προειδοποίησε ότι η επιβράδυνση της παγκόσμιας οικονομίας θα επηρεάσει και την ελληνική.

ισχυρές ευρωπαϊκές χώρες, μεταξύ αυτών η Γερμανία, η Γαλλία, το Ηνωμένο Βασίλειο. «Θα έπρεπε ο παγκόσμιος ρυθμός ανάπτυξης να είναι στο 4%. Είναι όμως 3,3% και μπορεί να υποχωρήσει περαιτέρω, στο 3,2%. Οι εμπορικοί πόλεμοι όπως αυτός ανάμεσα στις ΗΠΑ και στην Κίνα, στις ΗΠΑ και στην Ευρώπη και άλλοι προκαλούν αβεβαιότητα σε καταναλωτές και επιχειρήσεις. Οι μεν καταναλωτές αποταμιεύουν και δεν ξοδεύουν, οι δε επιχειρηματίες ματαιώνουν επενδύσεις», σημείωσε χαρακτηριστικά. Αναφερόμενος, ειδικά, στις επιπτώσεις στην ελληνική οικονομία, τόνισε: «Η Ελλάδα είναι μια μικρή ανοικτή οικονομία. Ο,τι συμβαίνει γύρω από την Ελλάδα, θα επηρεάζει και την Ελλάδα. Είστε αναγκασμένοι να κάνετε κουπί κόντρα στο ρεύμα».

Στα θετικά ο γενικός γραμματέας του ΟΟΣΑ συμπεριέλαβε τα πρωτογενή πλεονάσματα, λέγοντας ότι «τώρα μπορείτε να πληρώνετε τους τόκους κι έτσι δεν θα αυξάνεται το χρέος και παράλληλα θα ανακάμπτει και η οικονομία», καθώς και τη μείωση της ανεργίας. Ωστόσο, επισήμανε και αυτούς την ανάγκη να αντιμετωπιστεί το πρόβλημα των μη εξυπηρετούμενων δανείων.

Από την πλευρά του, ο οικοδεσπότης της συνόδου, ο Έλληνας

υπουργός Οικονομίας και Ανάπτυξης και αντιπρόεδρος της κυβέρνησης Γιάννης Δραγασιάνης, ερωτηθείς σχετικά για το ποια θεωρεί τη σημαντικότερη μεταρρύθμιση για την προσέλκυση επενδύσεων υποστήριξε ότι είναι η καταπολέμηση της γραφειοκρατίας. Ο ίδιος επέκρινε τις προηγούμενες κυβερνήσεις για απουσία σχετικής πολιτικής και αναφέρθηκε στις πρωτοβουλίες της παρούσας κυβέρνησης, όπως είναι η ηλεκτρονική σύσταση επιχειρήσεων, η υλοποίηση του κτηματολογίου, η χάραξη των αιγιαλών, η ανάπτυξη των δασικών χαρτών. Από την άλλη, πάντως, χαρακτήρισε σοβαρό πρόβλημα τις καθυστερήσεις στην απονομή της δικαιοσύνης. Ο ίδιος κληθείς να σχολιάσει εάν ο ρυθμός ανάπτυξης 2% είναι ικανοποιητικός για την ελληνική οικονομία, υποστήριξε ότι το 2% είναι πράγματι χαμηλό, αλλά θα πρέπει να βλέπουμε τι γίνεται στον υπόλοιπο κόσμο. «Να γνωρίζετε ότι μπορεί να αποτελέσουμε την έκπληξη στην Ευρώπη».

Χθες βράδυ, οι υπουργοί που συμμετέχουν στη σύνοδο παρακάθισαν σε δείπνο στο Μουσείο της Ακρόπολης. Η υπουργική σύνοδος ολοκληρώνεται σήμερα το απόγευμα.

ΔΗΜΗΤΡΑ ΜΑΝΙΦΑΒΑ

ΖΗΤΕΙΤΑΙ

Ζητείται οδηγός για εταιρία courier με άδεια οδηγού μοτοσυκλέτας για Λευκωσία.

Για πληροφορίες παρακαλώ καλέστε στο 99438368.

ΜΝΗΜΟΣΥΝΟ



Τελείται σήμερα Κυριακή 24 Μαρτίου 2019, στον ιερό ναό Αγίου Φιλίππου στα Λατσία το ετήσιο μνημόσυνο του αγαπημένου μας συζύγου, αδελφού, θείου και νονού

ΗΡΑΚΛΗ ΘΕΟΦΑΝΟΥΣ

και καλούμε όσους τιμούν τη μνήμη του να παραστούν

Οι τεθλιμμένοι:
Σύζυγος, αδελφός, ανίψια και λοιποί συγγενείς



Στις 11 Μαρτίου η κεντρική τράπεζα της Βενεζουέλας είχε αποτύχει να επαναγοράσει από τη Citigroup ποσότητα χρυσού αξίας σχεδόν 1,1 δισ. δολαρίων, που είχε δώσει ως εγγύηση για συμφωνία χρηματοδότησης που είχε κάνει το 2015. Η διαφορά στην τιμή του χρυσού μεταξύ 2015 και σήμερα, 260 εκατ. δολ., θα κατατεθεί σε λογαριασμό στις ΗΠΑ που πλέον δεν ελέγχεται από το Καράκας.

Πλήρωσε «χρυσό» το swap με τη Citigroup ο Μαδούρο

Ενα ακόμη πλήγμα δέχτηκε χθες η κυβέρνηση του Νικολάς Μαδούρο, καθώς η Citigroup ανακοίνωσε πως θα καταθέσει περίπου 260 εκατ. δολάρια, που προκύπτουν από την εκκαθάριση συναλλαγής swap που είχε κάνει με την κυβέρνηση της Βενεζουέλας σε λογαριασμό στις ΗΠΑ, στον οποίο δεν θα έχει πρόσβαση ο πρόεδρος Μαδούρο.

Στις 11 Μαρτίου η κεντρική τράπεζα της Βενεζουέλας είχε αποτύχει να επαναγοράσει από τη Citigroup ποσότητα χρυσού αξίας σχεδόν 1,1 δισ. δολαρίων, που είχε δώσει ως εγγύηση για συμφωνία χρηματοδότησης που είχε κάνει το 2015. Η διαφορά στην τιμή του χρυσού μεταξύ του 2015 και σήμερα, 260 εκατ. δολάρια, θα κατατεθεί σε λογαριασμό που ήλγχε στο παρελθόν η κεντρική τράπεζα της Βενεζουέλας, σύμφωνα με πληροφορίες του Bloomberg. Ωστόσο, πλέον το καθεστώς Μαδούρο δεν έχει πρόσβαση σε αυτόν τον λογαριασμό και μάλιστα είναι πιθανό τον έλεγχο των χρημάτων να αποκτήσει η παράλληλη κυβέρνηση που σχηματίζει ο ηγέτης της αντιπολίτευσης Χουάν Γκουαϊδό. Η κεντρική τράπεζα της Βενεζουέλας εξετάζει το ενδεχόμενο να δηλώσει ανωτέρα βία, ώστε να αιτιολογήσει τη μη επαναγορά του χρυσού ύψους 1,1 δισ. δολαρίων, με το επιχείρημα πως οι οικονομικές κυρώσεις που έχουν επιβάλλει οι ΗΠΑ την εμπόδισαν να αντλήσει μετρητά από τις αγορές, ώστε να πληρώσει για τον χρυσό. Εκπρόσωπος Τύπου της Citigroup αρνήθηκε να σχολιάσει το ζήτημα, ενώ εκπρόσωπος Τύπου της κεντρικής τράπεζας της Βενεζουέλας δεν απάντησε σε αντίστοιχο ερώτημα.

Αν και ο πρόεδρος Μαδούρο εξακολουθεί να ελέγχει την εξουσία στη Βενεζουέλα μέσω του στρατού, των δικαστηρίων και του κρατικού μηχανισμού, ο Γκουαϊδό εκμεταλεύεται την υποστήριξη που έχει λάβει από δεκάδες κυβερνήσεις για να αποκτάει σταδιακά τον έλεγχο περιουσιακών στοιχείων της Βενεζουέλας στο εξωτερικό. Εχει ήδη αποκτήσει τον έλεγχο της εταιρείας διύλισης πετρελαίου Citgo στο Χιούστον των ΗΠΑ από την κρατική εταιρεία Petroleos de Venezuela, ενώ αναλαμβάνει τον έλεγχο ακινήτων που ανήκουν σε διπλωματικές αντιπροσωπείες της Βενεζουέλας. Ακόμα πιο σημαντικό είναι το γεγονός ότι έχει αποκτήσει πρόσβαση σε μετρητά, σύμφωνα με το Bloomberg, τα οποία σκοπεύει να χρησιμοποιήσει ώστε να περιορίσει την ανθρωπιστική κρίση που έχει ξεσπάσει στη Βενεζουέλα τα τελευταία χρόνια. Η ελεγχόμενη από την αντιπολίτευση της Βενεζουέλας Εθνοσυνέλευση έχει ανακοινώσει πως έχει εντοπίσει κεφάλαια 3,2 δισ. δολαρίων, τα οποία βρίσκονται κατατεθειμένα σε 20 λογαριασμούς στις ΗΠΑ που ελέγχονταν από την κυβέρνηση Μαδούρο. Νωρίτερα φέτος, η Τράπεζα της Αγγλίας είχε αρνηθεί να επιτρέψει στην κυβέρνηση Μαδούρο χρυσό αξίας 1,2 δισ. δολαρίων. Πέρυσι η κυβέρνηση Μαδούρο είχε χρησιμοποιήσει περίπου το 40% των αποθεμάτων χρυσού της χώρας, πουλώντας τον σε εταιρείες στα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα και στην Τουρκία, στο πλαίσιο απέλπιδας προσπάθειας να χρηματοδοτήσει κυβερνητικά προγράμματα και να αποπληρώσει πιστωτές της.

Στο στόχαστρο της Ε.Ε. Amazon και Facebook

Στις Amazon και Facebook στρέφεται η προσοχή της επιτρόπου Ανταγωνισμού της Κομισιόν Μαργκρέτε Βεστάγκερ σχετικά με τη χρήση των δεδομένων των χρηστών και των εμπορών με τους οποίους συνεργάζονται.

Το τρίτο πρόστιμο που επιβλήθηκε από την Ε.Ε. κατά της Google, ύψους 1,49 δισ. ευρώ, αποτελεί μέρος γενικότερου σχεδίου εξυγίανσης του κλάδου. Ηδν η έρευνα της Ε.Ε. στην Amazon όσον αφορά τη χρήση των δεδομένων για ανταγωνιστικούς σκοπούς είναι «αρκετά

Στο κυνηγιτό των κολοσσών της Σίλικον Βάλεϊ συμμετέχουν πλέον και εθνικές αρχές των ευρωπαϊκών χωρών. Δικαιούνται να επιβάλλουν πρόστιμα έως και 4% επί των ετησίων πωλήσεων της εκάστοτε εταιρείας για την παραβίαση των ευρωπαϊκών αντιμονοπωλιακών κανόνων.

Η Ελεν Ντίξον, Ιρλανδή επίτροπος Προστασίας Δεδομένων, επεξεργάζεται τουλάχιστον επτά υποθέσεις παραβίασης των ευρωπαϊκών μέτρων εναντίον της Facebook, αλλά και άλλες κατηγορίες κατά «πολύ μεγάλων διαδικτυακών εταιρειών», όπως δήλωσε σε συνέντευξη τον Φεβρουάριο. Η Facebook βρίσκεται στο μικροσκοπιο της γερμανικής αρχής ανταγωνισμού, που ερευνά κατά πόσον η διαχείριση προσωπικών δεδομένων των χρηστών από τη Facebook παραβιάζει την αντιμονοπωλιακή πολιτική. Τα νέα μέτρα της Ε.Ε., που ψηφίστηκαν τον Φεβρουάριο, απαιτούν από τις εταιρείες Διαδικτύου να αναφέρουν τυχόν προβλήματα που προκύπτουν όσον αφορά τις τακτικές ανταγωνισμού.

Οι εταιρείες οφείλουν να υιοθετήσουν πιο σαφείς όρους χρήσης των προϊόντος, μεγαλύτερη διαφάνεια σχετικά με την κατάταξη των προϊόντων και να κοινοποιούν οποιoδήποτε πλεονέκτημα δίνουν στα δικά τους προϊόντα.

Μεγάλοι χαμένοι από ένα σκληρό Brexit, Βρετανοί και Γερμανοί

Στα 67 δισ. οι ετήσιες απώλειες των εισοδημάτων τους – Κέρδη για ΗΠΑ, Κίνα

Οι Βρετανοί και οι Γερμανοί θα επωμιστούν τις μεγαλύτερες ζημιές από μια ενδεχόμενη μη συντεταγμένη έξοδο της Βρετανίας από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Brexit), χάνοντας έως και 67 δισ. ευρώ ετησίως (57 δισ. ευρώ οι Βρετανοί και 10 δισ. ευρώ οι Γερμανοί). Πάντως, όπως αναφέρει η Deutsche Welle (DW), συνολικά οι άνθρωποι στην Ε.Ε. θα δουν μείωση στα εισοδήματά τους. Ωστόσο, όπως είναι αναμενόμενο σε όλα τα πράγματα στη ζωή, υπάρχουν και οι κερδισμένοι. Στη συγκεκριμένη περίπτωση είναι οι Κινέζοι και οι Αμερικανοί. Εκείνοι θα δουν τα εισοδήματά τους να αυξάνονται χάρις στην αποχώρηση της Βρετανίας. Τα σχετικά πορίσματα αναφέρονται σε νέα μελέτη του Ιδρύματος Μπέρτελσμαν της Γερμανίας. Σε αυτήν επισημαίνεται ότι το οικονομικό κόστος θα είναι μεγάλο, εάν δεν υπάρξει συντεταγμένη διαδικασία αποχώρησης, ενώ σε αντίθετη περίπτωση θα αμβλυνθεί.

Κόστος

Οι απώλειες θα προέρχονται κυρίως από την άνοδο των τιμών σε αγαθά και υπηρεσίες, η οποία θα προκύψει επειδή η Βρετανία θα επιβάλει δασμούς σε ό,τι εισάγεται από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Στη σημερινή συγκυρία δεν υπάρχουν δασμοί, εφόσον η χώρα λειτουργεί εντός της ενιαίας αγοράς.

Συν τοις άλλοις, «λόγω Brexit θα υπάρξει μείωση του ανταγωνισμού στην Ε.Ε., εφόσον οι παίκτες στην ενιαία αγορά θα λιγοστέψουν», επεξηγεί ο συγγραφέας της μελέτης του Ιδρύματος Μπέρτελσμαν, Ντόμινικ Πονάτου. «Και όσο μικρότερος ο ανταγωνισμός, τόσο αυξάνονται οι τιμές αγαθών και υπηρεσιών και ελαττώνεται η αύξηση των μισθών». Ελάχιστες ημέρες απομένουν έως τη λήξη της προθεσμίας για την έξοδο στις 29 Μαρτίου, αλλά ακόμα δεν έχει αποφασιστεί εάν θα υπάρξει συμφωνία ή όχι.

Μετά την έξοδο, οι υπόλοιοι Ευρωπαίοι πολίτες, εξαιρουμένων των Βρετανών, θα έχουν κάθε χρόνο απώλειες εισοδήματος σχεδόν 40 δισ. ευρώ κατά μέσον όρο. Στη Βρετανία ειδικά, η απώλεια θα φθάσει τα 57 δισ. ευρώ ή τα 873 ευρώ κατά κεφαλήν. Η Γερμανία και οι Γαλλία, οι οποίες βασίζουν τις οικονομίες τους στην εξαγωγική δραστηριότητα, αναμένεται να πληγούν καιρία σε περίπτωση σκληρής εξόδου. Η Γερμανία θα ζημιωθεί κατά σχεδόν 10 δισ. ευρώ σε ετήσια βάση, ενώ οι γαλλικές



Αν και παραμένουν ελάχιστες ημέρες έως τη λήξη της προθεσμίας για την έξοδο στις 29 Μαρτίου, δεν έχει αποφασιστεί εάν θα υπάρξει συμφωνία ή όχι. Σύμφωνα με την έρευνα του Ιδρύματος Μπέρτελσμαν της Γερμανίας, μια μη συντεταγμένη έξοδος του Ηνωμένου Βασιλείου από την Ε.Ε. θα οδηγήσει σε μείωση των εισοδημάτων σε όλη την Ευρώπη. Γι' αυτό Βρυξέλλες και Λονδίνο οφείλουν να κάνουν τα πάντα ώστε να επέλθει συμφωνία.

Σε περίπτωση μη συντεταγμένης εξόδου της Βρετανίας, τα εισοδήματα στις ΗΠΑ θα ενισχυθούν σε ετήσια βάση κατά σχεδόν 32 δισ. ευρώ.

αλλά και οι ιταλικές εξαγωγικές επιχειρήσεις θα απολέσουν δισεκατομμύρια ευρώ, όπως δείχνει η έρευνα του Ιδρύματος Μπέρτελσμαν. Εντός Γερμανίας οι βαρύτερα πληττόμενες περιοχές θα είναι τα νότια κρατίδια της Βαυαρίας και της Βάδης-Βυρτεμβέργης αλλά και η Βόρεια Ρηνανία-Βεστφαλία. Το

Ηνωμένο Βασίλειο αποτελούσε το 2017 έναν από τους πέντε σημαντικότερους προορισμούς για τις εξαγωγές των γερμανικών εταιρειών. Εκεί διοχετεύθηκαν αγαθά αξίας άνω των 85 δισ. ευρώ.

Οπως υπογραμμίζει η έρευνα, εάν το Brexit διεκπεραιωθεί ομαλά, τότε θα περιοριστούν και οι επιπτώσεις σχεδόν στο ήμισυ. Και με την προοπτική αυτή, οι ετήσιες απώλειες εισοδήματος θα φθάσουν τα 5 δισ. ευρώ στη Γερμανία και τα 32 δισ. ευρώ στη Βρετανία. Βέβαια, θα υπάρξουν και οι κερδισμένοι, όπως είναι η Κίνα, η Ρωσία, καθώς και οι ΗΠΑ. Ειδικά, μάλιστα, εάν η προογείωση είναι ανώμαλη, τότε τα εισοδήματα στις ΗΠΑ θα ενισχυθούν σε ετήσια βάση σχεδόν 32 δισ. ευρώ, στην Κίνα κατά 5 δισ. ευρώ και στη Ρωσία κατά

260 εκατ. ευρώ. «Η έξοδος της Βρετανίας από την Ε.Ε. έχει δυσμενή αντίκτυπο στο σύστημα προμηθευτικών αλυσίδας της Ε.Ε.», τόνισε στην DW ο ερευνητής της έκθεσης στο Ιδρυμα Μπέρτελσμαν, Ντόμινικ Πονάτου. «Αυτό σημαίνει απλά ότι οι εμπορικές συναλλαγές εντός των ορίων της Ε.Ε. θα καταστούν ακριβότερες, εν αντιθέσει με τις συναλλαγές με τις υπόλοιπες χώρες του κόσμου, που θα είναι ελκυστικότερες», παρατηρεί ο ίδιος. Εν κατακλείδι, ο πρόεδρος του Ιδρύματος Μπέρτελσμαν, Ααρτ ντε Γκέουτς, τόνισε τα εξής: «Το Brexit μπορεί να πληξεί δραματικά τα θεμέλια της μεγαλύτερης οικονομικής περιφέρειας του κόσμου. Γι' αυτό Βρυξέλλες και Λονδίνο οφείλουν να κάνουν τα πάντα ώστε να επέλθει συμφωνία».

Στα πρόθυρα κατάρρευσης και πάλι η Αργεντινή

Με μείωση του ΑΕΠ της κατά 6,4% και πληθωρισμό 40% οδεύει η Αργεντινή προς τις εκλογές του Οκτωβρίου και η κυβέρνηση του πρόεδρου Μαουρίσιο Μάκρι δεν έχει περιθώρια ελιγμών για αναπτυξιακή πολιτική. Καθ' υπαγόρευση του ΔΝΤ, που της έχει χορηγήσει δάνειο ύψους 56 δισ. δολαρίων, έχει προχωρήσει σε περικοπές δαπανών σε μια προσπάθεια να περιορίσει το δημοσιονομικό έλλειμμα. Τώρα της συνιστά περαιτέρω περικοπές προκειμένου να μειωθεί το χρέος της.

Στην προσπάθειά της, άλλωστε, να αναχαιτίσει τον καλπάζοντα πληθωρισμό, η Τράπεζα της Αργεντινής έχει αυξήσει τα επιτόκια του αργεντινικού πέσο στο 63%, αποτρέποντας κάθε δυνατότητα ανάπτυξης. Όπως τονίζει ο Σίμπαν Μορντέν, στέλεχος της επενδυτικής Nomura με αρμοδιότητα για τη Λατινική Αμερική, «αποτελεί μια προσπάθεια να εξισορροπηθεί την κατάσταση με τα υψηλά επιτόκια και όλοι προσευχόμαστε να το επιτύχει». Ο ίδιος εξηγεί ότι ζητούμενο για την κεντρική τράπεζα είναι η σταθεροποίηση του νομίσματος, γιατί ο μοναδικός έμμεσος τρόπος να τονωθεί η κατανάλωση είναι

Η κατάσταση στην οποία βρίσκονται οι βιομηχανίες της χώρας αντανakλά τη βαθύτατη ύφεση στην οποία έχει διολισθήσει η αργεντινική οικονομία.

να ενισχυθούν οι πραγματικοί μισθοί με τη μείωση του πληθωρισμού. Η αγοραστική δύναμη των Αργεντινών έχει μειωθεί δραματικά μετά την ελεύθερη πτώση κατά 50% που σημείωσε πέρυσι το πέσο και τη συνεπακόλουθη εκτίναξη του πληθωρισμού στο 40%. Πολιτικοί και οικονομικοί αναλυτές εκτιμούν πως ο πρόεδρος Μάκρι δεν θα μπορέσει να τηρήσει πραγματικά τις δεσμεύσεις του έναντι του ΔΝΤ ιδιαίτερα επειδή διανύει έτος εκλογών. Ο συνδυασμός της κρίσης και των πολιτικών που εφήρμοσε καθ' υπαγόρευση του Ταμείου είχε ως αποτέλεσμα να χαθούν εκ νέου όσες θέσεις εργασίας δημιουργήθηκαν στον ιδιωτικό τομέα μετά την ανάληψη της εξουσίας

από τον Μάκρι. Οι αυξήσεις των μισθών δεν πλησιάζουν στο ελάχιστο τους ιλιγγιώδους ρυθμούς του πληθωρισμού και η φτώχεια έχει αυξηθεί. Σύμφωνα με δημοσκόπηση που διεξήγαγε η εταιρεία ερευνών ManpowerGroup στη διάρκεια του πρώτου τριμήνου του έτους, οι προσλήψεις στις οποίες προτιθέταν να προχωρήσουν οι εργοδότες στην Αργεντινή είναι οι λιγότερες των τελευταίων 12 ετών. Την ίδια στιγμή, η κατάσταση στην οποία βρίσκονται οι βιομηχανίες της χώρας αντανakλά τη βαθύτατη ύφεση στην οποία έχει διολισθήσει η αργεντινική οικονομία. Αντιμέτωπες με τους υψηλότερους φόρους που συνοδεύουν τη δανειακή σύμβαση με το ΔΝΤ αλλά και το αυξημένο κόστος της εργασίας, οι βιομηχανίες του μεταποιητικού τομέα καταφεύγουν στα αποθεματικά τους. Τα δαπανούν για να πληρώσουν το ηλεκτρικό ρεύμα και να παραμείνουν ενεργές. Δεν έχουν άλλη επιλογή καθώς τα τιμολόγια του ηλεκτρικού ρεύματος αυξάνονται διαρκώς, οι πωλήσεις μειώνονται και η πίστωση έχει κυριολεκτικά στερέψει. Ενδεικτική είναι η περίπτωση της βιομηχανίας υποδημάτων Freddy

Carfora, που έχει μειώσει το προμηθευτικό της σε μόλις 12 άτομα, κάτι πρωτοφανές στα 55 χρόνια της ιστορίας της. Στη διάρκεια του περασμένου έτους έκλεισαν περίπου οι μισοί από τους προμηθευτές της ενώ διπλασιάστηκε το κόστος της παραγωγής της.

«Είναι η μεγαλύτερη κρίση που θυμάμαι», τονίζουν στελέχη της σε μονάδα της έξω από το Μπουένος Άιρες και προσθέτουν πως δεν υπάρχει δρόμος διαφυγής, «δεν φαίνεται καμία βελτίωση της κατάστασης στο εγγύς μέλλον». Το ΔΝΤ έχει αναγνωρίσει πως αποδείχθηκε εξαιρετικά δύσκολο να τθασευτεί ο πληθωρισμός και στην αρχή της εβδομάδας επικρότησε τις προσπάθειες της κυβέρνησης να μειώσει τις δαπάνες και να περιορίσει το έλλειμμα. Η κυβέρνηση Μάκρι μπορεί να προσβλέπει, πάντως, σε ένα όφελος από την πολιτική λιτότητας που της υπαγορεύει το ΔΝΤ. Τον επόμενο μήνα, οπότε θα εκταμιευθεί δόση ύψους 10,9 δισ. δολαρίων από το δάνειο του ΔΝΤ, θα μπορεί να πουλάει περίπου 60 εκατ. δολάρια την ημέρα στις αγορές συναλλάγματος προκειμένου να σταθεροποιήσει το πέσο και να ενισχύσει την ισοτιμία του.

Το Βερολίνο αποκτά μερίδιο σε γερμανικές επιχειρήσεις

Για να εμποδίσει εξαγορές εταιρειών σε κρίσιμους κλάδους της οικονομίας

Υστερα από τρία χρόνια προβληματισμού, το Βερολίνο αναλαμβάνει πρωτοβουλία για να περιφρουρήσει τις στρατηγικές σημασίες γερμανικές βιομηχανίες από επιδοξους αγοραστές άλλων χωρών και προπαντός από την Κίνα. Σύμφωνα με αποκλειστικό ρεπορτάζ του Reuters, η γερμανική κυβέρνηση ετοιμάζεται να θεσπίσει κρατικό επενδυτικό ταμείο και σε συνεργασία με τον ιδιωτικό τομέα θα εξαγοράζει μερίδια των εταιρειών που βρίσκονται στο στόχαστρο ξένων αγοραστών. Υλοποιεί, έτσι, εσπευσμένα πρόταση που παρουσίασε τον περασμένο μήνα ο Γερμανός υπουργός Οικονομίας Πέτερ Αλτμπίερ στο ευρύτερο πλαίσιο της νέας βιομηχανικής πολιτικής της Γερμανίας. Πηγές προσκείμενες στο σχέδιο ανέφεραν στο Reuters ότι κλιμάκια της γερμανικής κυβέρνησης εργάζονται εντατικά για να εκπονήσουν τάκιστα το σχετικό νομοσχέδιο ώστε να έχει θεσπιστεί το επενδυτικό ταμείο και να λειτουργεί στα τέλη του 2020ς.

Εξετάζεται η ιδέα να εξαγοράζει αρχικά το κράτος καθοριστικό μερίδιο μιας εταιρείας και στη συνέχεια να το πουλάει το συντομότερο δυνατό σε επενδυτές από τον ιδιωτικό τομέα. Εκτός των τεχνικών λεπτο-

μεριών, αυτή καθεαυτήν η πρωτοβουλία του Βερολίνου σηματοδοτεί καίριες σημασίες μεταστροφής της πολιτικής της Γερμανίας με στροφή 180 μοιρών από την παραδοσιακή προσήλωσή του στις δυνάμεις της ελεύθερης αγοράς και στην «ορθοδοξία» του φιλελευθερισμού. Συμπίπτει, όμως, και με τη στιγμή που η Ε.Ε. επανεξετάζει, έστω και καθυστερημένα, τη βιομηχανική της πολιτική και τις σχέσεις της με την Κίνα και επιχειρεί να αναχαιτίσει την κινεζική επέλαση.

Όπως επισημαίνει το Reuters, οι παράγοντες που εξώθησαν το Βερολίνο σε αυτήν την κατεύθυνση ήταν κατά κύριο λόγο ο μετασχηματισμός της Κίνας από πελάτη της Γερμανίας σε ανταγωνιστή της και οι απειλές του Ντόναλντ Τραμπ για δασμούς στα γερμανικά αυτοκίνητα και γενικότερα για μονομερείς περιορισμούς στο εμπόριο. Την αφύπνιση του Βερολίνου προκάλεσε, πάντως, προ τριετίας η εξαγορά της γερμανικής βιομηχανίας ρομποτικής Kuka από την κινεζική Midea. Τότε είχε προκληθεί γενικός συναγερμός στους κόλπους της γερμανικής κυβέρνησης. Ορισμένοι βουλευτές απηύθυναν μάλιστα έκκληση στον

Τι αγόρασαν οι Κινέζοι στη Γερμανία

Η επένδυση της Geely στην Daimler είναι μεγαλύτερη από εκείνες της Midea και της HNA.

ΑΓΟΡΑΣΤΗΣ	ΣΤΟΧΟΣ	ΥΨΟΣ ΣΥΜΦΩΝΙΑΣ (σε εκατ. δολ.)
Geely	Daimler (μερίδιο)	9.005
Midea	Kuka	4.182
HNA Group	Deutsche Bank (μερίδιο)	3.500
Beijing Enterprises	EEW Energy from Waste	1.610
ChemChina	KraussMaffei Group	1.006
Great Group	Biotest	501
China Three Gorges	Υπεράκτιο αιολικό πάρκο της Meerwind (ανήκε στην Blackstone)	728
Sany Heavy Industry	Putzmeister	689
Zhengzhou Coal Mining Machinery	Μονάδα κατασκευής μίζων και γεννητριών της Bosch	594
Weichai Power	Kion group (μερίδιο)	587

ΠΗΓΗ: Δεδομένα και ρεπορτάζ του Bloomberg

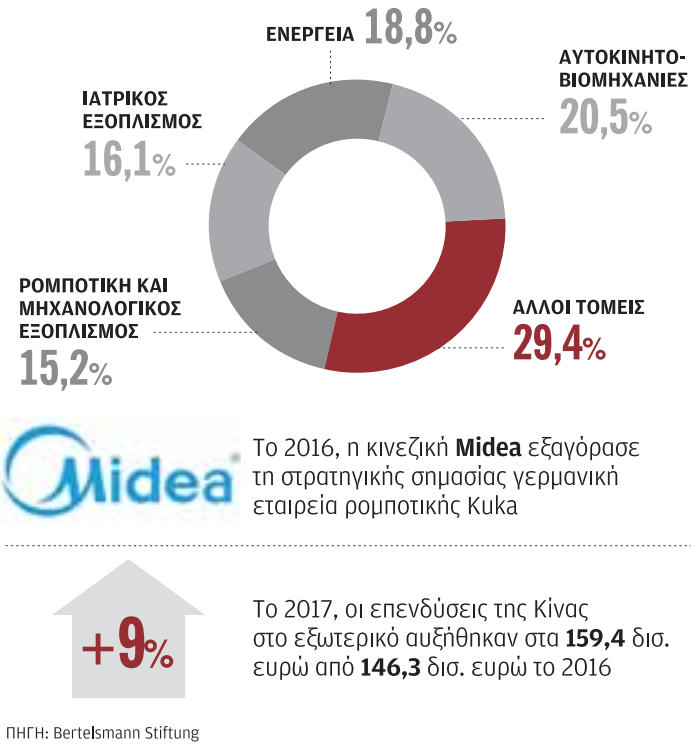
Το κρατικό επενδυτικό ταμείο σε συνεργασία με ιδιώτες θα εξαγοράζει μερίδια εταιρειών που αποτελούν στόχο ξένων –κυρίως Κινέζων– αγοραστών.

γερμανικό επιχειρηματικό κόσμο να σχηματίσει κοινοπραξία που θα υπέβαλλε ανταγωνιστική πρόταση ώστε να παραμείνει η Kuka σε γερμανικά χέρια. Τότε οι παραινήσεις τους δεν βρήκαν ευήκοα ότα μεταξύ των Γερμανών βιομηχανιών και η Kuka περιήλθε στον έλεγχο της Κί-

νας. Πέρυσι, όμως, το Βερολίνο κινήθηκε πιο αποτελεσματικά σε μια παρόμοια περίπτωση. Όταν η κινεζική εταιρεία ηλεκτρικής ενέργειας State Grid επιχείρησε να εξαγοράσει μερίδιο στη γερμανική εταιρεία ενέργειας 50Hertz, το Βερολίνο επιστράτευσε την κρατική τράπεζα KfW και κατόρθωσε να απομακρύνει τον επιδοξο αγοραστή. Η εν λόγω τράπεζα ενδέχεται να αναλάβει και τη διαχείριση του επενδυτικού ταμείου. Σύμφωνα, βέβαια, με εκπρόσωπο του υπουργείου Οικονομίας, το κρατικό επενδυτικό ταμείο θα παρεμβαίνει μόνον σε «απολύτως εξαιρετικές περιπτώσεις» και θα διατηρεί για περιορισμένο χρονικό διάστημα στην κατοχή του τα μερίδια που θα εξαγοράζει.

Κινεζικές επενδύσεις σε γερμανικές επιχειρήσεις

ΑΠΟ ΤΟ 2014 ΕΩΣ ΚΑΙ ΤΟ 2017



Εθνικοί πρωταθλητές

Η χρονική στιγμή που το Βερολίνο αποφασίζει να θεσπίσει το κρατικό επενδυτικό ταμείο για να περιφρουρήσει στρατηγικές σημασίες βιομηχανίες από ξένους αγοραστές συμπίπτει με την επίσημη έναρξη συνομιλιών ανάμεσα στις δύο μεγαλύτερες τράπεζες της χώρας, τις Deutsche Bank και Commerzbank, με αντικείμενο τη συγχώνευσή τους. Αναλυτές έχουν επισημάνει πως το Βερολίνο επιδιώκει τη δημιουργία ενός εθνικού τραπεζικού πρωταθλητή ανταγωνιστικού σε διεθνές επίπεδο. Η Deutsche Bank, η Thyssenkrupp, η Siemens και οι γερμανικές αυτοκινητοβιομηχανίες ήταν, άλλωστε, ανάμεσα στις εμβληματικές βιομη-

χανίες της Γερμανίας που ανέφερε τον περασμένο μήνα ο Γερμανός υπουργός Οικονομικών, Πέτερ Αλτμπίερ, ως κρίσιμες γενικότερα για τη μεγαλύτερη οικονομία της Ευρώζωνς. Σε ό,τι αφορά το ποιοι τομείς της γερμανικής βιομηχανίας κρίνονται στρατηγικής σημασίας ώστε να παρεμβαίνει το Βερολίνο, ο κ. Αλτμπίερ ανέφερε τις βιομηχανίες χάλυβα και αλουμινίου, τις χημικές βιομηχανίες και τις βιομηχανίες μηχανολογικού εξοπλισμού και εξοπλισμού μονάδων παραγωγής, των οπτικών, τις αυτοκινητοβιομηχανίες, τον ιατρικό εξοπλισμό, τις λεγόμενες «πράσινες» τεχνολογίες, τους τομείς της άμυνας και της αεροδιαστημικής.

Ανοδικά οι μισθοί στην Ευρωζώνη, παρά την επιβράδυνση

Παρά τη μείωση της βιομηχανικής παραγωγής, την επιβράδυνση της ανάπτυξης και το δυσοίονο παγκόσμιο περιβάλλον το τέταρτο τρίμηνο του περασμένου έτους, οι μισθοί των εργαζομένων της Ευρωζώνης σημείωσαν τη μεγαλύτερη αύξηση από το 2009. Πρόκειται για αύξηση των μισθών 2,3% κατά μέσον όρο, ενώ παράλληλα το μη μισθολογικό κόστος της εργασίας αυξήθηκε κατά 2,4%. Σε ό,τι αφορά την Ελλάδα, οι μισθοί αυξήθηκαν κατά 1,8%, αλλά το μη μισθολογικό κόστος της εργασίας κατά 4,6%, φέρνοντας τη συνολική αύξηση του κόστους της εργασίας στο 2,5%.

Τα στοιχεία αυτά έδωσε χθες στη δημοσιότητα η Eurostat, που σκιαγραφεί ανάλογη εικόνα και για το σύνολο της Ε.Ε. των 28 χωρών-μελών, όπου το ωρομίσθιο αυξήθηκε 2,8% κατά μέσον όρο. Πρόκειται για ανοδική πορεία που συνεχίζεται σταθερά καθώς το τρίτο τρίμηνο του περασμένου έτους είχαν προηγηθεί ανάλογες αυξήσεις των ημερομισθίων κατά 2,5% στην Ευρωζώνη και κατά 2,6% στο σύνολο της Ε.Ε. Η αύ-

ξηση επιβραδύνθηκε στο 2,4% στη Γερμανία, η οποία, ωστόσο, εξακολουθεί να παρουσιάζει τη μεγαλύτερη αύξηση μεταξύ των ισχυρότερων οικονομιών της Ευρωζώνης. Την πλέον θεαματική βελτίωση σημείωσαν οι μισθοί σε μια χώρα που πέρασε τη δοκιμασία του μνημονίου, την Πορτογαλία, όπου το ωρομίσθιο αυξήθηκε κατά 10,8% και το μη μισθολογικό κόστος κατά 18,5%.

Σημαντικές ήταν, πάντως, και οι αυξήσεις των μισθών σε ανεπτυγμένες οικονομίες της Ευρωζώνης, όπως η δεύτερη οικονομία της, η Γαλλία, όπου οι μισθοί αυξήθηκαν κατά 1,9% και το μη μισθολογικό κόστος της εργασίας κατά 3,9%. Εφ'εραν έτσι τη συνολική αύξηση του κόστους της εργασίας στο 2,5%. Σχολιάζοντας ειδικότερα τις εξελίξεις στη γαλλική αγορά εργασίας και στη γαλλική οικονομία, ο Κλάους Βιότετζεν, οικονομολόγος της Pantheon Macroeconomics, τόνισε πως «βελτιώνονται τα θεμελιώδη μεγέθη για τους Γάλλους καταναλωτές. Έχει προηγηθεί μια μακρά περίοδος στη διάρκεια της οποίας οι μισθοί



Στην Ελλάδα οι μισθοί αυξήθηκαν κατά 1,8%, αλλά το μη μισθολογικό κόστος της εργασίας κατά 4,6%, φέρνοντας τη συνολική αύξηση του κόστους της εργασίας στο 2,5%.

ήταν στάσιμοι και οι φόροι αυξάνονταν». Μιλώντας, άλλωστε, στους Financial Times ο Τζακ Άλεν, οικονομολόγος της Oxford Economics, χαρακτήρισε «εντυπωσιακή» την αύξηση στις τράπεζες, σημειώσει τα τελευταία χρόνια οι μισθοί και το κόστος της εργασίας και όπως υπογράμμισε είναι γενικευμένη σε όλους τους τομείς και σε πάρα πολλές χώρες. Σημαντική ήταν η αύξηση του κόστους της εργασίας και στην Ολλανδία, όπου οι μισθοί αυξήθηκαν κατά 2,3% και το μη μισθολογικό κόστος της εργασίας κατά 4,3%. Σε ό,τι αφορά την ευρύτερη Ε.Ε., η μεγαλύτερη αύξηση μισθών κατεγράφη στη Ρουμανία με 13,1% και στη Λετονία με 11,8%. Οι αυξήσεις των μισθών σημειώθηκαν σε όλους τους τομείς της βιομηχανίας, με την υψηλότερη, και συγκεκριμένα κατά 2,5%, να καταγράφεται στον τομέα των υπηρεσιών και να ακολουθούν με 2,4% ο κατασκευαστικός τομέας και με 1,9% η βιομηχανία. Σημειώτέον ότι μοναδική χώρα της Ε.Ε. στην οποία σημειώθηκε μείωση μισθών και συγκεκριμένα κατά 0,5% ήταν η Μάλτα.

Εξαιρεση στην Ευρωζώνη ο ρυθμός ανάπτυξης της ισπανικής οικονομίας

Εν μέσω γενικευμένων επιβραδύνσεων της οικονομίας της Ευρωζώνης τους τελευταίους μήνες, η ισπανική οικονομία αποτελεί φωτεινή εξαίρεση, καθώς διατηρεί τον δυναμισμό της και κατά το πρώτο τρίμηνο του 2019. Η κεντρική τράπεζα της Ισπανίας προβλέπει ανάπτυξη 0,6% σε τριμηνιαία βάση (από 0,7% το τέταρτο τρίμηνο) και διατηρεί αμετάβλητη την πρόβλεψη για ανάπτυξη της οικονομίας κατά 2,2% το 2019, παρά τον περιορισμό των εξαγωγών.

Είναι αλήθεια ότι η ισπανική οικονομία δεν έχει μείνει στο απυρόβλητο και πως επηρεάζεται από την άνοδο του προστατευτισμού και την επιβράδυνση της παγκόσμιας οικονομίας, ωστόσο καταφέρει να διατηρεί ρυθμό ανάπτυξης πολύ υψηλότερο από τον μέσο όρο της Ευρωζώνης.

Η κεντρική τράπεζα της Ισπανίας διατηρεί αμετάβλητη την πρόβλεψη για ανάπτυξη 2,2% το 2019.

Τον Φεβρουάριο η Κομισιόν είχε αναθεωρήσει την πρόβλεψη για την ανάπτυξη της Ευρωζώνης το 2019 από το 1,9% στο 1,3% και την ανάπτυξη το 2020 από το 1,7% στο 1,6%.

Αντιθέτως, η κεντρική τράπεζα της Ισπανίας διατήρησε χθες αμετάβλητη την πρόβλεψη για ανάπτυξη της τέταρτης μεγαλύτερης οικονομίας της Ευρωζώνης το 2019 στο 2,2%, από 2,5% το 2018, και στο 1,9% το 2020. Βέβαια, ο Οσκαρ Ακρε, επικεφαλής προβλέψεων της



Η Ευρωζώνη είναι ο σημαντικότερος εμπορικός εταίρος της Ισπανίας και τα προβλήματα που έχουν πλήξει τις εξαγωγές της θα περιορίσουν τη ζήτηση και για τις ισπανικές εξαγωγές. Η κεντρική τράπεζα προβλέπει πως η συνεισφορά των εξαγωγών στο ισπανικό ΑΕΠ θα περιοριστεί κατά 0,9 ποσοστιαίες μονάδες μέχρι και το 2021.

Τράπεζας της Ισπανίας, είπε χθες πως υπάρχει ο κίνδυνος η ανάπτυξη να είναι χαμηλότερη από την προβλεπόμενη διότι είναι πιθανό να αποδειχθεί αισιόδοξη η άποψη της ΕΚΤ πως η επιβράδυνση της οικονομίας της Ευρωζώνης είναι παροδική και πως θα αντιστραφεί το δεύτερο εξάμηνο του 2019.

Η Ευρωζώνη είναι ο σημαντικότερος εμπορικός εταίρος της Ισπανίας και τα προβλήματα που έχουν πλήξει τις εξαγωγές της θα περιορίσουν τη ζήτηση και για τις ισπανικές εξαγωγές.

Η κεντρική τράπεζα προβλέπει πως η συνεισφορά των εξαγωγών στο ισπανικό ΑΕΠ θα περιοριστεί κατά 0,9 ποσοστιαίες μονάδες μέχρι και το 2021.

Οι βασικές απειλές που αντιμετωπίζει η ισπανική οικονομία είναι πιθανή κλιμάκωση του εμπορικού προστατευτισμού και το ενδεχό-

μενο χαοτικού Brexit. Κυριότερος παράγον που συμβάλλει στη διατήρηση της υψηλής ανάπτυξης το πρώτο τρίμηνο είναι η κατανάλωση που οφείλεται στην ενίσχυση της απασχόλησης και στην άνοδο της αγοραστικής δύναμης των Ισπανών χάρη στη διατήρηση χαμηλού πληθωρισμού και στην υποχώρηση της αποταμίευσης. Επίσης, στα τέλη Δεκεμβρίου η απερχόμενη κυβέρνηση του Πέδρο Σάντσεθ είχε αυξήσει τον κατώτατο μισθό στη χώρα κατά 22%. Παρά την ανησυχία πως αυτό θα μπορούσε να περιορίσει την απασχόληση, η Τράπεζα της Ισπανίας προβλέπει υποχώρηση της ανεργίας γύρω στο 12% στα τέλη του 2021, από 14,4% το 2018. Τέλος, προβλέπει υποχώρηση του πληθωρισμού κατά 0,4 ποσοστιαίες μονάδες στο 1,2% το 2019.

BLOOMBERG, REUTERS

Οροι από SSM στη συγχώνευση Deutsche Bank με Commerzbank

Ανάγκη πρόσθετων κεφαλαίων και νομική μορφή που να επιτρέπει εκκαθάριση

Το μήνυμα πως η νέα τράπεζα που θα προκύψει από την πιθανή συγχώνευση της Deutsche Bank και της Commerzbank θα πρέπει να πληροί αυστηρούς όρους έστειλε χθες ο Αντρέα Ενρία, επικεφαλής του Ενιαίου Εποπτικού Μηχανισμού (SSM) της ΕΚΤ. Παράλληλα, η διοίκηση της Deutsche Bank συνεχίζει να επικειρηματολογεί υπέρ της αμφιλεγόμενης συγχώνευσης ενώ χθες οι μετοχές και των δύο τραπεζών υποχωρούσαν σημαντικά στο χρηματιστήριο της Φρανκφούρτης.

Ο νέος τραπεζικός γίγαντας που ενδεχομένως προκύψει από τη συγχώνευση μεταξύ των δύο μεγαλύτερων τραπεζών της Γερμανίας θα πρέπει να διαθέτει επιπλέον κεφάλαια και νομική δομή που να επιτρέπει στις Αρχές την εκκαθάριση της τράπεζας σε περίπτωση χρεοκοπίας, προειδοποίησε χθες ο Ενρία, μιλώντας στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. «Αν γίνει μια τράπεζα υπερβολικά μεγάλη, περίπλοκη ή διασυνδεδεμένη... πρέπει να διαθέτει επιπλέον κεφάλαια», είπε ο επικεφαλής του SSM ερωτώντας σχετικά με την πιθανή συγχώνευση των Deutsche Bank και Commerzbank. «Ακόμη και αν γίνει μεγάλη (μια τράπεζα), θα πρέπει να μπορεί να οδηγηθεί σε εκκαθάριση, οπότε οι τράπεζες θα πρέπει να αποδείξουν ότι διαθέτουν (τέτοιες) δομές που δεν εμποδίζουν την ομαλή εκκαθάριση σε περίπτωση κρίσης», πρόσθεσε ο Ενρία. «Αυτές είναι οι δύο δικλίδες ασφαλείας που πρέπει να δει κανείς όταν εξετάζει συγχωνεύσεις», κατέληξε. Τη Δευτέρα ο Ενρία (αλλά και η γερμανική κεντρική τράπεζα) είχε στείλει το μήνυμα, μέσω συνέντευξης στους Financial Times, ότι δεν πρόκειται να υποκύψει σε πολιτικές πιέσεις για τη δημιουργία εθνικού ή ευρωπαϊκού πρωταθλήτη, κάτι που θέλει η γερμανική κυβέρνηση, η οποία πιέζει για τη συγχώνευση των δύο μεγαλύτερων τραπεζών της χώρας. «Δεν μου αρέσει ιδιαίτερα η ιδέα των εθνικών πρωταθλητών ή των ευρωπαϊκών πρωταθλητών», είχε πει ο Ενρία. Ο Γιοάκιμ Βούερμελινγκ, ανώτατος αξιωματούχος



Ο επικεφαλής του SSM Αντρέα Ενρία προειδοποίησε ότι δεν πρόκειται να υποκύψει σε πολιτικές πιέσεις για τη δημιουργία εθνικού ή ευρωπαϊκού πρωταθλήτη, κάτι που θέλει η γερμανική κυβέρνηση, η οποία πιέζει για τη συγχώνευση των δύο μεγαλύτερων τραπεζών της χώρας. «Δεν μου αρέσει ιδιαίτερα η ιδέα των εθνικών πρωταθλητών ή των ευρωπαϊκών πρωταθλητών», τόνισε χαρακτηριστικά.

της Bundesbank ο οποίος είναι επίσης μέλος του SSM της ΕΚΤ, είχε δηλώσει πως «ο όρος “εθνικοί πρωταθλητές” δεν χρησιμοποιείται από τις εποπτικές αρχές». Είχε προσθέσει πως οι αποφάσεις των κανονιστικών αρχών δεν λαμβάνονται με βάση το ποια νομίζουν άλλοι πως θα πρέπει να είναι η εικόνα της τραπεζικής βιομηχανίας και πως δεν επιτρέπουν στα εθνικά συμφέροντα να διαμορφώσουν τις αποφάσεις τους. Η νέα τράπεζα που θα προκύψει, αν προχωρήσει η συγχώνευση, θα είναι η τρίτη μεγαλύτερη της Ευρώπης, μετά τη βρετανική HSBC και τη γαλλική BNP Paribas, με συνολικά περιουσιακά στοιχεία 1,8 τρις. ευρώ.

Η έναρξη επίσημων διαπραγματεύσεων για τη συγχώνευση των Deutsche Bank και Commerzbank είχε ανακοινωθεί την Κυριακή και παρά τη θετική αντίδραση των

επενδυτών τη Δευτέρα, η μετοχή της Deutsche Bank έχει υποχωρήσει κατά σχεδόν 5% από το κλείσιμο της Παρασκευής, ενώ η μετοχή της Commerzbank έχει υποχωρήσει κατά περίπου 1,8%.

Πλεονεκτήματα

Ο Κρίστιαν Ζέβινγκ, διευθύνων σύμβουλος της Deutsche Bank, θεωρεί ότι υπάρχουν ισχυρά επιχειρήματα υπέρ της συγχώνευσης με την Commerzbank, σύμφωνα με πηγή προσκείμενη στον επικεφαλής της τράπεζας την οποία επικαλείται το Reuters. Για παράδειγμα, η συγχώνευση θα οδηγήσει στη δημιουργία μιας τράπεζας που θα κυριαρχεί «σαφώς» στην κατακερματισμένη γερμανική τραπεζική αγορά, θα επιτρέψει οικονομίες κλίμακας ενώ το κόστος τεχνολογικής αναβάθμισης θα μοιραστεί, ανέφερε η πηγή. Επιπλέον, ο επικεφαλής της DB θεωρεί πως

η συγχώνευση θα επιτρέψει στη νέα τράπεζα να μειώσει το υψηλό σήμερα κόστος χρηματοδότησης. Αναφορικά με τις απολύσεις προσωπικού που θα γίνουν ώστε η νέα τράπεζα να μειώσει τις δαπάνες της κατά περίπου 3 δισ. ευρώ, ο Ζέβινγκ φέρεται να πιστεύει πως αυτές θα γίνονταν ούτως ή άλλως. Εκπρόσωπος των εργαζομένων που βρίσκεται στο εποπτικό συμβούλιο και των δύο τραπεζών έχει υποστηρίξει πως η συγχώνευση θα οδηγήσει στην απόλυση 30 χιλιάδων εργαζομένων, δηλαδή πάνω από το 20% του προσωπικού των DB-Commerzbank. Τέλος, τουλάχιστον τρεις από τους κορυφαίους επενδυτές της Deutsche Bank έχουν εκφράσει επιφυλάξεις σχετικά με τη συγχώνευση και περιμένουν να γίνουν γνωστές περισσότερες λεπτομέρειες προτού εκφραστούν επισήμως.

ΚΩΣΤΑΣ ΚΑΡΚΑΓΙΑΝΝΗΣ

Νέα ηλεκτρονική πλατφόρμα και ενοικίαση επίπλων σχεδιάζει η σουηδική Ikea

Αντιένωση στις αντίπαλες εταιρείες, όπως είναι η Amazon και η Alibaba, ετοιμάζει η σουηδική Ikea αναδιαμορφώνοντας την ψηφιακή της πλατφόρμα. Με μία νέα εφαρμογή για το κινητό ο μεγαλύτερος έμπορος επίπλων λιανικής στον κόσμο θα προσφέρει προσωποποιημένες προτάσεις στους ενδιαφερομένους και θα διευκολύνει τις αγορές τους οπτικοποιώντας τα έπιπλα στον χώρο.

Η στροφή προς τις πωλήσεις μέσω Διαδικτύου οφείλεται στο γεγονός ότι οι πελάτες δεν είναι πλέον τόσο πρόθυμοι να επισκέπτονται τα απομακρυσμένα καταστήματα της Ikea, που λόγω κόστους βρίσκονται συνήθως στα περίχωρα των πόλεων, να αγοράζουν τα έπιπλα αποσυναρμολογημένα και να τα μεταφέρουν οι ίδιοι σπίτι τους. Εξ ου και υπάρχει «λιγότερη δουλειά απ' ό,τι συνήθως σε σχέση με αυτά που έχουμε δει στο παρελθόν», όπως δήλωσε στο CNBC η Μπάρμπαρα Μάρτιν Κόπολα, επικεφαλής ψηφιακών τεχνολογιών της Ikea.

Στο πλαίσιο αυτό, ένα από τα σημαντικότερα προγράμματα που σχεδιάζονται για το 2019 είναι η δοκιμή της νέας εφαρμογής για ηλεκτρονικές συσκευές. Μέσω αυτής ο ενδιαφερόμενος πελάτης θα μπορεί να οπτικοποιήσει το έπιπλο εντός του χώρου που θέλει να διαμορφώσει. Χρήσιμο χαρακτηριστικό της εφαρμογής θα είναι επίσης οι προσωποποιημένες προτάσεις και συμβουλές που θα συστήνουν στους αγοραστές. Εκτός αυτού η σουηδική εταιρεία επενδύει γενικά στην προσωποποίηση των υπηρεσιών της,

ώστε να συλλέγει το ιστορικό αναζητήσεων των χρηστών και να στέλνει αντίστοιχες προτάσεις.

Ενοικίαση επίπλων

Μία ακόμη πρωτοβουλία της Ikea αποτελεί το πρόγραμμα ενοικίασης επίπλων. Στοχεύοντας στη διαχρονικότητα, και αποφεύγοντας την

Το πρόγραμμα «Δεύτερη Ζωή» επιτρέπει την επαναπώληση των χρησιμοποιημένων επίπλων σε κατάσταση της εταιρείας.

επιβάρυνση του περιβάλλοντος, η εταιρεία προσφέρει σε ορισμένα καταστήματα της Ελβετίας –σε δοκιμαστικό επίπεδο ακόμη– την εν λόγω υπηρεσία. Οι πελάτες θα μπορούν επίσης να επιδιορθώσουν τα φθαρμένα έπιπλα και να πουλήσουν τα επιπλέον κομμάτια. Η Ikea πραγματοποιεί παράλληλα το πρόγραμμα «Δεύτερη Ζωή», που επιτρέπει την επαναπώληση των χρησιμοποιημένων επίπλων σε μαγαζί της εταιρείας, υπό την προϋπόθεση ότι έχει γίνει συγκεκριμένη προσφορά μέσω της διαδικτυακής πλατφόρμας.

«Υπάρχει μία ενδιαφέρουσα κινητοποίηση των τεχνολογικών εταιρειών να γίνουν υλικές και των υλικών εταιρειών να γίνουν ψηφιακές», παρατηρεί η επικεφαλής ψηφιακών τεχνολογιών της Ikea.



Η στροφή προς τις πωλήσεις μέσω Διαδικτύου οφείλεται στο γεγονός ότι οι πελάτες δεν είναι πλέον τόσο πρόθυμοι να επισκέπτονται τα απομακρυσμένα καταστήματα.

Η εσθονική Bolt ακολουθεί την Uber και στο delivery

Η Bolt, η εσθονική ανταγωνίστρια της Uber, ετοιμάζεται να εισέλθει σε ακόμη μία αγορά, της παράδοσης φαγητού και έτοιμων γευμάτων. Αλλωστε, το έχει ήδη κάνει και η Uber, που παρέχει μέσω της πλατφόρμας της υπηρεσίες μετακίνησης από ιδιώτες οδηγούς με το δικό τους όχημα. Κι αν αυτή καθ' αυτήν η πρωταρχική κίνηση της Uber ήταν «επαναστατική», οδηγώντας στη δημιουργία μιας εντελώς νέας αγοράς στη μετακίνηση εντός πόλεων, τη διευκόλυνε και στα επόμενά της βήματα – ένα από αυτά ήταν η αγορά παράδοσης έτοιμων γευμάτων και φαγητού εν γένει με την Uber Eats. Ακριβώς αυτό μιμείται και η Bolt, με έδρα το Τάλιν της Εσθονίας, με παρουσία σε 30 χώρες του κόσμου και 25 εκατομμύρια χρήστες. Γενικά μιλώντας, η αγορά παράδοσης έτοιμων γευμάτων αναπτύσσεται ραγδαία σε διεθνή κλίμακα.

Η Bolt ξεκίνησε ως Taxify και

σήμερα απασχολεί 850 εργαζομένους, εκ των οποίων το ένα τρίτο βρίσκεται στο Τάλιν, σύμφωνα με την ιστοσελίδα www.baltic-course.com. Στο δε δίκτυο των επαγγελματιών των εμφανίζονται εκατοντάδες χιλιάδες οδηγοί, σύμφωνα με τις δηλώσεις εκπροσώπου της Bolt.

Οι πρώτες πόλεις, στις οποίες μέσα στους επόμενους μήνες θα διατίθενται από αυτήν υπηρεσίες παράδοσης φαγητού, θα είναι το Τάλιν, το Ελσίνκι, καθώς και το Κέιπ Τάουν. «Διακρίνουμε πως η αγορά παροχής υπηρεσιών έχει πολύ μεγάλα περιθώρια για έτι περαιτέρω ανάπτυξη», επισημαίνει ο διευθύνων σύμβουλος και ιδρυτής της Bolt, Μάρκος Βίλιγκ. «Χρησιμοποιούμε όλη την υφιστάμενη εμπειρία μας για να προσφέρουμε στην πελατεία μας ακριβώς την εξυπηρέτηση που επιθυμούν». Αλλωστε, έχουν ήδη έτοιμη την υποδομή με την τεχνολογία, την τε-



Η Uber επέκτεινε τις δραστηριότητές της στη διανομή φαγητού μέσω της Uber Eats. Την πρακτική αυτή αντιγράφει η εσθονική Bolt.

χνολογσία, το δίκτυο οδηγών και οχημάτων –τόσο τετράτροχων όσο και δίτροχων–, αλλά και εκτεταμένο δίκτυο χρηστών σε πολυάριθμες χώρες.

Από την άλλη πλευρά η ανταγωνίστρια Uber Eats δεν είναι παρούσα σε ορισμένες περιφέρειες της Ανατολικής Ευρώπης και της Αφρικής, τις οποίες όμως η Bolt

εκτιμά ως ζωτικής σημασίας. «Οπουδήποτε έχουμε προβάδισμα και ηγετική θέση, εκεί είναι η σωστή αγορά για να επεκταθούμε και στην αγορά παράδοσης φαγητού», τόνισε σε συνέντευξή του ο κ. Βίλιγκ. Και οι κινήσεις της εταιρείας τους ακολουθούν την ευρύτερη τάση της αγοράς στη Δυτική Ευρώπη, η οποία επεκτείνεται και συσπειρώνεται, ενώ προσεχώς αναμένονται νέες επιχειρηματικές συμφωνίες.

Ειδικότερα, η ολλανδική Takeaway, η οποία έχει το μεγαλύτερο μερίδιο αγοράς στην ίδια τη χώρα αλλά και στο Βέλγιο, είχε συμφωνήσει από τον Δεκέμβριο να αποκτήσει τη γερμανική ανταγωνίστρια Delivery Hero. Το τιμήμα ανέρχεται σε 930 εκατομμύρια ευρώ, ενώ μια απόπειρα της Uber να αποκτήσει τη βρετανική Deliveroo δεν ευοδώθηκε. Ο λόγος ήταν ότι υπήρξαν διαφωνίες ως προς την αποτίμηση της τελευταίας. Σημει-

ώνεται ότι η Deliveroo είχε δεχθεί σκληρή κριτική λόγω της επισημασμένης απασχόλησης που επιφύλασσε στους οδηγούς της. Η δε επίσης βρετανική Just Eat, της οποίας η χρηματιστηριακή αξία διαμορφώνεται σε σχεδόν 7 δισ. δολάρια, βρέθηκε στο επίκεντρο των επενδυτικών κεφαλαίων Cat Rock Capital Management. Τα εν λόγω κεφάλαια έκαναν αγώνα δρόμου για να προωθήσουν τη συγχώνευση της Just Eat με άλλη ανταγωνίστριά της.

Ο Μάρκος Βίλιγκ εξέφρασε την πεποίθησή ότι έχει τόση δυναμική στην αγορά η Bolt, την οποία ιδρύσε και διοικεί, ώστε να μπορεί να στηρίξει τα μεγαλόπνοια σχέδιά του για επέκταση δραστηριοτήτων. Εν κατακλείδι, υπενθυμίζεται πως η εσθονική εταιρεία πέρυσι τον Μάιο συγκέντρωσε 175 εκατ. δολάρια, ενώ αποτιμήθηκε σε 1 δισ. δολάρια.

BLOOMBERG



MTN Cloud Business Telephony.

Για την απόλυτη ευελιξία στις τηλεπικοινωνιακές ανάγκες της επιχείρησής σας.

Η υπηρεσία **MTN Cloud Business Telephony** είναι μια ολοκληρωμένη λύση ευρωζωνικής σταθερής τηλεφωνίας, η οποία ενοποιεί όλα τα επικοινωνιακά σας δεδομένα. Με την πλειάδα επιλογών που παρέχονται, **μεγιστοποιούνται οι δυνατότητες της επικοινωνίας της επιχείρησής σας, ενισχύοντας έτσι την αποδοτικότητά της και μειώνοντας σημαντικά το λειτουργικό κόστος.**

Επικοινωνήστε με το Κέντρο Επιχειρηματικών Πελατών της MTN στο 131, για τη λύση που ταιριάζει στη δική σας επιχείρηση.

mtnbusiness.com.cy



Οι επενδύσεις ξένων στην αγορά ακινήτων ξεπέρασαν το 1,35 δισ.

Αύξηση κατά 172% λόγω «χρυσής βίζας» και Airbnb

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ**

Τη δική της «άνοιξη» φαίνεται πως διανύει πλέον, ύστερα από 10 συναπτά έτη «βαρυχειμωνιάς», η ελληνική αγορά ακινήτων. Σύμφωνα με την επεξεργασία των στοιχείων που συγκεντρώνει η Τράπεζα της Ελλάδος, κατά τη διάρκεια του 2018 εισέρρευσαν στη χώρα συνολικά κεφάλαια ύψους 1,35 δισ. ευρώ για αγορές ακινήτων (κυρίως κατοικιών) από ξένους επενδυτές. Πρόκειται

Η ανάκαμψη της ζήτησης αποτυπώνεται και στις τιμές, που κινούνται ανοδικά.

για ποσό αυξημένο κατά 172,1% σε σχέση με το 2017, όταν και πάλι είχε παρατηρηθεί αύξηση κατά 86,5% σε σχέση με το 2016, σε 500 εκατ. ευρώ.

Σύμφωνα με φορείς της αγοράς ακινήτων, το 2018 κορυφώθηκε το κύμα επενδύσεων από ξένους ιδιώτες και μικρομεσαίους επενδυτές στην εγχώρια αγορά κατοικίας, με σημείο αναφοράς τα διαμερίσματα στο κέντρο της Αθήνας, εκείνα στα νότια προάστια του λεκανοπεδίου, αλλά και τις πολυτελείς εξοχικές κατοικίες.

Οι προοπτικές εκμετάλλευσης διαμερισμάτων μέσω των ψηφιακών πλατφορμών βραχυχρόνιας μίσθωσης (Airbnb, Booking, Homeaway κ.λπ.), η απήχηση του προγράμματος χορήγησης αδειών διαμονής μέσω της επένδυσης τουλάχιστον 250.000 ευρώ για την αγορά ακινήτων («χρυσή βίζα») και η συνεχιζόμενη άνοδος του τουρισμού (συνεπώς και της ζήτησης για εξοχικές κατοικίες) τροφοδο-

τισαν τη μεγάλη αυτή αύξηση.

Ενδεικτικό της ζήτησης για ακίνητα στο κέντρο της Αθήνας είναι και το γεγονός ότι τα συμβόλαια αγοραπωλησιών ακινήτων που κατατέθηκαν στο Υποθηκοφυλακείο Αθηνών κατά το οκτάμηνο του 2018 (Ιανουάριος - Αύγουστος) αυξήθηκαν κατά 60% σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του προηγούμενου έτους. Η θετική αυτή πορεία της ζήτησης από το εξωτερικό αποτυπώνεται πλέον και στις τιμές των κατοικιών, καθώς το 2018 σηματοδότησε και το πρώτο πλήρες έτος αύξησης των αξιών, ύστερα από μία ολόκληρη δεκαετία.

Σύμφωνα με τα στοιχεία για το τέταρτο τρίμηνο του 2018, που ανακοίνωσε πριν από λίγες ημέρες η Τράπεζα της Ελλάδος, στο σύνολο της χώρας οι τιμές των διαμερισμάτων αυξήθηκαν κατά 2,5% κατά μέσον όρο σε σχέση με το αντίστοιχο τρίμηνο του 2017. Αντίστοιχα, στο σύνολο του έτους, η μέση άνοδος των τιμών πώλησης κατοικιών ανήλθε σε 1,5%, έναντι μείωσης της τάξεως του 1% κατά το 2017. «Κινητήριος μοχλός» της ανόδου των τιμών ήταν η αγορά της Αθήνας, όπου κατά το τέταρτο τρίμηνο του 2018 οι αξίες ενισχύθηκαν με ετήσιο ρυθμό της τάξεως του 4,2%, ενώ ακολούθησε η αγορά της Θεσσαλονίκης, όπου η αύξηση άγγιξε το 2,1%.

Αντίστοιχα, κατά την ίδια περίοδο, οι τιμές στις άλλες μεγάλες πόλεις αυξήθηκαν κατά 1,1% και 0,7% στις υπόλοιπες περιοχές της χώρας (κυρίως τουριστικοί προορισμοί).

Συνολικά για το 2018, οι τιμές αυξήθηκαν κατά 2,4% στην Αθήνα, κατά 0,9% στη Θεσσαλονίκη, κατά 0,8% στις άλλες μεγάλες πόλεις και κατά 0,6% στις υπόλοιπες περιοχές της χώρας.

Αντίστοιχα, σε ό,τι αφορά την πορεία του προγράμματος «χρυσή

βίζα», με βάση τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία του υπουργείου Μεταναστευτικής Πολιτικής ο αριθμός των αδειών που εκδόθηκαν κατά το 11μηνο Ιανουαρίου - Νοεμβρίου 2018 το σχετικό μέγεθος ανήλθε σε 1.127 άδειες κι ενώ εκκρεμούν ακόμα εκατοντάδες άδειες λόγω γραφειοκρατίας. Στο σύνολο του 2017, οι άδειες που εκδόθηκαν είχαν διαμορφωθεί σε 961. Συνολικά, από την έναρξη του προγράμματος στα μέσα του 2013 και μέχρι το τέλος Νοεμβρίου του 2018, έχουν εκδοθεί 3.620 άδειες. Σύμφωνα με τα στοιχεία, το γραφείο της Αθήνας έχει εκδώσει 1.143 από τις 3.620 άδειες. Άλλες 968 άδειες έχουν χορηγηθεί από την υπηρεσία υποδοχής του Πειραιά, ενώ την πρώτη τριάδα συμπληρώνει η Παλλήνη με 644 άδειες.

Η Αθήνα, 14η ελκυστικότερη πόλη για επενδύσεις real estate

Η ανάκαμψη της ελληνικής αγοράς ακινήτων καταγράφεται και από την PricewaterhouseCoopers (PwC) στην ετήσια έκθεσή της για τις επενδυτικές προοπτικές της παγκόσμιας αγοράς ακινήτων, η οποία πραγματοποιήθηκε για λογαριασμό του Urban Land Institute.

Σε αυτήν, η Αθήνα αναρριχήθηκε 15 θέσεις στην πανευρωπαϊκή κατάταξη, με αποτέλεσμα να αποτελεί πλέον τη 14η ελκυστικότερη πόλη της Γηραιάς Ηπείρου για επενδύσεις σε ακίνητα. Η κατάταξη προκύπτει με βάση τις απόψεις των επαγγελματιών του κλάδου, τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό. Πρόκειται για την καλύτερη κατάταξη που εξασφαλίζει η ελληνική πρωτεύουσα μετά την 5η θέση στην αντίστοιχη έρευνα για το 2015. Από τότε και μέχρι



Σημείο αναφοράς τα διαμερίσματα στο κέντρο της Αθήνας, εκείνα στα νότια προάστια του λεκανοπεδίου, αλλά και οι πολυτελείς εξοχικές κατοικίες.

και την περυσινή έρευνα, η Αθήνα παρέμεινε σταθερά σε μια από τις χαμηλότερες θέσεις. Για παράδειγμα, στην αντίστοιχη έρευνα του 2017 (που αφορούσε τις προοπτικές για το 2018), είχε βρεθεί στην 29η θέση επί συνόλου 31 πόλεων, πάνω μόνο από τη Μόσχα και την Κωνσταντινούπολη.

Στη φετινή έκθεση επισημαίνεται ότι η έξοδος της ελληνικής οικονομίας από τα μνημόνια και η επιστροφή στις αγορές αποτέλεσαν μια θετική εξέλιξη που θα ευνοήσει σταδιακά και την αγορά ακινήτων, αρκεί βέβαια να συνδυαστεί με την επιτάχυνση του ρυθμού της οικονομικής ανάπτυξης.

Σχολιάζοντας τα σχετικά ευρήματα, η κ. Σοφία Αθανασοπούλου, διευθύντρια του κλάδου ακινήτων για την PwC Ελλάδας, ανέφερε ότι

«η έκθεση επιβεβαιώνει ότι ο κλάδος των ακινήτων θα εξακολουθήσει και το 2019 να προσφέρει αξιόλογες αποδόσεις. Η τεχνολογία αναμένεται να διαδραματίσει κινητήριο ρόλο για τον μετασχηματισμό του προσφερόμενου προϊόντος σε εμπορικά και επαγγελματικά ακίνητα.

Η επέκταση του ηλεκτρονικού εμπορίου και η δυνατότητα τηλεργασίας δημιουργούν την ανάγκη για ευέλικτους χώρους και λειτουργούν αποτρεπτικά σε μακροχρόνιες μισθώσεις. Στον κλάδο της κατοικίας η επέκταση του Airbnb έχει δημιουργήσει την ανάγκη ποιοτικής αναβάθμισης του κτιριακού αποθέματος, ενώ ενισχύεται η ελκυστικότητα εναλλακτικών επενδύσεων όπως είναι οι φοιτητικές εστίες και τα επιπλωμένα διαμερίσματα, που συν-

δυάζονται με παροχή υπηρεσιών φιλοξενίας», καταλήγει η κ. Αθανασοπούλου.

Με βάση τα στοιχεία της έρευνας για την Αθήνα, οι επενδυτές εμφανίζονται αισιόδοξοι για την αγορά γραφείων, η οποία εκτιμάται ότι προσφέρει τις μεγαλύτερες προοπτικές μελλοντικών υπεραξιών και αύξησης των τιμών ενοικίων.

Μάλιστα, αρκετοί σημειώνουν ότι οι ευκαιρίες αφορούν κυρίως τον κλάδο της ανάπτυξης νέων γραφείων, γιατί υπάρχει μεγάλη έλλειψη σύγχρονων χώρων, δεδομένου ότι τα τελευταία 8-9 χρόνια η προσφορά ήταν μηδαμινή. Έτσι, ακόμα και μια μικρή άνοδος της ζήτησης είναι ικανή να προκαλέσει σημαντική αύξηση των ενοικίων, κάτι που ήδη έχει αρχίσει να καταγράφεται στην αγορά.



Αλλάζει ριζικά ο νόμος περί προμηθειών της κυβέρνησης. Με τις αλλαγές που έρχονται, οι δημόσιες προμήθειες εισέρχονται σε νέο καθεστώς, ακόμη πιο ταχύρρυθμη διαδικασία υλοποίησης από εκείνη που προέβλεπε ο σχετικός νόμος (ν. 4412/2016).

Με διαδικασίες εξπρές πλέον οι διαγωνισμοί δημοσίων έργων

Αλλάζει τώρα το καθεστώς για τις συμβάσεις έως 5,5 εκατ. ευρώ

Του **ΒΑΓΓΕΛΗ ΜΑΝΔΡΑΒΕΛΗ**

Ούτε δύο χρόνια δεν άντεξε ο νόμος περί προμηθειών της κυβέρνησης και πλέον αλλάζει συθέμελα.

Με τις αλλαγές που έρχονται, οι δημόσιες προμήθειες εισέρχονται σε νέο καθεστώς, ακόμη πιο ταχύρρυθμη διαδικασία υλοποίησης από εκείνη που προέβλεπε ο σχετικός νόμος (ν. 4412/2016).

Η ρύθμιση αφορά τις δημόσιες συμβάσεις κάτω των ορίων, για τις οποίες συντομεύει ο χρόνος υλοποίησής τους.

Πρόκειται για τις χαμηλού ύψους συμβάσεις, οι οποίες ανάλογα με το είδος (προμήθεια, παροχή υπηρεσίας, δημόσια έργα) δεν ξεπερνούν τα όρια των 144.000 ευρώ έως 5,54 εκατ. ευρώ, μη συμπεριλαμβανομένου του ΦΠΑ.

Ειδικότερα, για τις συγκεκριμένες συμβάσεις ανοικτής διαδικασίας, η ελάχιστη προθεσμία παραλαβής προσφορών μειώνεται από 22 σε 15 ημέρες. Υπό ορισμένες προϋποθέσεις, εφόσον το κρίνει η αναθέτουσα αρχή, η προθεσμία μπορεί να συντομευθεί περαιτέρω, και μέχρι 10 ημέρες.

Στην κλειστή και στην ανταγω-

Αν η διαδικασία αφορά προεπιλεγέντες ενδιαφερομένους, τότε η προθεσμία δύναται να επισπευσθεί ακόμη και στις 7 ημέρες.

νιστική διαδικασία με διαπραγμάτευση, η ελάχιστη προθεσμία παραλαβής των αιτήσεων συμμετοχής ανέρχεται σε 10 ημέρες από 15 που προέβλεπε η αρχική διάταξη του νόμου. Μάλιστα, αν η διαδικασία αφορά προεπιλεγέντες ενδιαφερομένους, τότε η προθεσμία δύναται να επισπευσθεί ακόμη και στις 7 ημέρες. Τέλος, στους συνοπτικούς διαγωνισμούς η προθεσμία λήψης μιας προσφοράς μειώνεται στις 10 από 12 ημέρες που ήταν πριν.

Σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση, οι χρόνοι δημοσίευσης μιας προκήρυξης διαγωνισμού σε εθνικό επίπεδο δεν επηρεάζει τον ανταγωνισμό, αφού πλέον η ενημέρωση των ενδιαφερομένων/υποψηφίων γίνεται μέσω του Κεντρικού Ηλε-

κτρονικού Μητρώου Δημοσίων Συμβάσεων (ΚΜΗΔΗΣ) και είναι άμεση. Υπογραμμίζεται δε ότι αντίστοιχη μείωση της προθεσμίας υποβολής προσφορών επιήλθε και στις συμβάσεις άνω των ορίων, δηλαδή πάνω από το όριο των 144.000 ευρώ έως 5,5 εκατ. ευρώ ανάλογα με το είδος της σύμβασης.

Η αλλαγές αυτές δεν είναι οι μόνες που υφίσταται ο συγκεκριμένος νόμος. Συνολικά 48 άρθρα του ν. 4412/2016 μεταβάλλονται, άλλα σε μικρότερο και άλλα σε μεγαλύτερο βαθμό. Κάποιες μεταβολές είναι προς τη θετική κατεύθυνση, καθώς απλοποιούν τις διαδικασίες δημοσίων προμηθειών.

Ωστόσο η τακτική της «σαλαμοποίησης» διατάξεων είναι κι εδώ ορατή. Στην πράξη το σχέδιο νόμου είναι συλλογή τροπολογιών παρότι η στόχευσή του είναι η προσαρμογή κοινοτικής οδηγίας στο εθνικό δικαιο. Ειδικότερα με το σχέδιο νόμου τροποποιούνται συνολικά οκτώ νόμοι που ψήφισε η κυβέρνηση τα τελευταία δύο χρόνια. Μάλιστα, οι τέσσερις ψηφίστηκαν από την ελληνική Βουλή μόλις πέρυσι και ορισμένοι από αυτούς στο β' εξάμηνο του έτους. Εκτός του νόμου περί

δημοσίων προμηθειών, στο ν/σ τροποποιούνται οι νόμοι 4440/2016 (Ενιαίο σύστημα κινητικότητας στη δημόσια διοίκηση και στην Τοπική Αυτοδιοίκηση), 4399/2016 (Καθεστώς ενισχύσεων ιδιωτικών επενδύσεων), 4514/2018 (ΕΣΠΑ 2014-2020), 4497/2017 (Ασκήση υπαίθριων εμπορικών δραστηριοτήτων), 4512/2018 (Διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις του προγράμματος οικονομικής προσαρμογής), 4548/2018 (Αναμόρφωση δικαίου Α.Ε.) και 4549/2018 (Μεσοπρόθεσμο πλαίσιο δημοσιονομικής προσαρμογής). Στην πράξη, το σχέδιο νόμου που στόχο έχει την προσαρμογή μιας κοινοτικής οδηγίας συνιστά ένα πολυνομοσχέδιο που υπογράφει σχεδόν το σύνολο του υπουργικού συμβουλίου. Στο ίδιο σχέδιο νόμου επίσης ρυθμίζονται θέματα της Helexpro - ΔΕΘ, της ΜΟΔ και συστήνεται το Εθνικό Συμβούλιο Διανοπτικής Ιδιοκτησίας (ΕΣΥΔΙ). Πρόκειται για άλλο ένα μεγαλειώδες όργανο στρατηγικής, πάνω από τους οργανισμούς βιομηχανικής και πνευματικής ιδιοκτησίας που θα διαχειρίζεται τα πνευματικά δικαιώματα και τις πατέντες στη χώρα μας.



Πολιτισμός και αειφορία ταιριάζουν

Με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Θεάτρου και την εκδήλωση του ΘΟΚ μιλάμε για τα αρχαία θέατρα της Κύπρου

Συνεντεύξεις στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Με την ευκαιρία της εκδήλωσης που διοργανώνει ο ΘΟΚ για την Παγκόσμια Μέρα Θεάτρου στις 27 Μαρτίου, που είναι αφιερωμένη στο αρχαία θέατρα της Κύπρου και στη σύνδεση του αρχαίου Θεάτρου με τη σημερινή, σύγχρονη κοινωνία, συνομιλήσαμε με την ηθοποιό και αρχαιολόγο Ανθή Αντωνιάδου, συγγραφέα του βιβλίου «Τα Αρχαία Θέατρα της Κύπρου» και τον Σταύρο - Ιωάννη Μπένο, πρόεδρος του Σωματείου «Διάζωμα», που στόχο έχει την προστασία και ανάδειξη των αρχαίων χώρων θέασης και ακρόασης.

ΑΝΘΗ ΑΝΤΩΝΙΑΔΟΥ

–Τι είναι αυτό που σε παρακίνησε να ασχοληθείς με τα αρχαία θέατρα της Κύπρου και να γράψεις ένα βιβλίο αποκλειστικά γι' αυτά;

–Η έκδοση «Τα Αρχαία Θέατρα της Κύπρου» προέκυψε από την έντονη προσωπική μου ανάγκη να ενθυμίσω ότι τα θεατρικά αυτά οικοδομήματα μαρτυρούν όχι μόνο τους αρχαιολογικούς θησαυρούς, αλλά και την προηγμένη πολιτισμική φυσιογνωμία της Κύπρου στον αρχαίο κόσμο. Ως μορφή κατάθεσης, λοιπόν, στην αρχαιολογία του τόπου μας, προέκυψε ένα έργο συνολικής μελέτης των αρχαίων θεάτρων που εντοπίστηκαν στο νησί, με βάση τα

«Το αρχαίο θέατρο είναι ζωντανό, όταν το ποτίζει ο δραματικός λόγος»



αρχαιολογικά ευρήματα, τις φιλολογικές και επιγραφικές μαρτυρίες, που πιστεύω ότι στρέφει το ενδιαφέρον και διανοίγει συνάμα τους ορίζοντες πάνω σε μια τέτοια θεματική.

–Μέσα από αυτή την ενασχόλησή σου, έχεις καταλήξει σε κάποια συμπεράσματα σχετικά με την κυπριακή κοινωνία της αρχαιότητας;

–Αυτά τα οικοδομήματα μαρτυρούν ότι στην Κύπρο υπήρχε καλλιτεχνική δραστηριότητα και ότι το κυπριακό κοινό απολάμβανε το θέατρο και εν γένει το θέαμα από την αρχαιότητα. Το γεγονός και μόνο ότι τα κατάλοιπα αυτών των κτισμάτων διασώθηκαν από την αρχαιότητα ως σήμερα, τα καθιστά εξαιρετικά σημαντικά μνημεία πολιτιστικής κληρονομιάς.

–Μία παράσταση αρχαίου δράματος νομίζεις ότι λειτουργεί σήμερα σε ένα αρχαίο θέατρο;

–Η διαχρονική θεμελιακή λειτουργία του αρχαίου θεάτρου είναι η θέαση, με σύμμαχό την πλούσια γεωφυσική μορφολογία του χώρου. Με το τρίπτυχο «αρχιτεκτόνημα – υποκριτές – θεατές»



Εμβληματικό και σημαίνει μνημείο της Κύπρου είναι το αρχαίο θέατρο της Σαλαμίνας. Ο χώρος του οποίου ανασκάφηκε συστηματικά από τον αρχαιολόγο Βάσο Καραγεώργη.



Το αρχαίο θέατρο του Κουρίου στην επαρχία Λεμεσού είναι ένα από τα εμβληματικότερα αρχαία μνημεία της Κύπρου.

που προσδίδει στη θεατρική πράξη τη μοναδικότητά της και έχοντας κατά νου τις εσωτερικές και άρρηκτες σχέσεις των μερών του, μπορούμε να πούμε ότι πάντα οι παραστάσεις του αρχαίου δράματος θα λειτουργούν στο σύμπαν του θεατρικού οικοδομήματος. Εξάλλου, το αρχαίο θέατρο είναι ζωντανό, όταν το ποτίζει ο δραματικός λόγος. Ο αντικατοπτρισμός των κειμένων στο ιδεώδες δοχείο διοχέτευσης των ιδεών και αξιών του δραματικού λόγου είναι η αμφίδρομη σχέση που συμβάλλει ώστε να είναι επίκαιρα αυτά τα οικοδομήματα.

–Υπάρχουν άγνωστα αρχαία θέατρα στην Κύπρο; Ποια είναι η εικόνα που έχεις για τα θέατρα

που σήμερα βρίσκονται στα Κατεχόμενα (Σαλαμίνα, Σόλοι)

–Εστιάζοντας στα τέσσερα αρχαία Θέατρα που αποκάλυψε μέχρι σήμερα η αρχαιολογική σκαπάνη στην Κύπρο, δυστυχώς τα κατεχόμενα θέατρα, της Σαλαμίνας και των Σόλων, παραμένουν σε πολλούς άγνωστα λόγω των συνθηκών. Δυστυχώς αυτά τα οικοδομήματα αφέθηκαν να καταστρέφονται στο πέρασμα του χρόνου, με πρόχειρες και αποσπασματικές επιδιορθώσεις που έγιναν εις βάρος των ιδίων των κτιρίων. Ακόμη, το ελληνιστικό θέατρο της Πάφου, αν και η ανασκαφή του έχει ολοκληρωθεί, είναι σε πολλούς άγνωστο, καθώς δεν είναι ακόμη ανοιχτό για επισκέπτες.

ΣΤΑΥΡΟΣ - ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΠΕΝΟΣ

–Ποια είναι η αποστολή του Σωματείου σας;

–Το Σωματείο «ΔΙΑΖΩΜΑ» ιδρύθηκε το 2008 και έχει ως αποστολή του την προστασία και ανάδειξη των αρχαίων χώρων θέασης και ακρόασης, καθώς και την ένταξή τους στη σύγχρονη ζωή και την αναγωγή τους σε μοχλό για μια βιώσιμη περιφερειακή και τοπική ανάπτυξη. Με κεντρικό μήνυμα «Τα μνημεία στο κέντρο της ζωής», το «ΔΙΑΖΩΜΑ» λειτουργεί ως «καταλύτης» με στόχο την ανάπτυξη συνεργειών, κινητοποιώντας τους πολίτες και τους φορείς για την υλοποίηση ενός υψιπετού στόχου, την αποκατάσταση και

κοινωνικοποίηση των μνημείων.

–Αειφορία και βιώσιμη ανάπτυξη, πώς μπορούν να συνδεθούν με τα μνημεία;

–Το «ΔΙΑΖΩΜΑ», ως ένας αυθεντικός εκφραστής του ευρωπαϊκού πνεύματος και μέσα από τη συνεργασία του δημόσιου με τον ιδιωτικό τομέα, συμβάλλει στον σχεδιασμό και την υλοποίηση νέων προϊόντων πολιτιστικού τουρισμού, όπως είναι οι Πολιτιστικές Διαδρομές και τα Αρχαιολογικά Πάρκα. Κύρια επιδίωξη είναι η δημιουργία ενός συμμετοχικού σχηματισμού τοπικών επιχειρήσεων (με τη μορφή Τοπικού Συμφώνου Ποιότητας), ο οποίος θα προωθήσει και θα αξιοποιήσει το έργο κάθε προγράμματος, με στόχο να φέρουμε τα μνημεία στο κέντρο

Το Σωματείο με όλη την εμπειρία θα μπορούσε να συμβάλλει στον σχεδιασμό ενός προγράμματος Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης και στην Κύπρο.

της ζωής, της αειφορίας και της βιώσιμης ανάπτυξης.

–Το Σωματείο «ΔΙΑΖΩΜΑ» μπορεί να γίνει παράδειγμα για τα εν Κύπρω θέατρα; Στην Ελλάδα υπάρχουν απτά αποτελέσματα;

–Το Σωματείο «ΔΙΑΖΩΜΑ» έχει αποκτήσει τεχνογνωσία στον σχεδιασμό και την οικοδόμηση αναπτυξιακών προγραμμάτων σε όλες της Περιφέρειες της χώρας. Υλοποιούνται προγράμματα Πολιτιστικών Διαδρομών στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας και της Α.Μ.Θ. και προγράμματα Αρχαιολογικών Πάρκων, όπως είναι το Αρχαιολογικό Πάρκο του Ασκληπείου της Επιδαύρου και το Αρχαιολογικό Πάρκο στον Ορχομενό Βοιωτίας. Το Σωματείο «ΔΙΑΖΩΜΑ» με όλη την τεχνογνωσία που έχει στο επίκεντρό της τα μοναδικά αισθητικά αρχαία θέατρα της Κύπρου, καθώς και τα κορυφαία μνημεία της φύσης και του πολιτισμού του νησιού.

Περισσότερα για το Σωματείο «ΔΙΑΖΩΜΑ» στο: <http://www.diazoma.gr/>

Πληροφορίες: Κεντρικό κτήριο ΘΟΚ, Τετάρτη 27 Μαρτίου, ώρα 7:00 μ.μ. Στο χώρο του φρουαγιά, θα εκτίθενται κοστούμια και αφίσες Αρχαίου Δράματος από παραστάσεις του ΘΟΚ. Είσοδος ελεύθερη.

Ατζέντα

Ε Π Ι Λ Ο Γ Ε Σ

24.3.19 - 30.3.19

Επιμέλεια: **ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ**
art@kathimerini.com.cy
kouroupakisa@kathimerini.com.cy

ΔΙΑΛΕΞΗ

Παγκόσμια Ημέρα Θεάτρου

Ο Θεατρικός Οργανισμός Κύπρου γιορτάζει την Παγκόσμια Ημέρα Θεάτρου με μία εκδήλωση αφιερωμένη στα αρχαία θέατρα της Κύπρου και στη σύνδεση του Αρχαίου Θεάτρου με τη σημερινή, σύγχρονη κοινωνία. Για τα αρχαία θέατρα της Κύπρου θα μιλήσει η ηθοποιός-αρχαιολόγος Ανθή Αντωνιάδου. Επίτιμος προσκεκλημένος του ΘΟΚ και ομιλητής στην εκδήλωση είναι ο Στάυρος Ιωάννης Μπένος, Πρόεδρος του Σωματείου Διάζωμα. Στο χώρο του φρουαγιέ, θα εκτίθενται κοστούμια και αφίσες Αρχαίου Δράματος από παραστάσεις του ΘΟΚ. Κτίριο ΘΟΚ, Γρηγόρη Αυξεντίου 9 (χώρος παλαιού ΓΣΠ). Τετάρτη 27 Μαρτίου, ώρα 7:00 μ.μ. **Πληροφορίες 7777217.**

ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

100 χρόνια Bauhaus με εκθέσεις και χορό

Με αφορμή τα 100 χρόνια Bauhaus, το Ινστιτούτο Γκαίτε Κύπρου διοργανώνει μαζί με τους εταίρους του και προσκεκλημένους ειδικούς μια σειρά εκδηλώσεων με τίτλο Bauhaus Open House, που αποτελείται από εκθέσεις, προβολές, ένα συνέδριο καθώς και μια παράσταση χορού. Εναρκτήριες εκδηλώσεις οι δύο εκθέσεις με τίτλο «bauhaus imaginista - collected research» και «Φοίβος Πολυδωρίδης - αντιπρόσωπος του κυπριακού μοντερνισμού» οι οποίες θα πραγματοποιηθούν από τις 27 Μαρτίου μέχρι 19 Απριλίου. Στα εγκαίνια των εκθέσεων θα γίνει σύντομη συζήτηση μεταξύ του αρχιτέκτονα Αλέξη Παπαδόπουλου και του Φοίβου Πολυδωρίδη, για την αρχιτεκτονική στην Κύπρο μέσα από τα χρόνια. Την επομένη, 28 Μαρτίου, θα προβληθεί η ταινία Bauhaus - model and myth. Την Τετάρτη, 3 Απριλίου, διοργανώνεται το Συνέδριο Bauhaus, στο Τμήμα Αρχιτεκτονικής του Πανεπιστημίου Λευκωσίας. Στις 11 Απριλίου θα λάβουν χώρα η παράσταση χορού και προβολή ταινίας στο Dancehouse Lefkosia. Περίοδος εκδηλώσεων από 27 Μαρτίου μέχρι 19 Απριλίου 2019. Οι εκθέσεις θα πραγματοποιηθούν στο Goethe-Institut Zypern, στη Λεωφ.



Μάρκου Δράκου 21, στη Λευκωσία, το συνέδριο στο Πανεπιστήμιο Λευκωσίας, στην Έγκωμη και η παράσταση χορού στη Στέγη Χορού Λευκωσίας, Παρθενώνος 25, Άγιος Ανδρέας, Λευκωσία. Η είσο-

δος είναι ελεύθερη σε όλες τις εκδηλώσεις. **Πληροφορίες τηλέφωνο 22674606, kultur-nikosia@goethe.de. Για ολόκληρο πρόγραμμα εκδηλώσεων www.goethe.de/kypros/bauhausimhaus**

ΕΚΘΕΣΗ

Πενταδάκτυλος - Contemporaries

Η έκθεση «Πενταδάκτυλος - Contemporaries» θα φιλοξενήσει έργα σύγχρονης τέχνης, με στόχο να παρουσιάσει τον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίζουν αυτήν την εμβληματική οροσειρά οι σύγχρονοι καλλιτέχνες. Κάθε έργο θέλει να προκαλέσει και «συγκρούεται» με την καθημερινότητα της πόλης και των κατοίκων της. Η έκθεση θα φιλοξενηθεί από τον Μάρτιο έως και τον Σεπτέμβριο στη Λεβέντειο Πινακοθήκη. Εγκαίνια 29 Μαρτίου. Διάρκεια έκθεσης έως 16 Σεπτεμβρίου. Λεβέντειος Πινακοθήκη, Ανεστασίου Γ. Λεβέντη 5 (πρώην Λεωνίδου), Λευκωσία. **Πληροφορίες τηλέφωνο 22668838, info@leventisgallery.org**

ΘΕΑΤΡΟ

«Ο θείος Γιάννης» του Αντώνη Γεωργίου

Ο Ευριπίδης Δίκαιος σκηνοθετεί στο θέατρο Versus το καινούργιο έργο του Λεμεσιανού συγγραφέα Αντώνη Γεωργίου. Είναι η πρώτη συνεργασία τόσο του συγγραφέα όσο και του σκηνοθέτη με το Versus, αλλά η δεύτερη μεταξύ τους συνάντηση, μετά την επιτυχημένη παραγωγή το 2014 του έργου La Belote. Το καινούργιο έργο του Αντώνη Γεωργίου, γραμμένο το 2016 στην καθομιλουμένη κυπριακή διάλεκτο, διαδραματίζεται στην Κύπρο, αλλά δεν αφορά μόνο τον τόπο μας. Ένα σύγχρονο, πολυπρόσωπο έργο που, εκκινώντας από το τοπικό και το συγκεκριμένο, παρατηρεί τα όσα συμβαίνουν γύρω και μέσα μας και αγγίζει διαπροσωπικά και κοινωνικά ζητήματα του σήμερα. Ένα έργο για τη μοναξιά του καθενός μας στο φόντο της πραγματικότητας γύρω του, μια ελεγεία για τον χρόνο που περνάει και



τον έρωτα. Τα σκηνικά και κοστούμια σχεδιάζει ο Λάκης Γενηθλής, τον φωτισμό ο Αλεξάντερ Γιότοβιτς ενώ τη μουσική επιμέλεια έχει αναλάβει ο σκηνοθέτης. Παίζουν οι: Κωνσταντίνος Αλκιβιάδης, Δημήτρης Αντωνίου, Δήμητρα Δημητριάδου, Χάρης

Ευριπίδου, Σάββας Μενοίκου, Γιολάντα Χριστοδούλου. Παραστάσεις WhereHaus612, Μιχαήλ Κουσουλίδη 5, Παλλουριώτισσα, Λευκωσία, 29 Μαρτίου στις 8:30 μ.μ. 30 Μαρτίου στις 6:00 μ.μ. **Πληροφορίες: 99395970.**

ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ

«Σπαράγματα Μνήμης»

Η Alpha C.K. Art Gallery παρουσιάζει ατομική έκθεση του Έλληνα ζωγράφου Μιχάλη Μανουσάκη. Η έκθεση με τίτλο «Σπαράγματα Μνήμης» είναι η τρίτη ατομική έκθεση του καλλιτέχνη στην Κύπρο και πρώτη παρουσίαση του έργου του στην Κύπρο μετά από εννέα χρόνια. Όπως και σε όλες του τις δουλειές, η ανθρώπινη μορφή και πάλι κυριαρχεί στο μεγαλύτερο μέρος της ζωγραφικής του. Το ενδιαφέρον του εστιάζεται στις απλοποιημένες φιγούρες και στη σχέση τους με τον περιβάλλοντα χώρο. Η θεματολογία του αναφέρεται με ιδιαίτερη ευαισθησία σε προσωπικές μνήμες, στις σχέσεις των φύλων και στην παιδική ηλικία την οποία την σχολιάζει με ποιητική και σχεδόν μεταφυσική διάθεση, ως ρίζα της ανθρωπίνης εμπειρίας και ως συναισθηματικό βίωμα. Alpha C.K. Art Gallery, Λεωφ. Μακαρίου και Παπανικολή 3, Λευκωσία. Διάρκεια έκθεσης έως 3 Απριλίου. **Πληροφορίες τηλέφωνο 22751325, info@ackgallery.com**



ΕΚΘΕΣΗ

Attempts to Escape [Απόπειρες Διαφυγής]

Η Art Seen διοργανώνει την ομαδική έκθεση με τίτλο «Απόπειρες Διαφυγής», σε επιμέλεια της Μαρίας Στάθη. Η έκθεση εγκαινιάζεται στις 27 Μαρτίου και συμμετέχουν οι καλλιτέχνες: Σπύρος Αναστασίου, David J. Batchelor, Αικατερίνη Γεησιάν, Μαρία Θεοδωράκη, Εύα Μαραθάκη, Βίκυ Περικλέους, Société Réaliste, Γεωργία Σαγρή, Diana Taylor, Κυριάκος Καλλής, Φάνος Κυριάκου, Mark Wallinger. Η έκθεση συγκεντρώνει ένα πολυφωνικό σύνολο κριτικού λόγου και έκφρασης από δώδεκα σύγχρονους καλλιτέχνες που εργάζονται μέσω διαφορετικών πρακτικών και μεθόδων. Η επιλογή των έργων καθώς και η διάταξή τους στον χώρο προ-



τείνουν ένα σύνολο εναλλακτικών «καταστάσεων» (situations). Ωρες λειτουργίας: Δευτέρα, Τετάρτη και Παρασκευή 15.30 - 19.00 ή με ραντεβού. Art Seen, Αρχ. Μακαρίου, 66Β, Λευκωσία. **Πληροφορίες τηλέφωνο 22006624, info@art-seen.org**

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ | Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Αλλού ο παπάς, κι αλλού τα ράσα

Είμαι σίγουρος ότι όλοι διαβάσατε τις δηλώσεις του Μακαριωτάτου Αρχιεπισκόπου Νέας Ιουστινιανής και Πάσης Κύπρου Χρυσοστόμου Β΄, Προκαθημένου της Εκκλησίας της Κύπρου και διάδοχος του Αποστόλου Βαρνάβα, ότι απαλλάχθηκε από τον καρκίνο επειδή δεν ταιριαζε με τον χαρακτήρα του. Ευτυχώς, και μία καλή μου θεία αππλάγη, άρα και ούτε σε εκείνη πήγαινε, κάνω άλλα λογικά και λέω ότι η θεία μου μοιάζει του αρχιεπισκόπου... Ούτε για πλάκα, εκείνη είναι ταπεινή και κάθε φορά έλεγε, δόξα τω Θεώ, είμαι καλά, μα να είναι όλοι καλά. Και μέρες που έρχονται θυμάμαι τα κάλατα του Λαζάρου, που λένε: «Είδα φόβους, είδα τρόμους, είδα βάσανα και πόνους [...] δώστε μου λίγο νεράκι, να ξεπλύνω το φαρμάκι». Κάπως έτσι περιέγραφε και η θεία μου τους θαλάμους στο νοσοκομείο, όπου έκανε τις χημειοθεραπείες.

Δυστυχώς, όμως, χιλιάδες κόσμου που πεθαίνει, όπως η φίλη μου η Αγγελία, έχοντας ζήσει μόνο 35 χρόνια, δεν ανιχνεύθηκαν την ασθένειά τους ως αρμόζουσα με τον χαρακτήρα τους. Δεν μπορεί άλλωστε να είναι έτσι και αν υποθέσουμε

ότι με κάποιον τρόπο εμπλέκεται ο Θεός σε αυτό το θέμα ποτέ δεν θα έβαζε τα κιτάπια του κάτω και θα έλεγε ποιον να τιμωρήσω, ποιον να ταλαιπωρήσω; Δεν το νομίζω, διότι πολύ απλά ο Θεός αγάπη εστί (Α΄ Ιωάννου δ΄ 7-21). Αφήστε που μετά την επίγεια ζωή «tis εστί, βασιλεύς ή στρατιώτης, ή πλούσιος ή πέννης, ή δικαίος ή αμαρτωλός» κανείς δεν ξέρει.

Δεν θέλω να χρεώσω τον Μακαριώτατο με κακή πρόθεση. Είμαι βέβαιος ότι αυτή η δήλωση έγινε εν τη ρύμη του λόγου, δεν εννοούσε βεβαίως ότι όσοι δεν καταφέρνουν να απαλλαγούν από τον καρκίνο είναι επειδή η αρρώστια πάει σετ με τον χαρακτήρα τους, ζώνη - παπούτσι - ασθένεια. Είναι κάποιου είδους χιούμορ, που ωστόσο, δεν έχει τίποτα το αστείο, ιδίως για τους ανθρώπους που είναι βαθιά πιστοί και πιθανόν να εκλάβουν την κατάσταση της υγείας τους ως θεία τιμωρία.

Άστοχη, οπωσδήποτε, η δήλωση του

Προκαθημένου, θα αρκούσε «ένα δόξα σοι, εγώ σοι, ο Θεός μου, είμαι καλά, όλοι ας υπομείνουν και θα βγουν νικητές, όπως εγώ» και αυτομάτως λόγω Θεού θα κήρυττε: «ο παρακαλών ημάς εν πάση τη θλίψει ημών, εις το δύνασθαι ημάς παρακαλῆναι τους εν πάση θλίψει διά της παρακλήσεως, ns παρακαλούμεθα αυτοί υπό του Θεού. Β΄ Κορ. 1. Ουδέν πέραν τούτου, μία τέτοια δήλωση θα αρκούσε και θα ήταν νερό στο φαρμάκι που γεύονται όσοι ασθενούν και λόγον παρανοήσεως. Αλλά, αν ούτε αυτά μπορούσε να πει τότε: «Θου, Κύριε, φυλακήν τω στόματί μου και θύραν περιοχής περί τα χείλη μου. Μην εκκλίνης την καρδίαν μου εις λόγους πονηρίας» Ψαλμός ρμ΄ (140).

Αλλά, ξέρετε, αυτό δείχνει, τουλάχιστον στη δική μου ανάγνωση, έλλειψη ενσυναίσθησης και αμετροέπεια. Δυστυχώς, δεν είναι μόνο από τους ιεράρχες, οι οποίοι θα έπρεπε να είναι θεόπνευστοι

και ο λόγος τους να είναι μυρωμένος και βάλασμο στις ψυχές, αλλά από όλους όσοι κατέχουν ισχυρό δημόσιο λόγο. Ικανοποιούνται από λόγια, καταβροχθίζουν από βραδύς λέξεις και τις εμέσουν το πρωί στα κανάλια και στα μικρόφωνα, δοθείσως κάθε ευκαιρίας. Λόγος και έργον απέχουν παρασάγγας. Ως πολίτες μάθαμε να ικανοποιούμαστε με τα ελάχιστα, με το μέτριον, αλλά, ακούστε οξύμωρον, δεν θέλουμε τίποτε λιγότερο από το minimum σε ό,τι αφορά την ύλη και δεν έχουμε ακουστά το μέτρο σε τίποτα. Πιάτα γεμάτα, ξετρουλά, ξέχειλα, ντουλάπες και ντουλάπια που δεν χωράει καρφίτσα, τρώμε και γλεντάμε σαν να μην υπάρχει αύριο, κουβεντιάσουμε, τάζουμε, λέμε, λέμε και τίποτα δεν κάνουμε. Μπερδέψαμε το aurea mediocritas και νομίζουμε ότι είναι χρυσή η μετριότητα και όχι το μέτρο.

Πάντως για να καταλήξουμε με μία αποστροφή από τον ωραιότερο ίσως ύμνο της Ορθόδοξης Εκκλησίας: «Εάν ταις γλώσσαις των ανθρώπων λαλώ και των αγγέλων, αγάπη δε μη έχω, γέγονα χαλκός πᾶν ή κύμβαλον αλαλάζον» (Κορινθ. Α΄ 13).

ΑΝΑΓΝΩΣΕΙΣ

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΚΑΤΣΟΥΝΑΚΗ**

Μαζί εν σιωπή

Σε μια αίθουσα χορού, τέσσερα ζευγάρια που βρίσκονται στην τρίτη ηλικία φαίνεται ότι επιθυμούν να χορέψουν. Οι κινήσεις τους είναι σχεδόν αδιόρατες, αργές, επαναλαμβανόμενες. Και οι οκτώ είναι διακεκριμένοι ηθοποιοί του θεάτρου, έμπειροι, με εντυπωσιακό βιογραφικό ο καθένας: Αλίκη Αλεξανδράκη, Κώστας Γαλανάκης, Γιάννης Δεγαΐτης, Αντώνης Ιορδάνου, Βασίλης Καραμπούλας, Υβόννη Μάλτζου, Ράνια Οικονομίδου, Αννέζα Παπαδοπούλου.

Στα 50, περίπου, λεπτά που διαρκεί η χορογραφία-περφόρμανς της Παναγιώτας Καλλιμάνη «Allez viens...», στο Εθνικό Θέατρο, τα σώματα δαλώνουν, σε απόλυτη σιωπή, όλη τη διαδρομή τους στον χρόνο. Τα ζευγάρια δεν μιλούν μεταξύ τους, με μόνη εξαίρεση τη μία από τις γυναίκες που χτυπάει κατά διαστήματα το χέρι της στο πόδι καλώντας επιτακτικά τον σύντροφό της: «Ελα». Κάνουν μικρά βήματα, κάποτε πέφτουν και σέρνονται και στο δάπεδο, άλλοι δεν αποχωρίζονται την καρέκλα σαν να αποτελεί φυσική εξάρτησή τους, η ατμόσφαιρα δλώνει με κάθε τρόπο ένα παρελθόν που διστάζει -ή αδυνατεί- να γίνει παρόν. Οι κινήσεις τους είναι ανάμνηση χορού, ο χορός τους ανάμνηση κινήσεων. Η βραδύτητα στην έκφραση των επιθυμιών δεν σημαίνει και λιγότερες επιθυμίες· απλώς το σώμα δεν ακολουθεί. Πράττουν ελάχιστα, αλλά η πυκνότητα των αισθημάτων αποτυπώνεται μέσα στη, σχεδόν, ακινησία. Πώς γίνεται αυτό; Πώς η φθορά καταλήγει να είναι λιγότερο ορατή μέσα σε αυτό το 50λεπτο; Το θέαμα δεν εστιάζει ούτε στη θλίψη ούτε στη μελαγχολία ούτε στην παραίτηση που συνυπάρχει συχνά με την τρίτη ηλικία. Η απώλεια της νιότης μπορεί να είναι και μια συμφιλίωση με τον χρόνο, η συνήθεια ενός περιπάτου χωρίς σκοπό, με το γέλιο να αναβλύζει μέσα από μια συνεννόηση χωρίς λόγια. Περπατούν δίπλα δίπλα, ακουμπούν ο ένας στον άλλον και το βάρος της ύπαρξής τους λες και μοιράζεται μέσα από αυτά τα καθημερινά τελετουργικά που δημιουργήσαν παρέα, σε μια ενδοεπικοινωνία, με λέξεις που περιγράφονται χωρίς να εκστομίζονται. Είναι μαζί εν σιωπή. Οι ρόλοι του αδύναμου και του πιο ισχυρού εναλλάσσονται διαρκώς, ο ένας επιπεριέχει τον άλλον, όπως συμβαίνει με το είδωλο στον καθρέφτη. Ο ένας «αντανακλά» τον άλλον.

Όπως και η ταινία «Αmour» («Αγάπη») του Μίκαελ Χάνεκε, στην οποία αναφέρεται στο σημειώμά της η Παναγιώτα Καλλιμάνη, έτσι και το «Allez viens...» είναι γεμάτο βλέμματα: κατανόησης, τρυφερότητας, φόβου, ανημπόριας, τρόμου, απόσυρσης. Η χορογράφος επιμένει στις λεπτομέρειες, στο μη ορατό διά γυμνού οφθαλμού, και οι οκτώ ερμηνεύτες της κάνουν το αόρατο ορατό.

Η παράσταση, στην Αίθουσα Εκδηλώσεων του Εθνικού Θεάτρου με τη σχεδόν α-χρονική κομψότητα, φέρει ίσως αυτό το ήσυχα επεξεργασμένο, εις βάθος, πνεύμα που επιθυμεί να προσδώσει στην κρατική σκηνή ο διευθυντής της Στάθης Λιβαθινός. Στη διάρκεια της θητείας του, που λήγει στις 29 Μαΐου, έπραξε αυτό που λίγοι πράττουν γιατί δεν έχει άμεσα εξαργυρώσιμα οφέλη, δεν προσφέρεται για δημόσιες σχέσεις και φωτογραφικά ενσταντανέ: φρόντισε να δημιουργήσει υποδομές συνδεδεμένες με την εκπαιδευτική διαδικασία (όπως η ίδρυση του Τμήματος Σκηνοθεσίας). Οι παραγόμενες παραστάσεις ενός Ε.Θ. είναι άλλοτε επιτυχημένες και άλλοτε όχι. Σημασία έχει όμως κάποιος να φροντίζει αυτό που, εκ πρώτης όψews, δεν φαίνεται, που στερεώνει τη βάση του μέλλοντος, θεμελιώνει την επόμενη μέρα.

Η υπουργός Πολιτισμού δεν ανανέωσε τη θητεία του Στ. Λιβαθινού, απλώς την παρέτεινε για δύο μήνες. Υστερα, ποιος ξέρει... Το ΥΠΠΟΑ θα προχωρήσει σε δημόσια πρόσκληση ενδιαφέροντος για την πλήρωση της θέσης, «με την πεποίθηση ότι η προκήρυξη διαγωνισμού αποτελεί την καλύτερη εγγύηση αξιοκρατίας, εγκυρότητας, ίσων ευκαιριών και ανανέωσης του καλλιτεχνικού δυναμικού». Κανείς δεν μπορεί να διαφωνήσει όταν η υπουργός απευθύνει την προκήρυξη σε όλους τους εποπτευόμενους φορείς χωρίς διακρίσεις. Γιατί, στην αντίθετη περίπτωση (ήδη έχει εξαιρεθεί το ΚΘΒΕ...), κάθε «εγγύηση αξιοκρατίας» καταρρέει και εμφανίζονται ενισχυμένα τα «προσόντα», της διαπλοκής και των υπαγορευμένων, από συντεχνίες και συμπερόντα, αποφάσεων.

Το «Allez viens...» θα το θυμόμαστε ως επίλογο μιας θητείας που, είτε επαναληφθεί είτε όχι, έδωσε προτεραιότητα στην άσκηση του βλέμματος, ώστε να διαπερνά το εφήμερο, επιδιώκοντας την αναζήτηση της κάθε φορά ουσίας.

Προβολή του χθες με όρους του σήμερα

Ο Πάρις Ερωτοκρίτου σκηνοθετεί το σαιξπηρικό «Ριχάρδος Γ’», στην Κεντρική Σκηνή του ΘΟΚ και θέτει τα δικά του ερωτήματα

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠ ΑΚΗ

«Πρόξε, σωστά, κύριέ μου. Οι πολίτες σου σε παρακαλούν. Μην αρνηθείς, κραταίε ηγεμόνα, αυτή την αγάπη που σου δείχνουν. Κάνε τους ευτυχισμένους [...]». —Οϊμέ, γιατί με φορτώνετε με αυτή την έννοια. Είμαι ακατάλληλος για διοίκηση και βασιλεία. Σας εκλιπαρώ, μην το πάρετε στραβά, δεν μπορώ να κάνω αποδεκτό το αίτημά σας [...].» Αυτός ο διάλογος μεταξύ του δημάρχου του Λονδίνου και του Ριχάρδου είναι θεωρώ από τους πιο χαρακτηριστικούς του σαιξπηρικού έργου «Ριχάρδος Γ’» που ανεβάζει αυτή την περίοδο ο ΘΟΚ στην Κεντρική Σκηνή του σε σκηνοθεσία Πάρι Ερωτοκρίτου. Ο «Ριχάρδος Γ’» συγκαταλέγεται στα ιστορικά δράματα του Ουίλιαμ Σαίξπηρ και αυτή την κατηγοριοποίηση ο Πάρις την αξιοποιεί και την αναδεικνύει με έναν ιδιαίτερο τρόπο.

Το ανέβασμα ενός σαιξπηρικού έργου μόνο εύκολη υπόθεση δεν είναι και μιλώντας με τον Πάρι Ερωτοκρίτου αντιλήφθηκα από την πρώτη στιγμή ότι ο «Ριχάρδος» του ήταν αποτέλεσμα μεγάλης έρευνας. Η παράσταση ξεκινάει με ένα εισαγωγικό, το οποίο κατά κάποιον τρόπο λειτουργεί ως τροχιοδεικτικό για το είδος του δράματος που θα ακολουθήσει. Όπως μου εξηγεί ο Πάρις αυτό έγινε γιατί θέλανε να δείξει την ιστορική διάσταση του κεντρικού χαρακτήρα του έργου, «Ο Ριχάρδος του Σαίξπηρ είναι ένα από τα ιστορικά δράματά του και οι πηγές του συγγραφέα προέρχονται από ανθρώπους που ο νέος βασιλιάς, ο Ερρίκος Ζ’, αντίπαλος του

Οι δεκατέσσερις ηθοποιοί που παίρνουν μέρος στην παράσταση αφοσιώθηκαν σε αυτή και εν συνόλω υποστήριξαν ένα απαιτητικό έργο, όπως ο «Ριχάρδος».

Ριχάρδου, έβαλε να γράψουν για τον Ριχάρδο, δημιουργώντας έναν αποτρόπαιο Ριχάρδο και τέθηκε σε εφαρμογή η προπαγάνδα των Τυδώρ. Πρόκειται, λοιπόν για ένα ιστορικό έργο. Αυτομάτως, λοιπόν, μου ετέθησαν δύο ζητήματα, το ένα λέει πως είναι μυθοπλασία ό,τι έγραψε ο Σαίξπηρ, άρα δεν μας ενδιαφέρει τι ίσχυε στην πραγματικότητα. Από την άλλη υπάρχουν εκείνοι που λένε ότι τα όρια μεταξύ ιστορίας και μυθοπλασίας είναι δυσδιάκριτα. Ο Ριχάρδος του Σαίξπηρ έγινε η επίτομη του διαβολικού, είναι άραγε στρατευμένο το έργο; Αυτά είναι αυτά τα θέματα που με απασχόλησαν, διότι εγώ δεν ήθελα να ανεβάσω απλώς την ιστορία ενός δικτάτορα, ενός κακού βασιλιά» και τονίζει: «Αλλωστε, τέτοιες ιστορίες τις βλέπουμε και σήμερα να εκτυλίσσονται και σήμερα γύρω μας. Με ενδιαφέρει φυσικά αυτό που ο Σαίξπηρ έγραψε για τον Ριχάρδο, αλλά δεν ήθελα να υπερτονίσω αυτή τη γραμμή της αφήγησης, το κείμενο τα λέει αυτά ούτως ή άλλως. Αυτό που κάνω είναι να βάζω ερωτήματα, δεν τα απαντώ».

Ο Πάρις ακολούθησε σκηνοθετικά μία όχι γραμμική δραμα-



Το έργο του Σαίξπηρ «Ριχάρδος Γ’» συγκαταλέγεται στα ιστορικά δράματα και ο Προκόπης Αγαθοκλέους υποδύθηκε αριστοτεχνικά τον βασικό ρόλο.

τουργική αφήγηση, πέραν από το εισαγωγικό θέμα η όλη σκηνοθετική ματιά του περιστρέφεται γύρω από την αναζήτηση της αλήθειας, χωρίς να παίρνει θέση, αλλά μάλλον, ρωτώντας: «Ο ‘Ριχάρδος’ δείχνει τι κακό έκανε αυτός ο άνθρωπος, πώς υφάρπαξε την εξουσία κτλ. Εγώ είδα την προπαγάνδα και έξω από το έργο. Είδα αυτό το έργο ως αντίδραση στην εποχή του και κατ’ επέκταση το έργο ως αντίδραση στη δική μας εποχή». Σήμερα πώς τον ρωτάω; «Κατ’ αρχάς να πούμε ότι ανακαλύφθηκε ο τάφος του, πριν από λίγα χρόνια, που ήταν έναυσμα για μένα να σκεφτώ κατ’ αυτόν τον τρόπο, αλλά και ότι ζούμε

σε μία εποχή που βομβαρδιζόμαστε με πληροφορίες πολλές για το πώς αντιμετωπίζουμε την ιστορία και όχι μόνο.»

Άρα γι’ αυτό και τα νεωτεριστικά στοιχεία της παράστασης, όπως τα αλυσοπρίονα, οι στολές κ.λπ.; είναι η επόμενη μου ερώτηση: «Κατά αρχάς να σου πω ότι θεωρούμε τον Μεσαίωνα ως κάτι το πολύ σκοτεινό και άγριο, έτσι δεν είναι; Ε, λοιπόν το 2018 έχουμε τη δολοφονία ενός δημοσιογράφου στην Τουρκία και τον τεμαχισμό του με αλυσοπρίονο, στο έργο λοιπόν χώρεσαν και μάλιστα σε μία κωμική σκηνή. Πολλά από τα τότε χαρακτηριστικά τα βλέπω και σήμερα, μία ολιγαρχία,

που μοιάζει με τους φεουδάρχες του μεσαίωνα. Ζούμε και σήμερα στον Μεσαίωνα ή όχι; Γι’ αυτό ενέταξα αυτά που εσύ ονομάζεις νεωτερισμούς στην παράσταση. Εγώ δεν τα θεωρώ νεωτερισμούς, είναι τρόπος να δεις τον χρόνο όχι σε γραμμική αφήγηση. Βέβαια, να σου πω ότι θέλω να παίρνω και ρίσκα στις παραστάσεις μου. Φυσικά, όχι τυφλά, θέλω να έχει υπόβαθρο ό,τι κάνω».

Σκηνική αρμονία ρόλων

Η σωστή άρθρωση στο θέατρο είναι εκ των ων ουκ άνευ, ότι απαγγέλει ο ηθοποιός θα πρέπει να κατεβαίνει στο κοινό ξεκάθαρα. Να γίνεται αντιληπτό, ο ηθοποιός θα πρέπει να περάσει το μήνυμα στον θεατή. Αυτό στον «Ριχάρδο Γ’» προσέχθηκε ιδιαίτερα και με τον Πάρι το συζητήσαμε, «όταν έχεις ένα υψηλό διακύβευμα αυτό πρέπει να γίνει αντιληπτό. Ο ηθοποιός θα πρέπει να καταλάβει τι θα χάσει αν δεν πετύχει να περάσει το μήνυμά του στην πλατεία. Αν ο ηθοποιός λοιπόν βρει τι διακυβεύεται στην κάθε σκηνή, τότε αυτόματα ο λόγος του θα ακουστεί πεντακάθαρα». Οι ηθοποιοί της παράστασης δούλεψαν αρκετά σε αυτό το κομμάτι, κάτι που γίνεται αντιληπτό από τον θεατή, αλλά και η σκηνοθετική προσέγγιση του έργου είναι τέτοια, που κάθε μήνυμά του, ρητό ή υπόρρητο έρχεται στην επιφάνεια. Ο Πάρις από την πρώτη στιγμή έκρινε ότι η γνώση των όσων συνέβησαν εκείνη την περίοδο από τους ηθοποιούς είναι πάρα πολύ σημαντικό, όπως και η κατανόηση της σχέσης που έχουν τα πρόσωπα

του δράματος μεταξύ τους. Στέκομαι στον Προκόπη Αγαθοκλέους, τον Ριχάρδο, ο οποίος υποδύεται τον ρόλο του εξαιρετικά, και λέω ότι με έπεισε ότι τελικά είναι καλός με την εξαιρετική απόδοσή του, και τον ρώτησα αν βασίστηκε στην ενός ηθοποιού κυριαρχία, ο Πάρις μου απαντά ότι το ίδιο το έργο είναι προσωποκεντρικό και μάλιστα ο Σαίξπηρ έγραψε τον ρόλο για έναν πολύ καλό του φίλο, άρα εκ των πραγμάτων είναι ένας πολύ καλά δουλεμένος ρόλος ούτως ή άλλως και μου τονίζει, «Μην ξεχνάς, όμως, ότι γύρω από τον Ριχάρδο του Προκόπη υπάρχουν και άλλοι, όπως ο δούκας του Μπάκιγχαμ, με τον Καραούλη, ο Χέιστινγκς, που υποδύεται ο Κυριάκου, για παράδειγμα, και φυσικά όλοι οι ηθοποιοί, οι οποίοι δίνουν στον Προκόπη στοιχεία, ανταλλάσσουν, άρα η δουλειά που έγινε ήταν συλλογική και ο καθένας πρόσφερε τον καλύτερό του εαυτό για το τελικό αποτέλεσμα. Μεταξύ των ηθοποιών υπάρχει άμιλλα, για να βγει ο Προκόπης, που κρατάει τον κεντρικό ρόλο, τόσο καλός βοηθάνε όλοι και όλοι προσπαθούν να σταθούν σε ένα επίπεδο. Ο «Ριχάρδος Γ’» είναι ένα απαιτητικό έργο, που χρειάζεται αντοχές και αυτό το κατάλαβαν όλοι. Οι δεκατέσσερις ηθοποιοί είναι καλά παιδιά και καλοί ηθοποιοί και αυτό βοηθάει πάρα πολύ».

«Ριχάρδος Γ’» του Ουίλιαμ Σαίξπηρ, σε σκηνοθεσία Πάρι Ερωτοκρίτου. Κεντρική Σκηνή ΘΟΚ. Παραστάσεις έως 21 Απριλίου κάθε Παρασκευή και Σάββατο, 8:30 μ.μ. Κυριακή 6:00 μ.μ.

ΜΕ ΤΟΝ

Παναγιώτη Κυριάκου

DEEJAY 93.5
FEELS GOOD

LISTEN LIVE
www.mydeejay.com.cy

LOVE 100.7 FM
98.1 & 105.7

EVERYDAY LOVE

ΑΠΟΓΕΥΜΑ

ΑΦΡΟΔΙΤΗ ΔΕΡΜΑΤΑ

15:00 – 18:00

ΒΡΑΔΥ

ΤΑΣΟΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ

18:00 – 21:00

www.lovefm.com.cy

Ένα έργο που δεν σε αφήνει να μην κατανοήσεις

Η ηθοποιός Μυρτώ Κουγιάλη μιλάει στην «Κ» για το έργο του Μπέρτολτ Μπρεχτ «Ο Καλός Άνθρωπος του Σετσουάν»

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Ανεβαίνει από την Κεντρική Σκηνή της ΕΘΑΑ σε σκηνοθεσία Άδωνι Φλωρίδη «Ο Καλός Άνθρωπος του Σετσουάν» του Μπ. Μπρεχτ και μετά τις παραστάσεις στη Λεμεσό έρχεται για τρεις μόνο παραστάσεις στη Λευκωσία στο Flea Theatre. Η ηθοποιός Μυρτώ Κουγιάλη μίλησε για τον ρόλο της, αλλά και για την ουσία του έργου εν γένει στην «Κ».

Ο Μπρεχτ δεν είναι ένας συγγραφέας που κρύβεται και φτιασιδώνει προβλήματα και καταστάσεις. Ξέρει πώς να περνάει στον θεατή πικρές αλήθειες και να τον θέτει ενώπιον ενωπίω πολλές φορές με τον ίδιο του τον εαυτό.

Το έργο «Ο Καλός Άνθρωπος του Σετσουάν» ακόμη και σήμερα αφορά την κοινωνία μας, αυτή η άρρηκτη σχέση του κθες με το σήμερα άραγε βοήθησε τη Μυρτώ να κατανοήσει καλύτερα το κείμενο ή τις προθέσεις του συγγραφέα, ταυτίστηκε με την ηρωίδα; Η Μυρτώ μου απαντά: «Διαχρονικό και επίκαιρο όσο ποτέ όπως και σε δέκα χρόνια και πριν από δέκα χρόνια επίκαιρο θα είναι πάντα καλός άνθρωπος του Σετσουάν. Από γραφής του είναι ένα έργο που δεν σε αφήνει να μην κατανοήσεις, να μην αισθανθείς, να μην ταυτιστείς».

Το ανέβασμα της παράστασης γίνεται με τη φόρμα του μπρεχτικού θεάτρου κάτι που θεωρώ ότι συνιστά πρόκληση για τον ηθοποιό, ωστόσο, η Μυρτώ βλέπει τα πράγματα πιο απλά, μέσα από τη σκοπιά του ηθοποιού, που δεν φοβάται να αντιμετωπίσει τις προκλήσεις και μου λέει: «Δυσκολίες σε ένα κείμενο θα υπάρχουν πάντα, όπως πάντα θα υπάρχουν βιβλία, αναλύσεις μελετητές και διάφορα άλλα ερεθίσματα ώστε να μπορέσεις να βουτήξεις για να πλησιάσεις όσο πιο πολύ μπορείς και κάτω από τη δική σου αντίληψη και φυσικά τη σκηνοθετική ματιά του σκηνοθέτη σου, το αντικείμενό σου. Το έργο ωμό, σπαρακτικό με χιούμορ με τις περισσότερες «απευθύνσεις» από όλα τα έργα του στο κοινό βάζει την πρόκληση στον θεατή χωρίς να θέλει να τον εκβιάσει συναισθηματικά να πάρει μόνος του θέση απέναντι στα πράγματα με μια πιο κριτική ματιά».

Εσύ, όμως, πώς στέκεσαι απέναντί στον ρόλο σου, πώς βλέ-

Είναι συγκινητικά δοτική, δεν αισθάνομαι ότι έχω φτάσει στα όριά μου με τη Σεν Τε... τα όρια άλλωστε είναι για τον καθένα κάτι συγκεκριμένο και σίγουρα για μένα είναι κάτι το ανεξάντλητο, λέει η Μυρτώ Κουγιάλη.

πεις τον χαρακτήρα της Σεν Τε, επανέρχομαι; «Εγώ δεν μπορώ να αποστασιοποιηθώ τόσο από τη Σεν Τε! Ταυτίζομαι, συγκινούμαι, συμπνών, κλαίω, θυμώνω, ερωτεύομαι, χαίρομαι σαν παιδί, όπως εκείνη... μεγάλη χαρά που έρχομαι σε επαφή με την Σεν Τε και τον κόσμο της. 'Να μπορώ να δίνω ήταν για μένα ηδονή ευτυχημένο πρόσωπο σαν έβλεπα στα σύννεφα πετούσα', ποιος χαίρεται αλήθεια τόσο πολύ όταν προσφέρει! Χωρίς να περιμένει κάτι ή ακόμα και αν περιμένει να μην είναι αυτοσκοπός ότι δίνω διότι θα μου αναγνωριστεί! Δεν είμαι καλή λέει στους θεούς, 'δίστασα' λέει, αμφιβολία και αμφισβήτηση για το είναι μας πάντα θα υπάρχει και η Σεν Τε είναι άνθρωπος που πολλές φορές δεν ξέρει πώς μπορεί να είναι καλή τι σημαίνει αυτό και πώς μοιάζει η ισορροπία, γιατί καλοσύνη σημαίνει αυτό για την ίδια και όταν διατάξεις ή όταν λες ψέματα δεν είναι καλοσύνη. Εκεί προσπαθεί να ισορροπήσει να βρει τη λύση!

Πώς το καταφέρνει; «Όταν λοιπόν οι θεοί της δωρίζουν λεφτά για να την ευχαριστήσουν για τη φιλοξενία της, παρά τον αρχικό της δισταγμό –γιατί είμαστε άνθρωποι με ατέλειες και αδυναμίες το θέμα είναι να το αναγνωρίζουμε και να θέλουμε να το φτιάξουμε– η Σεν Τε θέλοντας να προστατήσει για την 'πείρα της' αποφασίζει να εφεύρει την άλλη όψη του ίδιου νομίσματος για να μπορέσει να επιβιώσει σε έναν κόσμο αδικίας και εκμετάλλευσης και εξουσίας και φθόνου τον Σουί Τα! Έναν φανταστικό ξάδελφο, ο οποίος είναι σκληρός, αδυσώπητος, αλλά και πολύ αποφασιστικός. Έναν άντρα, λοιπόν, που με έναν πιο ευθύ τρόπο σκληρό και πονηρό θα βάλει τα πράγματα στη



Η Σεν Τε αναζητεί την ισορροπία για το τι σημαίνει να είναι κάποιος καλός άνθρωπος και «αποφασίζει να εφεύρει την άλλη όψη του ίδιου νομίσματος για να μπορέσει να επιβιώσει σε έναν κόσμο αδικίας και εκμετάλλευσης και εξουσίας και φθόνου, τον Σουί Τα».



θέση τους θα βοηθήσει την Σεν Τε να επιβιώσει!»

Η Σεν Τε μένει έγκυος και όλα αλλάζουν, άρα υπάρχει μέτρο για την τιμιότητα και ως μέτρο εννοώ το παιδί: «Δεν μπορούμε να αφήσουμε απέξω τα δύο πιο βασικά στοιχεία του έργου, τη ραχοκοκαλιά της πορείας της Σεν Τε! για τις αποφάσεις της και για τη συνέχεια της μέσα σε τούτον τον κόσμο. Ο έρωτας και η μητρότητα!, 'όποια αδικία έκανα την έκανα για να βοηθήσω τον αγαπημένο μου για να σώσω τον γιο

μου από την ανάγκη'. Ερωτεύεται τον Σουν, έναν αεροπόρο που και αυτός κάτι θέλει από τη ζωή του θέλει να πετάξει! Χρειάζεται χρήματα για κάτι τέτοιο και η Σεν Τε θέλει να βρει τον τρόπο να του το προσφέρει! Έρωτα, ανικπτε στην μάχη». Η Μυρτώ επαναλαμβάνει επιτακτικά ότι έχει ταυτιστεί πολύ με τη Σεν Τε, γιατί είναι γήινη, ανθρώπινη, καθημερινή συγκινητική και μαχητρία, «Είναι συγκινητικά δοτική, δεν αισθάνομαι ότι έχω φτάσει στα όριά μου με τη Σεν Τε... τα όρια άλλωστε είναι

για τον καθένα κάτι συγκεκριμένο και σίγουρα για μένα είναι κάτι το ανεξάντλητο, πάντα θα υπάρχει και άλλο, και άλλο, όταν είσαι μέσα δεν μπορείς να αντιληφθείς αν είναι τόσο δύσκολο ή λιγότερο δύσκολο κ.λπ. όταν τελειώνει σίγουρα σε κάνει πιο δυνατό και σίγουρα σε προετοιμάζει για το επόμενο, γιατί μετά ανεβαίνει και ο δικός σου πήχης τα δικά σου στάνταρντ, δεν επαναπαύεσαι, δεν επαναπαύομαι θέλω εξέλιξη, θέλω να γίνωμαι καλύτερη, θέλω να μαθαίνω και να μπορώ να έχω την ευκαιρία να μαθαίνω από καλύτερους από κάποιους που μπορούν να μου μεταλαμπαδεύσουν με ταπεινότητα χαρά και αλήθεια με αγάπη το φως τους, τη γνώση τους, τη σπουδή τους και τη δική τους αγάπη πάνω σε ό,τι έχουμε επιλέξει να υπηρετήσουμε, την τέχνη εν προκειμένω».

Εσχατα όρια του επιτρεπτού

Κάνουμε τα πάντα για ένα παιδί ή ό,τι ο καθένας μας ονοματίζει ως παιδί, δηλαδή; «Η Σεν Τε έχει φτάσει ήδη σε ένα καθοριστικό σημείο της πορείας της, όταν ανακαλύπτει πως περιμένει παιδί και εκεί μεταμορφώνεται μέσα στην ήδη υπάρχουσα μεταμόρφωσή

της! Εκεί είναι για το παιδί της πια και μόνο! 'Ό,τι αγάπησε, ό,τι αγαπά το υπερασπίζεται με νύχια και με δόντια... δεν είμαι μπτέρα, αλλά έχω δει τη μπτέρα μου πως κάνει όταν είναι να με υπερασπιστεί, όταν δει ότι με έχουν πειράξει! Είναι ένα ζωώδες ένστικτο. Δεν υπάρχει κανένα μέτρο, όσον αφορά την επιβίωση ενός ανθρώπου 'έσχατα όρια του επιτρεπτού' βέβαια λέει και ο Σουί Τα, αλλά ο καθένας για να μπορέσει να υπάρξει και σίγουρα όχι να υπάρχουμε πατώντας πάνω σε άλλους, αλλά με οποίο κόστος στα όρια του επιτρεπτού υπερβαίνουμε εαυτών, πόσω μάλλον όταν είναι για το παιδί σου».

Πολλά τα ερωτήματα που θέτει ο συγγραφέας στο έργο του, ρωτώντας τη Μυρτώ αν θα μπορούσε να δει το Σετσουάν ως μία κυπριακή πόλη ή αν έχει καταλήξει τα σημαίνει σήμερα να είναι καλός άνθρωπος, αντιλαμβάνομαι και ο ίδιος ότι σε τέτοια οι απαντήσεις μόνο απλές και δημοσιογραφικές δεν μπορεί να είναι: «Το Σετσουάν είναι ο κόσμος, είναι η Λευκωσία, είναι οποιοδήποτε μέρος στον κόσμο! Δεν ξέρω πώς είναι οι καλοί άνθρωποι, ξέρω σίγουρα πως είναι δύσκολο το σήμερα, γιατί συμβαίνουν εγκλήματα στον βωμό του χρήματος, της εξουσίας και αυτό είναι όχι απλώς λυπηρό είναι απογοητευτικό και δεν θέλω να απογοητευομαι, γιατί πιστεύω στη ζωή, τον έρωτα, τους ανθρώπους να έχω αμφιβολίες για μένα, αλλά να έχω και τη δύναμη μέσα από την καρδιά και το μυαλό μου να μπορέσω να τις καταπολεμήσω, όπως και τους φόβους μου!

Τελειώνοντας την κουβέντα μας με τη Μυρτώ και με όσα μου είπε πιο πριν τη ρωτώ, έχεις μανιτση για το πώς θα ζήσουμε σε αυτή τη ζωή, όπως είναι διαμορφωμένη; «αν μπορώ να ελπίζω! μπορώ να ελπίζω; μπορώ γιατί μπορώ να αγαπώ, να πιστεύω σε κάποιον άλλον και μπορώ να συνεχίσω να προσπαθώ γιατί είναι ωραία όταν ξυπνώ το πρωί και όταν έχω και κάποιον δίπλα μου ακόμα πιο όμορφα!

ΧΡΟΝΟΓΡΑΜΜΗ / Της ΤΑΣΟΥΛΑΣ ΕΠΤΑΚΟΙΛΗ

Ένα εικοσιτετράωρο με τον ηθοποιό και σκηνοθέτη Μάνο Καρατζογιάννη

04.48 **Είναι τίτλος** θεατρικού έργου. Της Σάρα Κέιν. Δεν θυμάμαι ακριβώς τι συμβαίνει στην ηρωίδα στις 4.48 ή μάλλον δεν θέλω να θυμάμαι. Εγώ πάντως ξυπνώ συχνά αυτή την ώρα, όπως βλέπω να τη σκηματίζουν τα κόκκινα γράμματα του αποκοδικοποιητή της τηλεόρασης. Σκέφτομαι συνειρμικά και στιγμιαία την αυτόχειρα θεατρική συγγραφέα και ξαναπέφτω για ύπνο.

09.00 **Κάτι** με ξυπνά. Θα προτιμούσα κάποιος. Αλλά τελευταία... Κάτι. Κάτι που δεν έκανα. Κάτι που είναι να κάνω. Κάτι που ίσως έχασα. Κάτι που πρόκειται να μου «καταλάβει» το εικοσιτετράωρο. Κάτι που συχνά δεν καταλαβαίνω τι. «Κάτια» πολλά και όνειρα. Με ξυπνούν άλλοτε ευάριστα, άλλοτε όχι. Τα πιο προσφιλή μου είναι με όσους έχουν φύγει. Κι όλο την πατάω ότι δεν κοιμάμαι. Και μετά ξυπνάω και ψάχνω. Αλλά τα όνειρα, όπως και να 'χει, είναι σαν να γιατρεύουν. Όπως ο χρόνος. Ένας χρόνος παράλληλος που συναντάς μόνο στη σκηνή.

09.30 **Η μουσική** με σηκώνει από το κρεβάτι. Ενώνει τους χρόνους, φτιάχνει κόσμους και καλύπτει τα κενά. Είναι ίσως η μόνη που μπορεί να το κάνει. Αναζητώ στο Διαδίκτυο ανάλογα με τη διάθεσή μου ένα κομμάτι. Και καφέ. As πούμε: «I read the news today, oh boy. About a lucky man who made

the grade. And though the news was rather sad. Well, I just had to laugh». Δυο γουλιές, τίποτ' άλλο. Το πρώτο στομάχι μου δεν αντέχει πολλά.

10.00 **Ανοιγώ** τις συσκευές: κινητά, λάπτοπ. Μαθαίνω τι γίνεται εκεί έξω. Μιλώ για λίγο με τους σταθερούς μου συνεργάτες. Βγάζω τον Οσκαρ βόλτα στο πάρκο του Αρχαιολογικού Μουσείου. Το όνομα του σκύλου μου δεν είναι βγαλμένο από το ομώνυμο χρυσό αγαλματίδιο. Γεννήθηκε τη μέρα που πέθανε ο Οσκαρ Ουάιλντ: 30 Νοεμβρίου, του Αγίου Ανδρέα.

12.00 **Γυμναστική** ή διάβασμα - γράψιμο. Ο ποιητής Γιάννης Κοντός έλεγε ότι κάθε μέρα, μόλις ξυπνούσε, έγραφε επί 45 λεπτά «έτσι, για στυλ». Κάθε Δευτέρα και Τετάρτη κάνω θεατρικό παιχνίδι στο «Εργαστήρι» με νέους με νοητική υστέρηση, αυτισμό και σύνδρομο Ντάουν. Εκεί μαθαίνω να μη ζητάω ούτε λίγα ούτε πολλά. Δίνω την προτεραιότητα στον άλλον.

14.00 **Πρόβα.** Τελευταία στο καινούργιο μου σπίτι που είναι και χώρος προβών: το Θέατρο Σταθμός. Εκεί κάνω και τον «Ηχο του όπλου» και τις «Φυλές». Μου αρέσει να έρχεται κόσμος στο σπίτι. Ειδικά για πρόβα. Είναι το πιο ιερό κομμάτι της δουλειάς μας. Με συγκι-



«Λίγο πριν κοιμηθώ, ο Οσκαρ βρίσκει μια κλειδωπή του σώματός μου και κουλουριάζει για να μιλήσει τη δική του γλώσσα. Είναι η δική του χειρονομία για να αρθρώσει τη λέξη που αναζητάμε στο βάθος όλου κάθε στιγμή του εικοσιτετράωρου μας: αγάπη». λέει ο Μάνος Καρατζογιάννης.

νούν ο σεβασμός στη διαδικασία και η αφοσίωση. Η απορία. Ακόμα.

19.00 **Φτάνω** στο Θέατρο Σταθμός πολύ νωρίτερα από την παράσταση. Θέλω να βγω στη σκηνή αβίαστα. Να έχει ολοκληρωθεί η «προπαρασκευαστική» μου ρουτίνα».

21.00 **Σκέφτομαι** κάποια λόγια του Φούρτβενγκλερ πριν βγω στη σκηνή: «Μπροστά στην ορχήστρα καθώς μιλάς κοιτάζε. Μίλα ήσυχα. Ζήτησε ολοκληρωμένα όλα όσα θα ζητήσεις. Λέγε τα όλα όσο πιο σύντομα μπορείς. Πάντα ίσιο, καθαρό βλέμμα. Γέλα λίγο. Πάντα ενεργητικός, ποτέ θιγμένος. Μην υποκυ-

πτεις στα προσωπικά». Η παράσταση αρχίζει...

23.30 **Με μια υπόκληση** κλείνει η μέρα. Υπόκληση σημαίνει «αμοιβαία ευγνωμοσύνη». Για ό,τι μοιραστήκαμε. Για τη μέρα που έφυγε. Για ό,τι και όσους αγαπώ. Αν δεν έχω μιλήσει μαζί τους μέσα στη μέρα, τους θυμάμαι. Καμιά φορά τους ψάχνω. Τη μάνα μου και την αδελφή μου. Τη Λουκία, τον Θανάση, τον Αλέξανδρο, τον Κώστα, τη Ζωή, τη Νατάσσα, τον Γιώργο, τον Νίκο, τον Στέλιο, τη Νένα, τον Τάκη, τη Μαρία, τον Δημήτρη. Αν είναι κάπου στην πόλη μπορεί να τους συναντήσω, έστω για λίγο. Αν όχι, κάνω άσκοπες βόλτες.

01.00 **«Επαναπατριsmός»** και βραδινός περίπατος με τον Οσκαρ. Σ' αυτή τη βόλτα μέσα στη νύχτα ακουμπάει το ταξίδι όλης της μέρας μου. Καμιά φορά σκέφτομαι τι ωραία που θα ήταν να μιλούσε. Μετά πάλι μετανιώνω. Με μαλώνω. Η επικοινωνία δεν κρύβεται στα λόγια, αλλά σε αυτά που δεν λέγονται. Λίγο πριν κοιμηθώ ο Οσκαρ βρίσκει μια κλειδωπή του σώματός μου και κουλουριάζεται για να μιλήσει τη δική του γλώσσα. Είναι η δική του χειρονομία για να αρθρώσει τη λέξη που αναζητάμε στο βάθος όλου κάθε στιγμή του εικοσιτετράωρου μας: Αγάπη.

Αποχαιρετισμός στον τολμηρό παραμυθά

Τα εικονογραφημένα παιδικά βιβλία του Τόμι Ούνγκερερ με την αριστουργηματική δομή θα μεγαλώσουν και τις επόμενες γενεές

Του ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ

Απεβίωσε αρχές Φλεβάρη, στα 87 του. Ήταν γνωστός για τα παιδικά βιβλία που έγραψε και εικονογράφησε. Τα σχέδιά του κουβαλούσαν τη δική τους γεωλογία: τραχιά, τρυφερά, τρομακτικά. Οι ιστορίες του απαιτούσαν από το παιδί να παραδοθεί στον φόβο προκειμένου να τον ξεπεράσει. Εργάστηκε στον μοναδικό χώρο που αφήνει η αντίφαση, στον χώρο του συνεχούς ρίσκου. Αλλωστε, ο Τόμι Ούνγκερερ έμοιαζε ν' ανήκει σε περισσότερους από έναν τόπους. Ίσως γι' αυτό δεν έπαψε να ταξιδεύει, ν' αλλάζει χώρες και κατοικίες, λες και ήθελε ν' αποφύγει κάποιο φάντασμα, που πιθανότατα να ήταν ο ίδιος.

Αφού δραπέτευσε στην Αμερική, έγινε γρήγορα διάσημος, ήδη με το πρώτο του βιβλίο, μα ο χαρακτήρας του ήταν άστατος και τα σχέδιά του προκλητικά. Μια σειρά από αρίσες ενάντια στον πόλεμο του Βιετνάμ και μερικά ερωτικά σκίτσα ήταν αρκετά για να τον ξαποστείλουν στη Νέα Σκωτία του Καναδά, κι αργότερα ακόμα μακρύτερα, στα παράλια της Ιρλανδίας: όπως ο «Φεγγαράνθρωπος», ο ήρωας της ομότιτλης ιστορίας, που εκδόθηκε το 1966. Ο άνθρωπος-φεγγάρι πέφτει από τη Σελήνη επειδή λαχταρά τη συντροφιά των ανθρώπων, όμως η ανθρωπότητα τρομοκρατείται αδικαιολόγητα και τον καταδιώκει.

Ο Ούνγκερερ είχε το ιδιαίτερο χάρισμα να αποδίδει με απλές γραμμές τον παραλογισμό της εξουσίας. Του άρεσε να σκιστάει τους πολιτικούς, τους αστυ-



Οι ιστορίες του απαιτούσαν από το παιδί να παραδοθεί στον φόβο προκειμένου να τον ξεπεράσει.

νομικούς και τους στρατιωτικούς, ακριβώς όπως είναι, σαν καρικατούρες. Τα σχέδιά του ήταν σύντομα κι οργανωμένα σαν γροθιά. Γεννήθηκε στην Αλσατία, σ' εκείνο «το νησί ανάμεσα στους ωκεανούς της Γαλλίας και της Γερμανίας», όπως είχε πει σε μια συνέντευξή του, και πέρασε τα παιδικά του χρόνια λίγο πιο έξω από το κατεχόμενο Στρασβούργο, γεγονός που τον επηρέασε βαθιά. Στο σχολείο, αναγκάστηκε ν' ακολουθήσει τη γερμανική παιδεία, με αποτέλεσμα οι παιδικές του ζωγραφιές να υποταχθούν στη λάμψη του ναζισμού, μόνο που την ίδια στιγμή έβγαζαν τη γλώσσα τους στη δύναμη που τιμούσαν, επειδή μάλλον ο Ούνγκερερ ήταν ένα αυθαδικο αγόρι που είχε μόλις μάθει πως το καλό συνυπάρχει με



Όταν ένας μικρός αναγνώστης ρώτησε τον Τ. Ούνγκερερ αν έχει ενδιαφέρον να πεθαίνει κανείς, εκείνος απάντησε: «Προφανώς! Τα πάντα είναι δυνατά. Μια μέρα, στο νοσοκομείο, σε κώμα, στο τέλος ενός τούνελ, βρέθηκαν μαγεμένος από ένα απερίγραπτο φως! Ενωσα ανακουφισμένος από όλη την ενοχή».

το κακό, πως η ζωή δεν είναι παρά ένα αινιγματικό νόμισμα που έχει δύο όψεις, οι οποίες αλληλοσυμπληρώνονται συγκρουόμενες.

Έτσι, όταν σχεδίασε τους «Τρεις ληστές» στις αρχές της δεκαετίας του '60 –ένα από τα ελάχιστα βιβλία του Ούνγκερερ που έχουν μεταφραστεί στα ελληνικά–, δεν είχε ξεχάσει το μάθημα των αντιφατικών συμπεριφορών που του είχε διδάξει ο πόλεμος: οι ληστές απάγουν το μικρό κορίτσι, αλλά η

αφοσιωμένους φίλους που ενίοτε τους βαριόμαστε. Όταν τελειώνει ένα εικονογραφημένο παραμύθι του Ούνγκερερ, δεν ενθουσιάζεσαι. Ο ενθουσιασμός προκύπτει από την ανάγκη για μια επιπλέον ανάγνωση. Το έργο του είναι σαν να μας υπενθυμίζει πως το ζητούμενο δεν είναι η προσωρινή λάμψη, μα η διάρκεια.

Στα τέλη της δεκαετίας του '90, αφού αποκαταστάθηκε τ' όνομά του στην Αμερική, κι έπειτα από μια πολυετή σιωπή, ο Ούνγκερερ αποφάσισε να εκδώσει ξανά παιδικά βιβλία. Τούτη η παύση έμοιαζε αναγκαία για να ετοιμάσει το πιο σπαρακτικό του βιβλίο, τον «Οτο», την περιπέτεια ενός λούτρινου αρκούδου που δραπετεύει από τον πόλεμο, ταξιδεύει στην απέναντι όχθη του Ατλαντικού, για να επιστρέψει μοιραία στα γερασμένα πια χέρια του Εβραίου κατόχου του που έχει επιζήσει από το Ολοκαύτωμα: μισός αιώνας αποτυπωμένος σε μερικές αράδες και μια κούφια σχέδια προορισμένα για τα μάτια των παιδιών, για τη μνήμη.

Πέρυσι, κυκλοφόρησε στη Γαλλία το «Ούτε ναι ούτε όχι», μια συλλογή απαντήσεων του Ούνγκερερ στις ερωτήσεις των μικρών του αναγνωστών. Όταν ένα αγόρι τον ρωτάει αν έχει ενδιαφέρον να πεθαίνει κανείς, αυτός γράφει: «Προφανώς! Τα πάντα είναι δυνατά. Μια μέρα, στο νοσοκομείο, σε κώμα, στο τέλος ενός τούνελ, βρέθηκαν μαγεμένος από ένα απερίγραπτο φως! Ενωσα ανακουφισμένος από όλη την ενοχή».

Οι ιστορίες του Ούνγκερερ μας επιτρέπουν να φαντασιωθούμε την αγαθή μας πλευρά, την τολμηρή μας. Ταυτόχρονα όμως πιστοποιούν την αγωνία μας, τον θυμό μας, τη βία μας. Ενδεχομένως, επειδή τα σχέδιά του είναι σαν να τα υποκινεί ένα παιδί παρ'ότι 'έναν εκτελεστή, διατηρώντας ωστόσο την ήπια λειτουργία που έχουν τα σπουδαία βιβλία: τα πραγματικά σημαντικά βιβλία δεν ενθουσιάζουν, μοιάζουν περισσότερο με

RIK1RIKHD

ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ 2018-2019

TET-A-TET

Η Καρυσφυλλιά Καραμπέτη σε μία σπάνια εξομολόγηση στο TET-A-TET.

Κυριακή 24 Μαρτίου
9.05 μ.μ.
RIK1 - RIKHD

ΧΟΡΗΓΟΣ ΕΚΠΟΜΠΗΣ:

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ:

RIK1RIK2

ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ 2018-2019

ΧΑΛΚΙΝΑ ΧΡΟΝΙΑ

Η σειρά εποχής που αγαπήσατε επιστρέφει για δεύτερη χρονιά, με νέες συγκλονιστικές ιστορίες. Όταν η προδοσία φανερώνει το σκληρό της πρόσωπο... Όταν ο έρωτας βάζει τους δικούς του αμείλικτους κανόνες... Όταν η μοίρα ενός τόπου γεννά τη λαχτάρα της αντίστασης... Όταν το πλήρωμα του χρόνου φέρνει τη δίψα για δικαίωση...

ΧΑΛΚΙΝΑ ΧΡΟΝΙΑ
Νέοι ήρωες, σκοτεινά μουσικά, ανοδοκλήρωτα πάθη...

Δευτέρα με Παρασκευή
9.00 μ.μ.

ΕΞ ΑΦΟΡΜΗΣ

Της ΣΙΣΣΥΣ ΑΛΩΝΙΣΤΙΩΤΟΥ

Σώζοντας τον Αμαζόνιο του Διαδικτύου

Δεν είναι πρωτότυπο για μια εταιρεία να διαφημίζει τους κανόνες που ακολουθεί προκειμένου να προστατεύσει το περιβάλλον, είτε αυτές οι ενέργειες αφορούν τη χρήση ή την κατάργηση χάρτινης σακούλας είτε την έκλυση αερίων επιβαρυντικών για το περιβάλλον και την υγεία των ανθρώπων.

Εκατοντάδες παραδείγματα τέτοιου είδους εταιρικών συμπεριφορών συνδιαμόρφωσαν, μαζί με επιστημονικές έρευνες γνωστές στο ευρύ κοινό, αγοραστικές προτιμήσεις των πολιτών και, μερικές φορές, πριν γίνουν κρατικοί ή ευρωπαϊκοί νόμοι. Ποιος Αμερικανός ή Ευρωπαίος θα ψεκάσει πια με DDT τα κουνούπια και τα φυτά του και ποια εταιρεία δεν θα διαφημίσει το αποσμητικό της με την ταμπέλα «χωρίς parabens»;

Τα πράγματα δεν ήταν πάντα έτσι. Η ανάδυση και ανάδειξη των «πράσινων» εταιρειών ξεκίνησε κάπου στα τέλη της δεκαετίας του 1970 - αρχές δεκαετίας '80. Ομάδες ενημερωμένων πολιτών συμμετείχαν και πρωτοπορούσαν ως μοχλοί πίεσης προς τις εταιρείες προκειμένου αυτές να υιοθετήσουν πρακτικές συμβατές προς την προστασία του περιβάλλοντος και άρα της υγείας των ανθρώπων, επηρεάζοντας ταυτόχρονα τις καταναλωτικές συμπεριφορές, που κι αυτές με τη σειρά τους λειτούργησαν ως μοχλός πίεσης ως προς τη δημιουργία κανόνων εταιρικής ευθύνης.

Ωστόσο, όπως όλοι οι κανόνες, χρειάζονται από καιρού εις καιρόν ένα ξεσκόνισμα, αν θέλουν να βρίσκονται σε ζωντανή σύνδεση με το περιεχόμενο και τον σκοπό της δημιουργίας τους. Αυτό σημαίνει τη συνεκτικοποίηση, εκ μέρους των εταιρειών κάθε είδους και τομέα, αφενός μεν ότι απαιτείται χρόνος προκειμένου να παγιωθεί μια καλή κοινωνική πρακτική (after all these years, ακόμα σώζουμε τα δάση του Αμαζονίου), αφετέρου δε ότι η προσαρμογή του κανόνα, η αλλαγή, η δημιουργία ενός νέου απαιτεί συνεχή εγρήγορση και ευήκοα ώτα προς το κοινωνικό γίγνεσθαι.

Και το σύγχρονο κοινωνικό γίγνεσθαι επισημαίνει τη συνευθύνη των εταιρειών –φαναλέω, κάθε είδους και τομέα– στην εξάπλωση ψευδών ειδήσεων, στην ποιότητα



Το σύγχρονο κοινωνικό γίγνεσθαι επισημαίνει τη συνευθύνη των εταιρειών –κάθε είδους και τομέα– στην εξάπλωση ψευδών ειδήσεων που φτάνουν στους καταναλωτές και την επείγουσα ανάγκη προστασίας ενός άλλου περιβάλλοντος, του διαδικτυακού, και άρα την ανάγκη δημιουργίας μιας νέας κατηγορίας Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης.

Δεν επιτρέπεται να φιγουράρει το σήμα οποιασδήποτε εταιρείας δίπλα σε τίτλους όπως «Χταπόδι-ζόμπι: Νόμιζε ότι το μεσημεριανό του ήταν καλοψημένο, αλλά εκείνο άρχισε να του επιτίθεται».

του δημοσιογραφικού προϊόντος που φτάνει στους καταναλωτές. Επισημαίνει την επείγουσα ανάγκη προστασίας ενός άλλου περιβάλλοντος, του διαδικτυακού, και άρα την ανάγκη δημιουργίας μιας νέας κατηγορίας Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης.

Επιβάλλεται πλέον η αποδοχή της ευθύνης εκ μέρους τους ως προς τον επιμερισμό του κεφαλαίου που διαθέτουν για διαφημίσεις στα μέσα μαζικής ενημέρωσης, παραδοσιακά και ηλεκτρονικά. Η συνεκτικοποίηση και αποδοχή του ρόλου τους στην εκπαίδευση των πολιτών, η συνεκτικοποίη-

ση και αποδοχή του γεγονότος ότι αποτελούν έναν καθοριστικό κρίκο στην αλυσίδα των ενδιαφερόμενων μερών ως προς την εξέλιξη της παιδείας, της κοινωνίας, της δημοκρατίας, της ανάγκης για την ενεργό συμμετοχή τους στη δημιουργία εξελίξεων που επηρεάζουν την καθημερινή ποιότητα ζωής και τη συμπεριφορά των πολιτών, πλέον ως «καταναλωτών ειδήσεων».

Επιβάλλονται, βέβαια, ενέργειες και αποφάσεις εταιρικών δράσεων που είναι –λίγο έως πολύ– άγνωστες στη χώρα μας και πολύ πιο δύσκολες από τις δωρεές τόνων ρυζιού και τις δενδροφυτεύσεις. Ξεκινώντας από την απλή (!) συναίνεση ότι, είτε πουλάνε μπίρες είτε πυρηνικές κεφαλές, δεν επιτρέπεται να φιγουράρει το σήμα οποιασδήποτε εταιρείας δίπλα σε τίτλους όπως «Χταπόδι-ζόμπι: Νόμιζε ότι το μεσημεριανό του ήταν καλοψημένο, αλλά εκείνο άρχισε να του επιτίθεται» ή «Οδηγός ταξιδιού σκότωσε τη σύζυγό του και τα δύο τους παιδιά, γιατί αρνήθηκε να κάνει πλαστική στήθους», και, ναι, δεν αναφέρουμε τις εταιρείες, αλλά υπήρχαν «διαφημιζόμε-

νοι», όπως λέμε, δίπλα στους προαναφερθέντες υπαρκτούς, επίσης, τίτλους.

Διότι το οξυγόνο των ψευδών ειδήσεων, της παραπληροφόρησης και της ένδειας των πολιτών ως προς την παιδεία στα μέσα, της κακής ποιότητας παραδοσιακών και νέων μέσων για την οποία όλοι νιώθουν υποχρεωμένοι, απέναντι στην κοινωνική τους εικόνα, να διαμαρτυρηθούν, είναι φυσικά το χρήμα.

Το διαρκές οξυγόνο της καλής δημοσιογραφίας (ερευνητικής, οικονομικής, πολιτιστικής) και της εκπαίδευσης των πολιτών κάθε ηλικίας ως προς τις ειδησεογραφικές καταναλωτικές προτιμήσεις, χωρίς να υποτιμούνται η ατομική ευθύνη απέναντι στη δεοντολογία και οι υποχρεώσεις μας ως δημοσιογράφων και πολιτών, είναι φυσικά και πάλι το χρήμα.

Βρισκόμαστε μπροστά στην ανάγκη της σωτηρίας ενός διαδικτυακού Αμαζονίου και οι επιχειρήσεις κάθε είδους δεν είναι πλέον άμοιρες ευθυνών για τις, αρνητικές ή θετικές, επιπτώσεις που ο παγκόσμιος ιστός φέρνει στην καθημερινότητά μας.

500 ΛΕΞΕΙΣ

ΜΕ ΤΟΝ ΝΙΚΟ ΧΡΥΣΙΚΟΠΟΥΛΟ

Ο Νίκος Χρυσικόπουλος γεννήθηκε το 1992 στην Αθήνα. Σπούδασε Αγγλική Φιλολογία στο Queen Mary University of London και έκανε μεταπτυχιακές σπουδές στη Φιλοσοφία στο University College. Το «Λονδίνο» (2019, Μικρή Αρκτος) είναι η δεύτερη ποιητική συλλογή που εκδίδει.

Ποια βιβλία έχετε αυτόν τον καιρό δίπλα σας;

Το «Παράδεισος και Κόλαση» του Γιον Κάλμαν Στέφανσον και τα ποιήματα της Άλις Οσβάλντ.

Ποιος ήρωας/ηρωίδα λογοτεχνίας θα θέλατε να είστε και γιατί;

Αυτή την περίοδο δεν πιστεύω ότι υπάρχει ήρωας ο οποίος θα ήθελα να είμαι. Όμως θαυμάζω επιμέρους χαρακτηριστικά λογοτεχνικών ηρώων. Με εμπνέει η ικανότητα του Αλέξη Ζορμπά να βιώνει τη ζωή τόσο έντονα. Επίσης η ρητορική δεινότητα του Μάνου Τασάκου στον «Κίτρινο φάκελο» του Καραγάτση.

Διοργανώνετε ένα δείπνο. Ποιους ποιητές καλείτε, ζώντες και θεθνεώτες;

Τον Καρυωτάκη και τον Σικελιανό. Είναι δύο εξαιρετικοί ποιητές, οι οποίοι για εμένα αντιπροσωπεύουν, έστω φαινομενικά, τις δύο αντίθετες στάσεις απέναντι στη ζωή και στην ποίηση. Για τον πρώτο, το γράψιμο της ποίησης φαίνεται να είναι βύθιση σε μια μελαγχολία ολοκληρωτική, ενώ ο δεύτερος έγραφε κυρίως για να δοξάσει την ομορφιά της ζωής. Θα με ενδιέφερε πραγματικά να παρακολουθήσω τον διάλογο που θα εξελισσόταν μεταξύ τους.

Τι ενδιαφέρον μάθατε πρόσφατα χάρη στην ανάγνωση ενός βιβλίου ή ενός ποιήματος;

Δεν θεωρώ ότι «μαθαίνεις» κάτι από το διάβασμα της ποίησης, με την έννοια της συγκομιδής σημαντικών πληροφοριών για τον κόσμο. Κυρίως συγκινείσαι και μπαίνεις σε μια κατάσταση ενδοσκόπησης των συναισθημάτων που σου δημιουργούνται. Αυτή η ενδοσκόπηση μπορεί να σε οδηγήσει στο να μάθεις πράγματα για τον εαυτό σου.

Ποια κλασική ποιητική συλλογή διαβάσατε πρόσφατα για πρώτη φορά;

Το «In Memoriam A.H.H.» του Αλφρεντ Τένισον.

Και το βιβλίο που έχετε διαβάσει τις περισσότερες φορές;

Πολύ συχνά γυρίζω σε αποσπάσματα του «Αδριανού απομνημονεύματα» της Μαργκερίτ Γιουρσενάρ. Είναι για εμένα σαν εγχειρίδιο ζωής.

Πώς αντιλαμβάνεται ένας νέος άνθρωπος τις συνθήκες της Ευρώπης, του κόσμου; Πώς μετατρέπεται σε ποίηση; Εξαρτάται κυρίως από την εθνικότητα του νέου αυτού ανθρώπου. Ένας νέος Έλληνας επόμενο είναι να δει τις συνθήκες της Ευρώπης μέσω του πρίσματος της κρίσης, και αυτό νομίζω μπορεί να φανεί σε αρκετά ποιήματα που γράφονται αυτή τη στιγμή στην Ελλάδα. Αυτό εν μέρει συμβαίνει και στη δική μου συλλογή «Λονδίνο», όπου μιλάω για ένα θέμα που βασανίζει πολλούς νέους Έλληνες, τη μετανάστευση ως αποτέλεσμα της κρίσης.

Έχετε Facebook, Twitter κ.τ.λ.; Μπορείτε να πείτε;

Εχω λογαριασμό στο Facebook, αλλά τον χρησιμοποιώ πολύ λίγο. Μπορεί να βοηθήσει έναν ποιητή στο να κοινοποιήσει τις εκδόσεις των βιβλίων του, τις παρουσιάσεις τους κ.λπ. Από την άλλη, όμως, υπάρχει ο κίνδυνος ένας ποιητής να αποκτήσει ένα κοινό το οποίο θα γοπευτεί περισσότερο από το lifestyle και την εικόνα που προωθεί αυτός στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, παρά από την ουσία και την ποιότητα των γραπτών του.



Πρώτα σε πωλήσεις

Μελέτες, λευκώματα, βιογραφίες

1 «Το δώρο» του Στέφανου Ξενάκη (Key Books)

2 «Η ευγενής τέχνη του να τα γράφεις όλα στα...» του Μαρκ Μάνσον (Εσοπτρον)

3 «Το δώρο του θυμού» του Άρουν Γκάντι (Διόπτρα)

4 «Τριπολιτσά - Μεσολόγγι: Πολιορκία και Αλωση» του Θάνου Βερέμη (Μεταίχμιο)

5 «21 μαθήματα για τον 21ο αιώνα» του Γιουβάλ Νόα Χάράρι (Αλεξάνδρεια)

Λογοτεχνία

1 «Ευτυχία θα πει» της Μαρίας Τζήριτα (Ψυχογιός)

2 «Η Ήρασια» της Τζέιν Χάρπερ (Μεταίχμιο)

3 «Το δέμα» του Σεμπάστιαν Φίτζεκ (Διόπτρα)

4 «Εγκλημα στο Οριάν Εξπρές» της Αγκάθα Κρίστι (Ψυχογιός)

5 «Αγγελοι από στάχτη» της Πασχαλίας Τραυλού (Διόπτρα)

• Αυτή την εβδομάδα τα στοιχεία παρέχονται από τα Public.

ΚΡΙΤΙΚΗ

Της ΛΙΝΑΣ ΠΑΝΤΑΛΕΩΝ

Προμελετημένα ναυάγια

ΑΚΗΣ ΠΑΠΑΝΤΩΝΗΣ
Ρηκό νερό, σκιές
εκδ. Κίχλα, **σελ.** 166

Μια ημέρα πριν από την 26η Απριλίου του 1986, όταν έγινε η έκρηξη στον πυρηνικό σταθμό του Τσερνομπίλ, οι ήρωες του Ακη Παπαντώνη, κάτοικοι μιας γειτονικής πόλης, βρίσκονται έγκλειστοι σε ιδιωτικά αδιέξοδα. Σε ένα σκοτεινό ισόγειο σε μπλοκ δι-αμερισμάτων, η Σβέτα μιλάει στον Θεό, αν και δεν θέλει να σωθεί. Είχε «αποφασίσει να ζει χωρίς ζωή». Στο ισόγειο ενός άλλου μπλοκ ο μικρός Βάνια, διάφανος σαν φάντασμα, ζει με την κοιμισμένη γιαγιά του, που ονειρεύεται έναν Ουζμπέκο ποιητή. Ο Μαξ βλέπει τον παππού του, άλλοτε παρασημοφορημένο πολέμιστή, φυλακισμένο σε ένα δωμάτιο και δεμένο με δερμάτινες λωρίδες στο κρεβάτι, γιατί η άνοια κατέκλυζε το μυαλό του με εχθρούς που είχε από καιρό κατατροπώσει. Σε ένα άλλο διαμέρισμα η Ιρίνα και ο Ντμίτρι καθαγιάζουν παραμένοντας δεσμοφύλακες του παράφορου έρωτά τους.

Το παρελθόν, όπως πάντα, караδοκεί στο παρόν. Όπλα ληγμένων πολέμων, αυτοκίνητα διανυσμένων διαδρομών, ενθύμια ανδρείας, ξέθωρες φωτογραφίες

αλλοτινών χαρών, διαμελισμένες αλληλογραφίες, μασούρια με δολάρια, γερμανικά μάρκα και ρούβλια, όλα τα ένυλα απομεινάρια του παρελθόντος ναρκοθετούν την επιθυμία της λήθης. Η Σβέτα δεν μπορεί να ξεχάσει το χέρι που έλειπε από τον αριστερό ώμο του παππού της, περιβόητο λοχαγού, ο οποίος το 1944 είχε πνίξει μια ντουζίνα Γερμανούς αιχμαλώτους σε ρηκά νερά. Ο παππούς του Βιτάλι, πάλι, δεν μπορούσε να ξεχάσει τους συγκαταούμενους του στο στρατόπεδο που οι Γερμανοί τον ανάγκαζαν να φωτογραφίζει. Τα είδωλά τους στο χαρτί έμοιαζαν «είτε με μακριές σκιές το σούρουπο είτε με διάφανα φαντάσματα». Όταν ο παππούς του Βιτάλι πέθανε και το σώμα του θαπλώθηκε στο τραπέζι της κουζίνας, έγινε και αυτός «διάφανος μέσα σε μια δέσμη δυνατού φωτός». Η Ρεγγίνα, η γιαγιά του Βάνια, εξόριστη «στο γκού-λάγκ της μνήμης», έμεινε διά βίου



αφοσιωμένη σε έναν φασματικό Ουζμπέκο, ήρωα του Κόμματος, ο οποίος της έγραφε ποιήματα από το μέτωπο.

Ο Παπαντώνης επαναφέρει διαρκώς στην αφήγηση το μοτίβο του νερού και της σκιάς. Αυτή η σκηνογραφική επωδός, που πράγματι δημιουργεί ατμόσφαιρα, τοποθετεί τα πρόσωπα σε έναν αόριστο χωροχρόνο, ημιφωτισμένο και πνιγμένο από υγρασία. Οι διάφανες μορφές τους τους προσδίδουν εξωανθρώπινη όψη. Τα λόγια τους επιδεινώνουν την υπόνοια υποβολιμαίας σκηνοθεσίας. Γεμάτα εκχέτιση,

συγκινημένα από τον ίδιο τους τον στόμφο, ακούγονται εκτός τόπου και χρόνου. Χαρακτηριστικό παράδειγμα οι συνομιλίες της Ιρίνα και του Ντμίτρι, που σκιάζονται από τη σκοτεινιά του Κάτω Κόσμου. Η περιπάθεια των λόγων τους και τα στεντόρεια μινυρίσματα των φιλονικιών τους παραπέμπουν σε εξωφρενικά δραματοποιημένο θε-

ΜΑΤΙΕΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ



ΦΛΩΡΕΝΤΙΑ
Αφιέρωμα στον Βερόκιο
Από τους μείζονες της Ιταλικής Αναγέννησης, ο Αντρέα Βερόκιο (1435-1488), δάσκαλος του Λεονάρντο ντα Βίντσι, είναι το αντικείμενο μιας μεγάλης έκθεσης στο Παλάτσο Στρότσι στη Φλωρεντία, με διάρκεια έως τις 14 Ιουλίου. Είναι η πρώτη φορά που συγκεντρώνεται τόσος μεγάλος αριθμός έργων του, τα οποία παρουσιάζονται μαζί με άλλων μεγάλων του 15ου αιώνα, όπως του Ντα Βίντσι αλλά και του Γκιρλαντάιο. Μαζί με τους πίνακες του Βερόκιο, εκτίθενται και σπου



ΠΑΡΙΣΙ
Η Πυραμίδα τριαντάρισε
Στις 30 Μαρτίου 1989 εγκαινιάστηκε η περίφημη Πυραμίδα του Λούβρου, έργο του αρχιτέκτονα Ι. Μ. Πιέ. Τα ειδοσεμογραφικά πρακτορεία εστιάζουν στην επέτειο των 30 ετών από τότε που το έργο αυτό μετέβαλε τη δημόσια εικόνα του πιο διάσημου παρισινού μουσείου. Η Πυραμίδα ανταποκρίθηκε στις ανάγκες εκσυγχρονισμού και επέκτασης του Λούβρου και έδωσε στο Παρίσι ένα ακόμη σήμα κατατεθέν. Το έργο εντάσσεται στο όραμα του Φρανσουά Μιτεράν για ένα Παρίσι του πολιτισμού.



ΠΑΡΙΣΙ
Εκθεση Τόμας Σούτε
Η πρώτη αναδρομική έκθεση στη Γαλλία του 64χρονου Γερμανού καλλιτέχνη Τόμας Σούτε εγκαινιάστηκε στο Monnaie του Παρισιού. Μαθητής του Γκέρχαρντ Ρίχτερ, ο Σούτε ζει στο Ντίσελντορφ και μέγιστη θεωρείται η επίδρασή του στον επαναπροσδιορισμό της σύγχρονης γλυπτικής. Η δουλειά του συνομιλεί τόσο με την εννοιολογική όσο και με την κλασική τέχνη. Η έκθεση στο Παρίσι πραγματοποιήθηκε σε συνεργασία με άλλα μουσεία, αλλά και με τη συνδρομή του ίδιου του καλλιτέχνη.



ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ
Οι γηγενείς Αμερικανοί
Αυτή η υδατογραφία με το προφίλ ενός Ινδιάνου του 19ου αιώνα αποτελεί μέρος της έκθεσης με τίτλο «Καλλιτεχνικές συναντήσεις με τους αυτόχθονες της Αμερικής», που παρουσιάζεται στο Μетроπολιτικό Μουσείο της Νέας Υόρκης (έως 13 Μαΐου). Είναι μια μικρότερη συνοδευτική ενότητα της κεντρικής έκθεσης «Η τέχνη των γηγενών της Αμερικής: η Συλλογή Τσαρλς και Βάλερι Ντάικερ», που διαμορφώνει εκ νέου το βλέμμα μας στις προσλήψεις των Ινδιάνων από τη Δύση.



ΚΑΤΑΛΩΝΙΑ
Έργο του 19χρονου Νταλί
Η Μόντσε Αγκέρ είναι η διευθύντρια του Μουσείου και του Ιδρύματος Σαλβαδόρ Νταλί. Στη φωτογραφία επιδεικνύει ένα από τα πλέον πρώιμα έργα του Νταλί, φιλοτεκνημένο όταν ο ζωγράφος ήταν 19 ετών. Το έργο χρονολογείται στο 1923, την εποχή που ο Νταλί ήταν φοιτητής στη Σχολή Καλών Τεχνών, και εκτίθεται για πρώτη φορά στο Castell de Púbol. Αυτό το μεσαιωνικό σπίτι, στην Καταλωνία, ήταν το δώρο του Σαλβαδόρ στην αγαπημένη του Γκαλά.

Επιμέλεια: **ΝΙΚΟΣ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΣ**



Ο μοντέρνος κόσμος του Λίνκολν Κίρσταϊν στο MoMA

ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ
Η περίπτωση του Λίνκολν Κίρσταϊν (1907-1996) είναι η κατ' εξοχήν περίπτωση του πολυπράγμονος, με την έννοια του πολυμαθούς αλλά κυρίως εκείνου με δίψα για μάθηση και αγάπη στη δημιουργία. Σφράγισε τη μοντέρνα τέχνη του 20ού αιώνα. Η έκθεση-αφιέρωμα στη συμβολή του παρουσιάζεται στο Μουσείο Μοντέρνας Τέχνης της Νέας Υόρκης (MoMA) και συνοψίζει τη ζωή και την προσφορά αυτού του ανθρώπου που μπορεί να συνδεθεί με την ίδρυση του

Μπαλέτου της Νέας Υόρκης, αλλά επί της ουσίας επηρέασε την πολιτιστική ζωή στο σύνολό της για πολλές δεκαετίες. Στην έκθεση παρουσιάζεται η πρωτοφανής επιδραστικότητα του Κίρσταϊν, που έγραφε, οργάνωνε εκθέσεις και δημιουργούσε διαρκώς ένα αστείρευτο δίκτυο δημιουργικών ανθρώπων. Είναι πολύ χαρακτηριστικό το πορτρέτο του, μια φωτογραφία του Γουόκερ Ιβανς, του μεγάλου φωτογράφου, έκθεση του οποίου είχε διοργανώσει ο ίδιος ο Λίνκολν Κίρσταϊν. Στη φωτογραφία βλέπουμε

ένα έργο του σπουδαίου Αργεντινίου ζωγράφου Αλμπέρτο Μπέρνι (1905-1981) με τίτλο «New Chicago Athletic Club» (1937), ένα από τα έργα που ο Λίνκολν Κίρσταϊν είχε παρουσιάσει στη Νέα Υόρκη. Η μεγάλη επίδραση του Κίρσταϊν στην πολιτιστική ζωή της Νέας Υόρκης εστιάζεται κυρίως στις δεκαετίες του 1930 και του 1940, αλλά η δράση του συνεχίστηκε έως τον θάνατό του, το 1996. Παρότι προς το τέλος της ζωής του είχε προβλήματα υγείας και έπασχε από διπολική διαταραχή, που εκδηλώνό-

ταν ενίοτε και επιθετικά (είχε καταστρέψει το στούντιο του στενού φίλου και ζωγράφου Νταν Μαλόνι), ο Λίνκολν Κίρσταϊν συνέχιζε απτόητος να μετέχει στην καλλιτεχνική ζωή: μπαλέτο, κινηματογράφος, θέατρο, ζωγραφική, γλυπτική, φωτογραφία. Το ενδιαφέρον του ήταν ακόρεστο. Στην ιστορία έχει μείνει ως ιμπρεσάριος, επιμελητής, προστάτης των τεχνών και ανικνευτής ταλέντων, διαμορφώνοντας το δημόσιο γούστο με έναν τρόπο πραγματικά μοναδικό. Βρισκόταν στο επίκεντρο

ενός δικτύου δημιουργών και ήταν ο «αιμοδότης» καλλιτεχνικών τάσεων αλλά και ο υποστηρικτής μοναχικών δημιουργών. Όπως αναφέρει το MoMA, η έκθεση που παρουσιάζει απλώνει το βλέμμα του Λίνκολν Κίρσταϊν πάνω στο σώμα της μοντέρνας τέχνης και την αναδεικνύει με τρόπο εναλλακτικό και ανανεωτικό. Είναι επί της ουσίας μια έκθεση για τον μοντέρνο 20ό αιώνα έτσι όπως τον οραματίστηκε ένας ακούραστος δημιουργός. Η έκθεση θα διαρκέσει έως τις 30 Ιουνίου.

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΓΚΡΙ

Γράφει ο **ΗΛΙΑΣ ΜΑΓΚΛΙΝΗΣ**

Ο ωκεανός είναι ο δρόμος

Σήμερα δεν έχει πρόσωπα. Μπορείς μονάχα να τα φανταστείς, κάπου πίσω από την κάμερα, να κοιτάζουν την εικόνα της σημερινής φωτογραφίας: την πόλη της Νέας Υόρκης. Από το κατάστρωμα ενός πλοίου. Ο διάπλους του Ατλαντικού ολοκληρώνεται και οι επιβάτες ενός μεγάλου πλοίου – το οποίο ξεκίνησε από πού ακριβώς άγνωστο – αντικρίζουν το Μανχάταν σε όλη του τη μεγαλοπρέπεια.

Ο κύριος Γκρι βρήκε τη φωτογραφία σκόρπια ανάμεσα στις άλλες, χωρίς κανένα σημείο αναφοράς, καμία σημείωση, τίποτα. Και όταν όλοι όσοι έζησαν ένα τέτοιο ταξίδι και είδαν μια τέτοια εικόνα δεν υπάρχουν πια, κάθε πηγή πληροφόρησης έχει απλώς στερήσει. Δουλειά τώρα αναλαμβάνει η εικασία και – βέβαια – η μυθοπλασία.

Από πολλές απόψεις, η σημερινή φωτογραφία δεν απεικονίζει κάτι τόσο σπάνιο. Οι ουρανοξύστες του

Μόλο που η εικόνα αυτή είναι οικεία πια, ακόμα και τετριμμένη, το όποιο ενδιαφέρον εκκινεί από όλα όσα δεν περιλαμβάνονται μέσα στο φωτογραφικό κάδρο.

Μανχάταν δεν είναι δα, στις αρχές του 21ου αιώνα, έπειτα από εκατό και πλέον χρόνια κινηματογράφου και άλλα εβδομήντα χρόνια τηλεόρασης (ή μετά τις τρομακτικές σκηνές της 11ης Σεπτεμβρίου), κάτι τόσο σπάνιο και εξωτικό. Μόλο όμως που η εικόνα αυτή είναι οικεία πια, ακόμα και τετριμμένη, το όποιο ενδιαφέρον εκκινεί από όλα όσα δεν περιλαμβάνονται μέσα στο φωτογραφικό κάδρο. Έως



Το καράβι προσεγγίζει τη Νέα Υόρκη από τον Ατλαντικό, αρχές της δεκαετίας του '60. Πριν από την παντοκρατορία της πτήσης, ο θαλάσσιος πλους ήταν ο κανόνας. Και τι θέα είχαν οι επιβάτες από το κατάστρωμα...

τα τέλη της δεκαετίας του '60, περίπου, οπότε το αεροπλάνο άρχισε να εκτοπίζει το καράβι ως μέσον ταξιδιού στην Αμερική, ο ωκεανός ήταν ο δρόμος σου. Η συγκεκριμένη φωτογραφία είναι τραβηγμένη στις αρχές της δεκαετίας του '60 (αυτό είναι σε θέση να το εικάσει με ασφάλεια ο κύριος Γκρι βάσει της οικογενειακής του ιστορίας), κάπου το 1961 με 1963, το πολύ το 1964. Και είναι από το κατάστρωμα ενός πλοίου – σε ένα από τα τελευταία ταξίδια του είδους, που σήμερα φαντάζουν τόσο εξωτικά: να χρειάζεσαι πολλές μέρες για να φτάσεις στον προορισμό σου (και άρα να γλιτώνεις από το σημερινό τζετ λαγκ), αγναντεύοντας τον ωκεανό. Και μετά, αυτό... Μπορούμε μονάχα να φανταστούμε σήμερα το δέος του επιβάτη καθώς πλησιάζει στον Νέο Κόσμο, που τότε φάνταζε ακόμα πιο νέος απ' ό,τι σήμερα, έτσι καθώς η

θάλασσα τον οδηγεί σε αυτόν τον συναρπαστικό κόσμο. Αποβιβάζεται και έπειτα από λίγο διαβαίνει τους πολύβουτους δρόμους του Μανχάταν: ίσως ο Κένεντι να είναι ακόμη πρόσδερος – η κούρσα του Διασπύματος πάντως έχει ξεκινήσει, ίσως η κρίση με την Κούβα να είναι παρελθόν, ο Μόουζ Αλισον ηχογραφεί το «Your Mind is on Vacation (but your mouth is working overtime)» και οι Ρονέτς να τραγουδούν το «Be My Baby». Η Μάντισον Αβενιού είναι γεμάτη στυλάτους «Mad Men», οι γυναίκες είναι πιο όμορφες από ποτέ, η ερωτική απελευθέρωση σπαρταράει, τα σίτς μολίσ που έσκασαν το γενναίο δωρο χαμόγελό τους. Η φαντασία μπορεί τώρα να οργιάσει. Η σημερινή φωτογραφία έχει πολύ περισσότερα πρόσωπα από άλλες. Πολύ περισσότερη μουσική, φωνές, χειρονομίες. Κυρίως, έχει πολύ περισσότερο ταξίδι.

Χωρίς μέλλον οποιαδήποτε προβοκάτσια

Η υπουργός Πολιτισμού της Ελλάδας Μυρσίνη Ζορμπά μιλάει στην «Κ» για τις επιλογές της και τον σάλο με τον «Δρομέα»

Συνέντευξη στους

ΓΙΟΥΛΗ ΕΠΤΑΚΟΙΛΗ, ΣΑΚΗ ΙΩΑΝΝΙΔΗ

Δεν θα είναι υποψήφια στις επερχόμενες εκλογές, λέει η υπουργός Πολιτισμού Μυρσίνη Ζορμπά στην εφ' όλης της ύλης συνέντευξη που παραχώρησε στην «Κ», και πιστεύει ότι μόνο με «γέφυρες» αντιμετωπίζονται τα ζητήματα. Εκτιμά ότι πρέπει να γίνουν «διαρθρωτικές αλλαγές» στους εποπτευόμενους φορείς, βλέπει το άνοιγμα του Εθνικού Μουσείου Σύγχρονες Τέχνες (ΕΜΣΤ) για το καλοκαίρι, ενώ θεωρεί ότι η «υπόθεση Βαρώτσου» είναι απόρροια «πολιτιστικού πολέμου».

— Κυρία υπουργέ, τι συζητήσατε με τον κ. Βαρώτσο;
— Είχαμε μία συνηθισμένη συνάντηση, έχω πολλές τέτοιες με καλ-

Συζητήσαμε για τα Σκόπια, τα αγάλματα, τη συμφωνία των Πρεσπών, και εκεί τέλειωσε αυτό που κατά την άποψη του κ. Βαρώτσου στη συνέχεια ονομάστηκε πρόταση.

λιτέχνες και δημιουργούς, η οποία δεν διήρκεσε μισή ώρα όπως ακούω, αλλά περισσότερο από μία ώρα. Συζητήσαμε γύρω από το έργο του, τα εικαστικά στην Ελλάδα, την παρουσία του στην Ιταλία, την Documenta. Μου έδωσε πολλές, επίμονες, συμβουλές για το ΕΜΣΤ. Επίσης, συζητήσαμε για τη φίλια του με τον Μπους και τον Εντ Ράμα τον οποίο θαυμάζει πάρα πολύ. Συζητήσαμε φυσικά για τα Σκόπια, τα αγάλματα, τη συμφωνία των Πρεσπών, και εκεί τέλειωσε αυτό που κατά την άποψή του στη συνέχεια ονομάστηκε πρόταση. Όπως δήλωσα από την πρώτη στιγμή ούτε πρόταση υπήρξε ούτε παραγγελία ή οτιδήποτε άλλο. Συμβουλές εισέπραξα, πρόταση δεν έκανα.

— Δεν αναφέρθηκε δηλαδή ο «Δρομέας»;
— Ο «Δρομέας» δεν υπήρξε στη συζήτηση.

— Τότε πώς ερμηνεύετε την αντίδραση του κ. Βαρώτσου;
— Είδα να ξετυλίγεται ένα κουβάρι από κάποια διαρροή φίλης του κ. Βαρώτσου. Διάβασα στη συνέχεια δήλωσή του που έλεγε ότι δεν ξέρει ποιος έκανε τη διαρροή, μετά ότι διέψευσα τη συνάντηση —εξωφρενικό— και μια αντίδραση στις δηλώσεις μου που δεν θέλω να χαρακτηρίσω. Κι έπειτα παρακολουθiosa ένα κυνήγι μαγισσών, με αναφορές στην προσωπική μου ζωή και αρθρογράφους που θεωρούσα σοβαρούς, να γράφουν ότι ξεκίνη-



«Ο Οργανισμός Βιβλίου θα στηρίζει τους επαγγελματίες που έχουν προβλήματα, είτε αυτά αφορούν τη φορολογία είτε τις τιμές του βιβλίου», λέει η κ. Ζορμπά.

σα με τον θάνατο του Γαβρά και τελιώνω με τον Βαρώτσο, ενώ είναι γνωστό ότι στην υπόθεση Γαβρά, παραβιάστηκε ο λογαριασμός μου στο Twitter. Να σας πω όμως πώς ερμηνεύω την αντίδραση του κ. Βαρώτσου: Οι πολιτιστικοί πόλεμοι είναι συνθήως πολύ σκληροί και όταν το μείγμα είναι ναρκισσισμός, φαντασία, εθνικιστική έξαρση και καταλήγει μετά από μερικές μέρες σε λουλουδάκια στο μνημείο, είναι καλύτερα να κάνεις τη δουλειά σου και να αφήνεις τους άλλους να λένε ό,τι θέλουν.

— Ακουστηκε πάντως ότι κρεωθήκατε την ιδέα του πρωθυπουργικού γραφείου.

— Δεν υπήρξε πρόταση για να προκύπτει από κάπου. Θέλω να πω όμως ότι μου έκανε εντύπωση η δήλωση της εκπροσώπου της Ν.Δ., η οποία είπε «ανάμεσα σε κάποιον και σε έναν υπουργό του ΣΥΡΙΖΑ, εγώ πάντα θα λέω ότι ο υπουργός είναι ψεύτης».

— Και ο κ. Κοντονής όμως υποστηρίζει τον κ. Βαρώτσο.

— Ο κ. Κοντονής δεν είπε ότι όλοι οι υπουργοί είναι ψεύτες, έκανε μια επίθεση σε μένα για λόγους που εκείνος ξέρει και μπορεί να τους εξηγήσει. Όπως ενδεχομένως κάποια στιγμή και ο κ. Βαρώτσος θα πρέπει να εξηγήσει γιατί όλα αυτά. Το πολιτικό συμπέρασμα είναι ότι η συμφωνία των Πρεσπών ψηφίστηκε από το ελληνικό Κοινοβούλιο

και επομένως οποιαδήποτε προβοκάτσια θεωρώ ότι δεν έχει μέλλον.

— Κυρία Ζορμπά, γιατί προχωρήσατε στην αντικατάσταση των δύο διευθυντών στο Φεστιβάλ Αθηνών και στο Εθνικό Θέατρο; Υπήρξε κάτι που δεν εγκρίνατε στη θητεία τους;

— Δεν τίθεται έτσι το ζήτημα. Ο κ. Λιβαθινός εργάστηκε θετικά στο Εθνικό Θέατρο και ο κ. Θεοδωρόπουλος επίσης στο Φεστιβάλ. Καθένας με τον δικό του τρόπο, κάτω από διαφορετικές συνθήκες διπύθυναν καλλιτεχνικά δύο μεγάλους δημόσιους οργανισμούς και έχουν ευρύτερη αναγνώριση. Ωστόσο, οι προσκλήσεις ενδιαφέροντος είναι μια νέα σταθερά της πολιτιστικής πολιτικής του υπουργείου.

— Υπήρξαν πιέσεις από το εσωτερικό του ΣΥΡΙΖΑ;

— Στον χώρο του πολιτισμού και στους καλλιτεχνικούς κύκλους εκφράζονται για όλα τα ζητήματα πολλές απόψεις, υπάρχει ενδιαφέρον και ανταλλαγή ιδεών. Αυτό συμβαίνει και στον ΣΥΡΙΖΑ, τίποτε περισσότερο.

— Εάν η πρόθεση του υπουργείου είναι να προχωρά σε προσκλήσεις ενδιαφέροντος για τις θέσεις των διευθυντών γιατί δεν κάνατε το ίδιο παντού; Στην περίπτωση του ΚΘΒΕ για παράδειγμα, ανανεώσατε τη θητεία του Γ. Αναστασάκη και δεν προκηρύξατε διαγωνισμό.

— Δεν μπορούμε να λειτουργούμε

με αυτοματισμούς και θα υπάρξουν και άλλες ανανεώσεις θητείας διευθυντών. Είναι πολλά που σταθμίζονται για να ληφθεί μια απόφαση, όπως διαδικασίες και προγράμματα που βρίσκονται σε εξέλιξη, η συνέπεια και η ολοκλήρωση των στόχων, οι σχέσεις διευθυντή και Δ.Σ., η γενικότερη πορεία του οργανισμού κ.ά. Θα διατυπώσω σε δημόσιο διάλογο με τους πολιτιστικούς οργανισμούς το σύνολο των διακυβευμάτων και των κριτηρίων που αφορούν τη διακυβέρνησή τους και θα ήθελα να σκεφτούμε όλοι τις διαρθρωτικές αλλαγές που θα έπρεπε να γίνουν στο μέλλον για την καλύτερη λειτουργία τους, τη διαφάνεια και τη λογοδοσία. Αυτό το τελευταίο έχει ιδιαίτερη σημασία και αυτό καλούμαστε να προωθήσουμε.

— Έχετε πει ότι ο σύγχρονος πολιτισμός είναι αδικημένος αλλά στο ΕΜΣΤ κάνατε έναν διαγωνισμό που κηρύχθηκε άγονος, τοποθετήσατε έναν προσωρινό διευθυντή για να ανοίξει το μουσείο με τη μελέτη της προηγούμενης διευθύντριας και εν αναμονή ενός νέου διεθνούς διαγωνισμού. Έτσι φαντάζεστε ότι πρέπει να διοικείται το Εθνικό Μουσείο Σύγχρονες Τέχνες τις χώρας;

— Ένα μουσείο σύγχρονες τέχνες, που πόσα χρόνια δεν έχει καταφέρει να ανοίξει τη συλλογή του; Οφείλουμε πριν απ' όλα να το αντιμετωπίσουμε με σεβασμό απέναντι στον στόχο που έχει, να ανοίξει τη συλ-

λογή του. Αυτό έθεσα στο Δ.Σ. και στην πρώην διευθύντρια και την πρώτη φορά πήρα την απάντηση ότι δεν μπορεί να ανοίξει τον Δεκέμβριο του 2018 και τη δεύτερη φορά ότι δεν μπορεί να ανοίξει ούτε μέχρι το καλοκαίρι. Επομένως όφειλα να αντιμετωπίσω το ζήτημα καθώς δεν υπήρχαν επαρκείς εξηγήσεις γιατί δεν ανοίγει. Αυτή τη στιγμή το Δ.Σ. σπκώνει το βάρος ενός χρονοδιαγράμματος και ανταποκρίνεται σταθερά με την υποστήριξη του Δημήτρη Αντωνάκη και της Συναγώς Τσίπρα. Επίσης, δεν το βρήσκω καθόλου κακό να εφαρμοστεί η μελέτη της προηγούμενης διευθύντριας και μάλιστα απόρρησα όταν άκουσα ότι θα έπρεπε να γίνει καινούργια. Είναι μια μελέτη που έκανε για το μουσείο ενώ ήταν διευθύντρια.

— Ο στόχος του Μαΐου είναι εφικτός;

— Δεν θα έλεγα ημερομηνία, δεν την έχω πει ποτέ, είναι κάτι που το περιμένω κι εγώ και ελπίζω ότι μέχρι το καλοκαίρι θα έχει ανοίξει.

— Ας πάμε λίγο πίσω. Γνωρίζατε τον κ. Τσίπρα πριν γίνετε υπουργός του ΣΥΡΙΖΑ;

— Οχι. Συναντηθήκαμε μια φορά το 2011 όταν ήμουν πρόεδρος για τα δικαιώματα του παιδιού. Στείλαμε μια επιστολή σε όλους τους προέδρους των κομμάτων και ήταν ο μόνος που μας κάλεσε να συζητήσουμε. Αυτή ήταν η γνωριμία μας έως ότου έλαβα το τηλεφώνημά του.

δυναμικού που διαθέτει η περιφέρεια. Θα υπάρχει συνεργασία με τις περιφέρειες και τους δήμους, με τους φορείς και τους συλλόγους, ακόμη και με τις άτυπες ομάδες που υπάρχουν και αναδύονται στις περιφέρειες.

— Λεφτά υπάρχουν για όλα αυτά;

— Έχουμε συζητήσει για τον προϋπολογισμό με το υπουργείο Οικονομικών. Θα τα δείτε όλα αυτά. Φέτος που έχουμε μεγαλύτερο ποσό στο πρόγραμμα δημοσίων επενδύσεων, προσπαθούμε να στηρίξουμε φορείς του σύγχρονου πολιτισμού γιατί τα έργα της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας είναι δρομολογημένα. Η βιωσιμότητα είναι μεγάλο πρόβλημα. Ερχονται φορείς που μπορεί να έχουν μια προγραμματική σύμβαση δεκαετίας και στο τέλος ζητούν να επαναληφθεί η σύμβαση για άλλα τόσα χρόνια. Τότε πρέπει να ρωτήσεις ποιο είναι το σχέδιο και γιατί μέσα σε αυτά τα δέκα χρόνια δεν έγιναν βιώσιμοι. Η δημι-

— Αποδεχθήκατε τη θέση σας στην τελευταία περίοδο της κυβέρνησης Τσίπρα. Ήταν προσωπική σας πολιτική φιλοδοξία ή αποδοχή της ευρύτερης κυβερνητικής πολιτικής;

— Είναι δύο πράγματα. Το ένα ότι έχω ζήσει όλη μου τη ζωή μέσα στον χώρο που διαμορφώνει την πολιτική του πολιτισμού. Ήταν μια πρόκληση το πώς μπορεί κανείς να περάσει από την έρευνα στην εφαρμογή και να πάρει την ευθύνη της εφαρμογής μιας τέτοιας πολιτικής. Και ασφαλώς θεωρώ ότι αυτή η κυβέρνηση έκανε μια γενναία προσπάθεια μέσα στην κρίση. Και στα θέματα του πολιτισμού έχω την αίσθηση ότι για πολλά χρόνια, η Αριστερά, ο προοδευτικός χώρος, δεν είχε καταφέρει να διατυπώσει μια πραγματικά διορατική πολιτική.

Στα θέματα του πολιτισμού έχω την αίσθηση ότι για πολλά χρόνια, η Αριστερά, ο προοδευτικός χώρος, δεν είχε καταφέρει να διατυπώσει μια πραγματικά διορατική πολιτική.

— Επιθυμείτε να είστε υποψήφια στις εκλογές; Σας έχει γίνει πρόταση;

— Δεν μου έχει προταθεί. Είναι μέσα μου τι σκέφτομαι και νομίζω ότι δεν θα ήθελα.

— Αισθάνεστε «γέφυρα»;

— Έξουσα πάντοτε σε ένα περιβάλλον όπου οι γέφυρες ήταν ο δεδομένος τρόπος για να μπορούμε να αντιμετωπίζουμε τα νέα ζητήματα που τίθενται. Μ' αυτήν την έννοια δεν αντιλαμβάνομαι πώς ένας άνθρωπος, εκτός κι αν είναι δογματικός και φανατικός και επομένως δεν αλλάζει, δεν θα εξελίσσεται μέσα από τις πολιτικές και κοινωνικές, τις παγκόσμιες και τις τοπικές εξελίξεις.

— Φωνές μέσα στον ΣΥΡΙΖΑ όμως, όπως το «Πράττω», ασκούν έντονη κριτική.

— Αντιδράσεις υπάρχουν πολλές διότι είναι προφανές ότι ξεβλευόμαστε όλοι όταν δημιουργείται μια καινούργια σύνθεση πραγμάτων. Ωστόσο θεωρώ ότι είναι απολύτως αναγκαία.

— Είναι δογματικές οι φωνές που αντιδρούν;

— Δεν θέλω να χαρακτηρίσω τις συγκεκριμένες. Θέλω όμως να πω ότι η ακινησία δεν μας βοηθάει να δούμε τι συμβαίνει μπροστά μας, τι πρέπει να κάνουμε, ποια είναι η πρόκληση. Η ακινησία είναι επίκληση μιας συντηρητικής στάσης.

Κακώς βλέπουμε διαρκώς τον πολιτισμό σαν κρατικοδιαίτο ανήλικο

— Πότε θα ανακοινώσετε τον Οργανισμό του Ταμείου Αρχαιολογικών Πόρων και Απαλλοτριώσεων (ΤΑ-ΠΑ); Γιατί καθυστερεί;

— Διότι είχαμε χρόνια προβλήματα και ο υφυπουργός Κώστας Στρατής έχει κάνει πραγματικά πολύ γενναία δουλειά προκειμένου να βάλει μια τάξη. Θα είναι έτοιμος μέσα στο επόμενο διάστημα.

— Υπάρχουν όμως κλειστά αναψυκτήρια, πωλητήρια σε κακή κατάσταση. Δεν έχει γίνει τίποτα σε αυτή την κατεύθυνση;

— Δεν είναι ότι δεν έχει γίνει τίποτα. Είναι έτοιμα να ανοίξουν ορισμένα και έχουν γίνει βήματα και από το Δ.Σ. ώστε να αντιμετωπίσουμε ζητήματα που απαιτούν διαγωνισμούς, διαδικασίες. Δεν είναι απλό.

— Όλοι οι υπουργοί Πολιτισμού του ΣΥΡΙΖΑ έχετε επισκεφθεί το Ακροπόλ, αλλά κανείς δεν έχει καταφέ-

Η περιφέρεια έχει υποτιμηθεί, έχει απαξιωθεί — και συνταγματικά της οφείλουμε.

ρει να το λειτουργήσει. Θα το κάνετε εσείς;

— Εγώ θα είμαι εκείνη που θα περάσει το νομοσχέδιο που ιδρύει το νομικό πρόσωπο για τη λειτουργία του. Προσπαθούμε να είναι όσο γίνεται πιο σύγχρονο και ευέλικτο, λαμβάνοντας υπόψη το μέγεθος, την αξία του κτιρίου και το σημείο στο οποίο βρίσκεται, και προκειμένου να δώσουμε χώρο σε ανεξάρτητες παραγωγές, νέους καλλιτέχνες και δημιουργούς. Στο Ακροπόλ, πάντως, θα διοργανωθούν το επόμενο διάστημα το Athens Digital Festival και η Art Athina.

— Προτού ακόμη συζητηθεί το θέμα του Πειραιά και του ΟΛΠ στο ΚΑΣ, υπήρξαν αντιδράσεις. Θα το προχωρήσετε;

— Ο δήμαρχος Πειραιά ήρθε στο υπουργείο, συζητήσαμε και οι αντιδράσεις κόπασαν. Θα προχωρήσει το θέμα, είναι υποχρέωση εκ του νόμου, δεν βρίσκεται στη διακριτική ευχέρεια του υπουργού. Βάλαμε κάτω τον χάρτη, συζητήσαμε σχετικά με το τι σημαίνει αυτό το αρχαίο λιμάνι για την πόλη και τη χώρα, αλλά και για τα όρια που ενδεχομένως θα έχει. Είχε τις αντιρρήσεις του για κάποιες περιοχές, αλλά αποσαφηνίστηκαν αρκετά πράγματα. Είμαστε υποχρεωμένοι να κάνουμε οριοθέτηση στον Πειραιά, κάτι που δεν έχει γίνει ποτέ.

— Τι προβλέπει ο Οργανισμός του Βιβλίου που ετοιμάζετε;

— Έναν οργανισμό πιο ανοικτό και με μεγαλύτερη εμπέλεια, που θα συνδέεται με το Συμβούλιο Πολιτισμού, το

οποίο θα ιδρυθεί στο υπουργείο πλάι στον ειδικό γραμματέα που περιμένουμε να διοριστεί. Θα συνδέεται επίσης με το Περιφερειακό Συμβούλιο. Ο οργανισμός θα στηρίζει ιδιαίτερα τους επαγγελματίες που έχουν προβλήματα, είτε αυτά αφορούν τη φορολογία ή τις τιμές του βιβλίου. Επίσης στο σημαντικό θέμα της μετάφρασης, είχαμε για χρόνια επιτροπές που επέλεγαν βιβλία και ξένους εκδότες που χρησιμοποιούσαν για να τα εκδώσουν. Είδαμε τώρα ότι χρειάζονται πλατφόρμες ανοικτές στις επιλογές των Ελλήνων εκδοτών, οπότε εκείνοι θα έχουν το βάρος της απόφασης να προτείνουν βιβλία που πιστεύουν ότι είναι κατάλληλα να μεταφραστούν.

— Το Περιφερειακό Συμβούλιο τι αρμοδιότητες θα έχει;

— Ιδρύουμε διευθύνσεις περιφερειακής πολιτικής του υπουργείου σε όλες τις περιφέρειες με προσωπικό που θα έχει αίσθηση του πολιτιστικού

οργική βιομηχανία είναι ένας κλάδος πολύ δυναμικός, δεν μπορούμε να τον βλέπουμε διαρκώς σαν ένα κρατικοδιαίτο ανήλικο. Και έχουν δοθεί πολλά χρήματα στον πολιτισμό. Οπότε πρέπει να θέσουμε το ερώτημα: θα μπορούσαν να έχουν επενδυθεί καλύτερα;

— Με τι θέλετε να συνδεθεί η θητεία σας στο υπουργείο;

— Με την περιφερειακή πολιτική για τον πολιτισμό. Θεωρώ ότι μακροπρόθεσμα θα δώσει ανάσα στον πολιτισμό. Η περιφέρεια έχει υποτιμηθεί, έχει απαξιωθεί. Και συνταγματικά της οφείλουμε.

Διαβάστε στο www.kathimerini.gr τις απαντήσεις της κ. Μυρσίνης Ζορμπά στις ερωτήσεις μας για την Εθνική Λυρική Σκηνή, τη λίστα ακινήτων του υπερταμείου, το Αρχαιολογικό Κτηματολόγιο και τη σχέση των ιδιωτών με τον πολιτισμό.

Ταλάντο σε δωμάτιο με πολλά βλέμματα

Γιατί είναι δύσκολο ακόμη και σήμερα για μια γυναίκα, ιδίως στην Ελλάδα, να είναι συγγραφέας, καλλιτέχνης, πρωτοπόρος

Της **ΜΑΡΙΑΛΕΝΑΣ ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΥ**

ΒΙΡΤΖΙΝΙΑ ΓΟΥΛΦ

εισαγωγή-μτφρ. Βάσια Τζανακάρη,
εκδ. Μεταίχμιο, σελ. 257

Όσες φορές και αν διαβάσει κάποιος ένα κλασικό κείμενο στη ζωή του, φωτίζεται πάντα από διαφορετική γωνία, ανάλογα με την εσωτερική του εξέλιξη. Έχουν περάσει πάνω από είκοσι χρόνια όταν πρωτοδιάβασα το κείμενο της Βιρτζίνια Γουλφ, με τίτλο «Ενα δικό σου δωμάτιο». Το δοκίμιο περιλαμβάνει τις ομιλίες της συγγραφέως, που διαβάστηκαν στην Arts Society στο κολέγιο Νιούαμ και στην ODTAA του Γκίρτον τον Οκτώβριο του 1928. Το θέμα των ομιλών ήταν οι γυναίκες και η λογοτεχνία.

Πριν υπό λίγες μέρες, επανακυκλοφόρησε σε νέα μετάφραση και εισαγωγή από τις εκδόσεις Μεταίχμιο. Η συγγραφέας και μεταφράστρια Βάσια Τζανακάρι ανέλαβε να δώσει μια νέα μετάφραση αυτού του τόσο σημαντικού κειμένου και να συνθέσει μια εισαγωγή που μας μεταφέρει τις σκέψεις της πάνω στο υλικό όσο και τις σκέψεις της πάνω στον τίτλο.

Επέλεξε να μιλήσει για το δωμάτιο της Βιρτζίνια Γουλφ, αλλάζοντας την κτητική αντωνυμία, και να μιλήσει για όλα αυτά τα πραγματικά και ψυχικά δωμάτια που χρειάζονται οι συγγραφείς, εν προκειμένω οι γυναίκες, για να γράψουν.

Προϋποθέσεις

Η Τζανακάρη έχοντας ιδία εμπειρία της γραφής, αναδεικνύει τη σημασία και τη διαχρονικότητα που έχει ακόμη και σήμερα η οικονομική ανεξαρτησία και το μοίρασμα των οικο-

Το κείμενο της Βιρτζίνια Γουλφ, γραμμένο στις αρχές του προηγούμενου αιώνα, φαντάζει παρωχημένο αλλά είναι πάντα επίκαιρο.

γενειακών ευθυνών για μια γυναίκα,
ιδίως αν αυτή είναι συγγραφέας.

Θα έλεγε κανείς, εκ πρώτης ανά-
γνωσης, ότι το κείμενο της Βιβλίου
Γουλιφ, γραμμένο στις αρχές του προ-
ηγούμενου αιώνα, είναι παρωχημένο.
Ετσι και αλλιώς μελετά γυναίκες ποι-
ήτριες ή συγγραφείς ακόμη πιο πώ-
στοιχ χρόνο—αυτές τις ελάχιστες που
υπήρχαν—τον 15ο, 16ο και 17ο αιώ-
να, για να στηρίξει το επικοινωνιακό της,
στο γιατί δεν μπορούσαν οι γυναίκες
να γράψουν τη δική τους ιστορία,
γιατί δεν έχουν τη δική τους φωνή.

Είναι γνωστή η ιστορία της ανισότητας των φύλων. Οι γυναίκες τους προηγούμενους αιώνες δεν είχαν δικά τους έσοδα, δεν είχαν ανεξαρτησία, ήταν καταπιεσμένες, ετεροβαρείς, χωρίς μόρφωση.

Στις καλύτερες των περιπτώσεων, αν μια γυναίκα είχε γεννηθεί με αυτό το ταλέντο, θα κατέληγε τρελή, άποικισμη, θλιμμένη ή θα είχε αυτοκτονήσει. Το βάρος αυτής της δυσκολίας, του να μην εξωτερικεύσει κάτι, θα ήταν δυσβάστακτο. Άλλωστε, οι γυναίκες δεν είχαν πείσει ότι μπορούσαν να έχουν ακραφιστή. Ότι θα είχαν κάτι άλλο λόγου να πουν, πέρα από τα οικογενειακά καθήκοντα και τη φροντίδα των μωρών και των ηλικιωμένων. Η οργή και το παράπονο σίγουρα θα έδεκαν εμπόδια στην εκ-

A woman with dark hair, wearing a patterned dress and red high-heeled shoes, sits in a red armchair. She is holding a cigarette to her lips. The room is sunlit, with a large window in the background showing greenery. A round wooden table holds a vase of flowers and other items. A floor lamp stands next to the table.

Η ηθοποιός Νικόλ Κίντμαν υποδύεται -για την ερμηνεία της πήρε Όσκαρ Α΄ γυναικείου ρόλου- τη συγγραφέα Βιρτζίνια Γουλφ στην ταινία «Οι ώρες».

φραση της όποιας αυθεντικής φωνής.

Οι γυναίκες σήμερα φαινομενικά δεν αντιμετωπίζουν αυτά τα προβλήματα. Κάποιες έχουν κατακτήσει τη θέση τους στον χώρο της συγγραφής, της τέχνης, των επιχειρήσεων, της πολιτικής. Οι γυναίκες έχουν ανεξαρτησία και φωνή.

Γιατί όμως είναι ακόμη επίκαιρο ένα τέτοιο δοκίμιο, πέρα από την προφητική και τολμηρή γραφή της Γουλφ; Διότι οι αλλαγές συμβαίνουν

σε κοινωνικό επίπεδο, δεν έχουν όμως ακόμη ολοκληρωθεί σε ψυχικό. Το δωμάτιο είναι ένας τύπος πραγματικός όσο και ψυχικός. Στα γυναικεία δωμάτια κατοικούν πολλοί, ζητούν ικανοποίηση διαφόρες φωνές, ενεργητικές και παθητικές. Δεν είναι ήσυχα δωμάτια, ανεμπόδιστα.

Η νέα δίνη

Βρισκόμαστε σήμερα ξανά σε μια
δίνη. Η κοινωνική συζήτηση που έχει



Το εξώφυλλο του βιβλίου της Βιρτζίνια Γουλφ, που κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Μεταίχμιο.

Ξεκινάει αφορά στα φύλα. Τα δύο φύλα έγιναν τρία, τέσσερα κ.λπ. Ενώ ακόμα η γυναίκα αναζητά την ψυχο-σεξουαλική ταυτοποίησή της, το βλέμμα στρέφεται και μαζί εμπλοκίζεται από άλλα μεγάλα ζητήματα που αφορούν στο έμφυλο των όντων.

Είναι ακόμη δύσκολο σήμερα για μια γυναίκα στην Ελλάδα του 2019 να είναι συγγραφέας, καλλιτέχνης, να είναι πρωτοπόρος. Όχι γιατί δεν έχει χρήματα, αλλά γιατί έχει μεγάλα λώσει με επιρροές που θέλουν πολλά κόστη για να γκρεμιστούν.

Η Γουλφ δεν αναφέρεται γενικά σε όλους όσοι επιθυμούν απλώς να γράψουν, τα παραδείγματά της αφορούν σε σημαντικές φωνές. Αναφέρεται στα πώς θα ζούσε η αδερφή του Σαίξπηρ, αν δηλαδή μια γυναίκα είχε ένα αντίστοιχο ταλέντο.

Σήμερα νομίζουμε ότι οι γυναίκες είναι ανεμπόδιστες να γράψουν. Οι

κοινωνίες το ευνοούν. Παρ' όλα αυτά, θα τολμούσα να πω ότι είναι δύσκολο ακόμη και σήμερα για μια γυναίκα να ξεπεράσει όλα τα εσωτερικά βλήματα και να ζήσει τη ζωή που απαιτεί το ταλέντο της.

Ακόμη και σήμερα, οι γυναίκες παλεύουν με το εσωτερικό βέγμα των ανδρών και των γυναικών για το τι είναι αποδεκτό και μη για μια γυναίκα. Ιδίως στην Ελλάδα, που παραμένουμε μια βαθιά συντηρητική και υποκριτική χώρα, και που ο θεσμός της οικογένειας σαρώνει την ατομικότητα, κάποιες γυναίκες παλεύουν ακόμη με τους δαιμονές τους.

Αν ο Σαίξπηρ...

Όσο πιο μεγάλο το ταλέντο, τόσο πιο δυνατοί οι δαίμονες. Αν ο Σαίξπηρ ήταν γυναίκα και γεννιόταν στην Ελλάδα του σήμερα, θα είχε πολλά εμπόδια και ζητήματα να αντιμετωπίσει.

Ποιος θα την τροφοδοτούσε, ποιος θα της επέτρεπε να κάνει αυτό που ξέρε καλύτερα, ποιος δεν θα τολμούσε να τη συγκρίνει ή να την εξοιωώσει, ποιος θα έκανε στην άκρη για να τη φροντίσει, να την πιστέψει. Πώς θα στέκονταν οι γονείς απέναντί σε μια τέτοια κόρη; Ή οι σύντροφοι και σύζυγοι; Και φυσικά, αν υπήρχαν παιδιά, πάλι εκείνη δεν θα έπρεπε να τα φροντίζει;

As μη μιλήσουμε φυσικά για την πραγματική σχέση της χώρας με τη διανόηση και την ελευθερία σκέψης. Τη σχέση της χώρας με το διαφορετικό, με το ακατάτακτο, με το αληθινά φωτεινό, πέρα από συμφέροντα και μικρόνοες πρακτικές.

Εκεί, υπεράνω φύλων, η Βιρτζίνια Γουλφ θα έγραφε για εμάς πολλά πονεμένα δοκίμια.



KANALI 6
106.00 | 98.6 | 107.00 | 106.9

**Από τη Λεμεσό
για όλη την Κύπρο...**

**Απο την Κύπρο
για όλο τον κόσμο...**

 www.kanali6.com.cy

 www.facebook.com/kanali6

 twitter.com/kanali_6

106.00 | 98.6 | 107.00 | 106.9

A promotional poster for KCineplex. The background is a vibrant red, suggesting a red carpet. Scattered across the carpet are numerous pieces of popcorn, some of which are coated in blue powder. In the lower-left corner, a portion of a black clapperboard is visible. Centered on the poster is the text "BOOK YOUR TICKETS" in a bold, dark red font. Below this, the word "ONLINE" is written in a large, white, sans-serif font, followed by a white "@". Underneath that, the website address "WWW.KCINEPLEX.COM" is displayed in a smaller, white, sans-serif font. At the bottom center, there is a white rectangular box containing the KCineplex logo, which consists of a stylized yellow "K" followed by the word "CINEPLEX" in a dark blue, sans-serif font, with a small yellow star above the "i".

BOOK YOUR TICKETS

ONLINE @

WWW.KCINEPLEX.COM

K CINEPLEX

Κατακτώντας το δικό του «Εβερεστ»

Το βραβευμένο με Οσκαρ ντοκιμαντέρ
για τον αναρριχητή Αλεξ Χόνολντ

Του **ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΧΑΡΜΠΗ**

Το φιλμ που κατέκτησε το φετινό Οσκαρ στην κατηγορία του ντοκιμαντέρ έρχεται αυτή την εβδομάδα και στις ελληνικές αίθουσες – αποκλειστικά στον Δανό για την Αθήνα. Παρότι η ταινία έχει κυκλοφορήσει ήδη τηλεοπτικά, μέσω του καναλιού του National Geographic, αξίζει κανείς να την απολαύσει στη μεγάλη οθόνη λόγω των εκπληκτικών άγριων τοπίων αλλά και της τολμηρής κινηματογράφησης, που φέρνει εντυπωσιακά αποτελέσματα.

Θέμα και ταυτόχρονα κεντρικό πρόσωπο της ταινίας είναι ο Αμερικανός αναρριχητής, Αλεξ Χόνολντ, και η σχεδόν υπεράνθρωπη προσπάθειά του να ανέβει τον μεγαλύτερο κάθετο βράχο του

κόσμου. Το ύψους 960 μέτρων Ελ Καπιτάν, στο Εθνικό Πάρκο Γιόσέμιτι, θεωρείται το «Άγιο Δισκοπότηρο» των αναρριχητών και ιδιαίτερα όσων, όπως ο Χόνολντ, επιχειρούν δίχως την ασφάλεια σχοινιών ή οποιουδήποτε άλλου εξοπλισμού.

Με τη ζωή του να κρέμεται σε (λιγότερο από) μια κλωστή, ο πρωταγωνιστής ξεκινά την προετοιμασία για να φέρει εις πέρας τον άλλο του, σε μια διαδικασία που συχνά έχει περισσότερο ενδιαφέρον από την ίδια την ανάβαση.

Η ψυχοσύνθεση του αθλητή

Και μόνον η προσωπικότητα ενός ανθρώπου όπως ο Αλεξ Χόνολντ αποτελεί συναρπαστικό αντικείμενο παρατήρησης. Το ντοκιμαντέρ προσπαθεί –και σε μεγάλο βαθμό καταφέρνει– να προσεγγίσει την ψυχοσύνθεση ενός αθλητή, ο οποίος είναι διαθεμιμένος να ρισκάρει κυριολεκτικά τα πάντα σε ένα γλίστρημα ή μια ατυχία της στιγμής. Ταυτόχρονα, τοποθετεί τον θεατή σε μια παράλληλη πραγματικότητα με τον (αληθινό) ήρωα: οι παλάμες σου ιδρώνουν καθώς τον παρακολουθείς να σκαρφαλώνει και ασυναισθητα σκέφτεσαι πώς είναι δυνατόν να μη συμβαίνει το ίδιο και σε εκείνον. Θυμάσαι ότι εδώ δεν βλέπεις ταινία μυθολογίας, μια μοιραία πτώση θα διακόψει το γύρισμα για πάντα.

Όπως είπαμε, η πνευματική διαδικασία που συνοδεύει το free



NATIONAL GEOGRAPHIC / JIMMY CHIN

Στο φιλμ παρακολουθούμε την προετοιμασία του Αμερικανού αναρριχητή Αλεξ Χόνολντ ώστε να ανεβεί χωρίς την ασφάλεια σχοινιών τον ύψους 960 μέτρων Ελ Καπιτάν, τον μεγαλύτερο κάθετο βράχο του κόσμου, στο Εθνικό Πάρκο Γιόσέμιτι.

solo (έτσι ονομάζεται η αναρρίκηση δίχως σχοινί) είναι και η πιο ενδιαφέρουσα. Επί της ουσίας, παρακολουθούμε κάποιον που, με τον τρόπο του, αμφισβητεί μια βασική ροπή της ανθρώπινης φύσης – την πάση θυσία διατήρηση της ζωής. Πόσο μάλλον όταν ολόκληρη η ταινία είναι σπαρμένη με ιστορίες άλλων αναρριχητών που έφυγαν πρόωρα. Οι φιλοσοφικές προεκτάσεις είναι προφανείς, όπως και τα σχετικά διλήμματα της παραγωγής της ταινίας. Είναι πραγματικά συγκλονιστικό να βλέπεις σκηνοθέτες, τεχνικούς και συνεργείο να ακολουθούν τον Χόνολντ με ύφος σαν να πηγαίνουν στην... κηδεία του.

Πέρα από όλα τα υπόλοιπα, βέβαια, το «Free Solo» είναι και μια ταινία-αποθέωση του φυσικού τοπίου. Με κλίμακα τον μικροσκοπικό άνθρωπο που παλεύει να το κατακτήσει, η κινηματογράφηση των δύο σκηνοθετών αποκαλύπτει την αγριότητα και ταυτόχρονα τη γοητεία που ασκούν τέτοια μέρη.

ΤΟ ΒΑΡΟΜΕΤΡΟ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ



Στο «Σε πόλεμο» ο Στεφάν Μπριζέ, που είχε κάνει αίσθηση με τον «Νόμο της αγοράς», επανέρχεται με άλλο ένα κοινωνικοπολιτικά μαχτικό φιλμ. Στην επαρχιακή Γαλλία, μια μεγάλη εταιρεία αποφασίζει να κλείσει ένα από τα εργοστάσιά της, παρά την κερδοφορία του, αφήνοντας 1.100 υπαλλήλους στον δρόμο. Εκείνοι, αποφασισμένοι να μην τα παρατήσουν, ξεκινούν αγώνα, προκειμένου να σώσουν τις δουλειές τους. Ο Βενσάν Λιντόν παραδίδει μια συγκλονιστική ερμηνεία, βραβευμένη στις Κάννες, υποδυόμενος τον επικεφαλής των εργαζομένων. Με ντοκιμαντερίστικο στυλ ο Μπριζέ καταφέρει να πει μερικές αλήθειες που αγγίζουν και τη δική μας πραγματικότητα.



NATIONAL GEOGRAPHIC / JIMMY CHIN



Στο «Vox lux» η Νάταλι Πόρτμαν ενσαρκώνει μια ποπ star με πολυτάραχη ζωή, σε μια ενδιάφευκα αλλά μάλλον μπερδεμένη σκηνοθετική προσπάθεια του ηθοποιού Μπρέντιν Κορμπέ. Έχοντας ζήσει μια τρομερά τραυματική εμπειρία ως έφηβη, η Σελέστ διοχετεύει τον πόνο της στην καλλιτεχνική δημιουργία και πετυχαίνει να φτάσει ως την κορυφή.



Στον «Διερμνέα» παρακολουθούμε μια ταινία δρόμου, εμπνευσμένη από τα τραγικά γεγονότα του Β' Παγκοσμίου Πολέμου. Ο Αλι, ένας ηλικιωμένος επιζών του Ολοκαυτώματος, ταξιδεύει στη Βιέννη αποφασισμένος να εντοπίσει και να σκοτώσει τον πρώην αξιωματικό των ναζί που θεωρεί υπεύθυνο για τον θάνατο των γονιών του. Αντί για εκείνον, θα βρει τον γιο του, τον Γκέοργκ, με τους δύο άνδρες να ξεκινούν μαζί ένα ταξίδι προς τη Σλοβακία, αναζητώντας τις ρίζες ενός κοινού τραύματος. Χρησιμοποιώντας το δράμα αλλά και την κωμωδία, ο σκηνοθέτης Μάρτιν Σούλικ πετυχαίνει να δημιουργήσει ένα βαθιά ανθρώπινο φιλμ πάνω στις πληγές της Ευρώπης.

PIK1 ΘΗΛ.: 22862000



22.15 Selma
07.30 Θεία λειτουργία
10.10 Καμώματα τζι αρώματα Κυπριακή σειρά.
11.10 Road Trip - (Ε)
Μουσική εκπομπή.
11.35 Χωρίς αποσκευές - (Ε)
Ταξιδιωτική εκπομπή.
12.10 Χάλκινα χρόνια - (Ε)
Κυπριακή σειρά.
13.30 Αμύνεσθαι Περί Πάτρης Με τον Π. Κωνσταντίνου.
14.00 **ΕΙΔΗΞΕΙΣ**
14.15 ArtCafe, II - (Ε)
Εκπομπή πολιτισμού.
15.15 EU4U - (Ε)
Κοινωνική εκπομπή.
16.15 Τετ - Α - Τετ - (Ε)
Talk show
17.30 Σπίτι στη φύση - (Ε)
Κοινωνική εκπομπή.
18.00 **ΕΙΔΗΞΕΙΣ (νοηματική)**
18.20 Η προίκα - (Ε)
Κυπριώτικο σκετς.
18.50 Χωρίς αποσκευές Ταξιδιωτική εκπομπή.
Πεταλούδα
Δραματική σειρά, με τους Σώτο Φιλιππίδη, Πάμπο Χαραλάμπους.
20.00 **ΕΙΔΗΞΕΙΣ**
21.05 Τετ - Α - Τετ
Talk show, με τον Τάσο Τρύφωνος.
Σέλμα - (Selma).
Βιογραφική, δραματική ταινία, με τους Ντέιβιντ Ουιέλλου, Τζο Γουίλκινσον, κ.ά.
23.00 **ΕΙΔΗΞΕΙΣ**
23.05 Συνέχεια της ταινίας
00.15 Χωρίς αποσκευές - (Ε)
00.45 EU4U - (Ε)
01.45 **ΕΙΔΗΞΕΙΣ - (Ε)**
03.00 Τετ - Α - Τετ - (Ε)

PIK2 ΘΗΛ.: 22862000



21.05 Graham Norton Show
07.30 Παιδική ζώνη
α. Ο ταχυδρόμος Πατ β. Ντετέκτιβ Νόντι γ. Μπίλι Μπαμ Μπαμ δ. Οι αγκαλιές ε. Πιμ και Πίμπα στ. Ο πεινασμένος χένρι ζ. Μπομπ και ο μάστορας θ. Οι Σούπερ Γουίνγκς η. Παπούτσια της Φράνι ι. Η Μάρθα μιλά κ. Σούπερ Γουάι
11.00 Στη χώρα του Γιατί - (Ε)
11.30 Παιδική ζώνη
α. Παιχνιδιούπολη β. Μπίλι Μπαμ Μπαμ
12.50 Παιδική ζώνη
15.30 Στη χώρα του Γιατί - (Ε)
16.00 Το μικρό σπίτι στο λιβάδι Οικογενειακή σειρά.
16.50 Το πλοίο της αγάπης - (Ε)
Οικογενειακή σειρά.
17.50 Zoom Art
18.00 Road Trip - (Ε)
Μουσική εκπομπή, με την Ελένη Ξένου.
18.30 Art of Space - (Ε)
Σειρά ντοκιμαντέρ.
19.00 Euromaxx on Vacation Σειρά ντοκιμαντέρ.
19.30 **ΕΙΔΗΞΕΙΣ (Αγγλική)**
19.40 **ΕΙΔΗΞΕΙΣ (Τουρκική)**
20.00 Whose World Is It? - (Ε)
Σειρά ντοκιμαντέρ.
20.30 The Great Outdoors - (Ε)
Σειρά ντοκιμαντέρ.
21.15 Euro 2020 - Pre Game «Κύπρος - Βέλγιο».
21.45 Euro 2020 - Αγώνας «Κύπρος - Βέλγιο».
23.45 Euro 2020 - Post Game και στιγμιότυπα.
00.15 **ΕΙΔΗΞΕΙΣ - (Ε)**
00.30 ΓΙΟΥΡΝΙΟΥΣ

OMEGA ΘΗΛ.: 22477777



21.45 Το νβόι
05.30 Τώρα ό,τι συμβαίνει Ενημερωτική εκπομπή, με τη Φαίη Μαυραγάνη.
08.45 Star System
Εκπομπή αστρολογίας
09.45 Έλα, χαμογέλα
Ψυχαγωγικό μαγκαζίνο, με τη Σίσσυ Χρηστίδου.
12.45 Τρόχος της τύχης - (Ε)
Τηλεπαιχνίδι, με τον Πέτρο Πολυχρονίδη.
13.50 Έλα να δεις Best of - (Ε)
Ψυχαγωγική εκπομπή.
14.30 Όλα λάθος
Ψυχαγωγική εκπομπή με τον Πέτρο Κωστόπουλο.
17.30 Χαρούμενος ταξιδιώτης
Ψυχαγωγική εκπομπή με τον Αλ. Ταραμοντά.
18.00 **OMEGA NEWS**
18.10 Χαρούμενος ταξιδιώτης (Συνέχεια)
18.30 Master Chef-Masterclass Διαγωνισμός μαγειρικής, με τους Σωτήρη Κοντιζά, Λεωνίδα Κουσόπουλο.
20.10 **OMEGA NEWS**
Κίτρινα γιλέκα
Σατιρική εκπομπή.
21.45 Το νβόι
Δραματική σειρά, με τους Κατερίνα Λέχου, Τάσο Νούσια, κ.ά.
22.30 Αλ Τσαντίρ Νιούζ - (Ε)
Σατιρική εκπομπή.
00.30 Αλ Σικτίρ - (Ε)
Ψυχαγωγική εκπομπή.
01.30 Celebrity travel - (Ε)
Ταξιδιωτική εκπομπή.
02.00 Ελεύθερη σχέση - (Ε)
Κωμική σειρά
03.00 DanSing Junior - (Ε)
Talent show.

ANT1 ΘΗΛ.: 22200200



21.20 Your Face Sounds Familiar
06.10 Πρωινή ενημέρωση
Ενημερωτική εκπομπή.
06.40 Έγκολα και σπιτικά - (Ε)
Εκπομπή μαγειρικής.
07.30 Δείξε μου τον φίλο σου
Κωμική σειρά.
08.20 Mamma mia - (Ε)
Κωμική σειρά.
09.15 13ος Διεθνής
Μαραθώνιος Λεμεσού
10.45 Πόσο γλυκά
με σκοτώνεις - (Ε)
Κωμική σειρά.
12.00 Συνεντεύξεις
από το πρωινό
12.20 Υγεία πάνω απ' όλα
Εκπομπή για την υγεία.
13.10 Τύχη βουνό - (Ε)
Κωμική σειρά.
14.00 Daddy cool - (Ε)
Κωμική σειρά.
15.40 Κωνσταντίνου
και Ελένης - (Ε)
Κωμική σειρά.
16.30 Την πάτησα - (Ε)
Κωμική σειρά.
17.30 Εσύ στον κόσμο σου - (Ε)
Κωμική σειρά.
17.55 Success story
«Εμείς στην Ευρώπη».
18.00 **Τα νέα του ANT1 σε 10'**
18.10 Εσύ στον κόσμο σου - (Ε)
Κωμική σειρά.
19.30 La Pasta Pomiliori, 2 - (Ε)
Κωμική σειρά.
20.20 **Τα νέα του ANT1**
21.20 Your Face Sounds Familiar
Ψυχαγωγικό show, με τη Μαρία Μπεκατώρου.
00.10 **Τίτλοι ειδήσεων**
00.20 Suits
Δραματική σειρά.
01.10 Δούρειος ίππος - (Ε)
02.00 Μοβ - Ροζ - (Ε)

ΣΙΓΜΑ ΘΗΛ.: 22580100



21.00 Survivor
05.20 Οι Αδιάφοροι - (Ε)
Κωμική σειρά.
06.30 Εύκολα και σπιτικά - (Ε)
Εκπομπή μαγειρικής.
07.00 Οι Τάκκοι - (Ε)
Κωμική σειρά.
08.00 Θέκλα... μιλάμε ανοικτά
Κοινωνική εκπομπή.
09.40 Παντρεμένοι κι οι δυο
Κωμική σειρά.
10.50 Περί ορέξεως - (Ε)
Ψυχαγωγική εκπομπή.
11.30 Εύκολα και σπιτικά
Εκπομπή μαγειρικής με την Αθηνά Λοϊζίδου.
12.00 Βουράτε γεπόντοι - (Ε)
Κωμική σειρά.
13.00 Παραδοσιακή βραδιά
Ψυχαγωγική εκπομπή με την Άντρη Καραντινή.
14.40 Άλλην μας εδείξαν - (Ε)
Σατιρική εκπομπή.
15.50 Power of Love Gala - (Ε)
Ψυχαγωγική εκπομπή.
18.00 **Γεγονότα σε συντομία**
18.10 Power of Love Gala - (Ε)
(Συνέχεια)
19.00 Περί ορέξεως
Ψυχαγωγική εκπομπή με τον Ανδ. Δημητρόπουλο και τη Γιώτα Δαμιανού.
19.40 Άλλην μας εδείξαν
Σατιρική εκπομπή.
20.15 **Τομές στα γεγονότα**
21.15 Survivor
Τηλεπαιχνίδι επιβίωσης.
01.00 **Γεγονότα σε τίτλους**
01.10 Άλλην μας εδείξαν - (Ε)
Σατιρική εκπομπή.
01.50 Scandal
Δραματική σειρά.
03.00 Όρκος σιωπής - (Ε)
Ελληνική σειρά.
04.20 Ζωή ποδόλατο - (Ε)

ALPHA ΘΗΛ.: 22212400



21.15 Παράδοση κατ' οίκον
06.00 60' Ελλάδα - (Ε)
Με τον Νίκο Μάνεση.
07.30 24 ώρες - (Ε)
Σειρά ντοκιμαντέρ με τον Κων/νο Κωνσταντίνου.
08.30 Έλα στη θέση μου - (Ε)
Κωμική σειρά.
10.00 Σαββατοκύριακο
με τον Μάνεση
Ενημερωτική εκπομπή.
13.00 Το σόι σου - (Ε)
Κωμική σειρά.
13.35 Πάμε πακέτο - (Ε)
Ψυχαγωγική εκπομπή.
15.15 Η φριφίλα - (Ε)
Κυπριακή κωμική σειρά.
16.30 Μην αρχίζεις τη μουρμούρα - (Ε)
Κωμική σειρά.
17.50 **ΕΙΔΗΞΕΙΣ (νοηματική)**
18.00 Έλα στη θέση μου
Κωμική σειρά.
19.30 Το σόι σου - (Ε)
Κωμική σειρά.
20.15 **ALPHA NEWS**
21.15 Παράδοση κατ' οίκον
Ψυχαγωγική εκπομπή με τη Βασιλική Χατζησαδάμου.
22.00 Κάρμα
Κοινωνική δραματοποιημένη σειρά.
23.15 Λούις Night Show - (Ε)
Ψυχαγωγική εκπομπή, με τον Λούι Πατσάλιδη.
01.30 Μετά τα μεσάνυχτα
Εκπομπή, με την Ελεονώρα Μελέτη.
03.00 Τατουάζ - (Ε)
Κοινωνική σειρά.
03.45 Μπλε - (Ε)
Δραματική σειρά.
04.30 Σαββατοκύριακο
με τον Μάνεση - (Ε)
Ενημερωτική εκπομπή.

CAPITAL ΘΗΛ.: 25577577



07.20 Τηλεαγορά
08.45 Bigfoot
10.35 Ξένη ταινία
12.30 7 μέρες ψέματα
Ελληνική κωμωδία.
14.00 Τηλεαγορά
15.20 Κορόδο γαμπρέ
Ελληνική κωμωδία.
17.00 Τηλεαγορά
19.00 Ξένη ταινία
21.00 Ξένη ταινία
23.00 Ξένη ταινία
01.00 Wisegal
TV PLUS ΘΗΛ.: 22259000
06.00 Παιδική ζώνη
07.35 Άστρα είναι θα περάσουν
08.35 Τηλεαγορά
10.00 Πρωινό Weekend
13.15 Αποκαλυπτικά
16.20 Τηλεαγορά
20.10 **ΕΙΔΗΞΕΙΣ**
20.30 Τηλεαγορά
21.30 Dolce Vita, III
Ψυχαγωγική εκπομπή.
22.30 Το ταξίδι της ζωής
Με την Αντζή Λουπέσκου.
23.35 Friends With Benefits
Αισθηματική κωμωδία.
01.25 Ξένη σειρά
02.20 Video Clips
SMILE TV ΘΗΛ.: 25715126
12.00 **Oggy & The Cockroaches**
12.30 **Sabrina**
13.00 **Angels Friends**
13.30 **Heidi**
14.00 **Glimmies**
14.30 **Zig And Sharko**
15.00 **Nonty**
15.30 **Maya The Bee**
16.00 **Heidi**
16.30 **Horseland**
17.00 **Rabbids, II**
17.30 **Puppy In My Pocket**
18.00 **Oggy & The Cockroaches**
18.30 **The Owl**
19.00 **Popples**
19.30 **Glitter Force**
20.00 **Digimon Fusion**

MOVIES BEST



21.00 An Ordinary Man
07.45 The Road Within
09.30 I Am Steve McQueen
11.10 Gun Shy
12.50 Shot Caller
15.00 Knightfall, I
17.45 Mom And Dad
19.25 The Lost Wife
Of Robert Durst
21.00 An Ordinary Man
22.45 Betty And Coretta
00.20 Red Dog: True Blue
02.00 Geronimo
03.45 Breakdown
05.45 Hell Or High Water
GREEK CINEMA

22.00 Μια Ελληνίδα στο χαρέμι
06.00 Ο μάγκας με το τρίκυκλο
07.45 Τώρα που φεύγω απ' τη ζωή
09.15 Το στροβόζυλο
10.55 Στουρνάρα 288
12.25 Η ωραία των Αθηνών
13.55 Φουσκοθαλασσιές
15.30 Μακρυκυσταίοι και Κοντογύργηδες
16.55 Ένα σστείο κορίτσι
18.40 Η προσφυγοπούλα
20.35 Η κυρά μας, η μαμμή
22.00 Μια Ελληνίδα στο χαρέμι
23.55 Ο κόσμος τρελάθηκε

Ο «άνθρωπος που γελά» είμαστε εμείς

Ο συνθέτης και σκηνοθέτης Θοδωρής Αμπαζής μιλάει για τον Ουγκώ, την κρίση της Ευρώπης και την επέλαση της μαυρίλας

Συνέντευξη στη **ΓΙΩΤΑ ΣΥΚΚΑ**

Από την πρώτη στιγμή, ο συνθέτης και σκηνοθέτης Θοδωρής Αμπαζής δίνει το στίγμα της νέας παράστασής του: «Η ταινία του Ζαν Πιερ Αμερί με τον Ζεράρ Ντεπαρντιέ ήταν σαν ένα ρομάντζο εμπορικής γραμμής. Όμως “Ο άνθρωπος που γελά” του Βίκτωρος Ουγκώ είναι ένα βαθιά πολιτικό έργο». Ετσι αρχίζει τη συζήτησή μας ο αναπληρωτής καλλιτεχνικός διευθυντής του Εθνικού Θεάτρου για την παράστασή του στο «Ρεξ». «Ακόμη και ο τίτλος του μυθιστορήματος αυτού σε κεντρίζει. Στην πλοκή βλέπεις ότι ο άνθρωπος που γελά δεν γελά ποτέ. Τον χάραξαν, τον χειρούργησαν, του άνοιξαν τα κείλη και του τράβηξαν τους μυς προκειμένου να σχηματιστεί ένα μόνιμο χαμόγελο, σαν μάσκα στο πρόσωπό του. Μια βίαιη επέμβαση της εξουσίας πάνω του, με στόχο να τον εξαφανίσει». Η παράσταση του Αμπαζή είναι μια μουσικοθεατρική σύνθεση βασισμένη στο ομώνυμο μυθιστόρημα του Ουγκώ, σε διασκευή και λιμπρέτο της Έλσας Ανδριανού, μετάφραση της Ντορέτας Πέππα με 21 ηθοποιούς και πέντε μουσικούς στη σκηνή. Κι εκεί, μουσικά, χωρούν από την τζαζ και την κλασική μέχρι το μπαρόκ, την όπερα και το μιούζικαλ. Το κείμενο μπορεί να μην είναι τόσο δημοφιλές όπως οι «Αθλίοι» ή «Η Παναγία των Παρισίων», όμως έχει το δικό του ξεχωριστό ενδιαφέρον. Για πρώτη φορά έγινε ταινία το 1928 από τον Γερμανό εξπρεσιονιστή Πολ Λένι. Το 2012 μεταφέρθηκε από τον Αμερί, δύο χρόνια μετά έγινε θεματική έκθεση στο Μουσείο Ουγκώ στο Παρίσι με τίτλο «Έχει πρόσωπο η ψυχή;», ενώ μέχρι σήμερα ενέπνευσε μουσικές παραστάσεις, όπερες και μιούζικαλ από τη Γερμανία έως την Κίνα.

Ο χρόνος δημοσίευσής του

«Ο άνθρωπος που γελά», λέει ο Θοδωρής Αμπαζής, δημοσιεύθηκε δύο χρόνια πριν από την εξέγερση της παρισινής Κομμούνας. Καταπνέεται με την κοινωνική ανισότητα, τις ακρότητες της εξουσίας, την πολιτική ευθύνη του ανθρώπου για παρέμβαση. «Και εμείς σήμερα ζούμε την κρίση της Ευρώπης, σε μια εποχή σκοταδισμού, που έρχονται τα πάνω κάτω».

Ολα συμβαίνουν στο Λονδίνο του 18ου αιώνα. Ο λαός είναι εξθλιωμένος και οι πλούσιοι πλύνονται. Η παράσταση ξεκινά όταν ο νεαρός με το παραμορφωμένο πρόσωπο, ο Γκουίντλεϊν, γίνεται διάσημος εξαιτίας αυτής της ιδιαιτερότητάς του. Μέλος ενός θιάσου,



Η παράσταση του Θοδωρή Αμπαζή «Ο άνθρωπος που γελάς» είναι μια μουσικοθεατρική σύνθεση βασισμένη στο ομώνυμο μυθιστόρημα του Βίκτωρος Ουγκώ, σε διασκευή και λιμπρέτο της Έλσας Ανδριανού, μετάφραση της Ντορέτας Πέππα, με 21 ηθοποιούς και πέντε μουσικούς στη σκηνή.

ερωτεύεται μια δούκισσα η οποία αναζητεί το αλλιώτικο. Είναι άλλωστε η εποχή της τερατολαγνείας και των φρικ σόου.

Κάποια στιγμή αποκαλύπτεται ότι και αυτός έχει αριστοκρατική καταγωγή. Δέκεται να πάει στη Βουλή των Λόρδων πιστεύοντας ότι θα μπορέσει να κάνει κάτι καλύτερο για τον λαό, γιατί έζησε στην πείνα και την ανέχεια. Όμως, όλοι τον βλέπουν χωρίς να τον ακούν. Εν τέλει, φεύγει πτυπμένος.

«Το θέμα μας έχει να κάνει κυρίως με την ήττα ή τη νίκη της αντίστασης στη Βουλή των Λόρδων. Τις παραμορφώσεις που υφιστάμεθα από διάφορα κέντρα εξουσίας και μας αφοπλίζουν». Στο έργο, ο κόσμος δεν αλλάζει, αλλά συνεχίζει να μάχεται. «Το ερώτημα είναι αν κάθε ήττα είναι το τέλος ενός πράγματος ή η αρχή ενός άλλου», λέει ο Θοδωρής Αμπαζής. «Δεν είναι το κορυφαίο έργο του Ουγκώ, αλλά είναι το πιο θυμωμένο και καταγγελτικό. Ο πάνω και ο κάτω κόσμος που αναφέρεται είναι ο κόσμος της φτώχειας και του πλούτου. Ο άνθρωπος που γελά σήμερα, είμαστε όλοι εμείς».

Σε μιαν εποχή που κλείνουν



«Αν κάποιος βιοπορίζεται παρότι δεν έχει εφόδια, αυτό αφορά την κοινωνία που φτιάξαμε. Αν το καταναλώνουμε, είναι δικό μας πρόβλημα», λέει ο Θοδωρής Αμπαζής.

κύκλοι, που είμαστε αντιμέτωποι με την ξενοφοβία, τον νεοφασισμό, «με τρομάζει», λέει ο Θοδωρής Αμπαζής, «ο συντηρητισμός που βλέπω και στην Ευρώπη, ο τρόπος που αντιστρέφονται τα πράγματα. Η επέλαση της μαυρίλας και στο Ευρωκοινοβούλιο. Σε λίγο θα δούμε νομοθετήματα

Δεν είναι το κορυφαίο έργο του Ουγκώ, αλλά είναι το πιο θυμωμένο και καταγγελτικό ο πάνω και ο κάτω κόσμος που αναφέρει είναι ο κόσμος της φτώχειας και του πλούτου.

Δεν υπήρξα ποτέ ούτε κομματικός ούτε στρατευμένος, αλλά ως καλλιτέχνης πρέπει να μιλήσεις με τη δουλειά σου.

που δεν θα πιστεύουμε. Γυρνάμε προς μια επικίνδυνη ακρότητα. Ο καλλιτέχνης πρέπει να κάνει κάτι από τη θέση του. Δεν υπήρξα ποτέ ούτε κομματικός ούτε στρατευμένος, αλλά ως καλλιτέχνης πρέπει να μιλήσεις με τη δουλειά σου».

Την παράστασή του την αντιμετωπίζει σαν παρτιτούρα. «Με

ενδιαφέρει η συνολική σκηνική σύνθεση που αποτελείται από τη μουσική, τον ρυθμό, τον λόγο, την εικόνα και τον οπτικό ήχο που δίδασκω στους μαθητές μου. Ο οπτικός ήχος δεν ακούγεται, όμως σε επιπρεάζει στη σύνθεση. Αρα οι γωνίες, τα σχήματα, τα χρώματα, ο ρυθμός, όλα έχουν μεγάλη σημασία. Απλώς χρειάζεται σαφήνεια και καθαρότητα. Να ανήκουν στην ίδια αρμονία, στο ίδιο σύμπαν. Πάντα σκεφτόμουν τη μουσική θεατρικά. Ακόμη και αν ήταν συμφωνικά έργα. Με το μουσικό θέατρο ασχολούμαι από το 1988, τα χρόνια της σχολής, και πάντα κατέγραφα στην παρτιτούρα μου την κίνηση των σωμάτων και τη θέση στον χώρο».

Στη Μουσική Ακαδημία της Ουτρέχτης, όπου σπούδασε, η κίνηση και η ζωή των μουσικών ήταν καταγεγραμμένη.

«Αν θα καθίσουν στην καρέκλα, θα είναι όρθιοι, θα γονατίσουν, θα παίξουν τσέλο. Ήταν μια παράδοση της μουσικής του β' μισού του 20ού αιώνα όπου στο σύγχρονο μουσικό θέατρο οι συνθέτες άρχισαν να ασχολούνται με τη σκηνική δράση σαν εργαλείο μουσικής.

Στο σύγχρονο μουσικό θέατρο δεν υπάρχουν οι διαχωρισμοί συνθέτης και σκηνοθέτης. Όταν συναντήθηκα με τον Στάθη Λιβαθινό, ο οποίος κουβαλούσε τον κόσμο της Ρωσίας όπου σπούδασε σκηνοθεσία, κατάλαβα ότι η δική του γλώσσα με τη δική μου ήταν ακριβώς ίδιες, απλώς είχαν άλλη ορολογία. Οπότε άρχισα να διδάσκω θέατρο μέσα από τη μουσική. Πάντως και το κοινό, όταν βλέπει μια παράσταση, την κρίνει μουσικά. Μιλάει για τον ρυθμό που είχε, την αρμονία».

Τι αναζητεί ο ίδιος ως θεατής; «Θέλω να αλλάξει η αναπνοή μου. Δεν με νοιάζει να φύγω ευχαριστημένος, ας φύγω θυμωμένος, αρκεί να μη φύγω ο ίδιος. Θέλω να μετακινηθώ». Στον θεατρικό υπερπληθωρισμό της Αθήνας πιστεύει ότι υπάρχουν παραστάσεις που προκαλούν τέτοια συναισθήματα. «Μπορεί να είναι διαμάντια που δεν είδαμε. Είναι πάντως καλύτερο τα παιδιά να βλέπουν θέατρο, παρά να ξημεροβραδιάζονται βλέποντας “Survivor”». Μπλέξαμε όμως, ότι η τέχνη είναι σώνει και καλά κάτι για το οποίο κάποιος βιοπορίζεται. Άλλοι βιοπορίζονται, άλλοι όχι. Εχουμε πρόβλημα με το πόσο γίνονται ηθοποιοί, αλλά δεν έχουμε με το πόσο γίνονται πιανίστες ή κιθαρίστες.

Αν κάποιος βιοπορίζεται παρότι δεν έχει εφόδια, αυτό αφορά την κοινωνία που φτιάξαμε. Αν το καταναλώνουμε είναι δικό μας πρόβλημα.

Θα διαπρέψει αυτός που παιδεύεται για χρόνια, σε συγκεκριμένη κοινωνία που βάζει υψηλά στάνταρντ. Αν μια κοινωνία δεν τα ορίζει, θα πετύχει όποιος να 'ναι. Θυμάμαι με πόσον σεβασμό αντιμετώπιζαν τους καλλιτέχνες στην Ολλανδία. Αυτό σε κινητοποιεί να επενδύεις σε ώρες σκληρής δουλειάς».

Η θητεία στο Εθνικό

Η συζήτησή μας κλείνει με το Εθνικό Θέατρο. Η θητεία του αναπληρωτή διευθυντή ολοκληρώνεται τον Μάιο, έχει δηλώσει πως δεν θέλει να συνεχίσει, «ο κύκλος αυτός έκλεισε». Θα συνεχίσει ως καλλιτέχνης και δάσκαλος.

Έχει την ομάδα θεάτρου ΟΠΕΡΑ, που ίδρυσε το 2000, ενώ τον περιμένουν σχέδια στο εξωτερικό και το καλοκαίρι η Επίδουρος – η συνεργασία του με την Ιώ Βουλγαράκη στον «Αγαμέμνονα» (ενιαία παράσταση της «Ορέστειας») του Αισχύλου.

«Έχω δέκα χρόνια στη διεύθυνση θεάτρων, στο Εθνικό Θέατρο και στα ΔΗΠΕΘΕ Πάτρας και Καβάλας. Η εξουσία πρέπει να αλλάζει χέρια για να μην εθίζομαστε».

ΚΡΙΤΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

Του **ΝΙΚΟΥ Α. ΔΟΝΤΑ**

Φως σε λιγότερο γνωστές σελίδες μουσικής του Φραντς Λιστ

Στην Ελλάδα η φαντασία και η ποικιλία των τραγουδιών του Φραντς Λιστ είναι γνωστή σε σχετικά περιορισμένο κοινό. Η εποχή μας μάλλον δεν ευνοεί τη μουσική του Ούγγρου συνθέτη, που συχνά αντιμετωπίζεται ως υπερβολικά φορτωμένη. Ταυτόχρονα, ανάλογα έργα Γερμανών συναδέλφων του, του 19ου αιώνα, παραμένουν περισσότερο προβεβλημένα.

Την ομορφιά των τραγουδιών του Λιστ αποκάλυψαν στο αθηναϊκό κοινό η μεσόφωνος Μαίρη-Ελέν Νέζη και ο πιανίστας Δημήτρης Γιάκας κατά τη διάρκεια βραδιάς που πραγματοποιήθηκε στις 27 Φεβρουαρίου στην αίθουσα «Δημήτρης Μητρόπουλος», στο πλαίσιο κύκλου αφιερωμένου στη μουσική του συγκεκριμένου συνθέτη.

Για το πρώτο μέρος του προγράμματός τους οι δύο καλλιτέχνες επέλεξαν έξι τραγούδια,

Νέζη και Γιάκας ερμίνευσαν τραγούδια του Λιστ, αλλά και τις «Καλοκαιριάτικες νύχτες» του Μπερλιόζ

τέσσερα σε γερμανική γλώσσα και δύο σε γαλλική, αντιπροσωπευτικά δείγματα της τέχνης του Λιστ. Λόγου χάριν, οι «Τρεις Τσιγγάνοι», σε ποίηση του Λέναου, εκτός από αναφορά στην παραδοσιακή μουσική της πατρίδας του συνθέτη, ήταν περισσότερη μια εκτενής δραματική σκηνή, το διάσημο τραγούδι της Μινιόν από τα «Χρόνια μαθητείας του Βίλχελμ Μάιστερ» του Γκαίτε, μελοποιημένο από δεκάδες διαφορετικούς συνθέτες, αποτελεί λυρική νοσταλγική αναπόληση της πατρίδας της ηρώιδας, ενώ



Υγιής, ωραία και πλούσια η φωνή της Μαίρης-Ελέν Νέζη, διέθετε όλα τα μέσα για το ρεπερτόριο που ερμίνευσε.

το «Ω, καθώς κοιμάμαι», σε ποίηση Ουγκώ, είναι ένα τρυφερό ερωτικό όνειρο, μοναδικής γο-

πτείας. Για την απόδοση της διαφορετικής αισθητικής και των διαφορετικών εντάσεων και συ-

ναισθημάτων των τραγουδιών, η υγιής, ωραία και πχοχρωματικά πλούσια φωνή της Μαίρης-Ελέν Νέζη διαθέτει όλα τα όπλα.

Εμπειρη λυρική τραγουδίστρια, που διακρίνεται εξίσου στις έντονα δραματικές σκηνές όσο και στους εσωτερικούς μονολόγους, οι οποίοι βρίθουν στις όπερες της μπαρόκ εποχής στις οποίες αυτή διαπρέπει, κινήθηκα με άνεση τόσο στα κομμάτια που είχαν ανάγκη την περισσότερη θεατρική ερμηνεία όσο και σε εκείνα που αναδεικνύονταν μέσα από τη συναισθηματική εγκράτεια.

Εξαιρετικός συνοδός τραγουδιστών, ο Δημήτρης Γιάκας συννομιούσε μουσικά μαζί της και μέσα από την πιανιστική συνοδεία προσδιόριζε τον τόνο και το ύφος κάθε τραγουδιού.

Η βραδιά εξελίχθηκε ακόμα πιο ικανοποιητικά στο δεύτερο μέρος, κατά το οποίο οι δύο

μουσικοί ερμίνευσαν τις «Καλοκαιριάτικες νύχτες» του Εκτόρ Μπερλιόζ, στην αρχική τους γραφή για φωνή και πιάνο.

Ως ύφος και διάθεση, τα έξι τραγούδια σε ποίηση Θεόφιλου Γκοτιέ έμοιαζε να ταιριάζουν άριστα στο ταμπεραμέντο και στη θερμή φωνή της Νέζη. Η μουσικότητα της έκανε θαύματα καθώς οι φράσεις διαμορφώνονταν με μεγάλη πλαστικότητα, ενώ ο τονισμός χαρακτηριστικών λέξεων δεν στερούσε από τη μελωδική γραμμή τη ρευστότητά της.

«Έχω δέκα χρόνια στη διεύθυνση θεάτρων, στο Εθνικό Θέατρο και στα ΔΗΠΕΘΕ Πάτρας και Καβάλας. Η εξουσία πρέπει να αλλάζει χέρια για να μην εθίζομαστε».

Κάθε τραγούδι είχε την ατμόσφαιρά του και όλα μαζί εντάσσονταν στην ίδια αισθητική.

18^η ΑΠΟΝΟΜΗ

Τράπεζα Κύπρου

MAN
OF THE YEAR3 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2019
Royal Hall

Οι υποψηφιότητες

MANAGERΑΝΤΩΝΗΣ ΠΟΛΕΜΙΤΗΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΧΡΙΣΤΟΦΙΔΗΣ
ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ ΠΑΠΑΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΥ
ΜΑΡΙΟΣ ΚΑΛΟΧΩΡΙΤΗΣ**ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΑΣ**ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΖΕΛΕΠΗΣ – ΓΙΩΡΓΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ
ΣΤΑΥΡΟΣ ΔΡΑΚΟΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ
ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΑΝΤΩΝΙΑΔΗΣ**ΑΘΛΗΤΗΣ**ΜΙΛΑΝ ΤΡΑΪΚΟΒΙΤΣ
ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΠΑΡΕΛΛΗΣ
ΜΑΡΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ
ΠΑΥΛΟΣ ΚΟΝΤΙΔΗΣ
ΑΝΔΡΕΑΣ ΤΡΙΚΩΜΙΤΗΣ**ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ - ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΗΣ**ΜΑΡΙΟΣ ΠΙΠΕΡΙΔΗΣ
ΑΝΤΗΣ ΣΚΟΡΔΗΣ
MICHAEL ANASTASSIADES
ΑΝΔΡΕΑΣ ΜΑΥΡΟΜΜΑΤΗΣ**ΕΙΔΙΚΑ ΒΡΑΒΕΙΑ**LIFETIME ACHIEVEMENT
ΤΙΜΗΣ ΕΝΕΚΕΝ
ΑΝΤΡΑΣ ΠΟΥ ΜΑΣ ΕΝΕΠΝΕΥΣΕ
ΕΛΛΗΝΑΣ ΤΗΣ ΧΡΟΝΙΑΣΕπισκεφθείτε το www.kathimerini.com.cy και γνωρίστε τους υποψηφίους

Σπρίζου

GREY GOOSE
WORLD'S BEST TASTING VODKA50
ΧΡΟΝΙΑ

Ελεγκτές της διαδικασίας

Deloitte